AKADEMIA SZTABU GENERALNEGO WP
im. generała broni Karola Świerczewskiego

KATEDRA SŁUŻBY SZTABÓW, KIEROWANIA I INFORMATYKI

JAWNE

Egz. Nr 1

Zbiór materiałów do podręcznika nt:

DOWODZENIE DYWIZJĄ (PUŁKIEM) W PODSTAWOWYCH RODZAJACH DZIAŁAŃ BOJOWYCH

095

41099

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Pokoju Traktatów Specjalnych
Nr ewid.

WARSZAWA LUTY 1978

BIBLIOTEKA NAUKOWA ASG WP
Archiwum Pamiątek Zbiorów Specjalnych
Nr ewid. 41099

4 – 88
Region 89 – 106
Lech 107 – 151
152 – 162

Stanisz 163 – 170
171 – 196
197 – 203

Pod. Kucharczyk 204 – 209
Zdaniak 210 – 212
Zolański 213 – 220

Bidziński 221 – 284
Zolański 285 – 287

Zolański 288 – 292

Zolański 293 – 294

295 – 300

Cegiński 301 – 302

Cegiński 303 – 305

Cegiński 306 – 309

Cegiński 310 – 312

Ceg 312 – 315

Swarc 316 – 330

Lewandowski 331 – 360

361 – 368

369

PRZEDRUK ZATWIERDZONO
Protokół Nr 12657

SŁUŻBOWE

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DLA KADRY GŁÓWNEGO ZARZĄDU POLITYCZNEGO WOJSKA POLSKIEGO
695
Nr inw.

USTAWA
Ustawa z dnia 22 stycznia 1999 roku
(Dz.U. RP Nr 11 poz. 95)
podpis

S P I S T R E Ś C I

Ilość stron.

1. Kierunki dowodzenia wojskami /Pf.29/ ..... -83str.
2. Dowodzenie jako szczególna postać kierowania..... -12str.
3. Systemy dowodzenia wojskami na szczeblach takt./Pf30/.....-43str.
4. Techniki organizatorskie i metody programowania matematycznego w procesie decyzyjnym ..... -11str.
5. Metody i organizacja pracy własnej dowódcy..... -8 str.
6. Zmiany w uzbrojeniu i struktórze organizacyjnej..... -48 str.
7. Treść imetody pracy organu partyjno-politycznego w /dowodzeniu/ działaniach bojowych.....- 7 str.
8. Utrzymanie stanu moralno politycznego wojska..... -6 str.
9. Utrzymanie wysokiego stanu gotowości bojowej wojsk/037/..-3 str.
10. Przygotowanie wojsk do działań /041/..... -1 str.
11. Tabela strat w stanie osobowym podczas działań boj./034/ -1 str.
12. Dowodzenie dywizją/pułkiem/ w natarciu /023/..... -63str.
13. Praca pionu uzupełnień do czasu otrzymania zadania bojowego /040/ ..... -03str.
14. Praca pionu uzupełnień podczas planowania iorganizacji natarcia..../039/..... -5 str.
15. Praca pionu uzupełnień w zakresie rozwinięcia decyzji w szczegółowy plan natarcia / 036 /..... -2 str.
16. Praca organów partyjno-politycznych podczas planowania i organizacji natarcia..... -6 str.
17. Praca wydziału rozpoznawczego do czasu otrzymania zadania / Pf.51 /..... -2 str.
18. Praca wydz. rozp. podczasmplanowania natarcia do czasu przekazania wstępnych zarządzeń / Pf.52 /.....-3 str.
19. Praca wydz. rozp. do czasu powzięcia decyzji / Pf.53/..-4 str.
20. Praca wydz. rozp. w zakresie rozwinięcia decyzji w szczegółowy plan natarcia / Pf.54 /.....-3 str.
21. Praca wydz. rozp. w zakresie planowania i organizacji współdziałania / Pf.55 /..... -3 str.
22. Praca wydz. łączności w organizacji i prowadzeniu natarcia / Pf.20 /..... -15str.
23. Paca wydz. walki elektronicznej w natarciu i obronie /394/021 /..... -29str.
24. Praca szefa artylerii podczas planowania i organizacji natarcia..... -7 str.
25. Praca szefa artylerii podczas organizacji współdziałania -2 str.
26

Zalewski 370-377

Serwatyński 378-383

Serwa... 384-284

Michels 385-405

Kriel Stefanik 406-417

Sajek 418-440

Zalewski 441-444

Iwaszyk 442-445

Ciszek 446-449

450-454

Stefanik 455-457

Stefanik 458-463

Zalewski 464-465

Iwaszyk 467-468

Ciszek 469-472

473-474

475-477

Stefanik 478-480

481-500

26. Praca szefa OPL w zakresie organizacji natarcia i współdziałania / Pf.6 /..... - 8str.
27. Praca szefa saperów podczas planowania i organizacji natarcia / Pf. 18 /..... - 6str.
28. Praca szefa saperów w zakresie organizacji i planowania współdziałania / Pf.7 /..... - 1str.
29. Praca szefa zabezpieczenia chemicznego..... -12str;
Legenda do planu zabezp. chemicznego..... - 8str;
Zarządzenie zabezp. chemicznego..... / Pf.43 /..... - 4str.
30. Praca kwatermistrza podczas planowania i organizacji natarcia /PF.13 /..... -10str.
31. Praca kwaterm. w zakresie planowania i organizacji współdziałania / Pf.12 /..... - 2str.
32. Praca organów dowodzenia w zakresie planowania i organizacji wykorzystania lotnictwa i eskadry śmigłowców / Pf.19 /..... -24str.

O B R O N A

33. Praca pionu uzupełnień podczas organizacji działań obronnych / 038 /..... - 1str.
34. Praca organów part.-polit. podczas planowania i organizacji obrony..... - 4str.
35. Praca wydz. rozp.podczas planowania i organizacji obrony / Pf.56 /..... - 4str.
36. Praca szefa artylerii podczas planowania i organizacji obrony..... - 5str.
37. Praca szefa saperów podczas planowania i organizacji obrony / Pf.8 /..... - 3str.
38. Praca kwatermistrza podczas planowania i organizacji obrony / Pf.14 /..... - 6 str.
39. Praca pionu uzupełnień podczas prowadzenia walki obronnej / Pf/ /035 g..... - 3str.
40. Praca organów part.-polit. podczas prowadzenia walki obronnej..... 2str.
41. Praca wydz. rozp. podczasprowadzenia walki obr. /Pf.57/.-4str.
42. Praca szefa art. podczas prow. walki obronnej..... - 2str.
43. Praca szefa saperów " " " " /Pf.9 g.. - 3str.
44. Praca kwatermistrza " " " " /Pf.15 /.. - 3str.
45. Praca dowódcy i sztabu w zakresie likwiddcji skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela /Pf.28 /..... -22str.

Block 504 - 507
Block 508 - 59
Block 510 - 515
Block 516 - 518
Block 519 - 526
Block 527 529
Block 530 550
552
557
558
559
560
567

Z A Ł A C Z N I K I

Ilość stron

46. Rozkaz bojowy pz /PF.45 /..... - 4str.
47. Rozkaz bojowy dla bp /PF.46 /..... - 2str.
48. Rozkaz bojowy DZ do natarcia /PF.025 /..... - 6str.
49. Rozkaz bojowy DZ dla pz /=~~PF.~~024/ ..... - 3str.
50. Legenda do decyzji dowódcy DZ / 026/ /.026../..... - 8str.
51. Legenda do planu współdziałania /027 / ..... - 3str.
52. Zarządzenie o obronie plot. / 022 / .....- 9str.
53. Mapa robocza szefa rozp. pz. /050/2 /..... - 1str.
54. Plan rozpoznania DZ /50~~/~~1 / ..... - 1str.
55. Plan walki radioelektronicznej /~~022~~=/ 394/022 /..... - 1str.
56. Schemat łączności radiowejDZ /PF.16/1-4 /..... - 4str.
57. Schemat Łączności wojskowej poczty pol. /PF.16/5 /.....- 1str.
58. Plan zabezpieczwnia inż. natarcia z legendą /PF.10/... - 4str.
59. Plan inż. zabezpiczenia obrony z legendą /PF.11/... - 3str.
60. Schemat org. iddowodzenia esk. śmigłowców /PF.19/... - 1str.
61. Schemat działania pułkowejGRE /PF.33/..... - 1str.
62. Mapa robocza szefa zabezp. chemicznego /042/1/..... - 1str.
63. Plan zabezpiecz. chemicznego natarcia DZ /042/2/..... -1str.

4
4747 P/29
Nr ewid.

P O U F N E

Egz.nr.....1

KIERUNKI DOSKONALENIA DOWODZENIA DYWIZJĄ /PUŁKIEM/ W PODSTAWOWYCH RODZAJACH DZIAŁAŃ BOJOWYCH

095

SPIS TREŚCI

W S T Ę P .....

1. KIERUNKI DOSKONALENIA STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ SZTABU DYWIZJI .....
2. KIERUNKI DOSKONALENIA ORGANIZACJI I FUNKCJONOWANIA STANOWISK DOWODZENIA .....
3. KIERUNKI DOSKONALENIA ORGANIZACJI I METOD PRACY NA STANOWISKU DOWODZENIA .....
4. KIERUNKI DOSKONALENIA TECHNICZNYCH ŚRODKÓW DOWODZENIA .....
   - 4.1. Kierunki doskonalenia środków łączności .....
   - 4.2. Kierunki doskonalenia środków przetwarzania informacji .....
   - 4.3. Przedsięwzięcia i środki ochrony informacji ..
   - 4.4. Polowy zautomatyzowany system dowodzenia i perspektywy jego zastosowania .....
5. KIERUNKI DOSKONALENIA TREŚCI DOWODZENIA .....

W S T E P

Cechy charakteryzujące współczesne pole walki jak i prognoza ich rozwoju do lat osiemdziesiątych wskazuje na dalszy wzrost roli czynnika czasu reagowania wojsk.

Wyposażenie wojsk w coraz to bardziej doskonałe techniczne środki walki, np. bojowe wozy piechoty, czołgi i urządzenia do automatycznego kierowania ogniem, uzbrojone śmigłowce i samoloty z samonaprowadzającymi rakietami i bombami oraz środki rozpoznania i walki radioelektronicznej powoduje i będzie wpływał na zmianę charakteru walki. Zmiany przewidywanego charakteru walki stawiają przed organami dowodzenia nowe zadania i wyższe wymagania szczególnie w zakresie operatywności, ciągłości i skrytości dowodzenia. Do nowych i stale rozszerzających się zadań realizowanych przez sztab dywizji i pułku należą przede wszystkim:

- konieczność jednoczesnego kierowania walką na lądzie, w powietrzu. W tym, organizacja i kierowanie podległymi oddziałami i pododdziałami dla odparcia jednoczesnego ataku nieprzyjaciela z lądu i z powietrza jak również zgrywanie i kierowanie jednoczesnym uderzeniem własnymi oddziałami i pododdziałami piechoty i czołgów oraz uzbrojonymi śmigłowcami i lotnictwem na nieprzyjaciela;
- organizacja i kierowanie pododdziałami rozpoznania i walki radioelektronicznej;

- planowanie i organizacja walki realizowana będzie zazwyczaj w ograniczonym lub skrajnie ograniczonym czasie. Wymóg ten powoduje konieczność wypracowania takich metod pracy dowódcy i sztabu dywizji, które umożliwi wypracowanie i powzięcie decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/ oraz wprowadzenie jej w życie w odpowiednio krótkich przedziałach czasowych. I tak np. decyzja dotycząca użycia środków walki ogniowej powinna być podjęta przez dowódcę dywizji /pułku/ i doprowadzona do wykonawców w ciągu kilku minut, a decyzja dotycząca użycia pododdziałów i oddziałów piechoty czy czołgów powinna być powzięta i doprowadzona do podwładnych w ciągu kilkudziesięciu minut.

Jedną z cech mającą bardzo istotny wpływ na metody i organizację pracy dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ jest konieczność jednoczesnego, równoległego rozwiązywania kilku zadań bojowych, np. kierowanie mobilizacyjnym rozwinięciem i osiąganiem pełnej gotowości bojowej; planowanie, organizacja i kierowanie walką z grupami specjalnymi nieprzyjaciela oraz planowanie i organizacja marszu /przegrupowania/ dywizji /pułku/ lub: planowanie i wykonywanie zadań w ramach pierwszego uderzenia jądrowego; planowanie, organizacja i kierowanie walką obronną oraz planowanie, organizacja i prowadzenie likwidacji skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela.

Zadania powyższe, stojące przed organami dowodzenia dywizji /pułku/ - jak wykazują wyniki badań - dyktują potrzebę dokonania zmian i doskonalenia: struktury organizacyjnej sztabu dywizji; organizacji i funkcjonowania systemu dowodzenia; metod pracy dowódcy i sztabu; technicznych

środków łączności; środków zdobywania, przetwarzania, przechowywania i ochrony informacji oraz treści dowodzenia.

1. KIERUNKI DOSKONALENIA STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ SZTABU DYWIZJI

Nowe zadania i wymagania w stosunku do sztabu dywizji wynikające z charakteru współczesnego i prognozowanego pola walki a przede wszystkim konieczność planowania, organizacji i kierowania pododdziałami walki radioelektronicznej oraz planowania i organizacji działań bojowych w ograniczonym lub skrajnie ograniczonym czasie z jednoczesnym, równoległym, kierowaniem oddziałami /pododdziałami/ realizującymi uprzednio otrzymane zadanie bojowe, wymaga udoskonalenia istniejącej struktury organizacyjnej sztabu dywizji, przy czym - jak się wydaje - doskonalenie struktury organizacyjnej sztabu dywizji nie powinno spowodować wzrostu ilości komórek funkcjonalnych i stanu osobowego sztabu w stosunku do istniejącego. Chodzi o to, by zmiany strukturalne sztabu realizować poprzez przekształcenie niektórych komórek funkcjonalnych i dostosowanie ich do nowych zadań oraz zasilenie istniejących i nadmiernie obciążonych zadaniami, kosztem innych mniej dotychczas obciążonych.

Jak wykazują wyniki badań uzyskanych przez ASG w czasie ćwiczenia doświadczalnego z 11 DPanc[x/] najbardziej jest obciążony zadaniami wydział operacyjny. Potrzeba jednoczesnego wykonywania szeregu podstawowych zadań związanych z zebraniem i opracowaniem niezbędnych informacji umożliwiających dowódcy dywizji powzięcie

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. Wydanie ASG 1974.

trafnej decyzji oraz opracowaniem jej i przekazaniem do podwładnych jak również planowanie i organizacja zabezpieczenia bojowego działań z jednoczesnym kierowaniem oddziałami realizującymi uprzednio otrzymane zadanie uniemożliwia organizowanie na jednoczesne sprawne funkcjonowanie dwóch stanowisk dowodzenia /SD i WSD/ oraz stosowanie jakiejkolwiek zmianowości pracy, przy czym wydział operacyjny realizuje te zadania w ograniczonym lub skrajnie ograniczonym czasie, z uwagi na szybko zmieniające się sytuacje bojowe, co powoduje konieczność podejmowania przez dowódcę dywizji wiele razy w ciągu doby decyzji cząstkowych. Konieczność utrzymywania nieprzerwanego kontaktu ze sztabami podległymi podyktowane jest potrzebami ciągłego zbierania informacji sytuacyjnych oraz przekazywania im informacji decyzjynych i innych danych, jak również istnieje potrzeba ciągłego wpływania na organizację i wpływanie postawionych im zadań bojowych. W sytuacji nie w pełni jeszcze doskonałych, technicznych środków łączności - przy czym bardzo wrażliwych na środki ich zakłócania - wymaga wydzielenie z wydziału operacyjnego czterech oficerów do tych zadań. Wydzielenie czterech oficerów kierunkowych umożliwia jednoczesne, równoległe przekazanie zadań bojowych do podległych pułków /zmechanizowanych i czołgów/. W warunkach ograniczonego lub skrajnie ograniczonego czasu planowanie i organizacja walki, możliwość natychmiastowego i równoległego przekazania zadań bojowych podwładnym ma szczególnie ważne znaczenie. Taka możliwość między innymi stwarza warunki do maksymalnego zrównoleglenia pracy dowódców sztabów niższych a tym samym zapewnia się zorganizowanie wejścia do walki podległym oddziałom. Wrażliwość technicznych środków łączności na zakłócenia radioelektroniczne oraz

łatwość ich rozpoznania przez nieprzyjaciela, jak również i z innych przyczyn np. kontrolowanie realizacji decyzji dowódcy przez obserwację bezpośrednią, udzielanie pomocy w planowaniu i organizacji walki przez kontakt osobisty zniewala (?) do wyjazdu oficera ze sztabu dywizji do sztabu pułku.

Podstawowymi zadaniami realizowanymi przez oficerów kierunkowych mogą być :

- pełna znajomość położenia, stanu ukompletowania i zaopatrzenia oraz możliwości bojowych przyporządkowanych im pułków;
- opracowywanie i przekazywanie zarządzeń wstępnych ;
- opracowywanie i przekazywanie zadań bojowych ;
- ciągłe zbieranie danych o położeniu, stanu ukompletowania i zaopatrzenia oraz opracowywanie możliwości bojowych przyporządkowanych im pułków;
- ciągłe zbieranie danych o sąsiadach działających na skrzydłach i w przodzie przyporządkowanych im pułków ;
- ciągłe zbieranie danych o terenie i innych informacji mających istotny wpływ na działanie pułków;
- ciągłe zbieranie danych o nieprzyjacielu na kierunku działania pułków;
- znajomość stopnia realizacji przez pułki uprzednio otrzymanego zadania bojowego ;
- meldowanie danych do sztabu armii ;
- informowanie w niezbędnym zakresie sąsiadów ;
- opracowywanie niektórych danych np. stosunku sił ; możliwości marszowych, do powzięcia decyzji cząstkowych przez dowódcę dywizji /dotyczy to przyporządkowanych pułków/;

- prowadzenie map roboczych ;
- opracowywanie dokumentów TD ;
- udzielanie pomocy i kontrolowanie stopnia realizacji przez pułki decyzji dowódcy dywizji ;
- utrzymywanie kontaktu z szefostwami /szefami/rodzajów wojsk i służb w zakresie zabezpieczenia działań przyporządkowanych im pułków.

Niezależnie od powyższych zadań, a przede wszystkim dla sprawnego ich realizowania oficerowie kierunkowi muszą doskonale znać i umieć wyjaśnić wykonawcy treść zadania bojowego oraz zamiar dowódcy dywizji.

Realizacja wyżej wymienionych zadań oraz konieczność umożliwiania oficerom kierunkowym odpoczynków, wskazuje na potrzebę wydzielania do tego celu czterech oficerów z wydziału operacyjnego. Przy czym celowym jest, z uwagi na szybsze porozumiewanie się z odbiercami - nawet w warunkach słabej słyszalności przez techniczne środki łączności - i wzajemne poznawanie się co do umiejętności organizowania walki i kierowania podległymi pododdziałami, by na oficerów kierunkowych wyznaczać, w miarę możliwości, zawsze tych samych oficerów x/. Wydaje się celowym by powyższy postulat był realizowany również w okresie pokojowym. Praca oficera kierunkowego jest pracą specyficzną i wymaga określonych umiejętności i nawyków szczególnie w zakresie szybkiego i właściwego formułowania zadań bojowych, sprawnego posługiwania się technicznymi środkami łączności, zrozumiałego

---

x/ Podobny postulat sformułowano w materiałach na wspólną konferencję naukową ASG i Dowództwa SOW - materiały wydane przez SOW i ASG - 1973r. Nr bibl. ASG 021762.

dla wykonawcy przekazywania zadań bojowych oraz umiejętnego udzielania wyjaśnień w myśl zamiaru dowódcy dywizji jak również kontrola otrzymania i zrozumienia przez wykonawcę zadania bojowego. Stąd dla nabycia tych cech i umiejętności oficerów kierunkowych należy szkolić. Konieczność regeneracji sił psychofizycznych oficerów w czasie działań bojowych nie wymaga szerszego uzasadnienia, nie mniej jednak nie przestrzeganie tej zasady doprowadziło w trakcie ćwiczeń doświadczalnych z 11 DPanc do przekazania zadania bojowego do innego adresata x/.

Wstępne orientacyjne dane statystyczne wskazują,że przygotowanie niezbędnych danych do powzięcia decyzji przez dowódcę dywizji oraz opracowanie podstawowej dokumentacji bojowej na wejście do bitwy dywizji lub kolejny dzień walki, realizowanej przez wydział operacyjny, pochłania od 30 do 48 godzin pracy.

Pomyślne wykonanie zadania bojowego przez dywizję uwarunkowane jest właściwym ukierunkowaniem i określeniem podwładnym dokładnego i zrozumiałego celu oraz ustaleniem stosownie do celu i warunków jego osiągnięcia i sposobu prowadzenia walki.Takim ukierunkowaniem działań podległych oddziałów jest decyzja o walce dowódcy dywizji.
Podstawą powzięcia decyzji przez dowódcę dywizji stanowi zadanie bojowe otrzymane ze sztabu /dowódcy/ armii i informacje sytuacyjne lub tylko informacje sytuacyjne. Zarówno jedne

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia /pododdziałami /dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami w natarciu w obronie. Wydanie ASG - 1974r.

/informacje decyzyjne szczebla nadrzędnego/ jak i drugie informacje spełnią właściwie swoją rolę w procesie decyzyjnym jeżeli przede wszystkim będą dostarczone, zdobyte przez dowódcę i sztab dywizji w odpowiednim czasie i będą miały dużą wartość użytkową.

Sztab dywizji a w nim przede wszystkim wydział operacyjny dla zapewnienia dowódcy powzięcia trafnej decyzji powinien zorganizować zdobywanie, zbieranie i przetwarzanie informacji przy czym ilość tych informacji jest z zasady bardzo duża. Stąd sprawna realizacja przez wydział operacyjny zadań związanych z zabezpieczeniem informacyjnym powzięcia decyzji przez dowódcę z jednoczesnym, równoległym kierowaniem walką oddziałów wymaga odpowiedniej ilości wykonawców.
Oficerowie kierunkowi są w stanie bezustannie czuwać i reagować zgodnie z uprzednie z uprzednio powziętą decyzją dowódcy dywizji na działania przyporządkowanych im pułków. Jednocześnie należy wydzielić odpowiednią ilość oficerów, którzy będą przygotowywać niezbędne dane dla dowódcy, umożliwiające mu powzięcie trafnej decyzji na wejście dywizji do bitwy lub na kolejny dzień walki. Podstawowe zadania wydziału operacyjnego w zakresie zabezpieczenia powzięcia decyzji o walce przez dowódcę dywizji przede wszystkim sprowadzają się do :

- sprawnego przyjęcia zarządzenia wstępnego i wykonania niezbędnych przedsięwzięć wynikających z jego treści. Np. przygotowanie nowych map i wrysowanie na nie niezbędnych informacji sytuacyjnych oraz zaktualizowanie informacji dotyczących warunków przyszłych działań;
- sprawnego przyjęcia zadania bojowego ;
- zobrazowanie otrzymanego zadania bojowego jednocześnie co najmniej na dwóch mapach i zapoznanie z jego treścią

pozostałe osoby funkcyjne sztabu dywizji i szefów rodzajów wojsk, zgodnie z wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu ;

- przygotowanie wniosków w zakresie możliwości bojowych podległych pułków w tym również odpowiednich kalkulacji taktycznych i innych obliczeń. Np. terminy osiągnięcia przez pułki nakazanych rubieży /rejonów/ i czas osiągnięcia przez nie gotowości do działań; zasycenie i stosunki sił na głównym i na innych kierunkach działania ; kalkulacje czasowe związane z wejściem dywizji do bitwy ; stan ukompletowania ;obliczenia w zakresie użycia broni jądrowej i klasycznych środków rażenia; wpływ użycia broni jądrowej na możliwości wykonania zadania bojowego; możliwości wykorzystania w walce podległych pułków; wpływu prowadzenia działań bojowych przez sąsiadów na realizację zadania bojowego przez dywizję;potrzeby i możliwości realizacji przedsięwzięć związanych z zabezpieczeniem bojowym działań, kalkulacje użycia taktycznego desantu śmigłowcowego;
- przygotowanie wniosków w zakresie wpływu warunków terenowych na ugrupowanie bojowe przed wejściem dywizji do bitwy i w czasie prowadzenia walki oraz możliwości użycia piechoty i czołgów.

Niezależnie od powyższych zadań wydział operacyjny pod kierunkiem dowódcy dywizji przygotowuje mapę, z której dowódca podejmuje decyzję. Może on również w tym okresie planować i organizować rekonesans terenu.

Z drugiej strony decyzja dowódcy jest najważniejszą częścią składową procesu planowania walki i stanowi fundament na którym opiera się zarówno planowanie jak i organizacja walki. I dlatego między innymi we współczesnych warunkach decyzji nie można podejmować intuicyjnie, bez wszechstronnego przeanalizowania i oceniania sytuacji i dokładnego przygotowania wielu niezbędnych obliczeń taktycznych i innych koniecznych kalkulacji.

Przygotowanie więc wszystkich danych do powzięcia decyzji przez dowódcę wymaga przetworzenia przez wydział operacyjny dużej ilości informacji sytuacyjnych oraz decyzyjnych otrzymanych ze sztabu armii.

Bardzo ważnym zadaniem wydziału operacyjnego w procesie planowania i organizacji walki jest zaplanowanie działań bojowych. Podstawą planowania działań bojowych stanowi decyzja i wytyczne dowódcy dywizji oraz wytyczne szefa sztabu jak również wytyczne sztabu armii.Planowanie działań bojowych umożliwia ustalenie kolejności, terminów i sposobów wykonania przez podległe wojska przyszłych zadań oraz określenie ugrupowania bojowego sił i środków, ustalenie sposobów współdziałania oraz opracowanie przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia działań bojowych, organizacji służby porządkowo-ochronnej i organizacji dowodzenia. Tak więc planowanie działań bojowych dywizji jest procesem skomplikowanym, złożonym i opiera się na wszechstronnej ocenie sytuacji, obiektywnym uwzględnieniu realnych możliwości wojsk własnych i nieprzyjaciela oraz przewidywaniu rozwoju sytuacji. Np. opracowanie nasycenia i stosunku sił przez wydział operacyjny z uwzględnieniem kierunków i rubieży działań, umożliwia dowódcy dywizji na wyraźne zobrazowanie charakteru i napięcie przyszłej walki, ustalenie uzasadnionego i najbardziej celowego ugrupowania oddziałów dla szybkiego rozbicia nieprzyjaciela oraz poczynienia przedsięwzięć dla stworzenia korzystnego dla siebie stosunku sił.

W toku planowania wydział operacyjny, przy współpracy z pozostałymi wydziałami i szefami rodzajów wojsk, na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy lub szefa sztabu , dokonuje zsynchronizowania użycia wszystkich sił i środków w walce, czyli

dokonywana jest organizacja współdziałania, jak również organizacja współdziałania wymaga dodatkowych ustaleń i uzgodnień przede wszystkim w zakresie :zgrania działania oddziałów z uderzeniami jądrowymi szczebla nadrzędnego oraz ogniem i uderzeniami jądrowymi i chemicznymi własnych środków; czasu trwania i układu ogniowego przygotowania natarcia oraz sposobu i głębokości ogniowego wsparcia natarcia w ścisłym powiązaniu z działaniem oddziałów w czasie podchodzenia i wychodzenia na rubież ataku, w czasie ataku na przedni skraj obrony oraz w walce o ważne obiekty i rubieże w głębi obrony nieprzyjaciela ; sposobów sił i środków użytych do walki z odwodami nieprzyjaciela ; organizacji dowodzenia itp.

Odzwierciedlaniem wyników planowania działań bojowych wykonywanego przez wydział operacyjny są najniezbędniejsze dokumenty bojowe . Do podstawowych dokumentów bojowych opracowywanych przez wydział operacyjny w przypadku wchodzenia dywizji do bitwy lub na kolejny dzień walki należy zaliczyć :

- decyzja dowódcy dywizji, wyrażona na mapie /dwa egzemplarze/ wraz z legendą ;
- rozkaz bojowy /dla całej dywizji/ lub rozkazy bojowe dla poszczególnych pułków ;
- plan współdziałania wraz z legendą wyrażony na mapie roboczej szefa sztabu wraz z legendą ;
- plan zabezpieczenie działań bojowych wraz z legendą wyrażony na mapie roboczej szefa wydziału operacyjnego ;
- plan organizacji służby porządkowo-ochronnej wyrażony na mapie roboczej jednego oficera wydziału ;

- plan działania śmigłowcowego desantu taktycznego wyrażony na mapie roboczej jednego oficera wydziału wraz z legendą ;
- plan likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia wraz z legendą może być wyrażony na mapie roboczej jednego oficera wydziału operacyjnego lub zastępcy dowódcy d/s liniowych ;
- plan rekonesansu ;
- zarządzenia dotyczące zabezpieczenia bojowego działań;
- zarządzenie tajnego dowodzenia.

Przyjmując, że średnio do wykonania wyżej wym enionych prac realizowanych przez wydział operacyjny w zakresie planowania działań bojowych dywizji potrzeba 40 godzin pracy oraz to,że około jednej trzeciej tych czynności wykonuje dowódca, szef sztabu oraz szefowie pozostałych wydziałów i rodzajów wojsk /na korzyść wydziału operacyjnego/, to z wydziału do tych zadań należy wydzielić trzech - czterech oficerów. Wydzielenie z wydziału trzech - czterech oficerów umożliwia zrealizować planowanie działań bojowych dywizji w czasie 7 - 9 godzin.

Jednym z podstawowych zadań wydziału operacyjnego jest organizowanie stanowisk dowodzenia, ich przesuwanie oraz organizowanie ochrony i obrony[x]/. Do realizacji tego zadania wydziela się jednego oficera ze składu wydziału operacyjnego, który na podstawie wytycznych szefa sztabu i szefa wydziału organizuje ochronę i obronę SD i WSD, dywizji, regulacje ruchu w rejonie ich rozmieszczenia, miejsca pracy i odpoczynku oficerów sztabu oraz ich przesunięcie.

---

x/ Regulamin służby polowej sztabów str.15.

Doświadczenia z ćwiczeń oraz postulaty wysuwane przez ASG[x] / wskazują na konieczność stałego wydzielania jednego oficera z wydziału operacyjnego do dowódcy dywizji. Oficer ten w walce towarzyszy zawsze dowódcy i do podstawowych jego zadań należy :

- aktualne prowadzenie mapy roboczej dowódcy ;
- zbieranie informacji alarmowych i szczególnie pilnych oraz przekładanie ich dowódcy ;
- przekazywanie do wykonawców cząstkowych decyzji dowódcy dywizji - zgodnie z jego wytycznymi ;
- wykonywanie innych prac zlecanych przez dowódcę .

Konieczność zapewnienia odporności systemu dowodzenia dywizji na oddziaływanie nieprzyjaciela oraz zapewnienia ciągłości dowodzenia zniewala do organizowania i ciągłego funkcjonowania dwóch stanowisk dowodzenia /SD i WSD/ zdolnych do kierowania oddziałami dywizji oraz KSD. Wymóg ten zmusza do stałego wydzielania ze stanu osobowego wydziału operacyjnego do składu WSD jednego - dwóch oficerów. Zasadniczymi zadaniami oficerów z wydziału operacyjnego wyznaczonymi do składu WSD dywizji są :

- znajomość decyzji całościowej i decyzji cząstkowych dowódcy dywizji ;
- znajomość zadań bojowych postawionych podległym pułkom ;
- posiadanie aktualnych informacji o położeniu, stanie , możliwości bojowych pułków oraz stopnia realizacji przez nich otrzymanego zadania bojowego ;
- posiadanie aktualnych informacji o zadaniach, położeniu i charakterze działań sąsiadów;

---

x/ Materiały na konferencje naukową ASG i SOW. Współczesne tendencje i kierunki doskonalenia dowodzenia wojskami w polu. Wyd. ASG- 1973r.

- przygotowywanie niezbędnych danych umożliwiających powzięcie decyzji przez dowódcę dywizji w wypadku zniszczenia, lub obezwładnienia SD ;
- udział w kierowaniu oddziałami w przypadku zniszczenia lub czasowego obezwładnienia SD;
- znajomość aktualnego systemu dowodzenia dywizji ;
- organizacja rozmieszczenia i przesunięcia oraz ochrona i obrona WSD .

Oprócz wyżej omawianych zadań wydział operacyjny realizuje zabezpieczenie topograficzne sztabu dywizji, szefostwa /szefów/ rodzajów wojsk i służb oraz sztaby podległe. Do zadań tych wyznaczony jest oficer.

Kolejnym podstawowym zadaniem wydziału operacyjnego sztabu dywizji jest planowanie i organizacja walki radioelektronicznej[x/]. Celowość i konieczność planowania i organizowania walki radioelektronicznej na szczeblu dywizji i pułku wykazuje doświadczenia ~~wojsk~~ lokalnych oraz ćwiczeń wojsk a przede wszystkim ćwiczenia pt. "LATO-74" i "RYS-74"[xx/] jak również prognozy charakteru pola walki do lat osiemdziesiątych.

Planowanie, organizowanie i kierowanie walką radioelektroniczną ma na celu dezorganizację dowodzenia wojskami nieprzyjaciela oraz wywołanie zakłóceń w kierowaniu jego środkami walki, szczególnie rakietami, lotnictwem i obrony przeciwlotniczej, jak również zapewnienia ciągłej i nieprzerwanej pracy własnym systemom radioelektronicznym.Stąd walka radioelektroniczna - aby osiągnęła swój cel- powinna być integralną częścią składową decyzji dowódcy dywizji /pułku/ i wszystkich przedsięwzięć związanych z planowaniem i organizacją walki.

---

x/ Termin "walka radioelektroniczna", proponuje się wprowadzić w m ejsce dotychczas stosowanego-"przeciwdziałanie radioelektroniczne".

xx/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/w natarciu i obronie. Wyd. ASG.

Osiągnięcie powyższego celu nakłada na wydział operacyjny sztabu dywizji /starszego pomocnika szefa sztabu d/s operacyjnych/ obowiązek ustalania sposobów obezwładniania lub zniszczenia systemów i środków radioelektronicznych nieprzyjaciela oraz zapewnienia ciągłej pracy własnych środków radioelektronicznych w warunkach zakłóceń radioelektronicznych ze strony nieprzyjaciela i wzajemnego zakłócania się własnych środków.

Podstawę planowania, organizowania i kierowania walką radioelektroniczną stanowi decyzja dowódcy dywizji /pułku/ i jego wytyczne lub wytyczne szefa sztabu.

Do podstawowych zadań wydziału operacyjnego w zakresie planowania i organizacji walki radioelektroniczej należy :

- zbieranie danych i prowadzenie oceny sytuacji w zakresie walki radioelektroniczej w porze przewidywanych /nakazanych/ działań dywizji ;
- przygotowywanie propozycji dla dowódcy w zakresie dezorganizacji dowodzenia nieprzyjaciela oraz niszczenia /obezwładniania/jego środków radioelektronicznych;
- ocena ważności, kolejności i sposobu niszczenia lub obezwładniania wykrytych systemów i środków radioelektronicznych nieprzyjaciela ;
- dokonywanie uzgodnień z wydziałem rozpoznawczym i innymi zainteresowanymi szefami oraz z organem dowodzenia własnych środków walki radioelektroniczej w zakresie rozpoznania radioelektronicznego systemów radioelektronicznych nieprzyjaciela ;
- dokonywanie uzgodnień z wydziałem rozpoznawczym, szefostwem artylerii dywizji i organem dowodzenia własnych środków walki radioelektronicznej oraz innymi zainteresowanymi wydziałami

i szefami rodzajów wojsk w zakresie zwalczania systemów i środków radioelektronicznych nieprzyjaciela ;

- uzgodnienia z organem dowodzenia własnych środków walki radioelektronicznej w zakresie ugrupowania i manewru sił i środków walki radioelektronicznej w czasie przygotowania i prowadzenia walki;
- kierowanie działalnością przydzielonych dywizji pododdziałów zakłóceń ;
- organizacja ochrony i obrony własnych radioelektronicznych środków walki ;
- planowanie przedsięwzięć maskowania radiowego, radiolokacyjnego i cieplnego;
- ustalenie we ścisłej współpracy z wydziałem łączności ,szefostwem artylerii i OPL dywizji i innymi zainteresowanymi wydziałami oraz szefami rodzajów wojsk, sposobów zapewniających ciągłą pracę własnych środków radioelektronicznych w warunkach zakłóceń radioelektronicznych nieprzyjaciela oraz osłabiających wzajemne zakłócenie się podczas pracy własnych środków radioelektronicznych;
- prowadzenie mapy roboczej na której należy przedstawiać informacje dotyczące sytuacji radioelektronicznej oraz przedsięwzięcia w zakresie walki radioelektronicznej w czasie prowadzenia działań bojowych przez dywizje.

Wnioski i propozycje przedkładne dowódcy dywizji w zakresie walki radioelektronicznej obejmują :

- zadania walki radioelektronicznej w planowanych działaniach;
- obiekty radioelektroniczne nieprzyjaciela obezwładnienie których obniży jego możliwości w zakresie dowodzenia wojskami i kierowania środkami ogniowymi ;

- skład, ugrupowanie i możliwości przydzielonych dywizji pododdziałów walki radioelektronicznej oraz ich zadania i rubieże /rejony/ rozwinięcia na czas wejścia do walki dywizji i w toku prowadzenia walki ;
- jakie urządzenie radioelektroniczne nieprzyjaciela należy niszczyć /obezwładniać/ za pomocą środków ogniowych lub zakłócać ich pracę;
- zakres przeciwdziałania rozpoznaniu nieprzyjaciela oraz ochrony własnych środków radioelektronicznych przed zakłóceniami.

Podstawowym dokumentem opracowywanym przez wydział operacyjny w zakresie walki radioelektronicznej jest plan walki radioelektronicznej wraz z legendą, wyrażany najczęściej na mapie roboczej.

Na planie walki radioelektronicznej ujmuje się :

- sytuację radioelektroniczną ;
- cel walki radioelektronicznej ;
- podstawowe zadania realizowane przez przydzielone pododdziały zakłóceń, rejony /rubieże / jak rozwinięcie oraz kierunki przesunięcia w toku walki;
- rubieże /rejony/ podlegające maskowaniu radiolokacyjnemu.

Z uwagi na duże znaczenie walki radioelektronicznej we współczesnych warunkach[x/] jak i dalszy wzrost roli tych

---

x/ Np. w czasie ćwiczeń doświadczalnych z 11 DPanc uruchomione środki walki radioelektronicznej "nieprzyjaciela" obezwładniły środki radioelektroniczne ćwiczących wojsk na okres około 50 minut w stopniu uniemożliwiającym przekazywanie informacji. Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i obronie. Wydanie ASG - 1974r.

środków w prognozowanym charakterze pola walki, zachodzi konieczność zaangażowania do zadań związanych z planowaniem, organizacją i kierowaniem środkami walki radioelektronicznej na szczeblu dywizji, wyszkolonych w tym względzie oficerów.

Uwzględniając zakres zadań związanych z planowaniem, organizacją i kierowaniem siłami i środkami walki radioelektronicznej wydaje się celowym dla ich realizacji zaangażowanie dwóch - trzech oficerów co również postuluje ASG x/. Oficerowie ci w pierwszym okresie powinni być jak się wydaje - włączeni do wydziału operacyjnego. W późniejszym okresie po nabyciu odpowiednich doświadczeń przez kierownicze osoby funkcyjny dowództwa dywizji i oficerów zajmujących się zagadnieniami walki radioelektronicznej w zakresie planowania, organizacji i kierowania tą walką oraz po włączeniu do dywizji etatowego oddziału /pododdziału/ walki radioelektronicznej, wydaje się, że celowym jest stworzenie w sztabie dywizji wydziału walki radioelektronicznej o składzie trzech - czterech oficerów i podporządkowanie go szefowi sztabu.

Proponowany skład osobowy /13-16 oficerów/ wydziału operacyjnego sztabu dywizji, zapewni sprawne realizacje zadań związanych z ciągłym kierowaniem oddziałami dywizji wraz z równoległym planowaniem i organizacją działań bojowych na czas wejścia dywizji do bitwy lub na kolejny dzień walki z uwzględnieniem potrzeb wynikających z koniecznością szerszego niż dotychczas uwzględnienia ; użycia i działania lotnictwa oraz

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. Wyd. ASG - 1974r.

śmigłowców /w tym uzbrojonych/; problematyki walki radioelektronicznej ; wyposażania wojsk w wysoko sprawne wozy bojowe i inne techniczne środki walki ;niezbędnego czasu /6-8 godzin na dobę/ na odpoczynek; ciągłości dowodzenia dywizja /poprzez ciągłe i równoległe funkcjonowanie trzech stanowisk dowodzenia - SD, WSD i KSD/ oraz zabezpieczenia topograficznego. Na sprawność pracy wydziału operacyjnego wpływa również możliwość szybkiego wykonania dokumentów bojowych. Wydaje się, że do zadań związanych z wykonaniem dokumentów bojowych i ich powielaniem nie można angażować oficerów wydziału. Czyli powinna być zachowana równowaga pomiędzy oficerami wydziału - kadra zasadnicza, koncepcyjna - a personelem pomocniczym. Stąd celowym jest by w skład wydziału operacyjnego włączyć : jednego podoficera zawodowego jako magazyniera map oraz dwóch podoficerów zawodowych jako kreślarzy-maszynistów.

Warunki współczesnego jak i prognozowanego do lat 80 pola walki, wymagają doskonalszej organizacji uzupełniania strat poniesionych przez oddziały i pododdziały oraz stworzenie organu, który w sposób kompleksowy zajmował by się zagadnieniami struktury organizacyjno - etatowej dywizji. Możliwość wyeliminowania z walki całych pododdziałów lub oddziałów oraz sztabów powoduje konieczność zastąpienia ich analogicznymi, to jest, tak samo zorganizowanymi, uzbrojonymi i wyposażonymi jak te, które utraciły udolność do prowadzenia działań bojowych. Również uzupełnianie strat w oddziałach i pododdziałach dywizji będzie realizowane na bieżąco, ta w sposób zapewniający planowe wyrównywanie codziennych ubytków. Ten sposób uzupełniania ma na celu pełne lub częściowe pokrycie codziennych strat ponoszonych przez oddziały i pododdziały dywizji.

Uzupełnianie strat w dywizji /pułku/ w sposób kompleksowy jak i na bieżąco realizowane jest zgodnie z decyzją dowódcy oraz wytycznymi i pod kierownictwem szefa sztabu. Organizatorem i bezpośrednim wykonawcą w zakresie planowania, organizacji i kierowania uzupełnianiem strat dotychczas w dywizji jest wydział organizacyjno-ewidencyjny i wydział kadr, ax w pułku starszy pomocnik szefa sztabu do spraw organizacyjno-ewidencyjnych. Wydział organizacyjno - ewidencyjny i wydział kadr oraz starszy pomocnik szefa sztabu d/s organizacyjno - ewidencyjno powyższe zadania realizuje w ścisłym współdziałaniu z pozostałymi wydziałami sztabu dywizji /pomocnikami szefa sztabu/ oraz z szefami rodzajów wojsk i służb, na podstawie decyzji dowódcy i wytycznych szefa sztabu oraz zarządzeń i wytycznych sztabu nadrzędnego. Obydwie komórki organizacyjne zajmują się planowaniem, organizacją i kierowaniem uzupełnień osobowych z tym, że wydział organizacyjno-ewidencyjny robi to w stosunku do podoficerów i szeregowców i zajmuje sprawami struktury organizacyjnej - etatowej dywizji, a wydział kadr realizuje te zadania w stosunku do oficerów i chorążych.

Przyjmowanie z armijnego punktu rozdzielczego uzupełnień osobowych oraz ich ewidencjonowanie i rozdział na poszczególne oddziały, realizowane jest przez dywizyjny punkt rozdzielczy, który organizowany jest na bazie wydziału organizacyjno-ewidencyjnego oraz wydziału kadr.

Wydaje się, że dotychczas praktykowane zasady uzupełniania strat osobowych w dywizji przez dwa wydziały nie odpowiada wymogom współczesnemu i prognozowanemu charakterowi pola walki ponieważ przede wszystkim :

- wydłuża się czas obiegu informacji dotyczących uzupełniania stanów osobowych ;

- następuje podział na dwa wydziały uprawnień i obowiązków, całkowicie zbliżonej tej samej problematyki ;
- zwiększa się i tak już duża rozpiętość kierowania szefa sztabu ;
- zwiększa się ilość kierowniczych osób w dowództwie dywizji, które dokonują uzgodnień pomiędzy sobą.

Z tych też względów, jak również fakt, że wydział organizacyjno-ewidencyjny i wydział kadr opiera swoją zasadniczą część pracy wykonawczej na dywizyjnym punkcie rozdzielczym celowym wydaje się jest powołanie ~~jednak tego~~ jednolitego organu /komórki/ w dywizji do realizacji zadań związanych z planowaniem, organizacją i kierowaniem uzupełnień osobowych oraz rozwiązywanie zagadnień związanych ze strukturą organizacyjno-etatową.Stworzenie zintegorowanego wydziału organizacji i uzupełnień w sztabie dywizji i podporządkowanie go szefowi sztabu znacznie wpłynie na :

- uproszczenie i skrócenie czasu obiegu informacji przez zachowanie relacji szef sztabu - szef wydziału organizacji i uzupełnień;
- szef dywizyjnego punktu rozdzielczego i odwrotnie. Jak wiadomo skrócenie czasu obiegu informacji na współczesnym polu walki ma kapitalne znaczenie ;
- wyeliminowanie dwutorowości w obiegu informacji pomiędzy sztabem dywizji, a sztabem pułku oraz pomiędzy sztabem dywizji a sztabem armii. Wyeliminowanie dwutorowości w obiegu informacji wpłynie na zmniejszenie ilości opracowywanych i przesyłanych dokumentów oraz odciąży system informacyjny dywizji, co również ma duże znaczenie na polu walki ;

- usprawnienie w pracy w sztabie dywizji poprzez skupienie obowiązków i uprawnień w zakresie planowania, organizacji i kierowania przedsięwzięciami dotyczącymi struktury organizacyjnej oddziałów i pododdziałów oraz ich uzupełnieniem, jak również poprzez to zmniejszy rozpiętość kierowania szefa sztabu oraz zmniejszenie ilości osób dokonujących uzgodnień;
- zapewnienie jednolitego prognozowania dotyczącego struktury organizacyjno - etatowej oddziałów i sztabów /dowództw/ oraz w zakresie uzupełniania strat ;
- usprawnienie kierowaniem i pracy na dywizyjnym punkcie rozdzielczym.

Potrzeba stworzenia jednolitego organu w sztabie dywizji w zakresie planowania, organizacji i kierowania zadaniami dotyczącymi struktury organizacyjno - etatowej i uzupełniania podległych oddziałów i pododdziałów oraz sztabów jest również proponowana przez ASG[x/] jak i wynika z ćwiczenia doświadczalnego przeprowadzonego z 11 DPanc[xx/].

Uwzględniając zakres obowiązków zintegrowanego wydziału organizacji i uzupełnień, określonych w Regulaminie służby polowej sztabów[xxx/] i dla ich realizacji niezbędny nakład pracy dla rozwiązywania przede wszystkim zagadnień związanych ze strukturą organizacyjno-etatową oddziałów, pododdziałów i sztabów, oraz planowaniem, organizacją i kierowaniem ich uzupełnienia, jego skład osobowy powinien wynosić czterech oficerów i dwóch podoficerów zawodowych.

---

x/ Materiały do prac badawczych w zakresie struktury i zasad działania organów uzupełnienia dywizji podczas działań bojowych. Wyd.ASG - 1974r.

xx/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i obronie/ćwiczenie doświadczalne przeprowadzone z 11 DPanc pt."RYŚ-74"/Wyd.ASG.

xxx/ Regulamin służby polowej sztabów str.18.

Praktyka szkoleniowa wykazuje, że zakres zadań i obowiązków nałożonych na wydział administracyjno - gospodarczy sztabu dywizji z powodzeniem jest realizowany przez Komendanta SD oraz kompanię ochrony i regulacji ruchu.

Wyżywienie stanu osobowego sztabu dywizji na podstawie wytycznych szefa sztabu lub szefa wydziału operacyjnego organizuje Komendant SD, a bezpośrednim jego wykonawcą jest kompania ochrony i regulacji ruchu. Zaopatrywanie sztabu dywizji w środki żywnościowe może być realizowane poprzez batalion łączności. Praktyka ćwiczeń dowodzi, że taka organizacja wyżywienia i zaopatrywania sztabu dywizji w środki żywnościowe zdaje egzamin.

Sprzęt kwaterunkowy znajdujący się na wyposażeniu sztabu dywizji jest i powinien być ewidencjonowany i konserwowany przez kompanię ochrony i regulacji ruchu. Kontrolę w zakresie właściwego użytkowania sprzętu kwaterunkowego, jego konserwacji i ewidencjonowania powinien prowadzić Komendant SD i dowódca kompanii ochrony i regulacji ruchu. Zaopatrywanie w sprzęt kwaterunkowy sztabu dywizji powinno być realizowane przez kompanię ochrony i regulacji ruchu.

Zaopatrywanie w środki materiałowe niezbędne do pracy sztabu dywizji powinien organizować Komendant SD, a bezpośrednim wykonawcą jest kompania ochrony i regulacji ruchu. Zaopatrywanie dowództwa dywizji w środki finansowe powinny być realizowane przez finansowy organ zaopatrzenia batalionu łączności.

Miejsca odpoczynku dla dowództwa dywizji zgodnie z obowiązkami określonymi w regulaminie służby polowej sztabów organizuje Komendant SD[x/], a bezpośrednim wykonawcą jest

---

x/ Regulamin służby polowej sztabów str.20.

kompania ochrony i regulacji ruchu.

Praktyka ćwiczeń wykazuje, że taka organizacja warunków bytowych sztabu dywizji oraz zaopatrywania go w środki finansowe i materiałowe znacznie upraszcza wykonanie tych zadań, ponieważ pomiędzy organem nadrzędnym /szefem sztabu lub szefem wydziału operacyjnego/ a bezpośrednim organizatorem i wykonawcą /Komendantem SD i kompanią ochrony i regulacji ruchu/ nie ma ogniwa pośredniego /wydziału administracyjno - gospodarczego/, które z zasady opóźnia obieg informacji. Zlikwidowanie wydziału administracyjno - administracyjnego zmniejszy rozpiętość kierowania szefa sztabu, co również wpłynie dodatnio na sprawność organizacji pracy sztabu dywizji.

Zwiększony zakres zadań i obowiązków nałożonych na kompanię ochrony i regulacji ruchu - po zlikwidowaniu wydziału administracyjno - gospodarczego - powoduje, że celowym jest zwiększyć jej etat o jednego żołnierza zawodowego.

Reasumując dotychczasowe rozważania zmierzające do usprawnienia struktury organizacyjnej sztabu dywizji oraz z danych zawartych w tabeli 1 wynika, że istnieje potrzeba zwiększenia dotychczasowego stanu osobowego oficerów o jednego-czterech a podoficerów i szeregowców po jednym.Przy czym w tych stanach osobowych są już uwzględnieni oficerowie - specjaliści zajmujący się problematyką walki radioelektronicznej.

Proponowane zmiany w strukturze organizacyjnej sztabu dywizji wpłyną na usprawnienie planowania i organizacji walki oraz umożliwią równolegle z tym sprawnie i bez przerw kierować oddziałami i pododdziałami realizującymi uprzednio otrzymane zadania bojowe.Sprawność realizacji tych zadań przez sztab dywizji przede wszystkim osiągnie się poprzez zmniejszenie rozpiętości kierowania szefa sztabu i dowódcy dywizji, zmniejsze-

nie ilości punktów zatrzymania informacji, bardziej równomierne obciążenie oficerów ; zachowanie proporcji pomiędzy pracownikami koncepcyjnymi a personelem pomocniczym oraz zapewnienie możliwości odpoczynków.

Wydaje się, że dalsze usprawnienie /zmiany/ struktury organizacyjnej sztabu dywizji, w miarę automatyzowania polowych systemów dowodzenia, będą zmierzać do obumierania komórek funkcyjnych, które dotychczas wykonują duży zakres prac związanych z ewidencjonowaniem i prowadzeniem statystyki.

ZESTAWIENIE OBOWIĄZUJĄCEJ STRUKTURY ORGANIZACYJNEJ SZTABU DYWIZJI ORAZ PROPONOWANE KIERUNKI JEJ USPRAWNIEŃ

TABELA 1

Nazwa wydziału /komórki/	Obowiązujący stan etatowy		Proponowany stan etatowy			Uwagi
	Nazwa stanowiska	Ilość	Nazwa stanowiska		Ilość	
1	2	3	4		5	6
Wydział operacyjny	Szef wydziału - zastępca szefa sztabu	1 ofic	Szef wydziału - zastępca szefa sztabu		1 ofic.	
	Starszy pomocnik szefa wydziału	2 "	Sekcja planowania x/	Starszy pomocnik szefa wydziału	2 "	
	Pomocnik szefa wydziału	4 "		Pomocnik szefa wydziału	2-4 ofic.	
	Topograf dywizji	1 "				
	Magazynier map	1 pdf	Sekcja kierunków	Starszy pomocnik szefa wydziału	1 ofic.	
	St.kreślarz-pisarz	1 "		Pomocnik szefa wydziału	3 "	
			Sekcja walki radio-elektronicznej xx/	Starszy pomocnik szefa wydziału	1 "	
				Pomocnik szefa wydziału	1-2 ofic.	

x/ Do sekcji planowania włączono jednego oficera, który na stale jest przy dowódcy dywizji oraz jednego-dwóch oficerów przeznaczonych do składu WSD dywizji.

xx/ Późniejszym okresie należy przewidywać powstanie wydziału walki radioelektronicznej i podporządkowany on będzie bezpośrednio szefowi sztabu.

1	2	3	4	5	6
Wydział operacyjny			Komendant SD - pomocnik szefa wydziału	1 ofic.	
			Topograf dywizji - pomocnik szefa wydziału	1 ofic.	
			Starszy kreślarz -pisarz	2 pdf.	
			Magazynier map	1 pdf.	
	Razem :	8 ofic. 2 pdf.	Razem :	13-16 ofic. 3 pdf.	
Wydział rozpoznawczy	Szef wydziału	1 ofic.	Szef wydziału	1 ofic.	
	Starszy pomocnik szefa wydziału	1 ofic.	Starszy pomocnik szefa wydziału	1 ofic.	
	Pomocnik szefa wydziału	2 ofic.	Pomocnik szefa wydziału	2 ofic.	
	Odczytywacz zdjęć	1 ofic.	Odczytywać zdjęć	2 ofic.	
			Kreślarz - pisarz	1 szer.	
	Razem :	5 ofic.	Razem :	5 ofic. 1 szer.	
Wydział łączności	Szef wydziału	1 ofic.	Szef wydziału	1 ofic.	
	Starszy pomocnik szefa wydz.	3 ofic.	Starszy pomocnik szefa wydz.	3 ofic.	
	Pomocnik szefa wydziału	1 ofic.	Pomocnik szefa wydziału	1 ofic.	
	Pisarz - kreślarz	1 szer.	Kreślarz - pisarz	1 szer.	
	Razem	5 ofic. 1 szer.	Razem :	5 ofic. 1 szer.	

32

Wydział organizacyjno-ewidencyjny	Szef wydziału Pomocnik szefa wydziału Podoficer ewidencyjny Starszy pisarz	1 ofic. 1 ofic. 1 pdf. 1 pdf.	Wydział organizacji i uzupełnień	Szef wydziału Starszy pomocnik szefa wydziału Pomocnik szefa wydziału Pomocnik szefa wydziału komendant dywizyjnego punktu rozdzielczego Podoficer ewidencyjny	1 ofic. 1 ofic. 1 ofic. 1 ofic. 2 pdf.
	Razem :	2 ofic. 2 pdf.		Razem :	4 ofic. 2 pdf.
Wydział kadr x)	Szef wydziału Starszy pomocnik szefa wydziału Podoficer ewidencyjny	1 ofic. 1 ofic. 1 pdf.			
	Razem :	2 ofic. 1 pdf.			
Wydział administr.-gospodarczy	Szef wydziału Płatnik Podoficer gospodarczy	1 ofic. 1 ofic. 1 pdf.	Nie przewiduje się		
	Razem :	2 ofic. 1 pdf.			

1	2	3	4	5	6
Kancelaria sztabu dywizji	Kierownik kancelarii	1 pdf.	Kierownik kancelarii	1 pdf.	
	Starszy pisarz - maszynista	2 pdf.	Starszy pisarz - maszynista	1 pdf.	
	Pisarz - maszynista	1 szer.	Pisarz - maszynista	1 szer.	
	Razem :	3 pdf. 1 szer.	Razem :	2 pdf. 1 szer.	
	Ogółem w sztabie dywizji x/	27 ofic. 6 pdf. 2 szer.	Ogółem w sztabie dywizji xx/	27-30 ofic. 7 pdf. 3 szer.	

---

x/ Wydział kadr dotychczas nie wchodzi w skład sztabu dywizji i nie jest bezpośrednio podporządkowany szefowi sztabu.

xx/ W podanych obliczeniach etatowych nie uwzględniono szefa sztabu dywizji.

2. KIERUNKI DOSKONALENIA ORGANIZACJI I FUNKCJONOWANIA STANOWISK DOWODZENIA.

Operatywność dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ dywizji /pułku/ zapewnia się między innymi poprzez ciągłe oddziaływanie dowódcy i szefa sztabu na podwładnych. W celu zapewnienia warunków dowódcy i ~~szefowi~~ dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ w walce, organizowane są między innymi stanowiska dowodzenia. Doświadczenia drugiej wojny światowej jak i okresu powojennego z ćwiczeń wojsk, prognozy charakteru pola walki do lat osiemdziesiątych wskazują na to, że aby zapewnić ciągłość dowodzenia wojskami należy organizować w dywizji /pułku/ kilka stanowisk dowodzenia /2-3/, oraz aby stanowiska dowodzenia odpowiadały wymaganiom powinny być : ruchliwe, o niedużych składach osobowych, wyposażone wysoko sprawne techniczne środki dowodzenia, bronione przed środkami rażenia nieprzyjaciela oraz zapewniać dogodne warunki do pracy i odpoczynku ludzi.

Wymagania wyżej wymienione wobec stanowisk dowodzenia podyktowane są również i tym, że będą one - podobnie jak w okresach poprzednich - szczególnymi obiektami zainteresowania przez nieprzyjaciela. Będą one narażone na ciągłe rozpoznawanie i niszczenie /obezwładnianie/ zarówno klasycznymi jak i jądrowymi środkami rażenia.

W warunkach współczesnego jak i prognozowanego charakteru pola walki rozpoznanie pracującego stanowiska dowodzenia i jego zlokalizowanie, przy stosowaniu coraz bardziej doskonałych środków rozpoznania, szczególnie radioelektronicznych nie będzie stanowić dla nieprzyjaciela dużych trudności. Co również potwierdziło ćwiczenie doświadczalne 11 DPanc.[x/]

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzeenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i obronie. Wyd. ASG-1974 r

Zapewnienie ciągłości dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ dywizji /pułku/ poprzez rozśrodkowanie jego organów dowodzenia, jak również duża złożoność kierowania, wymagała w przeszłości i wymagać będzie w przyszłości organizacji i jednoczesnego funkcjonowania trzech /dwóch/ stanowisk dowodzenia w zależności od potrzeb, doraźnie mogą być organizowane punkty dowódczo-obserwacyjne jak również mogą być wykorzystywane powietrzne elementy dowodzenia.

Charakterystyka współczesnego pola walki jak i prognozowanego zniewala urzutowywać organa dowodzenia zarówno w głąb jak i w szerz ugrupowania bojowego dywizji /pułku/. Potrzeba ta, podyktowana jest koniecznością zapewnienia operatywności dowodzenia, przy czym w warunkach możliwości niszczenia stanowiska dowodzenia jednym uderzeniem jądrowym lub obezwładnienia i uniemożliwienia spełniania funkcji na dłuższy okres czasu,przy użyciu klasycznych środków rażenia np. ogniem uzbrojonych śmigłowców i samolotów w samonaprowadzające rakiety i bomby, jeszcze bardziej pogłębia to konieczność. Urzutowanie organów dowodzenia dywizji /pułku/ w głąb i w-szerz ugrupowania bojowego oprócz swoich zalet takich jak : zbliżenie dowódcy i oficerów sztabu do wojsk, zapewnienie ciągłości dowodzenia, zwiększenie manewrowości, łatwość ukrycia oraz maskowania itp. ma również szereg wad, do których należy przede wszystkim zaliczyć : rozdrobnienie sił i środków dowodzenia, utrudnienie w styczności osobistej dla wymiany informacji pomiędzy oficerami, potrzeba angażowania większych stanów osobowych oraz środków dowodzenia, potrzeba angażowania większej ilości sił i środków przeznaczonych dla ich ochrony i obrony itp. Są to wady, których nie można nie uwzględniać w problematyce doskonalenia organizacji i funkcjonowania stanowisk dowodzenia one bowiem mają wpływ na operatywność pracy organów dowodzenia.

Praktyka szkoleniowa, doświadczenia z okresu drugiej wojny światowej oraz prognozowany do lat osiemdziesiątych charakter pola walki wskazują, że na szczeblu dywizji należy zawczasu organizować i powinny równolegle funkcjonować : stanowisko dowodzenia /SD/, kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia /KSD/ oraz wysunięte stanowisko dowodzenia /WSD/, a w obronie zapasowe stanowisko dowodzenia /ZSD/. W zależności od potrzeb w dywizji może być również organizowany i wykorzystywany powietrzny element dowodzenia /PED/ oraz może być organizowany punkt dowódczo-obserwacyjny. Na szczeblu pułku należy zawczasu organizować i powinny równolegle funkcjonować SD i KSD. W zależności od potrzeb może być również organizowany punkt dowódczo-obserwacyjny.

Podobnie jak obecnie jest to praktykowane, tak i w przyszłości w dywizji /pułku/ należy organizować jedno stanowisko dowodzenia jako główne, zdolne do realizacji zasadniczych funkcji dowodzenia. Takim stanowiskiem powinno być SD i na nim rozmieszcza się dowódca dywizji /pułku/, zasadnicza część sztabu oraz szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk. Dla umożliwienia realizacji podstawowych funkcji dowodzenia dywizją /pułkiem/ SD należy zapewnić zbiory informacji niezbędne do sprawnego kierowania oraz ich ciągłą aktualizację.

Oficerowie pracujący na SD powinni realizować podstawowe zadania niezbędne dla operatywnego dowodzenia dywizją /pułkiem/, np. planowanie i organizacja działań bojowych na czas wejścia dywizji /pułku/ do walki, lub na kolejny dzień, planowanie i organizacja zabezpieczenia działań bojowych, planowanie i organizacja współdziałania, zbieranie i przetwarzanie informacji niezbędnych do podejmowania decyzji cząstkowych przez dowódcę dywizji /pułku/, przekazywanie informacji sytuacyjnych i decyzyjnych, w niezbędnym zakresie do sztabu armii /dywizji/ i do podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz sąsiadów i sztabów współdziałających,

kontrola i kierowanie oddziałami /pododdziałami/ realizującymi uprzednio otrzymane zadania bojowe.

Uwzględniając prognozy i tendencje rozwoju technicznych środków dowodzenia oraz transportowych wydaje się, że na SD dywizji /pułku/ należy wyróżnić dwie grupy. Jedna grupa to będzie zespół ludzi uczestniczący bezpośrednio w dowodzeniu oraz niezbędne środki i minimum obsługi. Wydaje się, że grupa ta powinna być wyposażona w techniczne środki dowodzenia i transport wysoce odporny na ogień nieprzyjaciela, zdolny do pokonywania przeszkód wodnych, trudnego terenu, stref zniszczeń i skażeń oraz zapewniających ciągłe dowodzenie w ruchu, nawet na znacznych odległościach. Drugą grupę SD stanowić będą pozostały skład pododdziałów obsługi, środki transportowe, kuchnie itp. Grupa ta z racji dużej ilości sprzętu, będzie ociężała, o niezbyt wysokim stopniu manewrowości i zużywająca dość dużo czasu na zwijanie i rozwijanie. Stąd niecelowym będzie dążenie aby grupy te były zawsze razem. Grupa zabezpieczenia powinna dołączać do grupy dowodzenia w określonym miejscu i czasie.

Wzrost znaczenia zaopatrywania walczących oddziałów i pododdziałów w niezbędne środki materiałowe i techniczne, przede wszystkim w amunicję, materiały pędne i smary oraz zestawy części zamienne powoduje, że w dalszym ciągu trzeba będzie organizować KSD w dywizji i pułku. Wydaje się, że obecne tendencje zmierzające do organizowania jednego stanowiska dowodzenia na szczeblu pułku są nie do przyjęcia.x/

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. ASG - 1974r.

Podobnie nie zaakceptowała takiej organizacji dowodzenia na szczeblu pułku grupa oficerów ASG uczestniczących w ćwiczeniu doświadczalnym w 11 DPanc.[xx/]. Niezależnie od zadań wykonywanych przez KSD w zakresie planowania, organizacji i kierowania zaopatrywaniem podległe oddziały /pododdziały/ w niezbędne środki materiałowe i techniczne, to na szczeblu pułku powinno one spełniać rolę zapasowego organu dowodzenia zdolnego do czasowego dowodzenia pułkiem w przypadku zniszczenia lub obezwładnienie SD.

Jak już wspomniano, stanowiska dowodzenia są i będą szczególnymi obiektami zainteresowania ze strony nieprzyjaciela i będą one prawdopodobnie w przyszłości również bardzo wrażliwe na ogień. Potrzeba zapewnienia ciągłości dowodzenia zniewala w prognozowanych warunkach pola walki do organizacji i równoległego funkcjonowania na szczeblu pułku dwóch stanowisk dowodzenia /SD i KSD/ a na szczeblu dywizji trzech stanowisk dowodzenia/SD, KSD i WSD, w obronie ZSD/.

Próby i tendencje zmierzające do zapewnienia ciągłości dowodzenia dywizją poprzez : zawczasu zorganizowane zapasowe stanowiska dowodzenia z pełnym wyposażeniem w ludzi i środki; przewidywania, że w przypadku zniszczenia SD dywizji dowodzenie przejmie organ dowodzenia zawczasu wyznaczonego pułku lub KSD dywizji, względnie dążność do wyposażenia sztabu dywizji w wysokosprawne środki transportowe - w tym również powietrzne - i dowodzenia, zapewniające ciągły kontakt informacyjny z podwładnymi i z przełożonymi oraz manewr z zasady w każdych warunkach terenowych i atmosferycznych są rozwiązaniami jednostronnymi i nie w pełni zadowalającymi.

[xx/] Tamże.

Wydaje się, że podane rozwiązania są nie do przyjęcia ponieważ przede wszystkim :

- w pierwszym rozwiązaniu zachodzi potrzeba podwojenia stanów osobowych i środków organów dowodzenia dywizji;
- w drugim rozwiązaniu możliwość przejęcia dowodzenia dywizją przez SD wyznaczonego pułku i sprawna jego realizacja może przebiegać wówczas gdy sztab tego pułku otrzyma dodatkowe techniczne środki dowodzenia i będzie wzmocniony stanem osobowym. Jak również przejęcie i dowodzenie dywizją przez jej KSD bez dodatkowego wzmocnienia go stanem osobowym i technicznymi środkami dowodzenia jest niemożliwe ;
- w trzecim rozwiązaniu, prognozowany rozwój środków transportowych oraz dowodzenia wskazuje, że nie będą one tak doskonałe i nie będą mogły zapewnić w najbliższej przyszłości organom dowodzenia dywizji absolutnego manewru i ciągłego, niezależnie od położenia i warunków, kontaktu informacyjnego z podwładnymi i z przełożonym. Stąd wykrycie i zlokalizowanie stanowiska dowodzenia dywizji, przy stosowaniu coraz to doskonalszych środków rozpoznania szczególnie radioelektronicznych i jego zniszczenia /obezwładnienia/ jest w dalszym ciągu realne.

Uwzględniając powyższe, zapewnienie ciągłosci dowodzenia dywizją można osiągnąć, jak się wydaje poprzez zastosowanie rozwiązań kompleksowych. Drugim stanowiskiem dowodzenia dywizji zdolnym do przejęcia dowodzenia powinno być WSD /w obronie ZSD/. Skład osobowy i środki dowodzenia wydzielone dla organizacji WSD będą ograniczone z uwagi na to, że będzie ono tworzone kosztem SD. Wydaje się, że skład WSD powinien być następujący : Zastępca dowódcy dywizji d/s liniowych - jako dowódca WSD ;

jeden-dwóch oficerów z wydziału operacyjnego; jeden oficer z wydziału rozpoznawczego; jeden oficer z wydziału łączności oraz po jednym oficerze z szefostwa artylerii i OPL. Do dyspozycji tej grupy oficerów należy wydzielić niezbędne środki dowodzenia, które zapewnią wymianę informacji z oddziałami /zasadniczymi elementami ugrupowamia bojowego/, SD i KSD dywizji oraz z dowódcą i sztabem armii. Oprócz zasadniczego zadania WSD, to jest gotowość do przejęcia dowodzenia dywizją, może być wykorzystane do czasowego przejmowania dowodzeniem częścią sił dywizji np. w czasie marszu; zajmowania rejonu wyjściowego; wchodzenia do walki; wprowadzanie drugiego rzutu do walki. Aby WSD mogło sprawnie realizować stojące przed nim zadanie musi być zachowana ścisła więź informacyjna pomiędzy nim a SD,KSD dywizji i oddziałami. WSD powinni przede wszystkim znać zadanie bojowe dywizji, całościowe i cząstkowe decyzji dowódcy dywizji oraz aktualne informacje sytuacyjne.

Znajomość informacji decyzyjnych i sytuacyjnych dla WSD można będzie zapewnić w wyniku wprowadzania na wyposażenie dywizji coraz to doskonalszych technicznych środków dowodzenia.

Należy również przewidywać dodatkowe wzmocnienie WSD stanem osobowym i środkami SD w sytuacji gdy dowódca dywizji czasowo będzie z tego miejsca dowodził, natomiast w sytuacji zniszczenia SD powinno być ono wzmocnione siłami i środkami armii. Tak zorganizowane WSD jest w stanie natychmiast przejąć dowodzenie dywizją, gdy SD z różnych względów nie może sprawować dowodzenia, ale do czasu otrzymania wzmocnienie, zakres wykonywanych przez niego może być ograniczony.

Wydaje się, że podobnie jak dotychczas koniecznym będzie wyznaczać jedno dowództwo pułku do przejęcia dowodzenia dywizją. W przypadku zniszczenia SD dywizji można wykorzystać część oficerów a niekiedy nawet i środków dowodzenia z wyznaczonego dowództwa pułku dla wzmocnienia WSD dywizji.

Dla zapewnienia ciągłości dowodzenia w pułku koniecznym wydaje się będzie, niezależnie od organizacji dwóch stanowisk dowodzenia /SD i KSD/ wyznaczanie zawczasu do przejęcia dowodzenia pułkiem grupy oficerów ze sztabem dywizji oraz niezbędne środki[x/]. Podyktowane jest to tym, że KSD pułku z różnych względów[xx/], w przypadku zniszczenia SD nie jest w stanie przez dłuższy okres czasu sprawnie dowodzić pułkiem.

Żywotność stanowisk dowodzenia jak i sprawność ich funkcjonowania jest w dużym stopniu uzależniona również od ugrupowania oraz sposobu rozmieszczenia sił i środków w rejonie. Bezwzględnie należy przestrzegać zasady przy ugrupowywaniu stanowisk dowodzenia by zapewniona była ciągła łączność z podległymi sztabami, sąsiadami i sztabem armii /dywizji/ oraz niedopuszczać do porażenia dwóch stanowisk jednym uderzeniem jądrowym. Obecne, jak i wprowadzane nowe techniczne środki łączności w pełni zabezpieczają możliwość realizacji tej zasady. Przy rozmieszczaniu sił i środków na stanowisku dowodzenia, z uwagi na coraz doskonalsze środki rażenia jak i rozpoznania, będą zniewalać do oddzielnego rozmieszczania/1-3 km/ grupy operacyjnej sztabu, grupy zabezpieczenia, węzła łączności /problematyka rozmieszczania środków łączności zostanie omówiona w punkcie 4.1./, a na szczeblu dywizji lądowiska.

---

x/Słuszność takiego rozwiązania potwierdziło ćwiczenie doświadczalne przeprowadzone z 11 DPanc. Por. wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. Wyda.ASG - 1974r.

xx/Szerzej to zagadnienie omawia zespół autorski D.A. IWANOW, WP.SAWIELJEW, PW.SZEMAŃSKI. Zasady dowodzenia wojskami str.117. Wyda.MON - 1973r.

Postępująca w dużym tempie urbanizacja ETDW, przy czym z zasady budowane są budynki podpiwniczone, murowane, betonowe itp. stwarzają dogodne warunki na rozmieszczanie w nich stanowisk dowodzenia. Nie wyklucza to możliwości a nieraz i celowosci rozmieszczania stanowisk dowodzenia w lasach, zagajnikach i innych dogodnych rejonach np. wąwozy, jary itp. Zabezpieczenie stanowiska dowodzenia przed ogniem poprzez ukrycie w piwnicach, schronach itp. jak uczy doświadczenie wojenne[x/] i praktyka szkoleniowa, zabezpiecza go z zasady przed całkowitym zniszczeniem środkami klasycznymi. Przy czym z uwagi na stosowanie doskonalszych środków rażenia w tym zapalających, zmusza do bezwzględnego przestrzegania zasady rozsrodkowywania środków transportowych i dowodzenia na odległość 50-100 m jeden od drugiego.

Wysoce dynamiczny charakter prognozowanego pola walki w dalszym ciągu potwierdza, co również wykazało ćwiczenie doświadczalne przeprowadzone z 11 DPanc. niemożliwość, szczególnie w natarciu, pełnego okopywania stanowisk dowodzenia. Stąd należy się liczyć z potrzebą wyposażania organów dowodzenia dywizji /pułku/ w opancerzone pojazdy mechaniczne, w których będą rozmieszczone również środki łączności. Niezależnie od dużego uodpornienia stanowisk dowodzenia na ogień, potrzeba będzie w dalszym ciągu przestrzegać obowiązku jego rozsrodkowywania.

Rozśrodkowywanie środków dowodzenia na SD ma cechy ujemne przede wszystkim występuje duża trudność w zachowaniu kontaktów osobistych oficerówoo również wydłuża czas obiegu informacji oraz utrudniona jest ochrona i obrona organów dowodzenia.

---

x/ D.A.IWANOW, W.P.SAWIELJEW, P.W.SZEMAŃSKI. Zasady dowodzenia wojskami str.118. Wyd.MON - 1973r.

wydaje się, że wprowadzanie do wojsk radiotelefonów, urządzeń konferencyjnych[x/] itp. w znacznym stopniu przyspieszą obieg informacji wewnątrz stanowisk dowodzenia. Niezależnie od tych niedogodnosci to obowiązek zachowania żywotności stanowisk dowodzenia i ciągłosci dowodzenia wojskami zniewala do ich rozsrodkowywania zarówno w marszu jak i w rejonie rozwinięcia.

Każde stanowisko dowodzenia oprócz głównego rejonu rozwinięcia powinno mieć wybrany i rozpoznany łącznie z drogami dojazdu rejon zapasowy.

Wyposażenie organów dowodzenia w bardziej doskonałe niż obecnie stosowane środki transportowe i dowodzenia stwarzać będzie możliwość realizacji dowodzenia oddziałami i pododdziałami z miejsca i w ruchu.

W pierwszym przypadku /dowodzenie z miejsca/ zasadniczą część zadań związanych ze zbieraniem danych i wypracowaniem decyzji dowódcy dywizji /pułku/ - całosciowej i cząstkowych - jej rozwinięciem w plan działań bojowych i doprowadzeniem zadań do wykonawców sztab dywizji /pułku/ będzie realizować podczas postoju SD w rejonie rozwinięcia. Posiadanie przez sztan dywizji /pułku/ doskonalszych niż obecnie środków łączności umożliwi utrzymywanie ciągłego kontaktu informacyjnego z podwładnymi nawet na znacznych odległościach. Ten sposób działania organów dowodzenia charakteryzował się będzie małą częstotliwoscią zmiany stanowisk dowodzenia, a same zmiany będą krótkotrwałe przy zachowaniu ~~wspólnego~~ wspólnego tempa marszu.

---

x/ Celowość i użyteczność stosowania radiotelefonów i urządzeń konferencyjnych dla wymiany informacji wewnątrz stanowiska dowodzenia potwierdzały ćwiczenia doświadczalne przeprowadzone z 11 DPanc. oraz ćwiczenia szkieletowe prowadzone przez ASG w 1974r.

Cechami dodatnimi takiego działania stanowisk dowodzenia między innymi są :

- łatwiejsze przygotowanie przez organa dowodzenia danych do decyzji dowódcy dywizji /pułku/ i dogodniejsze są warunki dla jej powzięcia;
- stwarza się dogodniejsze warunki organom dowodzenia dla opracowania planu działań bojowych dywizji /pułku/;
- zapewniony jest kontakt osobisty oficerów, co jak wiadomo ma istotny wpływ dla dokonywania wszlkich uzgodnień w procesie planowania i organizacji walki;
- istnieje stosunkowo duża odporność stanowisk dowodzenia na środki rażenia nieprzyjaciela poprzez inżynieryjną rozbudowę i ukrycie ludzi i sprzętu.

Do cech ujemnych należą przede wszystkim :

- ułatwienie nieprzyjacielowi rozpoznania, zlokalizowania stanowiska dowodzenia i wykonania uderzeń ogniowych ;
- istnienie możliwości utracenia kontaktu informacyjnego z podwładnymi.

W drugim przypadku /dowodzenie w ruchu/ zbieranie danych, wypracowywanie decyzji i jej rozwinięcie w plan działań bbjowych oraz przekazywanie zadań podwładnym dowódca i sztab dywizji /pułku/ realizuje w czasie ruchu stanowiska dowodzenia lub krótkich przystanków. Cechami dodatnimi takiego sposobu działania stanowiska dowodzenia przede wszystkim są :

- utrudnienie nieprzyjacielowi rozpoznania, złokalizowania i wykonywania uderzeń ogniowych;
- zapewnienie ciągłości kontaktu informacyjnego z podwładnymi;

- stwarzanie większych możliwosci kontaktu osobistego oficerów organów dowodzenia dywizji /pułku/ z podwładnymi ;

Do cech ujemnych tego sposobu działania stanowiska dowodzenia przede wszystkim należy :

- trudnosć oficerom, którzy są w czasie marszu na pojazdach w zebraniu i uogólnianiu danych o sytuacji oraz przedstawienia ich dowódcy, jak również w przekazaniu zadań bojowych podwładnym;
- trudność utrzymywania kontaktu osobistego pomiędzy oficerami na stanowisku dowodzenia, co jak wiadomo między innymi ujemnie wpływa na wypracowanie decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/ i rozwinięcie jej w szczegółowy plan walki;
- z zasady nie ma możliwosci wykonywania inżynieryjnej rozbudowy rejonu w którym zatrzymuje się SD, a tym samym nie zwiększa się jego odporności na ogień nieprzyjaciela;
- poprzez działanie w strefie największego zagęszczenia sił i środków narażone jest nawet na przypadkowe uderzenia ogniowe nieprzyjaciela.

Duże szerokości i głębokości działania wojsk oraz duża dynamika współczesnego i prognozowanego charakterz pola walki zwraca uwagę na potrzebę szerszego niż dotychczas zastosowania i wykorzystywania, dla potrzeb dowodzenia dywizji, specjalnie do tych zadan przystosowanych śmigłowców, jako powietrznych elementów dowodzenia /PED/[x/]. PED jest szczególnie przydatny w czasie marszu /przegrupowania/ dywizji, w czasie pościgu i boju spotkaniowego, w czasie prowadzenia natarcia w terenie o ograniczonej drożni, w natarciu z forsowaniem szerokiej przeszkody wodnej, w warunkach istnienia stref zniszczeń i skażeń itp.

---

x/ Podobne postulaty zawarte są w książce Zdzisława GOŁĄBA i Stanisława KOŁCZA. Współczesne dowodzenie wojskami. Wyd.MON - 1974r.

PED może również oddać nieocenione usługi w sytuacjach szczególnie krytycznych, awaryjnych, gdzie jest konieczna natychmiastowa nie tylko interwencja ale i obecnosć dowódcy lub oficera sztabu. Niezależnie od powyższego śmigłowce mające również byc wykorzystane do szybkiego przerzucania nawet na duże odległosci stany osobowe stanowiska dowodzenia oraz ich środki.

Doświadczenia drugiej wojny światowej oraz praktyka szkoleniowa wskazują na konieczność i celowość również w przyszłosci stosowania w dywizji /pułku/ punktu dowódczo-obserwacyjnego /PDO/. PDO znajduje szczególnie zastosowanie w natarciu, na kierunku przełamania, w czasie odpierania silnego kontrataku lub przeciwuderzenia nieprzyjaciela, forsowania przeszkody wodnej, boju spotkaniowego, a w obronie na czas wykonywania kontrataku drugim rzutem dywizji /pułku/ itp. Dowodzenie z PDO powinno być krótkotrwałe ponieważ umożliwia ono reagowanie dowódcy dywizji /pułku/ tylko na jedno zgrupowanie działające na stosunkowo niedużym odcinku frontu. Pomimo tej niedogodnosci istnieje celowość organizacji PDO co również potwierdziło ćwiczenie doświadczalne 11 DPanc.[x/].

Wprowadzanie na uzbrojenie wojsk coraz większej ilości uzbrojonych śmigłowców i duży udział lotnictwa na polu walki oraz wyposażanie dywizji i pułku w coraz to doskonalsze środki OPL, dyktuje konieczność organizacji jednego wspólnego punktu kierowania obroną przeciwlotniczą, wspierającym lotnictwem oraz uzbrojonymi śmigłowcami[xx/]. Wydaje się, że punkt ten powinien być organizowany na bazie szefostwa OPL dywizji i grupy dowodzenia bojowego wspierającego lotnictwa i uzbrojonych śmigłowców.

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. Wydawn. ASG - 1974r.

xx/ Takie same propozycje postuluje również ASG. Por.wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji/pułku/ w zakresie planowania,organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/w natarciu i obronie. Wyd.ASG - 1974r.

Taki połączony organ dowodzenia byłby w stanie zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy operatywnie planować, organizować i kierować obroną przeciwlotniczą, uzbrojonymi śmigłowcami działającymi na korzyść dywizji oraz wspierającym lotnictwem szturmowo-rozpoznawczym. Połączony punkt kierowania OPL, uzbrojonymi śmigłowcami i wspierającym lotnictwem najkorzystniej jest rozmieszczać w jednym rejonie z SD dywizji.

3. KIERUNKI DOSKONALENIA ORGANIZACJI I METOD PRACY NA STANOWISKU DOWODZENIA

Organa dowodzenia dywizji /pułku / podobnie jak obecnie tak i w prognozowanych warunkach będą dysponować organiczonym lub skrajnie ograniczonym czasem na wykonanie swoich zadań. Już obecnie doświadczenia szkoleniowe[x/] wskazują na konieczność wypracowywania decyzji cząstkowych dowódcy dywizji /pułku/ w zakresie użycia środków ogniowych i doprowadzenie jej do wykonawców w ciągu kilku minut, a w zakresie użycia pododdziałów zmechanizowanych lub czołgów w ciągu kilkunastu minut. Również ograniczony lub skrajnie ograniczony będzie czas dla wypracowania decyzji całościowej i zorganizowania walki przez dowództwo dywizji/pułku/. Przy czym zadanie powyższe - co również potwierdzają doświadczenia szkoleniowe - organa dowodzenia dywizji/pułku/ muszą realizować równolegle, jednocześnie z kierowaniem oddziałami i pododdziałami, które wykonuje uprzednio otrzymane zadanie bojowe. Kolejną cechą organizacji pracy dowództwa dywizji /pułku/ jest jej oparcie o jego strukturę organizacyjną, a nie jak to jest dotychczas jeszcze tu i ówdzie spotykane w oparciu o zespoły funkcjonalne. Do zalet organizacji pracy dowództwa dywizji/pułku/ w oparciu o jego strukturę organizacyjną należy przede wszystkim :

- nie naruszanie istniejących etatowo zespołów ludzkich ;
- łatwość porozumiewania się ludzi, którzy na codzień ze sobą współpracują;

---

x/ Między innymi dane z ćwiczenia doświadczalnego z 11 DPanc Por.wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji/pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/w natarciu i w obronie Wyd. ASG - 1974r.

- zapewnienie ciągłości otrzymywania i wymiany aktualnych informacji wewnątrz komórek organizacyjnych i pomiędzy nimi a szczególnie z pionem dowódczo-operacyjnym ;
-nie traci się dodatkowo czasu na powoływanie zespołów funkcjonalnych oraz organizacji w nich pracy.

Podstawową cechą ujemną organizacji pracy w oparciu o istniejącą strukturę organizacyjną to, utrudnienie w wymianie informacji pomiędzy pionem dowódczo-operacyjnym a pozostałymi wydziałami i szefostwami /szefami/. Stąd chęć przyśpieszenia wymiany informacji a w tym również opracowanie danych do decyzji dowódcy i jej rozwinięcie w szczegółowy plan walki, sugieruje celowość powoływania zespołów funkcjonalnych. Wydaje się, że wyposażenie organów dowodzenia dywizji /pułku/ w doskonalsze środki umożliwiające szybką wymianę informacji wewnątrz stanowiska dowodzenia w poważnym stopniu wpłynie na przyśpieszenie przygotowania danych do decyzji dowódcy i sprawne rozwinięcie jej w szczegółowy plan działań bojowych.

Podobnie jak obecnie, tak i w przyszłości zastosowane mogą być następujące metody pracy dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ metoda kolejnego planowania, metoda równoległa i metoda dyrektywna[x/]. Przy czym jak wynika z prognoz charakteru pola walki, preferencje będzie miała metoda dyrektywna oraz równoległego planowania i organizacji walki.

---

x/ Szczegółowa charakterystyka metod pracy dowódcy i sztabu dywizji została zawarta w opracowaniach :
1. Współczesne tendencje i kierunki doskonalenia dowodzenia wojskami w polu. Wyd. ASG i Dowództwo SOE - 1973r.
2. II część materiałów przedstawionych na sympozjum.

Metodę równoległego planowania i organizacji walki oraz dyrektywną stosuje się, jak wiadomo w warunkach ograniczonego lub skrajnie ograniczonego czasu. Potrzeba realizacji zadań przez organa dowodzenia dywizji /pułku/ w takich warunkach wynika z charakteru obecnego jak i przyszłego pola walki. Realizacja zadań przez dowództwo dywizji /pułku/ w warunkach ograniczonego lub skrajnie ograniczonego czasu wymagać będzie wyjątkowo dokładnej organizacji pracy dla równoległego rozwiązywania zadań związanych z planowaniem i organizacją walki oraz kierowaniem oddziałami /pododdziałami/ realizującymi uprzednio otrzymane zadanie bojowe. Dlatego w sferze dowodzenia szczególne zastosowanie powinna znaleźć naukowa organizacja pracy. Wydaje się, że w warunkach dużego napięcia psycho - fizycznego wojsk i organów dowodzenia, doświadczenie życiowe i wiedza praktyczna wszystkich oficerów a w tym i głównego organizatora pracy w sztabie - szefa sztabu dywizji /pułku/ - już nie będzie wystarczająca aby w sposób właściwy organizować pracą. Praca w sztabie dywizji /pułku / powinna być oparta na zasadach naukowej organizacji pracy i która może oddać usługi szczególnie w zakresie :

- ustalania racjonalnego składu osobowego stanowisk dowodzenia;
- racjonalnego podziału zadań na poszczególne stanowiska dowodzenia ;
- racjonalnego podziału zadań pomiędzy komórki funkcjonalne i osoby funkcyjne ;
- wyboru racjonalnej organizacji pracy na stanowisku dowodzenia i w poszczególnych wydziałach, szefostwach i służbach ;
- wyboru jak najbardziej korzystnych metod realizacji czynności i przedsięwzięć przez sztab dywizji /pułku/ z uwzględnieniem warunków, sytuacji bojowej itp.;

- racjonalnego wykorzystania technicznych środków dowodzenia itp.

Przy czym warto podkreślić, że w miarę upływu czasu organa dowodzenia dywizji /pułku/ będą wyposażone coraz to doskonalsze, bardziej efektywne techniczne środki dowodzenia, w tym również środki organizacyjno - techniczne oraz algorytmy i programy umożliwiające mechanizacje a nawet automatyzacje, wieluczynności i procesów, szczególnie wszelkiego rodzaju kalkulacje taktyczno - operacyjne i inne obliczenia, zdobywania,ochrony przechowywania oraz utrwalania informacji itp. Wszystko to powodować będzie nie tylko umiejętność właściwego wykorzystywania tych skomplikowanych urządzeń ale również znajomość ich możliwości co jak wiadomo wywierać będzie wpływ na organizację pracy.

Głównymi organizatorami całości pracy w zakresie dowodzenia podległymi oddziałami /pododdziałami/ są dowódca i szef sztabu dywizji /pułku/. Bezpośrednim organizatorem pracy w zakresie planowania, organizacji i kierowania podległymi oddziałami /pododdziałami/ jest szef sztabu dywizji /pułku/ przy ścisłym współudziale zastępców dowódcy i szefów rodzajów wojsk. Podstawą organizacji pracy szefa sztabu przede wszystkim są : zadanie bojowe ; decyzja i wytyczne dowódcy ; informacje decyzyjne i wytyczne sztabu armii /dywizji/; aktualne i przewidywane położenie bojowe podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz warunki organizacji i prowadzenia walki, jak również stan i możliwości organów i środków dowodzenia dywizji /pułku/.
Bezpośrednimi organizatorami pracy w poszczególnych wydziałach i szefostwach /szefów/ są ich szefowie. Podstawą organizacji pracy szefa wydziału /szefostwa /jest : zadanie bojowe ; decyzja i wytyczne dowódcy ; wytyczne szefa sztabu dywizji/pułku/;

informacje decyzyjne i wytyczne szczebla nadrzędnego ; aktualna sytuacja bojowa i przewidywany jej rozwój oraz warunki organizacji i prowadzenia walki jak również stan i możliwości wykonawcze podległych oficerów oraz środków dowodzenia.

Racjonalnie zorganizowana praca przez szefa sztabu czy szefa wydziału /rodzaju wojsk/ może być wtedy gdy będzie przede wszystkim właściwie ukierunkowana. Właściwie ukierunkować pracę podległego organu dowodzenia, dowódca, szef sztabu szef wydziału /rodzaju wojsk/ może wtedy gdy będzie między innymi miał :

- zasady organizacji i prowadzenia walki przez wojska własne jak i nieprzyjaciela oraz wymagania w stosunku do dowodzenia ;
- zadanie bojowe i decyzję dowódcy co do sposobu jego wykonania ;
- inne informacje decyzyjne i wytyczne szczebla nadrzędnego np. informacje dotyczące organiza ji współdziałania, zabezpieczeni bojowego działań, zadania wojsk inżynieryjnych itp.;
- położenie i możliwości bojowe podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz przewidywany rozwój sytuacji ;
- istniejące i przewidywane warunki organizacji i prowadzenia walki ;
- stan i możliwości wykonawcze podległych komórek organizacyjnych /oficerów/oraz środków dowodzenia ;
- zakres niezbędnych czynności dla realizacji określonego przedsięwzięcia planistycznego czy organizatorskiego oraz nakład pracy przy użyciu konkretnych sił i środków.

Znajomość wyżej wymienionych problemów pozwala szefowi sztabu /szefowi wydziału, rodzaju wojsk/ uwzględniając wytyczne dowódcy /szefa sztabu /skonkretyzować jaki zakres

prac planistycznych i organizatorskich należy wykonać w określonym czasie i stosownie do tego odpowiednio zorganizować pracę. Jak również konkretna znajomość możliwości wykonawczych podległego organu dowodzenia pozwala sprecyzować jaki zakres prac jest on w stanie wykonać w określonym czasie. Odpowiedź na pytanie "co jestem w stanie wykonać w określonym czasie ? ", w warunkach ograniczonego czasu planowania i organizacji walki, jest bardzo ważna, ponieważ między innymi pozwala na selekcjonowanie i udzielanie pierszeństwa w rozwiązywaniu zagadnień najważniejszych.

Warunki współczesnego jak i prognozowanego pola walki zniewalają do mistrzowskiego opanowania umiejętności wykonawczych oraz organizatorskich całej kadry dowództwa dywizji /pułku/ w tym szczególnie osób kierowniczych. Podstawą nabywania przez kadrę umiejętności wykonawczych i organizatorskich jest ciągłe i systematyczne szkolenie w którym między innymi szeroko powinna być uwzględniona naukowa organizacja pracy.

Z zasady w praktycznej działalności dowództwa dywizji /pułku/ znajduje zastosowanie proste formy naukowej organizacji pracy, sprowadzające się najczęściej do obserwacji pracy wykonawców i pomiaru czasu jej trwania. Analiza zebranych danych oraz jej organizacji i wykonania umożliwia budowanie ideowych modeli organizacji pracy sztabu dywizji /pułku/ czy wydziału /szefostwa/ a poprzez wielokrotne eksperymentowanie i doświadczenie można doprowadzić do zbudowania wzorcowych ideowych modeli pracy. Systematyczna obserwacja i zbieranie danych daje również szefowi sztabu /wydziału, szefostwa/ obraz rzeczywistych możliwości wykonawczych i organizatorskich podwładnych oraz pozwala na udoskonalanie organizacji pracy między innymi poprzez wyszukiwanie i eliminowanie tak zwanych wąskich gardeł.

Dysponowanie przez szefa sztabu /wydziału, szefostwa/ niezbędnymi danymi statystycznymi umożliwia ustalenie normatywów, wielkości czasowych niezbędnych dla wykonania określonych czynności. Oczywiście, wszystkich czynności w procesie dowodzenia nie można ograniczyć ramami czasowymi /normatywnymi/ lecz przeważająca większość z nich może i powinna być reglamentowana. Jak również raz przyjęte normy nie mogą być stałymi, w miarę utechniczniania stanowisk pracy jak i nabywania umiejętności przez oficerów, czas wykonywania czynności będzie się skracał[x/].

Planowanie i organizowanie walki w ograniczonym lub skrajnie ograniczonym czasie wymaga skracania czasu trwania poszczególnych przedsięwzięć i czynności składających się na dowodzenie wojskami. Skracać czas trwania czynności czy przedsięwzięć można między innymi poprzez szybszą ich realizacje na drodze podnoszenia umiejętności wykonawczych oficerów sztabu dywizji /pułku/ oraz w większym stopniu zastosowanie w procesie dowodzenia maszyn i urządzeń. Znajomość konkretnych możliwości wykonawczych oficerów w realizacji niezbędnych przedsięwzięć i czynności w procesie dowodzenia pozwala również na wskazanie, które z nich należy przede wszystkim, w pierwszej kolejności, mechanizować, automatyzować aby skrócić cykl dowodzenia na szczeblu dywizji /pułku/. Już dzisiaj można stwierdzić, że na przyszłym polu walki - co również potwierdziły ćwiczenia doświadczalne przeprowadzane z 11 DPanc[xx/] - zachodzić będzie konieczność zamknięcia cyklu

---

x/ Podobne postulaty wysuwa zespół autorski D.H. Iwanow WP. Sawiełjew, P.W.Szemański. Zasady dowodzenia wojskami str.148-149. Wyd. MON - 1973r.

xx/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. Wyd. ASG - 1974r.

dowodzenia na szczeblu dywizji /pułku/ w zakresie uderzeń ogniowych, w przedziale kilku minut. Czyli czynności i przedsięwzięcia tworzące ten cykl dowodzenia w przeważającej większości powinny być zautomatyzowane. Podobnie cykl dowodzenia w zakresie użycia pododdziałów /oddziału/ piechoty lub czołgów powinien być realizowany w ciągu kilkudziesięciu minut[x/]. Cykl dowodzenia w zakresie wykonania uderzeń ogniowych oraz użycia oddziału / pododdziałów/ piechoty i czołgów obejmuje ściśle określony zakres czynności i przedsięwzięć niezbędnych do jego realizacji. Dostępne materiały statystyczne wskazują, że przy obecnie stosowanych środkach zdobywania, przesyłania /przekazywania/ i przetwarzania informacji z zasady cykle te nie będą mogły być zrealizowane w pożądanym czasie. Wynika to z faktu, że dowódca i oficerowie sztabu dywizji /pułku/ dysponując obecną techniką w zakresie zdobywania, przesyłania /przekazywania/ i przetwarzania informacji nie są w stanie w stosunkowo w bardzo krótkich przedziałach czasowych zdobyć niezbędne informacje sytuacyjne, przetworzyć je, a w rezultacie otrzymać informacje decyzyjne i przekazać do bezpośredniego wykonawcy. Fakty te stawiają przed organami dowodzenia dywizji /pułku/ wymagania w zakresie szukania i stosowania nowych - bardziej efektywnych - metod pracy, np. metody dyrektywnej, oraz pozwalają na określanie, które czynności sztabu należy w pierwszej kolejności automatyzować np. przekazywanie informacji, kodowanie i dekodowanie informacji, dokonywanie kalkulacji taktycznych i innych obliczeń jak również umożliwiają sformułować

---

x/ Materiały statystyczne zebrane w czasie ćwiczeń doświadczalnych z 11 DPanc - ASG oraz dane statystyczne zebrane przez ASG ze związków taktycznych i oddziałów w 1974r.- ASG.

57

wymaganie w zakresie właściwości technicznych środków dowodzenia.

Sprawność organizacji i przebiegu pracy na stanowisku dowodzenia dywizji /pułku/ zależy między innymi również od wytycznych szefa sztabu/wydziału, szefostwa/. Wytyczne szefa sztabu /wydziału, szefostwa/ mogą dotyczyć tylko zagadnień organizacyjnych lub merytorycznych, względnie obejmować jedne i drugie problemy. Wytyczne te mogą być ogólne lub bardziej szczegółowe. Na zakres wydawania wytycznych wpływa wiele czynników a przede wszystkim: znajomość przez szefa sztabu /wydziału, szefostwa/ możliwości wykonawczych podwładnych ; znajomość zakresu niezbędnych czynności dla opracowania /wykonania/ problemów związanych z planowaniem i organizacją walki oraz niezbędnego udziału sił, środków i czasu ; wymagania wynikającej z konkretnej sytuacji i warunków.

Cechami dodatnimi wytycznych ogólnych są przede wszystkim pozostawienie pełnej inicjatywy wykonawcy oraz krótki czas przygotowania i wydania wytycznych. Do cech ujemnych wytycznych ogólnych należy przede wszystkim brak pewności co do właściwego i terminowego wykonania określonych przedsięwzięć i czynności, konieczność sprawowania ściślejszego nadzoru w procesie planowania i organizacji walki oraz konieczność wprowadzania korekt organizacyjnych w toku pracy na stanowisku dowodzenia i korekty co do treści rozwiązywanych problemów.

Do cech dodatnich wytycznych szczegółowych należy przede wszystkim zaliczyć :

- sprawność przebiegu realizacji czynności i przedsięwzięć związanych z planowaniem i organizacją walki ;
- istnienie dużego prawdopodobieństwa właściwego /trafnego/ i terminowego wykonania nakazanych czynności i przedsięwzięć;
- organizator pracy /szef sztabu, szef wydziału i szefostwa/ ma

stosunkowo dużo czasu na wykonywanie własnych czynności ;
- ukierunkowanie pracy sztabu dywizji /pułku/ na wykonanie w pierwszej kolejności najważniejszych czynności i przedsięwzięć;
- możliwość dokonania racjonalnego obciążenia wykonawców ;
- możliwość ukierunkowania pracy sztabu dywizji /pułku/ w szczególnych sytuacjach i warunkach.

Cechami ujemnymi wytycznych szczegółowych to między innymi konieczność zużycia pewnej ilości czasu przez szefa sztabu /wydziału, szefostwa/ dywizji /pułku/ na ich przygotowanie i wydanie, ograniczanie w niektórych momentach inicjatywy wykonawcom, szczególnie w zakresie organizatorskim.

Wysoki dynamizm współczesnego jak i prognozowanego pola walki wymaga między innymi wysokiej sprawności i prężności działania sztabu dywizji /pułku/. Możliwość szybkiego przechodzenia z jednego do innego rodzaju działań bojowych, jak również użycie dotychczas nie stosowanych w ogóle, bądź na szeroką skalę nowych środków walki np. broni masowego rażenia, środków walki radioelektronicznej, nowych wozów bojowych, powietrznych środków walki, rakiet i bomb samonaprowadzających, w warunkach długotrwałych działań i przemęczenia może spowodować - co również w pewnym zakresie potwierdziło ćwiczenie doświadczalne przeprowadzone z 11 DPanc[x/] - pewne zahamowania i opóźnienia w pracy sztabu a niekiedy nawet wnieść zakłócenia w jego rytm działania. Prowadzenie działań bojowych będzie powodować straty w organach dowodzenia dywizji /pułku/, które uzupełniane będą najczęściej oficerami rezerwy, których umiejętności organizatorskie i wykonawcze mogą być nie w pełni zadawalające.

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. Wyd. ASG -1974r

Uwzględniając powyższe, a przede wszystkim sytuacje krytyczne lub groźby zaistnienia ich - co jak wiadomo w warunkach współczesnego jak i prognozowanego charakteru pola walki będą zjawiskami częstymi - w celu zapobiegania ewentualnym opóźnieniom czy niedokładnościom w pracy sztabu dywizji /pułku/ szczególnie dla niedopuszczenia powstawania chaosu oraz utrzymania wysokiej jego prężności niezbędnym, jak się wydaje będzie stosowanie między innymi szczegółowych wytycznych szefa sztabu /szefa wydziału, rodzaju wojsk/, zarówno w zakresie organizacji pracy jak i w zakresie treści rozwiązywanych problemów.

W celu ułatwienia szybkiego opracowania wytycznych i zorganizowania pracy w sztabie dywizji /pułku/ przez szefa sztabu /szefa wydziału, rodzaju wojsk/ koniecznym wydaje się jest opracowanie ideowych modeli pracy i ciągłe ich aktualizowanie oraz posługiwanie się nimi[x/]. Zastosowanie i wykorzystanie ideowych modeli óracy dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ szczególnie może mieć miejsce w sytuacjach skomplikowanych i krytycznych dla dywizji /pułku/ np. kierowanie walką oddziałów, które są w styczności z nieprzyjacielem oraz organizacja i prowadzenie likwidacji skutków uderzeń bronią jądrową nieprzyjaciela i jednoczesnym planowaniem obrony lub kierowania osiąganiem pełnej gotowości bojowej podległych oddziałów /pododdziałów/, planowanie, organizacja i kierowanie walką z grupami specjalnymi i desantem nieprzyjaciela z jednoczesnym planowaniem i organizacją przegrupowania dywizji /pułku/. Dobrze opracowane ideowe modele pracy dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ oraz umiejętność posługiwania się nimi, mają również i tą zaletę, że można je łatwo dostosować do konkretnych warunków i potrzeb oraz znacznie ułatwiają prowadzenie kontroli i samokontroli prawidłowości przebiegu i realizacji czynności i przedsięwzięć w toku planowania, organizacj i kierowania walką.

---

x/ Podobny postulat sformuowali oficerowie ASG.Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/w zakresie planowania,organizacji i kierowania oddziałami/pododdziałami/w natarciu i w obronie.Wyd.ASG-1974r.

4. KIERUNKI DOSKONALENIA TECHNICZNYCH ŚRODKÓW DOWODZENIA

4.1. Kierunki doskonalenia środków łączności.

Podobnie jak współcześnie, tok i w warunkach prognozowanego charakteru pola walki, z uwagi na znaczne szerokości i głębokości ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ oraz duże głębokości i duże tempo działania, jak również wysoki dynamizm prowadzenia działań bojowych, z zasady dowódca dywizji /pułku/ będzie dowodził podległymi oddziałami /pododdziałami/ "na mapie".x/ Chociaż nie wyklucza się możliwości, a niekiedy nawet i konieczność dowodzenia przez dowódcę dywizji /pułku/ częścią podległych oddziałów /pododdziałów/ na podstawie informacji uzyskanych przez bezpośrednią obserwację pola walki. Dowodzenie przez dowódcę dywizji /pułku/ "na mapie" może przebiegać właściwie tylko wtedy, gdy dowódca i sztab dywizji /pułku/ będą otrzymywać we właściwym czasie, pełne i wiarygodne informacje oraz będą oni przekazywać wykonawcom również we właściwym czasie informacje decyzyjne.

W procesie dowodzenia, podobnie jak obecnie tak i w przyszłości obiegać będzie duże ilości różnorakich informacji. Duże ilości różnorakich informacji obiegających system dowodzenia dywizji /pułku/ spowodowany jest między innymi znacznym udziałem w walce różnych rodzajów wojsk i służb, różnorakiego uzbrojenia i innego sprzętu bojowego, dużymi

---

x/ Przez pojęcie dowodzenie"na mapie" rozumie się, że wszystkie czynności związane z procesem wypracowania decyzji, jej powzięcia oraz rozwinięcia w szczegółowy plan walki dowódca i sztab realizuje na mapie. Również na podstawie mapy stawiane są zadania wykonawcom oraz organizuje się współdziałanie, zabezpieczenie bojowe działań itp. Pewne elementy z dowodzenia "na mapie" mogą być realizowane bezpośrednio w terenie np. wypracowanie decyzji na kierunku przełamania, stawianie zadań bojowych, organizacja współdziałania - zagadnienia te jak wiadomo można realizować w czasie rekonesansu terenu.

powierzchniami na których prowadzona jest walka oraz wysokim dynamizmem, który powoduje częste zmiany sytuacji bojowej oraz duże zużycie amunicji i innych środków zabezpieczających walkę itp.

Podstawowymi środkami zapewniającymi przekazywanie informacji zarówno od przełożonego do podwładnego, jak i od podwładnego do przełożonego, są techniczne środki łączności do których należą radiostacje, radiolinie i środki przewodowe. Na przyszłym polu walki znajdą zastosowanie w przekazywaniu informacji również środki ruchome /zwłaszcza pojazdy mechaniczne i wozy bojowe oraz śmigłowce/ i środki sygnałowe /rakiety sygnałowe, latarki, pociski smugowe itp./Jak również informacje mogą być zbierane poprzez bezpośrednią obserwacje pola walki dowódcy, oficera sztabu oraz zbierane i przekazywane poprzez kontakt osobisty osób funkcyjnych.

Biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ na przyszłym polu walki oraz perspektywy rozwoju technicznych środków dowodzenia, wydaje się, że podstawowymi środkami łączności na szczeblach taktycznych pozostaną nadal środki radiowe.Cechami dodatnimi środków radiowych między innymi są :

- możliwość nawiązania łączności w każdej sytuacji bojowej i w każdych warunkach terenowych i atmosferycznych oraz o każdej porze doby ;
- możliwość jednoczesnego przekazania informacji dość dużej liczbie odbiorców.

Do cech ujemnych środków radiowych między innymi należy :

- nie zapewnianie pełnej skrytości przekazywania informacji;
- wrażliwość na zakłócenia szczególnie radioelektroniczne;
- łatwość rozpoznania przez nieprzyjaciela i ustalenia miejsca rozmieszczenia pracujących nadajników ;
- duże gobaryty i duży ciężar oraz wrażliwość na ogień

nieprzyjaciela.

Wskazane słabe strony środków radiowych w znacznym stopniu ograniczają ich szerokie i powszechne stosowanie w każdych warunkach i sytuacjach. Pomimo tych ograniczeń w stosowaniu środków radiowych, będą one odgrywać istotną rolę w dowodzeniu oddziałami i pododdziałami. Chodzi o to by w maksymalnym stopniu eliminować słabe strony środków radiowych co można osiągnąć, jak się wydaje między innymi poprzez miniaturyzację, przekazywanie tylko informacji utajnionej ,zwiększenie mocy nadajników oraz czułości i selektywności odbiorników, skracanie czasu pracy nadajników, opancerzenie, włączanie nadajników tylko w sytuacjach gdy inne środki łączności nie zapewniają dowodzenia, kompleksowe wykorzystanie wraz z innymi środkami łączności itp.

Uwzględniając potrzeby dowodzenia oddziałami /pododdziałami/ wynikające z charakteru prognozowanego pola walki kierunki usprawnienia środków radiowych powinny zmierzać do ich miniaturyzacji co między innymi pozwoli na montowanie środków średniej i dużej mocy w opancerzonych wozach bojowych wraz z zapewnieniem niezbędnych warunków pracy dla oficerów. Oczywiście miniaturyzacja radiowych środków dowodzenia nie może obniżać ich parametrów eksploatacyjnybh a przede wszystkim zasięgów w ruchu.

Z uwagi na szybko postępujący rozwój i wzrost znaczenia na polu walki radioelektronicznych środków rozpoznania i zakłócania oraz stosowania doskonalszych środków rażenia np. bomb i rakiet samonaprowadzających zachodzi konieczność skracania maksymalnie czasu pracy nadajników radiowych. Skracanie maksymalnie czasu pracy nadajników radiowych ma przede wszystkim na celu zapobieganie rozpoznawania i lokalizowania

przez nieprzyjaciela rejonów ich rozmieszczenia, a w tym i rejonów rozmieszczenia stanowisk dowodzenia dywizji /pułku/ oraz stosowaniu przez niego zakłóceń radioelektronicznych, jak również ich niszczeniu. Skrócić maksymalnie czas pracy nadajnika można poprzez krótkie i zwięzłe formułowanie informacji np.przez stosowanie sformalizowanych wzorów dokumentów bojowych i odpowiednie jej przygotowanie do przekazania /uprzednie utajnienie /. Przy czym , jak wiadomo,wspomniane przygotowanie informacji do przekazania przez środki radiowe pochłania odpowiednio długi czas co w rezultacie powoduje wydłużanie się cyklu dowodzenia. Takiego więc rozwiązania nie można uznać w pełni za zadawalającego. Wydaje się, że przyszłościowe środki radiowe powinny mieć np. miniature pamięci elektroniczne, która by akumulowały informacje a następnie włączany automatycznie nadajnik przekazałby je w bardzo krótkim czasie do odbiorców. Podobne pamięci powinny mieć odbiorniki radiowe w których utrwalona informacja byłaby następnie przekazana również automatycznie do osoby obsługującej odbiornik /może być to adresat/.Przy czym należy zaznaczyć, że z uwagi na potrzebę skracania czasu obiegu informacji najsłuszniej byłoby , jak się wydaje, gdyby nadawca przekazywał nieutajnione informacje do mikrotelefonu, i w takiej postaci otrzymywał /słyszał/ je odbiorca. Utajnienie jak i odtajnienie informacji powinno odbywać się automatycznie za pomocą urządzeń kodujących i dekodujących bez udziału i pośredniczenia człowieka w tym procesie.Tak jak jest ten problem rozwiązany np. w wozach dowodzenia R-3 Z.

Teoretycznie rzecz biorąc a można przyjąć, że podobnie będzie na przyszłym polu walki, co również potwierdziło ćwiczenie doświadczalne przeprowadzone z 11 DPanc[x/], że

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/w zakresie planowania,organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie.Wyd.ASG-74

każdy nadajnik radiowy może być natychmiast rozpoznany i zlokalizowany z chwilą rozpoczęcia pracy, przez coraz to doskonalsze środki rozpoznania radioelektronicznego nieprzyjaciela, naraża na rozpoznanie stanowisk dowodzenia, jak również całego ugrupowania bojowego dywizji /pułku/. Stąd kierunki doskonalenia środków radiowych powinny między innymi zmierzać do maksymalnego skracania czasu pracy nadajników - o czym mówiono wyżej - oraz możliwości pracy jednego nadajnika radiowego przy zastosowaniu różnej mocy nadawczej. Przewidywany wzrost możliwości rozpoznawania za pomocą środków radioelektronicznych powoduje konieczność - jak się wydaje - zmiany dotychczas praktykowanej w pewnym sensie zasady powszechnego i zazwyczaj bez ograniczeń stosowania środków radiowych. Doświadczenie z wspomnianych ćwiczeń z 11 DPanc potwierdzają konieczność znacznego ograniczenia a niekiedy nawet całkowitego nie stosowania w dowodzeniu środków radiowych np. w czasie marszu, w rejonach wyjściowych do czasu rozpoczęcia ataku itp. Decyzję dotyczącą włączenia nadajników radiowych powinien podejmować dowódca lub szef sztabu dywizji /pułku/. Doświadczenia z ćwiczeń 11 DPanc wskazują,że środki radiowe w dywizji /pułku/ należy uruchamiać dla potrzeb dowodzenia tylko w sytuacjach szczególnych, krytycznych i gdy inne środki zawodzą a istnieje potrzeba natychmiastowego przekazania informacji[x/].Dla dezinformowania nieprzyjaciela i maskowania

---

x/ Powszechne,nieograniczone stosowanie środków radiowych przez ćwiczące sztaby 11 DPanc w czasie planowania i organizacji natarcia doprowadziło do tego, że obrona przeciwna stosując środki rozpoznania radioelektronicznego ,rozpoznała i ustaliła ugrupowanie bojowe dywizji w rejonie wyjściowym, zamiar dowódcy i zadania bojowe oddziałów.

celowym jest na przyszłym polu walki, środki radiowe /przede wszystkim nadajniki/ rozmieszczać równomiernie na całym obszarze ugrupowania bojowego dywizji /pułku/ zarówno przed walką jak i w czasie jej prowadzenia. Wymaga to przemyśleń i szukania nowych sposobów rozmieszczania środków radiowych, bo jak wiadomo dotychczas środki te zamontowane na WD są rozmieszczone na stanowiskach dowodzenia, a nadajniki średniej i dużej mocy rozmieszcza się w odległości 2 - 3 km od stanowiska dowodzenia.

Na współczesnym jak i na przyszłościowym polu walki w szerokim zakresie znajdą zastosowanie elektroniczne środki do zakłócenia systemów dowodzenia dywizji i pułku. Jak wiadomo walka z tymi środkami jest bardzo złożona i trudno do praktycznej realizacji. Z drugiej strony skuteczność działania tych środków na pracujący system dowodzenia jest bardzo wysoka, co potwierdziły również ćwiczenia z 11 DPanc i wyraziła się to w tym, że uruchomione środki zakłócające "nieprzyjaciela" na czas 50 minut uniemożliwiły jakiekolwiek w tym okresie przekazywanie informacji przez techniczne środki łączności[x/]. Dlatego wydaje się koniecznym aby wszystkie radiowe środki łączności, podobnie jak wprowadzane obecnie na wyposażanie wojsk radiostacje R-137 i R-140, mogłyby automatycznie przechodzić na zapasowe częstotliwości w przypadku zakłócenia częstotliwości na których aktualnie pracuje. Skracanie maksymalnie czasu pracy nadajnika - o czym mówiono uprzednio - zapobiega również

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. Wyd. ASG-1974r.

66

stosowania przez nieprzyjaciela skutecznych zakłóceń .

Bardzo istotne znaczenie dla dowodzenia oddziałami na przyszłym polu walki będzie odgrywać łączność radioliniowa. Do negatywów łączności radioliniowej należy przede wszystkim : ograniczony zasięg, który jest zależny od rzeźby terenu, długości fali, czułości odbiornika i mocy nadajnika; nieduże zasięgi szczególnie w ruchu, przy czym w czasie pracy w ruchu środki te są bardzo wrażliwe na rozpoznanie i zakłócenia nieprzyjaciela ; trudność maskowania anten. Do zalet łączności radioliniowej między innymi należy : wielokanałowość np. R-409 ma 6 kanałów telefonicznych, z których każdy może być zamieniony na 24 kanały telegraficzne; trudność w rozpoznaniu ich przez nieprzyjaciela oraz pelengacji, duża odporność na zakłócenia atmosferyczne, elektryczne oraz nieprzyjaciela; oraz możliwość tworzenia połączeń kombinowanych. Częściowa eliminacja wyżej omawianych negatywów łączności radioliniowej może być realizowana między innymi poprzez modernizacje urządzeń masztowo-antenowych, zwiększanie mocy nadajników, zdalnego, zautomatyzowanego sterowania stacjami pośredniczącymi oraz stosowanie zakresu fal wysokiej częstotliwości x/.

Środki radioliniowe uzupełniają środki radiowe i w dowodzeniu wykorzystywane są kompleksowo. Zapewnienie dowódcy i oficerom sztabu dywizji /pułku/ kompleksowego wykorzystania w dowodzeniu różnych środków łączności realizowane jest przez budowanie wozów dowodzenia.

---

x/ Zalety i wady łączności radioliniowej oraz kierunki jej doskonalenia opracowano na podstawie książki.D.A. Iwanow,W.I Sawieljew, P.W. Szemański. Zasady dowodzenia wojskami. str.96 - 97 wyd. MON - 1973r.

Współczesne wozy dowodzenia stosowane na szczeblach taktycznych np. R-2,R-3, R-3 Z są wyposażone w sprzęt radiowy, radioliniowy oraz w urządzenie ~~nadające~~ kodujące i zapewniają łączność w ruchu na odległość 20 - 30 km a na postoju do 70 km. Cechami dodatnimi wozów dowodzenia są między innymi :

- wspomniane wyżej kompleksowe wykorzystanie środków radiowych i radioliniowych;
- możliwość zastosowania jednego urządzenia do utajniania informacji na kilka środków łączności ;
- zapewnienie bezpośredniego kontaktu dowódcy /oficera sztabu/ ze środkiem łączności;
- możliwość zapewnienia łączności jednocześnie w kilku relacjach ;
- możliwość dowiązania do systemów łączności.

Wadą wozów dowodzenia jest między innymi strata dużej ilości technicznego sprzętu dowodzenia w przypadku jego zniszczenia oraz wyróżnianie się spośród pozostałych wozów bojowych.

Uwzględniając zalety wozów dowodzenia należy przewidywać, że w przyszłości znajdować one będą szerokie zastosowanie. Wydaje się jednak, że należy zapewnić im maskowanie przez zastosowanie anteny zbiorczej. Celowym wydaje się części wozów dowodzenia znajdujących się na wyposażeniu sztabu dywizji /pułku/ nie przydzielać etatowo osobom funkcyjnym.Wozy dowodzenia nie przydzielone etatowo osobom funkcyjnym powinny otrzymać uniwersalne wyposażenie w środki łączności a ich wykorzystanie byłoby zależne od

konkretnych potrzeb w ten sposób między innymi uchroni się sztab dywizji /pułku/ od nadmiernej ilości sprzętu.

Potrzeby szybkiego oddziaływania własnymi środkami ogniowymi na nieprzyjaciela np. pododdziałów artylerii w czasie kilku minut a środków OPL w jeszcze krótszym przedziale czasowym, sugerują konieczność bezpośredniego sprzężenia informacyjnego organów dowodzenia dywizji /pułku/ z oddziałami /pododdziałami/ artylerii oraz z urządzeniami do kierowania ogniem. Dlatego wozy dowodzenia szefostwa /szefa/ artylerii i OPL dywizji /pułku/ powinny być wyposażone w kompleksowe środki łączności umożliwiające realizację wyżej wymienionych postulatów np. R-2A, R-3A czy RPKU-R.

Techniczne środki łączności w tym również średniej i dużej mocy na szczeblach taktycznych z uwagi na cechy charakterystyczne dla prognozowanego pola walki powinny być montowane na opancerzonych i wysoce manewrowych środkach transportowych np. typu SKOT.W celu ich zamaskowania przed rozpoznaniem wzrokowym z uwagi na duże zainteresowanie przez nieprzyjaciela środkami oraz organami dowodzenia, środki te powinny być montowane na wozach nie różniących się wyglądem od pozostałych pojazdów mechanicznych i wozów bojowych.

Z uwagi na coraz to większy udział uzbrojonych śmigłowców i lotnictwa wspierającego bezpośrednio walczące oddziały i pododdziały, zachodzi konieczność i utrzymywanie ścisłego kontaktu. Przede wszystkim chodzi o uzgadnianie co do zadań, informowanie o położeniu i oznaczaniu przedniego skraju walczących pododdziałów, naprowadzanie na obiekty/cele/ uderzeń oraz identyfikację celów powietrznych.

Do realizacji tych zadań do sztabu dywizji skierowana będzie grupa dowodzenia bojowego /zespół oficerów z centrum dowodzenia armii wraz ze środkami łączności/ a do pułku w miarę potrzeb kierowani będą oficerowie z tej grupy.

Duże korzyści w zakresie usprawnienia przekazywania informacji może przynieść szersze zastosowanie i wykorzystanie radiostacji zapewniających telegraficzną łączność dalekopisową. Zastosowanie tych środków umożliwi szybsze przekazywanie pisemnych dokumentów bojowych. Należy również szukać usprawnień w zakresie przekazywania informacji poprzez wykorzystanie telekopii, zwłaszcza aparatów telekopii płaskiej pozwalającej na przekazywanie informacji w formie graficznej na mapach lub innych dokumentach o wymiarach 50 cm szerokości i dowolnej długości. Wydaje się, że znacznie usprawniony może być obieg informacji poprzez wykorzystanie telewizji, teleszkicowników i elektronowych urządzeń do jej obrazowania. Wyposażenie sztabu dywizji /pułku/ w te urządzenia i połączenie ich z urządzeniami automatycznego utajniania pozwoli na przekazanie w ciągu kilku minut duże zbiory informacji wyrażone graficznie.

4.2. Kierunki doskonalenia środków przetwarzania informacji.

Duże ilości informacji obiegających dywizyjny /pułkowy/ system dowodzenia muszą być przetworzone przez te organa dowodzenia. Należy przewidywać, że w przyszłości ilość informacji będzie wzrastać przy jednoczesnym skracaniu czasu ich przetwarzania i obiegu. W celu przyspieszenia i ułatwienia pracy oficerów sztabu dywizji /pułku/ nad przetworzeniem tych dużych ilości informacji należy w szerszym zakresie niż dotychczas, stosować środki organizacyjno-techniczne szczególnie maszyny liczące małej mechanizacji np. elektroniczne lub elektryczne kalkulatory i sumatory, maszyny i urządzenia do utrwalania, zobrazowywania informacji i reprodukcji dokumentów bojowych oraz urządzenia do łączności wewnętrznej na stanowiskach dowodzenia,

Niezależnie od wad jakie mają dotychczas stosowane na stanowiskach dowodzenia, środki organizacyjno-techniczne np. duże wymiary i ciężar, podatność na uszkodzenia mechaniczne, mała odporność na wpływ warunków atmosferycznych, przyspieszają one dwu a nawet czterokrotnie wykonywanie skomplikowanych obliczeń i znacznie zwiększają ich dokładność, skracają poważnie czas obiegu informacji wewnątrz stanowiska dowodzenia oraz ułatwiają i przyspieszają wykonanie dokumentów graficznych i pisemnych jak i ich reprodukcję.

Ograniczona powierzchnia wozu dowodzenia zniewala do miniaturyzacji środków organizacyjno-technicznych. Stosowanie tych urządzeń o dużych wymiarach zmusza do instalowania ich na pojazdach specjalnie do tego celu wydzielonych, co jest bardzo niekorzystne nie tylko z uwagi na niedogodności w ich wykorzystywaniu ale przede wszystkim zwiększa się stan pojazdów na stanowisku dowodzenia.

Wraz ze zmniejszeniem gabarytów i ciężaru środków organizacyjno-technicznych należy dążyć do wzmacniania ich obudowy i konstrukcji mechanicznej. Dotyczy to głównie urządzeń elektronicznych, aby zabezpieczyć je przed zniszczeniem na wskutek uderzeń wstrząsów itp. oraz zapewnić stabilność pracy w warunkach występujących wstrząsów w czasie jazdy. Jak również miniaturyzacja tych urządzeń pozwalać będzie na funkcjonalne ich rozmieszczenie w wozach dowodzenia i sztabowych oraz racjonalnie wykorzystanie w procesie dowodzenia.

Kolejnym zagadnieniem w procesie doskonalenia środków organizacyjno-technicznych powinna być prostota obudowy, łatwość obsługiwania i niezawodność działania. W warunkach polowych środki te powinny być obsługiwane przez oficerów funkcyjnych na stanowisku dowodzenia, a nie przez wyspecjalizowanych operatorów. Stąd obsługiwanie i eksploatacja tych urządzeń powinna być jak najprostsza, jak również należy ograniczyć do minimum rodzajów i typów. Czyli urządzenia te powinny być wielo-przeznaczeniowe i wielozadaniowe[x/] oraz niezawodne w pracy w tym również i w ruchu. Zmniejszanie rodzajów i typów urządzeń podyktowane jest również ograniczoną powierzchnią wozu dowodzenia. /A.S.

Nowowprowadzane środki organizacyjno-techniczne powinny być w maksymalnym stopniu zunifikowane, jak również powinny tworzyć kompleksowy zestaw urządzeń.

---

x/ "Wieloprzeznaczeniowe" - tu rozumie się możliwość wykorzystania tego samego urządzenia przez różne organa dowodzenia. "Wielozadaniowe" - to rozumie się możliwość rozwiązywania różnych zadań przez jedno urządzenie np. obliczanie stosunku sił, nasycenie na 1 km frontu i potrzeby materiałowo-techniczne.

zestaw taki powinien umożliwiać wykonanie całej operacji dla przetwarzania grupy informacji. Jak również jeden zestaw powinien być przydatny dla przetwarzania maksymalnej ilości różnorakich pod względem treści i formy informacji.

Bardzo ważne znaczenie dla skrócenia czasu w prosesie dowodzenia ma zastosowanie środków organizacyjno-technicznych dla utrwalenia zobrazowywania informacji oraz reprodukcji dokumentów bojowych. Do tych celów w sztabie dywizji /pułku/ mogą znaleźć zastosowanie np. urządzenia do zapisu dźwięku /magnetofony, dyktafony/ ręczne i elektryczne maszyny do pisania, powielacze, kopiarki, środki organizacyjne /formularze i wzory dokumentów bojowych, linijki i suwaki kalkulacyjne, szablony itp./ oraz pomocnicze urządzenia biurowo-sztabowe /zestawy tuszopisów, pieczęcie ze znakami i skrótami taktycznymi, podswietlarki itp./.

W szerszym niż dotychczas zakresie należy stosować urządzenia takie jak np. magnetofony, dyktafony do magnetycznego utrwalania dźwięku. Zapis zadań bojowych, zarządzeń czy innych informacji zwolni oficerów od obowiązku ich utrwalenia w innej postaci np. pismenej lub graficznej oraz ułatwi przekazanie do adresatów. Jak również adresat otrzymane zadanie bojowe czy inną informację utrwalmną na taśmie magnetycznej może szybko rozmnożyć, a przez to samo informacje zbiorcze mogą być w krótkim czasie udostępnione wszystkim zainteresowanym.

Duże rezerwy czasowe w pracy sztabu dywizji /pułku/ kryją się w sporządzaniu i reprodukcji graficznych dokumentów bojowych. I jak dotychczas w tym kierunku, wydaje się, że zrobiono niewiele. Podstawowe trudności w rozwiązaniu tego problemu to duże rozmiary - przede wszystkim map - stosowanie wielu kolorów oraz duża ilość informacji, która powinna być zawarta na mapie.

Obiecujące perspektywy w tej dziedzinie wyłaniają się w związku z możliwością wykorzystania do tego celu kserografii, fotokopiarek, termokopiarek i urządzeń fotograficznych.

Celowym jest w dalszym ciągu prowadzenie prac i doświadczeń dla opracowania dobrych i bardziej uniwersalnych sformalizowanych blankietów rozkazów bojowych, zarządzeń, meldunków, sprawozdań itp. Stosowanie sformalizowanych blankietów dokumentów bojowych skraca ich opracowania w sztabie dywizji /pułku/ około 3-4 razy.

Istotne znaczenie związane z usprawnieniem procesu dowodzenia ma szybką i sprawną wymianę informacji wewnątrz stanowiska dowodzenia. Do wymiany informacji na niewielkie odległości wykorzystywane powinny być przede wszystkim urządzenia typu konferencyjnego lub dyspozytorskiego, radiotelefony, aparaty do wyszukiwania osób - bezprzewodowe itp. Przy czym urządzenia konferencyjne lub dyspozytorskie z uwagi na konieczność użycia przewodów mogą znaleźć szerokie zastosowanie w rejonach dłuższego zatrzymania stanowiska dowodzenia. Wydaje się, że w sztabie dywizji /pułku/ szerokie zastosowanie mogą znaleźć przede wszystkim /bezprzewodowe/ urządzenia dla wymiany informacji wewnątrz stanowiska dowodzenia np. radiotelefony.

Niezależnie od środków łączności do przekazywania informacji słownej wewnątrz stanowiska dowodzenia, należy dążyć do powszechnego stosowania urządzeń służących do przekazywania informacji w postaci tekstu, rysunków, szkiców itp. np. telekopii czy telewizji.

4.3. Przedsięwzięcia i środki ochrony informacji.

Doświadczenia wojenne, jak i okresu powojennego wskazują na konieczność ścisłej ochrony informacji niejawnych. Nieprzyjaciel zawsze będzie czynił wszystko i wykorzystując dostępne mu siły, środki i metody będzie dążył nie tylko do wykrycia i rozpoznania aktualnego rozmieszczenia /ugrupowania/ oddziałów i pododdziałów lecz również do ustalenia zamiaru walki dowódcy dywizji /pułku/ oraz treści postawionych zadań bojowych dla wykonawców, Możliwości ku temu istnieją szczególnie w warunkach powszechnego zastosowania przez nieprzyjaciela radioelektronicznych środków rozpoznania oraz grup rozpoznawczych, środków powietrznych itp. Przy nie przestrzeganiu dyscypliny w zakresie ochrony informacji nieprzyjaciel zawsze ma możliwość ich przechwycenia co również potwierdziły ćwiczenia doświadczalne z 11 DPanc.[x/]. Stąd koniecznym jest realizacja niezbędnych przedsięwzięć mających na celu ochronę informacji oraz doskonalenie środków przeznaczonych do tych zadań.

Przedsięwzięcia mające na celu ochronę informacji powinny między innymi dotyczyć ograniczania ilości osób funkcyjnych które zapoznawane są z zamiarem walki dowódcy armii /dywizji i pułku/ oraz z zadaniem bojowym jak i decyzją dowódcy dywizji /pułku/. Zamiar walki dowódcy dywizji /pułku/ powinien być przekazywany ustnie przez styczność osobistą dowódcy lub oficerów sztabu oraz na piśmie, a z wykorzystaniem technicznych środków łączności tylko w warunkach utajnienia go za pomocą urządzeń szyfrujących.

---

x/ Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania, organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i w obronie. Wyd. ASG - 1974r.

Należy również przestrzegać zasady ochrony miejsc pracy na stanowisku dowodzenia dowódcy jak i oficerów sztabu oraz odpowiednio przystosowanych miejsc /kancelarii tajnej/ przechowywanie dokumentów bojowych. Dobre efekty ukrycia własnego zamiaru i mylenie nieprzyjaciela uzyskać można między innymi również poprzez maskowanie, pozorowanie oraz dezinformację.

Ważne miejsce w ochronie informacji zajmuje jej utajnianie w przypadku przekazywania przez techniczne środki łączności. Szczególnie ważne informacje w dywizji /pułku/ np. wspomniany wyżej zamiar walki dowódcy, dane dotyczące planowania użycia broni jądrowej, a przekazywane przez techniczne środki łączności powinny mieć zapewnione utajnienie pierwszego stopnia. Do tych celów wykorzytsywane są - jak wiadomo - specjalne urządzenia szyfrujące np. typu "FIAŁKA", które zapewniają bardzo wysoki stopień tajności. Cechą ujemną stosowania tych urządzeń /szyfrujących/ jest stosunkowo długi czas niezbędny na opracowanie informacji na piśmie oraz jej zaszyfrowanie np.przygotowanie i zaszyfrowanie informacji o objętości 1 strona A-4 pochłania około 40-60 minut.x/ Wydaje się, że urządzenia te w sztabie dywizji /pułku/ mogą znaleźć zastosowanie przede wszystkim w okresie planowania i organizacji walki. Wszystkie inne informacje niejawne przekazywane przez techniczne środki łączności muszą być kodowane. Jak wiadomo kodowanie informacji za pomocą dokumentów tajnego dowodzenia znacznie opóźnia czas jej obiegu, oraz może powodować różne jej zniekształcenia.

---

x/ Dane uzyskane przez autora w czasie ćwiczeń z 15 DZ.

76

Dlatego ten sposób utajniania informacji może znajdować zastosowanie w dywizji /pułku/ do przekazywania krótkich rozkazów, meldunków itp. oraz powszechnie na niższych szczeblach dowodzenia. Wydaje się, że realne zastosowanie na szczeblu dywizja-pułk i dywizja-armia znajdą urządzenia do automatycznego kodowania informacji. Jak już o tym mówiono urządzenia te są sprzężone bezpośrednio z technicznymi środkami łączności oraz w procesie kodowania i dekodowania nie uczestniczy człowiek. Takie utajnianie znacznie przyspiesza obieg informacji i wstępne dane wskazują na to, że czas przekazywania zadań bojowych oraz otrzymywanie meldunków na szczeblu dywizja-pułk skraca się trzyczterokrotnie.

4.4. Polowy zautomatyzowany sytem dowodzenia i perspektywy jego zastosowania[x/].

Zapewnienie dowódcy i sztabowi dywizji /pułku/ warunków do efektywnego wykorzystania oddziałów i pododdziałów zgodnie z wymaganiami stawianymi przez prognozowane pole walki wymaga kompleksowego wprowadzenia do wojsk elektronicznej techniki obliczeniowej, odpowiednich urządzeń końcowych /peryferyjnych/ i środków łączności teledacyjnej. Automatyzacja polowego systemu dywizji /pułku/ powinna zapewnić możliwość terminowego reagowania dowódcy i sztabu na zmiany sytuacji. Np. pełny cykl dowodzenia /czas od chwili wykrycia celu, przekazania informacji i jej przetworzenia, włącznie z przekazaniem rozkazów i komend/ nie może przekraczać :

- dla rakiet taktycznych od 3 do 5 min.;

---

x/ Rozdział opracowano na podstawie :

1. Podstawowe założenie projektu wstępnego eksperymentalno-użytkowego polowego zautomatyzowanego systemu dowodzenia ZT. Wyd.ASG - 1974r.
2. Polowy zautomatyzowany podsystem dowodzenia tyłami ZT. Wyd.ASG - 1974r.
3. Wstępna koncepcja organizacji i wyposażenia punktów informatycznych w jednostkach wojskowych. Wyd.WAT - 1973r.

- dla pododdziałów /grupy/ artylerii do 2 min.;
- użycie oddziałów, pododdziałów zmechanizowanych i pancernych do 30 minut ;
- dla środków OPL od 40 do 60 sekund;
- dla rozpoznania radioelektronicznego od 10 do 30 sekund.

Według prognoz polowy zautomatyzowany system dowodzenia dywizji zapewni :

- przechodzenie ze scentralizowanego na zdecentralizowane dowodzenie i odwrotnie;
- możliwość ciągłości dowodzenia w przypadku technicznych uszkodzeń pojedynczych urządzeń, zespołów i podsystemów;
- możliwość sprawnego dowodzenia dywizją z SD dowolnego jej pułku lub KSD dywizji;
- sprawne dowodzenie pododdziałami z pominięciem szczebla pułkowego;
- możliwość szybkiej adaptacji systemu do zachodzących zmian w organizacji wojsk, ich uzbrojenia oraz zasad działania;
- zcentralizowane dowodzenie z punktu kierowania OPL SD DZ /DPanc./ siłami i środkami OPL przy zwalczaniu celów od 300 m wzwyż;
- teledacyjne przesyłanie informacji na odległości :
  - w relacji bp /bcz/ - pz /pcz/ do 30 km;
  - w relacji pz /pcz/ SD - DZ /DPanc./SD do 50 km;
  - w relacji SD pz /pcz/ - KSD pz/pcz/ do 30 km;
  - w relacji SD DZ /DPanc./ - KSD DZ /DPanc./ do 50 km;
  - w relacji SD DZ /DPanc./ - SD DZ /DPanc./ do 50 km.

Niezależnie od powyższego polowy zautomatyzowany system dowodzenia według założonych wymagań zapewni :

- prawdopodobieństwo nieprzerwanej pracy nie mniejszej niż 0,90, przy maksymalnie dopuszczonej przerwie od 3 do 5 minut i przy średnim czasie pracy ciągłej rzędu 3-4 godzin;

- możliwość pracy w ruchu;
- pełną manewrowość przez instalowanie urządzeń w opancerzonych pojazdach zdolnych do pokonywania trudnego terenu;
- rozpoczęcie pracy urządzeń informatycznych po przesunięciu SD w czasie nie dłuższym niż 20 minut;
- wysoka odporność systemu na wpływ warunków meteorologicznych i sytuacji skażeń oraz środki walki radioelektronicznej nieprzyjaciela;
- przesyłanie informacji utajnionych poprzez wyposażenie urządzeń nadawczo-odbiorczych w urządzenia do automatycznego utajniania informacji.

Ponadto w przypadku awarii całego systemu informatycznego będzie zachowana możliwość sprawnego dowodzenia oddziałami i pododdziałami z pominięciem tego systemu, to jest metodami tradycyjnymi.

Polowy zautomatyzowany system dowodzenia - jak się przewiduje, będzie się składał z następujących podsystemów : ogólnowojskowego; dowodzenia artylerią i drt; dowodzenia siłami i środkami OPL oraz dowodzenia tyłami.

Podsystem dowodzenia ogólnowojskowego stanowić będzie podstawową część składową całego systemu. W stosnnku do pozostałych podsystemów odgrywał będzie on rolę integrującą, łącząc je w jedną całość /jednolity system/.

W skład podsystemu ogólnowojskoweho wchodzić będą : wojska zmechanizowane, pancerne i desantowe; siły i środki rozpoznania ogólnowojskowego; wojska inżynieryjne, chemiczne i łączności. W skład tego podsystemu wchodzić będzie również szefostwo artylerii i OPL dywizji, które równocześnie kierują pracą własnych podsystemów.

Warto również zaznaczyć, że siły i środki rozpoznania ogólnowojskowego tworzą automatyczny podsystem rozpoznania, który jest jak wspomniani wyżej - częścią składową podsystemu dowodzenia ogólnowojskowego.

Przewidywaną strukturę organizacyjno-funkcjonalną przedstawia załącznik nr 1.

Zgodnie z przewidywaniami na SD dywizji będzie zorganizowane centrum informacyjne, które będzie świadczyć usługi na zasadzie abonenckiej, to jest poprzez zainstalowane u abonentów urządzenia wynośnego ALFA-110 lub punktu abonenckiego UPD 305-20/1 połączone z EMC radiowym względnie radioliniowym łączem teledacyjnym, bądź poprzez punkty informatyczne.

Przewiduje się, że bezpośrednimi abonentami EMC na SD dywizji będą :

- dowódca dywizji przez wykorzystanie urządzenia wynośnego ALFA-110,
- szef sztabu dywizji przez wykorzystanie urządzenia wynośnego ALFA-110;
- szef wydziału operacyjnego przez wykorzystanie urządzenia wynośnego ALFA-110,
- szef wydziału rozpoznawczego przez wykorzystanie urządzenia wynośnego ALFA-110;
- szef artylerii dywizji przez wykorzystanie urządzenia wynośnego ALFA-110;
- szef OPL dywizji przez wykorzystanie urządzenia wynośnego ALFA-110;
- szef zabezpieczenia chemicznego i SOAS przez wykorzystanie urządzenia wynośnego ALFA-110;
- WSD dywizji przez wykorzystanie punktu abonenckiego APD 305-20/1
- kwatermistrz dywizji;

- szef służb technicznych dywizji;
- dowódcy i sztaby pz, pcz, przez wykorzystanie punktów abonenckich UPD 305-20/1.

Pozostałe osoby funkcyjne sztabu dywizji oraz dowódcy pododdziałów podporządkowanych bezpośrednio dowództwu dywizji będą korzystać z usług EMC i przekazywać dane poprzez punkty informatyczne to jest drukarka DZM 180 i monitor ALFA-110 /na SD dywizji/ oraz zdalne punkty informatyczne to jest elektryczna maszyna do pisania z perforatorem taśmy lub dalekopis /na WSD dywizji, SD pz i pcz/. W przyszłości przewidywane jest zastąpienie zdalnego punktu informatycznego przez małe EMC. Podobnie wydział rozpoznawczy w przyszłości również zostanie wyposażony w małe EMC.

Zgodnie z tym co jest przewidywane struktura informacyjna systemu powinna zapewnić przekazywanie, przetwarzanie, przechowywanie i wydawanie informacji niezbędnych do :
- przygotowania danych do powzięcia decyzji przez dowódcę;
- planowanie działań bojowych;
- kierowanie walką.

Obieg informacji realizowany będzie przy wykorzystaniu sformalizowanych dokumentów bojowych.

Należy oczekiwać, że w latach 1975-1976 zostanie opracowany i uruchomiony eksperymentalny model dywizyjnego polowego, zautomatyzowanego systemu dowodzenia wojskami, a uzyskane wyniki doświadczeń pozwolą na budowanie modelu użytkowego. Powszechne wprowadzanie tych systemów dowodzenia do wojsk najprawdopodobniej może nastąpić w latach osiemdziesiątych.

5. KIERUNKI DOSKONALENIA TREŚCI DOWODZENIA

Prognozowany charakter pola walki wskazuje na konieczność uwzględniania w procesie dowodzenia oddziałami i pododdziałami szeregu nowych elementów oraz bardziej precyzyjnego rozwiązywania niektórych zagadnień dotychczas rozpatrywanych w sposób ogólny. Nowe elementy, które powinny znaleźć odzwierciedlenie w procesie dowodzenia to problematyka : walki radioelektronicznej; powietrznych środków walki szczególnie uzbrojonych śmigłowców; kierowania środkami ogniowymi np. czołgów i artylerii z wykorzystaniem zautomatyzowanych systemów ; szerokie wykorzystywanie bardzo efektywnych przeciwpancernych pocisków kierowanych i wozów bojowych np. BWP ; zastosowanie urządzeń do automatycznego rejestrowania i informowania o wybuchach jądrowych i sytuacji skażeń itp.

Wyżej wymienione środki walki oraz szerokie wprowadzanie na wyposażenie wojsk bardziej doskonałych innych środków np. środków obrony przeciwlotniczej jak i innego sprzętu technicznego zniewalają jak i umożliwiają bardziej precyzyjnie rozwiązywać takie zagadnienia jak np. stosunek sił, możliwości bojowe oddziałów i pododdziałów, potrzeby w zakresie likwidacji skutków uderzenia bronią jądrową.

W problematyce walki radioelektronicznej należy wyróżnić zagadnienia związane z aktywnym zwalczaniem środków rozpoznania i zakłóceń radioelektronicznych nieprzyjaciela. Do zadań tych wykorzystywane są własne środki ogniowe np. artyleria, lotnictwo oraz walczące pododdziały i grupy dywersyjno-rozpoznawcze. Druga grupa zagadnień związanych z walką radioelektroniczną, to realizacja zakłóceń systemów radioelektronicznych nieprzyjaciela. Zadania te realizowane są przez własne środki zakłóceń radioelektronicznych.

Trzecia grupa zagadnień w tym względzie to ochrona własnych systemów radioelektronicznych przed rozpoznaniem i zakłócaniem stosowanym przez nieprzyjaciela. Zadania związane z trzecią grupą zagadnień walki radioelektronicznej realizowane są między innymi poprzez maskowanie własnych systemów, trwałe utajnianie informacji, stosowanie odpowiednich do sytuacji technicznych środków łączności itd.

Omawiana rozpiętość i zakres zagadnień, które należy uwzględniać w problematyce walki elektronicznej wskazuje,że nie może być ona rozwiązywana tylko przez wydzieloną grupę oficerów. Zarówno w planowaniu i organizacji jak i w realizacji zagadnień walki radioelektronicznej powinni uczestniczyć oprócz dowódcy i szefa sztabu dywizji przede wszystkim wydział operacyjny, wydział rozpoznawczy, wydział łączności, szefostwo artylerii i szefostwo OPL, szef saperów oraz grupa dowodzenia bojowego lotnictwa. Na szczeblu pułku problematyka walki radioelektronicznej musi być uwzględniona przez pion dowódczo-operacyjny oraz szefów rodzajów wojsk.

Wyżej wymienione organa dowodzenia dywizji /pułku/ w trakcie oceny sytuacji i przygotowywania wniosków dla dowódcy powinny również uwzględniać zagadnienia walko radioelektronicznej i przedstawiać dowódcy możliwości nieprzyjaciela w tym względzie oraz sposoby jej realizacji przez podległe oddziały i pododdziały .

W trakcie oceny sytuacji radioelektronicznej wydział operacyjny sztabu dywizji powinien przedstawić dowódcy wnioski dotyczące : składu i rozmieszczenia obiektów /środków/radioelektronicznych nieprzyjaciela, które należy obezwładnić aby obniżyć możliwości nieprzyjaciela w zakresie dowodzenia i kierowania środkami ogniowymi; skład ugrupowania i możliwości przydzielonych dywizji pododdziałów walki radioelektronicznej oraz ich możliwe zadania do realizacji w toku walki; celowości, zakresu

83

i czasu niszczenia obiektów radioelektronicznych nieprzyjaciela za pomocą środków ogniowych lub zakłócania ich pracy, możliwości i sposoby przeciwdziałania rozpoznaniu nieprzyjaciela oraz ochrony własnego systemu dowodzenia i kierowania środkami ogniowymi przed zakłóceniami; zakres zadań walki radioelektronicznej w planowanych działaniach bojowych.

Pozostałe wydziały i szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk dokonują oceny sytuacji radioelektronicznej w zakresie niezbędnym dla właściwej realizacji zadań przez podległe im oddziały i pododdziały. Na przykład : szef wydziału rozpoznawczego dokonując oceny sytuacji radioelektronicznej powinien uwzględniać : potrzeby, sposoby i środki rozpoznawania celów /obiektów/ radioelektronicznych nieprzyjaciela; sposób wykorzystania uzyskanych informacji w ogólnej ocenie nieprzyjaciela; sposoby wymiany informacji z wydziałem operacyjnym oraz siłami i środkami walki radioelektronicznej; których systemów nieprzyjaciela i w jakim czasie celowym byłoby nie zakłócać aby uzyskać dane o nim itp. ; szef łączności dokonując analizy oceny sił i środków walki radioelektronicznej nieprzyjaciela oraz metody ich wykorzystywania powinien zformułować wnioski, które umożliwią zrealizować niezbędne przedsięwzięcia, aby ochronić własny system dowodzenia przed rozpoznaniem i zakłóceniami; szefostwo OPL w trakcie analizy i oceny sytuacji radioelektronicznej nieprzyjaciela winno Określić wpływ środków rozpoznania i zakłóceń nieprzyjaciela na własny system rozpoznania radiolokacyjnego i sposób ich ochrony oraz jak przeciwdziałać systemom kierowania powietrznych środków walki nieprzyjaciela itp.

Dowódca dywizji na podstawie dokonanej analizy i oceny sytuacji radioelektronicznej podejmując decyzje o walce powinien uwzględnić w niej, jako integralną część zagadnienia walki radioelektronicznej.

Na podstawie decyzji dowódcy dywizji /pułku/ i wytycznych szefa sztabu - ewentualnie wytycznych dowódcy - oraz informacji decyzyjnych w zakresie walki radioelektronicznej szczebla nadrzędnego, sztab i szefowie rodzajów wojsk w planowaniu i organizacji działań bojowych powinni również uwzględniać zagadnienia walki radioelektronicznej. Przy czym planowanie jak i organizacja walki radioelektronicznej powinno być realizowane w sposób kompleksowy i w myśl zasady jednolitego planowania.

Wydział operacyjny sztabu dywizji powinien opracować plan walki radioelektronicznej, który z zasady wyrażony jest na mapie wraz z niezbędną legendą. W części graficznej plan walki radioelektronicznej powinien między innymi mieć wyrażone : ważne obiekty dowodzenia nieprzyjaciela i kierowania środkami ogniowymi, które podlegają zakłóceniom własnymi środkami walki radiolektronicznej oraz niszczeniu przez środki ogniowe; rejony /rubieże/ rozwinięcia oraz kierunki przesunięcia pododdziałów walki radioelektronicznej w toku walki /jeżeli są przydzielone do dywizji/; rubieże /rejony/ podlegające maskowaniu radiolokacyjnemu; strefy /głębokości/ zakłóceń łączności radiowej i radioliniowej nieprzyjaciela. W legendzie powinno się ujmować między innymi : cel walki radioelektronicznej, podstawowe zadania realizowane przez pododdziały walki radioelektronicznej /jeżeli są przydzielone do dywizji/; przedsięwzięcia zmierzające do zwiększenia ochrony przed rozpoznaniem i zakłóceniami własnych środków radiowych i radioliniowych.

Główne zadania walki radioelektronicznej np. najważniejsze obiekty dowodzenia nieprzyjaciela i kierowania środkami ogniowymi, powinny być naniesione na mapę roboczą dowódcy dywizji.

Pozostali szefowie wydziałów i rodzajów wojsk z zagadnień walki radioelektronicznej powinni uwzględnić wpływ tych środków na działanie podległych im pododdziałów.

Na przykład :

- szef wydziału rozpoznawczego: obiekty nieprzyjaciela podlegające niszczeniu środkami ogniowymi; obiekty dowodzenia i kierowania nieprzyjaciela podlegające zakłóceniom i czas ich zakłóceń ; obiekty i cele podlegające rozpoznaniu radioelektronicznemu;
- szef łączności dywizji : zasięg zakłóceń środków nieprzyjaciela na własne środki radiowe i radioliniowe; rejony rozmieszczenia i przesunięcia organów dowodzenia pododdziałów zakłóceń oraz organizacja łączności z nimi;
- szef artylerii dywizji: obiekty, urządzenia radioelektroniczne nieprzyjaciela zniszczone środkami artylerii i rakietami, zabiegi i przedsięwzięcia w zakresie maskowania własnego systemu dowodzenia oraz ochrony własnych środków radioelektronicznych przed zakłóceniami nieprzyjaciela.

Niezależnie od powyższych przedsięwzięć planistycznych i organizacyjnych w zakresie walki radioelektronicznej wykonywanych przez dowódcę, sztab i szefów rodzajów wojsk dywizji /pułku/ każdorazowa konieczność uruchomienia radiowych środków dowodzenia powinna być zaakceptowana przez dowódcę lub szefa sztabu.

W ocenie sytuacji dowódca, oficerowie sztabu i szefowie rodzajów wojsk i służb dywizji /pułku/ powinni również uwzględnić możliwości bojowe powietrznych środków walki, wojsk własnych i nieprzyjaciela. W ocenie sytuacji i możliwości powietrznych środków należy między innymi uwzględnić możliwości bojowe uzbrojonych śmigłowców oraz w większym zakresie niż dotychczas, udział lotnictwa do bezpośredniego wspierania walki oddziałów i pododdziałów. W ocenie tej należy również uwzględniać nowe, bardziej doskonałe środki rażenia, znajdujące się na uzbrojeniu śmigłowców i lotnictwa np. kierowane bomby i rakiety.

Również w niezbędnym zakresie zagadnienia użycia własnych powietrznych środków walki i przeciwdziałania tym środkom walki nieprzyjaciela, powinny być wyrażone, w niezbędnym zakresie w rozkazie bojowym dowódcy dywizji /pułku/, w zarządzeniu zabezpieczenia działań bojowych i w wytycznych do współdziałania.

Określony wpływ na treść dowodzenia wojskami wywierają również wprowadzone na uzbrojenia wojsk urządzenia do automatycznego kierowania ogniem artylerii i czołgów oraz szerokie zastosowanie bardzo efektywnych przeciwpancernych pocisków kierowanych. Wprowadzenie tych środków na uzbrojenie wojsk zniewala do dokonywania bardzo precyzyjnej oceny ich możliwości bojowych.
Na przykład : celowym wydaje się, by w stosunku sił uwzględniać nie tylko ilość środków walki lecz również ich możliwości z uwagi na skuteczność dzoałania. W obliczaniu stosunku sił należy również uwzględniać i to, że jeden środek walko ma różnorakie przeznaczenie i możliwości np. bojowy wóz piechoty jest jednocześnie środkiem przeciwpancernym, czołgi mogą być wykorzystywane do prowadzenia ognia z zakrytych stanowisk ogniowych itp.

Podobnie wprowadzane na wyposażenie związków taktycznych urządzeń do automatycznego rejestrowania niektórych parametrów o wybuchach jądrowych np. rodzaj, miejsce i czas wybuchu, moc wybuchu i przekazywanie tych danych do organów dowodzenia wpływa na treść decyzji dowódcy w zakresie likwidacji skutków uderzeń. Powzięta decyzja dowódcy na podstawie tych danych będzie napewnó bardziej precyzyjna i będzie jakosciowo różnić się od decyzji powziętej na podstawie tylko prognozowania.

Wydaje się, że warunkom coraz to bardziej ograniczenia czasu reagowania wojsk na polu walki, w tym ograniczania czasu trwania cyklu dowodzenia, zachodzi potrzeba a nawet i konieczność skracania treści stawianych /przekazywanych/ zadań bojowych.

88

Chodzi o stosowanie w dowodzeniu /szczególnie w przekazywaniu informacji/ prostych, sformalizowanych treści zadań bojowych i innych danych, które mogą być zawarte w prostych standardowych dokumentach. Oczywiście sformalizowanie treści informacji obiegających w systemie dowodzenia dywizji /pułku/ nie powinno zubożyć decyzji dowódcy. Konieczność stosowania w dowodzeniu oddziałami i pododdziałami, szczególnie w wymianie informacji przy użyciu technicznych środków dowodzenia, sformalizowanych dokumentów podyktowane jest również i tym, że w przyszłościowym zautomatyzowanym systemie dowodzenia wymiana danych /informacji/ oparta jest wyłącznie o takie wzorce. Również w warunkach gdy istnieje potrzeba skracania maksymalnie czasu pracy nadajników technicznych środków dowodzenia zachodzi konieczność przez oficerów wszystkich organów dowodzenia, nabywania umiejętności krótkiego formułowania informacji decyzyjnych i sytuacyjnych oraz umiejętności ich właściwego wykorzystywania w procesie dowodzenia wojskami.

OPRACOWAŁ:

płk dypl. Henryk GODLEŚ

Wydrukowano w 4 egz.

Egz. 1 - 4 - B.T.
Wykonał - płk H.Godleś
Druk - K.J.
Nr ks.masz. - .....

474/46/13 Egz1

11.1.1 DOWODZENIE JAKO SZCZEGÓLNA POSTAĆ KIEROWANIA

PODSTAWOWE FUNKCJE /KIEROWNICZE/ DOWÓDCZE

W miarę tego jak rosła liczba i różnorodność oraz rola i złożoność czynności kierowniczych - tak w czasie tworzenia instytucji, jak i w toku jej funkcjonowania - postępował proces oddzielenia kierowania od pracy wykonawczej.

Kierowanie stało się przedmiotem badań i analiz specjalistycznych / podobnie jak praca produkcyjna, walka, lub inne rodzaje działań ludzkich/.

Przeprowadzone badania i analizy zwróciły uwagę specjalistów na różne / a zwłaszcza strukturalne, funkcjonalne i wolicjonarne/ aspekty kierowania, które znalazły wyraz w poszczególnych definicjach interesującego nas pojęcia.

W pracy niniejszej nie będziemy omawiać tych definicji, lecz zwrócimy jedynie uwagę na trzy następujące sposoby rozumienia terminu "kierowanie" :

a/ kierowanie w sensie strukturalnym to tyle, co szczególny rodzaj działania zorganizowanego;

b/ kierowanie w sensie funkcjonalnym to tyle, co zespół podstawowych lub pochodnych funkcji kierowniczych /dowódczych/;

c/ kierowanie w sensie wolicjonarnym jest rozumiane jako ciągły proces podejmowania decyzji kierowniczych.

Spośród wielu definicji analizowanego terminu przyjęto w pracy niniejszej definicję następującą, gdyż ujmuje ona w zsyntetyzowanej postaci omówione wyżej aspekty kierowania :

KIEROWANIE to tyle, co powodowanie za pośrednictwem realizowanych funkcji i dysponowanych środków aby dany układ /obiekt/ wykonawczy zachowywał się - w określonych warunkach i sytuacjach czasowo-przestrzennych - zgodnie z wolą podmiotu kierującego.

Patrząc na kierowanie jako szczególny rodzaj działania zorganizowanego należy wyróżnić w jego strukturze przede wszystkim następujące elementy :

1/ podmiot kierujący,

2/ układ /obiekt/ wykonawczy,

3/ zespoły sprzężeń i zależności między podmiotem kierującym, a układem wykonawczym.

Podmiot kierujący może mieć postać organu kolegialnego lub jednoosobowego.

Wśród układów wykonawczych można natomiast wyróżnić układy społeczne /zespoły lub jednostki ludzkie/ , techniczne i inne.

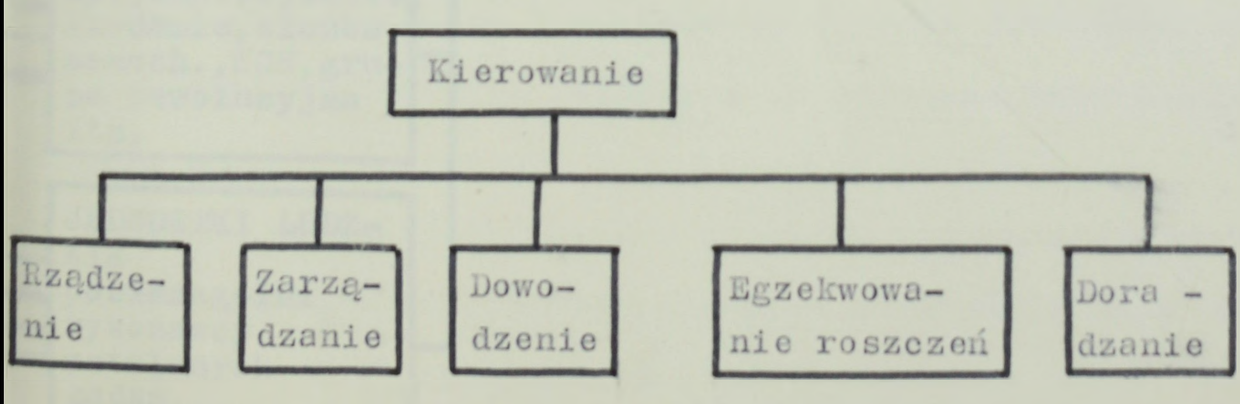
Przykłady sprzężonych ze sobą podmiotów kierujących i obiektów wykonawczych ilustruje rysunek nr 1.

Ze względu na różnorodność układów wykonawczych eksponuje się kierowanie w szerszym i węższym tego słowa znaczeniu.

a/ Kierowanie w szerszym znaczeniu to tyle, co sterowanie jakimikolwiek układami /ludzkimi, technicznymi lub innymi/.

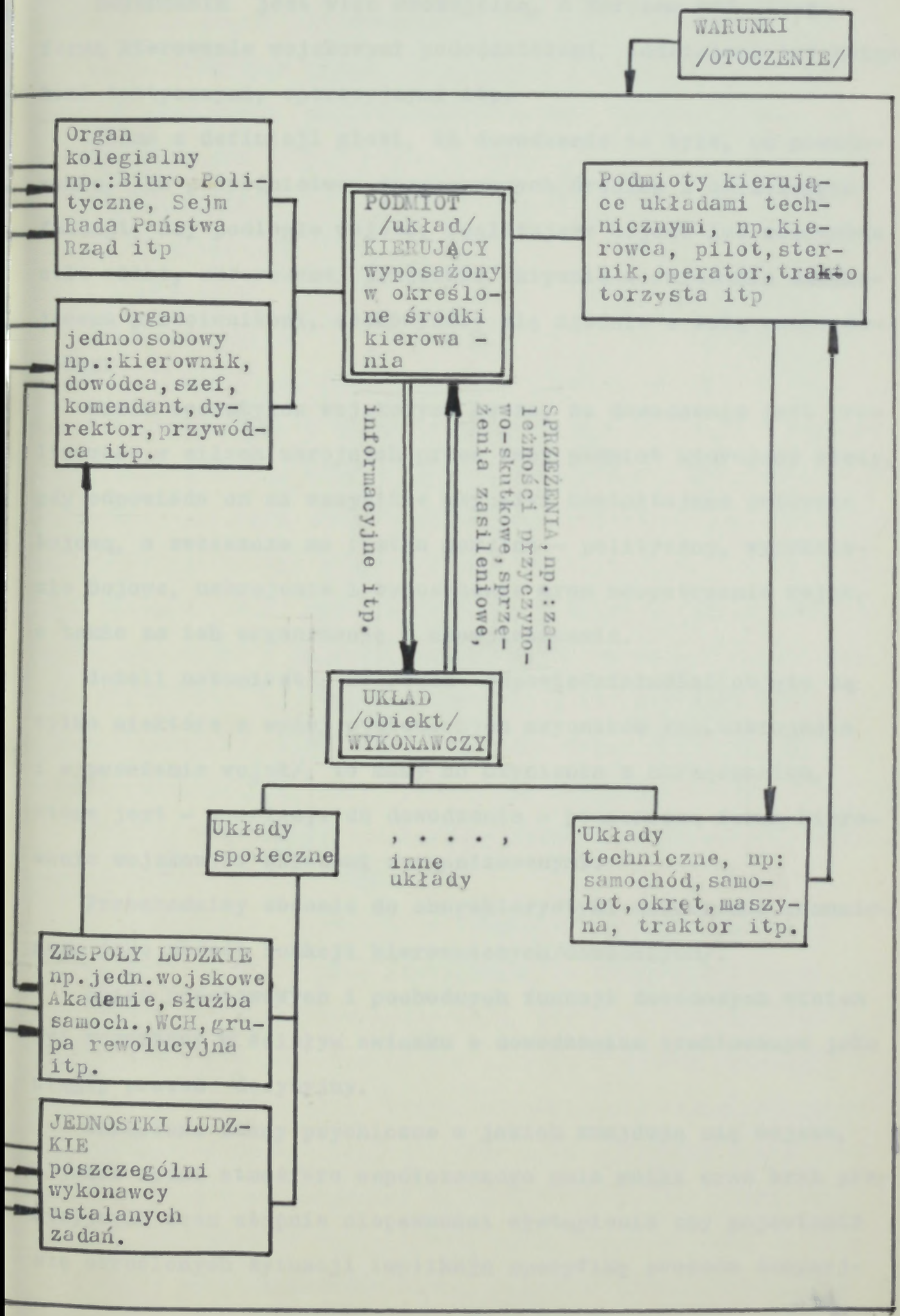
b/ Natomiast słowo to, używane w węższym znaczeniu symbolizuje wyłącznie kierowanie ludźmi, posługującymi się taką lub inną aparaturą.

Fakt, że układy społeczne różnią się pod względem struktury, przeznaczenia i wielu innych właściwości pozwala wyeksponować następujące formy kierowania :

91

Podstawowe elementy struktury kierowania

RYSUNEK NR 1 .

DOWODZENIE jest więc szczególną, a zarazem podstawową formą kierowania wojskowymi pododdziałami, oddziałami lub związkami taktycznymi, operacyjnymi itp.

Jedna z definicji głosi, że dowodzenie to tyle, co powodowanie - za pośrednictwem dysponowanych środków i określonych funkcji, aby podległe wojska, realizujące bojowe lub ćwiczebne cele walki, skierowanej przeciwko aktywnie i świadomie działającemu przeciwnikowi, zachowywały się zgodnie z wolą swego dowódcy.

Wielu teoretyków wojskowych uważa, że dowodzenie jest realizowane w siłach zbrojnych przez dany podmiot kierujący wtedy, gdy odpowiada on za wszystkie czynniki kształtujące gotowość bojową, a zwłaszcza za : stan moralno - polityczny, wyszkolenie bojowe, uzbrojenie i wyposażenie oraz zaopatrzenie wojsk, a także za ich organizację i ukompletowanie.

Jeżeli natomiast zakresem odpowiedzialności objęte są tylko niektóre z wyżej wymienionych czynników /np.uzbrojenie i wyposażenie wojsk/, to mamy do czynienia z zarządzaniem, które jest - w relacji do dowodzenia - pomocniczą formą kierowania wojskowymi układami zorganizowanymi.

Przechodzimy obecnie do charakterystyki dowodzenia rozumianego jako zespół funkcji kierowniczych/dowódczych/.

Zbiór podstawowych i pochodnych funkcji dowódczych winien być rozważany w ścisłym związku z dowodzeniem traktowanym jako ciągły proces decyzyjny.

Określone stany psychiczne w jakich znajdują się wojska, a jakie rodzi atmosfera współczesnego pola walki oraz brak precyzyjnych ocen stopnia niepewności wystąpienia czy pojawienia się określonych sytuacji implikują specyfikę procesu decyzyj-

nego, a stąd i specyfikę treści podstawowych i pochodnych funkcji dowodzenia /kierowania/.

Do podstawowych funkcji dowodzenia /kierowania/ realizowanych na wszystkich szczeblach hierarchii dowódczej /kierowniczej/ zaliczyć należy :

- planowanie,
- organizowanie,
- pobudzanie,
- kontrolowanie.

Każda z wymienionych funkcji obejmuje odpowiedni zbiór czynności realizowanych w bieżącej działalności dowódczej. Funkcje podstawowe wynikają więc z ogółu zakresów zadań i działań kierowniczych o znacznym stopniu złożoności a stąd i różnorodność zakresowa realizacji poszczególnych funkcji i wzajemnych związków. Dowódca /szef/ musi je wyraźnie widzieć przez pryzmat wykonywanych zadań i działań, ponieważ odpowiednia ich realizacja jest miernikiem jego organizatorskiej i kierowniczej roli oraz stanowi gwarancję sprawności działania rozumianej zarówno w sensie uniwersalnym, syntetycznym jak i manipulacyjnym.

Funkcja planowania. Na funkcję planowania składa się szereg niżej wymienionych czynności.

Prognozowanie, a więc przewidywanie przyszłych układów /struktury/ warunków oraz niezbędnych do osiągnięcia wcześniej ustalonego /zidentyfikowanego/ celu, sił i środków działania. Chodzi o to, aby przewidzieć - w oparciu o zasady futurologii - jaka struktura otoczenia /teren, warunki meteorologiczne, atmosferyczne, wybrane kierunki działań/ oraz ugrupowania bojowego sprzyjać będzie skuteczności działania wojsk, jak również to, co może przeszkadzać w realizacji celu. Prognozowanie ma później wpływ na formułowanie odpowiednich, szczegółowych celów

działania. Stąd konieczność ugruntowania poznawczego procesu prognozowania, poczynając od czynności związanych ze zbieraniem i selekcją informacji poprzez ich analizę i ocenę a następnie wnioskowanie. Następstwem identyfikacji określonej prognozy i zadań przełożonych jest problem formułowania szczegółowych celów działania. Problem niezwykle ważny z uwagi na to, że cel ma istotny wpływ na sposób zorganizowania działania zmierzającego do jego osiągnięcia. Stąd przede wszystkim cel winien się charakteryzować określonym stopniem ogólności i konkretyzacji. Stopień ogólności powinien odpowiadać technologii pracy dowódcy odpowiedniego szczebla hierarchii kierowniczej, przez którego będzie realizowany. Bezpośredni związek z podanym wyżej walorem ma stopień jasności sformułowania i zrozumiałości celu. Następny walor to realność /dostępność/ celu rozumiana zarówno w sensie formalnym jak i rzeczywistym. Jeżeli cel jest realny oraz w sposób jasny i zrozumiały sformułowany to działanie zmierzające do jego osiągnięcia można szybciej i sprawniej organizować, co w dalszej konsekwencji zwiększa jego skuteczność.

Problematyka prognozowania i formułowania celów jest skorelowana z analizą odpowiednich wariantów działania. Analiza i identyfikacja wariantów działania jest m.in. wynikiem pełnej oceny zasobów, rozumianych w szerokim sensie a szczególnie, z uwagi na specyfikę dowodzenia, zasobów ludzkich i środków bojowych. Pełna ocena zasobów ludzkich, ich możliwości z uwagi na posiadane cechy osobowości /psychiczne, umysłowe, fizyczne/, stopień przygotowywania do prowadzenia działań bojowych, gwarantuje właściwą realizację zadań i zwiększa stopień ich organizacyjności /atrybutowe rozumienie terminu organizacja/.

Oczywiście ustalone warianty działania mają charakter odpowiednich projektów planów działania a stąd dowódca winien wpły-

wać na to, aby charakteryzowały się one konkretnymi walorami " ideału planu " formułowanymi przez prakseologię, takimi jak: celowość, wykonalność, ekonomiczność, przejrzystość /czytelność/, jedność i ciągłość, operatywność, dokładność, szczegółowość, kompletność czyli zupełność, elastyczność / plastyczność/, długodystansowość, ugruntowanie poznawcze. Wnikliwa analiza tych walorów, dostosowywanie do nich projektów planów, daje w efekcie odpowiednią postać dyrektyw zarówno o charakterze kierowniczym jak i wykonawczym.

Wybór sposród zbioru utworzonych wariantów, wariantu danego działania uwarunkowany jest przyjęciem określonego kryterium wyboru, stanowiącego jeden z najbardziej twórczych elementów procesu decyzyjnego.

Wybrany wariant działania stanowi myślowy, logiczny model działania, częściowo sformalizowany za pomocą odpowiednich dokumentów organizacyjnych.

Z uwagi na to że funkcja planowania / jak i pozostałe funkcje dowódcze/ jest realizowana w płaszczyźnie ciągłego procesu decyzyjnego - niezależnie od opracowania określonych planów działań bojowych - istnieje konieczność stałego koordynowania czynności wykonywanych przez wszystkie organy planistyczne i wykonawcze na tle praktycznych działań bojowych wojsk.

Rezultaty twórczej pracy myślowej w zakresie planowania i modelowania znajdują więc wyraz w określonych planach. Dlatego też każdy dowódca /szef/ powinien zwrócić szczególną uwagę na wzajemne powiązanie takich czynników jak cel → zamiar → model → plan, który jest ideową podstawą organizacji działań.

Istotną rolę w procesie planowania odgrywa sztab, który jako podstawowy organ dowodzenia konkretyzuje ustalone cele i zadania, przedstawia informacje o możliwych wariantach działa-

nia, bierze udział w ich analizowaniu i wyborze oraz przygotowuje odpowiednie propozycje w tym zakresie, proponuje wraz z uzasadnieniem model ustalonej formy działania itp.

Dowódca z kolei powinien zapewnić, aby planowanie podległego mu sztabu było adekwatne, równoległe, ciągłe, elastyczne, kompleksowe.

Funkcja organizowania obejmuje niżej wymienione czynności dowódcze /kierownicze/.

Ustalanie takich form działania, które zapewniają wysoki stopień prakseologicznej sprawności i zorganizowania a zwłaszcza sformalizowania działań.

Pozyskiwanie ludzkich, rzeczowych, czasowo - przestrzennych i energetycznych zasobów, niezbędnych do ukształtowania organizacyjnego prawidłowej struktury danej całości organizacyjnej działania zespołowego. Unikanie rozproszenia dysponowanych sił i środków jak i pozyskiwania większości zasobów w toku prowadzenia działań.

Celowe dobieranie i łączenie poszczególnych części składowych / np. sił i środków/ w jedną zwartą i spoistą całość, np. przy tworzeniu ugrupowania bojowego odpowiednio usytuowanego w czasie i przestrzeni.

Stawianie konkretnych zadań podwładnym oraz ustalanie wynikających z celów i zadań zakresów ich obowiązków, uprawnień, odpowiedzialności i sankcji organizacyjnych.

Tworzenie systemu dowodzenia /kierowania/ a zwłaszcza ustalenie niezbędnych sprzężeń organizacyjnych / służbowych, funkcjonalnych, sztabowych, organizacyjnych/ ; ustalenie formalnej rzeczywistej, bezpośredniej i pośredniej rozpiętości dowodzenia; określenie sposobów odtwarzania zdolności funkcjonalnych w przypadku naruszenia systemu dowodzenia lub poszczególnych ogniw

układu wykonawczego.

Stałe koordynowanie, integrowanie, harmonizowanie, aktywizowanie lub kumulowanie czynności oraz organizowanie współdziałania wszystkich części składowych utworzonej całości organizacyjnej działania.

Podtrzymywanie prawidłowego funkcjonowania całej instytucji za pośrednictwem odpowiednich rozkazów, poleceń, zaleceń itp. oraz poprzez właściwe zabezpieczenie działań.

Funkcja pobudzania odgrywa istotną rolę ze względu na jej związek z procesem sterowania całokształtem mechanizmu integracyjnego polegającego na łączeniu realizacji celów indywidualnych żołnierzy z realizacją celów instytucji /jednostek wojskowych, sztabów itp./. Proces ten ze względu na charakter działań bojowych obfituje w szereg specyficznych momentów wpływających na odpowiedni dobór i umiejętne stosowanie środków pobudzania.

W swym komentarzu odnoszącym się do pobudzania prof.Kurnal mówi, że funkcja ta polega " ... na stwarzaniu osobom, którymi się kieruje określonych bodźców do działań pożądanych przez kierującego, a więc bodźców zmierzających do wypełnienia zadań postawionych kierowanym przez kierującego".

Szczególnym przypadkiem pobudzania jest rozkazywanie/nakazy, zakazy, komendy/.Obejmuje ono stosunkowo wąski zbiór bodźców głównie typu : rozkaz i sankcja w razie niewykonania rozkazu. Tymczasem sytuacje bojowe z uwagi na swoją złożoność i specyfikę wymagają od dowódców i wykonawców wykazania szerokiej inicjatywy i zaangażowania. W związku z tym istnieje konieczność stwarzania odpowiednich sytuacji motywacyjnych, oddziałujących na psychikę tych, którzy są kierowani. A więc przy doborze i stosowaniu bodźców należy uwzględniać działalność wyjaśniającą /często o charakterze agitacyjnym/ i uzasadniającą. Stąd pobu-

dzanie podwładnych do wykonywania zadań obejmuje działania regulacyjne z zakresu pobudzania niekiedy nawet wysoce złożone.

Dowódca winien wykazywać umiejętność kkordynowania bodźców z właściwościami /potrzebami/obiektu kierowania /sztabu, podległych oddziałów/ w określonych i zwykle zmieniających się sytuacjach bojowych, życiowych i zawodowych. Szczególnie umiejętnie winien wyzwalać konieczność zaspokojenia przez podwładnych potrzeb niematerialnych wyższego rzędu, jak chęć służenia społeczeństwu, wypełnianie misji obrońcy Ojczyzny itp.

Dowódca powinien dobrze orientować się jakimi szczególnymi cechami osobowymi charakteryzują się bezpośrednio podlegli mu ludzie, które z tych cech mają w określonym stopniu ukształtowane, a wobec tego jakie winien wobec nich stosować bodźce /rozkazy, zalecenia, polecenia, wyróżnienia, sankcje itp./aby z jednej strony pobudzać ich do działania i równocześnie tworzyć odpowiednią atmosferę współdziałania oraz kształtować właściwe stosunki międzyludzkie.

Dowódca wykonując swoją władzę organizacyjną powinien pamiętać nie tylko o tym że podstawowym jej źródłem jest zajmowane przez niego stanowisko w hierarchii organizacyjnej ale również o tym, że powinna ona być wzmocniona poprzez takie źródła jak wysokie kwalifikacje i uczucia ludzkie oraz autorytet rzeczywisty dowódcy. Bowiem szacunek i przychylność /koleżeństwo i przyjaźń żołnierska/ zwiększają komunikatywność poczynań dowódcy i podnoszą w konsekwencji sprawność zamierzonych działań.

Ostatnia z podstawowych funkcji, funkcja kontrolowania obejmuje trzy specyficzne grupy zagadnień związanych z problematyką: kontroli wstępnej, kontroli bieżącej i kontroli wynikowej.

Kontrolowanie traktowane ex ante polega na tym, że dowódca

ocenia fazę preparacyjną organizowanego działania i zmierza do podniesienia racjonalności planowanego działania /ocena planów, kosztorysów, zamiarów/. Pozwala na dokonanie usprawnienia działań, wykorzystanie zdobytych doświadczeń oraz ich utrwalanie.

Zagadnienia wchodzące w zakres kontroli bieżącej dotyczą zadań o charakterze sterującym całokształtem przedsięwzięć; m.in.

- ocena stopnia realizacji planu w danej chwili oraz odchyleń i zakłóceń wpływających na przyszłą skuteczność działania ;
- aktualizacje planu, dostosowywanie realizowanego działania do zmieniającej się sytuacji, zarówno w sferze warunków, środków jak i sposobów działania.

Treść funkcji kontrolowania w końcowej fazie realizacji sprowadza się według prof. Kurnala do "... porównywania rzeczywistego przebiegu zorganizowanej całości działań i uzyskanych z nich faktycznych rezultatów z zamierzonym, bardziej lub mniej dokładnym wzorem"

Oprócz powyższych podstawowych funkcji dowódczych /kierowniczych/ realizowanych na wszystkich szczeblach hierarchii organizacyjnej wyróżnia się funkcje pochodne takie jak :

- funkcja społeczno - polityczna,
- funkcja wychowawcza,
- funkcja (realizowania) polityki kadrowej,
- funkcja oceniania,
- funkcja kreatywna /modernizowania/,
- funkcja reprezentowania instytucji na zewnątrz,
- funkcja nadzorowania,

które są realizowane tylko na określonych szczeblach hierarchii kierowniczej. Rola i zakres czynności wchodzących w skład tych funkcji zależą właśnie od szczebla hierarchii kierowniczej. Na pewnych szczeblach nie są wogóle realizowane lub tylko w postaci szczątkowej, na innych zaś odgrywają niezbędną i bardzo istotną rolę.

Występują również inne poglądy na rolę, znaczenie i klasyfikację funkcji kierowniczych, jednak ujęcie przedstawione w podręczniku jest ujęciem powszechnie przyjętym, uznanym i w ten sposób formułowanym w ramach teorii organizacji i kierowania.

Opracował : płk mgr Mieczysław RESPONDEK

474/46/14-1

CYBERNETYCZNE UJĘCIE DOWODZENIA

Mały słownik cybernetyczny podaje następującą definicję cybernetyki wojskowej: "Cybernetyka wojskowa jest to zastosowanie aparatury pojęciowej i metod cybernetyki w wojskowości przy analizie i rozwiązywaniu różnorodnych zagadnień w zakresie dowodzenia,planowania operacji, mobilizacji, planowania rozwoju techniki wojskowej, ekonomiki wojennej, wyszkolenia bojowego, rozpoznania, maskowania, zaopatrzenia, remontu itd. Zadaniem cybernetyki wojskowej jest doskonalenie procesu dowodzenia przez przyśpieszenie obiegu informacji i zasileń na etapach: zbierania, przesyłania, przetwarzania i przechowywania. W konsekwencji cybernetyka wojskowa umożliwia opracowywanie optymalnych decyzji, przygotowywanie optymalnych planów operacji wojskowych, optymalnych kierunków rozwoju techniki wojennej, usprawnienie zaopatrzenia materiałowo-technicznego, zastosowanie najlepszych sposobów maskowania i rozpoznania. Cybernetyka wojskowa opracowuje zasady optymalnego funkcjonowania wojska w czasie pokoju i w czasie działań wojennych przy wykorzystaniu osiągnięć badań operacyjnych, rachunku prawdopodobieństwa, teorii informacji, teorii algorytmów, teorii układów względnie odosobnionych, automatyki, teorii gier, teorii komputerów, techniki urządzeń cybernetychnych".

Analizując dowodzenie z punktu widzenia cybernetyki wojskowej dochodzimy do wniosku, że dowodzenie jest postacią sterowania ze sprzężeniem zwrotnym, a jego istotą są procesy informacyjne polegające na zbieraniu, przechowywaniu, opracowywaniu i przekazywaniu informacji niezbędnych dla dowodzenia wojskami. Informacje wykorzystywane w dowodzeniu są nazywane

informacjami wojskowymi albo operacyjno-taktycznymi.

Procesy informacyjne, które występują w działaniach wojska mają wiele cech specyficznych, niespotykanych w innych dziedzinach. Oto niektóre z tych cech:

- w procesie dowodzenia wojskami występuje zawsze niedobór informacji operacyjno-taktycznych zwłaszcza o nieprzyjacielu, a niekiedy również i o wojskach własnych;
- informacje operacyjno-taktyczne, szczególnie dotyczące sytuacji na polu walki, bardzo szybko się dezaktualizują;
- informacje operacyjno-taktyczne otrzymywane przez organa dowodzenia są niepełne, nie zawsze wiarygodne, a bardzo często również i sprzeczne;
- czas na przetworzenie informacji operacyjno-taktycznych jest skrajnie ograniczony;
- przekazywane informacje operacyjno-taktyczne ulegają zniekształceniu nie tylko na skutek zakłóceń losowych, lecz również wskutek celowego działania nieprzyjaciela;
- w dowodzeniu występuje znaczna ilość danych, które mogą być wymierzone szacunkowo /np: stan moralno-polityczny wojsk, stopień ich wyszkolenia, wartości bojowe, czy też sprawność systemu dowodzenia/, dlatego uzwględnia się je w rozwiązywaniu różnych zagadnień przez wprowadzenie odpowiednich współczynników wagowych.

Pomiędzy tak rozumianym dowodzeniem, a sterowaniem /z punktu widzenia cybernetyki/ można znaleźć wiele analogii.

Najważniejszymi z nich są:

- w dowodzeniu, podobnie jak w sterowaniu, występuje układ, którego główną funkcją jest przetwarzanie /transformowanie/ informacji; jest to organ dowodzenia, można nazwać go układem dowodzącym;

- w dowodzeniu, podobnie jak w sterowaniu, występuje układ, którego główną funkcją jest przetwarzanie /transformowanie/ zasileń /zasilenie jest to porcja energii lub materii, którą układ pobiera z otoczenia lub wydziela do otoczenia/; są to szeroko rozumiane jednostki wojskowe, które działają według informacji otrzymywanych z układów dowodzących; można je nazwać układami dowodzonymi;

- w dowodzeniu, podobnie jak w sterowaniu, układy dowodzące /organy dowodzenia/ i podległe im jednostki wojskowe /układy dowodzone/ są sprzężone informacyjnie zwrotnie;

- w dowodzeniu, podobnie jak w sterowaniu, z układu dowodzącego /organu dowodzenia/ przekazywane są do układu dowodzonego informacje o charakterze rozkazodawczym, a w kierunku przeciwnym /z układu dowodzonego do układu dowodzącego/ informacje o charakterze sprawozdawczym;

- w dowodzeniu, podobnie jak w sterowaniu, układ dowodzony /jednostka wojskowa/ musi działać zgodnie z informacjami rozkazodawczymi otrzymywanymi od układu dowodzącego /organu dowodzenia/; ta odpowiedniość działania nie wyraża się tak ścisłą zależnością jak w technicznych układach sterowania, ponieważ układy wyróżnione w procesie dowodzenia wojskami

nie są układami zdeterminowanymi, ale są układami szczególnie złożonymi i probabilistycznymi.

Istotę dowodzenia, podobnie jak sterowania, stanowią procesy informacyjne polegające na zbieraniu, przechowywaniu, przetwarzaniu i przesyłaniu informacji.

Porównując dowodzenie do sterowania cybernetyka skupia uwagę na:

- występujących w dowodzeniu sprzężeniach zwrotnych;
- procesach informacyjnych, które w dowodzeniu odgrywają zasadniczą rolę;
- informacjach operacyjno-taktycznych.

Takie podejście do dowodzenia zawiera nowe elementy w porównaniu z dotychczasowym tradycyjnym ujęciem, ponieważ ujawnia formalny mechanizm dowodzenia, a mianowicie sprzężenia zwrotne oraz informacje operacyjno-taktyczne, które występują w dowodzeniu.

Na tej podstawie cybernetyka formułuje wniosek, że dowodzenie można usprawniać drogą badania sprzężeń zwrotnych występujących w procesie dowodzenia oraz informacji operacyjno-taktycznych, które są głównym instrumentem dowodzenia.

Co nowego wniosła cybernetyka do dowodzenia wojskami?

Na pierwszy rzut oka wydaje się, że nic szczególnego, ponieważ w dowodzeniu zawsze doceniano rolę procesów informacyjnych oraz sprzężeń zwrotnych. Jednak tak nie jest, ponieważ cybernetyka wykazała, że sprzężenia zwrotne występujące w dowodzeniu można badać i konstruować za pomocą metod ścisłych.

Cybernetyka zwróciła większą uwagę na informację operacyjno-taktyczną i na jej badanie za pomocą metod naukowych.

Charakterystyczna w tym względzie jest wypowiedź płk. N.ZUBKOWA zawarta w artykule pt. "Istota i treść dowodzenia wojskami".[1]/

"Wszystkie materiały sprawozdawcze, zawiadomienia, meldunki, zarządzenia i inne dane nieodzowne w dowodzeniu wojskami można określić jednym mianem - informacja operacyjno-taktyczna. Termin "informacja" używany był wcześniej, ale tylko w wypadkach gdy zachodziła konieczność przekazywania danych /sąsiadom lub sztabom podległym/ dotyczących danego zagadnienia działalności bojowej wojsk. Np: często spotykało się takie zwroty jak "informuję sąsiada", "informuję podwładnych", "brak informacji wewnętrznej".

Po powstaniu cybernetyki przez "informację operacyjno-taktyczną należy rozumieć całokształt wiadomości, które są konieczne dla organizacji działań bojowych i dowodzenia wojskami. Z tego można wyciągnąć wniosek, że proces dowodzenia wojskami jest celowo ukierunkowanym procesem zbierania, opracowywania, przechowywania i przekazywania informacji operacyjno-taktycznych. To stanowi istotę dowodzenia wojskami. Określenie to wskazuje, że celem zwiększenia skuteczności dowodzenia wojskami należy maksymalnie przyśpieszyć proces zdobywania,

---

[1]/ "Wybrane zagadnienia cybernetyki ogólnej i wojskowej" MON Warszawa 1971 rok.

opracowywania i przekazywania informacji."

Biorąc pod uwagę dotychczasowe rozważania można zaproponować następującą definicję dowodzenia: "dowodzenie wojskami jest kierowaniem w warunkach wojska, a więc jest celową działalnością dowódcy i jego sztabu, realizowaną w ramach określonego systemu kierowania, a polegającą na organizowaniu działań bojowych wojsk i skierowaniu ich wysiłków na wykonanie postawionych zadań bojowych przez uzyskanie informacji sytuacyjnych, przetwarzanie ich w informacje decyzyjne stosownie do sytuacji i przyjętego algorytmu oraz przekazanie zadań wykonawcom".[1]/

---

[1]/ "Analiza niedomagań współczesnego dowodzenia cz.I. ASG Warszawa 1973 rok.

BIBLIOTEKA SZKOŁY ... IM GEN BRYG K. SWIERCZEWSKIEGO
Krcwid 1174/P/30

107

~~P O U F N E~~

Egz.nr...1...

SYSTEMY DOWODZENIA WOJSKAMI NA SZCZEBLACH TAKTYCZNYCH

S P I S T R E S C I

1. SYSTEMY DOWODZENIA .....

2. ORGANA DOWODZENIA .....

3. TECHNICZNE SRODKI DOWODZENIA I INFORMATYCZNE ZABEZPIECZENIA DOWODZENIA .....

4. STANOWISKA DOWODZENIA .....

109

1. SYSTEMY DOWODZENIA

System dowodzenia DZ /DPanc/ i pz /pcz/ obejmuje organa i środki dowodzenia uporządkowane w jednolitą całość i informacyjnie sprzężone ze sobą. Na system dowodzenia DZ /DPanc/, pz /pcz/ składają się stanowiska dowodzenia, na których rozmieszcza się sztaby, szefostwa i szefów rodzajów wojsk i służb oraz środki dowodzenia.

Srodki dowodzenia dzielą się na: łączności; zdobywania, przetwarzania i ochrony informacji oraz transportowe.

Techniczne środki dowodzenia /radiostacje, radiolinie, radiotelefony, dalekopisy, łączność przewodowa/ oraz WAP, WSP i styczność osobista oficerów zapewnia sprzężenie informacyjne stanowisk dowodzenia dywizji /pułku/ z podległymi dowódcami i organami dowodzenia oraz z przełożonym, sąsiadami i wojskami współdziałającymi jak również pomiędzy stanowiskami dowodzenia i wewnątrz nich.

Siły i środki zdobywania informacji /stacje radiolokacyjne i podsłuchu radiowego, radionamierniki, patrole i posterunki rozpoznania ogólnowojskowego oraz rodzajów wojsk i służb, grupy dywersyjno-rozpoznawcze, bezpośrednia obserwacja pola walki, walczące pododdziały i oddziały itp. zapewniają ciągły napływ informacji do organów dowodzenia dywizji /pułku/.

Srodki przetwarzania informacji /arytmometry, przeliczniki, urządzenia drukujące i kreślarskie, materiały i środki biurowe/ znacznie przyśpieszają dokonywanie w organach dowodzenia: kalkulacji operacyjno-taktycznych i innych obliczeń; wypracowywania niezbędnych danych do wykonania uderzeń ogniowych artylerii naziemnej /w tym również uderzeń rakietami

z ładunkami jądrowymi lub chemicznymi/ oraz środków obrony przeciwlotniczej; oceny skutków uderzeń jądrowych nieprzyjaciela i sytuacji skażeń jak również ułatwiają zobrazowywanie informacji oraz reprodukcji dokumentów bojowych.

Srodki przechowywania informacji /mapy, szkice, taśmy magnetyczne, magnetofonowe, perforowane i karty perforowane, graficzne i pisemne dokumenty bojowe, notatki oficerów itp./ umożliwiają jej gromadzenie, formułowanie i przekazywanie zadań bojowych, meldunków i sprawozdań oraz rozpowszechnianie doświadczeń bojowych.

Srodki ochrony informacji /urządzenia i środki do utajniania informacji - urządzenie szyfrujące i deszyfrujące , urządzenia kodujące i dekodujące, mapy kodowane, kod terenu, tablice rozmównicze, dokumenty tajnego dowodzenia, umożliwiają przekazywanie informacji nietajnych przez techniczne środki łączności w sposób utajniony. Urządzenia, środki i przedsięwzięcia umożliwiające przechwytywanie ~~zabezpieczające przed przedostaniem się~~ informacji przez osoby nieupoważnione - ochrona miejsc pracy organów dowodzenia, zabezpieczenie i ochrona dokumentów bojowych itp.

Srodki transportowe /wozy dowodzenia i bojowe, pojazdy mechaniczne, śmigłowce, w tym przystosowane do dowodzenia wojskami - PED/ zapewniają manewrowość organów i całego systemu dowodzenia oraz zapewniają ochronę stanom osobowym i środkom dowodzenia przed ogniem nieprzyjaciela.

System dowodzenia DZ /DPanc/ i pz /pcz/ powinien być operatywny co wyraża się w uprzedzaniu nieprzyjaciela w czasie, a przede wszystkim w reagowaniu organów dowodzenia na zaistniałą sytuację bojową. System dowodzenia dywizji i pułku powinien

zapewnić możliwość reagowania pododdziałami /grupą/ artylerii i rakiet taktycznych w ciągu kilku minut, pododdziałami /oddziałami/ zmechanizowanymi i czołgów w czasie kilkudziesięciu minut. Operatywność systemu dowodzenia dywizji /pułku/ zapewnia jego niezawodoność, elastyczność i skrytość.

Niezawodność systemu dowodzenia jest warunkiem niezbędnym dla zapewnienia ciągłości oddziaływania organów dowodzenia na podległe oddziały i pododdziały. Niezawodność systemu dowodzenia dywizji /pułku/ wyraża się w sprawnym wykonywaniu wszystkich nałożonych na niego zadań i czynności przez wymagany okres czasu w określonych /przewidywanych/ warunkach pola walki. Niezawodność systemu dowodzenia charakteryzują następujące parametry bezawaryjność, regeneracja i gotowość.

Bezawaryjność dywizyjnego /pułkowego/ systemu dowodzenia daje prawodopodobieństwo, że w ciągu wyznaczonego czasu, przy określonych /przewidywanych/ warunkach pola walki, ogólna sprawność systemu pozostanie w granicach posiadanej /założonej/ tolerancji. Na bezawaryjność systemu dowodzenia dywizji /pułku/ wpływa przede wszystkim ciągłość pracy poszczególnych jego podsystemów /pułkowe, batalionowe, kompanijne, plutonowe; dowódczo-operacyjny, rozpoznania, łączności, artylerii, środków OPL, inżynieryjny, chemiczny i tyłowy/ oraz urządzeń technicznych, szczególnie technicznych środków dowodzenia.

Bezawaryjność pracy dywizyjnego /pułkowego/ systemu dowodzenia uzależnione jest między innymi od:

- stopnia odporności systemu dowodzenia na środki rażenia nieprzyjaciela;
- odległości pomiędzy poszczególnymi stanowiskami dowodzenia;

- właściwości taktyczno-technicznych środków dowodzenia;
- właściwego rozmieszczenia poszczególnych organów dowodzenia i środków na stanowisku dowodzenia;
- stopnia uodpornienia technicznych środków dowodzenia przeciw środkom walki radioelektronicznej nieprzyjaciela itp.

Zwiększyć bezawaryjność pracy dywizyjnego /pułkowego/ systemu dowodzenia można między innymi poprzez:

- zachowanie rezerw środków dowodzenia przede wszystkim technicznych środków łączności;
- jak najwłaściwesze wykorzystanie środków łączności i usprawnienia doskonalące system łączności;
- systematyczne wyposażanie organów dowodzenia w doskonalsze środki, przede wszystkim bardziej odporne na skutki działania broni jądrowej i klasycznej oraz środków walki radioelektroniczenje nieprzyjaciela.

Niezawodność pracy dywizyjnego /pułkowego/ systemu dowodzenia osiąga się również przez jego regenerację. Regenerację systemu dowodzenia prowadzi się w celu zachowania wymaganej /założonej/ sprawności ludzi i technicznych środków dowodzenia. Regeneracja technicznych środków dowodzenia powinna być planowa /profilaktyczna/ i może być nieplanowa /dorywcza/. Regeneracja planowa polega na profilaktycznym przeglądzie i remoncie technicznych środków dowodzenia. I taka regeneracja przede wszystkim powinna mieć zstosowanie. Regeneracja nieplanowa polega na bieżącym remoncie -/w przypadku uszkodzenia/ technicznych środków dowodzenia. Bardzo ważne znaczenie na współczesnym polu walki ma systematyczna regeneracja sił fizycznych i stanów psychicznych stanu osobowego organu dowodzenia. Dla regeneracji

sił fizycznych i stanów psychicznych ludzi należy stosować wielozmianowość - pracy w organach dowodzenia. Umiejętne i właściwe gospodarowanie zasobami energetycznymi ludzi zapobiega całkowitemu wyczerpaniu psychicznych i fizycznych możliwości stanów osobowych organów dowodzenia.

Niezawodność dywizyjnego /pułkowego/ systemu dowodzenia wyraża się również w jego gotowości. Gotowość systemu dowodzenia jest to wysokie prawdopodobieństwo, że będzie on sprawnie wypełniał swoje zadania w określonym /oznaczonym/ okresie czasu. Wysoka gotowość dywizyjnego /pułkowego/ systemu dowodzenia osiąga się między innymi poprzez:

- zapewnienie warunków dla szybkiego i ciągłego reagowania organów dowodzenia na powstałe sytuacje bojowe;
- zapobieganie organów dowodzenia powstawaniu sytuacji krytycznych;
- szybkie dostosowywanie się sił i środków dowodzenia do sprawnego działania w nowopowstałych, niekiedy skomplikowanych sytuacjach bojowych. Chodzi o to by system dowodzenia był zdolny do sprawnego działania mimo wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń bronią jądrową lub innymi środkami rażenia na system dowodzenia i wyeliminowania z walki nie tylko pojedyńczych jego elementów lecz nawet całych organów dowodzenia. W takich sytuacjach ocalałe organa dowodzenia i ich środki muszą być zdolne do czasowego przejęcia zadań organów zniszczonych;
- właściwą organizację pracy na stanowiskach dowodzenia i wewnątrz poszczególnych komórek funkcjonalnych;
- sprawna organizacja dyżurnej służby operacyjnej na stanowiskach dowodzenia.

Dywizyjny /pułkowy/ system dowodzenia powinien być elastyczny. Elastyczność systemu dowodzenia wyraża się w umiejętności szybkiego reagowania organów dowodzenia na zmieniające się sytuacje oraz w ich zdolności do szybkiej zmiany swojej pracy, aby zapewnić sprawne dowodzenie oddziałami i pododdziałami przechodzącymi z jednego do innego rodzaju działań bojowych, zgodnie ze zmieniającą się treścią i zakresem zadań. Elastyczność systemu dowodzenia to również gotowość przejmowania funkcji i zadań wyeliminowanych z walki organów i środków dowodzenia. Elastyczność dywizyjnego /pułkowego/ systemu dowodzenia osiąga się między innymi poprzez:

- szybkie dostosowywanie się organów dowodzenia do sprawnego działania w nowopowstałych sytuacjach bojowych;
- szybkie dostosowanie istniejącego systemu łączności do sprawnego działania w nowopowstałych systuacjach bojowych;
- gotowość do przyjęcia przez organa dowodzenia i techniczne środki maksymalnego obciążenia, które może nastąpić w wyniku wykonania przez nieprzyjaciela zmasowanych uderzeń jądrowych;
- przejmowanie zadań i funkcji wyeliminowanych z walki podsystemów przez ocalałe organa i środki dowodzenia.

Kolejnym istotnym wymaganiem stawianym systemowi dowodzenia dywizji /pułku/ to jego skrytość. Skrytość systemu dowodzenia wyraża się w ukryciu stanowisk dowodzenia, systemu łączności oraz w utrzymaniu w ukryciu obiegających w nim informacji. W warunkach powszechnego stosowania środków walki radioelektronicznej nieprzyjaciel ma duże możliwości: przechwytywania wszelkich informacji przekazywanych przez bezprzewodowe, techniczne środki łączności; rozpoznawania i identyfikacji szczebla dowo-

izenia, rodzaju sił zbrojnych i wojsk; ustalania rozmieszczenia w systemie stanowisk dowodzenia /nadajników/; zakłócania pracującego systemu łączności za pomocą urządzeń zakłócających. Dlatego skrytość dowodzenia we współczesnych warunkach nabiera szczególnego znaczenia.

Skrytość systemu dowodzenia dywizji /pułku/ osiąga się między innymi poprzez:

- ukrycie i maskowanie stanowisk, środków i urządzeń dowodzenia;
- minimalizacja czasu pracy urządzeń emitujących fale elektromagnetyczne;
- nadawanie wysokiego stopnia tajności informacjom przekazywanym przez techniczne środki łączności ;
- nie stosowanie nadajników radiowych do przekazywania informacji do czasu rozpoczęcia bezpośredniej walki z nieprzyjacielem.

2. ORGANA DOWODZENIA

Organa dowodzenia dywizji /pułku/ stanowią osoby funkcyjne oraz komórki funkcjonalne. W skład organów dowodzenia dywizji /pułku/ wchodzi dowódca i jego zastępcy, sztab, szefowie rodzajów wojsk i służb oraz pozostałe komórki organizacyjne i osoby funkcyjne podporządkowane dowódcy lub jego zastępcom.

Struktura organizacyjna i skład organów dowodzenia okresu pokojowego nie może odbiegać od organizacji okresu wojennego, to zapewnia możliwość natychmiastowej realizacji zadań w razie niespodziewanego wybuchu wojny.

W warunkach współczesnego pola walki organa dowodzenia powinny przede wszystkim:

- mieć nieduże stany osobowe;

- posiadać wysoką zdolność manewrową;
- być zbudowane w oparciu o prostą strukturę organizacyjną;
- być zdolne do przejmowania dowodzenia o jeden szczebel wyżej lub niżej i sprawnie realizować te zadania;
- ciągle zachowywać wysoki poziom gotowości bojowej;
- być zdolne do realizacji dowodzenia w warunkach zniszczenia /obezwładnienia/ części z nich.

Dowódca dywizji /pułku/ dowodzi osobiście podległymi mu oddziałami i pododdziałami i ponosi pełną odpowiedzialność za wykonanie przez nie postawionych im zadań bojowych. W dowodzeniu dowódca dywizji /pułku/ opiera się na sztabie i pozostałych organach dowodzenia. Sztab i pozostałe organa dowodzenia zabezpieczają dowódcę w niezbędne informacje umożliwiające mu powziąć decyzję oraz pomagają mu w zorganizowaniu działań bojowych i kierowaniu oddziałami /pododdziałami/ w toku walki.

Dowódca dywizji /pułku/ jednoosobowe podejmuje decyzję o walce, stawia podwładnym zadania bojowe, organizuje współdziałanie oraz daje wytyczne do planowania i organizowania najbardziej celowego użycia w walce wszystkich rodzajów wojsk i do realizacji przedsięwzięć wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych. Na podstawie decyzji i wytycznych dowódcy organizuje się pracę w podległych mu organach dowodzenia w celu zaplanowania, zorganizowania i przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do wykonania zadania bojowego.

Sztab dywizji /pułku/ jest zasadniczym organem dowodzenia, przy pomocy którego dowódca dywizji /pułku/ kieruje podległymi mu oddziałami i pododdziałami. Sztab dywizju /pułku/ by móc sprostać stawianym mu zadaniom powinien przede wszystkim:

- utrzymywać na wysokim poziomie gotowość bojową oddziałów i pododdziałów oraz stanowisk dowodzenia. W tym celu musi on znać stan i położenie oddziałów /pododdziałów/, stanowisk dowodzenia oraz stopień ich ukompletowania, jak również czynić wszystko by usunąć niedociągnięcia obniżające ich gotowość bojową;
- na podstawie wytycznych dowódcy i szefa sztabu, przewidywań zadania bojowego, wytycznych szczebla nadrzędnego, dokonywać analizy sytuacji, oceny położenia i przygotować niezbędne dane do powzięcia decyzji przez dowódcę w formie wniosków co do potrzeb, możliwości i sposobów wykorzystania posiadanych sił i środków;
- zgodnie z wytycznymi dowódcy i szefa sztabu przekazywać decyzje dowódcy w niezbędnym zakresie do wykonawców;
- zgodnie z wytycznymi dowódcy i szefa sztabu oraz wytycznymi szczebla nadrzędnego rozwinąć decyzje dowódcy w szczegółowy plan walki oraz zorganizować działania bojowe i przygotować oddziały /pododdziały/ do walki. Wykonując prace planistyczne i organizacyjne sztab współuczestniczy w powzięciu i opracowaniu decyzji dowódcy i organizacji współdziałania oraz realizuje przedsięwzięcia w zakresie zabezpieczenia działań bojowych i służby porządkowo-ochronnej;
- mieć zorganizowany i sprawnie funkcjonujący system dowodzenia;
- zgodnie z terminarzem lub wytycznymi dowódcy /szefa sztabu/ przekazywać decyzje dowódcy, meldunki bojowe, sprawozdania operacyjne i dane o sytuacji do sztabu nadrzędnego oraz informować w niezbędnym zakresie pozostałe organa dowodzenia, sąsiadów i wojska współdziałające;

- prowadzić ewidencję stanu osobowego, uzbrojenia, sprzętu bojowego i środków transportu oraz ewidencję stanu napromienienia żołnierzy;
- organizować i prowadzić kontrolę pracy w podległych sztabach oraz przygotowanie oddziałów i pododdziałów do walki.

Sprawna realizacja zadań stojących przed sztabem nakłada na niego obowiązek ciągłego organizowania i realizacji, zdobywania, zbierania, przetwarzania i wydawania /przechowywania/ informacjy sytuacyjnych i decyzyjnych.

Sztab jako zasadniczy organ dowodzenia powinien zsynchronizować pracę wszystkich organów dowodzenia dla sprawnego przygotowania danych do powzięcia decyzji przez dowódcę oraz na jej wykonanie. Szef sztabu jako pierwszy zastępca dowódcy jest organizatorem całości prac w zakresie dowodzenia, które realizuje zgodnie z wytycznymi dowódcy. Szef sztabu dywizji /pułku/ zobowiązany jest:

- przekazywać decyzje dowódcy i jego wytyczne pozostałym organom dowodzenia /jeżeli nie uczynił tego osobiście dowódca/;
- zorganizować całość pracy w zakresie: przygotowania niezbędnych danych do powzięcia decyzji przez dowódcę; opracowania niezbędnych dokumentów bojowych; przekazanie decyzji dowódcy do podwładnych; organizacji, współdziałania, ~~organizacji~~ zabezpieczenia bojowego działań;
- zorganizować dowodzenie;
- zorganizować służbę porządkowo-ochronną;
- kierować pracą w podległych sztabach;

- zorganizować i brać udział w kontroli pracy w podległych sztabach i przygotowania oddziałów /pododdziałów/ do walki;
- osobiście organizować i kierować rozpoznaniem, walką radioelektroniczną oraz służbą porządkowo-ochronną.

Szef sztabu osobiście opracowuje i przedkłada dowódcy propozycje decyzji o walce, kalkulację czasu na organizację walki oraz uczestniczy w opracowaniu zasadniczych dokumentów bojowych, przekazywaniu zadań bojowych i prowadzi mapę roboczą.

Szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk i służb ponoszą odpowiedzialność za stan podległych im oddziałów /pododdziałów/, sił i środków oraz za wykonywanie przez nich zadań bojowych. Jak również są odpowiedzialni za stopień realizacji zadań w swoich specjalnościach /dziedzinach/.

Właściwa realizacja zadań przez szefostwa /szefów/ rodzajów wojsk i służb wymaga między innymi:

- ciągłego organizowania i realizacji zdobywania, zbierania, przetwarzania i wydawania /przechowywania/ informacji sytuacyjnych;
- zgodnie z wytycznymi dowódcy i szefa sztabu utrzymywać na wysokim poziomie gotowość bojową podległych im oddziałów /pododdziałów/ oraz sił i środków;
- na podstawie wytycznych dowódcy i szefa sztabu, przewidywań, zadania bojowego i wytycznych szczebla nadrzędnego dokonywać oceny sytuacji i przegotowywać niezbędne dane do powzięcia decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/;
- zgodnie z wytycznymi dowódcy i szefa sztabu przekazywać decyzje dowódcy w niezbędnym zakresie do wykonawcy;

- zgodnie z wytycznymi dowódcy i szefa sztabu oraz wytycznymi szczebla nadrzędnego rozwijać decyzje dowódcy w swojej specjalności w szczegółowy plan walki /zabezpieczenie/ oraz zorganizować działania bojowe w podległych oddziałach /pododdziałach/ oraz siłach i środkach;
- zorganizowanie zabezpieczenia działań bojowych w podległych oddziałach /pododdziałach/ oraz siłach i środkach;
- zorganizowanie dowodzenia z podległymi oddziałami /pododdziałami/ oraz siłami i środkami;
- przekazywania zgodnie z terminarzem lub wytycznymi, meldunków b bojowych i innych informacji do szczebla nadrzędnego;
- prowadzenie ewidencji stanu osobowego, uzbrojenia, sprzętu bojowego i środków transportu oraz ewidencji stanu napromienienia żołnierzy w podległych im oddziałach /pododdziałach/;
- organizowania i prowadzenia kontroli przygotowania oddziałów /pododdziałów/ oraz sił i środków do walki.

Pracę swoją szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk i służb organizują zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy oraz wytycznymi szefa sztabu. Współuczestniczą w niezbędnym zakresie w opracowywaniu podstawowych dokumentów bojowych w sztabie.

3. Techniczne środki dowodzenia

Niezbędny element systemów dowodzenia, w znacznym stopniu warunkujący ich działanie, stanowią techniczne środki dowodzenia. Środki te zapewniają szybkie zbieranie, przesyłanie i przetwarzanie informacji, jak również ich gromadzenie, przechowywanie, zobrazowanie, dokumentowanie i powielanie. Tym samym skracają one czas prowadzenia obliczeń taktyczno-operacyjnych, przygotowania danych do decyzji i jej podejmowania, przesyłania decyzji do wykonawców, kontrolowania ich działań itp. Techniczne środki dowodzenia stanowią zatem element systemów dowodzenia usprawniający ich działanie i wpływający na zwiększenie ich operatywności.

Ze względu na przeznaczenie i charakter pracy techniczne środki dowodzenia można podzielić na następujące grupy:

a/ środki łączności /przesyłania informacji/;

b/ środki zdobywania informacji;

c/ środki przetwarzania informacji;

d/ środki gromadzenia, przechowywania, dokumentowania i powielania informacji;

e/ środki zobrazowania informacji;

f/ wozy dowódczo-sztabowe;

Bardziej szczegółową klasyfikację stosowanych współcześnie technicznych środków dowodzenia przedstawia schemat na rys.....

3.1. Środki łączności

Techniczne środki łączności zapewniają przesyłanie informacji na odległość, zapewniając tym samym ciągłość dowodzenia i współdziałania. Stosowane obecnie w systemach dowodzenia środki łączności, ze względu na przeznaczenie i właściwości, można podzielić na:

a/ Srodki łączności zewnętrznej;

b/ środki łączności wewnętrznej;

c/ ruchome i sygnałowe środki łączności;

d/ środki łączności akustycznej;

e/ środki transmisji danych

Srodki łączności zewnętrznej przeznaczone są do przesyłania informacji pomiędzy dowódcami i osobami funkcyjnymi podległych im organów dowodzenia. Do podstawowych rodzajów środków łączności zewnętrznej zaliczamy:

a/ środki łączności radiowej;

b/ środki łączności przewodowej;

c/ środki łączności radioliniowej

d/ środki łączności telekopiowej

Srodki łączności radiowej. Wobec dużych przestrzeni, na jakich toczą się współczesne działania wojenne, oraz dużej ich ruchliwości i manewrowości, łączność radiowa stanowi podstawowy, a w wielu działaniach, jak np. w natarciu lub okrążeniu, oraz w takich rodzajach uzbrojenia, jak czołgi, samoloty, okręty - jedyny możliwy środek łączności. Stosowane we współczesnych systemach dowodzenia środki łączności radiowej zapewniają utrzymywanie łączności we wszystkich rodzajach walki, na wszystkich szczeblach dowodzenia, w dowolnych warunkach terenowych, o dowolnej porze i doby, na postoju i w ruchu. Do zalet środków radiowych należy zaliczyć także szybkie przekazywanie informacji, jak również możliwość jednoczesnego przekazywania informacji wielu korespondentom. Wymienione zalety łączności radiowej spowodowały, że stanowi ona podstawowy rodzaj łączności w warunkach polowych. Ujemną stroną łączności radiowej jest jej podatność na zakłócenia i wykrywalność przez nieprzjaciela rozlokowania radiostacji nadawczych, a więc i stanowisk dowodzenia.

Różnorodność radiostacji stosowanych w systemach dowodzenia jest tak duża, że pozwala stosować różne kryteria ich podziału.

Ze względu na sposób pracy rozróżnia się radiostacje:

a/ nadawcze /zapewniające tylko nadawanie/;

b/ odbiorcze /zapewniające tylko odbiór/;

c/ nadawczo-odbiorcze /zapewniające nadawanie i odbiór/.

Moc nadajników daje podstawę do wyróżnienia radiostacji:

a/ małej mocy /do kilkudziesięciu watów/;

b/ średniej mocy /od kilkudziesięciu do kilkuset watów/;

c/ dużej mocy /od kilkuset do kilku tysięcy watów/.

Pod względem częstotliwości wyróżnia się radiostacje:

a/ długofalowe /długość fali powyżej 1000 m/;

b/ średniofalowe /długość fali w zakresie 1000 m-100 m/;

c/ krótkofalowe /długość fali w zakresie 100 m - 10 m/;

d/ ultrakrótkofalowe /pracujące na falach metrowych, decymetrowych i centymetrowych/

Biorąc pod uwagę rodzaj sygnałów, dzieli się radiostacje na:

a/ foniczne /przekazujące informacje w postaci mowy/;

b/ telegraficzne /przekazujące informacje w postaci sygnałów telegraficznych nadawanych za pośrednictwem klucza lub dalekopisu/;

c/ foniczno-telegraficzne /przekazujące informacje w postaci mowy lub sygnałów telegraficznych/.

Pod względem zastosowań wojskowych rozróżnia się radiostacje:

a/ lądowe /czołgowe, artyleryjskie itp./;

b/ samolotowe;

c/ okrętowe.

Ze względu na miejsce i warunki pracy dzieli się radiostacje na:

a/ stacjonarne /przystosowane wyłącznie do pracy w pomieszczeniach stałych/;

b/ ruchome naukowe /zamontowane na stałe na środkach ruchomych, pracujące na postoju i w ruchu, zasilane przez zespoły spalinowo-elektryczne/;

c/ pokładowe /instalowane na wozach bojowych, samolotach lub okrętach, pracujące na postoju i w ruchu, zasilane ze źródeł elektrycznych obiektu ruchomego/;

d/ przewoźne /przewożone w skrzyniach na dowolnych środkach transportowych, dostosowane do łatwego montażu w pomieszczeniach stałych lub polowych/;

e/ przenośne /przenoszone przez żołnierzy, pracujące na postoju i w ruchu, zasilane ze źródeł chemicznych/.

Zasięg działania radiostacji różnych typów rośnie ze wzrostem mocy nadajnika, ale zależy również od zakresu częstotliwości fali radiowej. Aczkolwiek radiostacje ultrakrótkofalowe posiadają mały zasięg działania, spowodowany krzywizną Ziemi /fale ultrakrótkie nie uginają się wzdłuż Ziemi, ani też nie odbijają od jonosfery/, to jednak znalazły one bardzo szerokie zastosowanie w różnych odmianach łączności wojskowej, na co złożyłyby się następujące ich zalety:

a/ możliwość uzyskania dużej liczby kanałów łączności, która w przybliżeniu jest wprostproporcjonalna do częstotliwości fali radiowej;

b/ możliwość kierunkowej emisji fali radiowej, co wykorzystywane jest do uodpornienia systemu łączności na podsłuch i zakłócanie;

c/ stabilność łączności wyrażająca się stałym poziomem sygnału odbieranego i jego niezależnością od pory doby i roku oraz innych warunków zewnętrznych;

d/ stosunkowo małe wymiary aparatury.

Radiostacje małej mocy są z reguły radiostacjami przenośnymi, ultrakrótkofalowymi, fonicznymi, zapewniającymi zasięg w granicach 1,5-8 km. Wykorzystuje się je do zapewnienia łączności w ogniwach oddział-pododdziały, związek taktyczny - oddziały, jak również do utrzymywania łączności wewnętrznej na stanowiskach dowodzenia związków taktycznych, w kolumnach samochodowych itp.

Radiostacje średniej mocy budowane są najczęściej jako ruchome, pokładowe lub przewoźne i pracują w zakresie fal krótkich. Używane są do zapewnienia łączności fonicznej lub telegraficznej dowódcom i sztabom związków taktycznych oraz oddziałów.

Na wyższych szczeblach dowodzenia stosuje się radiostacje średniofalowe i długofalowe tak średniej jak i dużej mocy, przy czym radiostacje dużej mocy instaluje się na środkach ruchomych lub buduje jako urządzenia stacjonarne.

Środki łączności przewodowej. Aczkolwiek, w miarę wzrostu manewrowości działań bojowych oraz rozwoju i umasowiania łączności radiowej, rola łączności przewodowej na polu walki systematycznie malała, tym niemniej łączność ta nie straciła całkowicie swego znaczenia. Łączność przewodowa posiada tę przewagę nad radiową, że jest od niej wygodniejsza w użyciu oraz znacznie mniej podatna na podsłuch oraz zakłócenia atmosferyczne i elektryczne. Jest jednak bardzo wrażliwa na uderzenia jądrowe i ogniowe, wymaga dużo czasu na rozwinięcie linii i nie zapewnia przekazywania informacji między abonentami znajdującymi się w ruchu. Z tych też względów we współczesnych systemach dowodzenia można stosować łączność przewodową w działaniach obronnych, w rejonach ześrodkowania, a także do celów wewnętrznych na punktach dowodzenia

rozmieszczonych w miejscu. Spośród środków łączności przewodowej najbardziej rozpowszechnione są:

a/ środki łączności telefonicznej;

b/ środki łączności telegraficznej.

Pierwsze z nich zapewniają przekazywanie informacji w postaci mowy, drugie - w postaci sygnałów Morseá lub drukowanego pisma. Tradycyjne aparaty telegraficzne do przesyłania sygnałów w kodzie Morse'a wykorzystywane są głównie w łączności lotniczej i morskiej do nadawania niewielkich ilości informacji. Do wymiany między sztabami dużych ilości informacji za pomocą łączności telegraficznej stosuje się aparaty dalekopisowe, zapewniające przesyłanie tekstu drukowanego. Ten sposób przesyłania informacji, oparty o technikę taśmy perforowanej, posiada duże znaczenie w systemach dowodzenia, ponieważ zapewnia udokomentowanie przekazywanych treści.

Współczesne dalekopisy umożliwiają nadawanie takstu telegramów z szybkością przekraczającą kilkakrotnie szybkość rozmowy, zapewniają odbiór telegramów bez udziału operatora po stronie odbiorczej, umożliwiają automatyczne potwierdzenie odbioru i identyfikację adresata. Wyposaża się je w urządzenia, które zapewniają uzyskanie połączenia z abonentem za pośrednictwem centrali telegraficznej w sposób analogiczny do łączności telefonicznej /tzw. telegrafia abonencka/.

Obok telefonów tradycyjnych pojawiły się mikrotelefony budowane na bazie tranzystorów i obwodów drukowanych, bardzo wygodne do instalowania i użytkowania w warunkach polowych. Telefony tarczowe zastępuje się klawiszowymi, umożliwiającymi szybsze połączenia i zmniejszającymi ilość pomyłek w wybieraniu

f/ możliwość łatwego tworzenia elastycznego systemu łączności, obejmującego dużą ilość abonentów;

g/ możliwość budowy linii dalekosiężnej przy małych mocach nadajników, co wynika z nadawania kierunkowego, jak również zastosowania retranslacji;

h/ możliwość przekazywania nie tylko sygnałów telefonicznych i telegraficznych ale także radiolokacyjnych i telewizyjnych.

Stosowane obecnie radiolinie mogą być organizowane w zasięgu do kilku tysięcy km i zapewniają do kilku tysięcy kanałów łączności. Te liczne zalety łączności radioliniowej czynią z niej bardzo wygodny i podstawowy środek łączności radioelektronicznej na współczesnym polu walki.

Srodki łączności telekopiowej umożliwiają przekazywanie, za pomocą przewodowych kanałów łączności, nieruchomych obrazów różnych dokumentów, które na stacji odbiorczej zostają utrwalone w postaci kopii. Telekopia w wielu dziedzinach wypiera telegrafię, gdyż może spełniać jej funkcję, a ponadto ma nad nią znaczną przewagę, o czym świadczą takie jej zalety jak:

a/ możliwość przekazywania nie tylko tekstów drukowanych ale i odręcznie pisanych ale także fotografii, map, rysunków, szkiców sytuacji bojowej, wykresów sytuacji meteorologicznej, tabel itp.;

b/ możliwość przekazywania tekstów w językach obcych, nieznanych dla personelu obsługującego i w dowolnym alfabecie;

c/ automatyczne przekazywanie informacji, dzięki czemu wyklucza się błędy powstające w wyniku pośrednictwa operatora;

d/ duża odporność na zakłócenia;

e/ uniezależnienie szybkości przekazywania informacji od umiejętności operatora.

Połączenie między abonentami telekopiowymi realizowane jest za pomocą central telefonicznych.

Odmianą urządzenia telekopiowego jest teleszkicownik, przeznaczony do przesyłania informacji graficznej w trakcie jej powstawania. Teleszkicownik jest wygodnym środkiem do przesyłania na odległość zobrazować sytuacji bojowej w trakcie nanoszenia ich mapę, tym bardziej, że umożliwia przekazywanie zobrazowań w kilku kolorach.

Środki łączności wewnętrznej przeznaczone są do przekazywania informacji na niewielkie odległości i znajdują zastosowanie do utrzymywania łączności w warunkach garnizonowych lub w polu na stanowiskach dowodzenia. Do środków tych zaliczamy przede wszystkim takie urządzenia jak:

a/ urządzenia konferencyjno-dyspozytorskie;

b/ radiotelefony;

c/ urządzenia bezprzewodowego poszukiwania osób;

d/ telewizję wewnątrzną.

Urządzenia konferencyjno-dyspozytorskie umożliwiają prowadzenie rozmów - najczęściej za pomocą takich urządzeń końcowych jak aparaty telefoniczne - z jednym lub kilkoma abonentami jednocześnie i prowadzenie w ten sposób konferencji, narad lub odpraw z uczestnikami, którzy pozostają na swych miejscach pracy. Urządzenia te są wygodnym środkiem do organizowania bezpośredniej łączności między dowódcą i sztabem, a poszczególnymi osobami funkcyjnymi.

Radiotelefony są to ultrakrótkofalowe urządzenia nadawczo-odbiorcze zapewniające przekazywanie informacji na niewielkie

odległości /rzędu 2-4 km/. Stanowią one bardzo wygodny środek łączności, ponieważ umożliwiają utrzymywanie jej w ruchu, a pod względem użytkowania nie różnią się od tradycyjnego sprzętu telefonicznego. Z radiotelefonami można podłączyć się również do sieci przewodowej, jeśli tylko odpowiednie centrale wyposażone są w niezbędny sprzęt, przystosowany do współpracy z radiostacjami. W systemach dowodzenia radiotelefony używane są w warunkach polowych do utrzymywaniu a łączności z ochroną i obroną rejonu stanowiska dowodzenia jak również podczas zwijania, przesuwania i rozwijania stanowiska dowodzenia.

Urządzenie bezprzewodowego poszukiwania osób stanowi system złożony z nadajnika wyposażonego w pulpit sterowniczy, którym dysponuje osoba wywołująca oraz wielu miniaturowych odbiorników, które noszą z sobą osoby wywoływane. Z chwilą naciśnięcia klawisza kanału nadajnika, zadziała odbiornik osoby wywoływanej, wytwarzając sygnał świetlny lub akustyczny. Z kolei, po naciśnięciu odpowiedniego przycisku odbiornika, w słuchawce osoby wywołującej pojawiają się krótkie sygnały świadczące o tym, że osoba wywoływana oczekuje na odbiór informacji. W ślad za tym nadawana jest informacja. Stosowane urządzenia bezprzewodowego poszukiwania osób pozwalają wywołać do 130 osób znajdujących się w odległości do 34 m.

Telewizja wewnętrzna /użytkowa/ jest systemem złożonym z jednej lub kilku kamer telewizyjnych, z monitorów kontrolnych i odbiorników. Znajdzie ona zastosowanie do przekazywania informacji w postaci wizyjnej i fonicznej, szczególnie z miejsc niedostępnych lub niebezpiecznych. Można wykorzystywać ją także do przesyłania tekstów, rysunków, szkiców, wykresów itp. Przesyłanie informacji za pomocą telewizji wewnętrznej łączy w sobie wiele zalet. Obrazy przekazywane są natychmiast i ma do nich dostęp

wielu obserwatorów jednocześnie, z których każdy może wybrać dla siebie informacje najważniejsze. Przekazywanie informacji w sposób bezpośredni gwarantuje ich dużą obiektywność i wierność.

Ruchome i sygnałowe środki łączności. Stosowanie ruchomych i sygnałowych środków łączności w systemach dowodzenia jest nadal aktualne. W charakterze środków ruchomych wykorzystuje się najczęściej śmigłowce i samochody terenowe, wyposażone w radioelektroniczne środki łączności. Jako środki sygnałowe stosuje się rakiety sygnałowe, pociski smugowe, chorągiewki, latarki, reflektory itp.

Zarówno ruchome jak i sygn-ałowe środki łączności nabierają szczególnego znaczenia w przypadku stosowania przez nieprzyjaciela intensywnych zakłóceń radioelektronicznych.

Akustyczne środki łączności. Do środków łączności akustycznej zaliczamy urządzenia do przekazywania sygnałów dźwiękowych. Systemy takiej łączności mogą być realizowane w różny sposób. Aparaturę nadawczą może stanowić mikrofon wyposażony we wzmacniacz natomiast - odbiorczą - głośniki, podłączone do aparatury nadawczej przewodami. System taki wykorzystywany jest do wydawania komend, np. w artylerii.

Inną odmianę łączności akustycznej stanowi urządzenie złożone z magnetofonu wyposażonego w głośnik. Zestaw taki zrzucany jest na spadochronie z samolotu nad rejonem, gdzie znajdują się żołnierze, którym należy przekazać informację nagraną na taśmie magnetofonowej. Opadający powoli magnetofon zostaje uruchomiony, gdy znajduje się w odpowiedniej odległości od Ziemi. Tą drogą mogą być przekazywane informacje żołnierzom pozbawionym własnych środków łączności, np. znajdującym się w okrążeniu.

Środki transmisji danych. Automatyzacja systemów dowodzenia przy użyciu komputerów wymaga zastosowania odpowiednich środków przekazywania informacji do i od kompuerów jak również między nimi. Do tych celów najbarduiej nadają się środki transmisji danych /TD/. Transmisja danych stanowi gałąź telekomunikacji, która zajmuje się szybkim i niemalże bezbłędnym przesyłaniem na dowolne odległości dużych strumieni informacji. Cchą charakterystyczną TD, odróżniającą ją od telefonii i telegrafii, a zbliżającą do techniki komputerowej, jest cyfrowa postać informacji. W systemie TD do przekazywania informacji wykorzystuje się przy małych szybkościach - łącza telegraficzne, przy średnich - łącza telefoniczne, przy dużych - łącza specjalne.

Podstawowymi parametrami charakteryzującymi właściwości środków TD są: stopa błędu oraz szybkość przesyłania informacji. Stopa błędu określa stosunek liczby błędnie odebranych znaków do liczby nadanych znaków. Stopa błędu we współczesnych systemach TD wynosi od 10^{-6} do 10^{-12}. Szybkość TD uwarunkowana jest głównie rodzajem łącz i mierzona jest w bodach, przy czym jeden bod odpowiada przesłaniu jednego bitu w ciągu sekundy. Międzynarodowe normy przewidują następujące szybkości TD: 50, 100, 200, 600, 1200, 2400 i 4800 bodów.

3.2. Środki zdobywania informacji

Celem technicznych środków zdobywania informacji jest uzyskiwanie niezbędnych danych o nieprzyjacielu i wojskach własnych, o sytuacji skażeń i zakażeń, powietrznej, atmosferycznej i topograficznej, o skutkach użycia broni masowego rażenia itp. Techniczne środki zdobywania informacji stanowią takie przyrządy i urządzenia obserwacyjne i rozpoznawcze jak:

a/ środki radiolokacyjne;

b/ środki telewizyjne;

c/ środki na podczerwień;

d/ środki fotograficzne;

e/ przyrządy obserwacyjne;

f/ przyrządy do określania skażeń i zakażeń;

g/ przyrządy nawigacyjne;

h/ wskaźnik danych meteorologicznych i inne.

Srodki radiolokacyjne umożliwiają uzyskiwanie informacji o nieprzyjacielu poprzez prowadzenie obserwacji sytuacji naziemnej, powietrznej i nawodnej. Obserwacja taka prowadzona jest w całej strefie taktycznej przeciwnika o dowolnej porze doby a także w warunkach ograniczonej widoczności. W wyniku prowadzonych obserwacji przy użyciu środków radiolokacyjnych uzyskuje się takie dane o obiektach nieprzyjaciela, jak ich skład, współrzędne położenia oraz podstawowe parametry ruchu. Srodki radiolokacyjne stosowane są również do rozpoznania powietrznego celów naziemnych i nawodnych nieprzyjaciela oraz sporządzania fotografii ich zobrazowań radiolokacyjnych. Przy ich pomocy można uzyskać także dane o warunkach meteorologicznych na różnych wysokościach a także ostrzegać wojska o zbliżaniu się niebezpiecznych zjawisk przyrody.

Srodki telewizyjne mogą znaleźć zastosowanie do zdobywania informacji o nieprzyjacielu i wojskach własnych, jak również o przebiegu działań bojowych. Eksperymentowane systemy rozpoznania telewizyjnego na szczeblu taktycznym pozwalały realizować takie zadania jak:

a/ wykrywanie i rozpoznawanie obiektów nieprzyjaciela, koncentracji wojsk i ich przegrupowań;

b/ obserwacja przebiegu ataku desantów i przepraw wodnych;

c/ rozpoznawanie sieci dróg oraz obserwacja ruchu na drogach wojsk własnych i nieprzyjaciela;

d/ ocena wyników napadu ogniowego na pozycje i obiekty nieprzyjaciela;

e/ określenie dokładności maskowania wojsk własnych;

f/ przesyłanie obrazów różnych dokumentów i pisemnych rozkazów.

Aczkolwiek te same zadania można realizować za pomocą środków radiowych i radiolokacyjnych, fotograficznych i optycznych, to jednak system rozpoznania telewizyjnego zapewnia natychmiastowe przekazanie informacji, które charakteryzują się aktualnością i wysoką obiektywnością. W składzie eksperymentowanych systemów rozpoznania telewizyjnego stosowano przenośne i przewoźne stacje nadawcze, urządzenia retranslacyjne, samolotową stację nadawczą, samochodową stację odbiorczą oraz samochód sztabowy. Jak do tej pory, systemy rozpoznania telewizyjnego nie wyszły poza strefę eksperymentów.

Srodki na podczerwień stosowane są do prowadzenia obserwacji w nocy, jak również w warunkach ograniczonej widoczności /kurz, mgła, opady atmosferyczne/. Za pomocą przyrządów noktowizyjnych można prowadzić obserwację pola walki oraz wykrywać źródła promieni podczerwonych i obiekty nieprzyjaciela promieniujące ciepło /zakłady przemysłowe, samoloty, okręty, czołgi/. Pozwalają one także na prowadzenie rozpoznania fotograficznego w nocy i wykrywanie celów oraz określanie ich współrzędnych.

Srodki fotograficzne w rozpoznaniu zajmują nadal ważką pozycję. Uzyskane za ich pomocą zdjęcia lotnicze lub satelitarne pozwalają wykryć na terenie nieprzyjaciela rozmieszczenie jego sił i środków, zmiany zachodzące na polu walki, skutki uderzeń

ogniowych i broni masowego rażenia itp. Możliwości rozpoznania fotograficznego rozszerzają takie osiągnięcia techniki jak wykonywanie zdjęć w nocy czy przesyłanie ich drogą radiową.

Przyrządy obserwacyjne tego typu, jak lornety, steroskopy, teodolity, dalmierze, busole artyleryjskie, peryskopy znajdują w ciągu dalszym zastosowanie i pozwalają na bezpośrednie uzyskiwanie informacji z pola walki, w tym również wcinanie celów i określanie współrzędnych ich rozmieszczenia.

Przyrządy do określania skażeń i zakażeń. Do tej grupy przyrządów zaliczamy indykatory, rentgenometry, radiometry, dozymetry indywidualne i inne środki techniczne pozwalające kontrolować napromieniowanie ludzi, rozpoznawać stopień skażeń żywności, wody, sprzętu technicznego itp.

Przyrządy nawigacyjne zainstalowane na wozach bojowych i dowódczo-sztabowych dostarczają informacji o współrzędnych ich położenia.

Wskaźniki danych meteorologicznych, dokonując pomiaru wielkości fizycznych określających stan atmosfery, pozwalają formułować komunikaty meteorologiczne dla potrzeb wojsk rakietowych oraz artylerii naziemnej i przeciwlotniczej, lotnictwa i marynarki wojennej. Komunikaty takie zawierają dane potrzebne do strzelania artylerii, prognozę pogody na trasie lotu i w miejscu lądowania, dane o przewidywanym stanie morza itp.

3.2. Środki przetwarzania informacji

Proces dowodzenia wymaga przetwarzania dużych ilości napływających informacji. W celu ułatwienia i przyspieszenia przetwarzania informacji stosuje się różnorodne, prostsze lub bardziej złożone, środki techniczne. Zalicza się do nich przede

wszystkim środki techniki obliczeniowej takie jak:

a/ przyrządy do liczenia;

b/ maszyny liczące małej mechanizacji;

c/ maszyny liczące średniej mechanizacji;

d/ maszyny liczące dużej mechanizacji;

e/ komputery.

Dobór odpowiedniej techniki obliczeniowej zależy od charakteru i złożoności zadania, potrzebnej dokładności oraz wymaganego czasu rozwiązania zadania.

Przyrządy do liczenia wykonywane w postaci suwaków, linijek, kalkulacyjnych, tablic, nomogramów, pozwalają przyspieszyć wiele prostych obliczeń i w ten sposób ułatwić pracę i zwiększyć jej wydajność.

Maszyny liczące małej mechanizacji /MLMM/ są to małe biurowe maszyny przeznaczone do realizacji działań arytmetycznych. Dzielą się one na:

a/ sumatory /maszyny sumujące/

b/ arytmometry /maszyny kalkulacyjne/.

Sumatory realizują dwie operacje arytmetyczne - dodawanie i odejmowanie, a arytmometry - cztery podstawowe operacje arytmetyczne, Zarówno sumatory jak i arytmometry można z kolei dzielić na: wyposażone w dźwignie nastawsze lub klawiaturę do wprowadzania danych, napędzane ręcznie lub elektrycznie, zapisujące bądź niezapisujące wyniki obliczeń, z klawiaturą uproszczoną lub pełną itp. Najnowsze MLMM wyposażone są w klawiaturę numeryczną do ręcznego wprowadzania danych, klawiaturę funkcyjną do ręcznego sterowania procesem obliczeniowym i budowane są w wersji elektronicznej. Za pomocą MLMM można zwiększyć szybkość obliczeń od 2 do 4 razy. Stanowią one wygodny, prosty w użyciu i tani środek

do prostych obliczeń arytmetycznych. Ze względu na mały ciężar, niewielkie wymiary, możliwość łatwego przenoszenia i przewożenia mogą być używane w warunkach polowych do obliczeń taktyczno-operacyjnych. Do tych celów nadają się szczególnie arytmometry elektroniczne, za pomocą których można prowadzić takie obliczenia jak: stosunku sił, gęstości ognia, prawdopodobieństwa zniszczenia celów, dawek promieniowania itp.

Maszyny liczące średniej mechanizacji /MLSM/ stanowią jak gdyby połączenie maszyny liczącej małej mechanizacji z maszyną do pisania, dzięki czemu wyposażone są w klawiaturę alfanumeryczną oraz przesuwną karetkę. Maszyny te, występujące w wersji elektromechanicznej lub elektronicznej, są już maszynami programowanymi, przy czym programowanie zadań realizowane jest ręcznie za pomocą tablic programowych. Dane do zadania wprowadza się ręcznie przy użyciu klawiatury, natomiast proces obliczeniowy realizowany jest automatycznie, zgodnie z programem. Dane i wyniki przetwarzania rejestrowane są w zestawieniach - dostosowanych do potrzeb użytkownika - na szerokiej taśmie papierowej bądź gotowych formularzach.

Ze względu na przeznaczenie MLSM dzieli się na:

a/ maszyny księgujące;

b/ maszyny fakturujące.

Księgującymi nazywane są maszyny dwudziałanowe /dodawanie, odejmowanie/, wykorzystywane do obliczeń w dziedzinie księgowości.

Do fakturujących zaliczane są maszyny realizujące trzy działania arytmetyczne /dodawanie, odejmowanie, mnożenie/ i przystosowane do sporządzania zestawień typu fakturowego.

W celu zwiększenia możliwości maszyn księgujmących wyposaża się je w przystawkę realizującą operację mnożenia /mnożarka/.

Obecnie rozpowszechnione są MLSM zarówno w wersji elektromechanicznej jak i elektronicznej.

Właściwości i możliwości maszyn liczących średniej mechanizacji kwalifikują je do wykonywania szeregu prac o charakterze ewidencyjno-planistycznym. W wojsku MLSM stosowane są w pracy organów tyłowych, tak w warunkach garnizonowych jak i polowych /przewoźne punkty obrachunkowe/. Nadają się do sporządzania takich dokumentów jak: zestawienie i analiza stanu zapasów, kalkulacja przydziałów materiałowych, plan zabezpieczenia materiałowego itp.

Zarówno MLMM jak i MLSM mają przed sobą perspektywy zastosowania w zautomatyzowanych systemach dowodzenia na najniższych szczeblach. Zbiorcze wyniki obliczeń, uzyskiwane za pomocą tych maszyn, mogą stanowić dane dla komputerów. Celem usprawnienia tej współpracy wyposaża się MLM i SM w perforatory nośników maszynowych.

Komputer jest szybkodziałającym elektronicznym urządzeniem do przetwodzenia informacji, wyposażonym w pamięć i sterowanym automatycznie programem zawartym w tej pamięci. Komputery mogą rozwiązywać tylko takie zadania, dla których znany jest algorytm rozwiązania, czyli ścisły i dokładny opis postępowania, który w sposób jednoznaczny określa, co należy robić w każdej fazie rozwiązywania zadania i w każdej sytuacji, jaka może przy tym powstać. Algorytm, wyrażony w operacjach komputera, stanowi dla niego program rozwiązywania zadania. Program zadania może być pisany w języku wewnętrznym komputera, który ma charakter numeryczny, bądź za pomocą języków zewnętrznych, takich jak ALGOL, FORTRAN, COBOL i innych,w których zadanie formułowane jest za

Obecnie rozpowszechnione są MLSM zarówno w wersji elektromechanicznej jak i elektronicznej.

Właściwości i możliwości maszyn liczących średniej mechanizacji kwalifikują je do wykonywania szeregu prac o charakterze ewidencyjno-planistycznym. W wojsku MLSM stosowane są w pracy organów tyłowych, tak w warunkach garnizonowych jak i polowych /przewoźne punkty obrachunkowe/. Nadają się do sporządzania takich dokumentów jak: zestawienie i analiza stanu zapasów, kalkulacja przydziałów materiałowych, plan zabezpieczenia materiałowego itp.

Zarówno MLMM jak i MLSM mają przed sobą perspektywy zastosowania w zautomatyzowanych systemach dowodzenia na najniższych szczeblach. Zbiorcze wyniki obliczeń, uzyskiwane za pomocą tych maszyn, mogą stanowić dane dla komputerów. Celem usprawnienia tej współpracy wyposaża się MLM i SM w perforatory nośników maszynowych.

Komputer jest szybkodziałającym elektronicznym urządzeniem do przetwodzenia informacji, wyposażonym w pamięć i sterowanym automatycznie programem zawartym w tej pamięci. Komputery mogą rozwiązywać tylko takie zadania, dla których znany jest algorytm rozwiązania, czyli ścisły i dokładny opis postępowania, który w sposób jednoznaczny określa, co należy robić w każdej fazie rozwiązywania zadania i w każdej sytuacji, jaka może przy tym powstać. Algorytm, wyrażony w operacjach komputera, stanowi dla niego program rozwiązywania zadania. Program zadania może być pisany w języku wewnętrznym komputera, który ma charakter numeryczny, bądź za pomocą języków zewnętrznych, takich jak ALGOL, FORTRAN, COBOL i innych,w których zadanie formułowane jest za

pomocą instrukcji, zbliżonych do języka matematycznego i naturalnego. Program napisany w języku zewnętrznym wymaga kompilacji, czyli przetłumaczenia na język wewnętrzny, co komputer realizuje w sposób automatyczny.

Dane i program ich przetwarzania wprowadzane są do komputera na maszynowych nośnikach informacji, najczęściej takich jak taśma perforowana lub karty perforowane. Na nośnikach tych znaki alfanumeryczne kodowane są w postaci kombinacji otworów. Perforowanie taśmy i kart odbywa się za pomocą odpowiednich dziurkarek; taśmę można perforować także przy użyciu dalekopisu. Informację z maszynowych nośników odczytuje komputer automatycznie za pomocą odpowiednich czytników - taśmy lub kart. Najnowsze komputery przystosowane są do bezpośredniego odczytu dokumentów - za pomocą czytników dokumentów oraz informacji w postaci graficznej - za pomocą czytników graficznych. Wyniki przetwarzania wyprowadza komputer najczęściej w postaci wydruku - za pomocą drukarki wierszowej, lub w postaci nośników maszynowych /taśmy perforowanej lub kart perforowanych/ - za pomocą odpowiednich perforatorów, bądź w postaci graficznej - za pomocą pisaków lub innych specjalnych urządzeń. W najnowszych komputerach stosowane są urządzenia dwustronnego działania, za pomocą których można zarówno wprowadzać informację do komputera jak i wyprowadzać zeń wyniki. Jako przykłady takich urządzeń można przytoczyć elektryczną maszynę do pisania, monitor ekranowy i grafoskop. Przy użyciu elektrycznej maszyny do pisania operator komunikuje się z komputerem za pośrednictwem klawiatury, a uzyskuje wyniki w postaci wydruku. W analogiczny sposób operator komunikuje się z komputerem przy użyciu monitora ekranowego, z tym że wyniki

otrzymuje na ekranie. Grafoskop jest urządzeniem do wprowadzania informacji w postaci graficznej i uzyskiwania wyników również w takiej postaci. Operator komunikuje się przy tym z komputerem za pomocą pióra świetlnego, którym manipuluje na ekranie, oraz odpowiedniej klawiaturry funkcyjnej.

Podstawowym parametrem, który charakteryzuje możliwości komputera jest szybkość działania, wyrażana ilością operacji wykonywanych w ciągu sekundy lub czasem trwania pojedynczych operacji. We współczesnych komputerach szybkość ta układa się w granicach od dziesiątek tysięcy do milionów operacji/sek.

Ze względu na zakres rozwiązywanych problemów komputery dzieli się na:

a/ uniwersalne;

b/ specjalizowane.

Pierwsze z nich mogą realizować dowolny algorytm, drugie przystosowane są do rozwiązywania jednego lub pewnej liczby problemów pokrewnych.

W zautomatyzowanych systemach dowodzenia komputery znajdują zastosowanie:

a/ w sterowaniu techniką bojową;

b/ w dowodzeniu wojskami.

W przypadku pierwszym komputery wykorzystuje się do sterowania ogniem artylerii przeciwlotniczej, kierowania lotem i naprowadzaniem na cel rakiet, kierowania lotem samolotów bezpilotowych itp. W tym celu stosowane są komputery specjalizowane.

W przypadku drugim wykorzystuje się komputery uniwersalne, które zapewniają:

a/ dostarczanie pełnych i wiarygodnych informacji taktyczno-operacyjnych;

b/ prowadzenie obliczeń taktyczno-operacyjnych.

Zadanie pierwszego typu komputer jest w stanie realizować dzięki temu, że w jego pamięci można gromadzić ogromne zbiory informacji. Informacje zawarte w tych zbiorach podlegają ciągłej aktualizacji i w każdej chwili mogą być wykorzystane w procesie przygotowywania i podejmowania decyzji.

Zadania drugiego typu wykonuje komputer poprzez złożone obliczenia i kalkulacje, niezbędne z zadaniami pierwszego typu - w planowaniu, organizowaniu i prowadzeniu działań bojowych. Są to obliczenia i kalkulacje dotyczące takich zagadnień jak: stosunek sił i środków stron walczących, podział obiektów między środki rażenia, prognozowanie skutków użycia broni masowego rażenia oraz broni konwencjonalnej, wykonywanie manewru i przegrupowania wojsk, ustalenie ilości amunicji jądrowej, chemicznej i innej, wszechstronne zabezpieczenie działań bojowych i wiele innych.

Wykorzystanie komputerów w dowodzeniu zapewnia wielokrotne skrócenie czasu przygotowania danych do decyzji, umożliwia zastosowanie metod badań operacyjnych przy jej podejmowaniu, zapewnia opracowanie wielu wariantów decyzji i wybór wariantu optymalnego oraz uwalnia pracowników sztabu od wykonywania pracochłonnych i uciążliwych czynności, stwarzając tym samym większe możliwości zajęcia się pracą koncepcyjną.

3.4. Środki gromadzenia, przechowywania, dokumentowania i powielania informacji

Istotnego znaczenia w procesie dowodzenia nabierają środki techniczne pozwalające zmniejszyć zakres prac związanych z gromadzeniem, przechowywaniem, dokumentowaniem i powielaniem informacji.

Do takich środków zaliczamy:

a/ magnetofony i dyktafony;

b/ kartoteki;

c/ mikrofilmy;

d/ pamięć zewnętrzną komputerów;

e/ maszyny do pisania;

f/ powielacze;

g/ kopiarki;

h/ aparaturę fotograficzną;

i/ wzory dokumentów;

j/ inne środki.

Magnetofony i dyktafony. Znane powszechnie magnetofony wykorzystywane są do nagrywania rozkazów, zadań, dyskusji itp. Informacje zapisane na nośnikach magnetycznych mogą być przechowywane dowolnie długo i odtwarzane w miarę potrzeby.

Odmianę magnetofonów stanowią dyktafony, różniące się od nich bardziej rozbudowanym sterowaniem zapisu i odtwarzania dźwięku. Dyktafony stosowane są najpowszechniej do nagrywania korespondencji, przepisywanej z kolei na maszynie. Maszynistka, przepisując tekst odtwarzany z dyktafonu, wykonuje tę czynność szybciej i z mniejszym wysiłkiem niż przy przepisywaniu rękopisu. Jak wykazują badania, zastosowanie dyktafonów skraca cykl opracowania dokumentu o około 50%.

Kartoteka stanowi zbiór kart jednakowego rozmiaru, zawierających określone, jednorodne informacje, ułożonych wg ustalonego porządku i przechowywanych w pudle, szufladzie itp. Zakładanie kartotek ułatwia ewidencję i wyszukiwanie potrzebnych informacji. Celem zmechanizowania wyszukiwania informacji w kartotekach za pomocą selektorów, stosuje się karty obrzeźnie dziurkowane.

Mikrofilm jest fotograficzną kopią dokumentu lub druku, wykonaną w dużym zmniejszeniu na materiale małoobrazkowym i nieczytelną gołym okiem. Mikrofilmy stanowią doskonały środek do przechowywania dużych i bardzo dużych zbiorów informacji, wymagają jednak zastosowania do odczytu odpowiednich czytników.

Pamięć komputerów. W zautomatyzowanych systemach dowodzenia do gromadzenia i przechowywania zbiorów informacji, przetwarzanych za pomocą komputerów, używane są różne rodzaje pamięci zewnętrznej, w których informacja zapisywana jest na warstwach magnetycznych. Spośród kilku odmian pamięci zewnętrznej najczęściej stosuje się:

a/ pamięć zewnętrzną na taśmach magnetycznych;

b/ pamięć zewnętrzną na dyskach magnetycznych;

Obie odmiany pamięci charakteryzują się bardzo dużą pojemnością, która może być dowolnie zwiększana oraz dużą niezawodnością i trwałością zapisu. Pamięć na dyskach magnetycznych jest doskonalszą ze względu na znacznie mniejszy czas dostępu do informacji, co w systemach dowodzenia nabiera szczególnego znaczenia. Jest ona jednak bardziej złożona i znacznie droższa od pamięci na taśmach magnetycznych.

Maszyny do pisania. Powszechnie znane maszyny do pisania przystosowywane są w systemach dowodzenia do pracy w warunkach polowych i do współpracy ze środkami technicznymi informatyki. W tym celu nie buduje się maszyny walizkowe, lekkie i o małych wymiarach. Uniwersalność maszyn podwyższa się przez wyposażenie w wymienną, np. długą karetkę. Celem zmniejszenia wysiłku podczas pisania i zarazem zwiększenia wydajności pisania wprowadza się maszyny z napędem elektrycznym. Wyposażenie takich maszyn w dziurkarkę, która pisaną treść koduje na taśmie perforowanej,

umożliwia automatyczne drukowanie tekstu, jak również przesyłanie danych i programów - drogą dalekopisową lub za pośrednictwem transmisji danych - do ośrodków obliczeniowych.

Powielacze stosuje się do reprodukowania dokumentów w dowolnych ilościach. Najpowszechniej stosowane są powielacze spirytusowe, które, ze względu na prostotę budowy i użycia, nadają się również do wykorzystania w warunkach polowych.

Kopiarki. Za pomocą kopiarek uzyskuje się wierne reprodukcje oryginalnych dokumentów. Spośród stosowanych kopiarek za najlepsze uważa się:

a/ kserografy;

b/ termokopiarki.

Przy użyciu kserografów można kopiować w różnych skalach i na formatach do A 3 teksty pisane na maszynie lub odręcznie oraz rysunki. Informacje te mogą być przenoszone z papieru, folii, kalki technicznej itp. materiałów na takie same podłoża. Kserografy stosowane są także do szybkiego sporządzania matryc metalowych, które zapewniają uzyskanie do kilkunastu tysięcy odbitek.

Termokopiarki. Ten typ kopiarek stosowany jest do sporządzania kopii dokumentów w skali 1:1, których wielkość nie przekracza formatu A4. Urządzenia tego typu, w porównaniu z innymi rodzajami kopiarek, są najszybsze i najbardziej uniwersalne w zastosowaniach. Za ich pomocą można sporządzać kopie na papierze termoczułym lub na zwykłym papierze przy użyciu kalki, jak również matryce do powielania dokumentów na powielaczu spirytusowym oraz kopie z przezroczystej folii do wyświetlania za pomocą rzutnika. Przy pomocy termokopiarki można także foliować dokumenty

w celu zwiększenia ich trwałości. Z tych też względów termokopiarki stanowią bardzo wygodny środek w pracach sztabowych.

Aparatura fotograficzna. Do środków dokumentacyjnych należy zaliczyć także aparaty fotograficzne, zarówno klasyczne jak i do sporządzania fotografii na sucho. Technika sporządzania zdjęć na sucho zapewnia wykonanie zdjęć czarno-białych jak i kolorowych w ciągu kilkudziesięciu sekund. Zdjęcia takie można z kolei wyświetlić za pomocą epidiaskopu i w ten sposób udostępnić informację większemu ogółowi użytkowników.

Wzory dokumentów. Sporządzanie dokumentów można w znacznym stopniu przyspieszyć poprzez zastosowanie przygotowanych uprzednio wzorów dokumentów, które zawierają opisy oraz informacje stałe. Wypełnianie takich wzorów sprowadza się często tylko do naniesienia danych zmiennych.

Inne środki dokumentowania. W procesie dokumentowania informacji przydatne są również różne zestawy przyborów do pisania i kreślenia, początek z umownymi znakami, jak również maszyny do broszurowania, adresarki itp.

3.5. Środki zobrazowania informacji

Środki zobrazowania informacji wykorzystywane są do komunikatywnego przedstawiania informacji utrwalonych na różnego rodzaju nośnikach. Do środków takich nie zaliczamy:

a/ rzutniki;

b/ monitory;

c/ czytniki.

Rzutniki są to urządzenia przeznaczone do projekcji informacji tekstowej lub graficznej, zawartej na przeźroczystym lub

nieprzezroczystym podłożu. Obraz wyświetlany rzucany jest w powiększeniu na białe płótno lub folię, i w ten sposób udostępniany większej ilości użytkowników.

Monitory wykorzystywane są w systemie telewizji wewnętrznej jako urządzenia kontrolne nadawanych obrazów, jak również jako urządzenia końcowe, przekazujące informację w stanie statycznym lub dynamicznym.

Czytniki są aparatami przeznaczonymi do odczytywania tekstów, powielanych techniką zmniejszania, np. mikrofilmów.

3.6. Wozy dowódczo-sztabowe

Wozy dowódczo-sztabowe stanowią pomieszczenia do pracy dla oficerów i do rozmieszczenia technicznych środków dowodzenia, w tym środków łączności. Wozy te można podzielić na dwie grupy:

a/ wozy dowodzenia;

b/ wozy sztabowe.

Wozy dowodzenia budowane są na bazie wozów bojowych, zaś wozy sztabowe na bazie samochodów, np. autobusów. Zarówno jedne jak i drugie zapewniają niezbędne warunki do operatywnego dowodzenia i operatywnej pracy sztabów w warunkach polowych.

147

4. STANOWISKA DOWODZENIA

Stanowiska dowodzenia wchodzą w skład systemu dowodzenia wizji /pułku/. Na stanowiskach dowodzenia rozmieszcza się orga- a i środki dowodzenia oraz pododdziały obrony, ochrony i obsługi. a szczeblu dywizji /pułku/ organizuje się stanowisko dowodzenia SD/, kwatermistrzowskie stanowisko dowodzenia /KSD/ oraz na zczeblu dywizji wysunięte stanowisko dowodzenia /WSD/ - w obro- ie zapasowe stanowisko dowodzenia /ZSD/. W dywizji /pułku/ może yć również organizowany punkt dowódczo-obserwacyjny /PDO/. Na zczeblu dywizji wykorzystywany jest również dla dowodzenia wojs- ami powietrzny element dowodzenia /PED/.

Stanowisko dowodzenia powinno przede wszystkim:

- mieć wysoką zdolność manewrową;
- mieć nieduże składy osobowe;
- być wyposażone w wysoce manewrowy, niezawodny i przystosowany do ciągłej pracy w każdych warunkach sytuacji sprzęt i techniczne środki dowodzenia;
- być bronione przed uderzeniami z powietrza i działaniem nieprzyjaciela naziemnego;
- mieć zapewnioną obronę przed bronią masowego rażenia;
- posiadać wysoką odporność na środki walki radioelektronicznej nieprzyjaciela;
- stwarzać warunki do pracy;
- stwarzać warunki do odpoczynku.

Rozmieszczenie stanowisk dowodzenia dywizji /pułku/ powinno przede wszystkim zapewniać:

- możliwość ciągłego utrzymania łączności i wymiany informacji z podwładnymi, przełożonymi, sąsiadami i wojskami współdziałającymi;
- niedopuszczenie do zniszczenia jednym uderzeniem jądrowym średniej mocy dwóch stanowisk dowodzenia;
- możliwość ciągłego utrzymywania łączności i wymiany informacji pomiędzy stanowiskami dowodzenia organizowanymi na danym szczeblu;
- maskowanie ugrupowania bojowego dywizji /pułku/;
- możliwość natychmiastowego przejęcia dowodzenia dywizją /pułkiem/ w przypadku zniszczenia SD.

Stanowisko dowodzenia dywizji /pułku/ jest zasadniczym miejscem, z którego realizuje się dowodzenie oddziałami /pododdziałami/. Na nim z zasady przebywa dowódca dywizji /pułku/ oraz rozmieszcza się: sztab, szefostwa /szefowie/ rodzajów wojsk; część organów partyjno-politycznych; przedstaiwciele z KSD; bł /kł/; pododdziały obrony, pododdział ochrony i obsługi oraz /tylko na SD dywizji/ eskadrę śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych.

Na SD dywizji wyróżnia się: grupę opracyjną wraz z niezbędnymi tefhnicznymi środkami dowodzenia; grupę nadajników technicznych środków łączności; ~~oddział~~ dowódc środków łączności oraz tyły bł; pododdział ochrony i obsługi; lądowisko dla eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych. Każda z tych grup /wyróżnionych elementów SD/ rozmieszcza się w odległości od 1 do 3 km.

SD dywizji /pułku/ z zasady rozmieszcza się pomiędzy pierwszym a drugim swoim rzutem.

KSD dywizji /pułku/ jest przeznaczone do kierowania tyłami. W skład KSD zazwyczaj wchodzi: kwatermistrz i kwatermistrzostwo; szef służb technicznych i jego służby; część organów partyjno-politycznych; WSW; orkiestra i tylko w dywizji prokuratura i sąd dywizyjny, dywizyjny punkt rozdzielczy. Jak również techniczne środki dowodzenia oraz pododdział ochrony i obsługi. KSD rozmieszcza się z zasady w rejonie rozmieszczenia pododdziałów tyłowych.

WSD w dywizji /w obronie ZSD/ organizuje się z przeznaczeniem przejęcia dowodzenia dywizją w przypadku niemożliwości realizacji tego zadania przez SD. WSD z zasady należy organizować w składzie: zastępca dowódcy dywizji ds. liniowych - jako dowódca WSD; 1 - 2 oficerów z wydziału operacyjnego i po jednym oficerze z wydziału rozpoznawczego, łączności szefostw rodzajów wojsk oraz niezbędne techniczne środki dowodzenia i pododdział ochrony. W przypadku czasowej realizacji dowodzenia z WSD przez dowódcę dywizji wzmacnia się go dodatkowo niezbędnymi siłami i środkami. WSD należy rozmieszczać na wysokości stanowisk dowodzenia pułków pierwszego rzutu. W obronie ZSD z zasady rozmieszcza się za pułkami pierwszego rzutu.

Punkt dowódczo-obserwacyjny organizowany jest w sytuacji gdy dowódca bezpośrednio powinien obserwować i kierować walką podległymi pododdziałami. W skład punktu dowódczo-obserwacyjnego zazwyczaj wejdą dowódca i po jednym oficerze z pionu operacyjnego, rozpoznawczego oraz w zależności od potrzeb mogą również być włączeniu oficerowie rodzajów wojsk. Punkt dowódczo-obserwa-

150

cyjny przesuwa się zazwyczaj w ugrupowaniu pododdziałów pierwsze-
go rzutu.

PED z zasady wykorzystywany jest w warunkach gdy istnieje konieczność bezpośredniej obserwacji i szybkiej interwencji dowód- lub oficera sztabu. Skład osobowy PED może być każdorazowo inny zależności od konkretnych potrzeb. PED zazwyczaj wykorzystuje ię w czasie marszu, pościgu, boju spotkaniowego i w innych warun-ach, które uniemożliwiają efektywne dowodzenie z SD.

Stanowisko dowodzenia należy rozmieszczać w rejonach zapewnia-ących przede wszystkim dogodne warunki pracy; maskowanie; obronę ochronę; zdala od obiektów prawdopodobnych uderzeń bronią jądro-ą nieprzyjaciela. Dla zapewnienia większej obrony stanowisk dowo-zenia, ich maskowanie należy je rozmieszczać w budynkach, piwni-ach i innych ukryciach, ~~parawanach~~ parowach, wąwozach, lasach itp.

Oprócz zasadniczego rejonu rozmieszczenia należy dla każdego tanowiska dowodzenia wybierać rejon zapasowy i rozpoznać go wraz drogami dojazdu.

OPRACOWAŁ:

płk dypl. Kazimierz ŁĘCKI

Wydrukowano w 4 egz.

Egz. 1 - 4 - B.T.
Wykonał - płk K.Łęcki
Druk - K.J.
Nr ks.masz.- PF-79

474/46/80 Egz 1.

TECHNIKI ORGANIZATORSKIE I METODY PROGRAMOWANIA MATEMATYCZNEGO W PROCESIE DECYZYJNYM

1. Techniki organizatorskie

Pojmując technikę organizatorską jako systematyczny sposób postępowania zmierzający do osiągnięcia określonego, organizatorskiego celu[x/] - można rozpatrywać wykorzystanie technik organizatorskich w procesie decyzyjnym z dwóch punktów widzenia:

- po pierwsze, traktując proces decyzyjny, jako działanie zorganizowane, z punktu widzenia cyklu organizacyjnego działania zespołowego i

- po drugie, traktując proces decyzyjny, jako realizację funkcji kierowniczych /dowódczych/, z punktu widzenia przydatności tych technik dla sprawnej realizacji tychże funkcji. Wydaje się, że to drugie podejście uzupełnione elementami pierwszego /tzn. strukturą czasową procesu/ pozwoli na pełniejszą analizę problemu.

Wyróżniając, jako podstawowe funkcje kierownicze /dowódcze/ takie, jak: planowanie, organizowanie, pobudzanie i kontrolowanie oraz zdając sobie sprawę z tego, że funkcje te realizowane są przez dowódców i ich sztaby, rozpatrzymy przydatność niektórych technik organizatorskich, przy czym dokonując wyboru tych technik będziemy się kierować ich efektywnością /sprawdzaną wielokrotnie w różnych działaniach zorganizowanych/ oraz zakresem

---

x/ Niektórzy, np. W. Gabara w pracy pt."Elementy teorii organizacji i zarządzania", wyd. Szt. Gen., 1972 r., zawężają pojęcie techniki organizatorskiej do takich systematycznych sposobów postępowania, które znajdują zastosowanie jedynie w fazie organizowania instytucji /działania zespołowego - przyp. autora/.

stosowalności w odniesieniu do funkcji kierowniczych. Wyjaśniając to drugie z przyjętych kryteriów: zakres stosowalności będzie tym większy, im więcej funkcji będzie można zrealizować przy pomocy danej techniki organizatorskiej.

Jedną z najczęściej stosowanych w pracy sztabów technik organizatorskich jest technika harmonogramowania /harmonogramy K. Adamieckiego lub wykresy H. Gantta/.[x/] Technika ta pozwala na przedstawienie działania w postaci graficznego odwzorowania jako odcinków / poszczególnych czynności składających się na to działanie. Zastosowanie skali czasu oraz dodatkowy opis alfanumeryczny odcinków pozwala na wzbogacenie treści informacji zawartych w wykresie. Należy zwrócić uwagę na fakt, iż zobrazowanie graficzne, jako bardzo komunikatywne, zapewnia szybkość przekazu informacji. Technika ta jest pomocna przy realizowaniu funkcji planowania. Przy jej pomocy można dokonać analizy czasu /wyznaczenie terminów/, przedstawić warianty proponowanych rozwiązań, zarówno częściowych przez poszczególnych specjalistów, jak i całościowych propozycji decyzji. Po podjęciu decyzji, w oparciu o harmonogram, dowódca bardziej precyzyjnie może postawić podwładnym zadania, a sztab - sprawniej organizować zarówno własną pracę, jak i udzielać pomocy podległym jednostkom organizacyjnym. Obrazowe przedstawienie działania - to także ułatwienie kontroli prawidłowości jego przebiegu i uchwycenia odchyleń od przyjętej decyzji. Tę funkcję można realizować stosując np. inny kolor nanosząc na harmonogram - plan faktyczny przebieg działania. Porównanie obu zobrazowań pozwala na uchwycenie

---

x/ Patrz W. Gabara - op. cit.

odchyleń i rozpatrzenie właściwego sposobu reakcji na zmiany sytuacji w stosunku do przewidywanej w planie działania. Pomimo tych niewątpliwych zalet, harmonogramy nie odzwierciedlają wszystkich, istotnych elementów złożonych działań: nie pokazują więzi i sprzężeń, które występują pomiędzy poszczególnymi czynnościami składającymi się na te działania. Dlatego też stosuje się je tylko w tych przypadkach, kiedy działanie nie cechuje się dużą złożonością, kiedy występują utrwalone nawyki wykonywania określonych sekwencji czynności.

W przypadkach dużej złożoności działań, a także wówczas, gdy mamy do czynienia z działaniem nowym, zarówno ze względu na technologię jego wykonywania, jak i z punktu widzenia warunków, należy stosować techniki doskonalsze, techniki nie posiadające wyżej wymienionych wad. Do takich metod należy zaliczyć metody analizy sieci /MAS/.[x/] MAS posiadają wszystkie zalety technik harmonogramowania, pozwalają na dokonywanie bardzo głębokiej analizy struktury rzeczowej, czasowej i przestrzennej działania, a ponadto - umożliwiają analizę więzi i współdziałania.

MAS mogą znaleźć zastosowanie zarówno w odniesieniu do wewnętrznej pracy sztabów, jak również przy realizowaniu przez sztaby funkcji kierowniczych w stosunku do wojsk. Należy zauważyć, iż metody te mogą być stosowane przy realizacji każdej z podstawowych funkcji kierowniczych.

Planowanie z wykorzystaniem MAS pozwala na rozpatrzenie i analizę różnych wariantów działania. Obliczenie sieci, znale-

---

x/ Przystępny wykład metod analizy sieci czytelnik może znaleźć np. w pracy Narcyza Klatki "Z PERTem per ty", wyd. MON, Warszawa 1968 r.

zienie zapasów czasu trwania poszczególnych czynności i wyznaczenie ścieżki krytycznej, ścieżek podkrytycznych oraz ciągów czynności o dużym stosunkowo całkowitym zapasie czasu umożliwia jeszcze na etapie planowania dokonywanie zmian /przegrupowywanie sił i środków/ w takim kierunku, aby osiągnąć skrócenie czasu trwania całego działania lub niektórych z czynności krytycznych. Znajomość tych ciągów czynności, po podjęciu decyzji, ułatwia dokonanie podziału kompetencji. Na przykład, w działaniach złożonych, gdy dowódca nie może bezpośrednio czuwać nad realizacją poszczególnych czynności, może on dokonać następującego podziału kompetencji: nadzór i bezpośrednie kierowanie wykonywaniem czynności leżących na ścieżce krytycznej - realizuje osobiście, zaś sprawowanie tych funkcji w stosunku do realizatorów czynności pozostałych - przekazuje swemu zastępcy do spraw liniowych.

Akcentowana już wyżej komunikatywność metod graficznych występuje szczególnie silnie w przypadkach MAS. Właściwość ta odgrywa bardzo istotną rolę przy konstruowaniu i analizie propozycji jak również w stosunku do gotowego planu działania. Dzięki niej bowiem można wykryć błędy i pominięcie istotnych czynników formy organizacyjnej działania, można dokonać oceny przyszłych skutków tego działania, można wreszcie precyzyjnie postawić zadania wykonawcom. Na szczególne podkreślenie zasługuje łatwość organizacji współdziałania w oparciu o model sieciowy. Przy prawidłowej jego konstrukcji ujawnione zostają wszystkie więzi i współzależności istotne dla tej organizacji: konieczność współdziałania będzie występowała tam, gdzie na modelu sieciowym znajdą się zdarzenia, do których będzie wchodzić, lub z których będzie wycho-

dzić więcej, niż jedna czynność; współdziałanie będzie dotyczyć wykonawców tych właśnie czynności, a terminy będą określone terminami wystąpienia zdarzeń.

Jeszcze jeden aspekt komunikatywności sieci należy wziąć pod uwagę. Chodzi tu mianowicie o możliwość wykorzystania modelu sieciowego jako swego rodzaju tabeli rozmównicze j. Posługując się numeracją zdarzeń można bez dodatkowego kodowania przekazywać istotne dla sztabu informacje . Na przykład, zamiast meldunku: "3 kcz czołem kolumny osiągnęła rubież wyrównania" można przekazać: "czynność 35 - 47 zrealizowana". Informacja ta będzie zrozumiała tylko dla tego odbiorcy, który dysponuje modelem sieciowym działania z taką właśnie numeracją zdarzeń: poprzedzającego i następującego po opisanej czynności.

Wiele korzyści daje zastosowanie planu /modelu/ sieciowego w toku realizowania działania. Kontrolując przebieg poszczególnych czynności dowódca /sztab/ może na bieżąco uzyskiwać obraz aktualnego stanu działania. Porównując rzeczywiste terminy wystąpienia zdarzeń z obliczonymi na etapie planowania może on stwierdzić ewentualne opóźnienia. Porównanie z kolei opóźnień z ustalonymi wcześniej na podstawie obliczeń zapasami czasu umożliwia ocenę skutków tych opóźnień i podjęcie dodatkowych /korygujących/ decyzji.

Warto tu jeszcze zasygnalizować pewne aspekty szkoleniowe stosowania MAS w praktyce działań. Przy pomocy modelu sieciowego można w stosunkowo krótkim czasie zapoznać oficerów, nawet nie posiadających odpowiedniej wiedzy i doświadczenia, z przebiegiem działania oraz występującym w nim więziami i współzależnościami.

157

Znalezienie ścieżki krytycznej daje wskazówki, które mianowicie czynności powinny być brane pod uwagę przy ustalaniu planów treningów. Modelując działania typowe dla danej jednostki można szukać odpowiedzi na bardzo istotne i aktualne współcześnie pytanie: <u>których</u> żołnierzy przeszkalać w <u>jakiej</u> dodatkowej specjalności?

Omówione tu techniki organizatorskie należą do bardzo efektywnych i umiejętnie wykorzystane mogą się przyczynić do usprawnienia pracy sztabów, do usprawnienia działań.

Obecnie przejdziemy do omówienia możliwości zastosowania metod programowania matematycznego w procesie decyzyjnym.

2. <u>Metody programowania matematycznego</u>

Złożoność współczesnej produkcji, techniki wojennej i organizacyjnej struktury społeczeństwa powodują, że podejmowanie decyzji i efektywne kierowanie w ogóle, a dowodzenie wojskami w szczególności wymagają coraz bardziej szerkiej, dokładnej i szybkiej informacji, ilościowej oceny i prognozy rezultatów działania i następstw podejmowanych decyzji. W uzyskaniu takich informacji i ocen ilościowych w procesie decyzyjnym kierownika, dowódcy, sztabu może być pomocna współczesna matematyka, a w szczególności jej wyspecjalizowany dział "Programowanie matematyczne".

Programowanie matematyczne - dziedzina matematyki opracowująca teorię i metody numeryczne rozwiązywania wielowymiarowych zadań ekstremalnych z ograniczeniami, tj. zadań na ekstremum /maksymum lub minimum/ funkcji wielu zmiennych przy ograniczeniach na obszar zmienności tych zmiennych.

Z braku miejsca nie będziemy tu omawiać ani też wymieniać wszystkich części programowania matematycznego. Programowanie liniowe, nieliniowe, stochastyczne, dynamiczne, wypukłe, są tylko przykładowymi częściami programowania matematycznego, które powstały i pierwotnie rozwijały się jako oddzielne dyscypliny ze swoimi szczególnymi zadaniami i metodami. Obecnie związki między nimi znacznie się rozszerzyły i programowanie matematyczne jest coraz bardziej podobne do jednolitej teorii zadań ekstremalnych.

W każdym konkretnym programowaniu matematycznym sformułowanie zadania jest jednym z najbardziej odpowiedzialnych etapów. Analizowane działania nie są z reguły izolowane, a są związane z innymi działaniami i zjawiskami, które w danym momencie nie interesują badającego, ale mogą wpłynąć na wyniki działania. Istotne jest więc na tym etapie zebranie /zestawienie/ wskaźników mogących w sposób dostateczny scharakteryzować działanie, jakość jego organizacji i kierowanie /dowodzenie/ nim. Wybór i formalizacja wskaźników działania, określenie zakresu ich zmian i budowa funkcji określającej efektywność działania tworzą następny ważny etap programowania matematycznego.

Załóżmy na przykład, że działanie polega na określeniu kompleksu profilaktycznych i remontowych przedsięwzięć, zwiększających niezawodność pracy wyposażenia zakładu remontowego. W pierwszym etapie określany jest charakter przedsięwzięć dopuszczalnych w konkretnych warunkach zakładu /zakup i ustawienie aparatury kontrolnej, wydzielenie i oprzyrządowanie brygad remontowych, określenie pewnych zabiegów profilaktycznych/; określane są istotne wskaźniki prac oceniające związane z nimi

akłady i osiągany efekt; badane są warunki ograniczające możliość wykorzystania różnych sposobów remontów i profilaktyki istniejące środki i zasoby, wskaźniki planowe itd./.

Kolejnym etapem, po analizie jakościowej, jest matematyczne formułowanie zadania programowania matematycznego /uzyskanie odelu sformalizowanego/. Poszukiwanymi parametrami modelu są ntensywności wykorzystania oddzielnych przedsięwzięć. Funkcją elu modelu jest suma nakładów na realizację profilaktyki oraz średnie straty z powodu możliwych niesprawności i przestojów przyrządowania. Dopuszczalny obszar zmian parametrów modelu kreślany jest przez ograniczenia na czas, środki i zasoby, któryi dysponuje zakład w celu wykonania prac profilaktycznych i remontowych.

Do analizy modelu działania i przygotowania decyzji częściej od innych metod wykorzystywane są metody i algorytmy programowania liniowego, modelowania kombinatorycznego i statystycznego.

Swoją nazwę programowanie matematyczne otrzymało od programowania liniowego - część matematyki dotycząca teorii i metod matematycznych rozwiązywania zadań wyznaczania ekstremum funkcji liniowej wielu zmiennych przy istnieniu liniowych ograniczeń, tj. równości lub nierówności liniowych wiążących te zmienne.

Do zadań programowania liniowego sprowadza się szeroki kręg problemów planowania ekonomicznych i techniczno-ekonomicznych procesów, w których postawione jest żądanie znalezienia najlepszego /optymalnego/ rozwiązania.

Badania w zakresie programowania liniowego /główne zadania i kryterium optymalności, geometryczna interpretacja, metody wyznaczania rozwiązania optymalnego, ekonomiczna interpretacja

wyników analizy matematycznej były przeprowadzone najbardziej intensywnie w latach 1955 - 1965 w ZSRR i USA, kiedy było ono jedną z najbardziej modnej gałęzi matematyki stosowanej.

Rozpatrzymy charakterystyczne przykłady zagadnień programowania liniowego.

W działaniach bojowych często spotykamy się z zadaniami przydziału środków wzmocnienia, podziału celów, zagadnienia transportowe, zadania optymalnego zestawu uzbrojenia i wyposażenia w pododdziałach, rozbudowa optymalnej wieloliniowej obrony, tj. rozmieszczenia sił i środków w poszczególnych liniach /rzutach/, wybór optymalnego systemu uzbrojenia /rozdział zasobów według różnych rodzajów uzbrojenia itd./.

Ogólnie zagadnienie programowania liniowego może być sformułowane następująco:

Wyznaczyć rozdział zasobów, tj. znaleźć takie wartości ujemne zmiennych X_1, X_2, X_n, dla których funkcja liniowa:

$$F = c_1x_1 + c_2x_2 + .. + c_nx_n$$

osiąga wartość najmniejszą /lub największą/ i spełnione są warunki ograniczające:

$$a_{11}x_1 + a_{12}x_2 + .. + a_{1n}x_n \leq b_1$$

. . . . . .

$$a_{m1}x_1 + a_{m2}x_2 + .. + a_{mn}x_n \leq b_m$$

Wszelkie zagadnienia programowania liniowego dają się rozwiązać przy pomocy jednej z trzech najczęściej stosowanych metod graficznej, simpleks i transportowej. Pierwsza z metod oparta jest na geometrycznym przedstawieniu i rozwiązaniu zagadnienia, jest najprostsza i znajduje stosowanie do zagadnień o co najwyżej trzech zmiennych. Metoda simpleks - najbardziej złożona i

pracochłonna, można przy pomocy tej metody rozwiązać każde zagadnienia programowania liniowego. Ostatnia z wymienionych metod jest najprostsza ze ściśle matematycznych metod, znajduje zastosowanie głównie do rozwiązywania zagadnień transportowych /planowania zaopatrzenia różnych odbiorców w zasoby, znajdujące się u różnych dostawców/.

Zadanie optymalizujące przyporządkowanie składów pododdziałom i oddziałom bojowym w swej istocie sprowadza się do zagadnienia transportowego, którego przykład przytoczymy.

Przykład. Trzeba zaopatrzyć cztery oddziały artyleryjskie w amunicję, znajdującą się w czterech składach.

Warunki zadania zestawione są w tablicy:

Oddział / Skład	Odległości 1	2	3	4	Ilość amunicji w składach
1	20	50	90	50	4000
2	80	30	50	80	2000
3	70	30	10	40	3000
4	50	90	70	20	3000
Potrzeby oddziału w amunicję	3000	6000	2000	1000	

Zadanie polega na określeniu z jakiego składu do jakiego oddziału dostarczać amunicję, aby łączna ilość kilometrów przebytych przez transport była najmniejsza.

Stosując do tego zadania, na przykład algorytm VAM /metoda aproksymacji Vogla - ator/ łatwo znajdujemy rozwiązanie:

 162

Oddział / Skład	1	2	3	4
1	1000	3000	-	-
2	-	2000	-	-
3	-	1000	2000	-
4	2000	-	-	1000

163 474/46/12 Egz 1

METODY I ORGANIZACJA PRACY WŁASNEJ DOWÓDCY /KIEROWNIKA, SZEFA/

Ze złożoną procedurą kierowania pracą podwładnych łączy się ściśle umiejętność organizowania pracy własnej każdego dowódcy /kierownika, szefa/. Z tego punktu widzenia w teorii organizacji wyróżnia się trzy grupy przedsięwzięć i czynności kierowniczych /dowódczych/ a mianowicie :

a/ czynności merytoryczne /zasadnicze/ polegające na zapewnieniu realizacji podstawowego zadania podległej instytucji;

b/ administracyjne i organizatorskie, które jako pomocnicze - polegają na organizowaniu struktur i procesów pracy, na wykonywaniu przedsięwzięć administracyjnych itp,

c/ wychowawczo - opiekuńcze, służące realizacji czynności merytorycznych lub pomocniczych.

Kierownik powinien być zaabsorbowany ich realizacją w stopniu następującym : 50 % - czynności merytoryczne, 30 % - czynności pomocnicze i 20 % - czynności wychowawczo - opiekuńcze.

Dlatego też współczesny przełożony powinien być kierownikiem intelektualistą, organizującym pracę własną zgodnie z zasadami racjonalnego działania, a nie kierownikiem pseudooperatywnym.

Aby kierownik mógł pracować sprawnie, trzeba zapewnić niezbędne warunki takiej pracy.

1/ Powinny być ustalone zakresy typowych zadań, obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności na każdym stanowisku organizacyjnym w dowództwie, sztabie itp.

2/ Należy dokonać prawidłowego podziału kompetencji pomiędzy najbliższych współpracowników organu kierowniczego np.sztabu oraz zdekoncentrować - w granicach możliwości - uprawnienie decyzyjne, przesuwając je na niższe szczeble kierowania, co

wyzwala inicjatywę, inwencję oraz samodzielność i twórcze działanie kierowników /dowódców/podległych, a kierownikowi naczelnemu /dowódcy/ zapewnia czas niezbędny na pracę koncepcyjną. Czas, jakim dysponuje kierownik powinien być podzielony następująco :

- 45 - 55 % na pracę koncepcyjną / problemową, perspektywiczną twórczą, czyli preparacyjną/ ;
- 25 - 35 % na pracę zrutynizowaną mającą charakter wykonawczy;
- 15 - 25 % na kontrolowanie działań.

3/ Kierownik powinien koncentrować uwagę na zagadnieniach kluczowych, najważniejszych i nie rozpraszać jej na sprawy drobne, jakie mogą być wykonane przez podwładnych, dzięki czemu uniknie niepotrzebnego zapracowania, gonitwy myśli, nerwowości itp ujemnych zjawisk.

W związku z tym kierownik nie powinien wykonywać pracy za innych /podwładnych lub przełożonych/, pracy za trudnej-wymagającej wiedzy specjalistycznej lub za łatwej - nieekonomicznej /naprzykład oficer w stopniu majora nie powinien robić tego, co może wykonywać podoficer/.

Dlatego też wymaga się od kierowników niezbędnego poczucia odpowiedzialności; przezwyciężenia nie zawsze zdrowych tendencji do tzw. trzymania ręki na pulsie, do wyżywania się w decyzjach drobnych kosztem zasadniczych lub unikania terminowego podjęcia decyzji; wyeliminowanie obaw przed ryzykiem lub o niełojalności podwładnych, jak również przerostów i deformacji biurokratycznych.

Kierownik powinien włączać się do codziennego toku czynności tylko w poważnych sytuacjach awaryjnych lub nietypowych, względnie w procesie wykonywania takich funkcji organicznych jak :

a/ informowanie podwładnych o zamiarach, decyzjach i wymaganiach własnych lub szczebla nadrzędnego ;

b/ podejmowanie decyzji w sprawach :

- długofalowych,
- rozdziału deficytowych środków,
- złożonych lub trudnych, wymagających zaangażowania autorytetu kierownika.

4/ Osoby odpowiedzialne /np.w sztabie/ za przygotowanie danych, niezbędnych do podjęcia decyzji przez przełożonego, powinny dbać o właściwą selekcję informacji, napływających do kierownika /dowódcy, szefa/ i nie zajmować jego uwagi informacjami zbędnymi, nie posiadającymi istotnej wartości merytorycznej itp. Przełożony nie powinien również żądać takich informacji.

5/ Kierownik powinien zapewnić warunki dla twórczego myślenia m.in. poprzez eliminację tzw transferu nawyku, polegającego na rozwiązywaniu nowych problemów za pomocą starych metod. To wymaga również odpowiedniego postępowania wobec podwładnych w czasie wizytowania ich stanowisk pracy lub zapoznawania się z ich propozycjami, pomysłami, koncepcjami. W takich sytuacjach trzeba :

- cierpliwie wysłuchać podwładnego przed wygłoszeniem własnych sądów,
- nie wdawać się w jałowe spory polemiczne , sprzeczne z zasadami kultury pracy.
- zwracać uwagę na treść wypowiedzi podwładnego, a nie tylko na jej formę,
- unikać wygłaszania pochopnych ocen o /zachowaniu/ postępowaniu podwładnego kierując się zawsze obiektywnymi, a nie emocjonalnymi kryteriami oceniania ludzi, wyników ich pracy itp.

- znać możliwości psycho-fizyczne i intelektualne podwładnych oraz eksploatowanych przez nich urządzeń.

6/ W czasie stawiania zadań dążyć do tego, aby były one realne zwięzłe i zrozumiałe dla wykonawców, a zarazem unikać zbytniej akcyjności, nagłości, gorączkowości, czy też angażowanie wszystkich do wykonania prostego przedsięwzięcia, które może wykonać jeden człowiek /lub kilku ludzi/.

Jeżeli dane działanie wymaga wykonania wielu czynności, to należy dążyć do kompleksowej ich realizacji, nie mnożyć prac niepotrzebnych, wydłużających czas zużywany na osiągnięcie ustalonego celu oraz nie pozwolić na wykonywanie prac doraźnych kosztem planowanych.

7/ Unikać nadmiernego ingerowania w sprawy należące do kompetencji podległych kierowników i nie ustalać za nich, który ich podwładny lub w jaki sposób ma wykonać postawione przed danym zespołem zadanie, gdyż to niweluje formalnie przyznane im prawo przejawiania inicjatywy i samodzielności oraz utrudnia realizację zadań pod względem merytorycznym, stwarza atmosferę niepewności, napięcia oraz stan ciągłej gotowości na doraźne wezwanie kierownika /dowódcy, szefa/, co najczęściej odbija się ujemnie na jakości pracy.

8/ Ograniczyć do rozmiarów niezbędnych nieplanowe wizyty, konsultacje, sprawozdania, uzgodnienia, rozmowy telefoniczne, niepotrzebne akcje i różnego rodzaju przedsięwzięcia dezorganizujące pracę własną kierownika lub podwładnych i powodujące że czynności planowane są wykonywane tylko w 50-60%. W związku z tym uzasadniony jest po-stulat przestrzegania tzw. ciszy informacyjnej /telefonicznej/ w określonych godzinach pracy.

9/ Należy dążyć do przezwyciężenia tzw. konferencyjnego stylu

kierowania, do wyeliminowania nadmiaru odpraw, narad, zebrań, posiedzeń, konferencji oraz tzw. pseudokolegialności, gdyż to prowadzi do szkodliwego zjawiska "wytapiania " czasu, którego ciągle brak na wykonywanie wielu innych niezbędnych czynności kierowniczych. Organizowanie niezbędnych narad, zebrań, odpraw itp posiedzeń wymaga odpowiedniego przygotowania oraz opracowania sprawnej metodyki ich prowadzenia, kierowania, dyskusją itd.

10/ Kierownik /dowódca/szef/ powinien przeznaczyć nie mniej niż 20% dysponowanego czasu na podnoszenie kwalifikacji, systematyczne śledzenie rozwoju oraz najważniejszych osiągnięć nauki i techniki, co jest koniecznością obiektywną między innymi dlatego , że :

- w XX wieku zgromadzono 90% całej wiedzy ludzkiej , a na przestrzeni poprzednich 8 tysięcy lat tylko 10% ;
- trwa rewolucja naukowo - techniczna i szybko dekapitalizuje się wiedza, co wywiera istotny wpływ na techniczne środki walki i wyposażenie wojsk oraz na taktykę i sztukę operacyjną.

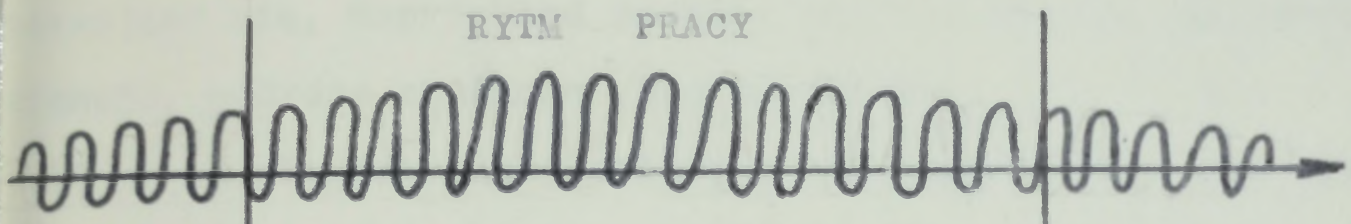
11/ Ważnym warunkiem sprawnego kierowania jest unormowanie czasu pracy każdego kierownika/dowódcy, szefa/ , a zwłaszcza systematyczności, rytmiczności, harmonijności, planowości itp.

Systematyczność pozwala kierownikom racjonalnie gospodarować posiadanymi zasobami energii intelektualnej oraz zapewnia wykonywanie zadań na najwyższym poziomie jakościowym nawet wówczas, gdy wyłaniają się poważne trudności i różnego rodzaju przeszkody. Natomiast przy braku odpowiednich przyzwyczajeń do systematyczności trudno się zmobilizować do wytężonej pracy w sytuacjach trudnych, a poza tym

168

wyniki uzyskane w takich warunkach są na ogół mniej wartościowe.

Rytmiczność wymaga uwzględniania w praktyce takich etapów rytmu pracy jak : wdrożenie, wprawa i zmęczenie, co ilustruje niżej zamieszczony rysunek :

wdrożenie	wprawa /etap kondycji intelektualnej/.	zmęczenie
10´- 15´	Praca kameralna: I/ cykl 2-3 godzin II/ " 2-2,5 godziny III/" 2-2,5 - "	Przerwy 10´ 15´ dłuższy odpoczynek

Warunkiem harmonijności jest odpowiedni dobór podwładnych oraz zgranie / zsynchronizowanie/ wykonywanych przez nich czynności i czasów ich trwania.

Planowanie pracy umożliwia kierownikowi odpowiedni podział czasu na :

a/ wykonywanie czynności merytorycznych, organizatorskich i opiekuńczo - wychowawczych,

b/ pracę koncepcyjną,

c/ porządkowanie pracy podwładnych i utrzymywanie z nimi planowych kontaktów,

d/ staranne przygotowanie i podjęcie przemyślanej, racjonalnej decyzji.

Dodatnimi następstwami planowania jest atmosfera aktywnego spokoju i uregulowany tryb pracy własnej kierownika /dowódcy, szefa/ oraz podwładnych, co wpływa korzystnie na sprawne funkcjonowanie całej instytucji /np. jednostki wojskowej, sztabu itp/.

Planowane powinny być przede wszystkim czynności typowe, powtarzające się, naprzykład zadania bojowe, narady, odprawy, konferencje, podróże służbowe itp działania.

W pracy planistycznej należy uwzględnić racjonalne formy ewidencji zadań i takie techniczne środki planowania jak: kartoteki, tablice specjalne, harmonogramy, wykresy Gantta, modele sieciowe, rejestry różnego rodzaju, kalendarze itp.

Aby kierownik mógł sprawnie planować musi wiedzieć:

- co ma być zrobione,
- kiedy ma przystąpić do wykonania ustalonych zadań,
- gdzie ma je wykonać i w jaki sposób,
- jak długo trwać będzie ich realizacja.

Przyczym grupę czynności wykonywanych przez kierownika dzieli się na :

a/ stałe,

b/ sporadyczne.

Stałe dzielą się na : 1/ regularne -/znane są ich rodzaje oraz czas wykonania/ 2/ nieregularne, czyli takie, których czas występowania jest nieznany /np. telefony, uzgodnienia, delegacje służbowe itp./.

Sporadyczne dzielą się na : 1/ przewidywane i 2/ nagłe.

Z tych względów wartp w planie przewidzieć pewne rezerwy czasowe zwłaszcza na czynności nagłe.

W toku usprawniania organizacji pracy własnej każdy kierownik, szef, dowódca powinien szeroko korzystać z doświadczenia

170

oraz zasad i metod prakseologii, teorii organizacji i kierowania itp dyscyplin ergologicznych, dostosowując je do potrzeb dowodzeni nia dywizją lub pułkiem w polu.

Opracował: płk mgr inż.Krzysztof STANGRET

474/30/11 Egz 1

121

ZMIANY W UZBROJENIU I STRUKTURZE ORGANIZACYJNEJ ORAZ PROGNOZOWANY CHARAKTER WALKI ZWIAZKOW TAKTYCZNYCH WEDŁUG POGLADOW POTENCJALNYCH PRZECIWNIKÓW

1974 r

T R E S C

Wstęp
I. Zmiany w uzbrojeniu
II. Zmiany w strukturze organizacyjnej sił ląd
III. Prognozowany charakter walki związków takt
według poglądów potencjalnego przeciwnika
1. Działania zaczepne
a/ Formy manewru
b/ Spooby przejścia wojsk do natarcia
c/ Rola, miejsce i zadania dywizji w nat
d/ Szerokość pasa natarcia, głębokość za
natarcia
e/ Ugrupowanie bojowe
f/ Środki wzmocnienia dywizji i ich podz
g/ Priorytetowe przedsięwzięcia zabezpie
bojowych w natarciu
h/ Dowodzenie i współdziałanie
i/ Prowadzenie natarcia
2. Działania obronne
a/ Rola, miejsce i zadania dywizji w obr
b/ Struktura obrony
c/ Ugrupowanie bojowe
d/ Organizacja obrony
e/ Prowadzenie obrony

Załączniki:

Podstawowe normy taktyczne aktualnie obo
w siłach zbrojnych Stanów Zjednoczonych,
Wielkiej Brytanii w natarciu , obronie i

Pomimo rysującego się odprężenia politycznego w Europie, nie
y się spodziewać zasadniczych zmian w generalnych założeniach
yn wojennych głównych państw NATO. Państwa NATO, a w szczegól-
Stany Zjednoczone, nie rezygnują z walki z systemem socjali-
nym, a cel tej walki to systematyczne osłabianie i niedopusz-
e do rozprzestrzeniania socjalizmu na inne kraje i kontynenty.
ce tej mogą ulegać zmianie formy i metody działania politycz-
dyplomatycznego, ekonomicznego, psychologicznego - dostosowy-
do bieżącej i perspektywicznej sytuacji polityczno-wojskowej.
ajnych wypadkach mogą być użyte środki militarne, w których
ująca rola jest wyznaczona nadal broni jądrowej.

Przy utrzymaniu, jako obowiązującej w NATO strategii "elastycz-
reagowania", należy się liczyć z przenikaniem do paktu amery-
iej strategii "realistycznego odstraszania", której istota
adza się do przesunięcia większej odpowiedzialności militarnej
juszników Stanów Zjednoczonych przez rozwijanie taktyczno-
cyjnej broni jądrowej i jakościową rozbudowę konwencjonalnych
brojnych, zwłaszcza zachodnioeuropejskich państw NATO, przy
oczesnej modernizacji amerykańskiej strategicznej broni jądro-

Na obecną strategię NATO również mogą wywrzeć wpływ zachodnio-
ejskie koncepcje tzw. strategii "prymatu obronnego" oraz "stra-
perswazji" zakładających między innymi utworzenie europejskich
tegicznych sił jądrowych /na bazie brytyjskich i francuskich/,
onalenie taktycznej broni jądrowej, rozbudowę zachodnioeuropej-
sił konwencjonalnych - w konsekwencji przesunięcie elementów
raszania ze Stanów Zjednoczonych na europejskie państwa NATO.
tkowym elementem strategii perswazji jest idea zmierzająca do

naruszenia spoistości sojuszniczej państw UW poprzez obietn
stosowania broni jądrowej przeciwko temu państwu, które nie
się aktywnie do prowadzonych przez ZSRR ewentualnych działa
nych.

W świetle zawartych ostatnio między Stanami Zjednoczon
Związkiem Radzieckim porozumień w sprawie zapobiegania wojn
wej i rozmów SALT, a przede wszystkim w sytuacji amerykańsk
dzieckiego parytetu w strategicznej broni jądrowej, jest mo
przesunięcie akcentu w doktrynach wojennych państw NATO z gł
wojny jądrowej na wojnę z ograniczonym użyciem broni jądrowe
stosowaniu tzw. miniładunków jądrowych i położenia większeg
na rozwój konwencjonalnych form walki.

W warunkach, gdy potencjał strategicznej broni jądrowej
staje być wiarygodnym i skutecznym czynnikiem oddziaływania
nego, w planach strategicznych NATO wyznacza się coraz więks
konwencjonalnym siłom zbrojnym, a szczególnie siłom lądowym.

Wynikają z tego nowe wymagania w odniesieniu do uzbroje
posażenia, struktury organizacyjnej i zasad użycia sił lądow
Siły lądowe - zdaniem byłego amerykańskiego szefa sztabu sił
wych, Westmorelanda - przechodzą obecnie "proces ewolucji".
tego procesu rozwojowego w skład sił lądowych lat osiemdzies
będą wchodziły ruchliwe oddziały i związki, charakteryzujące
dużą siłą bojową, lepszym dowodzeniem, możliwościami szybkieg
ścia do działań bojowych w sposób wariantowy.

Ponadto ten rodzaj sił zbrojnych będzie posiadał:

- skuteczniejsze niż obecnie uzbrojenie i wyposażenie z
rzystaniem urządzeń elektronicznych i laserowych; więcej lepsz
środków przeznaczonych do prowadzenia walki radioelektroniczn

- nowocześniejsze środki dowodzenia i łączności oraz lep
możliwości wykorzystania technicznych środków pomocniczych, a

skim elektronicznych maszyn cyfrowych;

- możliwości efektywniejszego wykorzystania wzrastającej siły w wyniku doskonalenia systemu rozpoznania, dowodzenia i kon-

- doskonalszą strukturę organizacyjną zapewniającą większe i stronniejsze możliwości przejścia z działań konwencjonalnych łań z użyciem broni jądrowej;

- doskonalszy system zabezpieczenia tyłowego o dużej ruchli- i funkcjonalności opartej o sieć magazynów rozmieszczonych wdopodobnych kierunkach działań bojowych związków taktycznych.

I. Zmiany w uzbrojeniu

większanie i doskonalenie potencjału wojskowego NATO pozostaje priorytetowym zagadnieniem. Znajduje to wyraz w systematycz- alizacji m.in. programu modernizacji uzbrojenia i sprzętu sił ych. Podstawowym celem rozwoju techniki wojskowej jest dążenie skania wyprzedzenia technologicznego o najnowsze zdobycze na-

godnie z tą tendencją, w siłach zbrojnych NATO, a więc i w lądowych, następuje wymiana przestarzałego uzbrojenia i sprzę- z opracowywane są nowe doskonalsze jego wzory o lepszych parame- taktyczno-technicznych. Równocześnie dąży się do ujednolicenia enia i wyposażenia sił lądowych Paktu Północnoatlantyckiego, ż proces ten przez kierownicze koła NATO jest określony jako ikowany i długotrwały.

a. Zmiany w uzbrojeniu artylerii rakietowej

stotnym przedsięwzięciem w procesie modernizacji artylerii towej jest wprowadzanie do uzbrojenia korpusów armijnych i dy- na PłnE i SE TDW amerykańskich pocisków rakietowych "Lance"

w miejsce dotychczasowych pocisków "Sergeant" i "Honest J
Broń ta wprowadzona już do 5 KA /amerykańskiego/ i 8 DZ /
skiej/ wejdzie do uzbrojenia korpusów armijnych i dywizji
kiej Brytanii, Belgii, Holandii i Włoch. W wyniku wprowad
broni związki taktyczne sił lądowych NATO uzyskają trzykr
szy zasięg & pięciokrotnie większą moc ognia jądrowego w
do dotychczasowych pocisków "Honest John" oraz dalsze uje
broni na szczeblach taktycznych.

Uzyskanie pozytywnych wyników w pracach nad miniatuz
ładunków jądrowych pozwolić może na skonstruowanie głowic
kowych do pocisków operacyjno-taktycznych. Stworzy to pods
powiększenia możliwości ogniowych operacyjno-taktycznych
napadu jądrowego przy utrzymaniu dotychczasowych mocy ogni
żanych w równoważnikach trotylowych /w kilo - lub megatona

Pociski rakietowe "Lance" są w zasadzie przeznaczone
dzenia ognia amunicją jądrową. Ostatnio jednak rozwija się
ne prace ukierunkowane na wyprodukowanie amunicji konwencj
dla tej broni, zwiększając tym samym możliwości ognia konw
nego. Do czasu uzyskania zadowalających wyników w tej dzie
dąży się do upowszechniania wieloprowadnicowych wyrzutni r
Wyrzutnie tego typu są już w uzbrojeniu Bundeswehry *) i praw
będą wprowadzone do uzbrojenia pozostałych sił lądowych NA
to można zakładać, na podstawie programów zbrojeniowych NA
uzbrojenia sił lądowych tego paktu zostaną wprowadzone wiel
cowe wyrzutnie rakietowe, których pociski będą miały głowic
kasetowego, tzn. z pojemnikami zawierającymi ładunki bojowe
w zapalniki zbliżeniowe. Pozwoli to na tworzenie przeciwczo
zapór minowych na dalekich przedpolach.

*) Wielaprowadnicowe wyrzutnie rakietowe 410 mm

W wyniku wprowadzania wieloprowadnicowych wyrzutni rakieto-
noc salwy ogniowej środków do prowadzenia ognia pośredniego
dywizję wzrośnie ponad trzykrotnie.

b/ Zmiany w uzbrojeniu artylerii konwencjonalnej i moździerzy

Prace nad nowymi rozwiązaniami dział artyleryjskich wszyst-
kalibrów są ukierunkowane na:

- stosowanie lżejszych materiałów konstrukcyjnych;
- zwiększenie manewrowości /wyposażenie dział w dodatkowe
ki manewrowe/ oraz ruchliwości /przystosowanie do transportu
powietrzną/;
- zwiększenie donośności pocisków /doskonalenie materiałów
jących i charakterystyk aerodynamicznych pocisków oraz wyposa-
pocisków w silniczki rakietowe/;
- zwiększanie celności /modernizacja przyrządów celowniczych,
wanie doskonalszych środków wykrywania i określania współrzęd-
celów oraz automatyzowanie procesu przygotowywania danych og-
ch/;
- zwiększanie szybkostrzelności /automatyzacja ładowania/;
- rozszerzenie zakresu kątów podniesienia i sektora ostrzału;
- zapewnienie możliwości prowadzenia ognia amunicją jądrową
wencjonalną.

W niektórych typach dział artyleryjskich w zasadzie już zosta-
iągnięte wymagane parametry /działa typu M-109/. Nad skonstru-
em nowych doskonalszych są permanentnie prowadzone prace, a
tatów tych prac należy się spodziewać w najbliższym czasie
haubice 155 mm typu "70", produkcji RFN i Wielkiej Brytanii/.

W rozwoju moździerzy obserwuje się również dążenie do zwięk-
a manewrowości, donośności, szybkostrzelności, celności i sku-
ości ognia. Dąży się przy tym do obniżenia ich ciężaru.

Donośność moździerzy M29, kalibru 81 mm została już zwięk
prawie półtorakrotnie, a prototypowy moździerz XM95 kalib
z lufą gwintowaną jest prawie dwukrotnie lżejszy od możdz
M30 tego samego kalibru. Montowanie moździerzy na szybko
jazdach gąsienicowych i kołowych zwiększa ich ruchliwość,
czego zapewnia to piechocie ciągłe wsparcie ogniowe.

Zmiany dokonywane w uzbrojeniu artylerii i moździerz
sekwencji zapewnią siłom lądowym wydłużenie ognia pośredni
zwielokrotnienie jego skuteczności, a tym samym zwiększeni
tywności poszczególnych związków taktycznych.

c/ Zmiany w uzbrojeniu pancernym

Niezależnie od wprowadzania do uzbrojenia nowych typ
gów, modernizuje się systematycznie wozy bojowe będące już
jeniu. W 1973 roku zakończono modernizację czołgu "Leopard
chomiając produkcję czołgów typu "Leopard" A-2 i A-3, w kt
być uzbrojone dywizje Bundeswehry.

Kontynuowany jest program modernizacji amerykańskieg
M-60A1. Wprowadzane są nowe lekkie czołgi rozpoznawcze FM-
kańskie/ i AMX-M51 /francuskie/.

Wysiłki w dziedzinie przezbrajania w nowe czołgi zmie
zwiększenia skuteczności działania i siły ognia drogą moder
uzbrojenia pokładowego i amunicji; zwiększenia odporności c
na działanie środków przeciwpancernych oraz zapewnienia duż
liwości. Ponadto w nowych czołgach załogi mają być zabezpie
przed skutkami wybuchu amunicji lub paliwa w przypadku prze
pancerza. W tym celu mają być zastosowane specjalne osłony
na zbiorniki paliwowe i nisze amunicyjne oraz odprowadzenia
wnątrz czołgu gazów powstałych w wyniku wybuchu armunicji l
lenia paliwa. Podjęto również próby wyposażenia załóg w kami

pnne zabezpieczające żołnierzy przed działaniem odłamków.

Ostatnio wprowadza się powszechnie do wozów taktycznych tran-
ery opancerzone, przystosowane do pokonywania przeszkód wod-
wpław, uzbrojone w działa pokładowe i broń maszynową.

W konsekwencji tych zmian wzrośnie znacznie siła uderzeniowa
ratywność na polu walki związków taktycznych sił lądowych NATO.

d/ Zmiany w uzbrojeniu przeciwpancernym

W dalszym ciągu obserwuje się burzliwy rozwój kierowanych po-
w przeciwpancernych i pancerzownic. Obecnie wzrasta nasycenie
ków taktycznych NATO pociskami przeciwpancernymi drugiej gene-
, charakteryzującymi się półautomatycznymi układami naprowa-
a na cel. Równocześnie są prowadzone prace nad kierowanymi po-
ami przeciwpancernymi trzeciej generacji, wyposażonymi w bez-
wodowy system odbioru komend sterowania lub w głowice samona-
adzające na cel.

Prowadzone są także dalsze prace nad doskonaleniem śmigłowców
rmowych, uzbrojonych w przeciwpancerne pociski do zwalczania bro
ancernej i umocnionych punktów oporu. Dotychczas śmigłowce ta-
wprowadzono do amerykańskich korpusów armijnych /3 kompanie po
migłowce/ i do pododdziałów rozpoznawczych dywizji /po 9 śmi-
ców/. W pozostałych związkach taktycznych NATO wprowadzenie do
ojenia śmigłowców szturmowych ma nastąpić w drugiej połowie lat
emdziesiątych.

Eksperci wojskowi NATO poświęcają także wiele uwagi zwalcza-
broni pancernej na dalekim przedpolu przy użyciu samolotów i
i rakietowej o dalekim zasięgu, uzbrojonej w pociski z minami
towymi w głowicach.

Planowane zwiększenie nasycenia pododdziałów bojowych skutecz-
szymi środkami przeciwpancernymi przyczyni się do pogłębienia

i uelastycznienia obrony przeciwpancernej, ułatwi manewr
środków przeciwpancernych na zagrożone kierunki /głównie
użycie śmigłowców/, a także umożliwi zwalczanie czołgów
dalekim przedpolu i w całym pasie działań bojowych.

e/ Zmiany w broni przeciwlotniczej

Broń przeciwlotnicza obejmuje stosunkowo duży arsen
ków przeznaczonych do zwalczania celów powietrznych. Nale
przenośne i samobieżne zestawy przeciwlotniczych pocisków
wych, karabiny maszynowe i działa automatyczne sprzężone
radiolokacyjnymi.

W dziedzinie broni przeciwlotniczej prowadzone są pr
uniwersalnym przeciwlotniczym zestawem rakietowym do zwalc
lów powietrznych w całym zakresie wysokości oraz nad zwięk
niezawodności działania przeciwlotniczej broni i sprzętu w
kach aktywnego i pasywnego przeciwdziałania radioelektroni
przeciwnika. Odzwierciedleniem tych dążeń jest amerykański
rakietowy SAM-D, który ma być wprowadzony do uzbrojenia w
połowie lat siedemdziesiątych.

Ponadto prace nad rozwojem broni przeciwlotniczej zm
do maksymalnego skrócenia czasu reakcji systemu rakietoweg
prawienia manewrowości oraz wyposażenia tej broni w aparat
wiającą naprowadzanie pocisków niezależnie od widoczności
Zmiany zachodzące w dziedzinie rozwoju broni przeciwl
mają wpłynąć na wzrost możliwości obrony plot, szczególnie
i podczas prowadzenia ruchowych działań bojowych.

f/ Zmiany w wyposażeniu w techniczne środki rozpoznan

Siły lądowe NATO są w coraz większym zakresie wyposaż
nowe techniczne środki rozpoznania wśród których znajdują s
bezpilotowe samoloty rozpoznawcze, zmodernizowane urządzeni

yjne, podczerwone, różnego typu czujniki, a w perspektywie w
zenia laserowe.

W pracach nad dalszym rozwojem technicznych środków rozpozna-
siłach lądowych, szczególny nacisk został położony na budowę
zeń do obserwacji pola walki, umożliwiających prowadzenie dzia-
ojowych w nocy. Wyrazem tego jest intensyfikacja wysiłków przy
owywaniu nowych generacji miniaturowych radiolokatorów do wy-
nia celów ruchomych i spełniających jednocześnie rolę celowni-
o broni strzeleckiej i artyleryjskiej oraz nowych typów urzą-
obserwacyjnych wzmacniających obraz świetlny, nawet przy roz-
onym świetle gwiazd i księżyca.

Systematyczny wzrost możliwości sił i środków rozpoznania rzu-
bezpośrednio na operatywne dowodzenie, oparte o dokładną znajo-
pola walki.

g/ Zmiany w wyposażeniu w techniczne środki dowodzenia

W ramach rozwoju systemów dowodzenia wojskami na polu walki
ijana jest ich automatyzacja w oparciu o elektroniczne maszyny
owe. Stany Zjednoczone koncentrują wysiłek na budowie zautoma-
wanego systemu operacyjno-taktycznego TOS. System ma być prze-
zony do kierowania działaniami bojowymi, przetwarzania danych
oznawczych oraz koordynacji wsparcia ogniowego artylerii polo-
Ma on integrować pracę systemów kierowania ogniem artylerii
IRE /ma być wprowadzony w latach 1975-1977/ i obrony przeciwlot-
ej AN/TSQ-73 /już wprowadzony/.

Wszystkie polowe systemy dowodzenia mają być sprzężone kompu-
m AN/GYK-12, zapewniającym sobie współpracę i współdziałanie
olu walki i ciągle aktualną informację sytuację na polu walki.

h/ Zmiany w rozwoju broni chemicznej

Prace nad rozwojem broni chemicznej nie zostały pry
Koncentrują się one na nowych kompozycjach środków trujące
szej sile obezwładniającej działanie oraz na doskonaleniu
rozprzestrzeniania tych środków przez aerozolowanie termi
chowe i mechaniczne. W połowie lat siedemdziesiątych nale
spodziewać szerszego upowszechnienia amunicji binarnej, e
rowanej półproduktami syntezy środków paralityczno-drgawko
W dalszych latach można się spodziewać rozwoju i upowszech
kasetowej amunicji chemicznej, która zapewni większą efekt
stosowania bojowych środków trujących.

II. Zmiany w strukturze organizacyjnej w siłach lądowy
NATO

Równolegle ze zmianami zachodzącymi w uzbrojeniu, p
dzone są zmiany organizacyjne, zdążające do zwiększenia op
ci dowodzenia, manewrowości, ruchliwości wojsk, przystosowa
związków taktycznych i oddziałów do prowadzenia działań w k
warunkach terenowych.

Zmiany organizacyjne przejawiają się w tworzeniu now
ków operacyjno-taktycznych oraz w reorganizacji istniejącyc

Plany amerykańskie zakładają rozbudowę korpusów armi
Rozbudowany korpus, zwany również superkorpusem, ma mieć zm
skład bojowy obejmujący: 3-6 lub więcej dywizji; 1-2 brygad
lub zmechanizowane; 1-2 rozpoznawcze pułki pancerne; artyle
puśną /trzy lub więcej grup artylerii/; brygady artylerii p
łączności i inżynieryjno-saperskie; lotnictwo sił lądowych;
agencji bezpieczeństwa /kontrwywiadu/ oraz bataliony zabez
nia organów rozpoznawczych, kawalerii powietrznej, miotaczy
wojny psychologicznej i tyłów.

Superkorpus ma podlegać bezpośrednio dowódcy sił lądowych
lub dowódcy grupy armii. Ma wykonywać zadania w pasie o szero-
do 140 km /aktualny KA 60-80 km/ i na głębokości do 250 km
alny KA 50-60 km/. Pas działania superkorpusu ma się składać
efy działań bojowych dywizji pierwszorzutowych o głębokości
km oraz strefy rozmieszczenia odwodów i tyłów superkorpusu o
kości 160-180 km.

Według planów zachodnioniemieckich, w Bundeswehrze mają wystę-
tylko trzy typy brygad: zmechanizowane, pancerne i powietrzno-
towe. Ogółem ma być 36 brygad, w tym 17 zmechanizowanych, 16 pan
ch i 3 powietrznodesantowe. Ma to umożliwić ujednolicenie sy-
dowodzenia, planowania, szkolenia oraz zasad działania i za-
wania. Ma przy tym nastąpić zmniejszenie stanu liczebnego dy-
, przy jednoczesnym wzroście liczby żołnierzy biorących bezpo-
i udział w walce /kosztem pododdziałów zabezpieczenia tyłowego/.

Każdy korpus armijny Bundeswehry ma otrzymać pułk śmigłowców
iwpancernych i nowego typu brygadę powietrzno-desantową /dwa
bcz i bzaporowy/, które mają być ruchomymi odwodami dowódcy
su przeznaczonymi głównie do zwalczania czołgów /dotychczasowe
śne pułki czołgów mają być przeformowane w brygady pancerne/.
izjach mają być przeformowane bataliony rozpoznawcze w pułki
znawcze. W brygadach pancernych i zmechanizowanych mają być
owane dodatkowe bataliony czołgów. Ma to umożliwić organizowa-
ieszanych grup bojowych - w składzie bcz i bz - w zależności
dania, właściwości terenu i charakteru działań przeciwnika.

Dalsze zmiany organizacyjne w siłach lądowych NATO mają być
wane pod kątem zracjonalizowania przedsięwzięć tyłowych i
szenia systemu dowodzenia przy szerokim wykorzystaniu elektro-
ych maszyn cyfrowych.

Nowa struktura organizacyjna sił lądowych NATO ma
stematycznie dopasowywana do wymogów technologii lat osie
siątych i odpowiadać zarówno warunkom pokojowym, jak i wo

178

Prognozowany charakter walki związków taktycznych według poglądów potencjalnego przeciwnika

Rozpatrując poglądy sił zbrojnych NATO na przygotowanie i dzenie różnego rodzaju działań bojowych, należy mieć na uwadze że poglądy te ulegają stałym zmianom. Są one zależne przede kim od zmian i doskonalenia środków walki, szczególnie środków i jądrowego w koncepcji ich użycia.

Zgodnie z poglądami zachodnimi, w celu osiągnięcia powodzenia łaniach bojowych, ważną rolę będą odgrywać: zmasowane użycie środków walki; planowość i celowość działań; aktywny charakter ań bojowych; zaskoczenie; ekonomia sił i środków; manewr; jedność dowodzenia; właściwe i o czasie materiałowo-techniczne zabezpenie wojsk.

Działania bojowe na perspektywicznym polu walki powinny się kteryzować:

- szerokim zastosowaniem środków ogniowych do broni jądrowej nie;
- krótkimi okresami planowania i przygotowania działań;
- wzrostem ruchliwości i manewrowości wojsk;
- zwiększonym rozmachem działań;
- możliwością szybkiego przejścia z jednego w inny rodzaj odpowiednio do zmian zachodzących w sytuacji;
- stałym dążeniem do przechwycenia i utrzymania inicjatywy wygrywaniem na czasie;
- wzrostem roli i znaczenia wojsk pancernych, powietrznodesa ch oraz zabezpieczenia działań bojowych, zwłaszcza obrony przeancernej, przeciwlotniczej i przeciwatomowej oraz materiałowo-nicznego zabezpieczenia.

Wprowadzenie do uzbrojenia wojsk lądowych nowoczesny
przenoszenia broni jądrowej, zapewniło jej użycie na znaczną
/"Lance" w dywizji na około 110 km/ na dużą liczbę obiektó
stopniu zwiększyło samodzielność związków taktycznych sił

Coraz częściej jednak zachodni eksperci wojskowi wyp
się, że nawet w ciężkich sytuacjach należy unikać użycia cho
tycznej broni jądrowej[x/], ponieważ jej użycie jest zawsze zw
trudnym do obliczenia w skutkach ryzykiem. Realnie skonstruo
tem działań bojowych, ich zdaniem, nie może się opierać na b
wej tylko dlatego, że brak innych środków walki. Konwencjona
walki muszą więc stanowić główny kościec działań bojowych, po
komponentowi jądrowemu przypadnie rola prewencyjna.

Podstawową, wszechstronną i uniwersalną jednostką woj
wych ma pozostać nadal batalion, zdolny do prowadzenia walki
bojowych i pieszo, przygotowany również do działań powietrzno
wych. Batalion musi dysponować organicznymi środkami przeciwp
na wszystkich szczeblach dowodzenia, własnymi środkami obrony
lotniczej oraz dostateczną siłą ognia pośredniego na szczeblu
kompanii.

Generalną zasadą ma pozostać teza, że przeciwnika nal
kryć i zwalczać przede wszystkim ogniem. Nie oznacza to jednak
pododdziały /związki taktyczne/ sił lądowych muszą unikać bezp
niego starcia. Powinny one tylko w pierwszym rzędzie wykorzyst
kie własne walory jak siła ognia i ruchliwość.

Dlatego dowództwo NATO dużo uwagi poświęca zwiększeniu
ogniowej związków taktycznych /nowe działa i wyrzutnie rakieto
jak również ruchliwości powietrznej. Operacje powietrznomanewr

x/ W wyniku przeprowadzonych badań przez zachodnich ekspertów wo
wysuwana jest teza, że siły zbrojne NATO będą w stanie prowad
łanie bojowe przez okres 4-6 dni bez konieczności użycia broni
Okres ten ma wystarczyć do poznania zamiarów przeciwnika i po
cyzji na ewentualne użycie broni jądrowej zgodnie z planem op
przez grupę planowania jądrowego.

179

wnież ruchliwości powietrznej. Operacje powietrznomanewrowe
yć specjalnym rodzajem działań, w którym oddziały sił lądo-
ędą przerzucane drogą powietrzną za pomocą śmigłowców celem
nia postawionych przed nimi zadań w powiązaniu z zadaniami
wanymi przez siły główne w działaniach lądowych.

Licząc się jednak stale z możliwościami użycia broni jądro-
wiązki i oddziały powinny utrzymywać środki rażenia jądrowego
ej gotowości bojowej, stosować rozśrodkowane ugrupowanie i
dzić działania bojowe według zasad obowiązujących w warunkach
broni jądrowej.

1. DZIAŁANIA ZACZEPNE

Zgodnie z regulaminami sił zbrojnych NATO, natarcie rozpa-
się jako podstawowy rodzaj działań bojowych, zapewniający
nięcie powodzenia. Zasadniczym celem natarcia jest rozgromienie
lonego ugrupowania bojowego przeciwnika oraz załamanie jego
walki. Celem natarcia może być również opanowanie terenu lub
enie przeciwnika.

Główną zasadą działań zaczepnych powinno być stałe i nie-
wane wywieranie nacisku na siły przeciwnika, nacieranie w ugru-
u rozśrodkowanym przy silnym wsparciu ogniowym, ześrodkowywanym
branych kierunkach, w warunkach umożliwiających w określonych
ejach tworzenie w krótkim czasie zgrupowań uderzeniowych,
niających przewagę nad przeciwnikiem w sile żywej i sprzęcie.

W działaniach zaczepnych szczególną uwagę przywiązuje się
korzystania taktycznych związków pancernych, zmechanizowanych
ietrznodesantowych. Wojska te bowiem dysponują dużą ruchliwością
ronione opancerzeniem przed działaniem odłamków i zdolne do
cznego wykorzystania rezultatów własnych uderzeń ogniowych.

a/ Formy manewru

W siłach zbrojnych NATO w natarciu rozróżni
nadal następujące formy manewru: przełamanie, oskrzydlenie,
i natarcie czołowe. W siłach lądowych Stanów Zjednoczonych wy
się ponadto formę działań - przenikanie - charakteryzujące si
tym przechodzeniem pojedynczych żołnierzy lub grup w lukach b
cych się wojsk przeciwnika lub przez jego ugrupowanie do zawc
wybranych rejonów na tyłach przeciwnika. Cel takiego działani
niszczenie ważnych obiektów i urządzeń, opanowanie kluczowych
terenowych, nękanie odwodów, wzbranianie wykorzystania dróg p
i manewru wojsk przeciwnika, rozpoznanie i określenia położen
itp. Stosując tę formę działań, dywizja może ześrodkować w gł
ny przeciwnika znaczne siły.

Wiele uwagi poświęca się również takiej formie manewru
"oskrzydlenie pionowe". Pododdziały realizujące oskrzydlenie m
przerzucone za pomocą śmigłowców lub jako desant spadochronowy
rzut może się rozpocząć na początku natarcia lub w toku walki.
formę manewru siły lądowe NATO stosują szeroko we wszystkich s
niach bojowych.

b/ Sposoby przejścia wojsk do natarcia

W zależności od stopnia rozbudowy obrony przeciwnika, c
manego zadania bojowego, stopnia gotowości bojowej wojsk własny
przeciwnika, dywizja może przejść do natarcia bez specjalnego p
gotowania - natarcie natychmiastowe - i po planowym przygotowan
natarcie z przygotowaniem. W obu tych wariantach dywizja może p
do natarcia z marszu lub z bezpośredniej styczności z przeciwni

W natarciu natychmiastowym dowódca świadomie rezygnuje
równoczesnego i zwartego użycia całej swej mocy bojowej, uzysku

180

,o większe zaskoczenie, szczególnie w warunkach gdy przeciwnik ganizował jeszcze obrony.

Natarcie z przygotowaniem jest wymagane wtedy gdy siły prze- są przygotowane do obrony. Celem przygotowania jest doprowa- wszystkich sił własnych do jednolitego działania. Jest to ne szczególnie wtedy, gdy dywizja działa wspólnie z innymi mi taktycznymi w ramach większego związku operacyjnego.

Obydwa sposoby przejścia wojsk do natarcia wymagają ścisłego nizowania wszelkich przemieszczeń, szybkiej i bez przerw ich acji.

c/ Rola, miejsce i zadania dywizji w natarciu

Dywizje pancerne, zmechanizowane i piechoty zmotoryzowanej stawowymi związkami taktycznymi sił lądowych. Mają one działać wszystkim w składzie korpusu armijnego. Niekiedy będą mogły wadzić działania samodzielne lub w składzie drugiego rzutu /d/ grupy armii.

Dywizja pancerna pozostaje główną siłą uderzeniową wojsk ch NATO na europejskim teatrze wojny. Jej uzbrojenie, ruchli- manewrowość predestynują ją do wykorzystania przede wszystkim wnych kierunkach operacyjnych ETW.

Dywizja zmechanizowana charakteryzuje się dużą ruchliwością wrowością, co zapewnia jej szybkie rozśrodkowanie na dużym ze i w wypadku potrzeby ześrodkowanie na wybranym kierunku. oceny dowództwa NATO organizacja dywizji zmechanizowanej i posażenie pozwala na wykorzystanie na dowolnym kierunku Euro- ch TDW.

Dywizją piechoty /piechoty zmotoryzowanej/ jest zdolna do zenia działań bojowych w trudnych warunkach terenowych i kli-

matycznych. Jej uzbrojenie i wyposażenie pozwalają na przer
powietrzną i wykorzystanie w operacjach powietrznodesantowy
zachodnich ekspertów wojskowych dywizje piechoty /piechoty
wanej/ są zdolne do wykonania takich zadań, jak: opanowanie
nie nakazanego obiektu /rejonu/; prowadzenie walki niezależ
runków terenowych; pieszo, z wykorzystaniem środków zmechan
śmigłowców, a nawet perspektywicznie-pojazdów kosmicznych.

Rola dywizji zależy od postawionego jej zadania i mi
ugrupowaniu bojowym korpusu armijnego lub grupy armii i może
ta na głównym lub pomocniczym kierunku natarcia. Zadanie moż
wać samodzielnie na oddzielnym kierunku lub wejść w skład ug
nia uderzeniowego, złożonego z kilku dywizji.

W zależności od sposobu przejścia korpusu armijnego
cia, jego ugrupowania, warunków terenowych itp., dywizja może
wać się:

- w pierwszym rzucie korpusu;
- w drugim rzucie lub w odwodzie korpusu;
- w odwodzie grupy armii.

Zadania dywizji są zależne od celu natarcia, charakte
przeciwnika, możliwości bojowych dywizji, warunków terenowych
ku, dnia i warunków meteorologicznych. Przy określaniu zadań
jest również pod uwagę możliwość stosowania broni jądrowej, za
pasie natarcia dywizji, jak i w pasach działań sąsiednich związ
taktycznych i oddziałów.

d/Szerokość pasa natarcia, głębokość zadań i tempo na

Według poglądów zachodnich, w warunkach stosowania bro
wej lub zagrożenia tą bronią, związki taktyczne i oddziały pow
żyć do maksymalnego rozśrodkowania swych wojsk, nacierania w s

181

oraz przyjmować głębokie ugrupowanie bojowe. Czynnikami decy-
mi o szerokości pasa natarcia są: możliwości własne i przeciw-
raz warunki terenowe.

Przyjmowana szerokość pasa natarcia dywizji stanowi kompro-
ędzy konieczną gęstością sił i środków a koniecznością ich
dkowania. W natarciu, w przewidywaniu użycia broni jądrowej,
tarcia dywizji, mającej w pierwszym rzucie dwie brygady może
ć 20-35 km. Praktycznie w czasie ćwiczeń na SE TDW, dywizje
ują pasy natarcia o szerokości dochodzącej do 35 km. Niekiedy
a może otrzymać zamiast pasa natarcia kierunek natarcia, wy-
ny obiektami natarcia i osią natarcia, które nie muszą ukła-
ę w linii prostej.

Głębokość zadań bojowych dywizji nie będzie większa niż
. Z reguły dywizja otrzyma dwustopniowe zadanie: zadanie bliż-
lo 20 km/ i następne /do 40 km/. Treścią zadania bliższego bę-
zniszczenie pierwszego rzutu dywizji przeciwnika, odparcie
ataków drugiego rzutu dywizji i zabezpieczenie wejścia do walki
ego drugiego rzutu.

Treścią zadania następnego może być przełamanie obrony prze-
ka w taktycznej głębokości, zniszczenie głównych sił i środków
iwnika, uchwycenie nakazanego obiektu natarcia i zabezpieczeni
ia do walki drugiego rzutu lub odwodu korpusu. W sprzyjających
kach, dywizja może dalej rozwijać natarcie na skrzydle wprowa-
ch nowych dywizji. Jeśli poniesie duże straty, z reguły przej-
do odwodu korpusu lub grupy armii, odtwarzając gotowość bojową.

Głębokość zadania w natarciu natychmiastowym, realizowanym
szu, może być początkowo ustalona tylko orientacyjnie, a dopier
ku rozwoju działań precyzowana, zależnie od sytuacji na polu
.

Tempo natarcia przyjmowane dotychczas w siłach zbroj wynosiło 30-45 km/dobę. Ostatnio jednak zaznacza się tendenc nia dobowego tempa. I tak na przykład w ostatnich ćwiczeniac runkach użycia broni jądrowej, dobowe tempo natarcia wynosiło km, a w warunkach bez użycia broni jądrowej 15-20 km.

e/ Ugrupowanie bojowe

Ugrupowanie dywizji zależy od jej miejsca w ugrupowan wym wyższego związku, otrzymanego zadania, posiadanych sił i szerokości pasa natarcia, właściwości terenu i przewidywanego przeciwnika.

W skład ugrupowania bojowego dywizji wchodzą brygady go i drugiego rzutu /odwodu/ dywizji, stanowiska ogniowe arty stanowiska startowe wyrzutni pocisków rakietowych, odwody: inżynio-saperski; powietrznodesantowy; przeciwpancerny itp.

Głębokość ugrupowania bojowego pierwszego rzutu dywizj dzie zależna od ugrupowania brygad i może wynosić 10-20 km. Gł ugrupowania całej dywizji może wynosić 25-50 km.

W działaniach zaczepnych dywizja może przyjąć ugrupowa jowe w jednym, w dwóch, a nawet w trzech rzutach /w dywizjach kańskich/.

Ugrupowanie bojowe w jednym rzucie zaleca się stosować tarciu na szerokim froncie, wówczas gdy posiadane dane o przeci są wyczerpujące, a zadania dywizji płytkie. Poszczególne brygad wizji ugrupowują się wtedy w dwa lub trzy rzuty. Do odwodu dywi wydziela się wówczas wzmocniony batalion.

Ugrupowanie bojowe w dwóch rzutach zaleca się stosować kładnie przygotowaną obronę przeciwnika, gdy zadania są głęboki sytuacja niejasna.

182

Ugrupowanie bojowe w trzech rzutach zakłada się w regulami-
erykańskich, stosując je wtedy, gdy pas natarcia jest wąski,
ia głębokie. Takie ugrupowanie ma zapewniać stałe narastanie
tarcia, jak również możliwość odpierania kontrataków prze-
z dowolnego kierunku.

Ugrupowanie bojowe dywizji podczas prowadzenia działań za-
h z zastosowaniem tylko konwencjonalnych środków walki, bę-
ę składało z takich samych elementów i sił jak w natarciu w
ch użycia broni jądrowej. Różnica zajdzie w zasadach użycia
o rzutu /odwodu/, które tylko w wyjątkowych wypadkach zostaną
stane do wymiąny części sił pierwszego rzutu. Motywuje się to
straty w działaniach konwencjonalnych nie będą tak duże i
aby powstała konieczność stosowania tego przedsięwzięcia. Siły
go rzutu /odwodu/ będą użyte przede wszystkim do rozwinięcia
enia na głównym kierunku natarcia dywizji.

f/ Środki wzmocnienia dywizji i ich podział

Dywizje sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych i RFN mają skład
/zmienny jest w dywizji brytyjskiej/. W początkowym okresie
skład związków taktycznych /dywizji/, według poglądów NATO,
obejmował te siły i środki, jakie występować będą przed roz-
iem działań bojowych. Ewentualne zmiany następować będą w
rozwoju sytuacji.

Środki wzmocnienia dywizji są zależne od: ważności kierunku,
rym ma działać dywizja; celu i zadań bojowych; posiadanych sił
ków przez korpus. Przewiduje się przy tym, że wysokomanewrowy
ter działań na perspektywicznym polu walki, szczególnie w pó-
wym okresie wojny, nie pozwoli na częste i znaczne przegrupo-
wojsk i zmiany w podporządkowaniu jednostek wzmocnienia. Zakła

jednakowe wzmocnienie

się więc mniej więcej, zarówno do działań zaczepnych, jak i

Dywizja amerykańska, nacierająca w pierwszym rzucie nym kierunku uderzenia korpusu, może otrzymać:

- jedną-dwie grupy artylerii polowej w składzie dwóc dywizjonów haubic;

- jeden dywizjon pocisków rakietowych;

- batalion inżynieryjnosaperski;

- batalion śmigłowców transportowych;

- batalion rozpoznawczy;

- batalion transportowy i zaopatrywania.

Artyleria organiczna i przydzielona w dywizji ameryka jest podwójnego działania /odnosi się to również do broni rak Tak więc dywizja amerykańska może dysponować znaczną liczbą w i dział atomowych.

Wyszczególnienie	Organiczne	Przydzielone	Ogółem dział	Zas /w
	Liczba dział /wyrzutni/	Liczba dział /wyrzutni/		
Pociski rakietowe "Lance" 1/	6	0-6	6-12	1
Haubice 203,2 mm	12	12	24	1
Haubice 155 mm	54	54	108	1
Razem	72	72	138-144	

Dywizja zachodnioniemiecka w zasadzie pozostanie w swym nicznym składzie. Niekiedy jednak może być wzmocniona dodatkową gadą, przydzieloną z wojsk obrony terytorialnej lub pododdziałem wietrznodesantowym przydzielonym z korpusu.

1/ Perspektywicznie mają wchodzić w skład dywizji.

183

Artyleria organiczna dywizji zachodnioniemieckiej ma być
ego działania /dotyczy to wszystkich haubic i rakiet "Lance"/.
c dywizja zachodnioniemiecka może dysponować następującą licz-
ków przenoszenia broni jądrowej.

egplnienie	Organiczne	Przydzielone	Zasięg
	Liczba dział /wyrzutni/	Liczba dział /wyrzutni/	
i rakie- Lance"[1]	6	-	110
e 155 m[2]	72	-	30
Razem	78	-	

Ponadto dywizja zachodnioniemiecka będzie dysponowała 16 wy-
mi 110 mm pocisków rakietowych uzbrojonych w głowice konwen-
ne.

Dywizja w początkowym okresie wojny może otrzymać następującą
amunicji jądrowej:

Wyszczególnienie	Stany Zjednoczone	RFN	Wielka Brytania
a ładunków	25-30 i więcej	10 i więcej	do 40

Podane normy przydziału ładunków jądrowych dla dywizji odno-
ę do działań zaczepnych i obronnych na ważniejszych kierunkach.
runkach drugorzędnych dywizje mogą otrzymywać znacznie mniej
ów jądrowych.

W ramach wsparcia lotniczego średnio przydziela się dywizji
-80 samolotolotów lotnictwa taktycznego i 10-20 samolotolotów

---

rspektywicznie mają wejść do uzbrojenia w miejsce dotychczaso-
ch Honest John.
ou "70" mają wejść do uzbrojenia w miejsce dotychczasowych dzia
ognia pośredniego.

taktycznego lotnictwa rozpoznawczego na dobę.

Z organicznych i przydzielonych sił i środków dywiz
la określoną liczbę brygadom wchodzącym w jej skład. I tak

- w dywizji amerykańskiej brygady mogą otrzymać po:
zjonów, haubic, kompanii rozpoznawczej, kompanii saperów;

- w dywizji zachodnioniemieckiej brygady z reguły n
ją wzmocnienia, a środki dywizji mogą oddziaływać na ich ko
zasadzie wsparcia;

- w dywizjach brytyjskich brygady mogą otrzymać po b
haubic 155 mm i pancernej kompanii rozpoznawczej.

8/ Priorytetowe przedsięwzięcia zabezpieczania działań bojowych w nat

W zabezpieczeniu działań bojowych szczególną uwagę po
się zagadnieniom: rozpoznania, obrony przeciwpancernej i prze
niczej.

Rozpoznanie w dywizji prowadzone jest siłami organicz
talionu rozpoznawczego oraz pododdziałów rozpoznawczych rodza
i służb. Batalion rozpoznawczy w działaniach zaczepnych prowa
poznanie na głównych kierunkach średnio na głębokość do 50 km
sił głównych dywizji, organizując 10-20 patroli /po 2-3 wozy b
6 posterunków radiolokacyjnych bliskiego zasięgu, 2 posterunk
diolokacyjne średniego zasięgu oraz 4-12 grup dywersyjno-rozpo
czych, które mogą działać na głębokości 60-80 km i więcej.

Rozpoznanie powietrzne na korzyść dywizji prowadzi tak
lotnictwo rozpoznawcze na głębokość do 250 km i lotnictwo sił
wych na głębokość do 150 km. Perspektywicznie coraz szerzej w r
znaniu powietrznym na korzyść dywizji będą stosowane samoloty b
lotowe /t.zw. system "Drohne"/ wyposażone w aparaty fotografic
telowizyjne, radiolokacyjne i noktowizyjne. Wykonują one zadani

awcze analogiczne do zadań samolotów załogowych i śmigłowców awczych. Obraz pola walki przekazywany jest na stanowisko do- a dywizji z odległości do 40 km.

W pasie natarcia dywizji może być ~~również~~ rozwiniętych do olokacyjnych stacji wykrywania ruchomych celów naziemnych, nych przez ~~artyleryjskie~~ ogólnowojskowe pododdziały rozpoznawcze.

Biorąc pod uwagę, że doskonalenie rozpoznania w siłach zbroj- TO jest zagadnieniem priorytetowym, można zakładać, że w nie- j przyszłości nastąpi dalszy postęp w dziedzinie rozwoju i metod rozpoznawczych również w organach rozpoznawczych .

Obrona przeciwpancerna w natarciu dywizji jest organizowana zapewnienia wysokiego tempa natarcia własnym pododdziałom . Zasadniczym jej zadaniem jest skuteczne obezwładnienie sys- rony przeciwpancernej, przeciwnika w czasie przygotowań do a oraz niszczenie środków przeciwpancernych i kontratakujących w trakcie natarcia.

Większe zgrupowanie pancerne przeciwnika będzie obezwładniane niast po wykryciu, głównie środkami wyższego szczebla, uderze- lotnictwa i ogniem taktycznych i operacyjnych środków rakieto- rzy szerokim stosowaniu przeciwpancernych min kasetowych.

W trakcie natarcia środki ogniowe pododdziałów przeciwpancer- słaniają i ubezpieczają swoim ogniem nacierające czołgi, za- zając przede wszystkim skrzydła przed kontratakującymi czołgami wnika.

Po przełamaniu głównego pasa obrony i przejściu do pościgu ziały obrony przeciwpancernej są wykorzystywane do osłony eł i tyłów zgrupowań pościgowych. Czołgi i środki przeciwpancer- eciwnika przed frontem pododdziałów pościgowych są niszczone nacierające czołgi i za pomocą śmigłowców uzbrojonych w pociski owe.

Obrona przeciwlotnicza dywizji jest organizowana si
środkami etatowymi lub przydzielonymi z wyższego szczebla. P
w pasie natarcia dywizji obronę przeciwlotniczą będą zapewni
środki przeciwlotnicze działające w systemie szczebla nadrzę

Zasadnicze zadanie obrony przeciwlotniczej dywizji t
średnia osłona wojsk, urządzeń tyłowych, stanowisk dowodzeni
stanowisk ogniowych i startowych oraz przepraw przed samolot
ciwnika działającymi na małych wysokościach. Do zwalczania n
cych samolotów w dyspozycji dywizji znajdują się: działa plot
20 mm i 40 mm oraz przeciwlotnicze pociski rakietowe "Chapar
"Redeye", a w najbliższym czasie mają być wprowadzone doskona
pu "Roland", "Rapier" i "Blowpipe" - prostsze w obsłudze, sku
sze w działaniu. W ramach obrony przeciwlotniczej przewiduje
nież użycie broni maszynowej i strzeleckiej. W oparciu o doś
ostatnich wojen /Bliski Wschód, Wietnam/ dowództwo NATO dąży
nalenia obrony przeciwlotniczej wojsk w czasie marszu i podcz
łań manewrowych.

h/ Dowodzenie i współdziałanie

W celu zapewnienia sprawnego dowodzenia wojskami dywiz
bazie sztabu dywizji mają być organizowane grupy: operacyjna i
pieczenia tyłowego.

Zadaniem grupy operacyjnej jest planowanie działań b
i dowodzenia wojskami. Natomiast do zadań grupy zabezpieczenia
należy organizacja zabezpieczenia materiałowo-technicznego woj
pełnienie stanów liczebnych, ochrona rejonu tyłów dywizji, lik
skutków uderzeń jądrowych itp.

Grupa operacyjna organizuje ośrodek dowodzenia działani
bojowymi, a grupa zabezpieczenia tyłowego - ośrodek dowodzenia
które rozmieszczone są na stanowiskach dowodzenia.

 185

Dywizja w natarciu organizuje następujące stanowiska dowo-

- główne stanowisko dowodzenia, ~~rozmieszczone w odległości~~ zczone w odległości 8-12 km od przedniego skraju własnych na powierzchni 2-3 km^2;

- wysunięte stanowisko dowodzenia, rozmieszczone w odległości od przedniego skraju własnych wojsk, na powierzchni 0,06 km^2;

- tyłowe stanowisko dowodzenia, rozmieszczone w odległości więcej od przedniego skraju własnych wojsk, na powierzchni km^2.

Niekiedy, zależnie od konkretnych potrzeb w określonej sytu- dywizji może być zorganizowane zapasowe stanowisko dowodzenia zapewnienia dowodzenia wojskami w wypadku zniszczenia głównego ska dowodzenia, lub wyznacza się tę rolę stanowisku dowodzenia z podległych brygad.

Rozmieszczenie elementów składowych poszczególnych stanowisk nia powinno zapewniać, zdaniem zachodnich ekspertów wojsko- takie rozśrodkowanie, aby uderzenie jednego pocisku artyleryjs- lub bomby lotniczej typu konwencjonalnego zniszczyło nie więcej niż jedną sztabu. Natomiast pomiędzy stanowiskami dowodzenia poszcze- dywizji i brygad powinny być zachowane takie odległości, uniemożliwiłyby przeciwnikowi zniszczenie jednocześnie dwóch isk uderzeniem jednej bomby jądrowej. W praktyce ma być przyj- odległość 5-6 km.

Przesunięcie stanowisk dowodzenia ma być dokonywane w warun- celu zachowania ciągłości dowodzenia. Jak wynika z przeprowadzonych ń, zmiana stanowisk dowodzenia na szczeblu dywizji następuje o dwa razy w ciągu doby, w dwóch lub więcej rzutach. Niekiedy ak czasu, a istnieje konieczność przesunięcia stanowiska dowo-

dzenia na dużą odległość, zmiana następuje w jednym rzucie, nieprzerwane dowodzenie w czasie marszu.

Współdziałanie w dywizji i jej oddziałach powinno by zowane w ośrodku dowodzenia działaniami bojowymi, gdzie są kompetentni przedstawiciele rodzajów wojsk i służb, utrzymuj ność ze swoimi jednostkami.

Szczególnie dokładnie, zdaniem zachodnich ekspertów w powinno być organizowane współdziałanie z lotnictwem taktyczn wodzeniu nim w czasie działań bojowych. W tym celu są organi specjalne ośrodki/w dywizjach działających na głównym kierun sił/, grupy /w brygadach/, posterunki /w batalionach/, w skład wchodzą oficerowie lotnictwa. Są oni doradcami dowódców i ofi racyjnych, dywizji, brygad w sprawach wykorzystania lotnictwa nego.

i/ Prowadzenie natarcia

Przejście dywizji do natarcia może być poprzedzone wy wstępnego natarcia /nazywane również natarciem z ograniczonym Uważa się, że wstępne natarcie może okazać się koniecznym w c maskowania przygotowań do właściwego natarcia sił głównych, zy terenu lub polepszenia warunków do pokonania przeszkód na prze Ponadto wstępne natarcie powinno zmusić przeciwnika do ujawnie szczególnie w wypadkach, gdy nie ustaliło tego rozpoznanie. W w natarciu może być użytych około 1/8 sił biorących udział we wł natarciu, a zezwolenie na jego organizację wydaje wyższy dowód /korpusu lub grupy armii/.

Dywizja może przejść do natarcia po ogniowym przygotowa lub, w sprzyjających warunkach, bez ogniowego przygotowania. Ogó uważa się jednak, że rozpoczęcie natarcia powinno poprzedzić k

ne uderzenie ogniowe, które uważane jest za bardziej celowe
otrwałe ogniowe przygotowanie natarcie. Czas trwania ognio-
ygotowania natarcia jest zależny od siły broniącego się prze-
i stopnia przygotowania jego obrony. Powinno ono trwać dotąd
zołowe pododdziały nacierające nie dojdą do przeniego skraju
rzeciwnika. Z reguły ogniowe przygotowanie natarcia trwa
nut, w trakcie którego może być również wykonywane uderzenie

Jeżeli natarcie jest prowądzone z marszu i w warunkach użycia
ądrowej, uderzenie jądrowe będzie wykonywane na początku
go przygotowania. W natarciu z bezpośredniej styczności z
nikiem uderzenie jądrowe może być wykonane na początku, w
lub przy końcu ogniowego przygotowania natarcia. Głównymi
i wykonania uderzenia jądrowego ma być lotnictwo taktyczne
eria ogólnowojskowych związków taktycznych. Uderzenia jądrowe
ć wykonywane na całą głębokość operacyjną. Etatowe środki
dywizji mają warunki wykonywania uderzeń jądrowych na obiekty
ące się w strefie taktycznej i bliższej głębokości operacyjnej
.

Z chwilą wyjścia pododdziałów własnych na rubież ataku, ogień
i się w głąb, a wojska z zachowaniem ciągłości marszu, prze-
do ataku przy wsparciu ogniowym metodą kolejnych ześrodkowań
ch lub ogni na żądanie.

W czasie przełamywania obrony, nacierające siły powinny być
kowane, skupiając na wybranym kierunku dużą siłą ogniową i
niową. Po przełamaniu pierwszej rubieży obronnej /pierwszej
/, siły nacierające powinny się rozśrodkować, aby uniknąć
ch strat w razie przejścia przeciwnika do działań z użyciem
jądrowej. Należy przy tym dążyć do utrzymania wysokiego tempa
ia.

Podkreśla się, że wysokie tempo natarcia może być o
i utrzymane tylko wtedy, gdy w początkowej i dalszych fazac
cia zostanie osiągnięta przewaga ogniowa i należycie będzie
stana. Ponadto, przede wszystkim czołowe pododdziały nacier
wzmocnione pododdziałami inżynieryjno-saperskimi, w celu
nienia swobody działań i manewru sił nacierających.

W czasie natarcia w głębi obrony przeciwnika, pododd
winny uporczywie dążyć do wykonania postawionych zadań, przy
dnim zabezpieczeniu swych skrzydeł. Bataliony pierwszorzutow
niem ekspertów zachodnich, powinny omijać miejsca w obronie,
przeciwnik stawia szczególnie zacięty opór, a kontynuować na
w lukach, między broniącymi się pododdziałami, na kierunkach
obsadzonych rubieży lub na otwartych skrzydłach przeciwnika.
duje się przy tym, że pozostawione na skrzydłach i tyłach pun
ru przeciwnika będą zniszczone siłami drugich rzutów, przede w
brygad pierwszego rzutu dywizji.

W razie niemożliwości obejścia bronionego punktu opor
no się ześrodkowywać ogień i niszczyć go zdecydowanym uderzen
Niedopuszczalne jest jednak wiązanie dużych sił wojsk naciera
długotrwałą walką lub rozczłonkowywanie ich i prowadzenie dzi
kilku miejscach.

W wypadku zatrzymania natarcia, powinno się dążyć do
szybszego wznowienia go poprzez ześrodkowanie ogniowe na wybr
obiekty, a w razie konieczności przez wprowadzenie do walki dr
rzutów.

W toku natarcia dowódca dywizji i podlegli mu dowódcy
zwracać szczególną uwagę na zabezpieczenie skrzydeł, i styków.
nie dywizji w szerokim pasie stwarza przeciwnikowi dogodne war
do wykonywania kontrataków. Walka z drugimi rzutami /odwodami/

187

a głównie odpieranie kontrataków jest, zdaniem dowódców
odnym z głównych czynników, decydującym o wykonaniu zada-
zatrzymania natarcia i wykonania go w wysokim tempie.
Kontrataki sił przeciwnika zaleca się odpierać uderzeniem
n /z jądrowym włącznie/ oraz częścią sił pierwszego rzutu
. Niekiedy, w celu uderzenia w skrzydło kontratakującego
nika, z zadaniem okrążenia i zniszczenia jego sił, może być
stany drugi rzut dywizji.

W regulaminach zachodnich podkreśla się, że odpieranie kon-
w nie powinno wpłynąć na obniżenie tempa natarcia, a główny
musi być ciągle skierowany na przełamanie obrony.

Po wykonaniu zadania bliższego, dywizja wprowadza do walki
rugi rzut /odwód/ w celu rozwinięcia powodzenia i podtrzyma-
npa natarcia.

W zależności od sytuacji drugi rzut dywizji może być wprowa-
lo walki w całości lub częściami na skrzydle pierwszorzutowych
lub na ich styku, odpowiednio zabezpieczony ogniem /z uderze-
ądrowym włącznie/. Po wprowadzeniu do walki drugiego rzutu,
się jak najszybsze odtworzenie odwodów z pododdziałów wyco-
z walki. W okresie tym zaleca się stosowanie taktycznych
ów powietrznych, wykonywanych z reguły, w sile do batalionu,
iekty w głębi obrony przeciwnika, które mogą hamować prowadze-
tarcia /wiązanie odwodów przeciwnika i dezorganizacja wyjścia
trataku, uchwycenie ważnych obiektów terenowych - mosty, węzły
tp, dezorganizację ruchu w strefie tyłowej/. Batalion może być
owany na głębokość 20-50 km od przedniego skraju własnych

Po wykonaniu zadania następnego, dywizja umacnia opondwany
w celu zabezpieczenia wprowadzenia do walki drugiego rzutu
su, a następnie, w zależności od sytuacji, może brać udział w
ym natarciu, względnie może być wycofana do odwodu korpusu.

2. Działania obronne

Według poglądów zachodnich, obrona jest rodzaj
bojowych, do których wojska przechodzą czasowo w celu
sprzyjających warunków przejścia do działań zaczepnych.

Głównym celem obrony jest załamanie natarcia s
przeciwnika, zmuszenie go do skupienia wojsk w określon
zadania mu maksymalnych strat oraz zdecydowanymi kontra
kowite jego rozbicie.

Działania obronne mogą być prowadzone z własnej
albo wojska mogą byćdo tego zmuszone przez przeważając
ciwnika. Jednak generalnym założeniem obrony jest zawsz
warunków do późniejszego natarcia. Zdaniem dowództwa NA
powinny być wykorzystane wszystkie walory współczesnej
wojsk, a tzw. "zręczność obrony", tzn. szybkość reagowa
niającą się sytuację na polu walki, powinna wyrównywać
z natarciem.

Współczesna obrona, według poglądów zachodnich,
głęboka, aktywna, odporna na uderzenia ogniowe z jądrow
nie oraz na uderzenie czołgów.

Powinna się ona opierać na naturalnych przeszkod
wych /wzgórza, przeszkody wodne itp./ i być odpowiednio
zaporami inżynieryjnymi i sztucznymi przeszkodami, które
być tak rozmieszczone, aby nie ograniczać swobody ruchu
pancernych i zmechanizowanych.

Podstawą współczesnej obrony powinno być umiejęt
użycie broni jądrowej, szeroki manewr siłami i środkami
kontrataki przeciwuderzenia z głębi obrony.

Zdaniem zachodnich ekspertów wojskowych, na wspó
polu walki mogą być stosowane dwie formy obrony - obrona

188

rejonu /pozycyjna/.

runkach współczesnego pola walki, szczególnie przy obu-
yciu broni jądrowej, priorytetowo jest traktowana obrona
dług poglądów zachodnich ta forma obrony pozwala na optymal-
tanie siły ognia i ruchliwość wojsk, z których większość
ków wydziela się do wykonania kontrataków /przeciwuderzenia/.
rona ruchowa w swym założeniu dopuszcza czasową utratę te-
arunkiem zachowania głównego czynnika współczesnych działań
y i zaczepnego ducha. Uważa się, że taka obrona pozwala
ablonowego ugrupowania sił i środków oraz efektywniej użyć
owej i innych środków masowego rażenia.

rona rejonu /pozycyjna/ ma być stosowana dla utrzymania
o rejonu. Opiera się głównie na sile ognia i umocnieniach
nych. W obronie rejonu do pierwszego rzutu wydziela się
sił i środków, a odwody /drugie rzuty/ przeznaczone są do
a obrony, wykonania kontrataku w celu odzyskania utraconego
zatrzymania natarcia przeciwnika.
kłada się, że dywizja jest w stanie prowadzić zarówno obronę
ak i obronę rejonu /pozycyjną/.

a, zadanie i miejsce dywizji w obronie

la dywizji w obronie jest uzależniona od jej składu organi-
i możliwości bojowej, zadania, miejsca w ugrupowaniu bojowym
az ważności bronionego kierunku lub rejonu.

ywizja piechoty /piechoty zmotoryzowanej/ jest szczególnie
w działaniach obronnych w trudnych warunkach terenowych
órskie, lesisto-bagniste/, w obronie przeszkód wodnych, w
urbanizowanych, umocnionych itp. Jest ona najlepiej przysto-
o prowadzenia obrony rejonu. Nie wyklucza się jednak możliwości

wykorzystania dywizji piechoty do prowadzenia obrony

Dywizja zmechanizowana jest najlepiej przyst
do prowadzenia obrony ruchowej. Niekiedy jednak może
ta do prowadzenia obrony rejonu. Podkreśla się przy
braku w składzie korpusu armijnego dywizji pancernej
przeznaczona do wykonywania kontrataków.

Dywizja pancerna jest przede wszystkim prze
do wykonywania kontrataków przed przednim skrajem ob
głębi obrony, a w wypadku braku styczności z siłami
do działania w pasie przesłaniania.

Dywizja prowadzi działania obronne zwykle w s
korpusu armijnego. Niekiedy może prowadzić obronę na
nym kierunku lub wchodzić w skład odwodu grupy armi
ona otrzymać zadanie:

- obrony i utrzymania wysuniętych pozycji /ob
do czasu podejścia świeżych sił z głębi;

- obrony na szerokim froncie w celu osłony ro
pozycji obronnych w głębi przez pozostałe siły korpu
nego /grupy armii/;

- obrony kolejnych rubieży terenowych przez o
czas w ramach działań opóźniających wyższego szczebla

- obrony wyznaczonego pasa w ramach korpusu l
armii.

W zależności od postawionego zadania roli i mi
zaistniałej sytuacji i przewidywanych sił przeciwnika
otrzymuje odpowiednie środki wzmocnienia. Z reguły skł
dywizji i jej środki wzmocnienia w obronie będą takie
w działaniach zaczepnych. Wypływa to stąd, że manewrow
ter przewidywanych działań bojowych zmusi do częstego

189

ku ich trwania od obrony do natarcia i odwrotnie.

b/ Struktura obrony

stawowymi elementami struktury obrony są: pas przesłonię- rejon obrony i rejon rozmieszenia drugiego rzutu.

przesłaniania jest organizowany przy braku styczności eciwnika i obejmuje pozycje sił osłonowych na głębokość przedniego skraju obrony, rubież ubezpieczenia ogólnego w 3-16 km, rubież ubezpieczenia bojowego w odległości 1-2,5 oraz rubież ubezpieczenia bezpośredniego w odległości rzedniego skraju obrony. Poszczególne rubieże ubezpieczenia wane przez dywizję, brygadę, batalion.

edni rejon obrony jest rozbudowywany na głębokości 6-12 km go skraju. Obejmuje on odcinki obrony brygad pierwszego onami obrony batalionowych zgrupowań taktycznych, stanowiska ylerii, pozycje ryglowe i blokujące oraz zapory minowe. obrony przygotowuje się główne, zapasowe i pozorne punkty anijne, plutonowe/ lub pozycje przygotowane do obrony okręż- obrony powinien zapewnić swobodne przemieszczenie się czoł- broni samobieżnej. Batalion zwykle otrzymuje rejon 2-3 do 5, a nawet więcej km głęboki.

zedni skraj obrony jest linią umowną ułatwiającą dowodze- si on być obsadzony ani koniecznie utrzymany. W przeci- lo tego tyłowa linia rejonu obrony powinna być utrzymana. dopuścić do przekroczenia jej przez siły przeciwnika, a ej rubieży powinna doprowadzić do rozbicia sił przeciwnika. obronie ruchowej, w pasie obrony dywizji mogą być przygoto- względem inżynieryjnym 1-2 worki /rejony prawdopodobnego ię sił przeciwnika/ o szerokości 6-8 km i głębokości 6 km.

W rejonach tych siły przeciwnika mają być niszczone z
reguły zmasowanym ogniem artylerii lub bronią jądrową.

Rejon rozmieszczenia drugiego rzutu /odwodu/ c
główne i zapasowe rejony rozmieszczenia i obrony pododd
pozycje ryglowe oraz stanowiska ogniowe artylerii i wo
towych.

Dywizja, znajdująca się w pierwszym rzucie korp
bronić się w pasie 20-30 km i więcej, na głębokości 30
W obronie ruchowej normy te są nieco większe i odpowi
wynoszą szerokość do 3 5 km, a głębokość do 50 km /śred
taktyczne przyjmowane w siłach zbrojnych państw NATO -

c/ Ugrupowanie bojowe

Ugrupowanie bojowe dywizji w obronie ma zapewn
malne wykorzystanie możliwości bojowych wojsk i warunkó
nowych w celu skutecznego zwalczania sił przeciwnika i
postawionego zadania przy minimalnych stratach własnych.

Dywizja w obronie ruchowej i obronie rejonu z reguły
je się w dwóch rzutach. Regulaminy zachodnie nie wyklucz
jednak możliwości ugrupowania w jednym rzucie, zwłaszcza
kich wypadkach, gdy w odwodzie lub drugim rzucie korpusu
dują się znaczne siły i środki, jak również w sprzyjając
runkach przy organizowaniu obrony na szerokim froncie lu
mocniczym kierunku korpusu.

W pierwszym rzucie dywizji mogą się znajdować dw
brygady/ w dywizji zmechanizowanej z zasady dwie brygady
nizowane, a w dywizji pancernej jedna brygada zmechanizo
jedna pancerna/. W wypadku gdy dywizja ma dodatkowo podpo
wane siły /pcz, BPDes, bp wojsk OT/ w pierwszym rzucie
być trzy brygady.

120

aniem pierwszego rzutu jest zatrzymanie lub opóźnienie
ł przeciwnika i stworzenie warunków do wykonania kontr-
drugi rzut /odwód/ dywizji oraz wzięcie udziału w tym
w celu zniszczenia przeciwnika.

rugim rzucie dywizji znajdować się będzie z reguły jedna
zeważnie pancerna. Jeżeli dywizja ma dodatkowo przydzielo-
ały, siła drugiego rzutu może być odpowiednio większa.
dywizji jest rozmieszczony w odległości 20-40 km od przed-
u obrony.

wnym zadaniem drugiego rzutu jest skuteczne wykonanie kontr-
o w wypadku, gdy jest to niemożliwe i istnieje niebezpie-
rzełamania obrony, drugi rzut może obsadzić odcinek obrony
z pierwszym rzutem dążyć do zatrzymania sił przeciwnika,
tym warunki do wykonania kontrataku przez drugi rzut /odwód/

obronie ruchowej drugi rzut stanowi zasadniczy element zgru-
dziela się do niego z reguły pododdziały czołgów i zmecha-
sić do dwóch brygad. W rejonach ześrodkowania znajdują się
nym lub wielu kierunkach, względnie na pozycjach blokujących.
go zadaniem jest całkowite zniszczenie przeciwnika, który
w głąb obrony zawczasu przygotowanym rejon prawdopodobnego
.

ementami ugrupowania bojowego dywizji również są stanowiska
tylerii urzutowane w głąb tak, aby zapewnić prowadzenie
d przednim skrajem wszystkimi bateriami, a także ~~tworzyć~~
ść i ciągłość wsparcia. Z reguły stanowiska ogniowe haubic
mieszcza się w ugrupowaniu bojowym brygad pierwszorzutowych
ść 4-5 km od przedniego skraju obrony, 203,2 mm - 6-8 km i
ocisków rakietowych Honest John 6-10 km.

Ponadto w skład ugrupowania bojowego dywizji wchodzą siły wydzielone z dywizji lub szczebla nadrzęd do działań w pasie przesłaniania. Są to siły osłonowe, pieczenia ogólnego, bojowego i bezpośredniego.

Siły osłonowe są wydzielane z reguły przez ko armijny z zadaniem wykrycia podejścia i ugrupowania si ciwnika, zadanie strat i wprowadzenia w błąd co do rozm nia rejonów obrony dywizji pierwszorzutowych /dywizja w siły osłonowe, gdy działa na samodzielnym kierunku/

W pasie przesłaniania przed dywizją może prowa działania opóźniające brygada /BPanc, BZ/ lub batalion (b W działaniach tych jest wykorzystywany przede wszystkim artylerii z bronią jądrową włącznie oraz ruchliwość wydz sił osłonowych.

Ubezpieczenie ogólne jest dywizyjnym elemente czenia z zadaniem uprzedzenia własnych wojsk o podejściu przeciwnika, wykrycia ich składu, powstrzymania i wprow w błąd co do rzeczywistego rozmieszczenia broniących si dywizji. Ubezpieczenie działa zwykle w zasięgu ognia art wsparcia /8-16 km od przedniego skraju/. Organizowane jes zarówno w obronie rejonu jak i w obronie ruchowej przez d dywizji. Skład ubezpieczenia ogólnego jest zależy od zada możliwości działania przeciwnika, terenu itp. Zwykle jest zgrupowanie taktyczne w sile wzmocnionego batalionu wydz go z odwodu dywizji. Batalion ten może być wzmocniony 1-2 baterią haubic, kompanią rozpoznawczą i saperów. Dąży się ruchliwość wojsk ubezpieczenia była przynajmniej równa lu niż sił przeciwnika.

191

oddziały ubezpieczenia ogólnego wykonują zadania głów-
trolowanie i rozpoznanie, działania opóźniające i po-
kiedy działania zaczepne. Po wycofaniu się pododdziały
a ogólnego wchodzą w skład odwodu dywizji. W sprzyja-
kach część pododdziałów może pozostać na tyłach prze-
elu prowadzenia rozpoznania, kierowania ogniem artylerii,
p.

pieczenie bojowe jest elementem ugrupowania bojowego
adaniem ostrzeżenia na czas wojsk własnych o podchodze-
nika oraz wzbronienia mu prowadzenia bezpośredniej obser-
ia w rejonie zasadniczej rubieży obrony. Rubież ubezpiecze-
a dowódca dywizji w odległości do 2,5 km od przedniego
ny. Ubezpieczenie bojowe może być w sile od wzmocnionego
1 - 2 kompanii wyznaczonych z odwodów pierwszorzutowych
arcie ogniowe artylerii zapewnia się z przedniego rejonu
kiedy wysuwając stanowiska ogniowe przed przedni skraj.

zpieczenie bezpośrednie organizują bataliony pierwszego
d siłami drugorzutowych kompanii lub kompanii pierwszorzu-
anicach ich odcinków obrony. Zadaniem ubezpieczenia bez-
jest zapobieżenie zaskoczeniu i przenikaniu przeciwnika
e pozycje. W ramach ubezpieczenie bezpośredniego organizo-
sterunki obserwacyjne, placówki i patrole działające na od-
600 m przed przednim skrajem obrony.

d/ Organizacja obrony

dstawowymi przedięwzięciami podczas planowania i organizacji
t m.in. wybór rodzaju obrony, określenie sił i środków wzmoc-
z zadań dla oddziałów, określenie i przyjęcie ugrupowania bo-
zygotowanie planu kontrataków, organizacja zabezpieczenia
dowodzenia, rozbudowy inżynieryjnej terenu itp.

Rodzaj obrony z reguły jest wybierany prze
przełożonego lub też wypływać może z decyzji podjęt
dowódcę dywizji. Czynnikami wpływającymi na wybór p
wódcę dywizji rodzaju obrony są:

- otrzymane zadania i posiadany czas;
- skład sił i środków wojsk własnych i przec
- charakter terenu i jego wpływ na trwałość
jej głębokość itp.;
- ruchliwość wojsk własnych i przeciwnika;
- możliwości w broni jądrowej i lotnictwie;
- istnienie odwodów wyższych szczebli.

W ramach organizacji obrony szczególną uwag
się na inżynieryjną rozbudowę terenu, zapewnienie wł
wsparcia ogniowego oraz na zabezpieczenie bojowe.

Rozbudowa inżynieryjna opiera się głównie na
punktów oporu, a w jej realizacji biorą udział wszyst
oddziały. Pododdziały saperskie wykonują najbardziej
kowane prace, jak: przygotowanie niszczeń, ustawienie
wencjonalnych, jądrowych, naprawa i budowa dróg. Szcz
uwaga jest zwracana na rozbudowę systemu zapór i prze
przednim skrajem i w głębi obrony. Plany zapór przygo
się z maksymalnym uwzględnieniem przeszkód naturalnyc
cia ogniowego. Podstawę systemu zapór stanowią miny j
które mają być rozmieszczane w pasie ubezpieczenia, p
przednim skrajem i w głębi obrony oraz na skrzydłach.
obrony dywizji może być ustawionych do 5 min jądrowych

Działania ruchowe powinny być również prowadzo
oparciu o rejony umocnione /punkty oporu/, chociaż mogą
opanowane przez przeciwnika, jednak zapewniają opóźnie

192

da jego sił, kanalizowanie tych sił na dogodnych kie-
powstrzymanie natarcia i zyskanie czasu.
y według poglądów zachodnich umocnione, mają pełną
cyjną w powiązaniu z kontratakami wojsk zmechanizowa-
nych oraz użyciem broni ciężkiej. W przeciwnym bowiem
być okrążone i szybko zdobyte przez przeważające siły

awą wsparcia ogniowego wojsk w obronie jest artyleria
bronią jądrową włącznie.
arcia ogniowego przewiduje się niszczenie sił przeciwnika
odejściach, maksymalne oddziaływanie ogniowe. W okresie
ego sił do natarcia i wsparcia wojsk własnych w toku
nych.
m z zasadniczych wymogów obrony, według poglądów zachodnich,
zowanie takiego systemu ognia, aby jego oddziaływanie nara-
ę podchodzenia wojsk przeciwnika do obrony. Głębokość
em pośrednim artylerii dywizyjnej przed przednim skrajem
8-12 km, ogień na wprost organizuje się na odległość do
refę ognia ciągłego karabinów i pistoletów maszynowych na
o 400 m. W celu zwiększenia głębokości oddziaływania ogniowe-
a może zająć wysunięte stanowiska ogniowe w okresie pod-
ł przeciwnika do przedniego skraju obrony.
planowaniu użycia broni jądrowej określana jest liczba
rzebnych do wykonania uderzeń jądrowych przed przedni
bi obrony, do wsparcia kontrataków oraz wydzielonych jako
każdy ładunek jądrowy przygotowywane są dane do 3-4 ce-
dego planowanego do niszczenia obiektu określa się moc
odek przenoszenia, rodzaj wybuchu oraz prawdopodobieństwo

Gdy obrona organizowana jest bez użycia bron
wej, artyleria i lotnictwo otrzymuje do niszczenia wię
celów - amunicją konwencjonalną. Część pododdziałów wy
się do użycia amunicji jądrowej, a lotnictwo taktyczne
la około 50% samolotów nbj jako siły dyżurne utrzymane
wości do wykonania uderzenia jądrowego.

Zabezpieczenie działań bojowych w obronie
zuje się według zasad obowiązujących w działaniach zacz
Szczególną uwagę zwraca się na obronę przeciwpancerną i
ciwlotniczą.

Obrona przeciwpancerna jest traktowana jako p
działań obronnych, ponieważ prowadzenie walki obronnej
głównej mierze zależne od możliwości zniszczenia nacier
czołgów przeciwnika. Szczególną uwagę zwraca się więc n
nizację obrony przeciwpancernej na kierunkach prawdopod
podejścia czołgów przeciwnika, tak przed frontem obrony,
na jej skrzydłach i w głębi. Punkty oporu i różnego rodz
przeszkody w połączeniu z dobrze rozbudowanymi stanowisk
ogniowymi mają tworzyć skuteczną obronę przeciwpancerną.

Do walki z czołgami mają być wykorzystywane ws
środki występujące w uzbrojeniu dywizji. A więc: indywi
środki obrony przeciwpancernej - granaty ręczne i nasadk
pancerzownice lekkie /zasięg do 300 m/ i ciężkie /zasięg
500 m/, działa przeciwpancerne /zwalczają czołgi na odle
do 1 500 m/, przeciwpancerne pociski kierowane /zasięg d
3 000 m/, czołgi z rakietami przeciwpancernymi /zasięg d
3 000 m/, czołgi bojowe /mogą zwalczać czołgi przeciwnika
odległość do 2 000 m/. Do zwalczania broni pancernej prze
wykorzystywane jest również lotnictwo, artyleria do ogni
średniego oraz broń jądrowa i chemiczna. W ostatnim okres

193

duży nacisk na wykorzystanie artylerii rakietowej, np.
ufowej z zestawem pocisków wyposażonych w głowice z
cowymi. Mają one ustawiać pola minowe na kierunkach
ego ataku czołgów przeciwnika, już na dalekim przedpolu.
t skuteczności obrony przeciwpancernej ma być osiągnię-
rokie stosowanie śmigłowców szturmowych uzbrojonych w
erne pociski rakietowe.

ona przeciwlotnicza dywizji obejmuje system obserwacji
ania oraz system ognia wszystkich środków przeciwlotniczych
ch w dywizji. Do zwalczania celów powietrznych wykorzy-
t indywidualna broń żołnierzy, przeciwlotnicze karabiny
przeciwlotnicze pociski rakietowe oraz działa przeciw-
zależności od możliwości wymienionych środków, a także
atakującego celu, są uruchamiane poszczególne środki
obronie rejonu kierowanie obroną przeciwlotniczą jest
wane, a w warunkach manewrowych /obronie ruchowej/ kiero-
decentralizacja, a decyzja o otwarciu ognia
jest przez zespoły poszczególne, a nawet indywidualnie przez
h żołnierzy. Aktualnie dąży się do zwiększenia skutecz-
y przeciwlotniczej, szczególnie wojsk w marszu i podczas
działań manewrowych. W tym celu mają być wprowadzone do
generacje pocisków rakietowych i dział przeciwlotniczych,
w zwalczaniu samolotów na małych wysokościach.

c/ Prowadzenie obrony

obronie, gdy wojska nie znajdują się w bezpośredniej styczności z nacierającym przeciwnikiem nawiązują walkę siły a następnie pododdziały ubezpieczenia ogólnego i bojowego siły osłonowe rozpoczynają oddziaływanie na nacierającego ckich przedpolach, prowadząc walkę na szerokim froncie

metodą działań opóźniających, zajmując kolejne rubież
kierunku podejścia sił przeciwnika. Siły osłonowe w z
ci od składu, z reguły zajmują dwie kolejne rubieże o
w takiej odległości, aby przeciwnik, przy podchodzeniu
giej rubieży, był zmuszony zmienić stanowiska ogniowe

Po przejściu przeciwnika do natarcia, siły
nie wdając się w rozstrzygające walki odchodzą na nowe
Wykorzystując zapory minowe /z jądrowymi włącznie/, i
pory sztuczne i terenowe, stosując zniszczenia, siły o
powstrzymują nacierającego przeciwnika ogniem i kontra
na głównych i pośrednich pozycjach, zadając mu straty.
ciu na rubież ubezpieczenia ogólnego siły osłony przec
nakazany rejon do drugiego rzutu /odwodu/ dywizji lub

Pododdziały ubezpieczenia ogólnego prowadzą
walkę na szerokim froncie metodą działań opóźniających
rubieży ubezpieczeń bojowych . Na tej rubieży wspólnie
oddziałami ubezpieczenia bojowego stawiają maksymalnie
opór, aby wprowadzić w błąd przeciwnika co do rzeczywis
przebiegu przedniego skraju obrony.

W wypadku przeprowadzenia kontrprzygotowania,
wizja może wykonać uderzenia jądrowe /25-50% przydzielo
ładunków/, uderzenia artylerii amunicją konwencjonalną or
rzenia lotnictwa na główne zgrupowanie wojsk przeciwnika
zajmuje lub zajęło pozycje wyjściowe do natarcia. Ponadt
nuje kontrataki siłami odwodu.

Po przejściu wojsk przeciwnika do przedniego s
obrony, brygady pierwszego rzutu dywizji w oparciu o dog
bieże lub rejony, przeszkody naturalne i przygotowany sy
zapór oraz przy wsparciu ogniowym artylerii i lotnictwa,
skierowania nacierających sił nieprzyjaciela w dogodne d
ny rejony i zatrzymania tych sił w odpowiednim czasie, a

194

samym warunki do zniszczenia nieprzyjaciela ogniem i
kami. Szczególną wagę w tym działaniu przywiązuje się
erii i lotnictwa, które zabezpieczają bezpośrednie wspar-
iących się oddziałów pancernych i zmechanizowanych.
może zwalczać jednostki rakietowe i artylerii nieprzy-
jego drugie rzuty i odwody oraz wzbraniać wprowadzanie
nowych sił i tym samym osłabiać tempo natarcia. Głównym
artylerii [illegible] zmasowanym ogniem warunków do
nia i zniszczenia nacierających sił pancernych i zmecha-
ch nieprzyjaciela. Artyleria będzie obezwładniać pierwsze
eprzyjaciela, ryglować miejscowe włamania, oddzielać nacie-
iechotę od czołgów i zakłócać natarcie nieprzyjaciela przez
ie określonych rejonów.
cydującą fazą walki obronnej jest wykonanie kontraktu przez
ut dywizji. Kontratak może zostać wykonany wówczas jeżeli
ją odpowiednie przesłanki warunkujące jego sukces, tzn.
edy nieprzyjaciel w walce z pierwszym rzutem dywizji po-
ż wysokie atraty i tempo jego natarcia wyraźnie spadło
nie umocnił się jeszcze w zajętym rejonie i nie wprowa-
walki drugich rzutów taktycznych lub operacyjnych.
ugi rzut dywizji wykonuje kontrak całością sił. Z reguły
nim udział także drugie rzuty brygad pierwszorzutowych
nie są związane walką/ oraz inne pododdziały dywizji znaj-
się na kierunku kontrataku. Celem kontrataku jest zniszcze-
nieprzyjaciela, które dokonały włamania w obronę i odtworze-
rwotnego położenia. Kontratak wspierany ześrodkowanym ogniem
wszystkich pododdziałów artylerii i uderzeniami lotnictwa,
n być wykonany szybko, zdecydowanie i z zaskoczeniem dla nie-
iela.
wypadku gdy nieprzyjaciel włamie się na kilku kierunkach,

kontratak wykonuje się na to zgrupowanie nieprzyjaciela, osiągnęło największy sukces. Na pozostałych kierunkach, w nieprzyjaciela ryglują pierwsze rzuty dywizji przy wsparc wym artylerii i lotnictwa, stwarzając jednocześnie warunk czenia nieprzyjaciela w późniejszym czasie.

Jeżeli kontratak drugiego rzutu dywizji nie osiągnie rzonego celu, brygady pierwszego rzutu muszą dążyć do uzys takiej sytuacji, w której ponowiony kontratak miałby powod W wypadku kiedy ponowny kontratak nie zniszczy lub nie zat nacierającego nieprzyjaciela i zaistnieje niebezpieczeństw nia się nieprzyjaciela w głąb obrony, wówczas drugi rzut p dzi całością sił do obrony w celu nie dopuszczenia do dals włamania i stworzenia warunków do wykonania kontrataku lub uderzenia drugiego rzutu korpusu armijnego.

Wyszczególnienie		Stany Zjednoczone							R F N							Wielka Brytania				
		pluton	kompania	bz	bcz	BZ BPanc	DZ	DPanc.	pluton	kompania	bz	bcz	BZ BPanc	DZ	DPanc	pluton	Kompania /grupa bojowa/	Batalion pułk /taktyczne zgr. bojowe/	BZ BPanc	D
1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Szerokość odcinka /pasa/		0,3-0,4	0,9-1,2	2-3	2-3	6-10	20-30	20-35	0,5	do 1	0,7-1,5	1-1,5	8-12	20-25	20-25	0,25	1	2-3	8-10	10-30
Głębokość ugrupowania bojowego		0,1-0,2	0,5-0,8	3-5	1,5-2	ok. 15	25-30	30	0,2	0,8-1	3-4	3-4	10-20	30-50	30-50	do 0,2	0,5	3	6-8	do 35
Głębokość zadania	bliższego	1,5-2	1,5-2	3-4	3-4	6-8	15-20	15-20	1,5	1,5	2-3	2-3	6-8	do 15	do 15	1,5	1,5	do 3	do 8	25-20
	następnego	-	3-4	6-8	do 10	15-20	35-40	35-40	-	do 3	6-8	6-8	12-14	25-30	30-35	-	do 3	do 8	15 20	30-40
Tempo natarcia w km/dobę x		40 - 45							30 - 40							35-40				
Odległość strefy od przedniego skraju	wysuniętego	-	-	-	-	1,5-2	4-6	4-6	-	-	-	-	1,5 2	4-6	4-6	-	-	.	.	.
	głównego	w ugrup. wojsk		do 1	ok. 0,5	4-6	8-12	8-12	.	.	1-1,5	1-1,5	3-4	10-12	10-12	w ugrupowaniu wojsk		1-2	3-6	8-12
	tyłowego	-	-	-	-	10-15	15-30	15-25	-	-	-	-	10-15	20-30	20-30	-	-	.	.	.
Normy przydziału amunicji jądrowej		-	-	-	-	3-10	25-30	25-30	-	-	-	-	3-5	10- i więcej	10	-	-	-	do 3	10

x/ - warunkach użycia BJ.

B. w obronie

1		2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
Szerokość odcinka /pasa/		do 0,4	do 1,5	3-5	.	6-10	15-30	15-30	do 0,4	do 1,5	2-3	2-3	10-20	20-40	20-30	do 0,3	do 1	3-5	10-15	25-35
Głębokość obrony		do 0,2	do 1	do 3	do 3	6-12	15-30	15-30	do 0,2	do 1	2-3	2-3	15-50	30-50	20-50	do 0,2	do 1	do 4	10-20	do 35
Wielkość rejonu ześrodkowania w km^2		;	.	do 25	do 25	do-150	400-600	400-600	.	.	25	25	100-130	300-400	300	.	.	20	do 100	do 300
odległość SD od przedniego skraju obrony	wysuniętego	-	-	-	-	3-5	6-10	6-10	-	-	-	-	2-3	6-8	5-6	-	-	.	.	.
	głównego	w ugrup. wojsk.		do 1,5	do 1,5	8-10	10-20	10-20	w ugrup. wojsk.		2-3	2-3	5-6	14-16	12-14	w ugrup. wojsk.		2-4	5-8	10-15
	tyłowego	-	-	-	-	12-15	25-45	25 45	-	-	-	-	15-20	30-40	30-40	-	-	-	.	.

Odległość SD artylerii i wyrzutni od przedniego skraju

hb 105 i 155 mm - 4-5 km

hb 202,2 mm - 6-8 km

Honest John - 6-10 km

Wyrzutnie pocisków HJ	-	-	-	1 dywizjon	-	-	-	-	-	-	-	-
Haubice 203,2 mm	-	-	-	1 dywizjon	-	-	1 bateria	-	-	-	-	-
Haubice 155 mm	-	1-2 baterie	1-2 dywizjony	1-3 dywizjony	-	1 bateria			-	-	1 bateria	
Artyleria mieszana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 pułk
Artyleria polowa	-	-	-	1 dywizjon	-	-	-	-	-	1 bateria	1 pułk	1-3 pułku
Artyleria przeciwlotnicza	1 zespół ogniowy	-	-	1-2 dywizjony		-	1 bateria		-	-	-	1 pułk
Ppanc. pociski rakietowe	1 pluton	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-
Działa ppanc.	-	-	-	-	1 pluton	1 pluton	-	-	1 drużyna	-	-	-
Moździerze	1 pluton	-	-	-	1 pluton	-	-	-	1 drużyna	-	-	-
Czołgi	-	1-2 kompanie	-	-	1 pluton	-	-	1	1 kompania	1 kompania	-	-
CKM	-	-	-	-		-	-	-	1 drużyna	-	-	-
Pododdziały saperskie	-	1 pluton	1 kompania	1 batalion	1 drużyna	1 pluton	1 kompania	-	-	-		-
Pododdziały rozpoznawcze	-	1 pluton	1 kompania	-	-	-	-	-	-	-	1 kompania	-

x/ Według poglądów zachodnioniemieckich dywizje mogą prowadzić działania bojowe bez wzmocnienia, a brygadom przydziela się wzmocnienie tylko w wypadku działania na samodzielnym kierunku.

921

Szybkość marszu	-	pojazdów gąsienicowych	25-30 km/godz.
- - -	w nocy	pojazdów kołowych	15-30 km/godz.
		pojazdów gąsienicowych	15-20 km/godz.
Odpoczynki	po pierwszej godzinie marszu		15 min.
	po każdych dwóch godzinach marszu		10 min.
	po każdych ośmiu godzinach marszu		120 min.
Odległość między:	pojazdami		25-100 m
	kolumnami plutonów		200 m
	kolumnami kompanii		500 m
	kolumnami batalionów		3 000 - 5 000 m
	kolumnami brygad		5 000 - 10 000 m
	siłami głównymi, a awangardą		10-15 km
	awangardą, a szpicą		3 - 5 km
	szpicą, a patrolem		1 - 3 km
	awangardą a pododdz.rozpoznawczymi dywizji		50 - 80 km
Odległość marszu dobowego	na samochodach i transporterach		280 km
	na czołgach		200 km

x/ Normy średnie dla wszystkich państw NATO.

11.3.8 127 474/II/46/2

TREŚCI I METODY PRACY I DZIAŁANIA ORGANU PARTYJNO-POLITYCZNEGO W DZIAŁANIACH BOJOWYCH

Do zasadniczych i podstawowych treści pracy partyjno-politycznej w czasie działań bojowych możemy zaliczyć:

- kształtowanie świadomego zdyscyplinowania, wyrabianie poczucia sumiennego i ofiarnego wypełniania obowiązków, wdrażanie trwałych nawyków do posłuszeństwa, bezwzględnego wykonywania rozkazów, doskonalenie umiejętności panowania nad emocjami, zaradności w pokonywaniu trudności, przejawiania samodzielności w doborze najlepszych środków przy wykonywaniu zadań, wytrwałości w dążeniu do celu, gotowości do największych poświęceń i wyrzeczeń na polu walki;
- zespalanie ideowo-polityczne całych stanów osobowych wokół realizacji postawionych zadań bojowych na każdym szczeblu dowodzenia, wyjaśnianiu stanom osobowym sytuacji polityczno-militarnej, kształtowanie odpowiednich nastrojów, wysokiego stanu moralno-politycznego i zwartości ideowej żołnierzy;
- uodpornianie żołnierzy na różnorodne formy działania wroga w sferze dywersji ideologicznej i wojny psychologicznej, kształtowaniu ofiarności w wykonywaniu zadań bojowych, rozwijaniu umiejętności przeciwdziałania negatywnym stanom uczuciowo-emocjonalnym, umacniania wiary w niezwyciężoną potęgę obozu socjalistycznego i sprawność jego siły obronnej;
- umacnianie ideowej postawy bezgranicznego oddania ludowej Ojczyźnie i sprawie socjalizmu oraz gotowości do zdyscyplinowanego działania w jej obronie;

- prowadzenie intensywnej działalności na rzecz umacniania więzów przyjaźni i braterstwa broni z armiami sojuszniczymi, a zwłaszcza z Armią Radziecką poprzez podkreślanie szczególnego znaczenia udziału Armii Radzieckiej w Zjednoczonych Siłach Zbrojnych Układu Warszawskiego oraz jego potęgi militarnej;
- ocenianie metod propagandowo-psychologicznego działania przeciwnika i organizowanie zdecydowanego przeciwdziałania, w zależności od sytuacji i możliwości;
- analizowanie sytuacji politycznej i taktycznej we wszystkich etapach walki przy uwzględnieniu wszelkich nowych wariantów i zjawisk i na tej podstawie ustalenie form i metod działania polityczno-propagandowego;
- współdziałanie w ograniczaniu i likwidowaniu moralno-psychicznych skutków broni jądrowej oraz szybkie odtwarzanie gotowości bojowej po tych uderzeniach;
- prowadzenie rozpoznania politycznego terenu działań pod względem demograficzno-politycznym, zbieraniu danych o nastrojach i stanie moralno-politycznym wojsk przeciwnika, analizowanie i ocenianie skutków wojny psychologicznej i dywersji ideologicznej oraz dobieranie argumentów działania kontrpropagandowego;
- pogłębianie u żołnierzy wiary w siłę i skuteczność swej broni oraz poczucia osobistej odpowiedzialności za jej utrzymanie w stałej gotowości bojowej;
- przeciwdziałanie wrogiej propagandzie, usiłującej podważać wartości moralno-bojowe żołnierzy, demaskowanie różnego

nego żołnierzy, ich nastrojów, zebrania materiałów o wyróżniających się;

krótki doraźny instruktaże i informacje dla dysponentów i kierowców pojazdów mechanicznych, wozów bojowych oraz żołnierzy regulacji ruchu;

- kolportaż prasy, materiałów propagandowych, ulotki, błyskawice, komunikaty, odezwy, biuletyny itp., w których popularyzuje się wyróżniające się pododdziały oraz zwraca się uwagę na zaistniałe błędy i niedociągnięcia;
- w czasie postojów i odpoczynków odtwarzanie przez wozy propagandowe nagranych na taśmę audycji propagandowych nagrań i komunikatów lub transmitowanie dzienników radiowych itp.;
- delegackie spotkania członków i kandydatów partii i organizacji młodzieżowej na temat aktualnych problemów i stojących zadań bojowych przed pododdziałami i oddziałami;
- spotkania oficerów dowództwa w grupach środowiskowych na tematy i problemy nurtujące żołnierzy;
- informacje i zajęcia polityczne oraz pogadanki i gawędy na określone problemy polityczne, militarne, gospodarcze, ekonomiczne i kulturalne

Praca partyjno-polityczna w podstawowych rodzajach działań bojowych:

a/ w czasie przegrupowania - zasadniczym celem pracy partyjno-politycznej w czasie marszu jest: [redacted] gotowości moralno-bojowej stanów osobowych a zwłaszcza kierowców do właściwego przygotowania się do marszu i terminowego osiągnięcia wyznaczonego rejonu z zachowaniem pełnej gotowości

do wykonania zadania bojowego. Pracę partyjno-polityczną należy rozpocząć od przeprowadzenia wnikliwej analizy otrzymanego zadania bojowego, tj. celu marszu, jego charakteru, długości dróg, tempa ugrupowania marszowego, planowanych rejonów odpoczynków oraz stopnia oddziaływania nieprzyjaciela. Podstawowym celem pracy partyjno-politycznej będzie: mobilizowanie żołnierzy do terminowego, skrytego i zorganizowanego osiągania przez wojska nakazanych rejonów przy zachowaniu pełnej gotowości do szybkiego rozwinięcia się i wejścia do walki, wyjaśnianie żołnierzom zadania bojowego tj. celu marszu, przebiegu trasy, czasu i sposobu pokonywania poszczególnych jej etapów oraz przeszkód wodnych i terenowych, mobilizowanie kierowców do skrupulatnego przygotowania wozów bojowych i pojazdów mechanicznych do długiej i uciążliwej jazdy, oddziaływanie i przypomnanie o zachowaniu tajemnicy wojskowej o utrzymaniu porządku i dyscypliny i zasad obowiązujących w kolumnach marszowych. W czasie przegrupowania pracę partyjno-polityczną można prowadzić podczas planowanych odpoczynków oraz na rubieżach wyrównania. Realizowane przedsięwzięcia ideowo-wychowawcze nie powinny odbywać się kosztem czasu niezbędnego do rekreacji sił fizycznych i psychicznych żołnierzy;

/ w czasie natarcia - głównym celem pracy partyjno-politycznej w przygotowaniu żołnierzy do działań zaczepnych jest rozbudzenie w nich ducha zaczepnego, odwagi, zdecydowania i ofensywności w przełamywaniu oporu przeciwnika i pokonywaniu wszelkich przeszkód terenowych oraz woli walki, aż do całkowitego rozgromienia nieprzyjaciela. Cel ten osiąga się poprzez: rozbu-

202

dzanie u żołnierzy nienawiści do wroga, umacnianie ich wiary we własne siły i waleczność naszego wojska, naszych przyjaciół i sojuszników, propagowanie sposobów jak najlepszego wykorzystania zalet własnej broni i sprzętu bojowego oraz słabych stron sprzętu nieprzyjaciela, przygotowanie moralno-psychiczne żołnierzy do szybkiego i zdecydowanego pokonywania stref skażonych, rejonów zniszczeń, przeszkód wodnych i terenowych, prowadzenie bezpośredniej pracy z ludźmi wszędzie, gdzie jest to możliwe, działając na zasadzie maksymalnego zbliżenia wszystkich pracowników aparatu politycznego i aktywu młodzieżowego do pododdziałów, reagowanie na ujemne zjawiska w zakresie stanu moralno-politycznego i psychicznego żołnierzy, wykorzystanie technicznych środków propagandy i materiałów propagandowo-ulotnych do popularyzowania bohaterskich czynów żołnierzy i pododdziałów;

<u>w obronie</u> - walka obronna wymaga od wszystkich żołnierzy szczególnie wysokiego poziomu moralnego oraz odporności psychiczno-fizycznej, żelaznej dyscypliny i głębokiej wiary w zwycięstwo. Praca partyjno-polityczna w działaniach obronnych powinna być prowadzona systematycznie i w sposób przemyślany przy pomocy wszystkich środków, możliwych form zarówno przez aparat partyjno-polityczny jak również dowódców wszystkich szczebli, organizacji partyjnych i młodzieżowych głównym celem pracy partyjno-politycznej będzie zapewnienie wysokiej czujności i aktywności bojowej żołnierzy, gotowości do wykonania kontrataków, uporczywości i wytrwałości w walce, przestrzegania zasad przed bronią masowego rażenia, niezwłocznego likwidowania fizycznych moralnych i psychicznych skutków działania tej broni na wojska

204 474/46/6 Egz 1

ppłk Zenon Kucharczyk

1.3.4.2. Utrzymanie stanu moralno-politycznego wojska.

"Stan moralno-polityczny armii socjalistycznej to określony poziom wartości ideowo-politycznych, społecznych i moralno-bojowych oraz zdyscyplinowania żołnierzy, odnoszący się do wymagań wynikających z ideologii i polityki państwa socjalistycznego oraz warunków współczesnego pola walki" 1.

Wykładnikami stanu moralno-politycznego są postawy i zachowania żołnierzy./postawy stanowią dyspozycję do określonego działania/ /zachowanie-jest funkcją systemu postaw człowieka i sytuacji w których się znajduje/.

Na stan moralno-polityczny składają się:

- postawy ideowo-polityczne i społeczne żołnierzy;
- dyscyplina;
- stosunki międzyludzkie;
- wartości moralno-bojowe wojsk.

Postawy ideowo-polityczne żołnierzy i społeczne kształtowane są przez:

a/ ideowo-polityczne zaangażowanie;

b/ patriotyzm socjalistyczny;

c/ proletariacki internacjonalizm;

d/ społeczną aktywność.

Na ideowo-polityczne zaangażowanie składa się : wiedza, świadomość ideowo-polityczna i społeczna, aktywność, naukowy światopogląd i odwaga w walce.

Patriotyzm socjalistyczny kształtowany w okresie pokojowego szkolenia jak i w warunkach bojowych to między innymi: wierność narodowi i idei socjalizmu, poczucie godności narodowej, znajomość tradycji

1. Materiały opracowane przez zespół GZP WP, W-wa 1974 s.6.

205

zaangażowanie w budownictwie socjalizmu,gotowość do obrony kraju,przywiązanie do rodzaju broni.

Proletariacki internacjonalizm propagowany w procesie szkolenia i podczs działań bojowych najczęściej wyraża się w: zaangażowaniu na rzecz przyjaźni i braterstwa,przekonaniu o potrzebie i konieczności solidarności,wrażliwości,uczuciowości i zdolności reagowania na określone sytuacje,emocjonalnym i czynnym poparciu solidarności.

Społeczną aktywność żołnierzy osiąga się poprzez: zaangażowanie do działalności społeczno-politycznej i szkoleniowej,przodownictwo,współzawodnictwo,racjonalizację i wynalazczość.

Drugim elementem składowym stanu moralno-politycznego jest dyscyplina,na którą składa się:

a/ wykonawstwo zadań;

b/ przestrzeganie norm prawa i regulaminów;

c/ przestrzeganie zasad sprawowania władzy dyscyplinarnej;

d/ stan pracy profilaktycznej.

Wykonawstwo zadań jako ważny element utrzymania wysokiego morale to: stan przestrzegania norm w zakresie utrzymania gotowości alarmowej i mobilizacyjnym,stan doprowadzenia do wiadomości żołnierzy informacji o obowiązkach,kompetencjach, prawach,zakresach i zadaniach,stan przestrzegania zasad planowania i wykonawstwa zadań oraz sprawności ich realizacji.

Przestrzeganie norm prawa iregulaminów obejmuje: stan dyscypliny w świetle ujawnionych przestępstw,wypadków nadzwyczajnych i przewinień dyscyplinarnych.

Sprawność władzy dyscyplinarnej zależna jest od: przestrzegania zasad wyróżniania i karania, udziału poszczególnych dowódców w praktyce dyscyplinarnej, stanu nadzoru wyższych przełożonych nad sprawowaniem władzy dyscyplinarnej.

Stan pracy profilaktycznej organizowany i prowadzony z żołnierzami pododdziału i oddziału to między innymi: dobór form i metod w zakresie profilaktyki dyscyplinarnej; stan zaangażowania w profilaktykę dowódców, oficerów sztabu, organizacji partyjnych i młodzieżowych; sądów honorowych i koleżeńskich; stan uczestnictwa w profilaktyce organów ścigania i wymiaru sprawiedliwości.

Następnym elementem składowym stanu moralno-politycznego są stosunki międzyludzkie, do których zaliczamy:

a/ stan integracji oddziału;

b/ stan humanizacji.

Na stan integracji składa się: stan organizacji oraz stopień integracji społecznej.

Stan humanizacji obejmuje: stan poszanowania osobowości, godności i praw; poszanowanie przez przełożonych opinii kolektywów i pojedyńczych żołnierzy, a szczególnie reagowanie na krytykę, poszanowanie i przestrzegania zasad sprawiedliwości w ocenie postaw i zachowaniu żołnierzy; troska przełożonych o zapewnienie żołnierzom należytych warunków bytowych i kulturalno-oświatowych.

Ostatnim elementem składowym stanu moralno-politycznego są wartości moralno-bojowe wojsk, do których zaliczamy:

a/ wartości moralno-polityczne;

b/ czynniki świadczące o ofensywności wojsk i woli odniesienia zwycięstwa;

c/ czynniki zapewniające właściwą moralno-bojową integrację żołnierzy podczas zespołowych działań bojowych;

207

d/ czynniki świadczące o stanie odporności na stresowe sytuacje pola walki,

Do pierwszej grupy czynników wpływających na stan moralno-polityczny żołnierzy należy zaliczyć:świadomość ideowo-polityczną żołnierzy;ofiarność i emocjonalne zaangażowanie podczas wykonywania zadań bojowych:poczucie więzi braterstwa broni z armiami państw Układu Warszawskiego;odporność na działanie nieprzyjacielskich środków wojny psychologicznej i dywersji ideologicznej;nieprzejednany stosunek do przeciwnika; potępienie aktów sprzeniewierzania się przysiędze oraz tradycjom;przestrzeganie międzynarodowego prawa wojskowego.

Drugą grupę czynników wpływających na walory moralno-bojowe żołnierzy stanowią:ofensywność i wola zwycięstwa oraz odwaga i bohaterstwo.

Trzecią natomiast grupą czynników są:wysoka sprawność organizacji i dowodzenia;dyscyplina bojowa;koleżeństwo bojowe; doświadczenia bojowe.

Do kolejnej,a zarazem ostatniej grupy czynników związanych z polem walki i wpływających na stan moralno-polityczny można-by zaliczyć:umiejętności i nawyki żołnierzy oraz odpowiednie nastawienie psychiczne do działań bojowych w różnych sytuacjach;stpień oswojenia się żołnierzy na polu walki z zagrożeniem;stan fizyczny i psychiczny żołnierzy;stan odporności na zjawiska powodujące panikę;stan samopoczucia żołnierzy i przeciwdziałanie uodparniające na panikę.

W przedstawionym ujęciu stan moralno-polityczny rozumie się jako konkretny poziom omawianego zjawiska,ustalonego w danym czasie,w odniesieniu do przyjętego punktu wartościowania.

208

Kryterium tego są wymagania wynikające z ideologii i polityki państwa oraz warunków pola walki.Poziom stanu maralno-politycznego odnosi się do wymaganego stpnia akceptacji przez żołnierzy istniejącego w państwie i siłach zbrojnych stanu społeczno-politycznego oraz stopnia ich psychicznej gotowości do realizacji postawionych zadań,w tym przede wszystkim bojowych,

Współczesne pole walki wymaga od żołnierzy wysokich walorów ideowo-moralnych i psychospołecznych wartości bojowych.

Głównym kryterium oceny stanu moralno-politycznego oddziału lub związku taktycznego jest zatem zespół właściwości wymaganych /oczekiwanych/ od żołnierzy nappolu walki.

Ocena rezultatów działania w zakresie przygotowania żołnierzy pod względem moralno-politycznym do czekających ich zadań jest zadaniem trudnym i skomplikowanym,albowiem nie wszystkie wartości,o których była mowa,można u żołnierzy adekwatnie zaobserwować i dokładnie ocenić w procesie pokojowego ich szkolenia i wychowania.Wiele spośród tych wartości daje się ustalić głównie w warunkach wojennych.Są to między innymi:

- zapał do walki;
- duch ofensywy;
- wola zwycięstwa;
- zdolność do wytrwania w ciężkich sytuacjach pola walki.

O istnieniu tych i wielu im podobnych wartości żołnierzy można najogólniej wnioskować na podstawie ich zachowania się w procesie szkolenia i podczas ćwiczeń.Nie są to jednak wartości mierzalne wprost.

207

Można jedynie o nich wnioskować głównie intuicyjne lub na podstawie analizy związków przyczynowo-skutkowych zachodzących pomiędzy czynikami szkolenia i wychowania, a wymaganiami stawianymi przez współczesne pole walki.

Utrzymanie wysokiego stanu moralno-politycznego wymaga od dowódców, aparatu partyjno-politycznego, organizacji partyjnych i młodzieżowych:

- wyjaśnianie stanowi osobowemu zaistniałej sytuacji polityczno - militarnej, uchwał kierownictwa partyjno-rządowego i wojskowego, celów jakie przyjdzie im realizować w najbliższym czasie;
- zapoznawanie żołnierzy z zadaniami stojącymi do wykonania oraz terminami i metodami ich realizacji;
- kształtowania wśród żołnierzy wysokich cech moralno-bojowych, zapału, zaangażowania, i wzorowego wykonania rozkazów, regulaminów i obowiązków wynikających z przysięgi wojskowej i Konstytucji Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej;
- umacniania jednoosobowego dowodzenia;
- sprawnego obiegu informacji;

Istota wysokiego stanu moralno - politycznego wojska polega na walorach moralno- bojowych, stopniu znajomości celów i zadań oraz gotowości do poświęcenia wszystkich sił dla obrony Ojczyzny. W warunkach działań bojowych to stan ducha walczących wojsk, zdolność prowadzenia walki i znoszenia wszelkich trudności dla osiągnięcia zwycięstwa.

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ. ... Nr ewid. 474/037

210 ~~T A J N E~~ !
Egz.nr 4..

1. Utrzymanie wysokiego stanu gotowości bojowej wojsk.

Gotowość bojowa stanowi jeden z podstawowych problemów nauki wojennej, rozwiązanie którego ma na celu osiągnięcie pełnej zdolności bojowej przez wojska, a tym samym zapewnienie im warunków do operacyjnego rozwinięcia i rozpoczęcia działań wojennych.

Wychodząc z charakteru współczesnej wojny, musimy już w czasie pokoju utrzymywać odpowiedni stopień gotowości obronnej państwa. Ten niezbędny stopień gotowości obronnej państwa zapewniają siły zbrojne, utrzymywane na stopie pokojowej, które stanowią bazę ich całkowitego mobilizacyjnego rozwinięcia, gdy zajdzie potrzeba, do rozmiarów przewidzianych na czas wojny.

Stan pełnej gotowości bojowej należy rozumieć jako stan, w którym wojska po zrealizowaniu przewidzianych planami przedsięwzięć natury organizacyjnej, mobilizacyjnej, szkoleniowej i innej - są zdolne do wykonania zadań bojowych wszystkimi siłami i środkami w najbardziej złożonej sytuacji.

Założenia gotowości bojowej wojsk są uwarunkowane wieloma czynnikami, a przede wszystkim :

- charakterem i właściwościami współczesnej wojny ;
- koncepcjami strategicznymi oraz założeniami i systemem gotowości bojowej przeciwnika ;
- strukturą organizacyjną wojsk czasu pokojowego i przewidzianą w planach mobilizacyjnego rozwinięcia strukturą organizacyjną czasu wojennego ;
- wymaganiami sztuki wojennej, strategii i sztuki operacyjnej oraz doktryny wojennej, wg których określa się przeznaczenie i zadania poszczególnych rodzajów sił zbrojnych w systemie obronnym państwa ;

211

- stopniem wyszkolenia bojowego oddziałów i ZT oraz sprawnością dowodzenia ;
- stanem moralno-politycznym i odpornością psychiczną stanu osobowego wojsk na uderzenia bronią termojądrową przez przeciwnika.

Są to główne czynniki wywierające wpływ na założenia i system gotowości bojowej.

W teorii i praktyce mobilizacyjnego rozwinięcia wojsk, uzupełnienie potrzeb mobilizacyjnych stanem osobowym oraz formowanie i przeformowanie jednostek wojskowych, stanowi jedno z głównych przedsięwzięć składających się na treść mobilizacji.

Szczególmego znaczenia nabiera to w warunkach wysokiego skadrowania jednostek wojskowych, gdzie potrzeby mobilizacyjne są znaczne.

Istotą planowania uzupełniania potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych żołnierzami rezerwy jest kumulacja w jednolitym systemie , wypracowanych i praktycznie sprawdzonych generalnych prawidłowości, na które między innymi składają się : terytorialność, jakość, kompleksowość i szybkość uzupełnienia, jak również realizowania przedsięwzięć mobilizacyjnych w pododdziałach.

Szybkość uzupełniania, jako jeden z podstawowych wymogów współczesnej mobilizacji, osiąga się przez spełnienie poprzednich zasad : terytorialności i kompleksowości oraz przez zdecydowane i ścisłe skoordynowane działanie dowództw jednostek wojskowych i terenowych sztabów wojskowych z właściwymi ogniwami administracji państwowej i gospodarki narodowej. Chodzi przede wszystkim o sprawne powiadamianie żołnierzy rez. o obowiązku stawienia się do służby wojskowej w ściśle określonym czasie, zabezpieczenie im szybkiego dotarcia do miejsc stawiennictwa, jak również bezkolizyjne przyjęcie ich w jedno-

212

stkach wojskowych i skierowanie do pododdziałów na stanowiska /funkcje/ zgodnie z przydziałami mobilizacyjnymi.

Planowanie uzupełnienia potrzeb mobilizacyjnych jednostek wojskowych żołnierzami rezerwy jest oddolnie, w ~~rzuz~~ relacji jednostka mobilizująca - terenowy sztab wojskowy.

W celu zapewnienia pełnego uzupełniania jednostek wojskowych, przydziały mobilizacyjne nadaje się ~~x~~ większej ilości żołnierzy /procent zabezpieczenia stawiennictwa/ w stosunku do faktycznych potrzeb.

Dla utrzymania odpowiedniej zdolności bojowej jednostek wojskowych w okresach zwalniania z wojska szeregowców i podoficerów starszego rocznika i szkolenia podstawowego poborowych, terenowe sztaby wojskowe - na zapotrzebowanie dowódców jednostek wojskowych, planują przydzielenie tzw. " n a k ł a d k i " żołnierzy rezerwy, posiadających odpowiednie kwalifikacje wojskowe - w zamian żołnierzy nowowcielonych, którzy nie są jeszcze dostatecznie w swoich specjalnościach wyszkoleni.

Podstawowym warunkiem utrzymania wysokiego stanu gotowości bojowej wojsk w okresie stałej gotowości bojowej jest codzienne utrzymywanie: minimum 70% ewidencyjnego stanu osobowego, w tym nie mniej niż 20% w dyspozycyjnej bezpośredniej kontroli ; 70% stanu ewidencyjnego pokojowych należności uzbrojenia i sprzętu technicznego wojskowego oraz 100% zapasów nienaruszalnych uzbrojenia i sprzętu bojowego w pełnej sprawności użytkowej ; 95 % samochodów w pełnej sprawności technicznej.

Wykonano w 4-ch egz. dla
Kat.Sł.Szt.Kier.i Inform.
---
wyk. płk K,Zdaniak
druk.H.B. dnia 9.12.74 r.
---
nr ks.masz. 047/OM

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA
Nr ewid. 4744/011

213 ~~T A J N E~~ !
Egz.nr ..1.

4.1. Przygotowanie wojsk do działań : uzupełnienie stanów osobowych i szkolenie wojsk.

Zasadniczym czynnikiem warunkującym przygotowanie wojsk do działań jest uzupełnienie pododdziałów, oddziałów i związków taktycznych do należności etatowych.

Uzupełnienie wojsk we współczesnych warunkach nie kończy się na ich mobilizacyjnym rozwinięciu, lecz musi być permanentnie realizowane we wszystkich warunkach, szczególnie gdy wojska ponoszą straty. Zapewnia ono wymianę oddziałów i pododdziałów lub ich elementów ugrupowania, które utraciły zdolność do prowadzenia działań bojowych, odpowiednio w tym celu przygotowanymi oddziałami /pododdziałami/ rezerwowymi i zapasowymi oraz nieprzerwany dopływ do wojsk walczących grup uzupełnienia poszczególnych rodzajów wojsk i służb, na pokrycia codziennych bieżących strat.

Zaskakujące uderzenie przeciwnika bronią masowego rażenia może spowodować straty w stanie osobowym i środkach transportu oddziałów i pododdziałów jeszcze w toku ich mobilizacyjnego rozwijania i przegrupowania.

W celu uzupełnienia tych strat terenowe sztaby wojskowe organizują grupy rodzajów wojsk i służb /uzupełnienie awaryjne/ spośród żołnierzy rezerwy w ilości 10% od ogólnego stanu wojennego jednostek wojsk operacyjnych oraz jednostek OTK zabezpieczających przegrupowanie.

Z powyższej ilości 50% żołnierzy rezerwy grupuje się w pobliżu rejonów mobilizowania jednostek, a drugie 50% na przewidywanych drogach przegrupowania.

W toku przegrupowania wojsk ewentualne straty związków

214

taktycznych i oddziałów uzupełnia się w rejonach długich odpoczynków, w oparciu o wyszkolone zespoły osobowe najbliższych terenowych sztabów wojskowych.

W tym celu zainteresowanie dowódcy winni nawiązywać bezpośredni kontakt z najbliższymi terytorialnie szefami PSzW i przedstawić im swoje zapotrzebowanie na żołnierzy rezerwy określonych specjalności, wojskowych i pojazdy samochodowe.

Powołanie żołnierzy rezerwy i środków transportu organizuje się w trybie przyśpieszonym, w taki sposób, aby zdążyć z dostarczeniem /awaryjnego/ uzupełnienia do rejonu długiego odpoczynku uzupełnianego związku taktycznego, oddziału.

W związku z powyższym PSzW organizuje dowóz powołanych żołnierzy rezerwy wprost z punktów zbiórki /PPZb/ do miejsca wskazanego przez dowódcę jednostki wojskowej.

Równocześnie PSzW deleguje swojego przedstawiciela do rejonu długiego odpoczynku uzupełnianej jednostki wojskowej, w celu odebrania kart powołania i kart mobilizacyjnych.

W przypadku braku możliwości zapewnienia przez najbliższy PSzW uzupełnienia w odniesieniu do niektórych specjalności wojskowych oraz pojazdów samochodowych, szef PSzW informuje o tym zainteresowanego dowódcę jednostki.

Dowódca jednostki wojskowej nawiązuje m.in. za pośrednictwem organów systemu kierowania i kontroli ruchu wojsk, łączność z szefem WSzW i przedstawia zapotrzebowanie na uzupełnienie, określając w jakim czasie i do jakiego miejsca powinno być dostarczone.

Wojewódzki sztab wojskowy organizuje w tym przypadku dostarczenie uzupełnienia określając PSzW, z których należy pobrać żołnierzy rezerwy i pojazdy samochodowe oraz wyznacza

215

przedstawiciela /ze składu WSzW lub określonego PSzW/, odpowiedzialnego za terminowe wykonanie zadania.

Przedstawiciel ten obowiązany jest również odebrać karty powołania i karty mobilizacyjne żołnierzy rezerwy wcielonych do uzupełnianej jednostki wojskowej.

W warunkach współczesnego pola walki niezmiernie istotnym problemem jest zapewnienie walczącym ZT i oddziałom odpowiednio wyszkolonego i zorganizowanego uzupełnienia. Należy przy tym zapewnić zarówno uzupełnienie strat bieżących jak i kompleksowych, zaistniałym w wyniku obezwładnienia związków taktycznych i oddziałów bronią jądrową.

W tym celu wypracowany i zorganizowany został system uzupełnienia strat wojennych - obejmujący :

- w układzie krajowym : szkoły, Ośrodki i jednostki szkolne, rezerwowe związki taktyczne /RDZ/ oraz powiatowe punkty zbiórki /PPZb/, wojewódzkie punkty zbiórki /WPP/, okręgowe punkty koordynacyjno-przesyłkowe /OPKP/ ;
- w układzie polowym : frontowe, armijne, dywizyjne, brygadowe punkty rozdzielcze /FPR, APR, DPR, BPR/.

Uzupełnienie bieżące i kompleksowe /doraźne/ wojsk operacyjnych winno być prowadzone w sposób ciągły, w celu zapewnienia w możliwie maksymalnym stopniu pokrycia strat ponoszonych codziennie przez poszczególne jednostki wojskowe.

Przyjmowanie i rozdział żołnierzy uzupełnienia realizowane jest na szczeblach : związek operacyjny i związek taktyczny przy pomocy armijnych /frontowych/ dywizyjnych /brygadowych punktów rozdzielczych, a w oddziałach i pododdziałach - przez wyznaczone w tym celu zespoły żołnierzy.

Realizacja przedsięwzięć związanych z przyjmowaniem i rozdziałem żołnierzy uzupełnienia uzależniona jest od konkre-

216

nej sytuacji bojowej, a głównie od miejsca związku taktycznego, oddziału i pododdziału w ugrupowaniu operacyjnym /bojowym/ i położeniu ich w stosunku do nieprzyjaciela.

W pierwszej kolejności należy zabezpieczyć potrzeby uzupełnieniowe tych związków taktycznych i oddziałów, które aktualnie nie znajdują się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

Pododdziały /grupy/ uzupełnieniowe wysyłane z wojewódzkich punktów przesyłkowych, z oddziałów zapasowych, względnie armijnego punktu rozdzielczego przybywają na punkt rozdzielczy dywizji /DPR/ rozmieszczony w rejonie tyłowego stanowiska dowodzenia /TSD/.

W celu sprawnego rozdysponowania przybyłych żołnierzy uzupełnienia i zapewnienia im odpowiednich warunków bytowych w DPR organizuje się : punkt kontrolno-informacyjny, punkt żywienia, punkt medyczny i miejsca odpoczynku.

Przybyłe do dywizyjnego punktu rozdzielczego pododdziały /grupy/ uzupełnienia kierowane są do punktu kontrolno-informacyjnego, gdzie na podstawie wykazów ewidencyjnych następuje sprawdzenie i przyjęcie żołnierzy uzupełnienia.

Z kolei na punkcie kontrolno-informacyjnym przeprowadza się /na podstawie posiadanych wykazów braków/ podział żołnierzy uzupełnienia w zależności od potrzeb poszczególnych oddziałów /samodzielnych pododdziałów/ na grupy uzupełnienia, przeznaczone dla tych oddziałów i pododdziałów.

Po dokonaniu podziału komendant punktu rozdzielczego informuje zainteresowane jednostki wojskowe o przydzielonym uzupełnieniu. Sztaby tych jednostek wojskowych kierują swoich przedstawicieli wraz z transportem samochodowym do punktu rozdzielczego, celem odbioru grup uzupełnienia, Przedstawiciel jednostki

217

wojskowej odbierający w punkcie rozdzielczym grupę uzupełnienia, sprawdza jej stan na podstawie otrzymanego wykazu i kwituje odbiór na egzemplarzu pozostającym na punkcie rozdzielczym.

W wypadku zaistnienia konieczności czasowego zatrzymania w dywizyjnym punkcie rozdzielczym sformowanych tu grup uzupełniania, mogą one być skierowane do punktu żywienia, gdzie żołnierze otrzymują gorący posiłek, a następnie do miejsca odpoczynku, gdzie oczekują na dalsze dyspozycje.

Równocześnie z podziałem żołnierzy uzupełnienia w punkcie rozdzielczym dokonuje się podziału samochodów otrzymanych na uzupełnienie strat w transporcie.

Samochody te wykorzystuje się do przewiezienia grup uzupełniania, kierowanych do tych samych co i samochody jednostek wojskowych.

Żołnierze uzupełnienia przybyli do oddziału /samodzielnego pododdziału/, zostają zaliczeni do stanu osobowego, przyjęci na zaopatrzenie i wyznaczeni na stanowiska rozkazem dcy oddziału /samodzielnego pododdziału/ w ciągu 24 godzin od chwili odebrania ich z punktu rozdzielczego dywizji. Poszczególne pododdziały przesyłają do sztabu oddziału /samodzielnego pododdziału/ przedstawicieli wraz ze środkami transportowymi, w celu odbioru przydzielonych żołnierzy uzupełnienia.

O sposobie wcielania żołnierzy uzupełnienia do poszczególnych pododdziałów decydują dowódcy tych pododdziałów zależnie od sytuacji w jakiej się znajdują.

Wcieleni żołnierze uzupełnienia zostają ujęci w ewidencji /książka ewidencyjna wzór 560E/ pułku, batalionów i kompanii /równorzędnych/.

218

Najdogodniejszą metodą uzupełniania masowych, poniesio-
przez walczące związki taktyczne , w krótkim czasie strat
zastąpienie całych oddziałów lub ich elementów ugrupowania,
również określonych pododdziałów rodzajów wojsk i służb,
e utraciły zdolność do prowadzenia działań bojowych, odpowied-
rezerwowymi oddziałami i pododdziałami zapasowymi.

Przemarsz tych oddziałów i pododdziałów w rejon działań
wych dywizji odbywa się na ogólnych zasadach przemarszu wojsk.
rzyjających okolicznościach sprzęt ciężki może być przewożony
sportem kolejowym.

W docelowych rejonach ześrodkowania rezerwowe oddziały
zapasowe pododdziały przechodzą w podporządkowanie określonym
dcom związków /oddziałów/ taktycznych.

System uzupełniania strat na szczeblu dywizji winien
rakteryzować się : elastycznością i odpornością.
styczność uzupełniania polega na zapewnieniu warunków codzienne-
dopływu żołnierzy w różnych sytuacjach bojowych, z reguły skry-
, przy jednoczesnym zachowaniu możliwości szybkiego odtwarzania
lności bojowej walczących oddziałów. Elastyczność umożliwia rów-
ż stopniową, /stosownie do potrzeb/ wymianę obezwładnionych ele-
ntów ugrupowania bojowego, pododdziałami z uzupełnienia komple-
owego. Zasada ta odnosi się również do trwałości i odporności
stemu uzupełnień, który winien zapewnić możliwość manewru grup
łnierzy rezerwy i zorganizowanych pododdziałów w całym systemie
upełniania strat wojennych, tak w układzie krajowym jak i polo-
m.

Pociąga to za sobą konieczność przewidywania różnych
riantów działania - stosownie do możliwych do przewidzenia sytu-
ji, a także przygotowania dowództw i sztabów do skutecznego re-
owania w wypadku zaistnienia nieprzewidzianych sytuacji.

219

Jakość uzupełniania jednostek wojskowych żołnierzami rezerwy, zarówno w czasie mobilizacji, jak i w toku działań, dużej mierze uzależniona jest od systematycznego szkolenia tych żołnierzy w ramach ćwiczeń wojskowych. Celem tych ćwiczeń jest utrzymanie i doskonalenie zdobytych w czasie zasadniczej służby wojskowej kwalifikacji, jak również przystosowanie struktury rezerw osobowych stosownie do zmieniających się środków i sposobów działań na polu walki, w ramach przekwalifikowania rezerwistów do innych, bardziej przydatnych dla jednostek specjalności wojskowych.

Szkolenie rezerw osobowych stanowi jedno z głównych zadań dowództwa ZT i oddziałów / a przede wszystkim jednostek skadrowanych/.

Ustawa o powszechnym obowiązku obrony PRL /art.92 i 93/ ustala łączny czas trwania ćwiczeń wojskowych przez cały okres pozostawienia żołnierza w rezerwie, który nie może przekraczać:

- dla szeregowców i podoficerów, którzy odbyli zasadniczą służbę wojskową - 12 miesięcy ;
- dla szeregowców i podoficerów, którzy nie odbyli zasadniczej służby wojskowej - do 18 miesięcy ;
- dla chorążych i oficerów - do 24 miesięcy.

Czas trwania ćwiczeń nie może przekraczać 90 dni łącznie w ciągu roku. W ramach powyższych ustaleń bieżące szkolenie rezerw dostosowane jest do aktualnych potrzeb i możliwości.

Bieżący system szkolenia rezerw osobowych zakłada :

- powoływanie żołnierzy rezerwy na ćwiczenia jednodniowe 1-2 razy w ciągu roku ;
- dpskonalenie żołnierzy na ćwiczeniach krótkotrwałych /2-30 dni/ z zasady 14-21 dni raz w roku ;

220

- szkolenie żołnierzy rezerwy w ramach przekwalifikowania do innych specjalności wojskowych na ćwiczeniach długotrwałych, w zależności od potrzeb - do 90 dni ;

- powoływanie żołnierzy rezerwy w ramach ćwiczeń mobilizacyjnych i mobilizacyjno-taktycznych, lub inspekcji, w takim wyliczeniu, by każdy ZT lub oddział był rozwijany do pełnego etatu wojennego przynajmniej raz na 4-5 lat.

Wykonano w 4-ch egz.

Egz.nr 1-4 Kat.Sł.Szt.Kier.i Inform.
---
wyk.płk K.Zdaniak
druk.H.B. dnia 10.12.74 r.
---
nr ks.masz. 051/OM

zacyjna		w ciągu dnia	cjonal-nej	jądro-wej	promie-niowania szczątko-wego	chemi-cznej	biolo-gicz-nej	rzy	dzien-ne	za x/ opera-cję	dzie-nne	za ope-racj.
Front	-	1.0-1,3	0,4-0,6	1,4-1,7	0,2-0,3	0,2-0,3	0,1-0,2	0,1	2,4-3,2	24,0-38,0	3,4-4,5	32,8-53,2
Armia	zaczepne	2,2-2,8	0,5,1,0	3,75-4,2	0,45-0,8	0,5-0,6	0,3-0,4	0,1	5,5-6,9	22,0-34,5	7,7-9,7	30,8 48,1
	obronne	1,8-2,6	0,4-0,8	3,0-3,5	0,5-0,6	0,3-0,7	0,3-0,4	0,1	4,7-6,3	18,8-31,5	6,5 8,9	26,3-44,1
Dywizja	natarcie	6,0-10,4	2-5	10-16	nie oblicza się	3-5	nie oblicza się	0,08-0,1	15-26		21,0-36,4	
	obrona	6,0-16,8	2-5	8-12		5-8			15-25		19.0-33,0	
Pułk	natarcie	6,0-16,8	8-12	15-25 xx/	nie oblicza się	3-5	nie oblicza się	0,05-0,1	15-42		21,0-58,8	
	obrona	5,2-12,0	8-10	10-15		3-5		0,05-0,1	13-30		18,2 42,0	

U w a g a : 1 : x/ - operację frontową przyjęto 10-12 dni ;
- operację armijną przyjęto - 4-5 dni ;

xx/ - podano przybliżoną ilość procent, nie mniej jednak podstawą naliczeń jest ilość i moc możliwych do użycia przez przeciwnika pocisków jądrowych. Należy przyjmować 60% strat w czasie wykonywania zadania bliższego i 40% w czasie wykonywania zadania następnego.

2. Przytoczone w tabeli wartości są średnimi wielkościami dla całego okresu działań. W pierwszym i drugim dniu operacji wielkość strat będzie o 50-75% wyższa od wartości przytoczonych w tabeli, natomiast w 3-6 dniu operacji armijnej wartości te będą niższe /a ok.50-75%/.

Wykonano w 4-ch egz. dla
Kat.Sł.Szt.Kier.i Inform.

wyk.płk K.Zdaniak
druk.H.B. dnia 11.12.74 r.

nr ks.masz.0-52/OM

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ III
Nr ewid.
4741-034/1

474/023

TAJNE
Nr egz...

2.4. DOWODZENIE DYWIZJA /PUŁKIEM/ W NATARCIU

PLANOWANIE I ORGANIZACJA NATARCIA Z REJONÓW WYJSCIOWYCH POŁOŻONYCH W GŁĘBI METODA RÓWNOLEGŁEGO PLANOWANIA

2.4.1. Praca dowódcy sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb dywizji /pułku/ do czasu otrzymania zadania bojowego do natarcia

Natychmiast po osiągnięciu rejonu wyjściowego albo jeszcze bezpośrednio przed wyjściem do tego rejonu dowódca i sztab dywizji /pułku/ powinien zrealizować następujące przedsięwzięcia: zorganizować rekonesans, obronę przeciwlotniczą i ubezpieczenie rejonu rozmieszczenia dywizji /pułku/, zapewnić sprawne odtworzenie gotowości bojowej podległych oddziałów /pododdziałów/, zorganizować rozbudowę inżynieryjną rejonu wyjściowego i maskowanie wojsk, a także ciągłe zbieranie i opracowywanie danych o sytuacji niezbędnych do prognozowania możliwego rozwoju działań bojowych, do powzięcia decyzji dowódcy i planowania.

Dowódca dywizji /pułku/ jeszcze przed otrzymaniem zarządzenia wstępnego, w oparciu o wnioski z oceny położenia, prognozuje najbardziej prawdopodobne warianty działania podległych wojsk i określa przedsięwzięcia, które winien zrealizować sztab i wojska jeszcze przed otrzymaniem zadania bojowego.

Szef sztabu dywizji /pułku/ biorąc za podstawę wytyczne dowódcy posiadane informacje i przewidywany rozwój sytuacji powinien wydać niezbędne zarządzenia dotyczące: organizacji pracy na punktach dowodzenia i systemu łączności, ograniczeń

223

korzystania ze środków radiowych i innych przedsięwzięć zapewniających skrytość i tajemnicę działań, zakresu i kolejności wykonania prac inżynieryjnych na punktach dowodzenia, organizacji zbierania, opracowania i wymiany informacji oraz przygotowania danych do decyzji na podstawie przewidywań, przygotowania i zaopatrzenia oficerów w mapy na prawdopodobnym kierunku działań dywizji /pułku/, przygotowania niezbędnych sformalizowanych blankietów legendy do map roboczych i blankietów dokumentów bojowych oraz organizacji i kontroli odtwarzania gotowości bojowej przez oddziały /pododdziały/, przeciwdziałania radioelektronicznego, maskowania i ubezpieczenia wojsk. W wytycznych tych podaje się tylko te informacje, które są niezbędne do realizacji powyższych przedsięwzięć w konkretnej sytuacji.

W celu zapewnienia ciągłego dopływu aktualnych danych o sytuacji na prawdopodobnym kierunku natarcia dywizji, szef sztabu, po uzgodnieniu tego przedsięwzięcia ze sztabem armii i uzyskaniu zgody dowódcy dywizji, organizuje nawiązanie bezpośredniej łączności z sąsiadem prowadzącym działania bojowe w przodzie. Dla realizacji tego przedsięwzięcia wysyła się zazwyczaj dwóch oficerów ze sztabu dywizji wyposażonych w środki do przekazywania informacji.

Zgodnie z wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu dywizji albo z własnej inicjatywy szefowie wydziałów /oficerowie sztabu pułku/ i szefowie rodzajów wojsk i służb organizują i realizują przedsięwzięcia wynikające z obowiązków funkcyjnych w konkretnej sytuacji taktycznej.

Szef wydziału operacyjnego /st.pomocnik szefa sztabu pułku ds.operacyjnych/ wykorzystując podległych im oficerów kontroluje zajęcie przez wojska nakazanych rejonów i przestrzeganie zasad maskowania, organizuje zaopatrzenie dowództwa w nie

224

sbędną ilość map /o ile nie wykonano tego wcześniej/, zbiera i opracowuje w ścisłej współpracy z innymi szefami wydziałów, rodzajów wojsk i służb dane o sytuacji dotyczące: aktualnego stanu ukompletowania i napromieniowania oddziałów /pododdziałów/, stanie i gotowości dywizjonu rakiet taktycznych, wspierającego lotnictwa i stanu zapasów materiałowych oddziałów /pododdziałów/, ich położenia /rozmieszczenia/, oraz o terenie w rejonie rozmieszczenia i na kierunkach prawdopodobnego przesunięcia dywizji /pułku/. Dane o stanie wojsk wpisuje się do uprzednio przygotowanych, sformalizowanych blankietów, których formę i treść przedstawiono w załączniku nr

Dane o położeniu oddziałów /pododdziałów/ i terenie obrazuje się równolegle najpierw na dwóch-trzech mapach roboczych dowódcy, szefa sztabu oraz szefa wydziału operacyjnego /w pułku - st. pomocnika ds. operacyjnych/, a po ich opracowaniu - na mapach pozostałych szefów wydziałów i szefów rodzajów wojsk i służb. Dane te zazwyczaj powinny dotyczyć: położenia podległych oddziałów /pododdziałów/ o dwa szczeble w dół, sąsiadów znajdujących się w styczności z nieprzyjacielem oraz ich punktów dowodzenia, rejonów rozmieszczenia przydzielonych i wspierających sił i środków, danych o skutkach uderzeń jądrowych i ~~środków~~ chemicznych - strefach zniszczeń, pożarów i skażeń, sytuacji bakteriologicznej oraz informacje o ewentualnych zmianach w terenie.

Ponadto oficerowie sztabu znajdujący się przy dowódcy dywizji /pułku/ zbierają i wrysowują na mapy robocze dowódcy i szefa sztabu posiadane i zdobyte informacje o przeciwniku niezbędne dowódcy do prognozowania możliwego rozwoju sytuacji

225

do powzięcia decyzji i wykonywania obowiązków funkcyjnych.

Ilość, treść i sposób wyrażania informacji zobrazowanych na mapie roboczej dowódcy dywizji /pułku/ w oparciu o przewidywania przed otrzymaniem zadania bojowego do natarcia przedstawiono w załącznikach nr .....

W oparciu o zebrane informacje o wojskach własnych wydział operacyjny /st.pomocnik szefa sztabu ds.operacyjnych/ przygotowuje i przesyła meldunek do sztabu armii /dywizji/ o osiągnięciu rejonu wyjściowego, stanie i położeniu oddziałów /pododdziałów/.

Równolegle z realizacją tych przedsięwzięć przez oficerów wydziału operacyjnego /st.pomocnika i pomocnika ds. operacyjnych pułku/ szef wydziału rozpoznawczego z podległymi oficerami wydziału i współpracującymi oficerami rozpoznania z szefostw uzupełnia informacje o przeciwniku: o przynależności narodowej, położeniu i ugrupowaniu jego wojsk, zasadniczych środkach ogniowych i strukturze rozbudowy inżynieryjnej obrony na prawdopodobnych kierunkach działania dywizji /pułku/, o stanie osobowym, uzbrojeniu, automatycznych systemach kierowania i dowodzenia, środkach radioelektronicznych i możliwościach oddziaływania na dywizję jego broni jądrowej, artylerii, związków /oddziałów/ pancernych, zmechanizowanych i szturmowych /działających na śmigłowcach/, lotnictwa i środków rozpoznania oraz przeciwdziałania radioelektronicznego.

Informacje te nanosi się na mapy robocze szefa rozpoznania i mapę informacyjną oraz w miarę ich opracowywania przekazuje do oficerów znajdujących się przy dowódcy, do wydziału operacyjnego oraz szefów rodzajów wojsk i służb. Informacje szczególnie ważne /alarmowe/ melduje się natychmiast dowódcy i szefowi

sztabu. Ponadto wydział rozpoznawczy powinien ustalić aktualny stan i położenie oraz możliwości podległych pododdziałów rozpoznawczych i środków rozpoznania oraz poczynić zabiegi zapewniające osiągnięcie przez podległe pododdziały w jak najkrótszym czasie pełnej gotowości do wykonania zadań dotyczących organizacji i prowadzenia ~~natarcia~~ rozpoznania.

W podobny sposób, i pozostali szefowie wydziałów /oficerowie sztabu pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb do czasu otrzymania nowego zadania bojowego do natarcia realizują przedsięwzięcia dotyczące zbierania, opracowywania (informacji oraz) wstępnej oceny sytuacji (jak również) ~~oraz~~ realizują zabiegi zapewniające jak najszybsze osiągnięcie pełnej zdolności bojowej przez podległe im oddziały i pododdziały.

Przedsięwzięcia te uzupełnia się i konkretyzuje po otrzymaniu zarządzenia wstępnego ze sztabu armii /dywizji/, w którym przełożony zazwyczaj poda:

1. Do jakich działań dywizja /pułk/ powinna się przygotować i w jakim kierunku.
2. Jakie przedsięwzięcia należy wykonać oraz terminy ich wykonania w celu osiągnięcia pełnej gotowości do wykonania nowego zadania bojowego.
3. Czas, miejsce i sposób przekazania zadania bojowego.

Treść zarządzenia wstępnego melduje się natychmiast dowódcy i szefowi sztabu dywizji /pułku/.

Na podstawie zarządzenia wstępnego szef sztabu dywizji /pułku/ przedstawia propozycje dowódcy dotyczące sposobu realizacji nakazanych przedsięwzięć i osób funkcyjnych odpowiedzialnych za ich wykonanie, uaktualnienia posiadanych informacji o sytuacji i przygotowania wstępnych danych do decyzji dowódcy oraz organizacji pracy sztabu, szefów rodzajów wojsk

227

i służb w czasie otrzymywania zadania bojowego, powzięcia przez dowódcę decyzji i rozwijania jej w plan działań bojowych.

Następnie dowódca i szef sztabu wydają niezbędne, zwięzłe wytyczne dotyczące: osób funkcyjnych, które mają być obecne podczas otrzymywania zadania bojowego; sposobu zobrazowania jego treści jednocześnie na co najmniej dwóch mapach /mapie roboczej dowódcy dywizji/ pułku/ i mapie roboczej szefa sztabu/ oraz sposobu i terminu przekazania treści zadania bojowego pozostałym kierowniczym osobom funkcyjnym; terminu przygotowania wstępnych danych do decyzji dowódcy z uwzględnieniem zarządzenia wstępnego armii /dywizji/. O ile dywizja /pułk/ kontynuuje marsz a punkty dowodzenia znajdują się w ruchu, dowódca - na podstawie propozycji szefa sztabu określa rejony i terminy ich rozwinięcia oraz konkretyzuje skład obsady poszczególnych stanowisk dowodzenia, a także komu powierzyć kontrolę realizacji zadań związanych z przemarszem i zajęciem rejonu wyjściowego w okresie realizacji przedsięwzięć związanych z powzięciem decyzji do natarcia. Zadanie kontroli przesunięcia wojsk i zajmowania przez nie rejonów wyjściowych, zgodnie z decyzją dowódcy, powierza się najczęściej zastępcy dowódcy ds. liniowych, któremu przydziela się dwóch-trzech oficerów /np. z wydziału operacyjnego, wydziału łączności i podległych szefostw saperów lub innemu szefowi/.

Na podstawie oceny sytuacji prowadzonej przed otrzymaniem zadania bojowego, zarządzenia wstępnego armii /dywizji/ i wytycznych dowódcy lub szefa sztabu, szefowie wydziałów, szefowie rodzajów wojsk i służb /oficerowie sztabu pułku/ przygotowują wstępne dane do decyzji dowódcy i materiały do planowania dzia-

228

łań bojowych. Wstępne dane do decyzji dowódcy obrazuje się zazwyczaj na mapach roboczych i wpisuje do sformalizowanych blankietów w zeszytach pracy.

We wstępnych danych do decyzji poszczególni szefowie /oficerowie sztabu/ powinni uwzględnić:

Szef wydziału operacyjnego /st. pomocnik szefa sztabu pułku ds. operacyjnych/ - położenie, stan, gotowość i możliwości oddziałów /pododdziałów/; warunki terenu na kierunku natarcia dywizji oraz zmiany powstałe na skutek uderzeń jądrowych /strefy skażeń, pożarów, zniszczeń oraz zatopionego terenu itp.; możliwą organizację przesunięcia dywizji na kierunek natarcia i niezbędne kalkulacje dla realizacji tego przedsięwzięcia; możliwości dotyczące maskowania, walki radioelektronicznej, organizacji służby porządkowo-ochronnej i walki z desantami i grupami dywersyjnymi nieprzyjaciela oraz przedsięwzięcia obrony przed bronią masowego rażenia.

Szef wydziału rozpoznawczego /st.pomocnik szefa sztabu pułku ds. rozpoznania/ - ogólny charakter dotychczasowych działań nieprzyjaciela; ilość, rodzaj, rejony rozmieszczenia i możliwości użycia broni jądrowej; charakterystykę systemu kierowania /dowodzenia/ tą bronią; skład, przynależność narodowościowa, ugrupowanie i możliwości ~~przeciwnika~~ przeciwnika; związków /oddziałów/ pancernych i zmechanizowanych na kierunku natarcia dywizji i ewentualne zmiany w jego ugrupowaniu, które mogą nastąpić w najbliższej przyszłości; skład, rozmieszczenie i możliwości oddziałów szturmowych na śmigłowcach, desantów i lotnictwa, charakterystyka i możliwości ich uzbrojenia; skład i możliwe działanie odwodów dywizyjnych i korpuśnych nieprzyjaciela; ilość i rodzaj tradycyjnych środków rażenia, głównie

artylerii, czołgów, przeciwpancernych pocisków kierowanych, pododdziałów radiotechnicznych, środków radioelektronicznych do rozpoznania, kierowania ogniem i dowodzenia /w tym głównie zautomatyzowanych systemów/, ich rozmieszczenie i możliwości użycia; charakter terenu i jego rozbudowy inżynieryjnej po stronie nieprzyjaciela; stan tyłów i zaopatrzenia; stan i możliwości własnych pododdziałów rozpoznawczych i propozycje dotyczące organizacji rozpoznania do czasu otrzymania nowego zadania bojowego.

Szef wojsk rakietowych i artylerii - główne obiekty nieprzyjaciela, które należy niszczyć bronią jądrową i ogniem artylerii, położenie, stan i możliwości wykonania zadań przez drt, oraz oddziały i pododdziały artylerii; terminy przygotowania i dowozu rakiet i amunicji; czas osiągnięcia pełnej gotowości bojowej do wykonania zadań przez drt i najdogodniejsze rejony pozycji startowych dla drt i pozycji ogniowych artylerii oraz czas niezbędny do ich zajęcia; zadania wojsk rakietowych i artylerii, głównie rozpoznania artyleryjskiego i postawienia drt w nakazany stan gotowości bojowej; przedsięwzięcia maskowania i walki radioelektronicznej.

Szef obrony przeciwlotniczej - skład i bazowanie oddziałów lotnictwa i śmigłowców nieprzyjaciela, ich uzbrojenie i wyposażenie w radioelektroniczne środki rozpoznania, kierowania rakietami i zakłócania oraz możliwości ich oddziaływania na wojska i system dowodzenia dywizji /pułku/; położenie, stan i możliwości oddziałów plot nieprzyjaciela i wojsk dywizji /pułku/, wojsk OPL armii /dywizji/ i sąsiadów w zakresie OPL oraz sposoby zapewnienia z nimi ciągłego współdziałania; wpływ terenu na organizację OPL, systemu radioelektronicznego, kie-

230

rowania ogniem oraz działanie lotnictwa i śmigłowców nieprzyjaciela; propozycje dotyczące organizacji i ugrupowania sił i środków OPL w rejonie wyjściowym i podczas wyjścia z tego rejonu organizacji kierowania obroną przeciwlotniczą i współdziałania z lotnictwem własnym.

Szef saperów - charakterystyka rozbudowy inżynieryjnej i ważniejszych przedsięwzięć inżynieryjnych realizowanych przez nieprzyjaciela, w szczególności: zapór /głównie jądrowych/ i niszczeń na kierunku natarcia dywizji /pułku/, punktów oporu, pozycji i pasów obronnych, strefy zniszczeń, pożarów i zatopionych rejonów na kierunku przesunięcia i natarcia dywizji /pułku/, ich wpływ na działanie oddziałów /pododdziałów/ oraz przessięwzięcia, które należy zrealizować w celu sprawnego pokonania lub obejścia tych przeszkód; położenie, stan i możliwości podległych i przydzielonych pododdziałów /oddziałów/ inżynieryjnych, wojsk inżynieryjnych sąsiadów i armii oraz sposoby zapewnienia z nimi ciągłego współdziałania; propozycje dotyczące realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w rejonie wyjściowym i przesunięcia dywizji na kierunek natarcia, głównie w zakresie rozpoznania inżynieryjnego, rozminowania i rozbudowy rejonu wyjściowego, maskowania, obrony przeciwpożarowej i zabezpieczenia dróg manewru.

Szef zabezpieczenia chemicznego - strefy /rejony/ skażeń /zakażeń/ promieniotwórczych, aktualny i prognozowany stopień ich napromienienia do czasu przewidywanego rozpoczęcia natarcia; prognozowane strefy /rejony/ skażeń i zakażeń na kierunku przesunięcia i natarcia dywizji; możliwości ich obejścia oraz najdogodniejsze rejony dla przeprowadzenia zabiegów specjalnych w wypadku wykonania uderzeń na wojska dywizji/pułku/ bronią masowego rażenia w rejonie wyjściowym do natarcia i podczas prze

231

unięcia dywizji na kierunek natarcia; położenie, stan i możli-
ości pododdziałów chemicznych; zadania dotyczące obrony stanu
sobowego przed promieniowaniem radioaktywnym i działaniem środ-
ów trujących, obserwacji chemicznej, rozpoznania chemicznego
innych zadań zabezpieczenia chemicznego w rejonie wyjściowym
o natarcia i podczas przesunięcia dywizji /pułku/ na kierunek
atarcia i propozycje dotyczące ich realizacji; propozycje doty-
zące realizacji przedsięwzięć w wypadku zastosowania przez nie-
rzyjaciela środków trujących i wykonania przez niego grupowych
raz naziemnych uderzeń jądrowych; przedsięwzięcia, które należy
ykonać w celu doprowadzenia do pełnej sprawności amunicji che-
icznej i innych środków chemicznych, środków OPBMR, oraz ich
uzupełnienia.

Szef służb technicznych - ilość i stan techniczny wozów
bojowych, pojazdów mechanicznych oraz uzbrojenia i sprzętu ele-
ktronicznego; stan, położenie i możliwości odtworzenia pełnej
zdolności do działania mechaników-kierowców i kierowców. Stan
i możliwości pododdziałów remontowo-ewakuacyjnych oraz wykorzysta-
nia miejscowych sił i środków do remontu i ewakuacji; organizacja
remontu i ewakuacji w okresie organizacji natarcia; przedsięwzię-
cia, które są niezbędne dla osiągnięcia pełnej sprawności do pro-
wadzenia wozów bojowych i pojazdów mechanicznych mechaników-kie-
rowców i kierowców oraz osiągnięcia gotowości technicznej wozów
bojowych, pojazdów mechanicznych i sprzętu elektronicznego.

Kwatermistrz - stan zapasów materiałowych, urzutowanie;
położenie, stan i możliwości oddziałów /pododdziałów/ transporto-
wo-samochodowych ~~i medycznych~~; możliwości i organizacja uzupełnie-
nia zapasów materiałowych podczas organizacji natarcia; możli-
wości i organizacja zabezpieczenia medycznego: ilość i sposób

wykorzystania sił i środków medycznych oraz ewakuacja rannych i chorych podczas organizacji natarcia.

Przygotowanie przedstawionych danych przez sztab, szefów rodzajów wojsk i służb przed otrzymaniem zadania bojowego i możliwość natychmiastowego meldowania dowódcy lub szefowi tych danych w dowolnym czasie, a także ciągła ocena sytuacji prowadzona przez dowódcę i szefa sztabu, która obejmuje całokształt problemów zawartych w treści wstępnych danych wszystkich kierowniczych osób funkcyjnych, pozwala skrócić znacznie czas na powzięcie przez dowódcę ~~uzasadnionej~~ prawidłowej decyzji do natarcia, rozwinięcie jej w plan natarcia i przekazanie zadań bojowych.

2.4.2. Praca dowódcy podczas planowania i organizacji natarcia

Podstawę do planowania natarcia stanowią: wstępne dane do decyzji dowódcy przygotowane na podstawie prognozowania /przewidywań/ możliwego rozwoju działań bojowych; zarządzenie wstępne armii /dywizji/; zadanie bojowe i inne informacje o decyzji dowódcy armii /dywizji/ otrzymane w rozkazie bojowym, w wytycznych do współdziałania, w zarządzeniach i wyciągach z planów użycia rodzajów wojsk i służb, w zarządzeniach dotyczących działalności partyjno-politycznej i zarządzeniach zabezpieczenia działań bojowych; decyzja (zamiar) dowódcy dywizji /pułku/ do natarcia ~~albo zamiar dowódcy do natarcia~~; wytyczne dowódcy i szefa sztabu do planowania natarcia oraz informacje o zmianach sytuacji.

Planowanie działań bojowych /natarcia/ obejmuje: uściślenie /przygotowanie/ danych do decyzji dowódcy oraz niezbędnych kalkulacji i obliczeń taktycznych; powzięcie decyzji do natarcia i jej zobrazowanie w dokumentach bojowych; rozwinięcie

decyzji w planach: współdziałania, wykorzystania rodzajów wojsk i służb, działalności partyjno-politycznej, zabezpieczenia działań bojowych, organizacji dowodzenia i służby porządkowo-ochronnej.

Treść planowania obrazuje się w dokumentach jedynie w zakresie niezbędnym do sprawnego dowodzenia i terminowego przekazania zadań podległym oddziałom /pododdziałom/.

Bogata treść i problematyka planowania natarcia oraz ograniczony czas na jego organizację sprawia, że jest to przedsięwzięcie, w realizacji którego musi wziąć udział dowódca i szef sztabu dywizji /pułku/, zastępcy dowódcy dywizji /pułku/, szefowie wydziałów sztabu /oficerowie sztabu/ i szefowie rodzajów wojsk i służb wraz z większością podległych im oficerów przez znaczny okres czasu wydzielonego na organizację natarcia. Uwzględniając ten stan rzeczy i jednocześnie konieczność terminowego przekazania zadań bojowych, wytycznych współdziałania oraz zarządzeń dotyczących: wykorzystania rodzajów wojsk i służb działalności partyjno-politycznej oraz zabezpieczenia działań bojowych należy uznać i bezwzględnie stosować w praktyce zasadę przekazywania podległym oddziałom /pododdziałom/ zadań bojowych, wytycznych współdziałania i różnego rodzaju zarządzeń /w tym zarządzeń wstępnych oraz zarządzeń bojowych do rozpoznania, OPL, walki radioelektronicznej itp./ w miarę rozwiązywania poszczególnych problemów decyzji dowódcy do natarcia i planowania natarcia.

Drugą niemniej ważną zasadą jest konieczność przekazywania danych dotyczących decyzji dowódcy i planu natarcia jedno-

cześnie zarówno przez dowódcę dywizji i sztab jak i przez szefów rodzajów wojsk i służb. Realizacja tej zasady stwarza warunki do przekazania podwładnym jednocześnie lub prawie jednocześnie zadań bojowych, niezbędnych wytycznych współdziałania, zadań dotyczących użycia rodzajów wojsk i służb i wszechstronnego zabezpieczenia działań bojowych. Stosowanie tych zasad jest niezbędnym warunkiem zorganizowania równoległej pracy nad organizacją natarcia w podległych organach dowodzenia, oraz zapewnienia oddziałom /pododdziałom/ możliwie jak największej ilości czasu na przygotowanie się do realizacji nowego zadania bojowego.

Uwzględniając konieczność przekazywania zadań bojowych, wytycznych współdziałania i różnego rodzaju zarządzeń w miarę rozwiązywania poszczególnych problemów decyzji dowódcy i planowania natarcia w pracy dowódcy, sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb można wydzielić następujące etapy:

1. Pracę dowódcy sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb podczas planowania natarcia do czasu przekazania zarządzeń wstępnych lub najpilniejszych zadań bojowych podległym oddziałom.

2. Pracę sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb podczas planowania i organizacji natarcia do czasu powzięcia decyzji dowódcy do natarcia i przekazania zadań bojowych, najpilniejszych wytycznych współdziałania, zadań dla rodzajów wojsk i służb oraz zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych.

3. Pracę sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb w zakresie rekonesansu, rozwinięcie decyzji w szczegółowy plan natarcia organizacji współdziałania i przekazania zarządzeń dotyczących wykorzystania rodzajów wojsk i służb oraz zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych na całą głębokość natarcia.

235

2.4.3. Praca dowódcy sztabu, dywizji /pułku/ podczas planowania natarcia do czasu przekazania podwładnym zarządzeń wstępnych albo najpilniejszych zadań bojowych

Z momentem otrzymania zadania bojowego rozpoczyna się proces ppwzięcia decyzji dowódcy do natarcia i rozwinięcia jej w plan natarcia. Treść i metoda pracy sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb podczas planowania natarcia zależy głównie od: sposobu i formy przekazania zadania bojowego przez dowódcę armii /dywizji/, czasu na jego realizację oraz sytuacji operacyjno-taktycznej. Zadanie bojowe może być przekazane dywizji /pułkowi/ w formie graficznej na mapie, w formie ustnej bezpośrednio przez dowódcę armii /dywizji/ albo ustnie lub na piśmie przez oficera kierunkowego nadrzędnego sztabu.

Po otrzymaniu zadania bojowego w formie graficznej na mapie dowódca dywizji /pułku/ sam lub razem z szefem sztabu zapoznaje się z nim i jednocześnie analizuje je oraz dokonuje kalkulacji czasu, po czym formułuje wnioski i wytyczne dotyczące przygotowania danych do decyzji i wydania zarządzeń wstępnych. W tym czasie szef wydziału operacyjnego lub jego starszy pomocnik wrysowuje zadanie bojowe na swoją mapę roboczą, co pozwala zorganizować równoległą pracę w grupie oficerów znajdujących się przy dowódcy oraz w całym sztabie.

W wypadku gdy zadanie bojowe zostało przekazane w formie ustnej lub pisemnej, wrysowywanie informacji z decyzji dowódcy armii /dywizji/ na mapy robocze dowódcy, szefa sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb oraz pozostałych osób funkcyjnych może odbywać się jednocześnie. W tym wypadku celowe jest, ażeby przekazujący zadanie bojowe i oficerowie wrysowujący je na mapy

236

rozpoczynali tę czynność od linii rozgraniczenia. Inne dane podaje się i wrysowuje na mapy w tej samej kolejności, w jakiej formułuje się je w rozkazie bojowym.

W wypadku otrzymania zadania bojowego od przełożonego przez utajnione techniczne środki łączności, dowódca wrysowuje je osobiście na mapę roboczą. Równolegle szef sztabu lub szef wydziału operacyjnego wrysowuje zadanie na swoją mapę roboczą.

Jednocześnie lub prawie jednocześnie wrysowanie zadania bojowego na co najmniej dwie mapy robocze /dowódcy, szefa sztabu lub szefa wydziału operacyjnego/ stanowi niezbędny warunek zorganizowania równoległej pracy w sztabie.

W procesie podejmowania decyzji dowódca i szef sztabu dywizji /pułku/ powinien wyraźnie uświadomić sobie cel działań bojowych oraz określić sposób jego osiągnięcia. Cel natarcia dywizji /pułku/ określony jest w zadaniu bojowym postawionym przez dowódcę armii /dywizji/.

Dlatego pierwszą i zasadniczą czynnością w procesie podejmowania decyzji jest analiza zadania bojowego oraz tych informacji o decyzji dowódcy armii /dywizji/, które zostaną przekazane dowódcy dywizji /pułku/ w rozkazie bojowym armii /dywizji/. Sprawa ta przedstawia się zazwyczaj w ten sposób, że w czasie organizowania nowej operacji zaczepnej dowódca dywizji może być zapoznany z zamiarem i pełną decyzją dowódcy armii dotyczącą tej operacji. W toku operacji, kiedy czas na organizację natarcia będzie zazwyczaj ograniczony, a niekiedy i skrajnie ograniczony, dowódca armii /dywizji/ może przekazać podwładnym najpierw tylko te informacje o swej decyzji, których przesłanie będzie możliwe w konkretnej sytuacji bojowej. Informacje te zostaną zazwyczaj przekazane dowódcy dywizji /pułku/ w rozkazie bojowym dla poszczególnych dywizji /pułków/. Treść

237

i układ mogą być różne. Najczęściej zawierać będą następujące dane:

1. Zwięzła ocena nieprzyjaciela.
2. Zadanie bojowe dywizji.
3. Zadania wykonywane środkami przełożonego w pasie dywizji, zadania sąsiadów i linie rozgraniczenia.
4. Gotowość do natarcia, rejon i czas rozwinięcia SD i kierunek jego zmiany.

Uwzględniając konieczność jednolitego planowania w rozkazie bojowym do szczebla dywizji włącznie - poza typowymi informacjami - dowódca armii powinien podać: ilość przydzielonych rakiet z ładunkiem jądrowym i chemicznym; zadania wykonywane w pasie dywizji bronią masowego rażenia będącą w dyspozycji wyższych przełożonych oraz ewentualne zadania, które powinna wykonać dywizja w pierwszym uderzeniu jądrowym.

Przykładową treść i formę rozkazów bojowych armii do natarcia dywizji w warunkach niestosowania broni jądrowej oraz jej stosowania przedstawiono w załącznikach nr.....

Przytoczone w załącznikach przykłady zadań bojowych i przekazane wraz z nimi inne dane o decyzji dowódcy armii /dywizji/ wskazują, że dowódca i szef sztabu dywizji /pułku/ przystępując do analizy zadania bojowego będzie posiadał różną ilość informacji o decyzji dowódcy armii /dywizji/. Stąd też wnioski uzyskane przez dowódcę i szefa sztabu dywizji w wyniku analizy zadania będą różne. W wielu wypadkach ograniczać się będą tylko do określenia celu natarcia, terminu jego osiągnięcia oraz głębokości zadań bojowych. Z tego też względu, a także z uwagi na bardzo ograniczony czas, jakim dowódca dysponuje na podjęcie decyzji, jednocześnie z analizą zadania dowódca i szef sztabu powinni dokonać ogólnej oceny sytuacji. Pozwoli to na szybsze ustalenie najpilniejszych zadań cząstkowych i natychmiastowe

231

przekazanie ich wojskom.

Jakkolwiek ostatecznym celem natarcia jest zniszczenie nieprzyjaciela, to jednak cel ten w każdym dniu walki może być inny. Może on dotyczyć np. zniszczenia określonego zgrupowania npla, opanowania ważnych obiektów, połączenia się z desantem operacyjnym, przecięcia dróg odwrotu nieprzyjacielowi itp.

W wypadku otrzymania zadania bojowego zarówno w warunkach działań bez użycia broni jądrowej jak i z jej użyciem dowódca i szef sztabu powinien przeanalizować: jakie obiekty zostaną zniszczone i porażone środkami przełożonego; w jakiej kolejności dowódca armii /dywizji/ zamierza niszczyć przeciwnika /osiągnąć cel walki/ w działaniach z użyciem broni jądrowej oraz bez stosowania tej broni.

W wyniku analizy zadania bojowego dowódca i szef sztabu powinien uzyskać wnioski dotyczące:

- rodzaju i formy działań bojowych;
- celu natarcia;
- wpływu uderzeń broni jądrowej i innych środków masowego rażenia wykonanych środkami przełożonego na realizację zadania bojowego;
- miejsce i roli dywizji /pułku/ w operacji zaczepnej armii /w natarciu dywizji/;
- orientacyjnie - określenie głównego wysiłku broni jądrowej i sposobu działania oddziałów /pododdziałów/ dla rozbicia określonego zgrupowania przeciwnika; odcinka przełamania; kolejności i sposobu rozbicia przeciwnika klasycznymi środkami rażenia; kierunku głównego uderzenia i ugrupowania bojowego dywizji /pułku/.

239

Zagadnienia te stanowią jednocześnie pierwszą część meldunku szefa sztabu dotyczącego propozycji decyzji do natarcia. Zazwyczaj szef sztabu nie "wygłasza" go w oddzielnym wystąpieniu lecz przedstawia dowódcy podczas wspólnie przeprowadzonej analizy zadania bojowego.

Jednocześnie z analizowaniem zadania bojowego szef sztabu kalkuluje czas i określa te zadania cząstkowe oraz przedsięwzięcia w zakresie organizacji natarcia, które należy zrealizować w pierwszej kolejności.

Zasadnicze przedsięwzięcia, które powinny być zrealizowane podczas organizacji natarcia, powinny być ujęte w opracowanym zawczasu blankiecie - terminarzu przygotowania natarcia i harmonogramie pracy sztabu lub ideowym modelu sieciowym, co znacznie skraca czas jego wykonania. Blankiety te po przeprowadzeniu kalkulacji czasu i wypełnieniu ich wynikającymi z niej terminami są bardzo pomocne w zorganizowaniu pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ nad przygotowaniem natarcia. Wzorce ich przedstawiono w załącznikach nr.....

Blankiet - terminarz przygotowania działań bojowych może wyglądać następująco:

TERMINARZ PRZYGOTOWANIA NATARCIA ....DZ /DPanc/

w okresie od .... do ....

Czas otrzymania zadania .....

Gotowość do natarcia .....

Posiadany czas na przygotowanie natarcia ... w tym czasu dziennego ...., nocnego ....

Termin przekazania zadań bojowych:

- drt .....
- artylerii .....
- pułkom i pozostałym oddziałom .....

240

Termin meldowania decyzji przełożonemu .....

Posiadany czas na powzięcie decyzji .....

Lp.	Wyszczególnienie przedsięwzięć	Termin wykonania	Wykonawca	Uwagi o wykonaniu
1	2	3	4	5
1.	Zapoznanie oficerów sztabu z zarządzeniem wstępnym armii			
2.	Wytyczne do uzupełnienia danych do decyzji i przekazania zadań - wynikających z zarządzenia wstępnego armii.			
3.	Analiza zadania bojowego, wrysowanie go na mapę roboczą dowódcy i kalkulacja czasu.			
4.	Przekazanie pułkom i pozostałym podwładnym zarządzeń wstępnych itp.			

Identyczne blankiety - terminarze przygotowania działań bojowych powinny znajdować się w notatnikach pracy dowódcy dywizji, szefa sztabu, szefów wydziałów i szefów rodzajów wojsk i służb, co pozwala na poinformowanie ich w bardzo krótkim czasie o terminach realizowanych przedsięwzięć, w razie potrzeby nawet w ruchu za pomocą technicznych środków łączności.

Po analizie zadania bojowego, przeprowadzeniu kalkulacji czasu i określeniu przedsięwzięć /zadań/ dowodzenia, które należy wykonać w pierwszej kolejności oraz ich wykonawców, szef sztabu zgodnie z wytycznymi dowódcy dywizji /pułku/ organizuje przekazanie zarządzeń wstępnych a niekiedy i najpilniejszych zadań bojowych do podległych oddziałów /pododdziałów/ oraz

241

pracę w zakresie uściślenia /przygotowania/ danych do decyzji dowódcy, przedsięwzięć planowania natarcia i terminów ich realizacji.

Szefowie wydziałów, rodzajów wojsk i służb z chwilą zapoznawania się z zadaniem bojowym do natarcia, oraz zarządzeniami sztabu nadrzędnego dotyczących wykorzystania podległego rodzaju wojsk i służb, przeprowadzają analizę zadania i ogólną ocenę sytuacji oraz, uwzględniając wytyczne dowódcy /szefa sztabu/, w których poda on zazwyczaj zarys zamiaru do natarcia, określają zadania, które winny wykonać podległe im oddziały /pododdziały/ natychmiast i po zaakceptowaniu ich przez dowódcę /szefa sztabu/ przekazują je wykonawcom. Zadania te mogą dotyczyć: organizacji dodatkowego rozpoznania nieprzyjaciela, wsparcia ogniowego walczących wojsk sąsiada w przodzie, rozpoznania dróg przesunięcia dywizji itp.

Jednocześnie szefowie wydziałów, rodzajów wojsk i służb przystępują do uściślenia danych do decyzji dowódcy i planowania natarcia.

2.4.4. <u>Praca dowódcy i sztabu podczas planowania i organizacji natarcia do czasu powzięcia decyzji dowódcy do natarcia, przekazania zadań bojowych oraz najpilniejszych wytycznych współdziałania i zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych.</u>

Po analizie zadania i ustaleniu organizacji pracy podczas planowania działań dowódca albo szef sztabu zapoznaje szefów wydziałów i rodzajów wojsk i służb z zarysem zamiaru i wytycznymi dowódcy w zakresie niezbędnym do wykonywania przez nich

obowiązków funkcyjnych i określa: kto, do kiedy i jakie winien przygotować dane niezbędne do decyzji dowódcy i planowania natarcia oraz przekazać zadania i zarządzenia podległym wojskom. Poza tym uściśla on: siły i środki, które należy wydzielić do prowadzenia rozpoznania nieprzyjaciela i dróg marszu; zagadnienia współpracy wydziałów pomiędzy sobą i szefami rodzajów wojsk i służb; nawiązania współdziałania z sąsiadami, składu osobowego na poszczególnych punktach dowodzenia oraz wydaje zarządzenia dotyczące przejęcia przydzielonych dywizji /pułkowi/ sił i środków.

Organizując pracę w tym okresie szef sztabu, o ile zachodzi taka potrzeba, w swych wytycznych może przekazać:

Szefowi wydziału operacyjnego /starszemu pomocnikowi szefa sztabu d/s operacyjnych/: termin i zakres przygotowania danych i kalkulacji operacyjno-taktycznych niezbędnych do decyzji dowódcy; skład grupy rekonesansowej, sposób i termin przeprowadzenia rekonesansu; kto, kiedy i jakie powinien dostarczyć dane do planowania natarcia; terminy i sposób przekazania zadań bojowych; przedsięwzięcia dotyczące maskowania, walki radioelektronicznej, OPBMAR, przygotowania wojsk do działań oraz terminy, siły i środki dla ich wykonania; organizacja wypoczynku oficerów sztabu itp.

Szefowi rozpoznania: dla wykonania jakich zadań i w jakiej kolejności skoncentrować główny wysiłek rozpoznania, terminy wykonania tych zadań; organizacja systemu rozpoznania i przekazywania informacji z rozpoznania; jakie dane o przeciwniku i w jakich terminach przygotować dowódcy do decyzji i do planowania natarcia; sposoby współdziałania i wymiany informacji z sąsiednimi organami rozpoznawczymi.

243

Szefowi łączności: z kim i w jakich terminach zorganizować łączność; sposoby zapewnienia maskowania łączności, przeciwdziałania rozpoznaniu radioelektronicznemu przeciwnika i wykorzystania przez niego systemu łączności w celu dezorganizowania dowodzenia poprzez przekazywanie fałszywych informacji, jakie dane i w jakim terminie przygotować do decyzji i planowania; miejsce i rozmieszczenia, oś i sposób zmiany punktów dowodzenia.

Realizując te przedsięwzięcia szef sztabu utrzymuje ścisły kontakt z dowódcą w czasie podejmowania przez niego decyzji, równolegle kieruje pracą sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb nad przygotowaniem danych do decyzji dowódcy i planowania oraz osobiście, korzystając z bezpośredniej pomocy jednego z pomocników szefa wydziału operacyjnego oraz danych i kalkulacji opracowanych przez sztab, przygotowuje propozycje decyzji do natarcia.

W tym samym czasie dowódca przygotowuje do szczegółowej oceny sytuacji, w trakcie której wysłuchuje meldunków poszczególnych szefów /oficerów sztabu/, w tym także propozycji decyzji szefa sztabu.

Podczas organizacji natarcia w ograniczonym czasie propozycje decyzji szefa sztabu przedstawia się dowódcy zazwyczaj sukcesywnie w miarę rozwiązywania poszczególnych zagadnień decyzji, w bezpośredniej rozmowie dowódcy z szefem sztabu.

W propozycjach decyzji szef sztabu powinien uwzględnić:

1. Wnioski z analizy zadania i oceny położenia.
2. Zadania wykonywane w pasie natarcia dywizji /pułku/ siłami i środkami przełożonego, a w szczególności:
   - ilość i moc wykonywanych uderzeń jądrowych i chemicznych;
   - rodzaj, skład i zadania wykonywane przez lotnictwo i uzbrojone śmigłowce;

244

- zadania taktycznych i operacyjnych desantów;

Wpływ tych zadań na wykonanie zadania bojowego przez dywizję /pułk/.

3. Zamiar natarcia: główne zgrupowania i obiekty nieprzyjaciela oraz kolejność i sposób ich zniszczenia bronią jądrową i innymi środkami rażenia oraz oddziałami /pododdziałami/; kierunek głównego uderzenia /a w warunkach niestosowania broni jądrowej - także odcinek przełamania/; ugrupowanie sił i środków do natarcia.
4. Zadania dla pułków /batalionów/ pierwszego i drugiego rzutu oraz pozostałych elementów ugrupowania bojowego.
5. Skład i zadania desantów powietrznych;
6. Główne problemy organizacji dowodzenia i współdziałania oraz zabezpieczenia działań bojowych /ze szczególnym uwzględnieniem rozpoznania, OPBMAR, maskowania, walki radioelektronicznej i tyłowego zabezpieczenia działań/.
7. Zasadnicze przedsięwzięcia dotyczące przygotowania natarcia oraz kolejność, terminy i sposób ich wykonania.

Przedstawione przez szefa sztabu propozycje decyzji, po zaakceptowaniu ich przez dowódcę dywizji /pułku/, przekształcają się w decyzję dowódcy, na podstawie której szef sztabu organizuje rozwinięcie decyzji w plan natarcia, przekazanie zadań bojowych podległym oddziałom /pododdziałom/ i innych informacji o decyzji dowódcy.

W określonych sytuacjach dowódca może powziąć decyzję do natarcia bez wysłuchiwania propozycji decyzji szefa sztabu Szef sztabu powinien być jednak zawsze przygotowany do ich zameldowania.

Szef wydziału operacyjnego /starszy pomocnik szefa sztabu ds.operacyjnych/ zgodnie z wytycznymi dowódcy i szefa sztabu

215

/albo uwzględniając uprzednie ich ustalenia/ kieruje pracą wydziału w zakresie: przygotowania danych do decyzji dowódcy oraz kalkulacji operacyjno-taktycznych, zebrania niezbędnych danych do decyzji od innych szefów wydziałów, rodzajów wojsk i służb, zebrania dodatkowych informacji o położeniu, opracowania decyzji dowódcy na dwóch-trzech mapach roboczych, przygotowania i przekazania zadań bojowych, planowania rekonesansu, organizacji współdziałania i utrzymania wojsk w stałej gotowości bojowej. Na żądanie dowódcy lub szefa sztabu melduje im dane do decyzji oraz informuje sztab armii /dywizji/ o sytuacji i decyzji dowódcy.

Wykonanie tych przedsięwzięć w możliwie najkrótszym czasie wymaga szczegółowego podziału zadań pomiędzy poszczególnych oficerów wydziału operacyjnego oraz zastosowania takich metod pracy, które pozwalają realizować je równolegle, operatywnie i dokładnie. Organizacja pracy wydziału operacyjnego dywizji w tym etapie działań może być następująca.

Szef wydziału operacyjnego pracuje zwykle z dowódcą, w jego wozie dowodzenia lub w centrum dowodzenia. W bezpośredniej styczności z szefem wydziału operacyjnego pracuje jeden jego starszy pomocnik oraz jeden-dwóch pomocników szefa wydziału operacyjnego. Oficerowie ci przygotowują kalkulację dotyczącą: użycia broni jądrowej, przesunięcia dywizji /pułku/ z rejonu wyjściowego na rubież ataku; kolejności i terminów wykonania zadań bojowych, stosunku sił; uzgadniają z szefem artylerii szefem obrony przeciwlotniczej, szefami rodzajów wojsk i służb i innych wydziałów poszczególne zagadnienia do powzięcia decyzji i planowania natarcia, współuczestniczą w opracowaniu mapy roboczej dowódcy, szefa sztabu i szefa wydziału operacyjnego,

zbierają dane do legendy mapy roboczej dowódcy, zbierają informacje alarmowe i meldują je natychmiast dowódcy /szefowi sztabu/ oraz przekazują pilne zarządzenia bojowe i inne dane o decyzji dowódcy zgodnie z poleceniami przełożonych. Opracowują plan-terminarz, harmonogram pracy sztabu, plan rekonesansu oraz projekt przedsięwzięć dotyczących organizacji współdziałania.

Drugi starszy pomocnik szefa wydziału operacyjnego wraz z pozostałymi oficerami wydziału operacyjnego, zgodnie z wytycznymi szefa wydziału operacyjnego kieruje pracą w zakresie zbierania, przekazywania informacji oraz szczegółowego planowania. Podczas podejmowania decyzji przez dowódcę oficerowie ci powinni zebrać i opracować aktualne dane o położeniu własnych wojsk i sąsiadów, przygotować mapę szczegółowej oceny terenu, kalkulacje dotyczące wysadzenia desantów oraz propozycje przedsięwzięć dotyczących obrony przed środkami masowego rażenia, maskowania i osiągnięcia zaskoczenia, walki radioelektronicznej, ubezpieczenie, tajnego dowodzenia, przesunięcia i rozmieszczenia punktów dowodzenia oraz służby porządkowo-ochronnej. Ponadto zapewniają oni wymianę informacji pomiędzy poszczególnymi wydziałami i szefami rodzajów wojsk i służb na SD i pomiędzy SD a KSD oraz z sąsiadami.

Dane do decyzji oraz wnioski wynikające z kalkulacji operacyjno-taktycznych oficerowie wydziału operacyjnego meldują szefowi wydziału operacyjnego lub bezpośrednio szefowi sztabu /informując o tym bezpośredniego przełożonego/. Szef wydziału operacyjnego melduje zazwyczaj dowódcy opracowane dane do decyzji sukcesywnie, w miarę rozwiązywania poszczególnych problemów lub w formie odpowiedzi na zadane pytania przez dowódcę lub szefa sztabu i po ich zaakceptowaniu wrysowuje je na jego mapę roboczą.

247

Zazwyczaj w ten sposób dowódca dywizji /pułku/ w bezpośred-
im kontakcie z szefem sztabu i szefem wydziału operacyjnego,
orzystając z ich pomocy podejmuje decyzję i jednocześnie obrazu-
e ją na swojej mapie roboczej.

W przygotowywanych danych do decyzji szef wydziału opera-
yjnego /starszy pomocnik szefa sztabu pułku ds. operacyjnych/
owinien uwzględnić:

. Skład, położenie, gotowość i możliwości oddziałów /pododdzia-
ów/.

2. Możliwości zapewnienia przewagi nad przeciwnikiem poprzez:

przyjęcie odpowiedniego ugrupowania bojowego oraz zapewnienia tajemnicy natarcia i zaskoczenia; sposób i czas przesunięcia dywizji na rubież ataku; kalkulację czasu i stosunku sił i wynikające z nich wnioski dotyczące ilości sił i środków, które należy użyć w celu zapewnienia przewagi na kierunku głównego uderzenia; siły i środki do działań na drugim kierunku, działań pozornych i demonstracyjnych.

3. Możliwości dywizji /pułku/ zapewnienia przewagi podczas wykonywania zadań w toku natarcia: sposób pokonywania kolejnych rubieży obronnych, rozbijania odwodów nieprzyjaciela, odpierania kontrataków, wprowadzenia do walki drugiego rzutu, forsowania przeszkód wodnych, łączenia się z desantami taktycznymi i operacyjnymi, przechodzenia do natarcia w nocy itp.

4. Wpływ terenu, warunków meteorologicznych oraz pory dnia na realizację zadań bojowych przez oddziały /pododdziały/ i przedsięwzięcia zapewniające złagodzenie ich ujemnego skutku.

W ocenie terenu należy uwzględnić ukształtowanie i właściwości ochronne i maskujące terenu, zmiany jego charakteru

w wyniku uderzeń jądrowych /strefy zniszczeń, pożarów, skażeń i zatopionego terenu/ najdogodniejsze kierunki do natarcia oddziałów i pododdziałów, kierunki mniej dostępne lecz mogące zapewnić zaskoczenie przeciwnika, kierunki niekontrolowane przez środki rozpoznania radioelektronicznego nieprzyjaciela, rejony i rubieże opanowanie których stwarza sprzyjające warunki realizacji zadań, utrudnia nieprzyjacielowi wykonanie uderzeń jądrowych i osłabia skutki użycia tej broni, stan dróg i możliwości manewru poza drogami, dogodne rubieże bezpieczeństwa, rozwinięcia wojsk i ataku oraz rejony ześrodkowania oddziałów przechodzących do drugiego rzutu /odwodu/ oraz porażonych bronią masowego rażenia.

Wpływ warunków meteorologicznych: stan pogody i jej wpływ na działanie wojsk, wykorzystanie środków rażenia i rozpoznania oraz pokonywanie /forsowanie/ przeszkód wodnych; kierunki i prędkość wiatru na różnych wysokościach i jego wpływ na wykorzystanie broni masowego rażenia.

Wpływ pory dnia: czy natarcie prowadzi się w dzień czy w nocy, względnie ile czasu prowadzone będzie w jednej i drugiej porze doby; jeżeli natarcie prowadzone będzie w nocy, to prognozowany jej charakter, możliwości wykorzystania środków nocnego widzenia oraz zabezpieczenia oświetlenia natarcia; przedsięwzięcia, które należy zrealizować w celu sprawnego natarcia w nocy, oraz sprawnego przejścia od działań dziennych do nocnych i odwrotnie.

Przedsięwzięcia dotyczące: obrony przed bronią masowego rażenia, ubezpieczenia, maskowania, walki radioelektronicznej, zabezpieczenia topograficznego i hydrometeorologicznego. Przedsięwzięcia te zostały szczegółowo omówione w podrozdziale dotyczącym zabezpieczenia działań bojowych.

29

Dane do decyzji dowódcy i planowania natarcia powinny być oparte na wnikliwej analizie zadania, ocenie sytuacji, wytycznych dowódcy i szefa sztabu oraz na rzetelnych kalkulacjach operacyjno-taktycznych.

Wydział operacyjny /starszy pomocnik szefa sztabu pułku ds. operacyjnych/ przeprowadza najczęściej kalkulacje dotyczące: użycia broni jądrowej i pasa bezpieczeństwa /wspólnie z szefem artylerii/, przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież ataku oraz czasu wyruszenia oddziałów /pododdziałów/ do ataku, stosunku sił i środków, oceny sytuacji i pokonywania stref skażeń /wspólnie z szefem zabezpieczenia chemicznego/ oraz wysadzenia desantów taktycznych.

W celu szybkiego przeprowadzenia kalkulacji, wykorzystuje się szeroko zawczasu opracowane wzory, tabele, kalkulatory, linijki kalkulacyjne i elektroniczne maszyny obliczeniowe z zawczasu przygotowanymi programami.

W obliczeniach związanych z użyciem broni jądrowej określa się: najdogodniejszy czas wykonania uderzeń jądrowych, moc amunicji jądrowej stosownie do charakteru przewidzianych obiektów i pożądanego stopnia porażenia; punkty zerowe /środki/ wybuchów, rodzaj i wysokość wybuchu, rubież bezpieczeństwa dla wojsk własnych.

Czas użycia brobi jądrowej określa się tak, żeby pierwsze uderzenia zostały wykonane na wykrytą broń masowego rażenia nieprzyjaciela oraz na to zgrupowanie, od którego rozbicia zależy powodzenie w wykonaniu zadania bojowego. Uwzględnia się również konieczność jak najszybszego wykorzystania skutków uderzeń jądrowych przez oddziały i pododdziały ogólnowojskowe pierwszego rzutu oraz przez awangardy, oddziały wydzielone i desanty.

250

Moc ładunku jądrowego określa się w następujący sposób. Na początku ustala się żądany stopień porażenia nieprzyjaciela z uwzględnieniem charakteru obiektu, jego właściwości ochronnych i rozmiarów, odległości strzelania oraz odległości punktu zerowego /środka/ wybuchu od środka celu. Określenie mocy wybuchu praktycznie polega na odszukaniu promienia rażenia danego celu odpowiednim ładunkiem. W celu dokładniejszego określenia tego promienia oraz możliwych strat nieprzyjaciela zwykle używa się różnych tabel, linijek, wzorów i wykresów zawartych w instrukcjach i podręcznikach o użyciu broni jądrowej.

W wypadku gdy brak jest ładunku jądrowego o mocy zapewniającej wykonanie zadania bojowego, używa się kilku rakiet o mniejszej mocy według danych z tabeli.

Liczba rakiet równoważna jednej rakiecie z ładunkiem jądrowym niezbędnej mocy

Posiadane ładunki jądrowe o mocy /kt/	Liczba rakiet zastępująca ładunek jądrowy /kt/							
	5	10	20	30	40	50	75	100
5	1	2	3	3	więcej niż trzy			
10	–	1	2	2	2	3	więcej niż trzy	
20	–	–	1	1	2	2	2	3
30	–	–	–	1	1	1	2	2

Punkt zerowy /środek/ wybuchu określa się w zależności od charakteru i rozmiarów celu, ważności poszczególnych jego elementów oraz od zakładanego stopnia jego porażenia. W tym celu można posłużyć się zwykłym kręgiem celuloidowym /o promieniu

851

równym promieniowi rażenia ładunku żądanej mocy/, który nakłada się na cel tak, żeby wybrać najdogodniejsze położenie środka kręgu w stosunku do celu. W większości wypadków najdogodniejsze położenie punktu zerowego /środka/ wybuchu będzie się pokrywało ze środkiem celu.

Rodzaj i wysokość wybuchu /wysoki lub niski powietrzny, naziemny, podziemny itp./ określa się zależnie od charakteru celu /obiektu/, stopnia niezbędnego porażenia, mocy amunicji oraz z uwzględnieniem rodzaju działań bojowych wojsk. Zależność wysokości wybuchu od mocy amunicji jądrowej określa się według odpowiednich wzorów lub gotowych tabel.

Pas bezpieczeństwa dla wojsk własnych określa się, uwzględniając: rodzaj wybuchu, wielkość możliwego odchylenia rakiety od planowanego punktu zerowego, właściwości terenu, oraz porę dnia. Obliczenia przeprowadza się na podstawie tabel lub następującego wzoru:

$$R_b = R\Delta_{pf} + 5\,U_k$$

gdzie: R_b – pas bezpieczeństwa;

$R\Delta_{pf}$ – najmniejsza odległość od środka wybuchu; zabezpieczająca ludzi przed rażeniem;

$5\,U_k$ – największe uchylenie punktu zerowego wybuchu jądrowego od punktu przygotowania danych w kierunku.

Kalkulacje dotyczące przesunięć wojsk i wykonania zadań ogniowych przeprowadza się w stosunku do czasu ataku przedniego skraju obrony nieprzyjaciela. Czas ten nazwano umownie godziną "G".

Kalkulacje dotyczące przesunięcia dywizji na rubież ataku obejmują: ustalenie długości drogi dla każdego oddziału /pododdziału/, czasu wyjścia wojsk z rejonu wyjściowego i czasu przekroczenia linii wyjściowej, linii wyrównania i rubieży rozwinięcia w dywizji - w kolumny batalionowe, w pułku - w kolumny kompanijne i plutonowe; określenie rubieży pasa bezpieczeństwa, czasu wyjścia wojsk na rubież ataku, zajęcia pozycji startowych przez dywizjon rakiet taktycznych i pozycji ogniowych przez artylerię oraz rozliczenie sił i środków dla organizacji służby porządkowo-ochronnej i regulacji ruchu.

Danymi wyjściowymi dla przeprowadzenia tych kalkulacji są: odległość rubieży ataku i czas, w którym wojska winny ją osiągnąć; odległość marszu od linii wyjściowej do rubieży ataku; linia wyjściowa, regulowania i rubieże rozwinięcia; ugrupowanie dywizji /pułku/ do przesunięcia i długość kolumn oraz poszczególnych jej członów; prędkość marszu oddziałów /pododdziałów/ na poszczególnych odcinkach drogi.

Sposób przeprowadzenia kalkulacji przesunięcia zależy głównie od posiadanych na wyposażeniu dywizji /pułku/ środków pomocniczych i rodzaju technicznych środków do przeprowadzenia kalkulacji.

W każdym przypadku kalkulację przesunięcia dywizji /pułku/ rozpoczyna się od przygotowania mapy i określenia ugrupowania marszowego z uwzględnieniem długości poszczególnych członów kolumny.

Przygotowanie mapy do kalkulacji marszu polega na wrysowaniu na nią: dróg marszu, linii wyjściowej dróg dojścia do linii wyjściowej z zammowanego rejonu, rubieży rozwinięcia w kolumny batalionowe i kolumny kompanijne oraz rubieży ataku,

253

na podziale dróg marszu na odcinki 10 km i opisanie ich w kilometrach z uwzględnieniem współczynnika krętości dróg i rzeźby terenu, oraz na podziale dróg na odcinki pozwalające na przesuwanie kolumny o jednakowej średniej szybkości marszu. Z kolei ustala się ugrupowanie marszowe do przesunięcia dywizji /pułku/ oraz określa długość kolumny na każdej drodze oraz długość poszczególnych członów kolumny i odstępy między nimi.

Po wykonaniu tych czynności kalkulacje przesunięcia dywizji /pułku/ można przeprowadzić za pomocą kalkulatorów, specjalnie przygotowanych linijek, elektronicznej maszyny obliczeniowej lub za pomocą wzoru.

$$Tr = T_1 + \frac{60^{\circ} Do}{V}$$

gdzie: Tr – czas wyjścia wojsk na daną rubież /w min./;

T_1 – czas wyjścia wojsk na rubież ataku względnie obliczony już czas wyjścia na poprzednią rubież /w min./;

60 – stała liczba oznaczająca ilość minut w godzinie;

Do – odległość między rubieżami /w km/;

V – prędkość marszu wojsk /w km/godz./.

Sposób obliczania czasu wyjścia wojsk na rubież ataku za pomocą podanego wzoru jest następujący:

Zależnie od stanu dróg ustala się prędkość marszu wojsk pomiędzy poszczególnymi rubieżami /rubieżą ataku a rubieżą rozwijania w kolumny kompanijne, rubieżą rozwijania się w kolumny kompanijne a rubieżą rozwijania w kolumny batalionowe, oraz tą ostatnią rubieżą a linią wyjściową/. Następnie w stosunku do czasu, w którym czołowe oddziały powinny osiągnąć rubież ataku z uwzględnieniem godziny "G", oblicza się czas wyjścia wojsk na rubież ataku z kolei na rubież rozwinięcia w kolumny kompanijne, batalionowe i czas przekroczenia przez czoło kolumn

254

oddziałów pierwszego rzutu linii wyjściowej.

Czas przekroczenia linii wyjściowej ogonem kolumny określa się z uwzględnieniem głębokości kolumny.

Z chwilą otrzymania czasu godziny "G", czas kalkulacyjny przekształca się w czas astronomiczny i przekazuje podległym oddziałom /pododdziałom/.

W toku oceny wojsk własnych dokonuje się analizy i obliczenia ilościowego i jakościowego stosunku sił. Nie chodzi przy tym o formalne czysto matematyczne porównanie istniejących stanów ilościowych w różnych rodzajach uzbrojenia - wojsk własnych i nieprzyjaciela. Analiza stosunku sił ma na celu ustalenie racjonalnych podstaw do przyjęcia takiego ugrupowania bojowego oraz wyboru takiego sposobu użycia sił i środków, który zapewni uzyskanie zdecydowanej przewagi nad przeciwnikiem. W analizie stosunku sił winno się uwzględniać zarówno stan ilościowy jak i jakościowy następujących czynników: przewagi położenia, taktyki i zaskoczenia, stanu moralno-politycznego, dowodzenia systemów kierowania ogniem, wyszkolenia i dyscypliny, organizacji, uzbrojenia ze szczególnym uwzględnieniem broni jądrowej, artylerii, czołgów i środków przeciwpancernych oraz systemów kierowania ich ogniem, stanu zaopatrzenia i gotowości bojowej.

Za podstawę w analizie stosunku sił należy przyjąć możliwości wojsk własnych i nieprzyjaciela w wykonaniu uderzeń jądrowych i innymi środkami masowego rażenia. Ocenia się je, uwzględniając ilość i prawdopodobny skutek wszystkich uderzeń wykonywanych w pasie działania dywizji /oddziału/ i czas, w którym mogą być wykonane. Strona, która skuteczniej i szybciej uderzy bronią masowego rażenia zmienia bowiem radykalnie stosunek sił na swoją korzyść.

255

Możliwą treść i formę obliczeń ilościowego stosunku sił w natarciu dywizji przedstawiono w załączniku nr .....

Kalkulacje desantu taktycznego obejmują ustalenia możliwości załadowania ludzi i uzbrojenia do śmigłowców, czasu i kolejności załadowania, czasu przelotu, wysadzenia i działania desantu na tyłach nieprzyjaciela, a także określenie potrzeb w materiałowo-technicznym zabezpieczeniu desantu.

Kalkulacje dotyczące działań w strefach skażeń przeprowadza się w celu określenia możliwości i właściwych sposobów ich pokonania oraz określenia dawki napromienienia, którą otrzymują żołnierze podczas natarcia w tych strefach. Kalkulacje te mogą być dokonane w oparciu o prognozowanie jeszcze przed wejściem w rejon skażony bądź też określone na podstawie danych z rozpoznania skażeń i wskazań indywidualnych dozymetrów /pomiarów grupowych/.

Obliczenia prowadzone na podstawie prognozy mogą dotyczyć prognozowanych dawek napromienienia: podczas przebywania w strefie skażeń, pokonywania śladu obłoku promieniotwórczego, przekraczania szerokiej strefy skażeń oraz prognozowania czasu rozpoczęcia przekraczania strefy skażeń i stopnia skażenia ludzi i techniki bojowej podczas działania w strefach skażeń. Obliczenia te prowadzi się w oparciu o szereg danych dotyczących prędkości marszu w strefie skażeń, czasu przebywania w strefie skażeń, mocy i rodzaju wybuchu jądrowego, dawki promieniowania od chwili wybuchu do czasu rozpoczęcia ekspozycji, współczynnika osłabienia itp., za pomocą zawczasu opracowanych tabel i wzorów mechanicznych i elektronicznych arytmometrów.

Prognozowane dawki napromienienia wojsk podczas przebywania w strefie skażeń obliczamy wg wzoru:

256

$$D = \frac{D_{wyj.} - D_{wej.}}{K}$$

gdzie: $D_{wyj.}$ – dawka promieniowania od rozpoczęcia ekspozycji do czasu zakończenia eskpozycji /wyjścia/;

$D_{wej.}$ – dawka promieniowania od chwili wybuchu do czasu rozpoczęcia eskpozycji na żołnierzy /czas wejścia w teren skażony – czas opadu pyłu promieniotwórczego/;

K – współczynnik słabienia.

Kalkulacje prognozowanej dawki napromienienia wojsk podczas przekraczania szerokiej strefy skażeń można dokonać za pomocą wzoru:

$$D = /D_1 + D_2 + D_3 \ldots D_n/ \cdot K_o$$

gdzie: D_1 – dawka napromienienia w czasie przekraczania pierwszego śladu dla danej odległości i mocy wybuchu;

D_2 – dawka napromienienia w czasie przekraczania drugiego śladu dla danej odległości i mocy wybuchu;

K_o – współczynnik ochrony.

Stopień skażenia ludzi i sprzętu określamy przez pomiar przy pomocy rentgenoradiometru lub wg wzoru:

$$Q = K \cdot P$$

gdzie: Q – stopień skażenia w mR/h;

K – współczynnik przeliczeniowy mocy dawki;

P – moc dawki w R/h.

Dawkę napromienienia żołnierzy na podstawie zmierzonych w terenie mocy dawek można obliczyć wg wzoru:

$$D = \frac{P_{śr} \cdot t}{K}$$

gdzie: $P_{śr}$ – średnia arytmetyczna mocy dawek za cały okres napromienienia w R/h;

t - czas przebywania w terenie skażonym w h;

K - współczynnik osłabienia.

Przykłady kalkulacji dotyczących działań wojsk w strefach skażeń przedstawiono w załączniku nr 68.

Opracowane kalkulacje operacyjno-taktyczne służą nie tylko do powzięcia uzasadnionej decyzji do natarcia przez dowódcę lecz i do organizacji współdziałania i szczegółowego planowania natarcia.

Równolegle z przygotowaniem danych do decyzji dowódcy oficerowie wydziału operacyjnego, rozpoznawczego i szefowie rodzajów wojsk i służb biorą udział w zobrazowaniu decyzji na mapie roboczej dowódcy, szefa sztabu i szefa wydziału operacyjnego.

Organizacja pracy podczas powzięcia i zobrazowania decyzji dowódcy dywizji do natarcia może być następująca.

Po wydaniu przez dowódcę zarządzeń wstępnych i wytycznych do przygotowania danych do decyzji, dowódca z szefem sztabu, starszym pomocnikiem SO i szefem wydziału rozpoznawczego oceniają nieprzyjaciela, określają najdogodniejsze obiekty uderzeń jądrowych, główne zgrupowanie przeciwnika oraz siły i środki potrzebne do pobicia tego zgrupowania. W tym samym czasie:

- szef wydziału operacyjnego lub jego starszy pomocnik przeprowadza kalkulacje przesunięcia dywizji, a jeden z pomocników tego wydziału zbiera dane i oblicza stosunek sił;

szef artylerii dywizji wraz z oficerem kierunkowym AL przygotowuje dane o możliwościach wykorzystania broni jądrowej i lotnictwa wpisując je na odpowiednim blankiecie legendy.

Po zrealizowaniu tych czynności szef wydziału operacyjnego i szef artylerii meldują dowódcy dywizji wyniki swojej pracy w możliwie najkrótszej formie /np. przedstawiając na mapie robo-

czej możliwości ugrupowania i przesunięcia dywizji, wypełniony blankiet stosunku sił, wykorzystania broni jądrowej, lotnictwa oraz odpowiadają na pytania dowędcy/.

Dowódca dywizji wykorzystując przedstawione dane do decyzji i kalkulacje, ocenia możliwości najskuteczniejszego wykorzystania broni jądrowej i podległych oddziałów, zatwierdza lub wnosi poprawki do uzyskanych informacji i w miarę rozstrzygania poszczególnych problemów decyzji wrysowuje na swoją mapę roboczą: uderzenia jądrowe, odcinki przełamania pułków, kierunek głównego uderzenia, ugrupowanie bojowe i zadania oddziałów. W wykonywaniu tych czynności dowódca korzysta najczęściej z pomocy jednego z oficerów wydziału operacyjnego.

W tym samym czasie, w miarę wrysowywania poszczególnych elementów decyzji dowódcy na jego mapę roboczą, szef wydziału operacyjnego i jego pomocnik wrysowuje te same dane na mapę roboczą szefa sztabu /szefa wydziału operacyjnego/, na której, zgodnie z decyzją dowódcy przy współudziale szefów rodzajów wojsk i służb /lub podległych im oficerów/ precyzuje się rozmieszczenie poszczególnych elementów w ugrupowaniu marszowym i bojowym. Jednocześnie z mapy tej przekazuje się szefom rodzajów wojsk i służb /~~lub~~ lub podległym im oficerom/ te dane z decyzji dowódcy, które są niezbędne do planowania wykorzystania podległych im pododdziałów i oddziałów.

Równolegle z realizacją tych czynności inny oficer wydziału operacyjnego przygotowuje blankiet podziału sił i środków, a jeszcze inny, wspólnie z szefem łączności - propozycje rozmieszczenia punktów dowodzenia i ich przesunięcia.

W tym samym czasie poszczególni oficerowie sztabu opracowują pozostałe zagadnienia legendy do mapy roboczej dowódcy:

259

- szef rozpoznania - ocenę przeciwnika;
- szef sztabu - propozycje zamiaru działań;
- kwatermistrz - główne zagadnienia zabezpieczenia tyłowego.

Informacje zawarte w tych blankietach przedstawiają szefowie bezpośrednio po ich opracowaniu dowódcy lub szefowi sztabu /szefowi wydziału operacyjnego/. Po zaakceptowaniu zawartych w nich propozycji przez dowódcę, stają się one wytycznymi do planowania działań.

Opracowana w ten sposób decyzja na mapie roboczej wraz z legendą, stanowi podstawę do postawienia zadań bojowych, wydania pilnych wytycznych współdziałania, zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych i szczegółowego planowania natarcia.

Treść i formę zobrazowania decyzji dowódcy dywizji /pułku/ do natarcia na jego mapie roboczej przedstawiono w załącznikach nr .....

Stawianie zadań bojowych.

Podczas organizacji natarcia z rejonów położonych w głębi zasadniczym sposobem stawiania zadań bojowych jest wydanie ustnego rozkazu bojowego osobiście przez dowódcę /szczególnie tym pułkom/batalionom/ które wykonują najważniejsze zadania/ lub przekazanie zadań bojowych przez innych oficerów dowództwa i sztabu, którzy wyjadą na SD podległych oddziałów /pododdziałów/.

Wraz z zadaniem bojowym przekazuje się podwładnym najpilniejsze wytyczne współdziałania i zabezpieczenia bojowego natarcia.

W dywizji rozkaz bojowy może być przekazany po powzięciu decyzji z mapy. W pułku, o ile pozwala czas i sytuacja na prze-

260

prowadzenie rekonesansu - zadania bojowe stawia się z zasady po rekonesansie w terenie.

Rozkaz bojowy wydany przez dowódcę ustnie, zapisuje szef wydziału operacyjnego lub jego starszy pomocnik, względnie - utrwala się za pomocą środków technicznych.

Bezpośrednio po wydaniu rozkazu i pilnych wytycznych współdziałania przez dowódcę, szefowie wydziałów sztabu, rodzajów wojsk i służb przekazują pilne zadania dotyczące wykorzystania podległych im oddziałów i pododdziałów oraz zarządzenia zabezpieczenia bojowego natarcia.

Należy dążyć do tego, ażeby opracowanie rozkazu bojowego na piśmie lub na mapie zakończyć przed stawianiem zadań bojowych

Treść i formę rozkazu bojowego do natarcia dywizji i pułku z rejonów położonych w głębi przedstawiono w załącznikach .....

2.4.5. Praca sztabu dywizji /pułku/ w zakresie rekonesansu, rozwinięcia decyzji w szczegółowy plan natarcia, organizacji współdziałania, przekazania zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych na całą głębokość natarcia.

Po powzięciu decyzji przez dowódcę dywizji /pułku/ zazwyczaj na podstawie informacji zobrazowanych na mapie, oraz przekazaniu niezbędnych informacji o decyzji do natarcia dowódcom i sztabom oddziałów /pododdziałów/, sztab dywizji /pułku/ oraz szefowie rodzajów wojsk i służb przystępują do rozwinięcia decyzji w szczegółowy plan natarcia, planowania i realizacji przedsięwzięć dotyczących organizacji rekonesansu /o ile pozwala na to czas i rekonesans nie był przeprowadzony przed powzięciem decyzji do natarcia/ i współdziałania; obrony przeciw-

261

lotniczej; rozpoznania, obrony przed bronią masowego rażenia; ubezpieczenia, zabezpieczenia inżynieryjnego, maskowania, walki radioelektronicznej; zabezpieczenia hydrometeorologicznego, topograficznego i tyłowego; dowodzenia, służby porządkowo-ochronnej i regulacji ruchu.

2.4.5.1. Organizacja i prowadzenie rekonesansu.

O ile tylko pozwala na to czas, szczególnie w dywizji i na niższych szczeblach dowodzenia należy dążyć do skonfrontowania i sprecyzowania decyzji, ~~planu natarcia~~ oraz zagadnień współdziałania z realiami terenu podczas rekonesansu. Doświadczenia wojenne oraz z ćwiczeń okresu powojennego uczą, że rekonesans ~~terenu~~, prowadzony przez dowódców, niezbędnych oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb wywiera istotny wpływ na wybór optymalnego sposobu natarcia i sprawne jego przeprowadzenie w konkretnej sytuacji.

Organizacja i metody prowadzenia rekonesansu zależą głównie od: czasu na organizację natarcia, sytuacji operacyjno-taktycznej oraz posiadanych środków transportu, które można wykorzystać dla prowadzenia rekonesansu.

Rekonesans prowadzi się głównie w celu: sprecyzowania decyzji i postawionych z mapy zadań bojowych, wytycznych współdziałania i zarządzeń zabezpieczenia bojowego natarcia, a także dla spotkania się z dowódcami dywizji /pułków/prowadzących działania bojowe na kierunku natarcia dywizji /pułku/.

W natarciu z rejonów położonych w głębi rekonesans planuje się zazwyczaj scentralizowanie na szczeblu dywizji i prowadzi się do w jednym czasie na wszystkich szczeblach dowodze-

262

nia /od dywizji do kompanii nacierających w pierwszym rzucie/ w kilku grupach rekonesansowych. Liczba i skład grup rekonesansowych w dywizji zależy głównie od ugrupowania bojowego dywizji, liczby dróg przesunięcia oraz czasu, który można wydzielić dla przeprowadzenia rekonesansu.

W warunkach przygotowywania natarcia w ograniczonym czasie na każdy kierunek natarcia pułku lub odcinek przełamania i dwie drogi przesunięcia organizuje się oddzielną grupę rekonesansową, co pozwala na równoległą pracę tych grup podczas prowadzenia rekonesansu.

Dowódca dywizji /pułku/ powinien prowadzić osobiście rekonesans na głównym kierunku uderzenia dywizji /odcinku przełamania/. Na pozostałych kierunkach natarcia rekonesans może być prowadzony na jednym kierunku - pod kierownictwem zastępcy dowódcy dywizji do spraw liniowych, na kolejnym kierunku - dowódcy pułku nacierającego na tym kierunku z udziałem 1-2 oficerów sztabu dywizji.

W skład każdej grupy, oprócz prowadzącego rekonesans, powinni wejść niezbędni oficerowie sztabu dywizji /pułku/ i dowódcy tych batalionów i kompanii, które nacierać będą na kierunku prowadzonego rekonesansu.

Rekonesans planuje się i organizuje na podstawie wytycznych dowódcy dywizji /pułku/ i szefa sztabu, w których podają oni zazwyczaj: zadania, skład grup rekonesansowych, punkty pracy, czas przeprowadzenia rekonesansu i przedsięwzięcia dotyczące ubezpieczenia grup rekonesansowych oraz zapewnienia skrytości rekonesansu.

Zgodnie z wytycznymi jeden z pomocników szefa wydziału operacyjnego /starszy pomocnik szefa sztabu do spraw operacyjnych/ opracowuje plan rekonesansu w formie graficznej na swojej

262

mapie roboczej oraz tabelarycznej w zawczasu przygotowanym sformalizowanym blankiecie.

W planie rekonesansu określa się: skład grup rekonesansowych, drogi marszu, punkty pracy, rozpatrywane zagadnienia i czas pracy na poszczególnych punktach; gdzie, kiedy i dla rozstrzygnięcia jakich zagadnień przewiduje się spotkanie z podległymi i współdziałającymi dowódca sąsiednich dywizji i pułków /pododdziałów/, zwłaszcza z przodu; sposób ubezpieczenia grup rekonesansowych, zapewnienia łączności pomiędzy grupami i SD dywizji i pułków oraz skrytości przeprowadzenia rekonesansu.

Po zatwierdzeniu planu rekonesansu szef sztabu lub szef wydziału operacyjnego zapoznaje z jego treścią uczestników rekonesansu w takim zakresie, który jest niezbędny do wykonywania przez nich swych obowiązków i organizuje przedsięwzięcia dotyczące: uzgodnienia miejsca i czasu spotkania grup rekonesansowych z dowódcami sąsiednich związków i oddziałów /zwłaszcza - działających w przodzie/,wykorzystania schronów i innych urządzeń inżynieryjnych, zapewnienia ochrony i łączności podczas rekonesansu; wyjazdu grup rekonesansowych w teren i ubezpieczenia ich podczas przejazdu /przelotu/.

Rekonesans prowadzi się zazwyczaj w ten sposób, że najpierw rozpoznaje się drogi marszu ze szczególnym uwzględnieniem dróg od rubieży rozwinięcia do rubieży ataku; następnie ustala się zadania wykonywane na korzyść dywizji /pułku/ przez sąsiada prowadzącego działania bojowe w przodzie oraz uzgadnia z nim zagadnienia współdziałania; z kolei w oparciu o rekonesans terenu uściśla się decyzję, zadania bojowe i wytyczne do współdziałania.

26

Na szczeblu pułku, o ile pozwala na to czas, zadania bojowe stawia się w terenie. Bezpośrednio po postawieniu zadań bojowych wydaje się wytyczne do współdziałania.

2.4.5.2. Praca dowódcy i sztabu dywizji /pułku/ w zakresie organizacji współdziałania

We współczesnym natarciu biorą udział wojska rakietowe, oddziały i pododdziały różnych rodzajów wojsk, lotnictwo a w działaniach wzdłuż wybrzeża morskiego - siły marynarki wojennej. Każdy rodzaj wojsk różni się uzbrojeniem, organizacją i sposobem działania. Dlatego, niezbędnym warunkiem osiągnięcia celu natarcia i wykonania postawionego zadania jest zorganizowanie i utrzymanie ciągłego współdziałania. Polega ono na zgraniu wysiłków broni jądrowej i wojsk według zadań, kierunków, obiektów /rubieży, rejonów/ i czasu działania w celu pomyślnego wykonania zadania bojowego.

Współdziałanie w natarciu dywizji /pułku/ organizuje osobiście dowódca dywizji /pułku/ wykorzystując do realizacji tego ważnego przedsięwzięcia dowodzenia przede wszystkim szefa sztabu i podległy jemu sztab. Szef sztabu jest odpowiedzialny za organizację i utrzymanie ciągłego współdziałania.

Organizacja i utrzymanie współdziałania jest procesem ciągłym. Najistotniejsze elementy współdziałania wyrażone są w decyzji dowódcy i zadaniach bojowych dla oddziałów /pododdziałów/.

W pracy dotyczącej organizacji i utrzymania ciągłego współdziałania sztab realizuje następujące przedsięwzięcia: przygotowuje dowódcy dane i obliczenia niezbędne do sprawnej organizacji współdziałania; uzgadnia zagadnienia współdziałania ze sztabem przełożonego, z szefami rodzajów wojsk i służb oraz

265

z sąsiadami; opracowuje plan współdziałania i przekazuje wytyczne dowódcy do współdziałania podległym oddziałom /pododdziałom/; zapewnia dogodne warunki pracy dowódcy nad organizacją współdziałania na SD i w terenie; opracowuje i przekazuje podwładnym sygnały współdziałania, wzajemnego rozpoznawania i sposoby orientowania się w terenie /szczególnie we mgle i w nocy/; organizacji i utrzymania nieprzerwanej łączności współdziałania, kontroluje realizację wytycznych oraz odtwarza współdziałanie, w wypadku jego naruszenia, spowodowanego głównie przeciwdziałaniem przeciwnika.

Współdziałanie organizuje się na podstawie wytycznych do współdziałania przełożonego, decyzji i wytycznych do współdziałania dowódcy dywizji /pułku/.

Ogólna metoda pracy sztabu nad organizacją współdziałania w natarciu dywizji /pułku/ z rejonów położonych w głębi w warunkach zagrożenia użyciem broni jądrowej może być następująca.

Najpierw zbiera się niezbędne dane o sytuacji oraz dodatkowe informacje ze sztabu armii /dywizji/ dotyczące: uderzeń jądrowych, chemicznych i lotniczych desantów powietrznych i innych zadań wykonywanych w pasie natarcia siłami i środkami przełożonego; równolegle uzgadnia się zasadnicze zagadnienia współdziałania z sąsiadami z przodu, z prawa i z lewa, a w wypadku wprowadzania w pasie natarcia drugiego rzutu armii /dywizji/ - także z dowódcą tego związku /oddziału/ oraz z dowódcami oddziałów /pododdziałów/ wsparcia i oficerem kierunkowym armii lotniczej.

Szef sztabu i jeden z pomocników szefa wydziału operacyjnego /starszy pomocnik szefa sztabu do spraw operacyjnych/, w miarę rozwiązywania poszczególnych zagadnień; wrysowuje je na mapę roboczą szefa sztabu, a następnie, te z nich, które są

266

niezbędne dowódcy - także na mapę roboczą dowódcy dywizji /pułku/.

Następnie przystępuje się do określenia treści wytycznych współdziałania natarcia dywizji.

Treść wytycznych do współdziałania ustala się zgodnie z kolejnością wykonywania poszczególnych zadań cząstkowych z uwzględnieniem podziału dokonanego w decyzji dowódcy na zadanie: bliższe, następne i zadanie dnia /kierunek dalszego natarcia/.

W natarciu z rejonów położonych w głębi treść wytycznych współdziałania można określić według następujących zadań:

1. Walka o zapewnienie swobody przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież staku i wywalczenie przewagi w ogniowym przygotowaniu ataku.

2. Atak i wykonanie zadania bliższego dywizji /pułku/.

3. Wykonanie zadania następnego dywizji /pułku/.

4. Wykonanie zadania dnia /działania pułku po wykonaniu zadania następnego.

W każdym z tych zadań określa się cel działania, możliwe przeciwdziałanie nieprzyjaciela w osiągnięciu tego celu, precyzuje się jakie siły i środki wykorzystuje się do wykonania danego zadania /przełożonych i własne/ i ustala sposób i czas zgrania ich działań i wysiłków oraz niezbędne sygnały dowodzenia i współdziałania.

Podczas organizacji natarcia bez stosowania broni jądrowej w każdym zadaniu najpierw określa się treść współdziałania w warunkach stosowania klasycznych środków walki, a następnie - w warunkach stosowania broni jądrowej.

267

Główne zagadnienia współdziałania obrazuje się w formie graficznej /zazwyczaj na mapie roboczej szefa sztabu/ i w zawczasu przygotowanym sformalizowanym blankiecie legendy do tej mapy lub w formie tabelarycznej.

Treść tych zagadnień może być następująca:

Walka o zapewnienie swobody przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież ataku i wywalczenie przewagi w ogniowym przygotowaniu ataku.

1. Przewidywane przeciwdziałanie nieprzyjaciela: lotnictwem, oddziałami szturmowymi /na uzbrojonych śmigłowcach/, za pomocą desantów i grup dywersyjnych oraz wojsk działających w ugrupowaniu operacyjnym armii /na tyłach własnych wojsk/ na wojska dywizji /pułku/ w rejonie wyjściowym do natarcia, podczas wychodzenia z tego rejonu, przekraczania węzłów dróg, przeszkód wodnych, ciaśnin itp. oraz wejścia w strefę zasięgu skutecznego rozpoznania środkami radioelektronicznymi, ognia artylerii, przeciwpancernych pocisków kierowanych i innych środków rażenia; wojskami prowadzącymi walkę z sąsiadem z przodu /głównie - możliwość kontrprzygotowania i przerwania się jego oddziałów poza linię obecnej styczności wojsk/.

2. Siły i środki, które należy wydzielić do obrony przeciwlotniczej, ogniowego przygotowania ataku, wzmocnienia działań bojowych sąsiada z przodu, rozpoznania, ubezpieczenia, opanowania i utrzymania ważnych obiektów na kierunku przesunięcia dywizji /pułku/, przygotowania dróg obejścia oraz zapasowych przepraw na przeszkodach wodnych, maskowania i walki radioelektronicznej, czas osiągnięcia przez nie wyznaczonych rejonów i gotowości do działań oraz czas i sposób realizacji zadań

268

podczas wychodzenia z rejonu wyjściowego, podczas przesunięcia i rozwijania dywizji /pułku/ w ugrupowanie bojowe. Rejony pozycji startowych, czas i sposób ich zajęcia przez drt oraz zadania i gotowość poszczególnych baterii startowych.

3. Ugrupowanie marszowe dywizji /pułku/, czas i kolejność wyciągania kolumn, przekraczania przez poszczególne człony linii wyjściowej, rubieży rozwinięcia i rubieży ataku. Drogi obejścia na wypadek zniszczenia lub opanowania przez nieprzyjaciela węzłów dróg i mostów. Organizacja służby porządkowo-ochronnej na drogach marszu.

4. Czas rozpoczęcia, układ i czas trwania ogniowego przygotowania ataku, cele i obiekty, których zniszczenie pozbawia przeciwnika możliwości skutecznego rozpoznania i prowadzenia ognia oraz czas i kolejność ich niszczenia. Rubieże otwarcia ognia na wprost przez czołgi, uzbrojone śmigłowce, przeciwpancerne pociski kierowane, działa przeciwpancerne i pododdziały piechoty. ~~oraz~~ Sygnały wskazywania celów, przerwania ognia i współdziałania pomiędzy wojskami dywizji /pułku/ a lotnictwem i wspierającymi śmigłowcami oraz wojskami dywizji /pułku a oddziałami sąsiada znajdującego się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem. Działanie oddziałów /pododdziałów/ w wypadku kontrprzygotowania przeciwnika. ~~oraz~~ Sposoby zapewnienia ciągłego dowodzenia i łączności w wypadku silnego przeciwdziałania radioelektronicznego nieprzyjaciela.

5. Działanie dywizji /pułku/ w wypadku przejścia do działań z użyciem broni jądrowej. Sygnały rozpoczęcia działań z użyciem broni jądrowej i zagrożenia bronią masowego rażenia. Sposób działania drt i obiekty, które należy zniszczyć podczas

269

pierwszego i kolejnego uderzenia jądrowego, ewentualne zmiany dotyczące dróg przesunięcia, rubieży ataku, zadań i kierunków natarcia oddziałów /pododdziałów/. Rubież bezpieczeństwa i sposób działania dywizji /pułku/ po jej osiągnięciu. Sposób działania oddziałów pierwszego rzutu zależnie od poniesionych strat od broni jądrowej nieprzyjaciela oraz zadania dla oddziałów /pododdziałów/ drugiego rzutu w wypadku utraty całkowitej zdolności do natarcia przez oddziały /pododdziały/ pierwszego rzutu dywizji /pułku/. Sposoby zapewnienia dowodzenia na wypadek zniszczenia SD dywizji /pułku/, przewidywane rejony zbiórki obezwładnionych oddziałów /pododdziałów/ i rejony zabiegów specjalnych.

Atak i wykonanie zadania bliższego dywizji /pułku/

. Działanie dywizji /pułku/ podczas ataku i przełamania rejonów obrony czołowych batalionów nieprzyjaciela.
Przewidywane przeciwdziałanie nieprzyjaciela: ogniem czołgów artylerii do ognia pośredniego i środków przeciwpancernych, ze szczególnym uwzględnieniem przeciwpancernych pocisków kierowanych oraz systemów kierowania ogniem tych środków; siły i środki, ich zadania oraz sposoby rozpoznania tych środków i ich niszczenia; szczegółowy podział zadań w zwalczaniu tych środków nieprzyjaciela pomiędzy własne pododdziały czołgów, piechoty, środków przeciwpancernych, artylerii do ognia pośredniego, uzbrojonych śmigłowców i lotnictwo, sygnały wskazywania celów, wywoływania i przerwania ognia oraz sposoby współdziałania pomiędzy pododdziałami czołgów, piechoty zmotoryzowanej i saperów, pomiędzy tymi pododdziałami a artylerią do ognia pośredniego i lotnictwem; siły i środki wyznaczone do niszczenia punktów dowodzenia, kierowania ogniem i rozpoznania radioelektronicznego

270

nieprzyjaciela oraz środków jego obrony przeciwlotniczej; czas i sygnał rozpoczęcia ataku i przejścia do ogniowego wsparcia ataku; ugrupowanie bojowe czołgów i piechoty zmechanizowanej do ataku i sposób jego przeprowadzenia /piechota w szyku pieszym lub na wozach bojowych; ilość rzutów /linii/ czołgów w ugrupowaniu bojowym, odległości pomiędzy tymi rzutami i sposób wzajemnego wsparcia ogniem, miejsce wozów bojowych piechoty i innych środków do strzelania ogniem na wprost oraz sposób ich wykorzystania i współdziałania z innymi pododdziałami i środkami rażenia/; kolejność i sposób wykorzystania przejść w zaporach; sposoby blokowania nieprzyjaciela w miejscowościach oraz wzbraniania prowadzenia ognia i manewru sił nieprzyjaciela z odcinków nieatakowanych oraz z głębi; sposób zapewnienia obrony przeciwlotniczej oraz ciągłości dowodzenia i łączności.

Działanie dywizji /pułku/ podczas pokonywania kolejnych pozycji i odpierania kontrataków odwodów brygadowych i dywizyjnych nieprzyjaciela.

Przewidywanie wykorzystania przez nieprzyjaciela odwodów brygadowych i dywizyjnych: możliwe rubieże obrony i czas ich zajęcia; siły i środki, które może nieprzyjaciel wykorzystać do wykonania kontrataków, prawdopodobne rubieże rozwinięcia, czas wykonania i kierunki ~~tych~~ kontrataków; możliwości oddziaływania lotnictwa i uzbrojonych śmigłowców nieprzyjaciela oraz wykorzystania przez niego środków radioelektronicznych do rozpoznania i walki radioelektronicznej.

Zadania wojsk własnych: lotnictwa, artylerii, uzbrojonych śmigłowców, desantów taktycznych, grup dywersyjno-rozpoznawczych oddziałów wydzielonych i działających na tyłach oraz przydzie-

27

lonych /wspierających/ pododdziałów przeciwdziałania radioelektronicznego w celu opóźnienia i wzbronienia wykorzystania odwodów przez nieprzyjaciela zgodnie z jego prawdopodobnym zamiarem; siły i środki do realizacji tych zadań oraz czas i kolejność koncentracji przez nie wysiłku w stosunku do poszczególnych odwodów nieprzyjaciela. Rubieże, czas wprowadzenia do walki drugich rzutów dywizji /pułku/ oraz siły i środki przewidziane do zabezpieczenia wejścia ich do walki. Skład, kierunki i sposów działania oddziałów wydzielonych i desantów taktycznych w celu uprzedzenia nieprzyjaciela w opanowaniu kluczowych rejonów terenu /dominujących wzgórz, węzłów dróg, przepraw itp./ oraz przygotowanych pod względem inżynieryjnym pozycji obronnych nieprzyjaciela, opanowywania lub niszczenia jego punktów dowodzenia i kierowania ogniem, pododdziałów rakietowych, broni jądrowej, ośrodków i systemów kierowania minami jądrowymi, składów, lądowisk śmigłowców, odcinków autostrad dogodnych dla budowy lotnisk, lądowisk itp.

Kierunki i sposób skupiania wysiłków wojsk podczas pokonywania kolejnych rubieży obrony; przewidywany manewr w celu obejścia broniących się wojsk i wykonania uderzeń na ich skrzydła i tyły.

Siły i środki oraz sposoby działania oddziałów dywizji /pododdziałów pułku/ podczas odpierania kontrataków nieprzyjaciela i opanowywania poszczególnych punktów oporu.

Rejony i czas ześrodkowania, załadowania i wysadzenia desantów taktycznych oraz ich zadania i sposób współdziałania z oddziałami, pododdziałami dywizji /pułku/ nacierającymi drogami lądowymi. Kierunek i pas przelotu desantu; zadania lotni-

272

ctwa, artylerii i oddziałów dotyczące: zniszczenia środków OPL w pasie przelotu desantu; wszechstronnego zabezpieczenia ogniowego przelotu, lądowania i działania desantu po wylądowaniu; zabezpieczenie materiałowe desantu; sygnały; wywołania i przerwania ognia przewidzianego do wsparcia desantu, wzajemnego rozpoznania i porozumiewania się desantu z lotnictwem, uzbrojonymi śmigłowcami i oddziałami dywizji /pododdziałami pułku/, siły i środki, które należy wydzielić dla zapewnienia sprawnego dowodzenia i utrzymania ciągłej łączności z desantem.

Obrona przeciwlotnicza wojsk podczas wykonywania poszczególnych zadań cząstkowych /pokonywania kolejnych rubieży obrony, odpierania kontrataków itp./ oraz przedsięwzięcia mające na celu zapewnienie trwałego dowodzenia i łączności.

Natarcie dywizji /pułku/ w wypadku przejścia do działań z użyciem broni jądrowej. Zadania wykonywane bronią jądrową wyższych przełożonych w pasie natarcia dywizji /pułku/: obiekty, liczba, moc i rodzaj uderzeń jądrowych; zadania dywizjonu rakiet taktycznych w pierwszym uderzeniu jądrowym: obiekty, liczba, moc i rodzaj uderzeń jądrowych; sposoby zapewnienia nakazanych stanów gotowości do wykonania zadań przez drt podczas ataku i wykonywania zadania bliższego dywizji.

Siły i środki oraz sposoby walki z bronią jądrową nieprzyjaciela oraz ośrodkami kierowania tej broni.

Sposoby ataku i natarcia oddziałów /pododdziałów/ desantów i uzbrojonych śmigłowców w celu maksymalnego wykorzystania skutków uderzeń jądrowych i kolejnego wyeliminowania poszczególnych zgrupowań nieprzyjaciela z walki.

Kierunki natarcia pułków /batalionów/ zapewniające odpowiednie ześrodkowanie wojsk dywizji podczas podejścia do obiektu

ataku oraz szybką koncentrację sił i środków niezbędnych do uzyskania przewagi w bezpośrednim starciu z wojskami nieprzyjaciela.

Przewidywane strefy zniszczeń, skażeń, zakażeń, pożarów i zatopionego terenu oraz sposoby obejścia lub pokonywania tych stref.

Sposoby walki z odwodami nieprzyjaciela organizującymi obronę na kolejnych rubieżach, lub przygotowującymi się do kontrataków; siły i środki oraz sposoby odpierania kontratakujących oddziałów nieprzyjaciela.

Sposoby odtwarzania naruszonego systemu dowodzenia i łączności oraz likwidacji skutków uderzeń jądrowych.

Sposoby działania dywizji w wypadku poniesienia takich strat od broni jądrowej nieprzyjaciela, w wyniku których nie będzie można kontynuować natarcia przez część oddziałów /pododdziałów/ albo przez siły główne dywizji /pułku/.

Wykonywanie zadania następnego i zadania dnia.

Zagadnienia współdziałania podczas wykonywania tych zadań, ze względu na trudność przewidzenia w okresie przygotowawczym możliwego rozwoju natarcia podczas realizacji tych zadań, rozpatruje się mniej szczegółowo.

1. W zagadnieniach współdziałania w tym okresie należy określić: prawdopodbny skład, siłę, czas podejścia i możliwy charakter działania odwodów korpuśnych i bliższych odwodów operacyjnych nieprzyjaciela oraz sposoby wykorzystania lotnictwa, desantów, uzbrojonych śmigłowców i oddziałów pancernych i zmechanizowanych w celu kolejnego rozbicia tych odwodów; sposoby współdziałania z desantami operacyjnymi oraz sąsiednimi związkami taktycznymi w realizacji tego zadania. Rubieże wprowadzenia do bitwy /walki/ drugich rzutów armii /dywizji/; siły i środki

ywizji /pułku/ oraz zadania, które winny one wykonać w celu za-
ewnienia dogodnych warunków wprowadzenia do bitwy /walki/ dru-
ich rzutów armii /dywizji/; rejony i czas ześrodkowania oddzia-
ów /pododdziałów/ po wprowadzeniu drugich rzutów do bitwy /wal-
i/ oraz odtworzenia gotowości do dalszego natarcia.

Przedsięwzięcia, które należy wykonać w celu zapewnienia
iągłości natarcia oraz siły i środki przewidywane do kontynuowa-
ia natarcia w nocy.

Sposoby działania i przedsięwzięcia zapewniające forsowa-
ie przeszkód wodnych z marszu.

Przewidywane ugrupowanie bojowe dywizji i rozmieszczenie
unktów dowodzenia na rubieży zadania dnia.

Sposoby zapewnienia ciągłej obrony przeciwlotniczej trwałe-
o dowodzenia i łączności oraz niszczenia broni jądrowej nieprzy-
jaciela.

2. Natarcie dywizji w wypadku użycia broni jądrowej w tym
okresie.

Zasadnicze zagadnienia dotyczące organizacji współdziała-
nia przedstawia się zazwyczaj na mapie roboczej szefa sztabu oraz
zapisuje w zawczasu przygotowanym sformalizowanym blankiecie,
w zeszycie pracy, względnie w tabeli współdziałania. Wzory tych
dokumentów przedstawiono w załącznikach nr .....

Pomyślne wykonanie tak objętościowo dużych i skomplikowa-
nych prac dotyczących organizacji współdziałania w ograniczonym
czasie na przygotowanie natarcia jest możliwe jedynie przy aktyw-
nym współudziale sztabu w realizacji tego przedsięwzięcia oraz
dostosowania sposobów przekazywania wytycznych do współdziałania
podwładnym do konkretnych warunków organizacji natarcia. Wytyczne
te mogą być przekazywane w miarę rozwiązywania poszczególnych
zadań współdziałania albo na całą głębokość zadania bojowego na

dstawie mapy, a następnie precyzowane podczas rekonesansu po stawieniu /uściśleniu/ zadań bojowych w terenie. W warunkach raniczonej ilości czasu przekazuje się wytyczne do współdziała- a zazwyczaj w miarę rozwiązywania poszczególnych zagadnień pla- wania natarcia. Np. wytyczne do współdziałania w walce o zapew- enie swobody przesunięcia dywizji na rubież ataku mogą być wy- ane bezpośrednio po powzięciu decyzji i przekazaniu zadań bojo- ych z mapy; wytyczne do współdziałania na okres ogniowego przygo- wania ataku, wykonania ataku i opanowania punktów oporu bata- lionów pierwszego rzutu - po sprecyzowaniu zadań bojowych podczas ekonesansu w terenie, a pozostałe wytyczne - w późniejszym ter- inie, podczas kontroli gotowości oddziałów /pododdziałów/ do na- arcia.

Po wydaniu wytycznych do współdziałania, o ile tylko na to zas i warunki pozwalają, należy dążyć do sprawdzenia zrozumienia ych wytycznych podczas ćwiczeń /fragmentów ćwiczeń/ rozgrywa- nych w oparciu o te wytyczne na mapach, piaskownicach oraz szko- enia oddziałów i pododdziałów /szczególnie przewidzianych do działań w charakterze grup dywersyjnych, desantów i oddziałów wy- dzielonych/ w warunkach zbliżonych do tych, w których wykonywać będą zadania bojowe.

Podczas natarcia precyzuje się wytyczne współdziałania z uwzględnieniem rozwoju konkretnej sytuacji operacyjno-taktycz- nej i realizuje przedsięwzięcia zapewniające utrzymanie ciągłego współdziałania.

276

11.4.2. Obrona wojsk przed bronią masowego rażenia

Obrona wojsk przed bronią masowego rażenia obejmuje cały system przedsięwzięć realizowanych w celu ograniczenia skutecznego użycia przez nieprzyjaciela broni jądrowej, chemicznej i bakteriologicznej, maksymalnego zmniejszenia porażenia oddziałów dywizji /pododdziałów pułku/ oraz sprawnej likwidacji skutków jej użycia.

Do przedsięwzięć OPBMAR zalicza się:przewidywania dotyczące możliwego użycia broni jądrowej przez nieprzyjaciela na dywizję /pułk/ w rejonie wyjściowym, podczas przesunięcia wojsk na rubież ataku, realizacji zadania bliższego i kolejnych zadań, prognozowanie sytuacji skażeń i zakażeń, stref zniszczeń, pożarów, zmiany poziomu wód w przeszkodach wodnych oraz rejonów zatopionego terenu; powiadamianie wojsk o skażeniach i zakażeniach pożarach i grożących wylewach rzek, kanałów i zbiorników wodnych rozśrodkowanie wojsk, przygotowanie zapasowych rejonów rozmieszczenia, dróg obejścia prawdopodobnych obiektów uderzeń bronią nieprzyjaciela i umiejętne wykorzystanie właściwości obronnych terenu; inżynieryjną rozbudowę rejonów i rubieży zajmowanych przez oddziały i pododdziały; ustalenie najbardziej celowych sposobów obejścia lub pokonywania pasów zapór jądrowych; stref skażeń, zniszczeń, pożarów i rejonów zatopionego terenu; zapewnienie obrony wojsk podczas działań w terenie skażonym; wykonanie profilaktycznych przedsięwzięć sanitarno-epidemicznych i specjalnych; kontrola i ewidencja napromienienia ludzi oraz skażenia uzbrojenia, środków zaopatrzenia i wody; likwidację skutków użycia przez nieprzyjaciela broni masowego rażenia, ze szczególnym uwzględnieniem odtwarzania naruszonego systemu dowodzenia i gotowści bojowej oddziałów /pododdziałów/ oraz ratownictwa

277

udzi i sprzętu ze stref o wysokim stopniu skażenia, zagrożonych ożarem i rejonów zagrożonych zalaniem.

Całokształtem przedsięwzięć dotyczących OPBMAR zgodnie decyzją i wytycznymi dowódcy oraz przewidywanymi i faktycznymi kutkami użycia broni jądrowej kieruje szef sztabu dywizji pułku/, który wykorzystuje do bezpośredniej realizacji tego adania jednego ze starszych pomocników szefa /wydziału opera- yjnego/, szefa zabezpieczenia chemicznego, szefa saperów, kwater istrza i zastępcę dowódcy ds. technicznych.

Zespół tych oficerów na podstawie wytycznych szefa sztabu, rzewidywanych, a następnie faktycznych skutków użycia broni asowego rażenia opracowuje propozycje konkretnych zamierzeń odniesieniu do każdego z wymienionych przedsięwzięć OPBMAR okresu działania dywizji /pułku/ oraz określa siły i środki, niezbędne do ich wykonania a także terminy i sposoby ich reali- zacji.

Starszy pomocnik szefa wydziału operacyjnego /starszy pomoc- nik szefa sztabu pułku ds. operacyjnych/ wraz z podległymi jemu oficerami wydziału operacyjnego zbiera i opracowuje dane o: pra- wdopodobnych i faktycznych strefach skażeń i zakażeń, pożarów, zniszczeń, zalanych rejonów terenu i sytuacji hydrologicznej, obiektach i rubieżach terenu najbardziej zagrożonych bronią jądrową nieprzyjaciela, drogach obejścia i najdogodniejszych sposobach pokonania tych rubieży oraz zapasowych rejonach roz- mieszczenia oddziałów /pododdziałów/. Wspólnie z oficerami innych wydziałów i szefami rodzajów wojsk i służb ustala:

- z szefem zabezpieczenia chemicznego: prognozowaną sytuację po użyciu broni jądrowej oraz sytuację skażeń i zakażeń; zadania rozpoznania skażeń oraz terminy i niezbędne siły i środki dla ich realizacji; skład i zadania grup ewakuacyjno-ratunkowych;

278

najdogodniejsze kierunki obejścia stref skażeń i zakażeń lub sposoby ich pokonania; sposoby likwidacji skutków uderzeń ądrowych i przewidywane rejony przeprowadzenia zabiegów specjalnych; zaopatrzenie oddziałów /pododdziałów/ w sprzęt i środki ochrony przed skażeniami; sygnały powiadamiania oraz terminy składania meldunków o sytuacji skażeń i zakażeń;

- z szefem saperów: zakres rozbudowy inżynieryjnej rejonu wyjściowego oddziałów i rozmieszczenia tyłów oraz innych rejonów i rubieży; siły i środki inżynieryjne, które wydziela się do grup ewakuacyjno-ratunkowych oraz terminy i rejony ich ześrodkowania; siły i środki inżynieryjne które wydziela się do przygotowania dróg obejścia i przewiduje się do udzielenia pomocy wojskom podczas pokonywania stref skażeń, zniszczeń, pożarów i zatopionego terenu.

Siły i środki wyznaczone do rozpoznania i pokonywania zapór jądrowych oraz najskuteczniejsze sposoby pokonania tych zapór;

- z kwatermistrzem: przedsięwzięcia ochrony zaopatrzenia przed skażeniami, przewidywane rejony ewakuacji rannych, uzbrojenia, zaopatrzenia i rozwinięcia punktów pomocy medycznej; sposoby uzupełnienia zniszczonych środków materiałowych i zaopatrywania oddziałów /pododdziałów/ w żywność, wodę i umundurowanie; prowadzenie zabiegów sanitarnych itp.;
- z zastępcą dowódcy ds. technicznych: siły i środki przewidziane do ewakuacji uzbrojenia, wozów bojowych i środków transportowych przewidywane rejony rozwinięcia punktów zbiórki uszkodzonych wozów bojowych, środków transportu i uzbrojenia; punkty dezaktywacji wozów bojowych, środków transportu i uzbrojenia;
- z szefem łączności: wykorzystanie środków łączności do alarmowania i powiadamiania wojsk o zagrożeniu bronią masowego rażenia, o wybuchach jądrowych oraz przemieszczaniu się obłoków

279

promieniotwórczych i środków trujących; pododdziały i środki łączności przewidziane do odtwarzania naruszonego systemu dowodzenia i łączności, przedsięwzięcia, które należy zrealizować w celu zapewnienia łączności z grupami ewakuacyjno-ratunkowymi oraz ograniczenia zakłóceń środków radiowych pracujących na falach krótkich.

W miarę planowania sposobów, terminów i wykonawców zasadniczych przedsięwzięć OPBMAR oficer sztabu odpowiedzialny za realizację tego zadania, wrysowuje je na swoją mapę roboczą i wpisuje do zawczasu przygotowanego blankietu legendy do tej mapy względnie do blankietu tabeli współdziałania. Jednocześnie szefowie rodzajów wojsk i służb wrysowują te przedsięwzięcia OPBMAR, za realizację których ponoszą odpowiedzialność.

Zadania wynikające z zaplanowanxch przedsięwzięć przekazuje się wykonawcom zazwyczaj w kolejności realizowanych zadań cząstkowych /np. zadania OPBMAR w rejonie wyjściowym/, podczas przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież ataku itp./ w cząstkowych wytycznych i zarządzeniach do OPBMAR oraz wytycznych i zarządzeniach o zabezpieczeniu inżynieryjnym, chemicznym. tyłowym. organizacji łączności itp. bądź też, o ile pozwala na to czas w oddzielnym, całokształtowym zarządzeniu o obronie przed bronią masowego rażenia.

W zarządzeniu tym podaje się: ocenę możliwego zagrożenia bronią masowego rażenia nieprzyjaciela; zadania OPBMAR wykonywane siłami i środkami przełożonego; organizację systemu obserwacji wybuchów jądrowych; zadania i kolejność skupienia głównego wysiłku rozpoznania skażeń i zakażeń; zadania dotyczące rozbudowy inżynieryjnej rejonów i rubieży, dróg obejścia oraz zakres tych prac; kiedy i jakie wykonać przedsięwzięcia profilaktyczne; rejony zapasowe i całkowitych zabiegów specjalnych oraz drogi dojś-

280

ia do tych rejonów; organizację i zadania grup ewakuacyjno-
atunkowych oraz dowodzenia tymi grupami; sygnały powiadamiania
niebezpieczeństwie uderzeń jądrowych, skażeń i zakażeń.

Po wykonaniu przez przeciwnika uderzeń bronią jądrową i che-
iczną sztab zbiera i opracowuje dane o tych uderzeniach, uaktu-
lnia i detalizuje zaplanowane przedsięwzięcia OPBMAR, kierując
ednocześnie ich realizacją. Już na podstawie wstępnych danych d
yczących ilości, mocy rodzaju i rejonu wybuchów jądrowych oce-
nia się prawdopodobny stopień utraty zdolności bojowej podleg-
łych oddziałów /pododdziałów/ oraz zdezorganizowania systemu
lowodzenia. Jednocześnie czyni się dalsze wysiłki w celu zebra-
nia informacji o stanie i możliwościach porażonych wojsk nie-
zbędnych dowódcy do powzięcia decyzji co do dalszego ich wyko-
rzystania w walce, odtworzenie naruszonego systemu dowodzenia
oraz udzielenia pomocy w likwidacji skutków uderzeń jądrowych
porażonym oddziałom /pododdziałom/. Na podstawie decyzji dowódcy
wytycznych szefa sztabu i danych o sytuacji wydział operacyjny
/starszy pomocnik szefa ds. operacyjnych/ wspólnie z szefami
rodzajów wojsk i służb planuje przedsięwzięcia związane z likwid
cją skutków uderzeń jądrowych i po ich zaakceptowaniu przez do-
wódcę lub szefa sztabu, orzekazuje zarządzenia w celu ich rea-
lizacji. W pierwszej kolejnośoi odtwarza się naruszony system
dowodzenia. W wypadku zniszczenia dowództwa pułku /batalionu/
określa się: kto, od kiedy i z jakimi oficerami i środkami łącz-
ności przejmie dowodzenie oraz jakie najpilniejsze zadania po-
winien wykonać; organizację rozpoznania skażeń i zakażeń, rejony
zbiórki porażonych oddziałów i ewakuacji sprzętu uzbrojenia
z zagrożonych stref pożarów, skażeń i zakażeń; siły i środki
dla udzielenia pomocy w uporządkowaniu porażonych oddziałów /po-
oddziałów/ medyczno-sanitarnej, w ewakuacji ludzi i uzbrojenia

techniki bojowej, przeprowadzeniu zabiegów specjalnych w wojskac dezaktywacji, odkażaniu i dezynfekcji bojowego sprzętu technicznego, zaopatrzenia, dostarczeniu umundurowania, żywności i wody, gaszeniu pożarów, usuwaniu zniszczeń itp.

W celu szczegółowego zaplanowania i kierowania likwidacją skutków użycia broni masowego rażenia w pułku, który utracił całkowicie zdolność wykonywania zadań bojowych i pozbawiony został dowództwa można wydzielić z dowództwa dywizji grupę oficerów w składzie: zastępca dowódcy dywizji ds. liniowych, pomocnik szefa wydziału operacyjnego, pomocnik szefa zabezpieczenia chemicznego, dwóch-trzech oficerów wydziału politycznego i oficer kwatermistrzostwa. Grupa ta zgodnie z decyzją i wytycznymi dowódcy dywizji powinna zająć się całokształtem planowania i kierowania likwidacją skutków uderzeń jądrowych w porażonym pułku /określonym rejonie/ do czasu usunięcia skutków użycia broni jądrowej nieprzyjaciela, odtworzenia odpowiedniej struktury organizacyjnej, systemu dowodzenia i gotowości bojowej ocalałych wojsk tego oddziału do dalszych działań.

11.4.4. Ubezpieczenie.

Za organizację i realizację ubezpieczenia wojsk odpowiada szef sztabu dywizji /pułku/, który wykorzystuje do bezpośredniej realizacji tego zadania oficerów wydziału operacyjnego /starszego pomocnika szefa sztabu pułku do spraw operacyjnych/.

Planując ubezpieczenie zgodnie z decyzją i zadaniami dowódcy oraz wytycznymi szefa sztabu, ustala się: prawdopodobne zagrożenie ze strony nieprzyjaciela oraz zadania ubezpieczenia w poszczególnych rejonach i podczas realizacji zadań cząstkowych /np. przesunięcia dywizji /pułku/ na rubież ataku, ataku i wykonania zadania bliższego itp./; siły i środki niezbędne do realizacji tych zadań oraz terminy ich wykonania; rejony /rubieże/ rozmieszczenia organów ubezpieczenia lub drogi /kierunki/ ich przesunięcia oraz sposoby wykonywania przez nie zadań ubezpieczenia,/sposoby wysunięcia ubezpieczeń do nakazanych rejonów, działania podczas wykonywania zadań oraz przechodzenia z jednego rodzaju ubezpieczenia do innego/; organizację dowodzenia i łączności z organami ubezpieczenia, sygnały i sposób współdziałania tych organów z ubezpieczanymi wojskami; wsparcie pododdziałów ubezpieczenia ogniem artylerii i innymi środkami rażenia; hasło i odzew oraz kierunki i sposób przejścia pododdziałów rozpoznawczych i oddziałów wydzielonych przez linię ubezpieczeń.

Podczas planowania i organizacji ubezpieczenia oficerowie wydziału operacyjnego wyznaczeni do realizacji tego zadania ustalają:

- z szefem artylerii: zagadnienia ubezpieczenia i ochrony sywizjonu rakiet taktycznych; miejsce rozmieszczenia drt w ugrupowaniu dywizji, siły i środki, które wyznacza się do jego

283

bezpośredniego ubezpieczenia; zadania artylerii w zwalczaniu grup dywersyjno-rozpoznawczych, desantów i innych pododdziałów działających w pobliżu rozmieszczenia dywizji i w pasie przesunięcia dywizji; zadania wsparcia artyleryjskiego pododdziałów ubezpieczenia, sygnały wywołania i przerwania ognia oraz wskazywania celów; zadania osłony wycofania pododdziałów ubezpieczenia;

- z szefem saperów: przejścia w zaporach inżynieryjnych podczas wysuwania i wycofania pododdziałów ubezpieczenia; prace inżynieryjne wykonywane w celu osłony ważnych obiektów, węzłów dróg i przepraw i zapewnienia swobody manewru siłom głównym dywizji /pułku/;
- z szefem rozpoznania: czas i kierunki przejścia pododdziałów rozpoznawczych przez linię ubezpieczeń oraz sygnały i sposoby wzajemnego rozpoznawania się i współdziałania tych pododdziałów z organami ubezpieczenia;
- z szefem łączności: organizację łączności z pododdziałami ubezpieczenia.

Zadania ubezpieczenia wojsk planuje się w kolejności z uwzględnieniem terminów ich realizacji. Najważniejsze z nich obrazuje się na mapie roboczej tego z pomocników szefa wydziału operacyjnego, który odpowiada za organizację ubezpieczani, oraz na mapach roboczych dowódcy i szefa sztabu /tylko niezbędnie potrzebne im informacje/.

W celu terminowego wykonania zadań dotyczących ubezpieczenia wydaje się zazwyczaj zarządzenia wstępne, do ubezpieczenia których określa się skład sił i środków wydzielanych do ubezpieczenia, termin ich gotowości i orientacyjne zadania ubezpieczeni Następnie przekazuje się zadania do ubezpieczenia w krótkich,

284

ustnych zarządzeniach do ubezpieczenia oraz w zarządzeniach i rozkazach bojowych oraz kontroluje ich wykonanie.

W toku natarcia /walki obronnej/ precyzuje się przedsięwzięcia dotyczące organizacji ubezpieczenia zgodnie z wytworzoną sytuacją operacyjno-taktyczną.

OPRACOWAŁ

płk doc.dr Bogusław BIDZIŃSKI

Wydrukowano w 4 egz.
Egz. nr 1-4 - BT
Wyk. płk Bidziński
Druk.J.M.
Nr ks.masz. 041..
Dnia 9.12.74r.

BIBLIOTEKA UCZELNIANA WSOWL im. GEN. BR. K. SWIERCZEWSKIEGO
Nr ewid. 474/040

T ~~A J N E~~ !

Egz. ~~pn~~ ..1.

285

Praca pionu uzupełnień dywizji i pułku wydziału organizacyjno-ewidencyjnego / i st.pom.szefa sztabu pułku d/s org.-ewid./.

Do czasu otrzymania zadania bojowego do natarcia /prognozowanie działań/.

Na podstawie zarządzenia przygotowawczego sztabu nadrzę-ego przeprowadzonego prognozowania działań bojowych przez wy-iał operacyjny dywizji /oficerów pionu operacyjnego sztabu pułku ef wydziału organizacyjno-ewidencyjnego /st.pom.szefa sztabu łku d/s org.-ewid./ - winien przeprowadzić analizę przewidywa-ch działań oddziałów /pododdziałów/ z punktu widzenia utrzymania anu zdolności bojowej, po wykonaniu zadania bojowego oraz możli-ość użycia ich w dniu następnym.

Podstawą do określenia stanu zdolności bojowej poszcze-ólnych oddziałów /pododdziałów/ stanowić będzie przeprowadzona rognoza strat w stanie osobowym i sprzęcie bojowym w odniesieniu o aktualnej i przewidywanej sytuacji bojowej.

Przy prognozowaniu strat szef wydziału /st.pom.szefa szta u pułku/ musi ściśle współdziałać /współpracować/ z szefem służby drowia /st.lekarzem pułku/ szefami rodzajów wojsk i służb. reścią współpracy winny być: zagadnienia dotyczące wspólnego wy-racowania prognozy strat oraz ustalenia sposobów uzupełniania ich odtwarzania zdolności bojowej w oddziałach /pododdziałach/.

Dokładne określenie stopnia zachowania zdolności bojowej oddziałów /pododdziałów/ ma poważny wpływ na trafność decyzji dowódcy dywizji /pułku/ dotyczącej przyjęcia odpowiedniego ugru-powania bojowego.

Straty w stanie osobowym dzielimy na :

2K6

- straty bezpowrotne : zabici, zaginięci, wzięci do niewoli, zmarli na etapach ewakuacji medycznej przed upływem pierwszej doby ;
- straty sanitarne, pod pojęciem których rozumiemy wszystkich żołnierzy, którzy doznali uszkodzeń ciała /urazów psychicznych/ w czasie działań bojowych.

Przyjmując straty dobowe za 100% to w poszczególnych etapach walki należy przewidzieć :

- około 60% w czasie wykonywania zadania bliższego /orazx domaszu do rubieży ataku/ ;
- około 40% w czasie wykonywania zadania następnego.

/Straty dobowe w poszczególnych rodzajach walki przedstawia załącznik nr _____ /.

Straty w stanie osobowym /a w szczególności sanitarne/ do broni konwencjonalnej stanowią najbardziej poznaną grupę. Powstawać będą w rejonie styczności walczących oddziałów /pododdziałów/ lub w jego bezpośredniej okolicy. Poza linią styczności wojsk mogą powstawać w wyniku bombardowań lotniczych, działania grup dywersyjnych, ognia artylerii szczególnie w wypadkach uderzeń rakiet z ładunkiem konwencjonalnym.

Konwencjonalne straty sanitarne zależą od natężenia walk, charakteru i rodzaju działań, warunków terenowych, przewagi własnej lub nieprzyjaciela i doświadczenia bojowego żołnierzy. Straty wzrastają podczas forsowania przeszkód wodnych, zdobywania rejonów zurbanizowanych, za wczasu przygotowanych do obrony punktów oporu i działań w terenie górzystym.

Podczas prognozowania należy uwzględniać, że równolegle powstają straty bezpowrotne i sanitarne. Przyjmuje się, że straty bezpowrotne mogą osiągnąć wartość 30-40% strat sanitarnych.

287

W treści i praktyce prognozowanie i uzupełnienie strat walczących oddziałów i pododdziałów stanowi jedno z głównych przedsięwzięć składających się na treść pracy wydziału organizacyjno ewidencyjnego dywizji /st.pom. szefa sztabu pułku d/s Organizacyjno-ewidencyjnych/ w czasie działań bojowych.

Wykonano w 4-ch egz.

Egz.nr 1-4 - Kat.Sł.Szt.Kier i Inform.

wyk. płk K.Zdaniak
druk.H.B. dnia 10.12.74 r.
nr ks.masz. 050/OM

BIBLIOTEKA AKADEMII OBRONY NARODOWEJ Nr ewid. 4744/39

T A J N E !
Egz.nr ..1..

.2.25 Praca pionu uzupełnień wydziału organizacyjno-ewidencyjnego / i st.pom.szefa sztabu pułku d/s org.-ewid./

Podczas planowania i organizacji natarcia do czasu podjęcia decyzji przez dowódcę, przekazywanie zadań bojowych i wytycznych do współdziałania dla oddziałów /pododdziałów/ oraz zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych.

Praca wydziału organizacyjno-ewidencyjnego /st.pom. szefa sztabu pułku d/s org,-ewid./ uzależniona jest od konkretnej sytuacji bojowej oraz od stylu i metody pracy dowódcy i sztabu. Rytmiczność pracy organu organizacyjno-ewidencyjnego uwarunkowana jest ustalonymi czasookresami napływu informacji z podległych oddziałów /pododdziałów/.
W pracy kieruje się bezpośrednio decyzjami i wytycznymi dowódcy i szefa sztabu oraz zarządzeniami i ~~xkx~~ wytycznymi nadrzędnego organu uzupełnień, które realizuje w oparciu o znajomość odnośnych rozkazów, zarządzeń, instrukcji i wytycznych MON i Sztabu Generalnego.

Pod względem merytorycznym winien współdziałać z :

- komórką operacyjną sztabu uzyskując informację o sytuacji bojowej w zakresie niezbędnym do działalności organizacyjno-ewidencyjnej oraz uzupełnienia strat w oddziałach /pododdziałach/, stosownie do planowanych dla nich zadań bojowych;
- kwatermistrzostwem w zakresie zabezpieczenia funkcjonowania organu uzupełnień na tyłowym stanowisku dowodzenia oraz zabezpieczenia działalności aparatu wykonawczego uzupełnień /Dywizyjnego Punktu Rozdzielczego - DPRd/;

288

- komórką polityczną i prokuratury w zakresie spraw związanych z postępowaniem przed sądami honorowymi i koleżeńskimi oraz spraw prowadzonych w trybie dyscyplinarnym ;
- komórką zabezpieczenia chemicznego i służby zdrowia w zakresie oceny stanu napromieniowania stanu osobowego ;
- wszystkimi komórkami dowództwa, informując je o możliwościach uzupełnień i potrzeb oraz uzgadniając kolejność, czas i zakres uzupełniania oddziałów /pododdziałów/ stanem osobowym w zakresie dotyczącym tych komórek.

W oparciu o aktualną sytuację bojową i na podstawie otrzymanych informacji od poszczególnych komórek dowództwa i meldunków z podległych oddziałów /pododdziałów/, szef wydziału wspólnie z podległymi oficerami ocenia sytuację w zakresie ukompletowania oddziałów / pododdziałów/.

Oceniając sytuację szef wydziału /st.pomocnik szefa sztabu d/s org.-ewid./ ocenia :

a/ - charakter działań i sposób stosowania przez przeciwnika broni masowego rażenia precyzując wnioski odnośnie wielkości przewidywanych strat w stanie osobowym oraz ich rozkładania się na poszczególne oddziały /pododdziały/ ;

b/ Położenie, stan i możliwości bojowe wojsk własnych, a w szczególności :

- wielkość, charakter i rozmieszczenie strat w stanie osobowym według oddziałów i pododdziałów, oraz rodzajów wojsk i specjalności wojskowych ;
- aktualny stan ukompletowania oddziałów i pododdziałów kadrą oficerską i chorążymi w porównaniu z ukompletowaniem podoficerami i szeregowcami ;

220

- położenie, funkcjonowanie i ukompletowanie punktów dowodzenia własnych /SD i TSD/ i podległych oddziałów i pododdziałów ;

- braki w obsadzie kluczowych stanowisk /wg specjalności wojskowych/ i możliwość obsadzenia tych stanowisk ;

- aktualny stan uzupełnienia w DPRd i wstępne propozycje ich rozdysponowania ;

- awizowy lub spodziewany napływ uzupełnienia z punktów rozdzielczych lub przesyłkowych wyższego szczebla, możliwość wykorzystania żołnierzy poszczególnych grup specjalności wojskowych z oddziałów /pododdziałów/, które utraciły zdolność do prowadzenia działań bojowych /a nie weszli w skład oddziałów zbiorczych/.

Na tej podstawie m.in. precyzuje następne wnioski:

- jaki oddział /pododdział/ ze względu na stan ukompletowania predysponowany jest do wykonania zasadniczych zadań ;

- własne możliwości oraz sposób odtworzenia zniszczonych pododdziałów, a w tym i pododdziałów obsługi i zabezpieczenia dowództw i sztabów ;

- niezbędne przesunięcia w celu obsadzenia wakujących węzłowych stanowisk ;

- kolejność uzupełniania oddziałów /pododdziałów/ w ramach aktualnych możliwości ;

- przewidywane poprawienie stanu ukompletowania oddziałów /pododdziałów/ w związku z awizowanym /prognozowanym/ napływem uzupełnienia ;

- potrzeby w zakresie uzupełnienia, które należy meldować szefowi nadrzędnego organu uzupełnień.

241

c/ Właściwości terenu w kontekście przedsięwzięć uzupełnieniowych, a zwłaszcza :

- rubieży na których mogą nasilić się straty wojsk ;
- rejony dogodne do prowadzenia uzupełnienia oddziałów /pododdziałów/ ;
- oś przesunięcia dywizyjnego punktu rozdzielczego.

d/ Wpływ sytuacji skażeń promieniotwórczych, chemicznych i zakażeń bilogicznych mających wpływ na ewentualne zahamowania w dopływie uzupełnienia oraz zakres i spodziewany czas zaistnienia zmian w stanie ukompletowania oddziałów /pododdziałów/ na skutek napromieniowania stanu osobowego.

Na podstawie przemyśleń i wniosków wynikających z oceny sytuacji uzupełnień oraz w oparciu o przygotowane dokumenty organizacyjno-ewidencyjne szef wydziału /st.pom.szefa sztabu pułku/ powinien być gotowy do meldowania dowódcy lub szefowi sztabu następujących podstawowych zagadnień :

1. Ukompletowanie stanem osobowym podległych oddziałów i pododdziałów wg rodzajów wojsk i grup specjalności wojskowych ;
2. Aktualny stan zdolności bojowej podległych oddziałów i pododdziałów ;
3. Zabezpieczenie bieżącego uzupełnienia dywizji /pułku/ stanem osobowym a w szczególności :

   - aktualny stan żołnierzy uzupełnienia w pododdziałach dyspozycyjnych na DPRd i zadysponowany ich podział ;
   - awizowany /spodziewany/ napływ uzupełnienia w toku prowadzenia działań bojowych.

4. Prognozowany stopień zachowania zdolności bojowej przez podległe oddziały /pododdziały/ pod koniec dnia walki.

282

5. Propozycje dotyczące :

- przeprowadzenia zmian w obsadzie personalnej kluczowych stanowisk służbowych w celu obsadzenia wakujących ;
- odtworzenie zniszczonych lub obezłwadnionych pododdziałów;
- kolejności i zakresu uzupełnienia oddziałów /pododdziałów/ w oparciu o awizowany napływ uzupełnienia bieżącego ;
- możliwości wykorzystania do działań bojowych oddziałów /pododdziałów/ do wykonywanych następnych zadań pod względ prognozowanej oceny zachowania zdolności bojowej.

Meldowanie sytuacji organizacyjno-ewidencyjnej w zależności od poleceń dowódcy /szefa sztabu/ może dotyczyć całokształtu danych względnie tylko wybranych zagadnień.

Po akceptacji propozycji i wniosków organizacyjno-ewid. oraz postawieniu zadań bojowych przez dowódcę - szef wydziału:

- zapoznaje szefów wykonawczych komórek z decyzją dowódcy i otrzymanymi wytycznymi w zakresie działalności uzupełnieniowej ;
- precyzuje sposób i zakres opracowania /poprawienia/ planu odtwarzania pododdziałów oraz ewentualne zmiany w rozdziale uzupełnienia ;
- ustala jakie dokumenty należy dodatkowo opracować i przesłać do nadrzędnego sztabu.

Wykonano w 4-ch egz.
Egz.nr 1-4 - Kat.Sł.Szt.Kier.i Inform.
wyk.płk K.Zdaniak
druk.H.B. dnia 10.12.74 r.
049-OM ks.masz.

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DOWÓDZTWA WOJSK LĄDOWYCH
4 Fn/036
Nr ewid.

283 TAJNE!
Egz.nr .4..

5. Praca pionu uzupełnień wydziału organizacyjno-ewidencyjnego/i st.pom.szefa sztabu pułku d/s org.-ewid./ W zakresie rozwinięcia decyzji w szczegółowy plan natarcia.

Szef wydziału organizacyjno-ewidencyjnego /starszy pomocnik szefa sztabu pułku d/s org.ewid./ w czasie organizacji działań bojowych oraz na żądanie szefa sztabu - w czasie prowadzenia walki przebywa na stanowisku dowodzenia. Jeżeli szef wydziału przebywa na TSD to na SD deleguje się oficera, który na żądanie informuje szefa sztabu o sytuacji uzupełnieniowej oraz zbiera w sztabie dane o sytuacji bojowej i przekazuje je do wydziału na TSD.

Oficer ten powinien posiadać przy sobie duplikaty podstawowych dokumentów obrazujących sytuację uzupełnieniową oraz zaplanowane przedsięwzięcia w zakresie uzupełnienia strat.

Dokumentację opracowuje się po ogłoszeniu decyzji przez dowódcę i stanowi ona jej rozwinięcie w zakresie uzupełniania strat i analizy zachowania zdolności bojowej przez walczące oddziały /pododdziały/.

Wymagania stawiane przy opracowaniu dokumentacji organizacyjno-ewidencyjnej są identyczne do wymagań w zakresie opracowania dokumentacji bojowej.

Pod względem przeznaczenia dokumenty organizacyjno-ewid. dzielą się na :

- operacyjno-uzupełnieniowe ;
- sprawozdawczo-informacyjne ;
- pomocniczo-ewidencyjne.

W zależności od treści merytorycznej dokumenty opracowywane przez wydział obejmują problematykę w zakresie :

294

- kierowania działalnością organizacyjno-ewidencyjną ;
- stanu ukompletowania i uzupełnień ;
- mianowań i odznaczeń ;
- napromieniowania ;
- strat bezpowrotnych i warunkowych.

Do zasadniczych dokumentów operacyjno-uzupełnieniowych należy zaliczyć :

1. Mapa robocza - jest dokumentem w zakresie kierowania działalnością organu uzupełnień. Treść mapy roboczej uzależniona jest do szczebla przeznaczenia oraz specyfiki zadań realizowanych przez dywizję /pułk/. Zawiera ona niezbędne dane mające znaczenie dla pracy wydziału, dane dotyczące aparatu wykonawczego uzupełnienia stanem osobowym strat oddziałów /pododdziałów/ oraz zestawienia i kalkulacje.

2. Plan odtwarzania dowództw i sztabów oddziałów i pododdziałów, który w pierwszej części zawiera dane personalne żołnierzy typowanych do wykorzystania w ramach odtwarzania zniszczonych lub obezwładnionych dowództw oddziałów /pododdziałów/ w formie tabelaryczno-opisowej. W drugiej części podane są warianty odtwarzania oddziałów i pododdziałów /tabelarycznie lub graficznie/.

Pozostałe dokumenty stanowią uzupełnienie przedsięwzięć w zakresie ukompletowania i uzupełniania.

Wykonano w 4-ch egz.
Egz.nr 1-4 - Kat.Sł.Szt.Kier. i Inform.
wyk. płk K.Zdaniak
druk.H.B. dnia 9.12.74 r.
nr ks.masz. 046/OM

11.7.3.

225 Egz 1

474/46/3

PRACA ORGANÓW PARTYJNO-POLITYCZNYCH DYWIZJI /PUŁKU/ PODCZAS PLANOWANIA I ORGANIZACJI NATARCIA

Podstawą dla organizacji i planowania pracy partyjno-politycznej wydziału politycznego /sekcji politycznej/ na okres natarcia jest:

- dyrektywy i zarządzenia nadrzędnego organu partyjno-politycznego;
- zarys decyzji dowódcy sprecyzowany na podstawie dyrektywy operacyjnej armii i otrzymanego zadania dla dywizji;
- znajomość stanu moralno-politycznego i możliwości posiadanych sił i środków aparatu partyjno-politycznego oraz nastroje i sytuacja polityczno-ekonomiczna ludności cywilnej w pasie działania dywizji;
- znajomość nieprzyjaciela, w tym aktualnych danych społeczno-politycznych jednostek nieprzyjaciela, które mogą być użyte w pasie działania dywizji oraz możliwości i zasięg działania organów wojny psychologicznej.

Planowanie działania politycznego na okres działań bojowych winno być poprzedzone wypracowaniem przez wydział polityczny /sekcję polityczną/ wniosków i propozycji przedstawianych dowódcy przed podjęciem przez niego decyzji.

Treść wypracowanych wniosków i propozycji winna zmierzać do udzielenia konkretnej pomocy dla dowódcy w podjęciu trafnej decyzji.

Dlatego też wydaje się niecelowe stosowanie w dotychczasowej praktyce referowanie dowódcy charakterystyki społeczno-politycznej jednostek nieprzyjaciela lub charakterystyki demograficzno-politycznej terenu działania.

286

W meldunku składanym dowódcy należałoby określić jedynie konkretne wnioski i propozycje na podstawie znajomości wspomnianych charakterystyk. Referowane dowódcy wnioski i propozycje /jeśli zachodzi potrzeba/ powinny być jedynie uargumentowane konkretnymi faktami i zjawiskami.

Wnioski z oceny nieprzyjaciela mogą zawierać:

- ocenę wartości bojowej i moralno-politycznej wojsk nieprzyjaciela;
- negatywne, ujemne zjawiska, które należałoby pogłębiać w celu osiągania destrukcyjnych celów wśród stanów osobowych nieprzyjaciela;
- niektóre, specyficzne cechy charakterologiczne określonych dowódców nieprzyjaciela wpływające istotny pozytywny lub negatywny wpływ na całokształt dowodzenia - kierowania walką;
- metody, formy i treść działania wojny psychologicznej nieprzyjaciela oraz jego możliwości pod względem nasycenia i zasięgu w pasie działania dywizji /pułku/;
- konkretne rejony, miejscowości, gdzie i jakie grupy ludności cywilnej mogą okazywać pozytywny lub wrogi stosunek do naszych wojsk oraz propozycje dotyczące ochrony względnie obrony szczególnie ważnych obiektów politycznych, gospodarczych lub kulturalnych w pasie działania dywizji /pułku/ stanowiących dla nas określone wartości użytkowe, względnie, których zniszczenie może spowodować niekorzystne nam nastroje ludności i wojska lub określone reperkusje międzynarodowe.

287

Wnioski z oceny wojsk własnych:

aktualne /nieznane jeszcze dowódcy/ zjawiska, fakty, względnie symptomy dotyczące zachowania się i postawy stanów osobowych określonych jednostek /pododdziałów/ wywierających negatywny wpływ na stan gotowości bojowej dywizji /pułku/. Przyczyny wymienionych zjawisk negatywnych, zaplanowane przedsięwzięcia w celu ich likwidacji oraz przypuszczalny termin osiągnięcia poprawy na tym odcinku;

- główne kierunki /cele/ działania politycznego oraz podstawowe zamierzenia do pracy wśród wojsk własnych i ludności cywilnej w poszczególnych etapach działań bojowych;
- możliwości aparatu partyjno-politycznego oraz sposób wykorzystania sił i środków w poszczególnych etapach działań bojowych;
- sposoby współdziałania z sąsiednimi organami partyjno-politycznymi wojsk własnych lub sojuszniczych, terenowymi organami władzy oraz organizacjami lub określonymi działaczami na terenie nieprzyjaciela;
- podstawowe założenia i treści oddziaływania propagandy specjalnej na wojska i ludność cywilną nieprzyjaciela oraz rejony i obiekty planowanych akcji propagandy specjalnej na całej głębokości zadania dywizji /tylko dla dywizji/;
- prośby w zakresie wykorzystania śmigłowców i artylerii do zabezpieczenia realizacji planowanych akcji propagandowo-psychologicznych w poszczególnych etapach działań;
- inne wnioski wynikające z konkretnej sytuacji i specyfiki realizowanych zadań.

Najistotniejszym problemem w planowaniu działania politycznego na okres natarcia jest umiejętne i trafne sformułowanie głównych kierunków /celów/ pracy partyjno-politycznej na poszczególne etapy działań.

Główne kierunki i cele działania politycznego powinny pokrywać się z głównymi kierunkami zawartymi w wytycznych nadrzędnego organu partyjno-politycznego oraz konkretnymi zadaniami bojowymi.

Podczas formułowania głównych kierunków należy ciągle mieć na uwadze, że podstawowym celem działania politycznego w warunkach walki jest ciągłe utrzymanie jak najwyższej gotowości moralno-bojowej wojsk oraz mobilizacja stanów osobowych do jak najlepszego wykonania wszelkich zadań bojowych.

Przed określeniem głównego celu działania politycznego na poszczególny etap działań należy postawić pytanie: co jest najistotniejsze w danym okresie z punktu widzenia ogólnowojskowego?

Jeśli trafnie odpowiemy - to jeden z głównych celów działania politycznego na okres np. przegrupowania wojsk będziemy mogli określić następująco:

- głównym celem pracy partyjno-politycznej w okresie przegrupowania wojsk jest mobilizacja stanów osobowych do jak najsprawniejszego osiągania nakazanych rejonów /rubieży/ przy ścisłym przestrzeganiu obowiązujących zasad bojowego zachowania się i utrzymania stałej gotowości do ewentualnego natychmiastowego rozwinięcia i zorganizowanego wejścia do walki.

W okresie pobytu wojsk w rejonach wyjściowych głównym celem działania politycznego może być:

229

- mobilizacja stanów osobowych jednostek do jak najlepszego przygotowania ludzi i sprzętu do walki,

Prawie w każdym okresie zapewnienie systematycznej i aktualnej informacji o sytuacji polityczno-militarnej oraz przeciwdziałanie propagandzie nieprzyjaciela winno znajdować się w głównych celach działania politycznego.

Zamierzenia szczegółowe muszą zapewnić jak najpełniejsze wykonanie określonych głównych kierunków /celów/ działania politycznego oraz podział wydziału politycznego /sekcji politycznej/ z konkretnie określonymi zadaniami na poszczególne etapy działań bojowych a szczególnie na okres dynamiki walki.

Przedsięwzięcia partyjno-polityczne na okres natarcia winny zmierzać do wywoływania niezłomnej woli walki, rozwijanie odwagi, stanowczości, zdecydowania i ofensywności w pokonywaniu oporu nieprzyjaciela.

Ilustracją planu winna być mapa działania politycznego, na której planowane zamierzenia zsynchronizowane z konkretnym terenem dawałyby względnie pełny obraz pracy partyjno-politycznej w pasie działania dywizji na całej głębokości otrzymanego zadania.

Mapa działania politycznego powinna zawierać:
- ważniejsze elementy ugrupowania bojowego dywizji, w tym: rejony ześrodkowania, rejony pokonywania trudniejszych przeszkód terenowych lub rejonów o szczególnym znaczeniu polityczno-militarnym, rubieże przekraczania granic państwowych, rejony wyjściowe, rubieże wprowadzenia do walki, stanowiska dowodzenia oraz rejony uderzeń broni masowego rażenia wykonywane przez wojska własne i nieprzyjaciela.

300

Wymienione elementy powinny stanowić podstawę do konkretnego uwidocznienia działania politycznego zmierzającego do mobilizacji stanów osobowych do jak najsprawniejszego działania w poszczególnych etapach walki i ilustrować następujące dane:

- rejony i miejscowości gdzie istnieje możliwość działania grup dywersyjnych lub przewidywane pozytywne lub negatywne postawy ludności cywilnej wobec własnych wojsk;
- określone obiekty polityczne, gospodarcze, historyczne lub kulturowe interesujące nas z punktu widzenia realizacji zadań bojowych lub politycznych w tym studia radiowe i telewizyjne, urządzenia poligraficzne itp.;
- rejony akcji propagandowych planowanych na wojska i ludność własną oraz propagandy specjalnej skierowanej na wojska i ludność cywilną nieprzyjaciela;
- rozmieszczenie składów polowych, warsztatów naprawczych oraz rejony działania technicznych środków propagandy;
- inne niezbędne dane, tabele, wykresy, struktury organizacyjne, siły i środki przeznaczone do udziału w likwidacji skutków uderzeń jądrowych oraz załączniki określające konkretne zadania, sposoby i metody działania aparatu partyjno-politycznego wydzielonego do udziału w likwidacji skutków BMR.

Inne zamierzenia szczegółowe wynikają z zadań i obowiązków poszczególnych pracowników wydziału politycznego /sekcji politycznej/ oraz z konkretnej sytuacji polityczno-militarnej i taktycznej.

301

Poufne
egz. nr. 1.

**aca wydziału rozpoznawczego /starszego pomocnika szefa sztabu
spraw rozpoznania / do czasu otrzymania zadania bojowego do
tarcia / prognozowanie działań / .**

WOJSKOWY INSTYTUT HISTORYCZNY
4741/151

Praca wydziału rozpoznawczego /st.pom.szefa sztabu d/s
zp./ zależyć będzie od położenia bojowego dywizji /pułku/,
więc od tego, czy dywizja /pułk/ będzie się znajdować w rejonach
armowych, w marszu, w rejonie wyjściowym do natarcia, czy też
bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem.

W przypadku, gdy dywizja /pułk/ nie będzie w bezpośredniej
yczności z nieprzyjacielem, to niezależnie od tego, czy będzie
a /on/ w rejonach alarmowych, w rejonie wyjściowym, czy też
marszu, duży wpływ na pracę wydziału rozpoznawczego / st.pom.
efa sztabu d/s rozp./ będzie mieć odległość dzieląca dywizję
pułk/ od linii frontu. Czym odległość ta będzie mniejsza to
aca wydziału rozpoznawczego / st.pom.szefa sztabu d/s rozp./
ędzie bardziej intensywna, a jego zadania będą się potęgować.

Wydział rozpoznawczy /starszy pomocnik szefa sztabu d/s
ozpoznania/ do czasu otrzymania zadania bojowego do natarcia
zupełnia na bieżąco informacje o nieprzyjacielu dotyczące :
harakteru działań; przynależności narodowej ; położenia i ugru-
owania wojsk ich stanu osobowego i uzbrojenia ; struktury rozbu-
owy inżynieryjnej obrony na prawdopodobnych kierunkach działania
ywizji /pułku/ ; systemów dowodzenia i możliwości oddziaływania
a dywizję /pułk/, jego broni masowego rażenia, artylerii ,
ddziałów szturmowych na śmigłowcach, desantów, lotnictwa, sił

./.

302

rodków rozpoznania, przeciwdziałania elektronicznego oraz
p specjalnych.
formacje te wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s
p./ będzie otrzymywał przede wszystkim ze sztabu wyższego,
sztabów wojsk współdziałających i od sąsiadów.
ystkie te informacje wrysowuje się na mapę informacyjną
boczą/ i po ich opracowaniu szef wydziału rozpoznawczego
t.pom.szefa sztabu d/s rozp./ melduje dowódcy i szefowi sztabu
az informuje podległe sztaby oddziałów /pododdziałów/ i szefów
izajów wojsk i służb sztabu dywizji /pułku/.

Oprócz uzupełniania na bieżąco informacji o nieprzyjacielu
dział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ kieruje
koleniem pododdziałów rozpoznawczych, kontroluje ich uzupełnie-
em i zaopatrzeniem w celu utrzymania tych pododdziałów w stałej
towości do natychmiastowego działania. -

pułk. 4 egz.

m. 1-4 - Kat. Kier. i Inform.
płk. K. Cupryniak.
masz. PF-46/Rozp.

303

Egz. nr. 1

4741/I/52

ca wydziału rozpoznawczego / starszego pomocnika szefa sztabu rozpoznania/ podczas planowania natarcia do czasu przekazania władnym wstępnych zarządzeń.

Po otrzymaniu zadania bojowego do natarcia dowódca zasie przeprowadzenia analizy zadania i oceny położenia może żądać od wydziału rozpoznawczego /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ zonania wstępnej oceny nieprzyjaciela znajdującego się w pasie yszłych działań dywizji /pułku/. W tym wypadku szef wydziału zpoznawczego /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./z zasady dokonuje eny nieprzyjaciela osobiście w obecności dowódcy, a niejednotnie wspólnie z nim.

Następnie szef wydziału rozpoznawczego /st.pom.szefa sztad/s rozp./ bierze udział w informowaniu operacyjnym prowadzonym zez dowódcę /szefa sztabu/ podczas którego zapoznaje się z :

zadaniem bojowym dywizji /pułku/ do natarcia ;

nieakceptowanym zamiarem dowódcy ;

głównymi zadaniami do rozpoznania, a także z wytycznymi dowódcy dotyczącymi wydania dla wojsk wstępnych zarządzeń i przygotowania danych do decyzji.

Sposób i czas postawienia przez dowódcę zadań do rozpoznania zależyć będzie każdorazowo od konkretnej sytuacji taktycznej. uwagi jednak na to, że rozpoznanie powinno wyprzedzać działania ojowe wojsk, dowódca niejednokrotnie już podczas informowania perացyjnego nakaże wydziałowi rozpoznawczemu /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ użycie określonych sił i środków dywizji /pułku/ do natychmiastowego prowadzenia rozpoznania.

./.

304

Po zapoznaniu się z całokształtem sytuacji taktycznej i daniami do rozpoznania wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu s rozp./stosując przeważnie zasadę pracy równoległej :

analizuje zadania do rozpoznania;

wypracowuje i przekazuje zadania do rozpoznania dla tych pododdziałów rozpoznawczych, które mają natychmiast przystąpić do prowadzenia rozpoznania ;

nawiązuje łączność z sąsiadami ;

opracowuje oraz przekazuje wstępne zarządzenia dla wykonawców.

Analiza zadań do rozpoznania prowadzona przez wydział zpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ powinna sprowadzać ę do :

zrozumienia zamiaru wyższego sztabu w zakresie rozpoznania, a szczególnie sposobu użycia przez niego jego sił i środków rozpoznania w pasie natarcia dywizji /pułku/ i ich wpływu na wykonanie zadań rozpoznawczych przez dywizję /pułk/ ;

zrozumienia treści stojących przed dywizją /pułkiem/ zadań rozpoznania co do miejsca i czasu ich wykonania, kierunku /rejonu/ głównego wysiłku rozpoznania oraz ustalenia przedsięwzięć z tym związanych /wydzielenia odpowiednich sił i środków, ustalenia sposobów realizacji itp./ ;

ustalenia wpływu działań rozpoznawczych sąsiadów i wojsk współdziałających na wykonanie zadań rozpoznania przez dywizje /pułk/ oraz warunki współdziałania z nimi w zakresie zdobywania i wymiany informacji o nieprzyjacielu,

opracowanie i przekazanie dla wykonawców wstępnych zarządzeń./.

305

mających na celu wcześniejsze zorientowanie dowódców i sztabów
co do zadań rozpoznania jakie otrzymają i mogą one obejmować
takie problemy jak : terminy zakończenia ukompletowania, prze-
grupowania i ześrodkowania pododdziałów rozpoznawczych ; kierunki
/rejony/ ich użycia i gotowość rozpoczęcia działań ; zmiany
organizacyjne, zaopatrzenie i inne.

Gdy dywizja /pułk/ przechodzi do natarcia nie będąc
bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem /z rejonów położonych
głębi/, wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./
równolegle z wykonywaniem innych czynności nawiązuje łączność
kontakt/ ze sztabem dywizji /pułku/ znajdującej się w przodzie,
i jak najwcześniej otrzymać od niego aktualne wiadomości o nie-
przyjacielu oraz uzgodnić organizację i prowadzenie rozpoznania.
W tym celu do sztabu dywizji /pułku/ będącej w styczności
z nieprzyjacielem za zgodą dowódcy /szefa sztabu/ udaje się wraz
ze środkami łączności jeden z oficerów wydziału rozpoznawczego
/st.pom.szefa sztabu d/s rozp./.-

Publ. w 4 egz.

m. 1-4 - Kat. Teorii Kier. i Inform.
płk K. Capczyński
Maszr. PF-47/Rozp

Archiwum Wojskowe
Oddział IV
474/1953

<u>ca wydziału rozpoznawczego / starszego pomocnika szefa sztabu
rozpoznania / podczas planowania i organizacji natarcia do
asu powzięcia decyzji przez dowódcę, przekazania zadań bojowych
wytycznych do współdziałania dla oddziałów /pododdziałów/ oraz
rządzeń zabezpieczenia działań bojowych .</u>

Do najważniejszych obowiązków wydziału rozpoznawczego
t.pom.szefa sztabu d/s rozp./ w tym okresie należy przygotowanie
nych do decyzji dowódcy oraz wypracowanie i przekazanie /w formie
rządzeń do rozpoznania/ zadań wykonawcom. Przygotowując dane
decyzji wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./
enia posiadane aktualnie wiadomości o nieprzyjacielu i wypra-
wuje koncepcje organizacji i prowadzenia rozpoznania, które
stępnie w formie wniosków i propozycji przedstawia /melduje/
wódcy.

Dane do decyzji opracowywane przez wydział rozpoznawczy
t.pom.szefa sztabu d/s rozp./ stanowią zbiór wiadomości i sumę
iosków wypływających z wnikliwej oceny sił i środków oraz cało-
ztałtu działalności nieprzyjaciela, jego możliwości prowadzenia
lszych działań bojowych w czasie i przestrzeni, a także główne
dania do rozpoznania i sposób wykorzystania własnych organów
zpoznawczych. Zatem powinny one obejmować :

- Dotychczasowy charakter działań oraz skład sił i środków
  nieprzyjaciela w pasie armii /dywizji/ ;
- Siły i środki, ich skład, ugrupowanie i możliwości bojowe
  nieprzyjaciela przed frontem dywizji /pułku/ w zakresie wszyst-
  kich rodzajów wojsk i środków walki /broni masowego rażenia,

./.

307

oddziałów /pododdziałów/ ogólnowojskowych, czołgów, artylerii do ognia pośredniego, środków ppanc., środków elektronicznych i systemu dowodzenia, środków obrony plot., charakteru obrony itp./.

Charakter terenu po stronie nieprzyjaciela i jego wpływ na działanie wszystkich rodzajów wojsk własnych i nieprzyjaciela.

Prawdopodobny charakter działań nieprzyjaciela.

Propozycje organizacji i prowadzenia rozpoznania, w których podaje : podstawowe /główne/ zadania do rozpoznania, stan sił i środków oraz sposób ich wykorzystania.

Dane do decyzji szef wydziału rozpoznawczego /st.pom. szefa sztabu d/s rozp./ melduje dowódcy w formie wniosków lub opowiada na pytania, posługując się mapą informacyjną /roboczą/ sporządzonymi notatkami w zeszycie pracy.

Przygotowywanie danych do decyzji stanowi wstęp /początek/ procesu planowania i nie może ono wstrzymać wykonywania przez dział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ praktycznych przedsięwzięć związanych z organizacją i prowadzeniem rozpoznania.

Po podjęciu decyzji przez dowódcę szef sztabu wydaje szefowi działu rozpoznawczego /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ wytyczne do organizacji i prowadzenia rozpoznania, w których konkretyzuje zadania do rozpoznania postawione przez dowódcę i sztab wyższy określając : kolejność, sposób i czas oraz jakie wydzielić siły i środki do wykonania poszczególnych zadań ; kierunek /obiekty/ gdzie skupić główny wysiłek rozpoznania ; rodzaj, sposób i czas uzyskania danych rozpoznawczych od sąsiadów, sztabu wyższego i wojsk współ-

./.

308

łających oraz obieg informacji z nimi ; sposób informowania
ległych wojsk oraz terminy przedstawienia do podpisu i zatwier-
nia planu i zarządzeń do rozpoznania.

Następnie wydział rozpoznawczy / st.pom. szefa sztabu d/s
p./ stosując zasadę pracy równoległej przystępuje jednocześnie
planowania i do wypracowania zadań /zarządzeń/ do rozpoznania,
re po ich akceptowaniu / podpisaniu/ przez szefa sztabu przeka-
e do wykonawców. Ponadto wydział rozpoznawczy /st.pom. szefa
rozp./ w ramach współdziałania z sąsiadami uzgadnia zadania,
s i kierunki /rejony/ działania sąsiednich organów rozpoznawczych

Planowanie i stawianie zadań do rozpoznania dla wykonawców
z organizacja współdziałania z sąsiadami będzie zależeć od
kretnej sytuacji taktycznej, a przede wszystkim od czasu jakim
zie dysponować dywizja /pułk/ od chwili otrzymania zadania
owego do rozpoczęcia natarcia. Jednak w każdym wypadku należy
yć, by zadania do rozpoznania dla wykonawców były opracowane
przekazane jak najwcześniej. Zadania do rozpoznania dla wykonaw-
przekazywane są w formie zarządzeń, które opracowuje się
zasadzie na blankietach sformalizowanej dokumentacji.

W zarządzeniu do rozpoznania podaje się :

zwięzłe wiadomości o ugrupowaniu, działalności i możliwościach
nieprzyjaciela przed frontem dywizji /pułku/ i na jej skrzydłach
/jednak tylko wtedy, gdy podwładni w czasie wydawania zarządzenia
tych wiadomości nie posiadają /;

pas i główny wysiłek rozpoznania oraz zadania /gdzie, w jakim
terminie i jakie wiadomości o nieprzyjacielu należy zdobyć/,

./.

309

iły i środki wydzielone do prowadzenia rozpoznania oraz
ierunki /rejony/, na które należy zwrócić szczególną uwagę ;
adania i kierunki działania sąsiednich pododdziałów /elementów/
ozpoznawczych ;
ejony zastrzeżone, terminy i sposób przekazywania danych
rozpoznania /dostarczania jeńców, zdobytych lub znalezionych
okumentów, wzorów uzbrojenia i sprzętu/ oraz dane radiowe,
naki rozpoznawcze i hasło przy przekraczaniu linii wojsk.

W miarę potrzeby należy także określić sposób realizacji
ań, skład odwodu rozpoznania i termin jego gotowości do działań,
miny przedsięwzięcia rozpoznawcze realizowane w pasie natarcia
izji /pułku/ przez sztab wyższy lub sąsiadów.

Zarządzenie do rozpoznania wydaje się w imieniu dowódcy
eśli jest na piśmie, podpisuje je szef sztabu i szef wydziału
poznawczego /st.pom. szefa sztabu d/s rozp./. Od szczebla
ku w dół zarządzeń do rozpoznania na piśmie się nie wydaje. -

Ek. w 4 egz
egz. 1-4 - Katedra Teorii Kierowania
płk K. Cupryniak
Nasz. DF-48/Rozp.

310
Egz. Nr 1.
47/41/D/54

ca wydziału rozpoznawczego /starszego pomocnika szefa sztabu spraw rozpoznania / w zakresie rozwinięcia decyzji w szczegó-y plan natarcia .

W zakresie rozwinięcia decyzji w szczegółowy plan natarcia chwilą jej podjęcia przez dowódcę/, wydział rozpoznawczy /st. szefa sztabu d/s rozp./ przystępuje do planowania, ponieważ yniku dokładnego i wszechstronnie przemyślanego planowania ąga się celowe wykorzystanie sił i środków wszystkich rodzajów poznania dywizji /pułku/.

Rozpoznanie planuje się na podstawie :

ecyzji dowódcy ;

ytycznych dowódcy /szefa sztabu/ do organizacji i prowadzenia ozpoznania ;

arządzenia do rozpoznania wyższego sztabu ;

posiadanych sił i środków rozpoznania i ich możliwości oraz wniosków z oceny nieprzyjaciela.

Planowanie rozpoznania polega na opracowaniu planu działa-a wyznaczonych do tego sił i środków /organów/ tak, aby wykonały e zadania w określonym czasie.

Planowanie rozpoznania obejmuje :

analizę potrzeb uzyskania wiadomości oraz ustalenie celów i zadań rozpoznania, sposobów i terminów ich zdobywania i prze-kazywania ;

podział sił i środków rozpoznania według zadań, z uwzględnieniem ich możliwości ;

określenie czasu potrzebnego do przygotowania sił i środków

./.

311

spoznania oraz czasu niezbędnego do wykonania przez nie zadań;
bór zasadniczych i zapasowych rubieży /rejonów,kierunków/
zwinięcia /wprowadzenia do działań/ organów /elementów/ rozpoz-
ania i określenie sposobów ich przegrupowania oraz wydzielenie
iwodu sił i środków rozpoznania.

W natarciu działania rozpoznawcze planuje się na całą
bokość zadania bojowego dywizji /pułku/ zarówno na okres przy-
ewawczy, jak i na okres walki, przy czym najdokładniej na okres
ygotowawczy i na głębokość zadania bliższego.

Podstawowym dokumentem odzwierciedlającym organizację
poznania w dywizji /pułku/ jest plan rozpoznania.

Plan rozpoznania składa się z dwóch części : graficznej
pisemnej.

Część graficzna, którą opracowuje się na mapie zawiera :

- obiekty rozpoznania ;
- pas rozpoznania, głębokość /zasięg/ i główny kierunek rozpoz-
  nania, stanowiska dowodzenia dywizji /pułku/, oddziałów /pod-
  oddziałów/ i sztabu wyższego ;
- pododdziały /elementy/ rozpoznawcze dywizji / pułków /pułku
  i batalionów - kompanii czołgów/ i rodzajów wojsk oraz ich
  zadania, a w tym: rejony rozwinięcia /ześrodkowania,bazowania/,
  rubieże i czas wejścia do działań, kierunki działań i sposoby
  wykonania zadań, orientacyjny czas i rubieże przegrupowania
  w toku działań bojowych oraz ich rozmieszczenie po wykonaniu
  zadania przez dywizję /pułk/ ;
- rejony, skalę i sposoby fotografowania lotniczego oraz ./.

312

terminy dostarczania zdjęć, a ponadto rejony i pas powietrznej obserwacji pola walki oraz rozpoznania powietrznego i wydzielone /zapotrzebowane/ do tego celu siły i środki ;
- elementy rozpoznawcze sztabu wyższego działające w pasie dywizji /pułku/ oraz sąsiadów działające w pobliżu granicy pasa rozpoznania i rejony zastrzeżone.

Część pisemna /uzupełniająca w formie tabel, które wykonuje się na ujednoliconych drukach jako załączniki/ obejmuje :
- zadania oraz podział sił i środków, sposób, czas meldowania wyników rozpoznania oraz zagadnienia współdziałania ;
- schemat organizacji łączności rozpoznania ;
- zadania i podział śmigłowców rozpoznawczych /tylko w dywizji/;
- tabelę zadań i tabelę przerzutu grup specjalnych / tylko w dywizji/.

Plan rozpoznania pułku różni się w treści od planu rozznania dywizji tylko tym, że jest opracowywany na mapie roboczej arszego pomocnika szefa sztabu d/s rozpoznania, na której znajje się także ocena nieprzyjaciela plus dane uzupełniające tę enę.

Plan rozpoznania zatwierdza dowódca dywizji /pułku/, a dpisują szef sztabu i szef wydziału rozpoznawczego / st. pom. efa sztabu d/s rozp./.-

mult. w 4 egz.

No. 1-4-Katedra taw. kier.: Inform.
-pil. K. Cupryniak
masz. PF-49/Rozp.

313 Podręcznik Egz. nr. 1

ca wydziału rozpoznawczego / starszego pomocnika szefa
abu do spraw rozpoznania / w zakresie planowania i organizacji
półdziałania .

47/II/55

Zadania rozpoznawcze można w pełni realizować jedynie
czas, gdy na każdym szczeblu dowodzenia rozpoznanie będzie
anizowane i prowadzone wspólnymi siłami wszystkich etatowych
oraźnie wyznaczonych do tego pododdziałów oraz organów szta-
ych.

Ścisłe i ciągłe współdziałanie sił i środków /elementów/
poznania osiąga się przez : uzgodnienie działań wszystkich
anów rozpoznania dywizji / pułku/ wg zadań, obiektów, czasu,
jsca i sposobów działania oraz utrzymanie ciągłej łączności
zajemnej wymiany informacji pomiędzy współdziałającymi szta-
i, a niekiedy również pododdziałami rozpoznawczymi.

Na planowanie i organizację współdziałania składa się :
celowy podział zadań rozpoznania / obiektów / między elementy
rozpoznawcze różnych rodzajów rozpoznania oraz dokładne ich
wykonanie w określonym miejscu i czasie ;
jednoznaczne interpretowanie przez wszystkie sztaby i wykonawców
wspólnie realizowanych zadań oraz ustalenie kolejności działania
w najbardziej aktywny sposób ;
wyznaczenie we właściwym czasie zadań uzupełniających, co jest
szczególnie ważne w szybko zmieniającej się sytuacji ;
rozmieszczenie pododdziałów rozpoznawczych w sposób sprzyjający
wykonaniu zadań oraz osobiste kontaktowanie się oficerów ze
współdziałającymi z sobą sztabów i pododdziałów.

./.

314

Wydział rozpoznawczy / st.pom. szefa sztabu d/s rozp./ inien utrzymywać łączność z sąsiadami i współdziałającymi ązkami taktycznymi /oddziałami/, wymieniać z nimi informacje ieprzyjacielu, położeniu i działaniach pododdziałów rozpoznaw- ch, a w razie potrzeby koordynować wysiłek elementów rozpoz- ezych wszystkich współdziałających stron.

Koordynacja wysiłku stanowi zasadę obowiązującą w planowa- i organizacji współdziałania sił i środków wszystkich rodza- rozpoznania. Pod tym, między innymi, kątem dowódca dywizji łku/ prowadzi rekonesans terenu i w tym też celu organizuje się ółdziałanie. W rekonesansie prowadzonym przez dowódcę w tere- bieże także udział szef wydziału rozpoznawczego /st.pom.szefa abu d/s rozp./, którego udział sprowadza się do zameldowania ódcy przebiegu rubieży walczących wojsk, rozmieszczenia środków iowych, szczególnie przeciwpancernych, zapór inżynieryjnych i eszkód, punktów oporu, skrzydeł i styków nieprzyjaciela, a amach organizacji współdziałania szef wydziału rozpoznawczego .pom.szefa sztabu d/s rozp./ powinien ustalić :

akie środki wydzielają współdziałające sztaby w celu wykonania ażniejszych zadań rozpoznawczych oraz kierunki /rejony/, czas sposób ich działania ;

posób utrzymania łączności z sąsiadami i jednostkami współdzia- ającymi oraz wymianę informacji o nieprzyjacielu ;

posób organizacji rozpoznania na skrzydłach, stykach i w przer- ach między jednostkami pierwszego rzutu ;

./.

315

ednakowy system numerowania obiektów nieprzyjaciela /stałych
ruchomych / ;
ejony, czas i sposób przerzutu na tyły nieprzyjaciela grup
pecjalnych ;
ubieże rozwinięcia środków rozpoznania radioelektronicznego
własnych i współdziałających / oraz podział zadań rozpoznaw-
zych ;
posób przyjmowania danych bezpośrednio z pokładu samolotów
śmigłowców ;
posób przegrupowania sił i środków rozpoznania w czasie walki.

Oprócz tego szef wydziału rozpoznawczego /st.pom. szefa
abu d/s rozp./ uzgadnia z szefami /oficerami rozpoznania /
zajów wojsk miejsce rozmieszczenia środków rozpoznania każdego
zaju wojsk, treść wykonywanego przez nie zadań i sposób prze-
ywania informacji do wydziału rozpoznawczego /st.pom.szefa
abu d/s rozp./.

Ponadto z wydziałem operacyjnym /st.pom.szefa sztabu d/s
r./ uzgadnia miejsce rozwinięcia /rozmieszczenia/ sił i środków
poznania dywizji /pułku/ na zasadniczych i zapasowych rubieżach,
razie potrzeby, zakres zadań do rozpoznania wykonywanych na
rzyść planowanego desantu powietrznego co do miejsca, czasu i
osobu działania oraz przekazywania danych rozpoznawczych dowódcy
santu.

Zasadniczym dokumentem obrazującym uzgodnienia w zakresie
anowania i organizacji współdziałania sił i środków rozpoznania
wizji /pułku/ jest plan rozpoznania. -

316

BIBLIOTEKA SZKOŁY GŁÓWNEJ DZ. III
Nr ewid. 1220

Egz 1

Do czasu otrzymania zadania bojowego do natarcia wydział łączności dywizji /szef łączności pułku/ realizuje niezbędne przedsięwzięcia wynikające z aktualnych jak i przewidywanych potrzeb w zakresie łączności.

Zadania te szef łączności dywizji /pułku/ realizuje w oparciu ogólne zasady pracy obowiązujące funkcyjnych łączności.

Dokładna znajomość sytuacji ogólnej, zadania i decyzji dowódcy oraz wytycznych do organizacji łączności Sztabu przełożonego - stanowią podstawę do przeprowadzenia wnikliwej oceny położenia pod względem łączności i wyciągnięcia w pełni uzasadnionych wniosków. Obowiązki Szefa łączności jest zameldowanie dowódcy /szefowi Sztabu/ w jaki sposób zamierza zapewnić ciągłą łączność we wszystkich podstawowych relacjach. Wymagania dowództwa dywizji /pułku/ w zakresie łączności precyzuje Szef Sztabu w swoich wytycznych.

Zakres i charakter pracy wydziału łączności dywizji /Szefa łączności pułku/ w dużym stopniu zależą od tego na ile występuje zgodność pomiędzy posiadanym /opracowanym w okresie pokoju/ planem łączności i występującymi potrzebami w czasie praktycznej realizacji przez dywizję /pułk/ zadań przygotowawczych / zajęcie rejonów alarmowych, wykonywanie przegrupowania, zajęcie wyznaczonych rejonów i in./. Uwaga ta w równej mierze odnosi się też do warunków w jakich będzie organizowana i utrzymywana łączność.

Najlepsze warunki dla pracy funkcyjnych łączności będą wówczas kiedy zawczasu opracowany i posiadany plan łączności w pełni odpowiada rzeczywistym potrzebom w zakresie organizacji łączności. Wówczas cała uwaga wydziału łączności dywizji /Szefa łączności pułku/ powinna być zwrócona na jak najszybsze i najlepsze wcielenie w życie tego planu.

O ile warunki i wymagania w zakresie łączności odbiegają od założeń przyjętych w posiadanym planie łączności należy jak najszybciej określić niezbędne zmiany i uzupełnienia, a po ich zatwierdzeniu natychmiast przystąpić do jego praktycznego rozwinięcia.

Sposób realizacji planu łączności może być różny i zależy od konkretnych potrzeb w zakresie łączności i posiadanego czasu.

W pewnych sytuacjach wydział łączności dywizji /Szef łączności pułku/ będzie musiał przystąpić do jednoczesnej realizacji wszystkich założeń planu łączności, natomiast w innych - stopniowo odpowiednich do wynikających potrzeb. W każdym przypadku potrzeby w zakresie łączności muszą być rowziązywane w tym czasie jakim dysponuje do swojej dyspozycji każdy szczebel dowodzenia.

Zapewniając bieżące potrzeby w zakresie łączności wydział łączności dywizji /Szefa łączności pułku/ powinien jednocześnie na bieżąco gromadzić wszystkie możliwe do osiągnięcia dane niezbędne do planowania i organizacji łączności w przyszłych działaniach bojowych.

Informacje te Szef łączności uzyskuje od swoich bezpośrednich przełożonych, osób funkcyjnych dowództwa i sztabu /poprzez ścisłą z nimi współpracę/ oraz od przełożonego i podległych szefów łączności.

Zapewniając sobie niezbędne dane do planowania łączności należy zwracać szczególną uwagę na utrzymanie pododdziałów łączności w ciągłej gotowości bojowej i ich przygotowanie do kolejnych zadań, które będą wykonywały.

11.7.2.13

318

Po otrzymaniu zadania przez dywizję /pułk/ wydział łączności
zef łączności pułku/ w maksymalnym stopniu ukierunkowują swoją
działalność na zapewnienie łączności w planowanym natarciu.
Z zadaniem bojowym szef łączności zapoznaje się w ramach ogól-
j informacji przeprowadzanej w ramach dowództwa /sztabu/ lub
przez współpracę z grupą centrum dowodzenia. Analiza zadania
jowego stanowi jeden z najważniejszych elementów niezbędnych
efowi łączności do przeprowadzenie pełnej oceny położenia pod
ględem łączności.
Wraz z zadaniam bojowym dywizja /pułk/ otrzymuje wyciąg z
rządzenia łączności sztabu przełożonego. Studiując zarządzenie
czności sztabu przełożonego szef łączności powinien szczegółowo
recyzować :

- elementy systemu łączności sztabu przełożonego i sposób zapewnienia z nim łączności;
- organizację łączności współdzaiałania i powiadamiania;
- dane do organizacji i eksploatacji systemu łączności na niższyc szczeblach dowodzenia;
- przedsięwzięcia w celu zapewnienia łączności w warunkach silnego oddziaływania nieprzyjaciela;
- zasady wykorzystania i pracy systemu łączności /w tym łączności utajnionej/;
- materiałowo-techniczne zabezpieczenie;

4

11.7.2.13

319

- inne dane wynikające z potrzeb aktualnej i przewidywanej sytuacji bojowej.

Znając zadanie dywizji /pułku/ i zarządzenie łączności przełożonego, a także poprzez ścisłą współpracę z oficerami dowództwa i sztabu Szef łączności powinien wypracować :

- dane do wniosków propozycji w zakresie organizacji łączności, które ma zameldować szefowi sztabu lub dowódcy;
- dane potrzebne do wykonania planu łączności;
- wstępne zadania dla podległych sztabów /szefów łączności/ i dowództw pododdziałów łączności.

Jeśli z posiadanych danych zachodzi potrzeba natychmiastowego realizowania pewnych przedsięwzięć to po ich zatwierdzeniu / jeżeli wykraczają one poza kompetencje szefa łączności/ wciela się je w życie.

Wykonując te wszystkie zadania podporządkowane planowanym działaniom bojowym, szef łączności dywizji /pułku/ zwraca też pełną uwagę na utrzymanie aktualnie czynnej łączności we wszystkich relacjach. Rozbudowa czynnej łączności powinna być organizowana do relacji niezbędnie koniecznych aby wyzwolić jak najwięcej sił i środków łączności do ~~wykorzystania~~ wykonania głównego zadania dywizji /pułku/.

Szef łączności dywizji /pułku/ w oparciu o przeprowadzoną nalizę zadania bojowego oraz znajomość zamiaru dowódcy i zaządzenia łączności sztabu przełożonego przeprowadza szczegółową cenę położenia pod względem łączności. Jest to czynność ciągła ecz znajduje szczególne nasielenie w okresie podejmowania ecyzji i opracowania planu łączności.

W ocenie położenia główną uwagę zwraca się na te zagadnienia, tóre bezpośrednio rzutują na organizację łączności i jej zabezpieczenie w toku walki.

Z analizy zadania i zamiaru dowódcy, szef łączności wyjaśnia:

- charakter i warunki realizacji zadania z punktu widzenia organizacji łączności,
- przewidywane ugrupowanie bojowe i możliwe odległości pomiędzy poszczególnymi elementami /punktami dowodzenia/,
- tempo działań i możliwe formy walki,
- czas trwania walki,
- zagadnienia współdziałania.

W rezultacie powyższych danych można wnioskować, które czynniki będą w pierwszym rzędzie wpływały na organizację i zapewnienie łączności, z kim i kiedy należy zapewnić łączność, jakie będą właściwości zorganizowanego systemu łączności i jak powinien być wykorzystywany.

Wnioski z oceny nieprzyjaciela powinny w pierwszym rzędzie dotyczyć wyłowienia stosowanych sposobów przeciwdziałania

które rzutują na trwałość i ciągłość łączności oraz co należy uczynić aby ograniczyć je do minimum.

Wnioski z oceny sił własnych winny precyzować przedsięwzięcia zabezpieczające wykonanie zadań przez pododdziały łączności i sposoby ich realizacji, zadania dla funkcyjnych łączności i dowódców pododdziałów łączności w celu zapewnienia wymagań stawianych łączności oraz zadania w zakresie materiałowo-technicznego zabezpieczenia.

Wnioski z oceny terenu, pory roku oraz stanu pogody winny precyzować warunki i możliwości zapewnienia łączności różnymi środkami, warunki pracy technicznych środków łączności, a także przedsięwzięcia ogólne i specjalistyczne eliminujące lub łagodzące występujące trudności w zapewnieniu ciągłej łączności.
Bardzo ważnym elementem jest analiza i kalkulacja czasu.
Za podstawę wszelkich ustaleń czasowych szef łączności przyjmuje zatwierdzone ustalenia obowiązujące w danym sztabie. Wielką troską musi być zapewnienie niezbędnego czasu dla podległych szefów łączności.

Wypracowując koncepcje organizacji łączności oraz zapewniając realizację planu łączności, szef łączności ściśle współpracuje z wydziałami sztabu i szefami rodzajów wojsk i służb dywizji /pułku/. Współpraca ta zapewnia mu bieżący napływ informacji potrzebnej szefowi łączności w każdym okresie działań oraz szybkie rozwiązywanie potrzeb wszystkich ogniw dowództwa i sztabu w zakresie łączności.

Ta współpraca jest też niezbędna ponieważ ich decyzje bez-
rednio rzutują na planowany system łączności i warunki w jakich
yć organizowany.

Wydział łączności sztabu dywizji pracuje w jednym zespole
SD. W obsadzie zmiennej centrum dowodzenia może przebywać oso-
bie szef łączności lub jego pomocnik. Każdy z tych oficerów po-
ien uczestniczyć w wypracowaniu koncepcji i organizacji dowodze-
oraz określać możliwości zapewnienia łączności w planowanych
ałaniach bojowych.

Szef łączności lub jego pomocnik podczas przebywaniaw cen-
m dowodzenia powinni utrzymywać ścisły kontakt z wydziałem łącz-
ci w celu korzystania z jego pracy jak też informowania go o
ystkich rozwiązywanych problemach dotyczących i wywierających
yw na organizację łączności.

Ta sama zasada obowiązuje też wówczas kiedy szef łączności
b inny z oficerów wydziału przebywa poza SD/np. na WSD dywizji/.

W pułku z dowódcą i oficerami sztabu współpracuje osobiście
ef łączności.

Wyciągając określone wnioski z oceny położenia szef łącz-
ości wydaje niezbędne zarządzenia i wykonuje prace które mają na
elu:

- przygotowanie pododdziałów łączności do wykonania zadania
- doprowadzenie środków łączności do pełnej sprawności technicznej;

- przygotowanie danych do wykonania niezbędnej dokumentacji;
- przygotowanie danych do wytycznych dla podległych szefów łączności;
- opracowanie propozycji zabezpieczenia łączności.

Przygotowanie wnioski i propozycje szefa łączności wysłuchu- owódca lub szef sztabu. Może to być pełny meldunek lub tylko uj- ć wybrane zagadnienia. W pewnych sytuacjach meldunek może się ażać w udzielaniu wyjaśnień/odpowiedzi/na postawione przez prze- onych pytania. Problematyka o charakterze stałym, zmiana przeło- m i akceptowana przez nich wcześniej oraz przedsięwzięcia spec- istyczne będące w gestii szefa łączności i pomyślnie rozwiązywane powinny być przedstawiane w meldunku.

Główna uwaga w meldunku powinna być skierowana na przedsta- inie:

- warunków org. łączności;
- możliwości pododdziałów łączności;
- proponowanego systemu łączności;
- przedsięwzięci zwiększających żywotności systemu łączności

Po zameldowaniu danych do decyzji, szef łączności włącza do racowywanego/uzupełnianego/planu zatwierdzone propozycje, rozpra- wuje dodatkowo otrzymane wytyczne oraz wciela w życie wszystkie zedsięwzięcia wymagające natychmiastowej realizacji. W tym celu a funkcyjnych łączności, na bieżąco, stawia się zadania, a dla dległych szefów łączności wydaje się niezbędne zarządzenia. Zapew- a to najbardziej racjonalne wykorzystanie czasu przez szefów łącz- ości wszystkich szczebli dowodzenia - Zarządzenia sztabu w zakresi

11.7.2.2.4

324

ności należy przekazywać razem lub bezpośrednio przekazaniu

dań bojowych.

Po zapoznaniu się z decyzją dowódcy i ewentualnym otrzymaniu tkowych wytycznych od szefa sztabu, szef łączności ostatecznie yzuje plan łączności który w nakazanym czasie przedstawia do ierdzenia.

Wytyczne szefa sztabu mogą zawierać uzupełniające wyjaśnie- decyzji dowódcy oraz dodatkowe zadania w zakresie organizacji sploatacji systemu łączności.

Do czasu zatwierdzenia decyzji szefa łączności wszyscy fun- jni łączności realizują nakazane zadania w otrzymanych zarządze- ch przygotowawczych.

Szereg zagadnień, które należy uwzględnić przy planowaniu, e być skonfrontowanych w terenie. W miarę posiadanego czasu i liwości prowadzi się rekonesan według zatwierdzonego planu. yzję szefa łączności wyraża się w planie łączności.

Posiadanie dokumentów planu łączności jest konieczne ponie- zapewniają one i wyrażają koncepcję i sposoby organizacji łącz- ści, uzasadnienie decyzji, uruchomienie i eksploatację zaplanowa- go systemu łączności, dane do planowania i organizacji łączności zez podległych szefów łączności, możliwość kierowania łącznością zez wyznaczone osoby funkcyjne oraz jednolite interpretowanie i konawstwo powziętej i zatwierdzonej decyzji na organizacją łącz- ości.

Dokumenty planu łączności to schematy przedstawiające orga- izację łączności różnymi środkami oraz łączności utajnionej, dane ksploatacyjne do pracy systemu łączności, sygnały rozpoznawcze sób funkcyjnych, kody map oraz sposób wykorzystania sił i środków łączności.

Dokumenty wykonawcze - to zarządzenie łączności wraz niezbędnymi załącznikami. W pułku zarządzenie łączności wydaje się ustnie.

Dokumentem roboczym jest mapa robocza którą osobiście prowadzi szef łączności.

Zarządzenie łączności które zamierza dane decyzyjne dla odległych dowództw i sztabów powinno wyrażać:

- organizację i pracę węzłów łączności;
- organizacją łączności różnymi środkami łączności;
- dane do eksploatacji systemu łączności;
- organizację zaopatrywania i remontu sprzętu łączności;
- dane organizacyjne.

Po zatwierdzeniu planu łączności zapewnia się pełną realizację wszystkich zawartych w nim postanowień. Jeżeli czas przeznaczony na planowanie był bardzo ograniczony to może zaistnieć przypadek, że dokumenty planu łączności będą wykonywane równolegle z praktyczną realizacją zatwierdzonej decyzji szefa łączności. Najkorzystniejsza sytuacja jest wówczas kiedy opracowany wcześniej plan łączności odpowiada przewidywanym i planowanym działaniom bojowym.

Sformalizowanie dokumentów planu łączności oraz posiadanie gotowych formularzy - znacznie przyśpiesza ich pełne wykonanie.

Dokumenty wykonawcze - to zarządzenie łączności wraz niezbędnymi załącznikami. W pułku zarządzenie łączności wydaje się ustnie.

Dokumentem roboczym jest mapa robocza którą osobiście prowadzi szef łączności.

Zarządzenie łączności które zamierza dane decyzyjne dla odległych dowództw i sztabów powinno wyrażać:

- organizację i pracę węzłów łączności;
- organizacją łączności różnymi środkami łączności;
- dane do eksploatacji systemu łączności;
- organizację zaopatrywania i remontu sprzętu łączności;
- dane organizacyjne.

Po zatwierdzeniu planu łączności zapewnia się pełną realizację wszystkich zawartych w nim postanowień. Jeżeli czas przeznaczony na planowanie był bardzo ograniczony to może zaistnieć przypadek, że dokumenty planu łączności będą wykonywane równolegle z praktyczną realizacją zatwierdzonej decyzji szefa łączności. Najkorzystniejsza sytuacja jest wówczas kiedy opracowany wcześniej plan łączności odpowiada przewidywanym i planowanym działaniom bojowym.

Sformalizowanie dokumentów planu łączności oraz posiadanie gotowych formularzy - znacznie przyśpiesza ich pełne wykonanie.

Stawiając zadania funkcyjnym łączności należy zapoznać ich niezbędnymi elementami sytuacji bojowej, warunkami w których będą działali, ich konkretne zadania, sposób realizacji, niezbędne dokumenty, siły i środki łączności wydzielone do ich dyspozycji, sposób materiałowo-technicznego zabezpieczenia, sposób zabezpieczenia inżynieryjnego i maskowania oraz zasady utrzymywania łączności z przełożonym.

W okresie praktycznej realizacji planu łączności oficerowie działu łączności dywizji i szef łączności pułku prowadzą stałą kontrolę i okazują niezbędną pomoc wszystkim funkcyjnym łączności.

Do obowiązków szefa łączności dywizji/pułku/należy również rozpoznanie w odpowiednim czasie oficerów sztabu dywizji/pułku/z zorganizowanym systemem łączności oraz możliwościami jego wykorzystania dla potrzeb dowodzenia wojskami.

Ważną czynnością każdego szefa łączności jest śledzenie za niewidłowością realizacji zadań przez podległych szefów łączności terminowe okazywanie im uzasadnionej pomocy.

13

11.7.2.5.4

328

Po przez udział szefa łączności w zespole dowódcy, współpracę ficerami pionu operacyjnego oraz z wytycznych szefa sztabu, szef zności precyzuje wszystkie potrzeby w zakresie łączności współałania. Na tej podstawie szef łączności ustala w jaki sposób w jakich okresach będzie utrzymywana łączność pomiędzy współdziającymi dowództwami i sztabami. Jeżeli część zadań w zakresie łączności współdziałania organizuje przełożony na korzyść dowództw i tabów podległych wojsk to wówczas szef łączności dywizji/pułku/ bezpiecza realizację nakazanych przez przełożonego przedsięwzięć.

Całość rozwiązań w zakresie łączności współdziałania ujmuje ę w planie łączności i zapoznaje się z nimi wszystkie zainteresone osoby funkcyjne.

11.9.1.4

Niezbędne dane do planowania łączności w obronie jak też
k pracy wydziału łączności dywizji /szefa łączności pułku/ są
alogiczne jak przy organizacji natarcia.

Najlepsze warunki do planowania łączności są wówczas kiedy
ronę organizuje się zawczasu bez styczności z nieprzyjacielem.
ajbardziej złożona sytuacja do planowania i utrzymania łącz-
ości występuje w warunkach przechodzenia dywizji /pułku/
obrony w toku prowadzonych przez nią działań bojowych.

Planowanie łączności dla potrzeb obrony w toku już prowa-
zonych działań bojowych i kiedyczas jest bardzo ograniczony
owinno zakładać maksymalne wykorzystanie już zorganizowanych i
zynnych relacji łączności. Wszelkie radykalne zmiany w systemie
ączności stwarzają niebezpieczeństwo utraty łączności. Jednak
brona będzie stawiała przed łącznością dodatkowe zadania wy-
agające innego rozwiązania. Dotyczy to organizacji punktów do-
odzenia, wykorzystania poszczególnych środków łączności, rozbu-
owy kierunków okrężnych, inżynieryjnego zabezpieczenia i masko-
ania systemu łączności i inne. W tych wszystkich zagadnieniach
iezbędna jest ścisła współpraca ze wszystkimi ~~zagadnieniami~~
sobami ~~funkcjonami~~ oraz z dowódcą i szefem sztabu dywizji
pułku/.

Podczas prowadzenia walki obronnej cała działalność szefa łączności powinna być skierowana na zapewnienie ciągłej łączności podstawowymi elementami ugrupowania bojowego dywizji/pułku/, w pierwszym rzędzie wykonującym w tym okresie zasadnicze zadanie. Jest to możliwe wówczas kiedy szef łączności będzie na bieżąco zorientowany w sytuacji bojowej, znał myśl przewodnią i decyzję dowódcy, wyciągał właściwe wnioski, terminowo uaktualniał plan łączności, a następnie konsekwentnie go realizował. Uwzględniając duże obciążenie dowódcy i szefa sztabu, szef łączności jako oficer sztabu powinien być zdolny do samodzielnego wnioskowania, wypracowywania koncepcji i przedstawiania jej przełożonym do zatwierdzenia. Wymaga to stałej współpracy szefa łączności ze wszystkimi komórkami własnego dowództwa /sztabu/ oraz udział oficera łączności w grupie dowódcy /szefa sztabu/ w okresie wypracowywania decyzji do dalszych działań.

Utrzymanie łączności wymaga też dokładnej znajomości stanu łączności w podległych oddziałach /pododdziałach/, terminowego stawiania zadań i okazywania niezbędnej pomocy podległym szefom łączności.

Użycie własnych pododdziałów łączności powinno być ukierunkowane na wykonanie bieżących zadań oraz na możliwość zaangażowania ich w kolejnych okresach walki.

Wykonano w 4 egz.
Egz.Nr 1 - 4 - Bibl.Szkol.ASG.
Wyk.płk A.Szwarc tel.216
Druk.J.B.dn.10.12.74r.
Nr ks.masz. 100/ON

B-40/1 1
36/0110
3994/021
B-49/4
Tajne!
Egz.Nr:.1...
331

Walka radioelektroniczna

Praca wydziału walki radioelektronicznej.

Do czasu otrzymania zadania bojowego do natarcia/prognozowanie działań/.

Walkę radioelektroniczną w dywizji /pułku/ organizuje się w celu realizacji następujących zadań:

- wykluczenia możliwości efektywnego użycia przez przeciwnika broni jądrowej i obniżenia efektywności stosowania klasycznych środków rażenia;
- osłabienia siły uderzenia zgrupowań jego wojsk;
- naruszenia współdziałania wojsk przeciwnika podczas prowadzenia działań;
- przeciwdziałania rozpoznaniu środków radioelektronicznych nieprzyjaciela i ochrony własnych systemów dowodzenia przed zakłóceniami/przeciwdziałaniem/ze strony przeciwnika.

Organizacja walki radioelektronicznej obejmuje:

- planowanie rozpoznania, niszczenia i zakłóceń systemów / środków/ radioelektronicznych oraz przeciwdziałanie rozpoznaniu radioelektronicznemu przeciwnika;
- stawianie zadań oddziałom i pododdziałom biorącym udział w zniszczeniu obiektów radioelektronicznych i zakłócaniu ich pracy;
- organizację dowodzenia i współdziałania sił i środków biorących udział w walce radioelektronicznej;

332

- kontrolę realizacji postawionych zadań oddziałom/pododdziałom/.

Przedsięwzięcia ochrony własnych systemów/środków/radioelektronicznych przed oddziaływaniem ze strony przeciwnika planuje i stosuje się podczas organizacji dowodzenia wojskami oraz kierowania środkami ogniowymi.

Walkę radioelektroniczną w dywizji/pułku/organizuje sztab przy współudziale dowódców rodzajów wojsk i szefów służb na podstawie decyzji dowódcy, wytycznych /zarządzenia/sztabu armii /dywizji/ w zakresie walki radioelektronicznej, danych o posiadanych siłach i środkach walki oraz danych z rozpoznania o systemach, obiektach i środkach radioelektronicznych przeciwnika.

Uwzględniając możliwości posiadanych przez wojska środków rażenia i zakłóceń walkę ze środkami radioelektronicznymi przeciwnika planuje się na całą głębokość zadania bojowego, a szczegółowo na głębokość zadania bliższego dywizji/pułku/.

Do czasu otrzymania zadania bojowego do natarcia przez dowódcę i sztab dywizji wydział walki radioelektronicznej zgodnie z wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu dywizji lub z własnej inicjatywy organizuje i realizuje przedsięwzięcia wynikające z obowiązków funkcyjnych w konkretnej sytuacji taktycznej.

Szef wydziału walki radioelektronicznej/starszy pomocnik szefa sztabu pułku do spraw operacyjnych/wykorzystując podległych mu oficerów, w ścisłej współpracy z innymi szefami wydziałów, rodzajów wojsk i służb zbiera i opracowuje dane o sytuacji

333

dotyczące: aktualnego stanu ukompletowania i napromieniowania, stanie gotowości bojowej pododdziałów walki radioelektronicznej i stanu ich zapasów materiałowo-technicznych, ich położenie/rozmieszczenia/, oraz o terenie w rejonach rozmieszczenia i na kierunkach prawdopodobnego przesunięcia /działanie/ dywizji/pułku/.

Ponadto ~~opierać~~ oficerowie wydziału zbierają i nanoszą na mapę roboczą posiadane i zdobyte informacje o przeciwniku niezbędne dowódcy do prognozowania możliwego rozwoju sytuacji lub podjęcia decyzji i wykonywania obowiązków funkcyjnych.

W oparciu o zebrane informacje o własnych pododdziałach walki radioelektronicznej, wydział przygotowuje i przesyła meldunek do sztabu armii o osiągnięciu przez nie rejonu wyjściowego, stanie i położeniu, ukompletowaniu itp.

Równolegle z realizacją tych przedsięwzięć, oficerowie wydziału walki radioelektronicznej uzupełniają informacje o przeciwniku, jego przynależności narodowej, automatycznych systemach kierowania i dowodzenia, środkach i systemach radioelektronicznych i możliwościach rozpoznania oraz oddziaływania na środki i system radioelektroniczny dywizji/pułku/.

Informacje te przekazuje się do wydziału rozpoznawczego, na centrum dowodzenia oraz zainteresowanych szefów rodzajów wojsk i służb. Informacje szczególnie ważne ~~można~~ natychmiast melduje się dowódcy i szefowi sztabu.

334

Ponadto wydział walki radioelektronicznej powinien poczynić zabiegi zapewniające osiągnięcie przez podległe pododdziały w jak najkrótszym czasie pełnej gotowości do wykonania zadań w mającym nastąpić natarciu dywizji.

Wszystkie te przedsięwzięcia uzupełnia się i konkretyzuje po otrzymaniu przez dywizję /pułk/zarządzenia wstępnego ze sztabu armii /dywizji/.

335

5. Podczas planowania natarcia do czasu przekazania podwładnym wstępnych zarządzeń.

Na szczeblu dywizji w planowaniu i organizacji walki radioelektronicznej udział biorą: dowódca, szef sztabu, wydział operacyjny, wydział walki radioelektronicznej, szef rozpoznania, szef łączności, szef wojsk rakietowych i artylerii, szef OPL, szef saperów,

W realizacji przedsięwzięć niszczenia i zakłócania radioelektronicznych systemów dowodzenia nieprzyjaciela, wiodąca rola przypada dowódcy i jego sztabowi.

Podstawę do organizacji i planowania walki radioelektronicznej w dywizji /pułku/ stanowią:

- zadanie bojowe dywizji /pułku/;
- decyzja dowódcy;
- zarządzenie / wytyczne/walki radioelektronicznej sztabu przełożonego;
- dane o nieprzyjacielu, przede wszystkim dane o środkach i systemach radioelektronicznych przeciwnika;
- wytyczne dowódcy lub szefa sztabu do organizacji i prowadzenie walki radioelektronicznej;
- stan i wyposażenie posiadanych sił i środków walki radioelektronicznej i możliwości użycia w tym celu poszczególnych rodzajów wojsk/środków ogniowych/.

336

Dowódca dywizji/pułku/ - jest głównym realizatorem przedsięwzięć mających na celu dezorganizowanie dowodzenia przeciwnika. Dowódca podejmując decyzję w zakresie użycia środków ogniowych, specjalnych pododdziałów /grup/ określa: podstawowe zadania siły i środki angażowane do realizacji tych zadań, czas i kierunek /rejon/ skupienia głównego wysiłku.

Przygotowując zamiar i rozpatrując sposób pobicia przeciwnika, dowódca wybiera również najbardziej właściwe sposoby i środki dezorganizacji systemu dowodzenia przeciwnika. W szczególności, formułując swój zamiar, dowódca dywizji powinien w nim ująć ideę dezorganizacji systemu dowodzenia przeciwnika, w następujący sposób: " Zamierzam.... uderzeniami jądrowymi na środki napadu jądrowego, obiekty dowodzenia i oddziały pierwszego rzutu w rejonie....., zniszczyć główne zgrupowanie wojsk przeciwnika i zdezorganizować dowodzenie,uderzeniami pułków pierwszego rzutu w kierunku.... dokonać jego rozbicia itd".

Ponadto określając w swej decyzji obiekty, na które należy wykonać uderzenia jądrowe i ogniowe oraz stawiając zadania wojskom rakietowym i wspierającemu lotnictwu, dowódca dywizji powinien uwzględnić konieczność obezwładnienia punktów dowodzenia, węzłów łączności i grup środków radioelektronicznych; ustala on również kiedy, z jakiej rubieży i w jakim okresie stosować zakłócenia radiowe systemów kierowania i dowodzenia przeciwnika.

Podczas organizacji walki z radioelektronicznymi środkami

337

i systemami dowodzenia dowódca dywizji/pułku/ wychodzi z następujących założeń:

- walkę ze środkami radioelektronicznymi przeciwnika należy prowadzić we wszystkich ~~radiowych~~ rozpoznanych działań bojowych i nieprzerwanie w czasie ich trwania;

- organizowane przedsięwzięcia w zakresie dezorganizacji dowodzenia skierowane powinny być na neutralizację działań rozpoznania, na obezwładnienie /zniszczenie/punktów dowodzenia i na zakłócenie pracy wojskowego systemu łączności. Przy tym środki ogniowe i zakłóceń radioelektronicznych powinny być stosowane w sposób kompleksowy;

- podstawowe przedsięwzięcia w zakresie dezorganizacji dowodzenia powinny być skierowane w pierwszej kolejności na zerwanie /dezorganizację/ dowodzenia środkami napadu jądrowego, a podczas prowadzenia działań bojowych bez stosowania broni jądrowej na dezorganizowanie dowodzenia klasycznymi środkami ogniowymi i zgrupowaniami wojsk lądowych, działających na głównym kierunku uderzenia wojsk własnych.

Na podstawie oceny sytuacji prowadzonej przed otrzymaniem zadania bojowego, zarządzenia wstępnego armii i wytycznych dowódcy lub szefa sztabu, Wydział walki radioelektronicznej, przy współpracy z innymi wydziałami, dowódcami rodzajów wojsk, szefami służb przygotowuje dowódcy niezbędne wstępne dane do podjęcia decyzji w zakresie dezorganizacji dowodzenia. Organizuje on rozpoznanie systemów i środków radioelektronicznych przeciwnika

338

oraz realizuje wszystkie nakazane przez dowódcę przedsięwzięcia w zakresie zakłócania ich pracy i ochronę systemu dowodzenia wojsk własnych.

Na podstawie zaakceptowanych propozycji wydział walki radioelektronicznej wydaje zainteresowanym zarządzenia wstępne, w których może być ujęte:

- do jakich działań przygotowuje się ~~dacyzja~~ dywizja /pułk/ i na jakim kierunku;

- jakie przedsięwzięcia i do jakiego terminu należy wykonać w celu osiągnięcia pełnej gotowości do wykonania spodziewanego zadania bojowego;

- czas, miejsce i sposób przekazania nowego zadania.

338

Podczas planowania i organizacji natarcia do czasu powzięcia decyzji przez dowódcę, przekazanie zadań bojowych i wytycznych do współdziałania dla oddziałów/pododz./ oraz zarządzeń zabezpieczenia działań bojowych.

Po zapoznaniu się z zadaniem bojowym dywizji, na podstawie wytycznych dowódcy lub szefa sztabu wydziału walki radioelektronicznej w oparciu o cenę sytuacji radioelektronicznej przygotowuje propozycje w zakresie dezorganizacji dowodzenia przeciwnika w mających nastąpić działaniach. W propozycjach tych ujmuje się:

- zadania walki radioelektronicznej w planowanych działaniach;

- skład i rozmieszczenie najbardziej ważnych obiektów radioelektronicznych, obezwładnienie których obniży możliwości przeciwnika w zakresie dowodzenia wojskami i kierowania środkami ogniowymi;

- skład, ugrupowanie, stan, możliwości oraz propozycje wykorzystania pododdziałów walki radioelektronicznej /zakłóceń/, ich zadania i proponowane rubieże / rejony/ rozwinięcia w rejonie wyjściowym i w toku walki;

- propozycje w zakresie niszczenia obiektów radioelektronicznych przeciwnika za pomocą środków ogniowych lub zakłócania ich pracy;

- propozycje w zakresie przeciwdziałania rozpoznaniu

340

przeciwnika i ochrony własnych środków radioelektronicznych przed zakłóceniami przeciwnika.

Ważnym warunkiem właściwej organizacji walki radioelektronicznej w działaniach bojowych jest wszechstronna znajomość sytuacji radioelektronicznej, analiza i prawidłowa ocena podstawowych jej elementów, mających wpływ na pracę systemów/środków/ radioelektronicznych przeciwnika i wojsk własnych oraz planowane przedsięwzięcia walki radioelektronicznej.

Pod pojęciem sytuacji radioelektronicznej należy rozumieć całokształt systemów i środków radioelektronicznych walczących stron rozwiniętych w określonym rejonie i czasie oraz działających zgodnie z ich przeznaczeniem bojowym. Podstawowymi elementami sytuacji radioelektronicznej są: skład i ugrupowanie środków radioelektronicznych oraz charakterystyki ich sygnałów.

Ponieważ system i środki radioelektroniczne zawsze działają w ugrupowaniu wojsk i są ściśle związane z określonymi elementami tego ugrupowania, znajomość sytuacji radioelektronicznej stanowi ważne, a niekiedy jedyne źródło wiadomości o przeciwniku, jego składzie, ugrupowaniu, zamiarze i charakterze mających nastąpić działań bojowych. Ponadto znajomości tej sytuacji pozwala prawidłowo, w sposób uzasadniony określić te obiekty dowodzenia wojskami i kierowania środkami rażenia przeciwnika, których pracę należy dezorganizować w pierwszej kolejności i zastosować odpowiednie metody ich obezwładnienia. W związku z tym sytuacją

341

radioelektroniczną należy traktować jako ważną część składową sytuacji taktycznej.

Pełnej oceny sytuacji radioelektronicznej na szczeblu dywizji dokonują oficerowie rozpoznania i walki radioelektronicznej. Oficerowie innych rodzajów wojsk i służb dokonują oceny tej sytuacji tylko w zakresie niezbędnym dla wykonywania swych obowiązków służbowych. Stąd szef łączności powinien dokonać analizy oraz oceny sił i środków wojny elektronicznej przeciwnika z punktu widzenia ochrony własnych środków łączności przed ich oddziaływaniem. Sztab wojsk rakietowych i artylerii powinien dokonać analizy i oceny punktów dowodzenia oraz stacji radiolokacyjnych przeciwnika z punktu widzenia możliwości ich zniszczenia i przeciwdziałania radiolokacyjnemu rozpoznaniu przeciwnika.

Sytuacja radioelektroniczna w zależności od zakresu i stopnia dokładności może być ogólna lub dokładna. Ogólna sytuacja radioelektroniczna obejmuje dane o wszystkich podstawowych środkach i systemach radioelektronicznych przeciwnika oraz wojsk własnych a także warunkach ich pracy. Dokładna natomiast,obejmuje dane o systemach /środkach/ radioelektronicznych określonego przeznaczenia/OPL,łączności itp/ lub określonej przynależności. W zależności od rodzaju rozpatrywanych środków radioelektronicznych niekiedy dokładną sytuację radioelektroniczną można podzielić na sytuację radiową, radiolokacyjną, zakłóceń itp.

Sytuacja radioelektroniczna może obejmować różne szczeble dowodzenia. Podczas organizacji walki radioelektronicznej w dywizji (zwiadowcy) znać sytuację radioelektroniczną w pasie jej przyszłych działań i na głębokość jej zainteresowań.

Sytuacja radioelektroniczna w toku walki ulega częstym zmianom, dlatego należy ją ciągle śledzić, precyzować, okresowo od nowa oceniać, zgodnie ze zmianami zachodzącymi w sytuacji operacyjno-taktycznej i zadań realizowanych przez wojska.

Metoda analizy i oceny sytuacji radioelektronicznej polega na kolejnym rozpatrywaniu i uwzględnianiu ~~stwierdzić~~ wszystkich posiadanych danych pozwalających stwierdzić obecność, przeznaczenie, miejsce rozmieszczenia środków radioelektronicznych przeciwnika, ich wzajemne powiązania, rodzaje pracy/emisji/, podstawowe parametry techniczne i stopień odporności na zakłócenia.

Przy tym w pierwszej kolejności, wychodząc ze znanej i typowej organizacji związków/oddziałów, pododdziałów/przeciwnika określa się oczekiwaną /spodziewaną / ilość punktów dowodzenia oraz środków radioelektronicznych, po czym na podstawie wszystkich posiadanych ~~środków~~ źródeł ustala się jakie i ile z tych oczekiwanych /spodziewanych/obiektów są już wykryte/jaki to stanowi procent ogólnej ilości/, a następnie określa się obiekty i środki podlegające dodatkowemu rozpoznaniu. Uogólnione w ten sposób dane mogą być ujęte w odpowiedniej tabeli, której sposób opracowania na szczeblu dywizji i sposób wypełnienia przedstawiono niżej.

343

unktu dowodzenia, środków ów radioelektronicznych prze-	Spodziewana /oczekiwana/ ilość w pasie ... DZ.		Dotychczas wykryto wg stanu na..	% wykrycia
	Ogółem	Z tego I i II kategorii ważności		
2	3	4	5	6
ty dowodzenia i obiekty radioelektroniczne:				
dowodzenia dywizji	3	2	3	100
dowodzenia brygad 1-go rzutu.	1	1	1	100
ów 1-go rzutu.	3-4	3-4	3	70-100
bu artylerii dywizji	1	1	1	100
u "HJ"	1	1	1	100
ów artylerii lufowej	4-5	2-3	2	75
ów artylerii plot.	1	-	-	0
.ASB i WE	2	-	2	100
emu siatkowego dywizji	2-3	-	1	50
ęty post.dowodz.lotnictwa	1	1	1	100
ęty port naprowadz.lotnictwa	3	1	-	0
R a z e m:	22-25	12-14	15	70
dki radioelektroniczne:				
radiolokac.PPS-4	12-16	-	-	-
radiolokac.TPS-33	6- 8	6-8	3	40-50
radiolokac.TPS-25	1	1	1	100
radiolokac. MPQ-4A	4-5	2	2	40-50
unki namierzania radiowego	4	2	2	50
rzechwytyw.radiowego KF	6	-	-	-
rzechwytyw.radiowego UKF	9	-	-	-
rozpozn.radiotechniczne.	2	-	-	0
zakłóceń	9	-	-	0
R a z e m:	53-60	11-13	8	50-55
elacje łączności radiowej i radioliniowej:				
je łączności radiowej KF	7-8	3-6	3	40-50
je łączności radiowej UKF	21-29	14-16	9	40-50
nki radioliniowe	22-24	12-14	5	40
R a z e m:	50-61	29-36	17	45

344

Z kolei określa się rolę i miejsce wykrytych radioelektronicznych środków i systemów dowodzenia oraz kierowania środkami ogniowymi przeciwnika, a także ich ważność. W rezultacie tak dokonanej analizy powinny zostać określone obiekty dowodzenia i środki radioelektroniczne, które należy dodatkowo rozpoznać, zniszczyć, opanować i środki wymagane do wykonania tych zadań.

W celu poddania dokładnej analizie i ocenie wszystkich podstawowych środków radioelektronicznych przeciwnika jego system radioelektroniczny pod względem przeznaczenia i spełnionych zadań można podzielić na pięć podsystemów, które zapewniają dowodzenie /kierowanie/;

- zwalczanie /oddziałami, pododdziałami/ ogólnowojskowymi /wojsk lądowych/;

- pododdziałami i oddziałami wojsk rakietowych, artylerii lufowej i zapór jądrowych;

- lotnictwem taktycznym i jego współdziałanie z wojskami lądowymi;

- siłami i środkami obrony przeciwlotniczej;

- siłami i środkami rozpoznania radioeletronicznego i wojny elektronicznej.

Pod względem struktury, na każdy z tych podsystemów składają się trzy następujące elementy: punkty dowodzenia, radioelektroniczne środki rozpoznania i naprowadzania środków ogniowych oraz relacje /środki/ łączności.

Każdy z wyżej wymienionych podsystemów należy oceniać według następujących wskaźników:

- jakie ilości obiektów radioelektronicznych przeciwnika ły spodziewać się w obszarze leżącym w zainteresowaniach związku /oddziału/, osoby funkcyjnej oraz możliwości i stopień ważności tych obiektów;

- ~~możliwej~~ wrażliwe miejsca w systemie dowodzenia przeciwnika;

- jaką ilość spodziewanych obiektów wykryto dotychczas przez różne rodzaje rozpoznania;

- zadania względnie propozycje w zakresie rozpoznania obiektów dotychczas nie wykrytych.

Analiza i ocena sytuacji radioelektronicznej obejmuje ocenę ilościową i jakościową. Za podstawę oceny ilościowej przyjmuje się spodziewane ugrupowanie przeciwnika, natomiast za podstawę oceny jakościowej - podział obiektów radioelektronicznych na kategorie ważności.

Analiza roli środków radioelektronicznych wykorzystywanych przez przeciwnika wskazuje, że pod względem ważności obiekty radioelektroniczne można podzielić na trzy następujące kategoriw ważności:

- pierwsza kategoria - obiekty radioelektroniczne zapewniające kierowanie środkami broni masowego rażenia i środkami ogniowymi;

- druga kategoria - obiekty radioelektroniczne, zapew-

346

rowadzącymi bezpośrednio działania bojowe;

- trzecia kategoria - obiekty radioelektroniczne zapewniające dowodzenie /kierowanie/ wojskami drugiego rzutu, odwodami raz jednostkami i urządzeniami tyłowymi.

Obiekty pierwszej i drugiej kategorii ważności należy raktować jako obiekty walki radioelektronicznej.

Należy przy tym mieć na uwadze to, że ważność/kategoria/ kreślonych obiektów w toku walki może ulegać zmianom w zależności d roli jaką w tym okresie one spełniają.

Ogólne kierownictwo w zakresie planowania walki radioelektronicznej sprawuje szef sztabu dywizji /pułku/.Po powzięciu decyzji przez dowódcę wydaje on zainteresowanym oficerom sztabu wytyczne ~~do~~ planowania działań bojowych, jednocześnie określa sposób prowadzenia walki z systemam dowodzenia /radioelektronicznym/przeciwnika oraz ochrony własnych środków radioelektronicznych przed rozpoznaniem i zakłóceniami przeciwnika. W wytycznych wydawanych podległym/zainteresowanym/szefom /oficerom/ wydziałów szef sztabu, poza ogólnymi danymi ujmuje następujące zagadnienia specjalne;

- ważniejsze zadania i kierunki na jakich należy skupić główny wysiłek walki radioelektronicznej;

- jakie obiekty radioelektroniczne przeciwnika należy niszczyć i zakłócać w pierwszej kolejności i jakimi środkami;

- gdzie i kiedy należy skupić główny wysiłek rozpoznania i zakłóceń;

- jakie przedsięwzięcia należy przewidzieć w zakresie maskowania radiolokacyjnego i cieplnego wojsk, obiektów wojskowych oraz moskowania radiowego, radiotechnicznego i kolejność ich realizacji;

- jakie obiekty radioelektroniczne i do jakiego terminu należy rozpoznać lub dodatkowo potwierdzić, jakimi siłami i środkami;

- jakie i w jakim terminie zrealizować przedsięwzięcia ochrony własnych środków radioelektronicznych przed rozpoznaniem, zniszczeniem i zakłóceniami.

348

1.7.23.6 - W zakresie rozwinięcia decyzji w szczegółowy plan natarcia:

Bezpośrednim wykonawcą w zakresie organizacji i planowania przedsięwzięć walki radioelektronicznej w dywizji jest wydział walki radioelektronicznej, w pułku natomiast - starszy pomocnik szefa sztabu do spraw operacyjnych.

Do obowiązków tych oficerów należy:

- zbieranie i uogólnianie danych o radioelektronicznych systemach i środkach dowodzenia przeciwnika, dokonywanie oceny sytuacji radioelektronicznej i przygotowanie propozycji dla dowódcy w zakresie dezorganizacji dowodzenia przeciwnika;

- uzgadnianie i zgrywanie przedsięwzięć w zakresie rozpoznania, niszczenia /obezwładniania/ i zakłóceń systemu radioelektronicznego przeciwnika w myśl planu działań bojowych; organizowanie współdziałania angażowanych ~~organizowanych~~ do niszczenia i zakłóceń sił i środków co do miejsca i czasu;

- prowadzenie mapy roboczej, na której przedstawia się dane sytuacji radioelektronicznej i przedsięwzięcia walki radioelektronicznej w czasie prowadzonych działań;

- kierowanie działalnością podległych pododdziałów walki radioelektronicznej;

- planowanie przedsięwzięć maskowania radiowego, radiolokacyjnego i cieplnego;

- prowadzenie kontroli realizacji zaplanowanych przedsięwzięć walki radioelektronicznej.

Po podjęciu decyzji przez dowódcę i zatwierdzeniu proponowanych przedsięwzięć, wydział walki radioelektronicznej precyzuje je i nanosi na mapę roboczą. Na mapie tej wrysowuje się ważniejsze obiekty dowodzenia przeciwnika, które podlegają zniszczeniu przy pomocy środków ogniowych, rejony rozmieszczenia własnych pododdziałów/środków/ walki radioelektronicznej oraz mogą być również naniesione strefy /głębokości/rozpoznania i zakłóceń środków radioelektronicznej przeciwnika. Główne przedsięwzięcia z tego zakresu nanosi się również na mapę roboczą dowódcy.

Wydział walki radioelektronicznej opracowuje na mapie plan walki radioelektronicznej dywizji. W planie tym ujmuje się: sytuację radioelektroniczną, cele walki i podstawowe zadania realizowane przez pododdziały walki radioelektronicznej, rejony/rubieże/ich rozwinięcie, kierunki przesunięcia tych pododdziałów w toku walki oraz rubieże / rejony/ podlegające maskowaniu radiolokacyjnemu.

Podczas wykonywania wskazanych wyżej czynności wydział walki radioelektronicznej dywizji /starszy pomocnik szefa sztabu do spraw operacyjnych w pułku/ściśle współpracują z szefami innych wydziałów sztabu oraz szefami rodzajów wojsk i służb.

Poszczególni oficerowie sztabu oraz szefowie rodzajów ojsk i służb ustalają i realizują następujące zagadnienia:

a/ Szef rozpoznania dywizji:

- organizuje zbieranie, opracowywanie, uogólnianie i analizę danych o punktach dowodzenia oraz obiektach/ środkach/ radioelektronicznych przeciwnika;

- doprowadza te dane do wszystkich wydziałów/oficerów/ ztabu, szefów rodzajów wojsk i służb;

- uczestnicy w wyborze obiektów podlegających niszczeniu zakłóceniami;

- uczestnicy w ocenie sytuacji radioelektronicznej oraz pracowaniu propozycji w zakresie przeciwdziałania rozpoznaniu adioelektronicznemu przeciwnika, a także przedsięwzięć ochrony łasnych środków rozpoznania przed przeciwdziałaniem ze strony ieprzyjaciela.

b/ Szef łączności dywizji:

- organizuje i zapewnia łączność z pododdziałami walki adioelektronicznej dywizji;

- uczestnicy w planowaniu i realizacji przedsięwzięć maskowania radiowego;

- organizuje szkolenie obsług radiostacji i stacji radioliniowych w celu przygotowania ich do pracy w warunkach zakłóceń;

- opracowuje wykaz częstotliwości, na których zabrania się stosować zakłócenia radiowe;

- planuje organizacyjne i techniczne przedsięwzięcia ochrony własnych środków przed zakłóceniami przeciwnika;

- organizuje i prowadzi kontrolę radiową w dywizji.

c/ Szef wojsk rakietowych i artylerii:

- uczestnicy w wyborze obiektów podlegających zniszczeniu obezwładnianiu/ środkami ogniowymi;

- opracowuje przedsięwzięcia w zakresie maskowania radiowego, radiotechnicznego; sytuację radioelektroniczną WRiA oraz przedsięwzięcia ochrony środków radioelektronicznych WRiA przed zakłóceniami ze strony przeciwnika;

- organizuje ochronę i obronę własnych środków radioelektronicznych i punktów dowodzenia.

d/ Szef OPL dywizji:

- organizuje zdobywanie danych o przeciwniku powietrznym;

- organizuje i opracowuje przedsięwzięcia w zakresie maskowania radiowego, radiotechnicznego, sytuację radioelektroniczną wojsk OPL oraz ochronę środków radioelektronicznych wojsk OPL przed zakłóceniami ze strony przeciwnika;

- organizuje ochronę i obronę własnych środków radioelektronicznych i punktów dowodzenia.

e/ Szef saperów dywizji;

- uczestnicy w planowaniu, organizacji i realizacji przedsięwzięć maskowania radiolokacyjnego.

352

f/ Szef służby topograficznej dywizji:

- uczestnicy w określeniu pól radiolokacyjnej niewidoczności w pasie działania dywizji i przygotowuje specjalną mapę, na której pola te nanosi.

Podczas organizacji walki radioelektronicznej sztab dywizji wykonuje podziału radioelektronicznych obiektów i środków dowodzenia podlegających zniszczeniu pomiędzy pułki pierwszego rzutu, uwzględniając przy tym to, że część tych obiektów jest niszczona /opanowana/ siłami i środkami armii.

Zaplanowane przez sztab dywizji przedsięwzięcia w zakresie reorganizacji dowodzenia doprowadza się w postaci konkretnych zadań do wojsk / w zakresie ich dotyczącym/ wraz z określeniem sił i środków angażowanych do walki radioelektronicznej.

Zadania w zakresie walki radioelektronicznej dla oddziałów ogólnowojskowych określone są bezpośrednio w decyzji dowódcy i doprowadzone do nich w rozkazie bojowym oraz zarządzeniach ustnych lub pisemnych. Zadania w zakresie walki radioelektronicznej oddziałom /pododdziałom/innych rodzajów wojsk stawiane są ustnie lub pisemnie przez odpowiednich dowódców rodzajów wojsk lub szefów służb.

Zadania pododdziałom walki radioelektronicznej stawiane są w formie zarządzenia, najczęściej ustnie. W zarządzeniu tym podaje się:

- krótkie wiadomości o przeciwniku i ugrupowaniu jego środków radioelektronicznych;

- zadania wojsk własnych /ogólnie/ i ich punkty dowodze-
ia;

- zadania w zakresie rozpoznania oraz zakłóceń łączności
adiowej i radioliniowej przeciwnika, posiadane wiadomości/dane/
relacjach łączności radiowej i radioliniowej przeciwnika podle-
ających zakłóceniom;

- główne, zapasowe, pozorne rejony/rubieże/ rozwinięcia
alki radioelektronicznej, sposób ich zmiany w toku walki;

- wykaz częstotliwości, na których zabrania się stosowa-
ia zakłóceń radiowych;

- sposób dowodzenia pododdziałami zakłóceń i ich współdzia
ania z pododdziałami fozpoznania radiowego;

- sposoby i terminy materiałowo-technicznego zaopatrywa-
nia;

- terminy i sposoby przedstawiania meldunków i sprawozdań

1.7. 25.5. - W zakresie planowania i organizacji współdziałania.

W celu efektywnego wykorzystania sił i środków oraz osiągnięcia zamierzonej skuteczności zakłóceń pracy środków radioelektronicznych przeciwnika podczas prowadzonych działań, sztab dywizji organizuje ścisłe współdziałanie sił i środków biorących udział w walce radioelektronicznej.

Współdziałanie pomiędzy pododdziałami rozpoznania radiowego, zakłóceń radiowych i środków rażenia ogniowego organizuje się według zadań dywizji, według charakterystycznych rubieży terenowych i według czasu.

Zadania realizowane przez wojska dywizji pozwalają określić główne kierunki, na których należy skupić cały wysiłek sił i środków walki radioelektronicznej/rozpoznania i zakłóceń//zgodnie z przewidywanymi rozwojem działań.

Charakterystyczne rubieże terenowe pozwalają skupić wysiłek rozpoznania i zakłóceń radiowych na zawczasu określonych rubieżach lub odcinkach terenowych ściśle związanych z działaniami wojsk armii/odcinek przełamania, rubieże wprowadzania do walki głównych sił, drugich rzutów i odwodów,odcinki forsowania przeszkód wodnych, rubieże odparcia kontrataków itp/.

Czas pozwala reglamentować do określonego terminu wzajemną wymianę informacji rozpoznawczych pomiędzy pododdziałami rozpoznania i zakłóceń, jednocześnie przenosić wysiłek z jednego na drugi kierunek, przesuwać i ześrodkowywać w nowych rejonach

356

pododdziały walki radioelektronicznej/rozpoznania i zakłóceń/.

Współdziałanie pododdziałów zakłóceń i rozpoznania radiowego dywizji w natarciu osiąga się przez:

- rozmieszczenie ich punktów dowodzenia w terenie w jednym rejonie;

- wzajemną wymianę oficerów łącznikowych ze środkami łączności przez sztaby tych pododdziałów;

- podział odcinków zakresu częstotliwości i kierunków /pasów/ rozpoznania pomiędzy pododdziałami rozpoznania i zakłóceń;

- ustalenie jednolitej numeracji celów/obiektów/ w pasie rozpoznania dywizji;

- organizację bezpośredniej łączności pomiędzy sztabami pododdziałów zakłóceń i rozpoznania;

- wspólne rozmieszczenie w terenie niektórych elementów ugrupowania pododdziałów rozpoznania i zakłóceń/posterunki rozpoznania, namierzania/oraz organizacja wymiany pomiędzy nimi zdobytych informacji.

Współdziałanie pomiędzy pododdziałami rozpoznania i zakłóceń radiowych organizuje szef rozpoznania i szef wydziału walki radioelektronicznej dywizji. Określają oni podstawowe wymagania w zakresie wspólnej realizacji zadań, dokonują podziału zadań w zakresie zdobywania danych o środkach i systemach radioelektronicznych przeciwnika, określają sposób i terminy wymiany tych informacji, organizują łączność pomiędzy nimi i ich

356

pododdziałami, a także określają przedsięwzięcia wykluczające możliwość zakłóceń własnych środków rozpoznania podczas przechwytywania ważnych informacji rozpoznawczych.

W organizacji współdziałania tych pododdziałów powinien brać również udział szef łączności dywizji. Organizuje on i zapewnia łączność pomiędzy współdziałającymi pododdziałami, przydziela im również odpowiednie dane radiowe/częstotliwości, kryptonimy, sygnały rozpoznawcze itp/ potrzebne im do organizacji łączności wewnątrz tych pododdziałów. Uzgadnia on również z szefem wydziału walki radioelektronicznej wszystkie przedsięwzięcia z zakresu koordynacji elektromagnetycznej w celu eliminacji wzajemnych zakłóceń.

Wszystkie uzgodnione zagadnienia z zakresu współdziałania pomiędzy pododdziałami rozpoznania i zakłóceń radiowych ujmuje się w planie walki radioelektronicznej i w planie rozpoznania dywizji w sposób graficzny lub w legendach do tych planów.

Dowodzenie siłami i środkami, zaangażowanymi do prowadzenia walki radioelektronicznej oraz kontrolę wykonania postawionych w tym zakresie zadań realizowane są przez wydział walki radioelektronicznej sztabu dywizji z SD lub WSD, natomiast w pułku - przez szefa sztabu lub jego pomocnika do spraw operacyjnych z SD. Dla realizacji dowodzenia wykorzystuje się zorganizowany system łączności dywizji/pułku/.

387

1.9 1.6 Podczas planowania i organizacji obrony:

Walka radioelektroniczna w obronie dywizji /pułku/ organizowana jest zgodnie z zadaniami realizowanymi przez wojska dywizji/pułku/ i według prawdopodobnych kierunków natarcia przeciwnika. Organizowana ona jest również z uwzględnieniem stosowania zakłóceń tylko ważniejszych środków radioelektronicznych w powiązaniu z niszczeniem głównych elementów systemu dowodzenia zasadniczego zgrupowania wojsk przeciwnika.

Walkę radioelektroniczną organizuje się na podstawie decyzji dowódcy dywizji /pułku/ do obrony, w której określa się podstawowe zadania w zakresie dezorganizacji dowodzenia przeciwnika na podstawie ilości angażowanych do tego celu sił i środków oraz czasu i kierunku skupienia ich głównego wysiłku.

Oprócz decyzji dowódcy, danymi wyjściowymi dla organizacji walki radioelektronicznej są: zarządzenie sztabu armii, wytyczne szefa sztabu /dowódcy/ w tym zakresie, ilość i stan angażowanych w tym celu sił i środków oraz sytuacja radioelektroniczna jaka powstała przed rozpoczęciem walki obronnej.

Podczas organizacji walki obronnej dodatkowo uwzględnia się szereg czynników, bezpośrednio wpływających na zastosowanie środków walki: teren w pasie obrony dywizji/pułku/, porę roku i doby, warunki jonosferyczne i meteorologiczne.

358

Oprócz tego uwzględnia się zadania realizowane siłami i środkami armii/dywizji/na korzyść dywizji /pułku/ oraz zadania ~~udzielone~~ wskazane dywizji /pułkowi/ do realizacji na korzyść armii/dywizj

Kolejność pracy wydziału /oficerów/ walki radioelektronicznej dywizji i innych osób funkcyjnych w zakresie jej organizacj w obronie w zasadzie jest taka sama jak i w działaniach zaczepnych.

359

11.9.5.5. Podczas prowadzenia walki obronnej.

Dla zapewnienia ciągłości walki radioelektronicznej w toku prowadzenia walki obronnej poważne znaczenie ma kierowanie nią przez dowódcę, szefa sztabu i szefa wydziału walki radioelektronicznej dywizji. Szybko zmieniające się sytuacje na polu walki mogą wpływać na zmianę zadań w zakresie walki radioelektronicznej, a tym samym wprowadzania zmian dotychczas zaplanowanych przedsięwzięć. Ponadto wskutek oddziaływania przeciwnika mogą powstawać straty w siłach i środkach walki radioelektronicznej, które wymagają korekty postawionych zadań.

Znajomość aktualnej sytuacji i decyzji dowódcy pozwala szefowi walki radioelektronicznej podejmować właściwe decyzje w zakresie zapewnienia ciągłości realizacji zadań walki radioelektronicznej. Dlatego też podczas walki dowódca dywizji/pułku/ winien każdorazowo, zgodnie z powstałą sytuacją bojową lub też nowo powziętą decyzją postawić szefowi walki radioelektronicznej konkretne zadania w celu realizacji nowych wynikających przy tym zadań walki radioelektronicznej.

Szef Sztabu dywizji/pułku/ w czasie walki obronnej powinien na czas informować szefa wydziału walki radioelektronicznej /lub jego pomocnika/ o zarządzeniach dowódcy i wydawać dodatkowe wytyczne w zakresie walki radioelektronicznej.

360

W toku walki obronnej szczególnego znaczenia nabiera operatywność pracy wydziału walki radioelektronicznej w zakresie wprowadzania zmian zaplanowanych dotychczas zadań i dostosowania ich do wymagań aktualnej sytuacji bojowej.

W toku prowadzenia działań obronnych szef wydziału walki radioelektronicznej winien szczególną uwagę zwrócić na realizację zadań w zakresie zabezpieczenia/wsparcia/działań oddziałów pierwszego rzutu o otrzymanie przedniego skraju obrony, wykonania kontrataku przez drugi rzut/odwód/dywizji w celu odtworzenia przedniego skraju oraz podczas likwidacji zgrupowania wojsk przeciwnika, które wdarło się w głąb obrony dywizji.

Opracował:

płk.dypl.Stanisław LEWANDOWSKI

Wykonano w 6 egz.

Egz.Nr: 1 - 6 Dział proj.bibl.szkol.
Wykonał: płk.St.LEWANDOWSKI
Druk. NW dnia 27.XI.74 r.
z masz.nr:36/0100/KWŁ
Nr.ks.masz:.0167/KWŁ

WRiArt. 2

361

1.7.4.1. Podczas planowania i organizacji natarcia

Po otrzymaniu zarządzenia wstępnego szefa wojsk rakietowych artylerii armii /szefa artylerii dywizji/ oraz zapoznaniu się z wyłącznymi dowódcy dywizji /pułku/ lub szefa sztabu głównym celem działalności szefostwa /szefa/ artylerii dywizji /pułku/ powinno być osiągnięcie jak najwyższego stopnia gotowości do rozpoczęcia realizacji nowego zadania bojowego.

Do zasadniczych czynności szefostwa /szefa/ artylerii w tym zakresie należą:

- dokładne zapoznanie się z zarządzeniem wstępnym oraz z wyłącznymi dowódcy dywizji /pułku/ i zrozumienie zawartej w nich myśli przewodniej;

- zbieranie danych o nieprzyjacielu i oddziałach własnych- zarówno od przełożonych jak i od szefów artylerii związków i oddziałów będących w styczności z nieprzyjacielem - oraz określenie na tej podstawie przewidywanego rozwoju sytuacji;

- uaktualnienie danych o położeniu, stanie i możliwościach dywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/ oraz pododziałów rozpoznania artyleryjskiego;

- dokonanie wstępnych kalkulacji i obliczeń dotyczących przegrupowania i rozwinięcia oraz terminów gotowości i możliwości bojowych dywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/, a także przedsięwzięć w zakresie zabezpieczenia ich działań bojowych, ze szczególnym uwzględnieniem organizacji rozpoznania, topogeodezyjnego przygotowania i przejęcia od sąsiadów w przodzie odpowiednich danych;

- przygotowanie i przedstawienie dowódcy dywizji /pułku/ danych o położeniu, stanie i możliwościach dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/, o stopniu materiałowego zabezpieczenia oraz propozycji przedsięwzięć w zakresie przygotowania ich do nowego zadania bojowego;

- przygotowanie map oraz innych dokumentów bojowych i pomoczych w zakresie możliwym w danej sytuacji;

- kierowanie osiąganiem /odtwarzaniem/ gotowości dywizjonu kiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/ do działań oraz alizowanie nakazanych lub zatwierdzonych przez dowódcę przedięwzięć.

Po otrzymaniu zarządzenia bojowego szefa wojsk rakietowych i tylerii armii /szef artylerii dywizji/ oraz zapoznaniu się z zaniem bojowym dywizji /pułku/, zarysem walki dowódcy i jego lub efa sztabu wytycznymi, szef artylerii dywizji /pułku/ określa dania które należy natychmiast przekazać podwładnym oraz jakie ne opracować dla dowódcy do podjęcia decyzji i dla sztabu do anowania działań bojowych.

Dowódcy do podjęcia decyzji najczęściej potrzebna może być ajomość następujących danych:

- zadania wykonywane w pasie natarcia dywizji /pułku/ przez jska rakietowe i artylerię według planu armii /dywizji/;

- zadania postawione dywizjonowi rakiet i artylerii dywizji rtylerii pułku/ przez szefa wojsk rakietowych i artylerii mii /szefa artylerii dywizji/;

- przydział rakiet, ich możliwości rażenia oraz najbardziej lowy sposób wykorzystania /proponowany podział rakiet na obiekty zadania/, z jednoczesnym określeniem rodzaju i mocy ładunku, rodaju i wysokości wybuchu, czasu wykonania uderzenia, przewidywach skutków oraz warunków bezpieczeństwa wojsk własnych w czasie konywania poszczególnych uderzeń;

- skład bojowy i stan artylerii, propozycje podziału i organizacji grup artylerii, sposobu wykorzystania artylerii wsparcia i rugiego rzutu oraz możliwości ogniowe;

- zasadnicze zadania artylerii w okresie ogniowego przygotowania natarcia i w toku natarcia , czas trwania i układ ogniowego rzygotowanie natarcia, sposób wykonania ogniowego

parcia natarcia na całą głębokość zadania oraz proponowane iany podporządkowania w toku walki;

- organizacja zwalczania środków przeciwpancernych oraz opozycje odnośnie użycia własnych czołgów do wykonania tego dania;

- proponowane rejony stanowisk startowych dywizjonu rakiet stanowisk ogniowych artylerii, sposób przegrupowania i rozwięcia dywizjonu rakiet i artylerii na podstawach wyjściowych do tarcia; i w toku natarcia oraz terminy gotowości;

- proponowany skład i rozmieszczenie odwodu przeciwpancernego az sposób jego użycia w czasie ogniowego przygotowania natarcia w toku natarcia;

- stan rakiet i amunicji artyleryjskiej, terminy dowozu oraz opozycje podziału amunicji artyleryjskiej między oddziały i na dania;

- potrzeby dywizjonu rakiet w zakresie obrony, ochrony, osłoprzeciwlotniczej i zabezpieczenia inżynieryjnego.

Szefostwo artylerii dywizji /szef artylerii pułku i jego pocnik oraz powołani do pomocy oficerowie sztabu przydzielonego ddziału artylerii/, wymienione zagadnienia opracowują w ścisłej współpracy z odpowiednimi wydziałami sztabu dywizji /starszymi pocnikami szefa sztabu pułku/ oraz z szefami rodzajów wojsk i łużb, uzgadniając przede wszystkim:

Z wydziałem operac-yjnym sztabu dywizji /starszym pomocnikiem szefa sztabu pułku ds. operacyjnych:

- obiekty do uderzeń rakietowych, sposób ich rażenia i przedywane skutki oraz rubieże /pasy/ bezpieczeństwa;

- zasadnicze zadania artylerii oraz sposób ich wykonania w zasie ogniowego przygotowania natarcia i ogniowego wsparcia narcia, sposób zwalczania środków przeciwpancernych w czasie gniowego przygotowania natarcia;

- podział artylerii, organizację grup i zmiany podporządkowania w toku natarcia;

- rejony stanowisk startowych dywizjonu rakiet i stanowisk ogniowych artylerii oraz drogi, sposób przegrupowania i terminy gotowości na podstawach wyjściowych do natarcia i w toku natarcia;

- skład odwodu przeciwpancernego, rejon rozmieszczenia i średnie rejony ześrodkowania, rubieże ogniowe, drogi przesunięć oraz sposób współdziałania z oddziałem zaporowym;

- podział rakiet i amunicji artyleryjskiej oraz sposób i terminy dowozu;

- sygnały wskazywania celów, wywołania, przeniesienia przerwania ognia oraz uprawnienia poszczególnych dowódców do ich używania.

Z wydziałem rozpoznawczym dywizji /starszym pomocnikiem szefa sztabu pułku ds. rozpoznania/;

- wnioski z oceny nieprzyjaciela dotyczące ugrupowania i głównego zgrupowania sił, przewidywanego charakteru ich działania oraz wyboru głównych i zapasowych obiektów do uderzeń rakietowych i celów do obezwładnienia ogniem artylerii;

- wnioski z oceny terenu;

- zadania rozpoznania artyleryjskiego oraz sposób współdziałania i wymiany informacji z innymi rodzajami rozpoznania;

- organizację dodatkowego rozpoznania obiektów do uderzeń rakietowych.

Z szefem zabezpieczenia chemicznego dywizji: obiekty do uderzeń rakietowych, moc i rodzaj wybuchów, przewidywane skutki rażenia, warunki bezpieczeństwa wojsk własnych.

Z szefem służby uzbrojenia i elektroniki: organizację dowozu rakiet oraz podział i organizację dowozu amunicji artyleryjskiej.

Z szefem obrony przeciwlotniczej dywizji: organizację osłony przeciwlotniczej dywizjonu rakiet i artylerii.

Z szefem wojsk inżynieryjnych: organizację współdziałania działu zaporowego z odwodem przeciwpancernym oraz organizację bezpieczenia inżynieryjnego dywizjonu rakiet.

Z szefem łączności: organizację łączności wewnętrznej na stanowisku dowodzenia, zasady wykorzystania dla potrzeb artylerii systemu łączności dywizji /pułku/ oraz dane niezbędne do zorganizowania artyleryjskiego systemu łączności.

Zatwierdzone przez dowódcę propozycje użycia dywizjonu rakiet artylerii /artylerii/ oraz dodatkowe jego wytyczne stanowią dla szefa artylerii podstawę do przekazania podległym szefom, oddziałom i pododdziałom artylerii danych umożliwiających równoległość planowania. Umożliwiają one również rozwinięcie opracowanych danych w plan działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/ w natarciu oraz współudział w opracowaniu punktów do rozkazu bojowego dowódcy dywizji /pułku/, dotyczących:

- zadań dywizjonu rakiet, artylerii i odwodu przeciwpancernego;
- podziału artylerii;
- przydziału i zużycia amunicji artyleryjskiej.

Po postawieniu zadań bojowych przez dowódcę dywizji /pułku/, dowództwo /szef/ artylerii współpracując ze sztabem ogólnowojskowym jednocześnie opracowuje plan działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/ i uczestniczy w rozwinięciu decyzji dowódcy w plan natarcia oraz w przygotowaniu rekonesansu dowódcy /o ile będzie prowadzony/, i w opracowaniu planu współdziałania.

Plan działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/ opracowuje się na mapie roboczej szefa artylerii dywizji /pułku/, do której dołącza się legendę z danymi kalkulacyjnymi i innymi niezbędnymi danymi opisowymi. Plan działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/ w natarciu dywizji

łku/ zatwierdza dowódca dywizji /pułku/.

W szefostwie artylerii dywizji identyczną mapę powinien posia- również zastępca szefa artylerii. Pozostali oficerowie szefo- a artylerii dywizji /pomocnik szefa artylerii pułku/ na swoich ach roboczych opracowują tylko zagadnienia wchodzące w zakres dbowiązków.

Po opracowywaniu planu działań bojowych dywizjonu rakiet i ylerii dywizji /artylerii pułku/, szef artylerii stawia zada- bojowe i zadania związane z zabezpieczeniem działań bojowych formie zarządzenia bojowego oraz udziela wytycznych do organi- ji współdziałania artylerii. Część z wymienionych zadań prze- zywana jest podwładnym wcześniej w miarę opracowywania zaś konkretne zadania ogniowe udokładnia się w terenie podczas reko- sansu lub przekazuje w formie wyciągów z planu.

W czasie rekonesansu szef artylerii dywizji /pułku/ na głów- kierunku oraz zastępca /pomocnik/ szefa artylerii na pomocni- ym kierunku, w ramach precyzowania przez dowódcę decyzji i zadań talają konkretnie w terenie:

- położenie punktów oporu i pojedynczych celów;
- zadania ogniowe artylerii strzelającej z zakrytych stano- sk ogniowych w czasie ogniowego przygotowania natarcia i ognio- go wsparcia natarcia na głębokość obrony batalionów pierwszego utu, zadania ogniowe środków strzelających na wprost i sposób h wykonania oraz sposób rozwinięcia tych środków i organizację stemu ognia;
- potrzeby artylerii w zakresie dodatkowego rozpoznania eprzyjaciela i sposób wykonania tego zadania.

Po zatwierdzeniu przez dowódcę powyższych ocen i propozycji zef artylerii /zastępca lub pomocnik szefa artylerii/ stawiają dokładniają/ zadania ogniowe podległym szefom i dowódcom oddzia- ów i pododdziałów artylerii oraz precyzują sposób działania.

Do przedsięwzięć związanych z organizacją natarcia należy
nież kontrola gotowości dywizjonu rakiet i artylerii dywizji
tylerii i środków strzelających na wprost pułku/, którą szefo-
/szef/ artylerii dywizji /pułku/ [redacted] przeprowa-
ć przed rozpoczęciem ogniowego przygotowania natarcia.

474/46/K

Egz 1
1-9

PRACA SZEFOSTWA /SZEFA/ ARTYLERII DYWIZJI /PUŁKU/

.7.2.56. W zakresie planowania i organizacji współdziałania w natarciu

368

Szefostwo /szef/ artylerii dywizji /pułku/ uczestniczy w pla-
waniu współdziałania przez sztab ogólnowojskowy poprzez dostar-
anie i uzgadnianie danych dotyczących sposobu rażenia nieprzy-
bronią jądrową,
ciela ogniem artylerii i uderzeniami lotnictwa oraz sposobu
iałania dywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/
poszczególnych okresach walki.

Podstawą do ustalenia sposobu współdziałania dywizjonu ra-
et i artylerii dywizji /artylerii pułku/ z oddziałami /pododd-
iałami/ ogólnowojskowymi są dla szefostwa /szefa/ artylerii dy-
zji /pułku/: wytyczne do współdziałania szefa wojsk rakietowych
artylerii armii /szefa artylerii dywizji/; zatwierdzone przez
wódcę propozycje użycia dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/
rys decyzji /decyzja/ i wytyczne dowódcy dywizji /pułku/.

Szefostwo /szef/ artylerii - uwzględniając cel i sposób dzia-
nia oddziałów /pododdziałów/ wykonujących główne zadanie w posz-
ególnych okresach natarcia - przedstawia i uzgadnia:

- obiekty i cele które będą rażone uderzeniami rakietowymi,
tniczymi i ogniem artylerii w poszczególnych okresach natarcia
az kolejność i sposób ich rażenia w każdym z tych okresów;

- siły i środki angażowane do wykonania poszczególnych zadań
niowych, przewidywane rezultaty uderzeń rakietowych i ognia
tylerii, warunki bezpieczeństwa wojsk własnych, sygnały wskazy-
nia celów, wywołania, przerwania i przeniesienia ognia oraz
rawnienia poszczególnych dowódców w tym zakresie;

- cele które będą zwalczane ogniem na wprost oraz sposób
ganizacji strzelania na wprost, siły i środki angażowane do wy-
nania zadania i przewidywane wyniki;

- podział artylerii, organizację grup artylerii, sposób wyko-
zystania artylerii wsparcia i drugiego rzutu dywizji /artylerii

ganicznej/, sposób i terminy rozwinięcia, przegrupowania i
iany podporządkowania;

- rejony stanowisk startowych dywizjonu rakiet, stanowisk
niowych artylerii i środków strzelających na wprost oraz sposób
konania manewru i terminy gotowości;

- skład, zadania i rubieże ogniowe odwodu przeciwpancernego,
jony rozmieszczenia i ześrodkowania, drogi i sposób manewru,
rminy gotowości, sposób współdziałania z oddziałem zaporowym,
gnały dowodzenia;

- organizację i zadania rozpoznania artyleryjskiego, sposób
półdziałania z innymi rodzajami rozpoznania, sposób obiegu in-
rmacji rozpoznawczych;

- sposób organizacji ubezpieczenia, obrony i osłony przeciw-
tniczej dywizjonu rakiet i artylerii;

- sposób działania dywizjonu rakiet i artylerii oraz dowo-
enia nimi w wypadku wykonania przez nieprzyjaciela kontrprzygo-
wania i spowodowania dużych strat.

370

MATERIAŁY DO PODRĘCZNIKA

POUFNE
Egz. nr 474/76

ODDZENIE DYWIZJĄ W PODSTAWOWYCH RODZAJACH DZIAŁAŃ BOJOWYCH

5. Praca szefa OPL dywizji /pułku/ w zakresie planowania i organizacji współdziałania

Praca szefa OPL dywizji /pułku/ w zakresie planowania i organizacji współdziałania w praktyce sprowadza się do:

1 - uzgodnienia zasad wzajemnego informowania o wykonywanych zadaniach taktycznych, sytuacji naziemnej i powietrznej pomiędzy oddziałami /pododdziałami/ ogólnowojskowymi i OPL

2 - uzgodnienia czasu i sposobu działania oddziałów /pododdziałów/ obrony przeciwlotniczej sąsiadów na korzyść dywizji /pułku/;

3 - ustalenia zakresu i sposobów udzielania wzajemnej pomocy w zwalczaniu nieprzyjaciela naziemnego, ubezpieczenia oraz likwidacji skutków uderzeń;

4 - ustalenia ograniczeń w strzelaniu do samolotów i śmigłowców przeciwnika działających na małych wysokościach, dla zapewnienia bezpieczeństwa osłanianym wojskom i współdziałającym pododdziałom przed rażącym działaniem ognia pododdziałów OPL;

5 - skoordynowania wysiłku ogniowego oddziałów i pododdziałów OPL oraz przedsięwzięć powszechnej OPL w zakresie zwalczania środków napadu powietrznego nieprzyjaciela;

6 - opracowania ustalonych na szczeblu operacyjnym zasad i sposobów zapewnienia bezpieczeństwa własnemu lotnictwu oraz doprowadzenia ich do oddziałów /pododdziałów/ ogólnowojskowych i obrony przeciwlotniczej;

-ustalenia łączności i sygnałów współdziałania.

371

2. Praca szefa OPL dywizji /pułku/ podczas planowania i organizacji natarcia

Pracę szefa OPL dywizji /pułku/ do czasu otrzymania zadania sprowadza się do:
- składania przełożonemu meldunków propozycji;
- prowadzenia wstępnej oceny położenia;
- kierowanie systemem OPL dywizji /pułku/.

Zakres i treść wstępnej oceny położenia prowadzonej przez szefa OPL dywizji /pułku/ uzależnione są w głównej mierze od posiadanych informacji. Ocena ta najczęściej obejmuje:
- wstępną ocenę przeciwnika powietrznego, a w tym: położenie najbliższych lotnisk i lądowisk, prawdopodobne kierunki nalotów, uzbrojenie i wyposażenie, ogólne możliwości;
- ocenę prawdopodobnego działania oddziałów i pododdziałów OPL szczebla przełożonego i sąsiadów na korzyść dywizji /pułku/;
- ocenę sił własnych, a w tym: położenie, stan i możliwości oddziałów /pododdziałów/ OPL dywizji /pułku/;
- aktualną i prognozowaną ocenę warunków meteorologicznych;
- ocenę materiałowo-technicznego zaopatrzenia oddziałów i pododdziałów OPL dywizji /pułku/.

Wnioski z tak prowadzonej oceny położenia dotyczą:
- prawdopodobnej taktyki działania środków napadu powietrznego, ich możliwości i okresów wzmożonego działania;
- możliwego zakresu działania oddziałów i pododdziałów OPL przełożonego i sąsiadów na korzyść dywizji /pułku/;
- najbardziej racjonalnego sposobu wykorzystania oddziałów i pododdziałów OPL;
- potrzeby i możliwości materiałowo-technicznego zaopatrzenia oddziałów i pododdziałów OPL.

Zakres i treść meldunków propozycji składanych przez szefa OPL dywizji pułku, w omawianym okresie, zależne są w głównej mierze od przyjętej metody pracy dowódcy i sztabu. Najczęściej sprowadzają się one do udzielania odpowiedzi na zadawane pytania oraz składania meldunków sytuacyjnych z własnej inicjatywy.

372

W ramach kierowania systemem OPL dywizji /pułku/ szef OPL:
- wydaje zarządzenia wstępne i stawia zadania taktyczne oddziałom i pododdziałom OPL;
- śledzi sytuację powietrzną i prowadzi ostrzeganie wojsk;
- przyjmuje i przekazuje do oddziałów i pododdziałów OPL informacje o celach zwalczanych przez środki przełożonego;
- przyjmuje i przekazuje informacje o przelotach własnego lotnictwa i sygnały zakazu prowadzenia ognia;
- utrzymuje oddziały i pododdziały OPL w odpowiednich stopniach gotowości bojowej;
- koordynuje, w sprzyjających warunkach, podziałalność ogniową oddziałów i pododdziąłów OPL;
- alarmuje SD dywizji /pułku/ w wypadku bezpośredniego zagrożenia uderzeniem z powietrza;
- zbiera informacje o rejonie upadku samolotów własnych i przeciwnika;
- przyjmuje i składa meldunki o stanie, położeniu i działalności oddziałów i pododdziałów OPL i lotnictwa przeciwnika;
- prowadzi mapę roboczą i dziennik działań bojowych.
- wpływa na tok zaopatrzenia w rakiety i amunicję przeciwlotniczą.

Podstawę do organizowania obrony przeciwlotniczej dywizji pułku/ stanowi zadanie bojowe, decyzja dowódcy oraz zarządzenie wytyczne o OPL ze szczebla nadrzędnego.

W zakres pracy szefa obrony przeciwlotniczej dywizji /pułku/ okresie organizowania działań wchodzą:
- przygotowanie dla dowódcy danych do decyzji dotyczących organizacji i prowadzenia obrony przeciwlotniczej ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania oddziałów i pododdziałów OPL;
- udział w planowaniu natarcia i opracowaniu dokumentów bojowych;
- postawienie /przekazanie/ zadań podległym oddziałom i pododdziałom OPL;
- organizacja dowodzenia i zabezpieczenia działań oraz współdziałania;
- kontrola całokształtu przedsięwzięć w zakresie obrony przeciwlotniczej.

Treść danych do decyzji dowódcy przygotowuje się w toku oceny położenia. Przed przystąpieniem do oceny położenia, a także w trakcie jej prowadzenia szef OPL zbiera niezbędne dane od oficerów sztabu dywizji /pułku/, szefów rodzajów wojsk i służb oraz dowódców oddziałów i pododdziałów OPL.

373

Po przeprowadzeniu oceny położenia szef OPL wyciąga wnioski ólne, które praktycznie stanowią treść danych do decyzji dowódcy. a zakres zależy od wytycznych dowódcy dywizji /pułku/, a przydowa treść może być następująca:

Wnioski z oceny nieprzyjaciela powietrznego:

- jakie lotnictwo, jakimi siłami, w jaki sposób i jakimi środkami może oddziaływać na dywizję /pułk/;
- możliwości lotnictwa w zakresie obezwładnienia i niszczenia;
- przewidywane okresy wzmożonej działalności /możliwość wykonania uderzenia ześrodkowanego w ramach nalotu zmasowanego/;
- prawdopodobne obiekty uderzeń w kolejnych etapach działań dywizji /pułku/;
- możliwy czas dolotu lotnictwa nieprzyjaciela z najbliższych lotnisk;
- prawdopodobne główne kierunki nalotów.

Działalność oddziałów i pododdziałów OPL szczebla nadrzędnego i sąsiadów na korzyść dywizji /pułku/:

- jakie oddziały i pododdziały, gdzie, kiedy i jak wzmacniają względnie zapewniają osłonę dywizji /pułku/;
- czy i jak wpływają one na wykorzystanie /użycie/ organicznych oddziałów i pododdziałów OPL dywizji /pułku/.

Stan, położenie i możliwości oddziału /pododdziałów/ OPL dywizji /pułku/ oraz ewentualnego wzmocnienia.

Propozycję organizacji obrony przeciwlotniczej dywizji /pułku/:

- zamiar szefa OPL /cel obrony przeciwlotniczej, kierunek głównego wysiłku i zadania systemu OPL, początkowe ugrupowanie, manewr w toku działań, sposób odparcia uderzenia ześrodkowanego/;
- sposób organizacji obrony przeciwlotniczej na danym szczeblu dowodzenia /gdzie skupić główny wysiłek w poszczególnych etapach działań/;
- sposób wykorzystania pododdziałów OPL pułków /batalionów/;
- ewentualne wykorzystanie pododdziałów OPL oddziałów /pododdziałów/ na korzyść dywizji /pułku/;
- stopnie gotowości bojowej oddziałów /pododdziałów/ OPL dywizji /pułku/ w poszczególnych etapach działań;
- terminy gotowości bojowej.

Wykorzystanie broni strzeleckiej i pokładowej do zwalczania celów powietrznych.

Propozycje w zakresie pozostałych przedsięwzięć powszechnej obrony przeciwlotniczej /niezbędny zakres maskowania, rozśrodkowania i prac inżynieryjnych w kolejnych etapach działań itp./.

374

Propozycje organizacji rozpoznania nieprzyjaciela powietrznego i zabezpieczenia działań:

- organizacja rozpoznania radiotechnicznego i wzrokowego z uwzględnieniem wykorzystania RSWP dywizji;
- źródła danych o sytuacji powietrznej;
- organizacja ostrzegania wojsk dywizji;

Organizacja systemu ognia OPL i kierowania nim w poszczególnych etapach działań.

Realizacja nakazanych zasad współdziałania z lotnictwem.

Stan zapasów i sposób ich uzupełnienia.

Prośby.

Jeżeli czas na wypracowanie decyzji jest ograniczony to meldunek szefa OPL z reguły sprowadza się do odpowiedzi na pytania.

Po złożeniu meldunku i zatwierdzeniu przez dowódcę propozycji, względnie wniesieniu niezbędnych zmian i poprawek, szef obrony przeciwlotniczej uczestniczy w planowaniu działań bojowych stawia /przekazuje/ zadania bojowe dowódcom podległych oddziałów /pododdziałów/ , daje podwładnym oficerom odpowiednie wskazówki dotyczące sposobu organizacji działań oraz opracowuje niezbędne dokumenty bojowe uczestniczy w opracowaniu dokumentów bojowych w sztabie pułku/.

Udział szefa OPL w planowaniu działań bojowych wyraża się w:

- opracowaniu planu obrony przeciwlotniczej;
- wrysowaniu na mapę dowódcy dywizji /pułku/ danych dotyczących obrony przeciwlotniczej i uzupełnieniu legendy w tym zakresie;
- przygotowaniu dla sztabu dywizji /pułku/ treści zadań bojowych /punkt do rozkazu bojowego/;
- uzupełnieniu innych dokumentów bojowych /np. planu marszu, rozwinięcia, przeprawy itp./ niezbędnymi danymi z zakresu obrony przeciwlotniczej.

Uzupełniając treść mapy dowódcy dywizji /pułku/ szef OPL w zależności od potrzeb wrysowuje /wpisuje/:

- aktualne i planowane położenie oddziałów /pododdziałów/ OPL;
- dane dotyczące przegrupowania i manewru;
- terminy gotowości bojowej;
- dane dotyczące organizacji ostrzegania /alarmowania/ oddziałów dywizji /pododdziałów/ oraz uprzedzania o przelotach własnego lotnictwa;
- sygnały.

376

Zadania dla wykonawców mogą też być przekazywane etapami.

Do specyficznych właściwości organizacji OPL w obronie należą:

- wysuwanie oddziałów /pododdziałów/ OPL do pasa przesłaniania;
- organizowanie zasadzek OPL i wędrownych pododdziałów;
- działanie z tymczasowych SO;
- potrzeba maskowania reżimu ognia i ograniczenia uiżycia rakiet i amunicji plot;
- manewrowe użycie oddziałów i pododdziałów OPL.

377

5.7. Praca szefa OPL dywizji /pułku/ podczas prowadzenia walki obronnej.

Praca szefa obrony przeciwlotniczej dywizji /pułku/ podczas prowadzenia walki w obronie nie różni się w zasadzie od pracy realizowanej w czasie prowadzenia natarcia. Należy nadmienić, że podczas prowadzenia walki obronnej wysiłki szefa OPL powinny być nakierowane na zapewnienie bezpośredniej osłony drugiemu rzutowi dywizji /pułku/ przy przechodzeniu do zwrotu zaczepnego oraz wykonania manewru przez oddziały i pododdziały do osłony wojsk w kolejnym etapie walki obronnej z takim wyliczeniem, aby jak najszybciej realizowały osłonę dotychczasowych obiektów.

OPRACOWAŁ :
ADIUNKT KATEDRY TW OPL

płk dypl. dr Michał ZAKRZEWSKI

ydrukowano w 5 egz.
gz. nr 1-5 Bibl.Główna
ddział Opracowań Szkoleniowych
yk.płk M.Zakrzewski
ruk.Cz.B.dn.6.12.1974r.
r pf-3384/pf-1348/WW
or.autor

474/1978
SZKOLENIOWA Dz. III
Nr ewid. 1
378

"PRACA SZEFA SAPERÓW DYWIZJI /PUŁKU/ PODCZAS PLANOWANIA I ORGANIZACJI NATARCIA".

Zasadniczym zadaniem w pracy szefa saperów w tym okresie jest przygotowanie danych do decyzji dowódcy w zakresie organizacji zabezpieczenia inżynieryjnego przewidywanego natarcia oraz określenia ~~tych~~ najważniejszych zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w okresie ~~przygotowawczym~~ ego, których wykonanie powinno być organizowane i realizowane ~~natychmiast~~ w pierwszych i następnych kolejnościach.

W pierwszej kolejności szef saperów analizuje zadanie bojowe, następnie położenie ocenia ~~sytuację~~ i określa zadania zabezpieczenia inżynieryjnego z uwzględnieniem terminów ich realizacji. Analizując zadania i oceniając położenie ~~sytuację~~ szef saperów uwzględnia:

- aktualny skład i położenie wojsk własnych podległych i przydzielonych oddziałów /pododdziałów/ oraz wojsk nieprzyjaciela po otrzymaniu nowego zadania;
- czas przewidywany na organizację i przygotowanie działań bojowych;
- działalność przeciwnika w najbliższym czasie;
- przewidywane użycie broni jądrowej i ich wpływ na realizację zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
- teren i jego przekraczalność przez poszczególne rodzaje wojsk, ilość i charakter dróg oraz przeszkód wodnych;
- szerokość pasa działania i głębokość zadania;
- ugrupowanie bojowe i kolejność wprowadzenia drugiego rzutu;
- czas przeznaczony na wykonanie zadania zabezpieczenia inżynieryjnego.
- aktualny stan i mobilność wojsk i środków inżynieryjnych (organicznych i przydzielonych) oraz wykonywane zadania (w tym planowane przez szczebel wyżej)

379

W rezultacie analizy zadania bojowego, zarządzenia zabezpieczenia inżynieryjnego armii /dywizji/ i oceny sytuacji szef saperów określa treść zadań zabezpieczenia inżynieryjnego oraz precyzuje następujące wnioski:

- na które z zadań zabezpieczenia inżynieryjnego należy położyć główny wysiłek wojsk inżynieryjnych;

- jaką ilością czasu dysponują wojska na przygotowanie działań i wynikającą z niego kolejność i terminy wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Kalkulując czas wykonania zadań zabezpieczenia inżynieryjnego szef saperów określa także czas potrzebny na realizację następujących przedsięwzięć:

- przygotowanie i meldowanie danych do decyzji dowódcy;

- udział w rekonesansie dowódcy;

- postawienie zadań podległym pododdziałom inżynieryjnym;

- opracowania planu zabezpieczenia inżynieryjnego;

- przeprowadzenie kontroli i udzielania pomocy.

Po przeprowadzeniu analizy zadania, oceny położenia i kalkulacji czasu oraz w niektórych wypadkach po postawieniu pilnych zadań podległym pododdziałom, szef saperów powinien sprecyzować zamiar w zakresie organizacji zabezpieczenia inżynieryjnego zawierający: zadania, ich zakres, przeznaczone wydzielone oraz podział sił i środków do ich wykonania, oraz terminy ich realizacji. Zagadnienia te znajdują odzwierciedlenie w przygotowanych danych do decyzji dowódcy, których treść może być następująca:

- ugrupowanie wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela oraz ich możliwości, a w szczególności, co może on wykonać pod względem przeciwnik

380

inżynieryjnym do czasu rozpoczęcia walki oraz jakie są jego możliwości w trakcie działań bojowych;

- prognozowanie liczby i rodzajów uderzeń jądrowych skutki
i skutków tych uderzeń w postaci stref powstałych zniszczeń obiekty inżynieryjne i wojska
uszkodzeń, zawałów i pożarów oraz propozycje przedsięwzięć inżynie-
ryjnego zabezpieczenia działań wojsk własnych oraz likwidacji
skutków uderzeń jądrowych;

- ugrupowanie własnych wojsk inżynieryjnych i główne zadania zabezpieczenia inżynieryjnego oraz miejsca, sposoby i terminy ich realizacji;

- udział wojsk i służb w realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego w toku przygotowań do natarcia, jak i prowadzenie natarcia.

Opracowane dane do decyzji w zakresie organizacji zabezpieczenia inżynieryjnego nanosi się na mapę /która po zatwierdzeniu stanowi plan zabezpieczenia inżynieryjnego/ i melduje dowódcy.

Zasadniczą częścią meldunku jest propozycja w zakresie wykorzystania własnych i przydzielonych pododdziałów wojsk inżynieryjnych, która wyraża się w odpowiedniej tabeli w legendzie do planu /patrz załącznik nr.../

Praca szefa saperów po powzięciu decyzji przez dowódcę:

Po powzięciu decyzji przez dowódcę szef saperów powinien:

- zrozumieć decyzję dowódcy i wynikające z niej zadania zabezpieczenia inżynieryjnego;

- wziąć udział wspólnie ze sztabem w rozwinięciu decyzji w plan natarcia, oraz wykonać plan zabezpieczenia inżynieryjnego natarcia;

387

- postawić zadania podległym pododdziałom wojsk inżynieryjnych /lub skonkretyzować je jeśli uprzednio były postawione/;

- kierować realizacją zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Jednym z najważniejszych obowiązków szefa saperów w tym okresie planowania jest opracowanie planu i przekazanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego do wojsk.

Plan zabezpieczenia inżynieryjnego w dywizji i pułku opracowuje się na mapie roboczej szefa saperów z legendą.

Treść i formę planu zabezpieczenia inżynieryjnego przedstawiono w załączniku nr...

Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego działań dla poszczególnych rodzajów wojsk i służb przekazuje się z uwzględnieniem terminu ich wykonania w postaci zarządzeń zabezpieczenia inżynieryjnego. Natomiast zadania podległym wojskom inżynieryjnym stawia się w postaci zarządzeń bojowych.

W zarządzeniu zabezpieczenia inżynieryjnego podaje się:

- zadania zabezpieczenia inżynieryjnego dla oddziału, zakres prac, kolejność i terminy ich wykonania;

- sposób wykorzystania przydzielonych pododdziałów wojsk inżynieryjnych;

- zadania zabezpieczenia inżynieryjnego wykonywane siłami oddziałów;

- zadania wykonywane na korzyść oddziałów przez pododdziały inżynieryjne wyższego szczebla;

- sposób, miejsce i czas zaopatrzenia w sprzęt i materiały inżynieryjne.

Zarządzenie zabezpieczenia inżynieryjnego opracowuje szef saperów. Podpisuje je szef sztabu dywizji i szef saperów.

382

ułku ustne wytyczne w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego
aje dowódca pułku. W zarządzeniu bojowym dla pododdziałów
sk inżynieryjnych podaje się:

- wiadomości o nieprzyjacielu ze szczególnym uwzględnieniem
go przedsięwzięć inżynieryjnych;
- zadania dywizji; (w ogólnym zarysie)
- zadania pododdziału inżynieryjnego z terminami i miejscami
wykonania;
- sposób (miejsce i terminy) zaopatrzenia materiałowego i zabezpieczenia
chnicznego;
- zabezpieczenie bojowe wykonywane na korzyść pododdziałów
jsk inżynieryjnych;
- oś przesunięcia SD;
- terminy przedstawienia meldunków.

W tym okresie pracy, szef saperów bierze (również) udział w opracowa-
u przez sztab takich dokumentów, jak:

- rozkaz bojowy;
- plan rozpoznania;
- plan prognozowania i oceny skutków użycia broni jądrowej;
- plan współdziałania;
- plan forsowania i przeprawy wojsk.

Do rozkazu bojowego włącza się:

- (główne) zadania zabezpieczenia inżynieryjnego realizowane siłami
ojsk inżynieryjnych;
- ~~dane o~~ (ugrupowanie) pododdziałów wojsk inżynieryjnych (w tym przydział)
oszczególnych oddziałów;
- przydział środków materiałowych w tym głównie min
materiałów wybuchowych.

383

Do planu rozpoznania dywizji włącza się zadania w zakresie rozpoznania inżynieryjnego nieprzyjaciela i terenu ze szczególnym uwzględnieniem rozpoznania zapór minowych z minami jądrowymi łącznie. Wpisuje ujmuje się siły i środki dla realizacji wyżej zadań rozpoznawczych.

Do planu prognozowania skutków użycia broni jądrowej wrysowuje/ ocenę stref zniszczeń, uszkodzeń i pożarów z odległościami, na których mogą powstać i wskazuje się drogi obejścia, bądź przewiduje się wykonanie odpowiednich prac inżynieryjnych.

384 474/87
BIBLIOTEKA AKADEMII OBRONY LUDOWEJ
Nr ewid. 1
AKADEMII GEN. BR. K. SWIERCZEWSKIEGO

ACA SZEFA SAPERÓW DYWIZJI /PUŁKU/ W ZAKRESIE PLANOWANIA ORGANIZACJI WSPÓŁDZIAŁANIA.

W zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego przewidywanej lki szef saperów dywizji i pułku bierze udział w opracowaniu przez sztab ogólnojskowy ~~tych dokumentów, które zawierają zagadnienia zabezpiecze~~ planuje współdziałanie, a ponadto opracowuje i wydaje dane stępujących dokumentów bojowych:
a inżynieryjnego i tak:

- rozkazu bojowego; planu rozpoznania, planu forsowania i przeprawy, plan ognozowania i oceny skutków użycia broni jądrowej, ~~plan współ-~~ działania.

Treść jaką włącza się do w/w dokumentów została podana rozdziale pracy szefa saperów podczas planowania i organizacji tarcia. ~~obecnie omówimy~~ Jeśli chodzi o plan współdziałania, ~~Otóż w planie współdziałania ujmuje się~~ to tylko obejmuje te zadania inżynieryjne, których wykonanie jest związane z działalnością poszczególnych rodzajów wojsk służb, a w szczególności:

- miejsce i terminy wykonania przejść w zaporach minowych az sposób przekroczenia przez wojska tych przejść;
- ilość i przebieg dróg dla ruchu wojsk i sposób działania działów zabezpieczenia ruchu /OZR/;
- sposób umocnienia zdobytych rubieży;
- działanie OZap w czasie odpierania kontrataków i jego spółdziałania z OPpanc.

385

~~P O U F N E~~

Egz. nr ..1..

PRACA SZEFA ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO DYWIZJI /PUŁKU/

/Materiały do podręcznika/

386

/. 2. 5. 9. Podczas planowania i organizacji współdziałania, szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ współpracuje ściśle ze sztabem dywizji /pułku/ oraz szefami rodzajów wojsk w zakresie uzgodnienia problemów dotyczących działania wojsk w warunkach zagrożenia lub użycia broni masowego rażenia. Zakres problematyki rozpatrywanej przez szefa zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ uzależniony jest od warunków w jakich prowadzone są działania bojowe.

Najjaskrawiej problematyka rozpatrywana przez szefa zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ uwidacznia się podczas planowania współdziałania w warunkach obustronnego użycia broni masowego rażenia w natarciu dywizji. Podczas opracowywania planu współdziałania i określania wytycznych, szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułków/ określa zgodnie z kolejnością wykonywania przez dywizję /pułk/ zadań częstkowych, przewidywane zagrożenie uderzeniami BMR, przypuszczalny charakter strat, zniszczeń, skażeń, rozwój sytuacji pożarowej i warunki działania wojsk podczas wykonywania kolejnych zadań.

Stopień zagrożenia i możliwości działania w warunkach istniejących rzeczywiście w pasie działania oddziałów /pododdziałów/ dywizji /pułku/ stref /odcinków/skażeń promieniotwórczych, chemicznych i pożarów. Ustala rubieże bezpieczeństwa, czas i sposób działania wojsk podczas wykonywania uderzeń BMR przez wojska własne oraz sposób działania oddziałów /pododdziałów/ dywizji /pułku/ w rejonach uderzeń wykonanych przez wojska własne. Określa zadania rozpoznania skażeń dla kompanii chemicznej /plutonu chemicznego pułku/ i śmigłowców rozpoznania skażeń, sposób wykonania, rubieże i czas działania oraz podział zadań pomiędzy poszczególnych wykonawców. Określa sposób działania, gdzie, kiedy, na czyją korzyść prowadzone będą zabiegi specjalne siłami kompanii chemicznej dywizji oraz sytuacje, w których pododdziały

387

inny prowadzić zabiegi specjalne własnymi siłami i środkami.
yznacza jakie pododdziały stanowią odwód rozpoznania i zabiegów
pecjalnych do działania w składzie dywizyjnego oddziału ratowni-
zo-ewakuacyjnego /pułkowej grupy ratunkowo-ewakuacyjnej/ i ustala kiedy i na jaki sygnał
ostanie on podporządkowany dowódcy oddziału ratunkowego /grupy
atunkowej/. Określa gdzie, kiedy i jakie pododdziały powinny
tosować krótkotrwałe zasłony dymne maskujące w aktualnych warun-
ach meteorologicznych i terenowych oraz korzyści wynikające dla
ojsk. Powyższe problemy rozpracowane według kolejnych zadań
zastkowych, w odniesieniu do konkretnych oddziałów /pododdziałów,
tanowią część składową opracowywanego przez sztab dywizji /pułku,
lanu i wytycznych dowódcy do organizacji współdziałania.

Po wydaniu wytycznych do współdziałania, jeżeli jest prowadzone sprawdzenie ich zrozumienia podczas ćwiczeń na mapach lub piaskownicach szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ bierze w nich udział i na polecenie dowódcy udokładnia i wyjaśnia sposoby działania wojsk w warunkach skażeń promieniotwórczych w konkretnych sytuacjach.

Podczas organizacji i planowania współdziałania w natarciu dywizji /pułku/ bez użycia broni masowego rażenia, szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ ustala zadania i sposób działania kompanii chemicznej /plutonu chemicznego/ podczas wykonywania przez dywizję /pułk/ zadań cząstkowych; określa gdzie kiedy i jakie pododdziały powinny stosować krótkotrwałe zasłony dymne maskujące w istniejących warunkach meteorologicznych i terenowych; ustala sposoby działania oddziałów /pododdziałów/ w warunkach masowych pożarów.

Jeżeli istnieją przesłanki wskazujące na to, że w toku natarcia nastąpi pierwsze uderzenie BMR, główna uwaga zostanie zwrócona na przezwyciężenie skutków pierwszego uderzenia, współudział kompanii chemicznej /plutonu chemicznego/ w likwidacji skutków uderzeń i określenie sposobów natarcia w celu wykorzy-

388

stania skutków własnych uderzeń BMR. Szczególną rolę odgrywać będzie uwzględnienie wyników prognozy prawdopodobnych strat, zniszczeń, skażeń i sytuacji pożarowej.

Podczas planowania i organizacji natarcia szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ pracuje zgodnie z metodą określoną przez dowódcę i sztab dywizji /pułku/.

W okresie wypracowania przez dowódcę dywizji /pułku/ decyzji, szef zabezpieczenia chemicznego wraz z pomocnikami zapoznaje się z zadaniem dywizji /pułku/, wytycznymi lub zarządzeniem szefa wojsk chemicznych oraz zamiarem walki i wytycznymi dowódcy dywizji /pułku/ do organizacji zabezpieczenia chemicznego /jeżeli takie wytyczne zostały wydane/. Na podstawie tych danych szef zabezpieczenia chemicznego analizuje otrzymane zadanie w wyniku czego powinien określić: jakie zadania zabezpieczenia chemicznego będzie wykonywał własnymi siłami, czas i kolejność ich wykonywania, zakres pomocy udzielanej siłami i środkami armii w realizacji poszczególnych zadań zabezpieczenia chemicznego i wymagania dotyczące warunków bezpieczeństwa wojsk podczas użycia broni jądrowej i chemicznej przez wojska własne. Ocenia czas jakim dysponuje i ustala harmonogram czynności do czasu osiągnięcia przez dywizję /pułk/ gotowości do działań.

Po ustaleniu trybu i zakresu działania, szef zabezpieczenia chemicznego dywizji wydaje pomocnikowi d/s rozpoznania oraz pomocnikowi d/s zaopatrzenia polecenia dotyczące ich udziału w przygotowaniu propozycji danych do decyzji dla dowódcy dywizji, w których określa jakie kalkulacje i oceny są niezbędne do właściwego zaplanowania zabezpieczenia chemicznego, z jakimi wydziałami, sztabami i szefami rodzajów wojsk należy dokonać uzgodnień w zakresie problematyki zabezpieczenia chemicznego i działania kompanii /plutonu/ chemicznego oraz kiedy i jakiej treści wydać zarządzenia przygotowawcze lub wstępne.

384

Szef zabezpieczenia chemicznego dywizji wykorzystując ane kalkulacyjne przygotowane przez pomocników /w pułku wykonuje to samodzielnie/ oraz dane uzgodnione ze sztabem i szefami rodzajów wojsk przeprowadza ocenę położenia.

Przeprowadzona ocena położenia ma doprowadzić do wypracowania sposobu organizacji zabezpieczenia chemicznego działań dywizji w świetle możliwego oddziaływania nieprzyjaciela BMR w aktualnych warunkach meteorologicznych i terenowych oraz możliwości wojsk własnych wykonania otrzymanego zadania.

Ocena zagrożenia uderzeniami BMR ze strony nieprzyjaciela prowadzona będzie na podstawie danych wydziału rozpoznawczego /st.pomocnika d/s rozpoznania pułku/. Powinna ona umożliwić określenie możliwości użycia BMR przez nieprzyjaciela na oddziały dywizji /pododdziały pułku/ podczas wykonywania kolejnych zadań cząstkowych, z uwzględnieniem rejonów, rubieży i kierunków najbardziej zagrożonych skażeniami, zniszczeniami i pożarami. Określić wymagania i potrzeby w zakresie rozpoznania i likwidacji skażeń oraz warunki bezpieczeństwa i sposób działania oddziałów i pododdziałów podczas wykonywania kolejnych zadań cząstkowych.

Ocena warunków meteorologicznych i terenu pozwala w w świetle przewidzianego zagrożenia uderzeniami BMR nieprzyjaciela na określenie newralgicznych rejonów, rubieży i odcinków terenu, w których podczas użycia BMR przez przeciwnika zniszczenia, skażenia i pożary powodować będą nie tylko skutki doraźne ale również wtórne, wpływać będą bezpośrednio na możliwości dalszego działania oddziałów /pododdziałów/ i utrudniać likwidację skutków, a rozprzestrzeniające się pożary lub silne strefy skażeń ograniczać będą swobodę manewru i powodować dalsze straty wojsk. Określić charakter skażeń, kierunki i prędkość rozprzestrzeniania się par /aerozoli/ środków trujących i pożarów.

Sprecyzować według rubieży terenowych zadania rozpoz-

390

ania i likwidacji skażeń oraz warunki rozmieszczenia i manewru ompanii /plutonu/ chemicznej.

Ograniczenia i warunki bezpieczeństwa i jaki wpływ wywieać one będą na działanie oddziałów i pododdziałów podczas udezeń BMR wykonywanych przez wojska własne.

Określić potrzeby i warunki zastosowania dymów do oślediania przeciwnika oraz jakie pododdziały, gdzie i kiedy powinny stosować długotrwałe zasłony dymne maskujące.

Ocena wojsk własnych pozwala określić stopień przygotowania wojsk do działań w warunkach obustronnego stosowania BMR, wpływ dotychczasowego napromieniowania stanu osobowego dywizji /pułku/ na zdolność bojową i wpływ przewidywanego napromieniowania na wykonanie stojących przed dywizją /pułkiem/ zadań bojowych. Określić tryb zaopatrywania w sprzęt i materiały chemiczne oraz wielkość zapasów ruchomych, niezbędnych dla zabezpieczenia wykonania zadań bojowych. Określić w jaki sposób wykorzystać kompanię /pluton/ chemiczną, w jakim czasie i gdzie planować rozpoznanie i likwidację skażeń. Określić warunki wykorzystania i potrzebę oraz zakres pomocy sił i środków armii. Określić wymagania do systemu łączności z kompanią /plutonem/ chemiczną i podległymi szefami zabezpieczenia chemicznego pułków.

Wnioski i ustalenia jakich dokona szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ stanowią zasadniczą treść danych do decyzji dla dowódcy dywizji /pułku/ w zakresie zabezpieczenia chemicznego. Podczas oceny położenia poszczególne problemy i ustalenia dotyczące zagrożenia, warunków działania wojsk i wykorzystania kompanii /plutonu/ chemicznej wraz z przewidywanymi dla niej zadaniami nanoszone są na mapę roboczą, na której uwidacznia się również niezbędne dane kalkulacyjno-przestrzenne oraz inne dane cyfrowe, uzasadniające propozycje.

Szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ melduje

391

dane do dycyzji dla dowódcy dywizji /pułku/ w wyznaczonym czasie bezpośrednio z mapy. Do szczegółowych uzasadnień wykorzystuje zamieszczone na niej dane kalkulacyjne.

W danych do decyzji dla dowódcy, szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ powinien przedstawić:

Charakter zagrożenia i jakie jest możliwe zagrożenie ze strony nieprzyjaciela w użyciu BMR, wpływ istniejących i przewidywanych zniszczeń, skażeń i pożarów po stronie własnej i po stronie nieprzyjaciela na działanie oddziałów /pododdziałów/ podczas wykonywania kolejnych zadań cząstkowych w aktualnych warunkach meteorologicznych i terenowych.

Wpływ dotychczasowego stanu napromienienia i wynikające stąd ograniczenia do działania wojsk w warunkach przewidywanych skażeń promieniotwórczych podczas wykonywania zadania bojowego.

Określić główny wysiłek zabezpieczenia chemicznego i sposób jego osiągnięcia.

Organizację systemu wykrywania i rozpoznania skażeń, siły i środki wydzielone do tego celu, termin gotowości systemu wykrywania skażeń, do jakich zadań wykorzystać śmigłowce rozpoznania skażeń.

Zadania wykonywane siłami kompanii /plutonu/ chemicznej, rejon rozmieszczenia, drogi przegrupowania, wydzielone siły i środki do działania w składzie oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego dywizji /grupy ratunkowo-ewakuacyjnej pułku/.

Warunki bezpieczeństwa i ograniczania podczas wykonywania uderzeń BMR przez wojska własne, a zwłaszcza zastosowania środków trujących.

Celowość i możliwości wykorzystania dymów do oślepiania przeciwnika lub do maskowania działania pododdziałów podczas wykrywania poszczególnych zadań cząstkowych.

Po zameldowaniu dowódcy danych dotyczących organizacji zabezpieczenia chemicznego, stają się one w całości lub w części

392

atwierdzonej przez dowódcę, podstawą do opracowania dokumentacji ojowej.

Ogłoszenie przez dowódcę decyzji i wydanie wytycznych do lanowania rozpoczyna etap pracy szefa zabezpieczenia chemicznego ywizji /pułku/ nad planowaniem działań.

W przypadku, gdy organizowany jest rekonesans, szef zabez- ieczenia chemicznego dywizji /pułku/ może brać w nim udział. tym przypadku uzgadnia bezpośrednio w terenie warunki realiza- ji przedsięwzięć zabezpieczenia chemicznego.

Podczas planowania działań szef zabezpieczenia chemicznego ywizji /pułku/ bierze udział w opracowaniu zarządzenia OPBMAR, lokumentacji bojowej sztabu, dywizji /pułku/, planu i wytycznych lo współdziałania, uzgadnia z kwatermistrzem problemy zaopatrze- nia w sprzęt i materiały chemiczne.

Równolegle z tym szef zabezpieczenia chemicznego dywizji przy współudziale swoich pomocników opracowuje plan zabezpiecze- nia chemicznego /w pułku-mapę roboczą/ oraz stawia zadania bojowe dowódcy kompanii /plutonu/ chemicznej. Po wydaniu przez sztab za- rządzenia OPBMAR i postawieniu zadań bojowych dla dowódcy kompa- nii chemicznej /plutonu chemicznego pułku/. Szef zabezpieczenia chemicznego kontroluje przebieg realizacji przedsięwzięć zabez- pieczenia chemicznego.

4. Podczas planowania i organizacji obrony, zasadniczym za- daniem szefa zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ jest przygotowanie danych do decyzji dowódcy w zakresie organizacji zabezpieczenia chemicznego w obronie oraz określenie tych zadań zabezpieczenia chemicznego, których wykonanie przez wojska powin być realizowane podczas organizacji obrony.

Podczas analizy zadania, szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ zwraca szczególną uwagę na czas i kolejność wy- konywanych zadań zabezpieczenia chemicznego, jakie z tych zadań

393

wykonają lub mogą wykonać oddziały /pododdziały/ własnymi siłami i środkami, co należy wykonać siłami i środkami dywizji, zakres pomocy sił i środków armii, wymagania co do rozbudowy inżynieryjnej z punktu widzenia ochrony przed skażeniami oraz jak zrealizować te przedsięwzięcia w czasie.

Wnioski z analizy zadania pozwalają szefowi zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ określić dalszy tryb i kolejność pracy, dać zadania pomocnikom /w pułku wykonuje to samodzielnie/ do przeprowadzenia ocen i kalkulacji oraz problemów wymagających uzgodnień z poszczególnymi komórkami sztabu i szefami rodzajów wojsk. W niektórych wypadkach wydanie odpowiednich zarządzeń wstępnych dla szefów zabezpieczenia chemicznego pułków /instruktorów chemicznych batalionów/ i kompanii /plutonów/ chemicznej.

Przygotowanie danych do decyzji dowódcy wymaga przeprowadzenia oceny sytuacji. Podczas oceny sytuacji szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ zwraca szczególną uwagę na: możliwość oddziaływania nieprzyjaciela przy pomocy BMR, a zwłaszcza broni chemicznej, w aktualnych warunkach terenowych i meteorologicznych, w jakim stopniu zniszczenia, skażenia i pożary wpłyną na trwałość obrony i jakie wymagania z punktu widzenia ochrony wojsk należy wysunąć w stosunku do rozbudowy inżynieryjnej oraz rozmieszczenia wojsk. Jakie rejony /odcinki/ są najbardziej niebezpieczne z punktu widzenia możliwych zastojów środków trujących i zagrożenia pożarowego. W jakim stopniu zniszczenia i pożary wpłyną na wykorzystanie kompanii /plutonu/ chemicznej. Stan zapasów sprzętu i materiałów chemicznych, możliwości i terminy uzupełnienia. Sposób wykorzystania kompanii /plutonu/ chemicznej, /jak zaplanować rozpoznanie i likwidację skażeń oraz jakie siły i środki wydzielić do oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego /grupy ratunkowo-ewakuacyjnej pułku/ dywizji.

Przeprowadzona analiza zadania i ocena położenia powinna umożliwić wypracowanie zamiaru organizacji zabezpieczenia chemicznego obrony dywizji /pułku/ oraz sprecyzowanie danych do decyzji dowódcy, w których należy przede wszystkim wykazać: wymagania co do rozmieszczenia poszczególnych elementów ugrupowania bojowego dywizji /pułku/, charakteru i stopnia inżynieryjnej rozbudowy z punktu widzenia obrony wojsk w świetle istniejących i przewidywanych zniszczeń, skażeń i sytuacji pożarowej; przygotowanie oddziałów /pododdziałów/ do działania w warunkach skażeń i co należy zrobić dla zwiększenia bezpieczeństwa; w jaki sposób zorganizować wykrywanie i rozpoznanie skażeń, wydzielone siły i środki; jak zorganizować prowadzenie zabiegów specjalnych, siły i środki wydzielone do tego celu, zwłaszcza po uderzeniach środkami chemicznymi; jakie przedsięwzięcia należy zrealizować w oddziałach i pododdziałach w zakresie ochrony przed środkami zapalającymi i pożarami.

Podczas wypracowania danych do decyzji dowódcy, szef zabezpieczenia chemicznego podstawowe zadania i dane kalkulacyjne nanosi na mapę i po ich zatwierdzeniu przez dowódcę, stają się w całości lub w części podstawą do opracowania niezbędnych dokumentów planistycznych i zarządzeń bojowych.

9. Podczas prowadzenia walki obronnej, szef zabezpieczenia chemicznego dywiuji /pułku/ znajduje się na stanowisku dowodzenia. Pilnie śledzi rozwój sytuacji i przebieg walki obronnej. Za pośrednictwem stacji obliczeniowo-analitycznej skażeń dywizji /SOAS/ uzyskuje dane o wszystkich uderzeniach BMR i środkami zapalającymi wykonane przez nieprzyjaciela na oddziały dywizji. Dane te SOAS otrzymuje z organów rozpoznania w sieci meldowania o skażeniach i uderzeniach BMR oraz z meldunków od oddziałów i pododdziałów przekazywanych w sieci dowodzenia i sztabu dywizji /pułku/. Na podstawie napływających informacji SOAS dywizji

395

rzeprowadza niezbędne kalkulacje dotyczące prawdopodobnych trat, zniszczeń, skażeń i pożarów.

zef zabezpieczenia chemicznego pułku wykonuje te zadania samozielnie i ocenia sytuację na podstawie meldunków z pododdziałów rzeczywistych stratach, zniszczeniach, skażeniach i rozwoju ytuacji pożarowej.

)ane o położeniu i działaniu oddziałów /pododdziałów/ po uderzeiach BMR i dane prognozowanej sytuacji zniszczeń pozwalają na)rzeprowadzenie oceny wielkości strat, charakteru zniszczeń skażeń oraz rozwoju sytuacji pożarowej, ocenę możliwości obrony danym rejonie i zdolności bojowych oddziałów /pododdziałów/, a które wykonano uderzenia, określenie i skonkretyzowania co do iejsca, czasu i wykonawcy zadań rozpoznania skażeń, ustalenia jakie pododdziały wymagać będą zabiegów specjalnych, jakimi siłami, kiedy i gdzie je przeprowadzić i czas trwania. Określić rejony prowadzenia likwidacji skutków uderzeń jądrowych i jakie siły i środki z kompanii /plutonu/ chemicznej do tego celu wydzielić. Wnioski i ustalenia z oceny sytuacji szef zabezpieczenia chemicznego dywizji /pułku/ melduje dowódcy i po ich zatwierdzeniu wydaje konkretne zarządzenia wykonawcze kompanii /plutonowi/ chemicznej, szefom zabezpieczenia chemicznego pułku /instruktorom chemicznym batalionu/, współdziała ściśle z wydziałem operacyjnym /st.pomocnikiem szefa sztabu pułku/ w organizowaniu i kierowaniu przebiegiem akcji ratowniczej.

Przez cały okres walki obronnej szef zabezpieczenia chemicznego współdziała ściśle ze sztabem, kieruje działaniem podległych szefów zabezpieczenia chemicznego /instruktorów chemicznych batalionu/, stawia zadania na rozpoznanie i likwidację skażeń, kieruje działaniem kompanii /plutonu/ chemicznej, wydaje wytyczne do organizacji zaopatrywania w sprzęt, pilnie śledzi za rozwojem sytuacji po uderzeniach BMR i środkami zapalającymi, a wnioski

396

i propozycje melduje dowódcy.

.7.

Legenda

do planu zabezpieczenia chemicznego

natarcia ... dywizji.

597

Pododdziały .... DZ /DPanc/ skupiają główny wysiłek na zabezpieczenie rozpoznania i likwidacji skażeń podczas przegrupowania na rubież ataku i w toku natarcia. W tym celu należy:

a/ w okresie przegrupowania na rubież ataku i wykonania zadania bliższego, skupić główny wysiłek na rozpoznanie dróg na kierunku .... . Nawiązać ścisłe współdziałanie z systemem wykrywania .... DZ, a zwłaszcza ... pz /pcz/ znajdującymi się w styczności z nplem.

Kchem w pierwszej kolejności przegrupować po drodze nr ..... do rejonu .... dla zapewnienia prowadzenia zabiegów specjalnych na rzecz ..... pz /pcz/;

b/ w okresie wykonywania zadania dnia główny wysiłek rozpoznania skupić na kierunku ..... .

Wejście do walki .... pz /pcz/ zabezpieczy .... pz /pcz/

Kchem przegrupowywać na kierunku ..... .

rejony pośrednie ..... pod koniec dnia osiągnąć rejon .... .

Lp.	Wyszczególnienie	Zabezpieczenie w % /jn/							DPZ	Średnio
		pz	pz	pz	pcz	pa	paplot	Pozostałe pododdziały dywizji		
1.	Maska pgaz filtracyjna									
2.	Maska izolacyjna									
3.	Odzież ochronna									
4.	Urządzenia filtrowentylacyjne									
5.	Przyrządy rozpoznania chem.									
6.	Przyrządy dozymetryczne									
7.	Instalacje specjalne									
8.	Zestawy do odkażania									
9.	Środki odkażające									
10.	Środki dezaktywacyjne									

328

Nr S/R lub kierunku	Nazwa sieci	SOAS F	A					DZ				Inne oddziały i pododdziały
			WSD	SD	SOAS	TSD		WSD	SD	SOAS	TSD	
						TSD	SOAS					
	S/R powiadamiania o skażeniach Frontu											
	S/R szefa zabezpieczenia chemicznego DZ											
	K/R szefa zabezpieczenia chemicznego DZ i S/R dowódcy plutonu zabiegów specjalnych											

x/ 1 - rdst dla utrzymania łączności w rejonie wyczekiwania
2 - rdst na PKR
3 - rdst na placu zabiegów specjalnych
4 - rdst na punkcie kontroli jakości zabiegów specjalnych.

		Okres przygotowawczy			Okres [illegible]			
		w rej. ześrodkow.	w okresie przegrup. do rej. wyjśc.	w rej. wyjść.	wykonanie zadania bliższego	wykonanie zadania następn.	wprowadz. II rzutu	wykonanie zadania dnia
kchem	1 plrsk							
	2 plrsk							
	pl.z.s.							
	pozostałe pododdz. kchem							
bzs	1 kzs							
	2 kzs							
	3 kzs							

1 93

Przyziemne warstwy atmosfery	od ziemi /km/	wybuchu /Kt/	Kierunek /stopnie/	Prędkość /km/h/
	0-5	0-1 ÷ 4		
	0-7	5-15		
	0-9	20-50		
	0-12	75-100		
	0-16	200-400		
	0-18	500-750		
	0-20	1000		
	0-22	2000		
	0-24	3000		
	0-26	4000		
	0-28	5000		

402

ZARZĄDZENIE ZABEZPIECZENIA CHEMICZNEGO .... DZ
Nr .... SD ..../miejsce, współrzędne/.....
...../godz. i data/. Mapa 1: ...../skala/, wydanie 19...r.

. Nieprzyjaciel w dotychczasowych działaniach stosował BMR ..... /środki napadu i rodzaj BMR/ na ...../obiekty uderzeń/.

Stwierdzono, że na wyposażeniu posiada ST typu ..... ich dowóz /transport , składowanie/ ustalono ..... . W rejonie ..... wykryto ..... /składy amunicji chemicznej, składy sprzętu chem. /zakłady i tp./

Zapory chemiczne ..... /typ fugasów i ST/ wykryto na ..... /rubieży, w rejonie/. Zapory jądrowe wykryto na ...../rubieży w rejonie/.

W działaniach bojowych należy oczekiwać, że nieprzyjaciel będzie stosował ..... /rodzaj BMR/.

Szczególnie zagrożone rubieże i obiekty uderzeniami BMR w toku działań dywizji:

- w rejonie wyjściowym .....
- w okresie przegrupowania w rejon wyjściowego na rubież ataku .....
- w okresie wykonywania zadania bliższego ..... .
- w okresie wykonywania zadania dnia ..... .

2. Na korzyść DZ .... A prowadzi rozpoznanie skażeń

a/ W okresie przygotowawczym do rubieży ..... siłami.....

b/ W okresie przejscia z rejonu wyjściowego na rubież ataku do rubieży ..... siłami .....

c/ po wykonaniu zadania dnia do rubieży ..... siłami .. ..

3. Na kierunku działania ..... DZ, działa ....bzs .... BChem /Ochem nr .../ ześrodkowany od ..... /godz. data/ ..... w rejonie ..... . Przegrupowuje się do kolejnych rejonów ześrodkowania

- Nr 1 .....
- Nr 2 .....

4. Komunikaty MET-PAT przekazywane będą co 4 godz. ..... 4 o 3
/godz, data/.

W celu realizacji zadań zabezpieczenia chemicznego ..... DZ w natarciu, dowódca dywizji

r o z k a z a ł :

1. Wysiłek zabezpieczenia chemicznego w dywizji skoncentrować na zabezpieczeniu stanu osobowego przed rosnącym działaniem ..... /ST, skażeń promieniotwórczych, środków zapalających itp./
2. System wykrywania skażeń dywizji mieć w gotowości do działania w rejonie wyjściowym od .....
3. Rozpoznanie skażeń siłami dywizji:
   - w okresie przygotowawczym .....
     ..... /kierunek, rejon/, którymi objąć .....
     ..... /elementy ugrup. boj./
   - w okresie działań bojowych
     a/ w czasie przejścia z rejonu wyjściowego na rubież ataku ..... wzdłuż drogi marszu Nr .... /na rubieżach, w rejonach/.
     b/ na okres wykonania zad. bliższego na kierunku ....
     ..... zabezpieczenia rubieży .....
     ..... .
     c/ na okres wykonania zada. dnia na kierunku .....
     w-łącznie z rubieżą wprowadzenia ..... DPanc
4. Kontrolę dozymetryczną SD dywizji zabezpieczy .....Kchem.
5. Ustalić na okres wejścia dywizji do działań max. dawką napromienienia na ..... R.
6. Likwidację skażeń w oddziałach i pododdziałach prowadzić własnymi siłami.

W dywizji przewidzieć ..... rubieży prowadzenia zabie-

gów specjalnych siłami ..... kchem z możliwością wykorzystania ..... bzs /Ochem nr .../ działającego na kierunku dywizji. W pułkach posiadać po jednym a w dywizji dwa Punkty Zbiórki skażonego umundurowania. Rozwijać je siłami pododdziałów Wojsk chemicznych, a w dywizji wspólnie ze służbą mundurową PZSU rozwijać w rejonach PZS.

Kwatermistrz dywizji zabezpieczy wydzielenie funduszu wymienionego umundurowania w ilości 500 komp. na środkach transportu i utrzyma go przy .....kchem. W toku działań fundusz wymieny uzupełniać w/g potrzeb.

W oddziałach i pododdziałach do ..... /data, godz./ uzupełnić brakujący sprzęt i materiały wojsk chemicznych w kolejności:

- pz .....
- pcz .....
- pa .....
- pz ..... i tp.

i do ..... godz. przeprowadzić kontrolę stanu technicznego indywidualnych środków ochrony przed skażeniem:

Do ...../godz.,data/ utworzyć zapasy ruchome sprzętu i materiałów chemicznych w ilości:

p.	Nazwa sprzętu	Wielkość zapasu w %						
		...pz	...pz	...pz	..pcz	..pa	pozostałe	DPZ
	2	3	4	5	6	7	8	9

405

W toku działań zaopatrzenie realizować w/g planu zaopatrywania SZChem dywizji.

Meldunki przedstawiać:

- terminowe codziennie o ..... godz.
  ze stanu na ..... godz.
- doraźne - w/g potrzeb
  - o uderzeniach BMR npla
- o stanie napromienienia - codziennie w meldunku terminowym.

SZEF ZABEZ.CHEM .... DZ

.....

SZEF SZTABU ..... DZ

.....

Wydrukowano w 5 egz.
Egz. nr 1-4 KSSzt.
Egz. nr 5 KTWCh.
Wyk.: płk Stefan MICHALAK
Druk. JK-dn. 11.12.74r.
NR ks.: Pf55

1.7.1.5.

I/7/1/1/13 POUFNE Egz.Nr. 1

K
WOG

Praca kwatermistrza dywizji /pułku/ podczas planowania i organizacji natarcia

Do podstawowych zadań tyłowych organów w okresie organizacji natarcia zalicza się:

- przygotowanie oddziałów /pododdziałów/ liniowych pod względem materiałowym, technicznym i medycznym do natarcia;
- zgromadzenie w tyłach odpowiednich zapasów środków materiałowych pozwalających na pełne i terminowe zaopatrywanie wojsk w toku natarcia;
- zorganizowanie działania tyłów.

W zadaniach tyłowych szczególnie ważnym jest terminowe zgromadzenie odpowiednich zapasów środków materiałowych, a przede wszystkim rakiet, amunicji i materiałów pędnych. Praca tyłowych organów dowodzenia w okresie organizacji natarcia jest bardzo natężona. Zachodzi konieczność jednoczesnego organizowania przedsięwzięć związanych z osiąganiem gotowości do działań i uczestniczenia w pracy dowódcy /sztabu/ nad organizacją natarcia.

Z uwagi na dwukierunkowy charakter pracy tyłowych organów dowodzenia w okresie organizacji natarcia celowym jest podzielenie oficerów KSD na dwa zespoły. Jeden zespół do kierowania pracą tyłów, mającą na celu przygotowanie oddziałów /pododdziałów liniowych do działań i zgromadzenie odpowiednich zapasów środków materiałowych, drugi - do udziału w pracy dowódcy i sztabu nad organizacją natarcia. W skład pierwszego zespołu mogą wchodzić: z-ca kwatermistrza ds org.- plan., szefowie służb /zaopatrzenia/ i ich pomocnicy, dowódcy pododdziałów tyłowych. W drugim zespole będą oficerowie kierujący poszczególnymi pionami tyłowymi: kwatermistrz, szef służb technicznych, szef służby zdrowia /starszy lekarz pułku/.

Metody pracy kwatermistrza w okresie organizacji i planowania natarcia mogą być różne. Zależą one przede wszystkim od metod

407

racy dowódcy i sztabu, stylu pracy kwatermistrza, czasu przeznaczonego na organizację natarcia itp.

Podczas organizowania natarcia z rejonu wyjściowego położonego głębi bezpośrednio po marszu na dużą odległość metoda pracy watermistrza może być następująca. Natychmiast po zajęciu rejonu wyjściowego kwatermistrz organizuje uzupełnianie zapasów środków materiałowych, przedsięwzięcia medyczne i obsługowe dla odworzenia gotowości oddziałów /pododdziałów/ do działań.

W tym celu :

- zbiera informacje o aktualnym stanie zabezpieczenia tyłowego dywizji /pułku/;
- analizuje zebrane informacje i ocenia sytuację tyłową:
- ustala ogólne potrzeby w zakresie odtwarzania gotowości bojowej i możliwości pokrycia tych potrzeb;
- określa zasadnicze przedsięwzięcia tyłowe do zrealizowania w najbliższym czasie;
- stawia zdania wykonawcze szefom służb /zaopatrzenia/ i dowódcom pododdziałów tyłowych.

W ten sposób tyły jeszcze przed otrzymaniem zadania bojowego przystępują do pracy nad odtwarzaniem gotowości bojowej, co znacznie przyspiesza przygotowanie wojsk do natarcia.

Zbierając informacje o stanie zabezpieczenia tyłowego, kwatermistrz uzyskuje dane, które mogą być potrzebne dowódcy przy ocenie położenia i przy podejmowaniu decyzji do natarcia.

Udział kwatermistrza jako zastępcy dowódcy i organizatora zabezpieczenia tyłowego w procesie wypracowania decyzji do natarcia jest konieczny. Kwatermistrz jako bezpośredni doradca dowódcy w sprawach tyłowych ma obowiązek wypracowania decyzji do zabezpieczenia tyłowego, która jest częścią ogólnej decyzji dowódcy. Myślą przewodnią decyzji tyłowej winno być dążenie do jak najlepszego zabezpieczenia działań wynikających z decyzji

408

dowódcy, zaś decyzja dowódcy powinna uwzględniać stan i możliwości zabezpieczenia tyłowego. Każda niewłaściwa decyzja tyłowa albo nieuwzględnianie przez dowódcę stanu zabezpieczenia tyłowego i możliwości tyłów może mieć wpływ na przebieg natarcia dywizji /pułku/.

Dla wzięcia udziału w procesie wypracowania decyzji i planowania natarcia, kwatermistrz wraz z szefem służby zdrowia /starszym lekarzem pułku/ udaje się na SD. Powinien on w tym czasie mieć opracowane i przygotowane informacje, których może zażądać dowódca. Np.: informacje dotyczące aktualnego stanu zapasów środków materiałowych, ukompletowania tyłów, stanu sanitarno-epidemiologicznego itp.

Na SD kwatermistrz zapoznaje się z zadaniem bojowym, decyzją /zamiarem/ dowódcy, wyciągiem z rozkazu /zarządzenia/ tyłowego wyższego szczebla i wytycznymi dowódcy dotyczącymi przygotowania danych do decyzji.

Dla realizowania równoległej metody pracy liniowych i tyłowych organów dowodzenia powyższe informacje powinny docierać do kwatermistrza jak najprędzej.

Po zapoznaniu się z treścią zadania bojowego, decyzją /zamiarem/ dowódcy oraz z wyciągiem z rozkazu /zarządzenia/ tyłowego wyższego szczebla, kwatermistrz przystępuje do wypracowania decyzji do zabezpieczenia tyłowego natarcia. Myślą przewodnią tej decyzji winno być dążenie do pełnego i terminowego zabezpieczenia tyłowego działań oddziałów /pododdziałów/ wynikających z decyzji dowódcy.

Wypracowanie decyzji do zabezpieczenia tyłowego natarcia przebiega w warunkach istnienia wielu niewiadomych odnośnie sytuacji jakie zaistnieją w toku natarcia, np.: intensywność zużycia amunicji, wielkości strat sanitarnych, oddziaływanie nieprzyjaciela na tyły itp. Z tej przyczyny duże znaczenie ma

409

przygotowanie danych do decyzji na podstawie kalkulacji opartych na prognozowaniu i przewidywaniu. Kwatermistrz musi znać metody wykonywania uproszczenia kalkulacji i wyliczeń pozwalające na uzyskanie w odpowiednim czasie danych do decyzji.

Czas wykonywania obliczeń i kalkulacji można znacznie skrócić stosując przygotowane zawczasu blankiety formalizujące zadania obliczeniowe i wykorzystując środki mechanizacji prac obliczeniowych.

W pierwszej kolejności kwatermistrz dokonuje analizy zadania bojowego i decyzji dowódcy, przeprowadza kalkulacje czasu oraz jeśli dowódca rozkaże - przygotowuje dane do oceny położenia /dane o stanie zabezpieczenia tyłowego, ukompletowanie tyłów, możliwościach przygotowania oddziałów do działań itp./.

W toku analizy zadania bojowego i decyzji /zamiaru/ dowódcy kwatermistrz rozpatruje:

a/ Zadanie bojowe:

- sposób natarcia;
- szerokość pasa natarcia, głębokość zadań, tempo natarcia;
- zarys decyzji dowódcy /główny kierunek uderzenia, odcinek przełamania, ugrupowanie i przewidywany model walki/;

b/ Działanie nieprzyjaciela:

- rejony /rubieże/ oporu nieprzyjaciela;
- kierunki kontrataków, przewidywane rejony /rubieże/ walki z kontratakami;
- wpływ działań nieprzyjaciela na zużycie środków materiałowych i wielkości strat bojowych.

c/ Położenie wojsk własnych i sąsiadów:

- zadania własnych oddziałów /pododdziałów/;
- położenie i zadania sąsiadów;

Wnioski z analizy zadania bojowego i decyzji /zamiaru/ dowódcy stanowią podstawę do określenia zadań tyłów w zakresie tyłowego zabezpieczenia natarcia.

Następnie kwatermistrz przeprowadza kalkulacje czasu. Kalku-

410

je on swój czas osobisty i określa terminy wykonania ważniejych przedsięwzięć zabezpieczenia tyłowego. Danymi wyjściowymi kalkulacji czasu są terminy nakazane w wytycznych dowódcy i w zkazie /zarządzeniu/ tyłowym wyższego przełożonego. Wyniki lkulacji czasu stanowią podstawę do opracowania harmonogramu ynności i przedsięwzięć zabezpieczenia tyłowego natarcia.

Ważnym zagadnieniem jest realizacja pilnych przedsięwzięć tywych wynikających z decyzji dowódcy, rozkazu /zarządzenia/ tywego wyższego przełożonego lub też z aktualnej sytuacji tyłowej. watermistrz obowiązany jest ustalić jakie przedsięwzięcia należy konywać niezwłocznie i wydać odpowiednie zarządzenia szefom łużb /zaopatrzenia/, podległym kwatermistrzom /szefom sztabu talionów, dowódcom samodzielnych pododdziałów/. Zarządzenia te ogą być przekazane przez techniczne środki łączności lub przez łącznika.

Po wykonaniu zarządzeń do realizacji pilnych przedsięwzięć tywych kwatermistrz, wspólnie z szefem służby zdrowia przystępuje o oceny sytuacji tyłowej. Na tym etapie pracy rozpatruje:

/ Zabezpieczenie materiałowe:

- stan posiadanych zapasów środków materiałowych;
- potrzeby na uzupełnienie zapasów ruchomych i pokrycie zużycia przewidywanego w toku walki;
- możliwości pokrycia potrzeb materiałowych przy wykorzystaniu posiadanych zapasów i awizowanego dowozu zaopatrzenia;
- potrzeby materiałowe poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ wynikające z charakteru ich zadań bojowych.

Wnioski z analizy i oceny sytuacji materiałowej powinny dać podstawę do koncepcji organizacji zaopatrywania a przede wszystkim do ustalenia:

- czy stan posiadanych środków materiałowych i awizowany dowóz

411

zaopatrzenia zapewnia terminowe zgromadzenie odpowiednich zapasów i pokrycie zużycia w toku walki;

jak rozdzielić ogólny limit zaopatrzenia na poszczególne oddziały /pododdziały/;

w jakiej kolejności, w jakich terminach /rejonach/, na jakich rubieżach uzupełnić zaopatrzenie oddziałom /pododdziałom/;

jak organizować dowóz i ewakuację materiałową.

abezpieczenie medyczne /tą część pracy wykonuje szef służby medycznej - starszy lekarz pułku/:

stan sanitarno-epidemiczny wojsk i rejonu działań;

stan zabezpieczenia w środki opatrunkowe, materiały sanitarne i krew;

przewidywane straty sanitarne w poszczególnych etapach natarcia i prawdopodobne rejony /rubieże/ masowych strat;

możliwości leczniczo-ewakuacyjne własnych i przydzielonych oddziałów /pododdziałów/ medycznych.

Na podstawie wniosków z oceny sytuacji medycznej szef służby zdrowia /starszy lekarz pułku/ opracowuje koncepcję zabezpieczenia medycznego natarcia i przedstawia kwatermistrzowi. Koncepcja akceptowana przez kwatermistrza będzie podstawą do opracowania planu zabezpieczenia medycznego natarcia.

Warunki działań tyłów:

- charakter terenu, drogi i hydrografię w pasie natarcia;
- warunki atmosferyczne, długość dnia, nocy, porę roku;
- możliwe zmiany terenu, hydrografii, dróg w okresie natarcia;
- możliwości oddziaływania npla na tyły.

Celem analizy i oceny warunków działania tyłów jest ujawnienie ch wszystkich czynników, które można wykorzystać dla sprawniejgo organizowania zabezpieczenia tyłowego, jak również czynników óre mogą utrudniać działania tyłów.

4 12

Wnioski z oceny warunków działania tyłów i zamiaru dowódcy stanowią podstawę do opracowania koncepcji organizacji tyłów odpowiadającej potrzebom walki i przystosowanej do warunków w jakich ta walka będzie prowadzona.

Przed ostatecznym sprecyzowaniem decyzji do zabezpieczenia tyłowego natarcia kwatermistrz powinien uzgodnić:

- z szefem sztabu: zagadnienia dotyczące organizacji tyłów / miejsce elementów tyłowych w ugrupowaniu dywizji /pułku/, regulację ruchu na drogach dowozu i ewakuacji, przesuwanie tyłów w czasie natarcia/; limity zużycia amunicji strzeleckiej, czołgowej, PPK, pokładowej; środki łączności dla potrzeb dowodzenia tyłami;
- z szefem służb technicznych: rozmieszczenie elementów zabezpieczenia technicznego, współdziałanie służb technicznych i kwatermistrzowskich;
- z szefem saperów: wybór dróg dowozu i ewakuacji oraz rokad; możliwości wykonania prac inżynieryjnych na rzecz tyłów; przydziały gospodarcze pododdziałów inż.- sap.; dowóz środków i materiałów inż,- sap. do oddziałów /pododdziałów/;
- z szefem zabezpieczenia chemicznego: siły i środki przydzielane tyłom, planowane rejony zabiegów specjalnych, udział tyłów w likwidacji skutków uderzeń jądrowych, przydziały gospodarcze pododdziałów chemicznych, dowóz środków i materiałów chemicznych.
- z szefem artylerii: przydziały amunicji artyleryjskiej dla poszczególnych oddziałów /pododdziałów/, miejsca oraz terminy dowozu amunicji art., przydziały gospodarcze pododdziałów art.
- z szefem OPL: limity zużycia oraz dowóz amunicji plot.

Na podstawie wniosków z analizy zadania bojowego, decyzji

413

zamiaru/ dowódcy i oceny sytuacji tyłowej oraz przeprowadzonych alkulacji kwatermistrz formułuje podstawowe elementy decyzji do zabezpieczenia tyłowego natarcia.

Decyzja do zabezpieczenia tyłowego natarcia obejmuje :

- ugrupowanie tyłów dywizji /pułku/ oraz sposób ich przesunięcia w toku natarcia;
- czas zgromadzenia i ilości zapasów środków materiałowych w oddziałach /pododdziałach/;
- limity zużycia środków materiałowych;
- zasadnicze przedsięwzięcia z zakresu zabezpieczenia materiałowego i medycznego.

Ponadto kwatermistrz formułuje wnioski i postulaty do dowódcy w sprawach wykraczających poza jego kompetencje.

W oznaczonym czasie, kwatermistrz melduje dowódcy wypracowaną przez siebie decyzję do zabezpieczenia tyłowego natarcia oraz przedstawia wnioski i postulaty w zakresie tyłowym. Dowódca analizuje przedstawioną decyzję tyłową czy jest ona zgodna z jego zamiarem działania i zatwierdza ją lub poleca dokonać poprawek. Zatwierdzona przez dowódcę decyzja kwatermistrza stanowi podstawę do opracowania planu zabezpieczenia tyłowego natarcia dywizji /pułku/.

Trzecim etapem pracy kwatermistrza jest praca na KSD. Mając zatwierdzoną decyzję do zabezpieczenia tyłowego natarcia, kwatermistrz udaje się na KSD gdzie zapoznaje szefów służb /zaopatrzenia/ w zakresie dla nich koniecznym z :

- ogólną sytuacją tyłowo-taktyczną;
- zadaniem dywizji/ pułku/;
- decyzją /zamiarem/ dowódcy;
- zarządzeniem tyłowym organu zaopatrującego;
- podjętą przez siebie decyzją do zabezpieczenia tyłowego natarcia.

44

o zapoznaniu oficerów KSD z wyżej wymienionymi zagadnieniami
ermistrz wydaje wytyczne do opracowania planu zabezpieczenia
wego i zarządzenia dotyczące osiągania gotowości do natarcia.
lan zabezpieczenia tyłowego natarcia dywizji obejmuje zagadnie-
zabezpieczenia materiałowego, medycznego i technicznego oraz
nizacji tyłów, opracowuje go zastępca kwatermistrza dywizji ds
-plan. przy współudziale szefów służb tyłowych.
anie tym zwykle określa się:
rganizację tyłów /graficznie na mapie/:
- podstawowe elementy danych o nieprzyjacielu, zadania dywizji, decyzji dowódcy, zadań bojowych zabezpieczenia oddziałów /pod-oddziałów/;
- rejony rozmieszczenia i sposób przesuwania elementów tyłowych;
- drogi dowozu i ewakuacji, rokady oraz sposoby ich przygotowania i utrzymania;
- miejsce, czas, kierunek przesuwania KSD i organizację łączności tyłów.

zabezpieczenie materiałowe i medyczne w formie tabelaryczno-opisowej, w zależności od potrzeb, np.:
- plan zabezpieczenia materiałowego;
- plan dowozu;
- prognozowanie strat sanitarnych oraz kalkulacje potrzeb i ewakuacji porażonych;
- wytyczne do organizacji obrony i ochrony tyłów.

W pułku podstawowym elementem planu zabezpieczenia tyłowego jest
pa robocza kwatermistrza z przedstawioną graficznie organizacją
łów oraz niezbędne kalkulacje i wyliczenia prowadzone w zeszycie
acy.

Ustalony sposób zabezpieczenia tyłowego natarcia i wynikające
niego zadania dla poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ podaje
ę do wiadomości :

115

szczeblu dywizji - w postaci pisemnego rozkazu tyłowego, z któ-
go wyciągi winny być doręczone zainteresowanym, jednocześnie
innymi dokumentami zadania bojowego; projekt rozkazu tyłowego
racowuje kwatermistrz, a rozkaz podpisują: dowódca, szef sztabu
kwatermistrz, do oddziałów przesyła się odpowiednie wyciągi;
szczeblu pułku - w postaci wytycznych do zabezpieczenia tyło-
go wydawanych przez dowódcę w ramach wytycznych do bojowego
abezpieczenia działań; z upoważnienia dowódcy wytyczne do zabez-
eczenia tyłowego może wydać kwatermistrz.

Planowanie zabezpieczenia tyłowego natarcia jest procesem cią-
, rozpoczynającym się od momentu otrzymania zadania i trwającym
zasu jego wykonania. Główne czynności planowania wykonuje się
resie organizacji natarcia. Na cały cykl organizacyjny działania
cowuje się plan ramowy, który w miarę realizacji zadań przez
ka należy sukcesywnie rozwijać i korygować.

ardzo ważnym uagadnieniem w okresie planowania i organizacji na-
ia jest osiągnięcie gotowości do działań pod względem materiało-
echnicznym i medycznym przez oddziały /pododdziały/ liniowe
otowości do skutecznego zabezpieczenia wojsk w toku natarcia
ez oddziały /pododdziały/ tyłowe.

Ze względu na coraz większe skracanie okresów organizacji dzia-
, zadania w zakresie osiągania gotowości do natarcia stają się
ne i wymagają energicznego kierowania ze strony kwatermistrza.

Wykonano w 4 egz.
Egz.Nr 1-4 - Bibl.Naukowa ASG
Wyk. ppłk. Z.Stefański
Druk M.K. Nr ks. Pf 52/TT
Dnia 9.12.1974 r.

WOJSKOWA AKADEMIA TECHNICZNA
Nr ewid. 47/1/P/12

POUFNE
Egz.Nr ... 1

T.2.

11.9.5.10. Praca kwatermistrza dywizji /pułku/ w zakresie planowania i organizacji współdziałania.

Jednym z podstawowych warunków wykonania zadania przez oddziały /pododdziały/ liniowe w toku natarcia jest ich pełne i terminowe zabezpieczenie tyłowe. Zadania zabezpieczenia materiałowego, medycznego i technicznego walczących wojsk wykonują tyły. Przez swoją działalność pośrednio uczestniczą w wykonywaniu zadań bojowych. Współdziałanie pomiędzy tyłami a oddziałami /pododdziałami/ liniowymi następuje w toku realizacji przedsięwzięć tyłowych z zakresu bezpośredniego zaopatrywania i obsługi wojsk w czasie walki. Ponadto w niektórych wypadkach organizuje się współdziałanie w zakresie tyłowym z sąsiadami i oddziałami specjalnymi. Może być współdziałanie z tyłami oddziałów będących w styczności z nieprzyjacielem, oddziałów wspierających lub osłaniających, oddziałów specjalnych działających w pasie natarcia dywizji /pułku/.

~~Z tych przyczyn organizacja współdziałania dotyczy również tyłów.~~

Kwatermistrz w czasie planowania i organizacji współdziałania opracowuje wnioski do treści wytycznych do współdziałania na poszczególne etapy natarcia. Wnioski te mogą dotyczyć:

a/ w okresie marszu do rubieży ataku:

- -czasu, kolejności i miejsc wprowadzenia elementów tyłowych do ugrupowania marszowego dywizji /pułku/;
- -działania pierwszego rzutu tyłów w wypadku obezwładnienia pierwszego rzutu dywizji /pułku/;
- -przekazywania porażonych do punktów medycznych lub posterunków transportu sanitarnego oddziałów będących w styczności z nieprzyjacielem;
- - ewentualne zmiany dróg przesunięcia tyłów w wypadku zablokowania przez nieprzyjaciela dróg planowanych;
- -sposobów dowodzenia tyłami w wypadku zniszczenia lub obezwładnienia KSD dywizji /pułku/;

b/ w okresie przełamywania obrony nieprzyjaciela:

- działania pierwszego rzutu tyłów na korzyść przełamujących oddziałów /pododdziałów/;
- zabezpieczenia tyłowego ~~organizowania~~ desantu taktycznego;

c/ w okresie walki w głębi obrony nieprzyjaciela:

- rubieży /rejonów/ uzupełniania zapasów amunicji oddziałom /pododdziałom/;
- zabezpieczenia tyłowego OW;
- przesuwania tyłów po opanowaniu kolejnych rubieży oporu npla;
- zaopatrywania desantów taktycznych;
- opanowania i zabezpieczenia obiektów ważnych dla potrzeb tyłów;
- zabezpieczenia forsowania przeszków wodnych;
- udziału tyłów w likwidacji skutków uderzeń jądrowych;

Przyjęte wnioski kwatermistrza zamieszcza się w dokumentach organizacji współdziałania wykonywanych w sztabie dywizji /pułku/. Kwatermistrz, potrzebne mu informacje dotyczące organizacji współdziałania nanosi na swoją mapę roboczą lub notuje w zeszycie pracy.

Wykonano w 4 egz.
Egz.Nr 1-4 - Bibl.Naukowa ASG
Wyk. ppłk Z.Stefański
Druk M.K. Nr ks. Pf51/T.T.
Dnia 9.12.1974 r.

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA

POUFNE
Egz.Nr.....1

N 17

PRACA ORGANU DOWODZENIA W ZAKRESIE:

planowania i organizacji wykorzystania lotnictwa i eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych.

Praca grupy dowodzenia bojowego /GDB/ i dowódcy eskadry śmigłowców w zakresie planowania i organizacji współdziałania.

Zasadniczym elementem organu dowodzenia dywizji w zakresie planowania i organizacji wykorzystania lotnictwa i eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych będzie grupa dowodzenia bojowego /GDB/.

Dla udzielenia fachowej pomocy dowódcy dywizji zmechanizowanej /pancernej/ przy realizowaniu ustalonych na wyższych szczeblach zagadnień współdziałania z lotnictwem oraz przy podejmowaniu określonych decyzji związanych z wykorzystaniem wspierającego lotnictwa, może być przydzielona czasowo do dywizji działającej w pierwszym rzucie na głównym kierunku uderzenia armii grupa dowodzenia bojowego. Dowódca grupy dowodzenia bojowego spełnia rolę doradcy dowódcy dywizji zmechanizowanej /pancernej/ w sprawach użycia lotnictwa.

W swej pracy dowódca grupy dowodzenia bojowego winien kierować się wytycznymi swego przełożonego /dowódcy centrum dowodzenia bojowego lotnictwem /CDB AL/ przy armii ogólnowojskowej/, jak i również dowódcy dywizji zmechanizowanej /pancernej/ w zakresie wynikającym z zamierzeń uzgadniania i realizacji współdziałania.

Aby grupa dowodzenia bojowego mogła wykonywać właściwie swoje funkcje i obowiązki musi otrzymywać jak i sama przekazywać niezbędne informacje.

419

Z centrum dowodzenia bojowego lotnictwem grupa dowodzenia bojowego powinna otrzymać następujące informacje:

- dane o sytuacji powietrznej;
- dane dotyczące zadań wykonywanych przez lotnictwo na kierunku działań dywizji zmechanizowanej /pancernej/ oraz czasu, wysokości i miejsca przelotu własnych grup samolotów nad wojskami dywizji;
- niektóre dane dotyczące wykonawców zadań;
- wytyczne do współdziałania lotnictwa z wojskami dywizji zmechanizowanej /sygnały do: oznaczania rubieży styczności bojowej wojsk własnych z przeciwnikiem, zabraniania wykonywania zaplanowanych uderzeń lotnictwa, dane łączności, z kim i jaką utrzymywać łączność bezpośrednią, co przekazywać poszczególnym korespondentom i jakich danych od nich żądać.

W oparciu o uzyskane informacje z centrum dowodzenia bojowego lotnictwem, dowódca grupy dowodzenia bojowego obowiązany jest:

- informować dowódcę i zainteresowanych oficerów sztabu dywizji zmechanizowanej /pancernej/ o zadaniach wykonywanych przez lotnictwo na kierunku działania wojsk dywizji, o przewidywanych rezultatach działań i ich wpływie na dziełania bojowe wojsk dywizji;
- przedstawiać konkretne dane oraz określać możliwości zwalczania poszczególnych obiektów nieprzyjaciela przez lotnictwo w zależności od konkretnej sytuacji bojowej i warunków atmosferycznych;

- uzgadniać przedsięwzięcia związane z realizacją współdziałania polegającym na: precyzowaniu obiektów /celów/ działań; ustalania sposobów wskazywania celów dla lotnictwa środkami wojsk dywizji; uzgodnieniu możliwości i sposobu obezwładniania artylerii przeciwlotniczej nieprzyjaciela środkami wojsk dywizji w interesie działających grup lotnictwa wykonujących zadania ogniowe na korzyść wojsk dywizji; ustaleniu sposobów przekazywania danych o czasie, wysokościach, trasach przelotu grup własnych samolotów;
- wywoływać grupy lotnictwa /poprzez centrum dowodzenia bojowego lotnictwem przy armii/ na pole walki, precyzować im obiekty działań w powietrzu oraz naprowadzać je w rejony obiektów uderzeń /rozpoznania/;
- udzielenie fachowej pomocy wydziałowi rozpoznawczemu dywizji w odbieraniu od załóg samolotów /śmigłowców/ meldunków z rozpoznania powietrznego.

Grupa dowodzenia bojowego zobowiązana jest do przekazywania na centrum dowodzenia bojowego lotnictwem przy armii ogólnowojskowej informacje dotyczące:

- przesunięcia rubieży styczności bojowej wojsk dywizji z przeciwnikiem;
- danych o sprecyzowanych zadaniach przez dowódcę dywizji zmechanizowanej /pancernej/ co do miejsca i czasu działań lotnictwa;
- sposobach wskazywania celów dla lotnictwa przez wojska dywizji;

- rejonach obezwładnianych naziemnych środków przeciwlotniczych nieprzyjaciela siłami wojsk dywizji na korzyść lotnictwa;
- sposobach uchwytywania przez wojska dywizji lotnisk lub rejonów nadających się do wykorzystania pod lotniska.

Zasadniczym elementem dowodzenia eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych jest stanowisko dowodzenia dowódcy eskadry organizowane przeważnie przy lądowisku ściśle współpracujące ze stanowiskiem dowodzenia dywizji.

Do zasadniczych funkcji jakie spełnia stanowisko dowodzenia dowódcy eskadry zalicza się:
- przedsięwzięcia związane z organizacją działań kluczy śmigłowców;
- stawianie zadań oraz kontrolę ich wykonania;
- kierowanie działalnością załóg w powietrzu;
- utrzymanie stałego kontaktu ze stanowiskiem dowodzenia dywizji poprzez grupę dowodzenia bojowego i ze stanowiskiem dowodzenia pułku lotnictwa wojsk lądowych.

Dowódca eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych podlega szefowi sztabu i odpowiada bezpośrednio za wykorzystanie wszystkich śmigłowców zgodnie z decyzją szefa sztabu dywizji. Jest on jednocześnie bezpośrednim przełożonym eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych. Pod względem specjalistycznym dowódca eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych podlega dowódcy pułku lotnictwa wojsk lądowych.

Do zasadniczych obowiązków dowódcy eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych dywizji należy:

122

a/ znajomość aktualnej sytuacji bojowej, położenia wojsk, rejonów rozmieszczenia punktów dowodzenia własnego sztabu, sztabu przełożonego, podległych i współdziałających /pododdziałów, oddziałów/ związków;

b/ opracowywanie danych do decyzji dowódcy /szefowi sztabu/ dywizji o:

- stanie i możliwościach bojowych poszczególnych kluczy śmigłowców /stan załóg i ich przygotowanie bojowe, możliwości w jednym locie itp./;
- stanie i możliwościach bojowym sprzętu lotniczego /liczba i typ śmigłowców, ich zasięg i taktyczny promień działania, możliwości załadowcze ludzi, sprzętu itp./;
- możliwościach zabezpieczenia wykonania zadań w różnych warunkach atmosferycznych, w różnej porze doby przez posiadane środki urządzenia lądowania i łączności dowodzenia;
- prognozę meteorologiczną i wpływ warunków atmosferycznych na działalność eskadry;

c/ wysuwanie postulatów w zakresie:

- wyboru ochrony i obrony lądowiska siłami i środkami dywizji;
- maskowanie śmigłowców i sprzętu na lądowisku;
- udzielenie pomocy w przeprowadzaniu zabiegów sanitarnych i dezaktywacji sprzętu;
- udzialanie pomocy w organizacji zabezpieczenia materiałowo-technicznego i bytowego eskadry /poszczególnych kluczy/

423

- organizacji łączności dowodzenia naziemnego i powietrznego;

d/ planowanie użycia śmigłowców eskadry w nakazanych terminach

e/ współpracy z poszczególnymi wydziałami sztabu oraz szefami rodzajów wojsk i służb dywizji w celu ustalenia niezbędnych potrzeb i sposobu realizacji zadań przez śmigłowce eskadry;

f/ precyzowanie i stawianie zadań dowódcom kluczy a niekiedy i pojedynczym załogom, kierowanie ich pracą, terminowe wydawanie niezbędnych wytycznych /zarządzeń/ dowódcom kluczy śmigłowców i pododdziałom inżynieryjno-technicznym eskadry;

g/ organizowanie i utrzymywanie ciągłej łączności oraz zapewnienie właściwej eksploatacji śmigłowców i sprzętu lotniczo-technicznego;

h/ organizowanie materiałowo-technicznego i medycznego zabezpieczenia działań poszczególnych kluczy i pojedynczych śmigłowców;

i/ prowadzenie systematycznej kontroli działań.

Szef sztabu dywizji w ramach organizacji współdziałania winien określić dla dowódcy eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych:

- wiadomości o przeciwniku, jego możliwości oddziaływania środkami OPL na śmigłowce, rubież styczności bojowej wojsk;

424

- ogólne zadania eskadry w przewidywanym okresie na jeden dzień działań;
- siły i środki wydzielone do odwodu;
- sposób wykorzystania wydzielonych kluczy lub pojedynczych śmigłowców do wykonania zadań na korzyść poszczególnych szefów wydziałów sztabu rodzajów wojsk i służb dywizji;
- sposób przebazowania rzutu powietrznego i naziemnego eskadry w składzie stanowiska dowodzenia dywizji;
- sposób wzajemnego informowania się o sytuacji naziemnej i powietrznej;
- system powiadamiania o uderzeniach jądrowych przeciwnika i własnych;
- organizację łączności i dowództwa naziemnego i powietrzneg
- terminy i sposoby oraz miejsce składania meldunków bojowych
- tabele rozmównicze, sygnały dowodzenia oraz sposoby jednoli tego kodowania;
- sposób udzielania pomocy eskadrze w zakresie obrony i ochro ny lądowiska, maskowania prac ziemnych na lądowisku, przeprowadzenia zabiegów sanitarnych i dezaktywacji, zabezpieczenia materiałowego, lotniskowego, bytowego, przeciwpożarowego i medycznego.

Dowódca eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych organizując pracę na stanowisku dowodzenia winien zadania stojące do wykonania przed eskadrą planować przy ścisłej współpracy z wydziałami sztabu i szefami rodzajów wojsk i służb dywizji.

425

Zagadnienia rzutujące na organizację pracy i wykorzystani eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych winny być rozwiązywane w zespole szefa sztabu dywizji.

Współpraca z wydziałem operacyjnym i szefem łączności dywizji winna koncentrować się wokół ustalenia potrzeb w zakresie wykonania zadań przez klucz śmigłowców łącznikowych. Zadania dla klucza śmigłowców łącznikowych precyzuje szef wydziału operacyjnego, w porozumieniu z szefem łączności dywizji, którzy są jedynymi i głównymi dysponentami przydzielonych śmigłowców łącznikowych.

Współpraca z wydziałem rozpoznawczym i szefami saperów i zabezpieczenia chemicznego koncentrować się powinna wokół ustalenia potrzeb w zakresie rozpoznania ogólnowojskowego, inżynieryjnego, skażeń promieniotwórczych i chemicznych.

Zadania dla kluczy śmigłowców rozpoznawczo-transportowych i rozpoznania ogólnowojskowego precyzuje szef wydziału rozpoznawczego w porozumieniu z szefem saperów i zabezpieczenia chemicznego dywizji, który z uposażnienia szefa sztabu dywizji jest jedynym i głównym dysponentem przydzielonych śmigłowców rozpoznawczych.

Działania kluczy śmigłowców rozpoznania ogólnowojskowego i rozpoznawczo-transportowego są organizowane i prowadzone zgodnie z jednolitym planem rozpoznania sporządzonym przez wydział rozpoznawczy z możliwością wydzielenia wysiłku lub konkretnych załóg do wykonania określonych zadań na korzyść poszczególnych dowódców /szefów/ rodzajów wojsk i służb.

426

Współpraca z szefem artylerii dywizji winna koncentrować się wokół ustalenia potrzeb w zakresie rozpoznania artyleryjskiego, określenia współrzędnych celów dla potrzeb artylerii, możliwości kietowania ogniem artylerii.

Zadania dla klucza rozpoznania artyleryjskiego precyzuje szef artylerii dywizji, który z upoważnienia szefa sztabu dywizji jest głównym dysponentem przydzielonych śmigłowców rozpoznania artyleryjskiego.

427

Praca grupy dowodzenia bojowego i dowódcy eskadry śmigłowców podczas planowania i organizacji natarcia.

Do zasadniczych obowiązków dowodzenia grupy bojowego lotnictwem w czasie planowania i organizacji natarcia należy:

- meldowanie dowódcy dywizji o planowanych zadaniach lotnictwa w pasie natarcia dywizji;
- przedstawianie możliwości bojowych lotnictwa i najskuteczniejszych sposobów jego użycia w okresie ogniowego przygotowania natarcia jak i w okresie ogniowego wsparcia natarcia wojsk dywizji;
- uzgadnianie wspólnych działań lotnictwa z wojskami dywizji oraz z wojskami rakietowymi i artylerii na okres ogniowego przygotowania jak i okres ogniowego wsparcia natarcia wojsk dywizji;
- ustalenie z szefem OPL dywizji sposobów i kanałów informowania wojsk dywizji i pododdziałów artylerii przeciwlotniczej o planowanych przelotach lotnictwa wykonującego zadania na korzyść wojsk dywizji;
- przedstawianie potrzeb ze strony lotnictwa w zakresie terminów i kolejności obezwładniania radiotechnicznych i ogniowych środków obrony przeciwlotniczej nieprzyjaciela, rozmieszczonych w granicach zasięgu oddziaływania ogniowego artylerii dywizji.

Podstawą do planowania użycia eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych stanowi decyzja dowódcy dywizji, wytyczne szefa sztabu w zakresie planowania i organizacji współdziałania /wytyczne/ pułku lotnictwa wojsk lądowych.

428

W zakresie pracy dowódcy eskadry w okresie planowania i organizacji działań będą wchodzić:

1/ Uzgodnienie z szefem wydziału operacyjnego i szefem wydziału łączności dywizji zadań planowanych do realizacji przy wykorzystaniu śmigłowców z klucza łącznikowego.
Do zadań tych można zaliczyć:

- utrzymanie bezpośredniego osobistego kontaktu przez oficerów kierunkowych /łącznikowych/ z przełożonymi, podwładnymi i sąsiadami;
- przewóz dokumentów bojowych do sztabów podległych i nadrzędnych;
- prowadzenie rekonesansu przez dowódcę /oficerów sztabu/ na działanie bojowe dywizji oraz poszukiwanie rejonów dogodnych do rozmieszczenia nowych stanowisk dowodzenia i innych elementów ugrupowania bojowego dywizji;
- kontrola ruchu, rozmieszczenia oraz działania wojsk własnych i przeciwnika na polu walki;
- kontrola bezpośredniego maskowania własnych wojsk, stanowisk dowodzenia, stanowisk ogniowych oraz obiektów tyłowych;
- zabezpieczenie działania organów kontroli i regulacji ruchu.

Śmigłowiec przygotowany do pracy jako powietrzny element dowodzenia "PED-3", który jest wyposażony w zespół środków łączności: radiostacja pokładowa UKF R-860, radiostacja UKF R-824, radiostacja R-111, radiotelefon K-1,

429

jedno telefoniczne urządzenie utajniające, należy planować do wyłącznej dyspozycji dowódcy dywizji.

2/ Uzgodnienie z szefem wydziału rozpoznawczego, szefami saperów i służby chemicznej zadań planowanych do realizacji przy wykorzystaniu śmigłowców z kluczy: rozpoznawczo-transportowego i rozpiznania ogólnowojskowego.
Do zadań tych można zaliczyć:

- wykrywanie, rozpoznawanie oraz obserwacja celów rozmieszczonych na przednim skraju i w głębi ugrupowania pierwszorzutowych pododdziałów przeciwnika, niewidocznych z naziemnych punktów obserwacyjnych /stanowiska ogniowe artylerii, moździerzy, plutonowe i kompanijne punkty oporu, punkty i stanowiska dowodzenia, zgrupowania broni pancernej, rozbudowa inżynieryjna, system zapór itp/;
- rozpoznanie na korzyść szefa saperów /rozpoznanie dróg i mostów, miejsc do organizacji przepraw przez przeszkody wodne itp./;
- rozpoznanie skażeń miejsc, na które wykonano uderzenia jądrowe i rejonów do nich przyległych;
- rozpoznanie rejonów otwartych skrzydeł i luk między oddziałami dywizji;
- przerzut dywizyjnych grup specjalnych w głąb ugrupowania przeciwnika;
- przerzut lub współpraca z patrolami rozpoznawczymi wysyłanymi przez dywizję;

- dowóz zaopatrzenia dla działających na tyłach ugrupowania przeciwnika grup specjalnych i samodzielnych patroli rozpoznania i przekazywania danych;
- dowóz zaopatrzenia i transport wewnątrz dywizji zgodnie z możliwościami śmigłowca Mi-2 /do 700 kg/;
- ewakuacja ciężko rannych i chorych wymagających natychmiastowej pomocy szpitalnej.

3/ Uzgodnienie z szefem artylerii dywizji zadań planowanych do realizacji przy wykorzystaniu śmigłowców z klucza rozpoznania artyleryjskiego.

Do zadań tych można zaliczyć:

- rozpoznanie wstępne a przede wszystkim bezpośrednie z jednoczesnym określeniem współrzędnych takich celów, jak: taktyczne środki napadu jądrowego, artylerii i moździerzy, stacje radiolokacyjne, czołgi i piechota w rejonie ześrodkowania, punkty oporu, stanowiska dowodzenia i inne cele pola walki przewidziane do zniszczenia przez artylerię i rakiety taktyczne;
- poprawienie i kontrola ognia rakiet i artylerii do celów niewidocznych z naziemnych punktów obserwacyjnych zarówno w dzień, jak i w nocy;
- rozpoznanie dróg przemarszu, rejonów przegrupowania i rozwinięcia elementów ugrupowania bojowego własnych oddziałów i pododdziałów artylerii i rakiet;
- kontrola stopnia maskowania ugrupowania własnej artylerii i rakiet.

Przy planowaniu użycia eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych należy uwzględnić możliwość w zakresie natężenia działań bojowych.

Przy określaniu natężenia bojowego dla śmigłowców eskadry należy brać pod uwagę charakter działań, odległość obiektów rozpoznania, stopień przeciwdziałania OPL przeciwnika, przygotowanie i fizyczne możliwości personelu latającego, porę roku i doby, warunki bazowania, warunki atmosferyczne oraz możliwości przygotowania i wyposażenia śmigłowców.

Podstawą obliczeniową liczby śmigłowcolotów dla eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych jest liczba sprawnych śmigłowców znajdujących się w jej wyposażeniu.

Rozróżnia się natężenie bojowe normalne i zwiększone.

Natężenie normalne to takie, przy którym personel latający może prowadzić działania przez dłuższy okres czasu /15 - 20 dni/ i wynosi dla eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych 2-2,5 godziny każdy lot i 6-8 eskadrolotów bojowych na dobę przy lotach krótkotrwałych 20-30 min.

W decydujących okresach działań bojowych natężenie dla eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych może być zwiększone półtora lub dwukrotnie jednak na krótki okres czasu /do 5 dni/.

W oparciu o możliwości bojowe eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych zadania i użycie wszystkich kluczy powinno mieć odzwierciedlenie w następujących dokumentach bojowych dywizji:

- w palnie rozpoznania dywizji;

432

- w planie działania artylerii dywizji;
- w planie szefa zabezpieczenia chemicznego dywizji;
- w planie inżynieryjnego zabezpieczenia dywizji;
- w planie łączności dywizji;
- w rozkazie bojowym dywizji.

Całość zadań eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych może być opracowana w formie planu użycia eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych w natarciu dywizji.

Plan ten opracowuje wydział operacyjny dywizji z udziałem dowódcy eskadry.

Plan użycia eskadry winien być opracowany na mapie w skali 1:100 000 lub 1:50 000, w którym w sposób ogólny należy ująć całokształt zagadnień związanych z wykorzystaniem eskadry do zabezpieczenia działań bojowych dywizji.

Jest to więc dokument określający ogólne zadanie i sposób wykorzystania eskadry śmigłowców w toku prowadzenia działań bojowych.

Plan użycia eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych winien obejmować:

- główne zadania;
- podział wysiłku wg zadań i terminów;
- podział kluczy /załóg/ odpowiednio do zadań i czasu;
- system łączności dowodzenia naziemnego i powietrznego;
- strefy lotów na rozpoznanie i poprawienie ognia artylerii;
- przewidywany manewr przebazowania eskadry;
- trasy lotu, rejony wysadzenia grup specjalnych;
- środki zabezpieczenia nawigatorskiego i urządzeń lądowania.

433

Natomiast szczegółowe zadania poszczególnych kluczy załóg według czasu, rejonów i sposobu ich wykonania w danym dniu /nocy/ działań określa planowa tabela lotów opracowywana w eskadrze.

Planowa tabela lotów eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych obejmuje:

- konkretne zadania przewidywane do wykonania w danym dniu /nocy/ działań;
- nazwiska członków załóg;
- numery śmigłowców;
- trasy, profil i strefy lotów;
- czasy startu i lądowania lub dyżurowania na ziemi /w powietrzu/;
- załogi i śmigłowce pozostające w odwodzie.

Plan użycia i planowa tabela lotów eskadry potrzebne są dla potrzeb stawiania zadań i kierowania działaniami bojowymi eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych.

Dowódca eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych po uzyskaniu wszystkich szczegółów z zainteresowanymi szefami wydziałów sztabu, rodzajów wojsk i służb w oparciu o plan użycia ~~eskadry i działań bojowych~~, planową tabelę lotów eskadry stawia zadania dowódcom kluczy /załogom/ śmigłowców/.

Dowódca eskadry w obecności całego personelu latającego stawia zadania dowódcom poszczególnych kluczy, podając tylko zagadnienia ogólne dla wszystkich. Zadanie szczegółowe na podstawie zagadnień uzgodnionych z zainteresowanymi dowódcami /szefami/ rodzajów wojsk i służb w dywizji.

Podczas stawiania zadania załogom dowódca eskadry podaje:

- dane o przeciwniku /położenie wojsk lądowych, przebieg linii styczności, działalność lotnictwa i wnioski dotyczące środków OPL przeciwnika w rejonie działań śmigłowców/;
- dane o obiektach /miejsce położenia i ich charakterystyka/;
- przewidywane warunki atmosferyczne w rejonie działań i w rejonie własnego lądowiska/;
- zadanie dywizji i jednostek z nią współdziałających;
- zadania poszczególnych kluczy lub załóg przydzielonych dowódcom /szefom/ rodzajów wojsk, służb - /zadania klucza łącznikowego, klucza rozpoznania ogólnowojskowego, klucza rozpoznawczo-transportowego, klucza rozpoznania artyleryjskiego, załóg przewidzianych do rozpoznania skażeń itp./ oraz ogólne ich omówienie;
- sposób pokonywania OPL przeciwnika i działania w wypadku ataku jego samolotów, śmigłowców/;
- rejony rozpoznania /wysadzenia grup specjalnych, strefy lotów/;
- czas startów i terminy wykonania zadań;
- trasy i profil lotów;
- dane dotyczące łączności, zabezpieczenia nawigatorskiego i ubezpieczenia lądowania;
- tabele sygnałowe, kod map, hasła itp.;
- sposoby przekazywania meldunków rozpoznawczych z pokładu śmigłowca i po wylądowaniu;

- wskazówki dotyczące bezpieczeństwa lotów i zasad postępowania w wypadku utraty orientacji i awaryjnej sytuacji;
- miejsce dowódcy eskadry i jego zastępcy.

Jedynie dowódca eskadry lub z jego upoważnienia zastępca dowódcy eskadry /dowódca klucza w stosunku do swego pododdziału/ jest upoważniony do bezpośredniego stawiania zadań każdej załodze i kierowania ich działalnością.

W okresie organizacji natarcia dowódcy eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych i szef sztabu eskadry powinni znajdować się na stanowisku dowodzenia dywizji i uczestniczyć w uzgodnieniu i planowaniu zadań eskadry.

Praca grupy dowodzenia bojowego i dowódcy eskadry śmigłowców podczas planowania i organizacji obrony.

Do zadadniczych czynności grupy dowodzenia bojowego w czasie planowania i organizacji obrony należy:

a/ meldowanie dowódcy dywizji o planowanych zadaniach lotnictwa działającego na szczebla armii w pasie obrony dywizji;

b/ przedstawiania możliwości bojowych lotnictwa i najefektywniejszych sposobów jego użycia w okresie niszczenia nieprzyjaciela w rejonach ześrodkowania: podczas podchodzenia do przedniego skraju i rozwijania się na podstawach wyjściowych do natarcia w czasie odpierania ataków nieprzyjaciela przed przednim skrajem; podczas niszczenia przeciwnika, który się włamał w głąb obrony oraz w czasie wsparcia kontrataków odwodów dywizyjnych.

Pozostałe czynności grupy dowodzenia bojowego w czasie planowania i organizacji obrony będą podobne do czynności, które zostały opisane w zagadnieniu na temat planowania i organizacji natarcia.

W zakres pracy dowódcy eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych podczas planowania i organizacji obrony będą wychodzić następujące czynności:

1/ Uzgodnienie zadań realizowanych przy użyciu śmigłowców w zakresie dowodzenia i łączności.

Do zadań tych można zaliczyć:

- prowadzenie rekonesansu przez dowódcę /oficerów sztabu/

dywizji oraz poszukiwanie dogodnych rubieży na organizację pozycji i rejonów obrony pułków pierwszego i drugiego rzutu /odwodu ogólnego/ dywizji; rejonów rozmieszczenia i rubieży ogniowych odwodów przeciwpancernych; rubieży rozwinięcia do kontrataków drugich rzutów; rubieży rozbudowy systemu zapór inżynieryjnych;

- kontrola maskowania poszczególnych elementów ugrupowania obronnego wojsk dywizji;
- przewóz oficerów kierunkowych /łącznikowych/ z poleceniami i zarządzeniami dowódcy /sztabu/ dywizji.

2/ Uzgodnienie zadań realizowanych w zakresie rozpoznania ogólnowojskowego:

Do zadań tych można zaliczyć:

- wykrywanie i rozpoznawanie: prawdopodobnych kierunków natarcia sił głównych nieprzyjaciela, szczególnie jego czołgów; rubieży rozwinięcia lub rejonów wyjściowych do natarcia wojsk przeciwnika; kierunków podejścia wojsk nieprzyjaciela do przedniego skraju i w głębi obrony, na których zamierza się zniszczyć jego główne siły bronią jądrową i chemiczną, ogniem artylerii i czołgów; rejonów otwartych skrzydeł i luk między oddziałami dywizji powstałymi w wyniku uderzenia nieprzyjaciela;
- przerzut grup specjalnych lub patroli rozpoznawczych w głąb ugrupowania nacierającego przeciwnika;
- rozpoznanie skażeń promieniotwórczych i chemicznych na które zostały wykonane uderzenia jądrowe i chemiczne;

437

- dowóz środków zaopatrzenia dla patroli rozpoznawczych i grup specjalnych w ugrupowaniu wojsk przeciwnika.

3/ Uzgodnienie zadań w zakresie rozpoznania artyleryjskiego i kierowania ogniem artylerii.

Do zadń tych można zaliczyć:

- rozpoznanie oraz określenie współrzędnych takich celów jak: podchodzące i rozwijające się wojska przeciwnika /głównie czołgi/ na podstawach wyjściowych do natarcia; wyrzutnie środków napadu jądrowego, artylerię i moździerze zajmujące stanowiska startowe i stanowiska ogniowe w rejonie wyjściowym do natarcia;
- śledzenie za przegrupowaniem odwodów przeciwnika i kierunkami ich podejścia i wprowadzania do walki;
- poprawianie i kontrola ognia rakiet i artylerii prowadzonego do celów, niewidocznych z naziemnych punktów obserwacyjnych;
- rozpoznanie nowych rejonów stanowisk ogniowych oraz kontrola maskowania rozmieszczenia własnej artylerii i rakiet.

438

Praca grupy dowodzenia bojowego i dowódcy eskadry śmigłowców podczas prowadzenia walki obronnej.

W okresie prowadzenia walki obronnej przez wojska dywizji zmechanizowanej /pancernej/ do głównych czynności grupy dowodzenia bojowego należy:

- informowanie grup uderzeniowych lotnictwa wykonujących zadania ogniowe na korzyść wojsk dywizji o położeniu obiektu działań w stosunku do oddziałów dywizji prowadzących walkę w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem oraz o sposobie wskazywania celów środkami wojsk dywizji; o aktualnej działalności ogniowej rakiet i artylerii dywizji oraz sytuacji powietrznej w rejonie działań;
- określenie aktualnych warunków atmosferycznych panujących w pasie obrony dywizji;
- odbieranie meldunków od załóg lotnictwa rozpoznawczego i przekazywanie ich treści wydziałowi rozpoznawczemu dywizji;
- przekazywanie na punkt kierowania obroną przeciwlotniczą dywizji informacji o planowanych lotach i przelotach własnego lotnictwa nad obszarem powietrznym w pasie obrony dywizji;
- przekazywanie do centrum dowodzenia bojowego lotnictwa /przy stanowisku dowodzenia armii ogólnowojskowej/ postulatów dowódcy dywizji dotyczących przecelowania grup uderzeniowych lotnictwa oraz jego próśb w zakresie wykonania nie planowanych uprzednio uderzeń lotnictwa w pasie obrony dywizji /precyzując obiekt, czas i miejsce uderzenia oraz żądany rezultat działań/;

439

- informowanie centrum dowodzenia bojowego lotnictwem o przebiegu rubieży styczności bojowej wojsk dywizji z przeciwnikiem;

- kontrolowanie oraz przestrzeganie przez wojska dywizji i załogi lotnicze ustalonych sygnałów i zasad współdziałania.

W czasie prowadzenia walki obronnej na stanowisku dowodzenia dywizji stale powinien znajdować się jeden z oficerów z dowództwa eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych w celu uzgadniania bieżących zadań dla załóg śmigłowców i bieżącej orientacji w aktualnej sytuacji w pasie obrony dywizji.

W czasie prowadzenia walki obronnej przez wojska dywizji praca dowództwa i sztabu eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych powinna koncentrować się przede wszystkim na:

- uogólnianiu tych informacji i wypracowywaniu nowych sposobów działań śmigłowców, a także wdrażanie ich do praktycznej działalności bojowej;

- informowaniu zainteresowanych wydziałów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb dywizji oraz stanowisko dowodzenia pułku lotnictwa wojsk lądowych o działalności poszczególnych kluczy śmigłowców;

- zbieraniu danych o sytuacji powietrznej /głównie o środkach OPL nieprzyjaciela i przekazywaniu opracowanych wniosków z tej sytuacji dowódcom kluczy /załóg/ śmigłowców/;

- organizowaniu przebazowania kluczy śmigłowców oraz tyłów eskadry w ugrupowaniu stanowiska dowodzenia dywizji;

440

- organizowaniu ewakuacji uszkodzonego sprzętu lotniczego i przekazywanie jego do warsztatów remontowych pułku lotnictwa wojsk lądowych;
- prowadzeniu ewidencji oraz składaniu zapotrzebowań na uzupełnienie eskadry w ludzi, sprzęt i środki materiałowo-technicznego zabezpieczenia;
- opracowywaniu i składaniu meldunków sztabowi dywizji o stanie i możliwościach eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych wnioskach dotyczących działań załóg /kluczy/ śmigłowców oraz propozycji dotyczących usprawnienia działań.

W celu zapewnienia sprawnego dowodzenia i kierowania działaniami eskadry śmigłowców rozpoznawczo-łącznikowych organizuje się odpowiedni system łączności. System łączności należy organizować siłami i środkami dywizji i częściowo środkami jakimi dysponuje eskadra.

OPRACOWAŁ:
ST.WYKŁADOWCA TAKTYKI LOTNICTWA

płk dypl. Jan SAJAK

Wydruk. w 4 egz.
Egz.Nr 1-4 - Kat.Służby Szt.
Kier. i Informatyki

Wyk płk Sajak
Druk. H.W .dn.9.12.74 r.
Nr ks. masz. PF 762/WL

BIBLIOTEKA [illegible]
Nr ewid. 474/038

~~T A J N E !~~
Egz.nr 1

..5. Praca pionu uzupełnień wydziału organizacyjno-ewidencyjnego/i st.pom.szefa sztabu pułku d/s org.ewid/
Podczas organizacji działań obronnych.

Tok pracy wydziału organizacyjno-ewidencyjnego /st. pom.szefa sztabu pułku d/s org.-ewid./ w zasadniczych przedsięzięciach będzie przebiegał/ podobnie jak w działach zaczepnych, tym, że szczególne znacznie ze względu na rodzaj działań będzie miało prognozowanie strat poniesionych od broni masowego rażenia i ognia artylerii przeciwnika.

Ułatwione będzie dostarczenie uzupełnienia bieżącego do walczących pododdziałów, jak również zamiana i wprowadzenie do walki zorganizowanych pododdziałów.

W planie odtwarzania dowództw i całych pododdziałów szczególne znaczenie będzie miała należyta organizacja wyprowadzenia ocalałych pododdziałów z rejonów porażeń. W tym celu należy każdemu z nich wyznaczyć rejon zbiórki lub przeformowania, rozpoznać je oraz zorganizować do nich regulację ruchu. Ocalałe i nie skażone pododdziały, należy przegrupować bezpośrednio do rejonów zbiórek lub przeformowania, natomiast pododdziałom skażonym zapewnić przeprowadzenie dezaktywacji sprzętu i zabiegów sanitarnych. w pobliżu rejonów porażeń lub na punktach zabiegów specjalnych i kierować do rejonów zbiórek po wykonaniu tych przedsięwzięć.

Wykonano w 4-ch egz.
Egz.nr 1-4 - Kat.Sł.Szt.Kier.i Inform.
Wyk.płk K.Zdaniak
Druk.H.B. dnia 9.12.74 r.
nr ks.masz. 045/OM

Ppłk dr Zenon Kucharczyk

474/46/s-K Egz 1

442

11.9.2. Praca organów partyjno - politycznych dywizji/pułku/ podczas planowania i organizacji obrony.

Trudne sytuacje, jakie powstają w warunkach obrony, powodują nasilenie pracy partyjno - politycznej. Sam fakt, że związek taktyczny lub oddział przeszedł do obrony i nie prowadzi działań zaczepnych może wytworzyć niepożądane nastroje wśród żołnierzy. Wielu żołnierzy może nie rozumieć potrzeby i celu przejścia do obrony, spowodowanej splotem różnych sytuacji taktycznych, politycznych, względnie moralno - bytowych. Ta sytuacja dyktuje potrzebę organizacji i prowadzenia odpowiedniej pracy partyjno - politycznej.

Zadania jakie stawiane są przed obroną determinują organizację pracy partyjno - politycznej tak sekcji politycznej jak i wydziału politycznego i stwarzają lepsze możliwpści bezpośredniego i systematycznego kontaktu z żołnierzami w związku z większą stabilizacją wojsk.

Obrona wymaga od stanów osobowych szczególnej odporności moralnej, politycznej i psychicznej. Potrzebne są: silna wola obrony; wysoka dyscyplina; znajomość przeciwnika; zrozumienie konieczności obrony; zaufanie do własnej techniki i dowódców oraz wiara w możliwość przejścia w określonym czasie do działań zaczepnych.

Znajomość walorów bojowych przeciwnika, jego silnych i słabych stron, stosowanych zasad walki zbrojnej, form oddziaływania propagandowego, umiejętności technicznych, szczegółowych właściwości uzbrojenia- oto przykładowy rejestr czynników psychologicznych, które żołnierz w obronie powinien znać. Czynniki te w poważnym stopniu wpływają na samopoczucie żołnierzy i ich stan moralno - polityczny .

Planując i organizując pracę partyjno - polityczną w obronie, zastępca dowódcy oddziału i związku taktycznego do spraw politycznych powinien uwzględniać dwa etapy:

a/ etap planowania i organizowania obrony:

b/ etap prowadzenia walki zbrojnej;

Czynności wykonywane w okresie planowania obrony przez wszystkie elementy ugrupowania bojowego oddziału i związku taktycznego zdeterminowane są zmiennością warunków i sytuacji, a przede wszystkim czasem niezbędnym na organizację obrony.

W okresie planowania i organizowania obrony podstawę do pracy partyjno - politycznej na szczeblu związku taktycznego i oddziału stanowią:

1. decyzja dowódcy określająca cele i sposoby wykonania zadania;
2. wytyczne nadrzędnego organu partyjno - politycznego;
3. wnioski z analizy stanu moralno - politycznego wojsk przeciwnika i własnych elementów ugrupowania bojowego;
4. przewidywania przyszłych zdarzeń i doznań walczących żołnierzy oraz wykorzystanie ich do umacniania pozytywnych motywacji;

Sporządzony na tej podstawie plan działania wydziału politycznego i sekcji politycznej powinien uwzględniać:

- główne cele i kierunki pracy partyjno - politycznej w okresie planowania i podczas prowadzenia walki obronnej;
- formy studiowania dokumentów bojowych i wytycznych nadrzędnego organu partyjno - politycznego;
- treści w oparciu o które dowódcy, oficerowie polityczni, organizacje partyjne i młodzieżowe wskazywać będą słuszną i dalekowzroczną politykę naszego kierownictwa partyjno - rządowego; wyrabiać nienawiść do agresora, odporność psychiczną, przeświadczenie o konieczności uporczywej

444

walki i odpowiedzialności każdego żołnierza za powierzone mu zadanie; pogłębiać uczucia ptriotycznej postawy i braterstwa broni z armiami państw Układu Warszawskiego; umacniać koleżeństwo żołnierskie, dyscyplinę, odwagę, poświęcenie i uporczywość; popularyzować bohaterstwo żołnierskie i jego zalety;

- organizację rozpoznania terenu działań, zbierania danych o stanie moralno - politycznym wojsk własnych i przeciwnika oraz ludności cywilnej, analizowanie ich i przedstawianie wniosków dowódcy przy podejmowaniu decyzji;
- pomoc dowódcom, służbie medycznej, technicznej i kwatermistrzowskiej w sprawnym zabezpieczeniu wojsk oraz ewakuacji rannych żołnierzy i uszkodzonego sprzętu z pola walki;
- sposoby rozmieszczania sił i środków w ugrupowaniu bojowym zgodnie z decyzją zastępcy do spraw politycznych;
- czas, sposób i miejsce składania meldunków;

Zasadniczym czynnikiem realizacji przez dowódców, oficerów politycznych, aktyw partyjny i młodzieżowy powierzonych im zadań jest szczegółowe zapoznanie się z tymi zadaniami, poinstruowanie podwładnych o sposobie, miejscu i czasie ich wykonania, zaopatrzenie realizatorów w niezbędne materiały propagandowe oraz stworzenie warunków dotarcia do grup, z którymi mają prowadzić pracę.

Wynik obrony zależy od przygotowania i wartości osobistej każdego żołnierza. Żołnierz przepojony miłością do ojczyzny, wierzy w słuszność sprawy, dobrze wyszkolony i przygotowany stanowi taką siłę, której nic nie może się oprzeć. Dobrze zorganizowana przez aparat polityczny sekcji i wydziału politycznego praca partyjno - polityczna, nasycona odpowiednią treścią ideowo, wynikającą z postawionych zadań bojowych jest zasadniczym warunkiem wzrostu siły bojowej i gotowości do walki.

445

Działanie partyjno - polityczne tego okresu na szczeblu akcji i wydziału politycznego powinno być tak zorganizowane by zabezpieczyło decyzję dowódcy oraz realizowało zasadnicze zadanie ideowo - politycznego umacniania ducha walczących wojsk, dostosowując formy i metody do zmian w rozwijających się wydarzeniach i związanych z nimi zachowań żołnierzy własnych i przeciwnika.

Indywidualna praca z żołnierzami, kolportaż materiałów propagandowo - agitacyjnych, osobisty przykład męstwa i odwagi, jednocześnie zwalczanie tchórzostwa, rozluźnienia dyscypliny, szkodliwych plotek i pogłosek - słowem wszystkich zjawisk, które mogą mieć wpływ na obniżenie stanu moralno - politycznego stanowić muszą również przedmiot partyjno - politycznego oddziaływania.

446
Egz. nr. 1.
4774/1956

<u>...ca wydziału rozpoznawczego /starszego pomocnika szefa sztabu ...spraw rozpoznania/ podczas planowania i organizacji obrony.</u>

Planowanie i organizacja obrony zwłaszcza, gdy dywizja /pułk/ ...jduje się w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem wymaga ...wydziału rozpoznawczego /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ szczeg...nej operatywności, ponieważ żadna przerwa czasowa w przejściu ...atarcia lub niepomyślnie rozegranego boju spotkaniowego do obro...nie występuje.

Z tego też powodu nie można wyraźnie wyodrębnić okresu plano...ia i organizacji, a okresu prowadzenia rozpoznania.

W tej sytuacji dowódca dywizji /pułku/ powinien natychmiast ...analizie otrzymanego zadania bojowego postawić zadania do roz...nania.

Otrzymawszy zadanie przejścia do działań obronnych, dowódca ...izji /pułku/ zarząda od wydziału rozpoznawczego /st.pom.szefa ...abu d/s rozp./ wniosków z oceny nieprzyjaciela, w tym danych ...jego składzie, położeniu, ugrupowaniu bojowym i możliwym cha...kterze działań oraz propozycji co do organizacji rozpoznania.

Meldunek szefa wydziału rozpoznawczego /st.pom.szefa sztabu ...s rozp./ powinien być zwięzły i krótki, ale równocześnie jego ...eść musi pomóc dowódcy w podjęciu optymalnej decyzji oraz ...reślenie głównych zadań rozpoznania i wyznaczeniu odpowiedniej ...ości sił i środków do ich realizacji.

Wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ na podsta...e zadań określonych przez dowódcę i wytycznych szefa sztabu ...oprócz zbierania i opracowywania danych o nieprzyjacielu, meldowa...a wniosków dowódcy /szefowi sztabu/, informowania podległych

./.

447

sk, sąsiadów i sztabu wyższego powinien :

konkretyzować zadania podległym oddziałom /pododdziałom/ działającym elementom rozpoznawczym oraz sprecyzować i uzgodnić zadania do rozpoznania dla rodzajów wojsk i służb kładąc szczególny nacisk na konieczność wykrycia na czas przygotowań nieprzyjaciela do natarcia oraz prawdopodobnego czasu i sposobu jego uderzenia / w tym składu i możliwego kierunku natarcia głównego zgrupowania nieprzyjaciela. Są to bowiem zadania w tym okresie najważniejsze, gdyż zdobyte w wyniku ich wykonania informacje /dane rozpoznawcze/ warunkują w ostateczny sposób podjęcie przez dowódcę decyzji do organizacji obrony ;

zaplanować i zorganizować prowadzenie rozpoznania ;

opracować / w formie zarządzeń/ i doprowadzić do wykonawców zadania do rozpoznania ;

systematycznie kontrolować wykonanie zadań rozpoznawczych i udzielać podwładnym wszechstronnej pomocy w ich realizacji.

Plan rozpoznania w obronie wydział rozpoznawczy /st.pom. szefa sztabu d/s rozp./ opracowuje na okres przygotowawczy i okres prowadzenia działań obronnych lub też na czas określony przez dowódcę /szefa sztabu/, według zadań wykonywanych przez wojska, z uwzględnieniem prawdopodobnych kierunków natarcia sił głównych nieprzyjaciela i poszczególnych etapów walki obronnej.

Do etapów walki należą :

- walka w celu zerwania natarcia nieprzyjaciela lub jego załamania przed przednim skrajem obrony ;
- walka w celu odparcia ataku nieprzyjaciela i utrzymanie przedniego skraju obrony ;

./.

948

alka z nieprzyjacielem, który włamał się w głąb obrony,
celu odtworzenia przedniego skraju.

Najdogodniejsze warunki do planowania organizacji i prowadze-
rozpoznania powstają w wypadku jeśli dywizja /pułk/ przecho-
do obrony bez styczności z nieprzyjacielem. Wówczas dywizja
łk/ dysponuje odpowiednią ilością czasu i przed jej frontem
e być tworzony pas przesłaniania. W tych warunkach dowódca
cyzuje zadania do rozpoznania po podjęciu decyzji do organi-
ji obrony określając : cel rozpoznania, potrzebne siły i
dki oraz główne zadania, które należy wykonać w czasie podcho-
nia nieprzyjaciela do pasa przesłaniania, podczas walki w nim
głębi obrony wojsk własnych.

W tym wypadku wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s
ep./ planuje rónież i organizuje rozpoznanie przed pasem prze-
aniania, w pasie przesłaniania i na jego skrzydłach określając:
dania do rozpoznania dla oddziałów /pododdziałów/ ogólnowojsko-
ch i rodzajów wojsk wydzielonych do działania w pasie przesła-
ania ; rozwinięcie środków rozpoznania radioelektronicznego
az trasy ich przesunięcia z pasa przesłaniania na z góry okreś-
ne rubieże w głębi obrony sił głównych dywizji ; system obser-
cji /w tym za pomocę śmigłowców/; zadania dla SPR /FR/ oraz
zerzut grup specjalnych na prawdopodobne drogi przegrupowania
jsk nieprzyjaciela, a szczególnie w rejony węzłów dróg i
zepraw przez duże przeszkody wodne oraz rejony prawdopodobnego
zmijania się oddziałów /pododdziałów/ rakietowych nieprzyjaciela.

Planując i organizując rozpoznanie w obronie wydział rozpoznaw-
zy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ powinien pamiętać, że bardzo

./.

449

ęsto jest to dla dywizji /pułku/ wymuszony rodzaj działań
ilowych, które prowadzi się w pewnym okresie czasu, aby po
segrupowaniu wojsk przejść ponownie do natarcia.
ątego należy przewidzieć równoczesne zdobywanie wiadomości,
óre mogą okazać się konieczne w przyszłych działaniach
czepnych. -

Wydano w 4 egz.

Egz. nr 1-4 Kat Teorii Kier. i Inform.
Wyk-pis. K. Cegłowski
Nr. mob. SF-5A/Rozp.

474/46/7 Eg

450

9.3.1. Podczas planowania i organizacji obrony

Po otrzymaniu zarządzenia wstępnego szefa wojsk rakietowych rtylerii armii /szefa artylerii dywizji i zapoznaniu się z wyznymi dowódcy dywizji /pułku/ lub szefa sztabu, szefostwo ef/ artylerii dywizji /pułku/, realizując dotychczasowe zadanie dnocześnie podejmuje przedsięwzięcia mające na celu stworzenie najbardziej sprzyjających warunków przejścia do obrony. Temu dowi powinno też być podporządkowane kierowanie przebiegiem wadzonych działań.

Do zasadniczych czynności szefostwa /szefa/ artylerii dywizji łku/ zaliczyć można:

- dokładne zapoznanie się z zarządzeniem wstępnym i wytycznymi dowódcy dywizji /pułku/ oraz zrozumienie ich treści i myśli zewodniej;

- uzupełnienie i uaktualnienie danych o nieprzyjacielu, oddziałach /pododdziałach/ własnych i sąsiadach oraz dokonanie na j podstawie oceny bieżącej sytuacji i możliwego jej rozwoju do asu otrzymania nowego zadania;

- uaktualnienie danych o położeniu, stanie i możliwościach wizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/ oraz poddziałów rozpoznania artyleryjskiego;

- określenie - na podstawie oceny położenia - rodzaju i zakres przedsięwzięć oraz zadań dla dywizjonu rakiet i artylerii wizji /artylerii pułku/ w celu zabezpieczenia realizacji zadań eżących i przygotowania do przewidywanego zadania;

- przedstawienie dowódcy dywizji /pułku/ danych o położeniu, anie i możliwościach dywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artyerii pułku/ oraz propozycji ich użycia w celu zabezpieczenia wynania bieżącego zadania, a także propozycji przedsięwzięć, które leżałoby wykonać do czasu otrzymania zadania bojowego do obrony

- dowodzenie dywizjonem rakiet i artylerią dywizji /artylerią pułku/ zgodnie z decyzją dowódcy oraz realizacją zatwierdzonych i nakazanych przedsięwzięć;

- przygotowanie wstępnych kalkulacji i obliczeń dotyczących użycia dywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/ w obronie oraz organizacji zabezpieczenia ich działań bojowych.

Po otrzymaniu zarządzenia bojowego szefa wojsk rakietowych i artylerii armii /szefa artylerii dywizji/ i zapoznaniu się z zadaniem bojowym dywizji /pułku/ oraz zarysem zamiaru walki i wytycznymi dowódcy lub szefa sztabu, szef artylerii dywizji /pułku/ zapoznaje z nimi podległy zespół oficerów, określa zadania które należy natychmiast przekazać podległym szefom i dowódcom artylerii oraz ustala jakie dane należy przygotować dla dowódcy do podjęcia decyzji i dla sztabu dywizji /pułku/ do planowania obrony.

Dowódcy do podjęcia decyzji najczęściej potrzebna może być znajomość następujących danych:

- zadania wykonywane na korzyść dywizji /pułku/ przez wojska rakietowe i artylerię według planu armii /dywizji/;

- zadania postawione dywizjonowi rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/ przez szefa wojsk rakietowych i artylerii armii /szefa artylerii dywizji/;

- przydział rakiet i ich możliwości rażenia oraz najbardziej celowy sposób wykorzystania /proponowany podział rakiet na obiekty i zadania/, z jednoczesnym określeniem rodzaju i mocy ładunku, rodzaju i wysokości wybuchu, czasu wykonania uderzeń, przewidywanych skutków oraz warunków bezpieczeństwa wojsk własnych w czasie wykonywania poszczególnych uderzeń;

- skład bojowy i stan artylerii, propozycje podziału i organizacji grup artylerii oraz możliwości ogniowe;

- zasadnicze zadania artylerii w poszczególnych okresach walki obronnej oraz sposób ich wykonania;

- proponowane rejony głównych i zapasowych stanowisk startowych dywizjonu rakiet i stanowisk ogniowych artylerii dywizji /artylerii pułku/, sposoby wykonania przegrupowań i manewru oraz terminy gotowości;

- proponowany skład, rozmieszczenie i zadania odwodu przeciwpancernego oraz propozycje w zakresie organizacji obrony przeciwpancernej;

- stan rakiet i amunicji artyleryjskiej, terminy dowozu oraz propozycje podziału amunicji artyleryjskiej;

- potrzeby dywizjonu rakiet, artylerii i odwodu przeciwpancernego w zakresie zabezpieczenia ich działań bojowych.

Zagadnienia powyższe szefostwo /szef/ artylerii dywizji /pułku/ opracowuje w ścisłym współdziałaniu z odpowiednimi wydziałami sztabu dywizji /starszymi pomocnikami szefa sztabu pułku/ i z szefami rodzajów wojsk i służb, uczestnicząc tym samym w planowaniu obrony dywizji /pułku/.

Uzgodnione oceny, wnioski i propozycje stanowią też elementy planu działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/ w obronie dywizji /pułku/.

Po zatwierdzeniu przez dowódcę dywizji /pułku/ propozycji użycia dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/, szef artylerii wydaje podległym szefom, oddziałom i pododdziałom artylerii zarządzenia wstępne, określające najpilniejsze przedsięwzięcia dotyczące przygotowania do nowego zadania bojowego oraz uczestniczy w opracowaniu przez sztab ogólnowojskowy punktów rozkazu bojowego dowódcy dywizji /pułku/ dotyczących: zadań dywizjonu rakiet, artylerii i odwodu przeciwpancernego; sposobu podziału artylerii oraz przydziałów i zużycia amunicji artyleryjskiej. Podległy szefowi artylerii zespół oficerów rozpoczyna pracę nad rozwinięciem propozycji użycia artylerii w plan działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/ w obronie.

Po postawieniu przez dowódcę dywizji /pułku/ zadań bojowych i wydaniu ogólnych wytycznych do zabezpieczenia działań bojowych oraz do współdziałania, szefostwo/szef/ artylerii dywizji /pułku/ - w ramach rozwinięcia decyzji dowódcy w plan działań bojowych w obronie i opracowywania planu działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/ - udokładnia ze sztabem ogólnowojskowym: zadania ogniowe dywizjonu rakiet, artylerii i odwodu przeciwpancernego; organizację systemu ognia i rozpoznania; drogi i sposób manewru; sposób współdziałania artylerii z innymi rodzajami wojsk; sygnały dowodzenia oraz wywołania i przerwania ognia; zagadnienia dotyczące zabezpieczenia działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/ oraz uczestniczy w opracowaniu planu współdziałania i przygotowaniu rekonesansu dowódcy.

Zadania bojowe podległym szefom, oddziałom i pododdziałom artylerii i zadania związane z zabezpieczeniem ich działań bojowych stawia się w formie zarządzeń bojowych szefa artylerii po opracowaniu planu działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/. Część tych zadań powinna być przekazana wcześniej, w miarę ich opracowania. Zadania ogniowe udokładnia szef artylerii w terenie na podstawie wyników rekonesansu. Szef artylerii udziela również wytycznych do organizacji współdziałania artylerii.

Plan działań bojowych dywizjonu rakiet i artylerii /artylerii/ dywizji /pułku/ w obronie zatwierdza dowódca dywizji /pułku/.

W czasie rekonesansu prowadzonego w rejonach obrony pułków /batalionów/ szef artylerii dywizji /pułku/ - na podstawie sprecyzowanych przez dowódcę dywizji /pułku/ zadań, systemu ognia i sposobu współdziałania poszczególnych elementów ugrupowania bojowego - udokładnia: zadania ogniowe dywizjonu rakiet, artylerii i odwodu przeciwpancernego w ramach zwalczania broni pancernej nieprzyjaciela przed przednim skrajm i w głębi obrony oraz w lukach między oddziałami /pododdziałami/ i na skrzydłach; powiązanie ognia

rtylerii z ogniem środków przeciwpancernych, odwodu przeciwpan-
ernego armii /dywizji/ i działaniem lotnictwa; sposoby i sygnały
skazywania celów oraz wywołania, przeniesienia i przerwania
gnia.

Niezmiernie ważnym przedsięwzięciem w zakresie organizacji
brony jest przeprowadzenie przez szefostwo /szefa/ artylerii
ywizji /pułku/ kontroli gotowości dywizjonu rakiet, artylerii i
dwodu przeciwpancernego dywizji /artylerii i odwodu przeciwpan-
ernego pułku oraz środków przeciwpancernych batalionów piechoty/.

474/II/8
BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA Gł. ZW.
Nr ewid. 1

PRACA SZEFA SAPERÓW DYWIZJI /PUŁKU/ PODCZAS PLANOWANIA I ORGANIZACJI OBRONY.

Udział szefa saperów w przygotowaniu walki obronnej ma decydujące znaczenie i wpływ na organizację zabezpieczenia inżynieryjnego i wykorzystania wojsk inżynieryjnych w działaniach obronnych.

Metoda i kolejność pracy została ujęta w rozdziale praca szefa saperów dywizji /pułku/ podczas planowania i organizacji natarcia. W niniejszym rozdziale rozpatrzymy tylko te zagadnienia w planowaniu i organizacji, które są specyficzne dla obrony. Szef saperów w wyniku analizy zadania i oceny położenia powinien ustalić:

- działalność przeciwnika w najbliższym czasie;
- przewidywane użycie broni jądrowej i jej wpływ na realizację zadań zabezpieczenia inżynieryjnego;
- sposób i warunki fortyfikacyjnej rozbudowy pasa obrony dywizji i kolejność wykonywanych prac;
- sposób i warunki minowanie terenu przed przednim skrajem na stykach i skrzydłach oraz w głębi obrony;
- ilość i rodzaj przygotowanie obiektów, które nie miałyby przygotowanej znaczenia taktycznego do zniszczenia a także węzłów dróg;
- warunki i stopień rozbudowy pozornych rejonów obrony lub ześrodkowania;
- możliwości rozbudowy fortyfikacyjnej zapasowych stanowisk dowodzenia
- czas na wykonanie zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Po przeprowadzeniu analizy zadania oceny położenia i kalkulacji czasu szef saperów precyzuje zamiar zabezpieczenia inżynieryjnego, który melduje dowódcy a powinien on ujmować:

- ugrupowanie wojsk inżynieryjnych nieprzyjaciela, co może on wykonać do chwili ataku i w trakcie walki;

476

- ~~prognozowanie~~ przewidywane skutki liczby i rodzajów uderzeń jądrowych ~~skutków tych uderzeń~~ w postaci stref powstałych zniszczeń

propozycje przedsięwzięć inżynieryjnych w ramach OPBMar;

- możliwości fortyfikacyjnej rozbudowy pasa obrony dywizji kolejność wykonywania prac;

- możliwości minowania i niszczeń w pasie obrony dywizji;

- udział wojsk i służb w wykonywaniu prac fortyfikacyjnych ~~rozbudowy~~.

W czasie rekonesansu dowódcy dywizji /pułku/ szef saperów kreśla ~~i precyzuje~~:

- zakres i kolejność prac inżynieryjnej rozbudowy punktów poru, pozycji i rejonów obrony;

- system zapór inżynieryjnych, rubieże minowania;

- obiekty które powinny być przygotowane do zniszczenia;

- stan istniejącej drożni i zakres prac mających na celu przygotowanie dróg manewru;

- miejsca i kolejność wykonania zapasowych i pozornych rejonów obrony lub rozmieszczenia wojsk;

- istnienie miejscowych zasobów materiałowych i możliwość ich pozyskania i wykorzystania;

- zakres użycia środków mechanizacji prac i kolejność ich pracy.

Po powzięciu przez dowódcę dywizji /pułku/ decyzji szef saperów wspólnie ze sztabem rozwija decyzje w plan obrony, w tym wykonuje plan zabezpieczenia inżynieryjnego obrony i na podstawie tegoż stawia zadania zabezpieczenia inżynieryjnego oddziałom poszczególnych rodzajów wojsk i służb w postaci oddzielnych zarządzeń zabezpieczenia inżynieryjnego podpisywanych przez szefa sztabu i szefa saperów. Do pododdziałów podległych wojsk inżynieryjnych zadania stawia osobiście lub w formie zarządzeń bojowych

457

nagranych na taśmie magnetofonowej lub pisemne, podpisane tylko przez szefa saperów.

Jeżeli pozwala na to czas i sytuacja bojowa, ~~to szef saperów~~ może przeprowadzić rekonesans z dowódcami podległych mu oddziałów /pododdziałów/ wojsk inżynieryjnych, w czasie którego wybiera miejsca rozmieszczenia inżynieryjnych posterunków obserwacyjnych i precyzuje zadania rozpoznania inżynieryjnego, ustala miejsca ~~Z~~akładania zapór inżynieryjnych i przygotowania materiałów ~~i~~ oraz elementów konstrukcji polowych obiektów fortyfikacyjnych z miejscowych materiałów.

474/D/14

BIBLIOTEKA SZTABU GŁÓWNEGO WP
Bez.Nr ...
Nr ewid. ...

458

11.9.3.5. Praca kwatermistrza dywizji /pułku/ podczas planowania i organizacji obrony.

Na metodę pracy tyłowych organów dowodzenia mają bezpośredni wpływ warunki przejścia dywizji /pułku/ do obrony. Podstawowym czynnikiem określającym metodę pracy kwatermistrza będzie czas. Zwykle w warunkach przejścia do obrony bez styczności z nieprzyjacielem kwatermistrz oraz podlegli mu oficerowie są w stanie przeprowadzić wnikliwą analizę zadania i ocenę sytuacji tyłowej, wypracować kilka wariantów organizacji zabezpieczenia tyłowej walki obronnej. Natomiast w warunkach przejścia do obrony w bezpośredniej styczności z nieprzyjacielem /w toku natarcia/ wyłoni się konieczność jednoczesnego realizowania zadań tyłowych związanych z zabezpieczeniem bieżących działań i organizowania przedsięwzięć tyłowych odpowienio do potrzeb wynikających z decyzji dowódcy do obrony.

Pierwszą informacją sygnalizującą zmianę zadania i przejście z natarcia do działań obronnych może być zarządzenie przygotowawcze dowódcy, przesłane na KSD za pomocą technicznych środków łączności lub przez łącznika. Zarządzenie takie oprócz informacji ogólnej o zmianie zadania, może zawierać rozkaz nakazujący kwatermistrzowi przybycie na SD w celu zapoznania się z nowym zadaniem i wzięcia udziału w procesie wypracowania decyzji do obrony.

Po otrzymaniu zarządzenia przygotowawczego, kwatermistrz dokonuje oceny sytuacji, podejmuje decyzję i wydaje zarządzenia odnośnie zmian w działaniu oddziałów /pododdziałów/ tyłowych, prowadzonych zgodnie z dotychczasowym planem zabezpieczenia tyłowego natarcia. Zarządzenia te mogą dotyczyć zatrzymania oddziałów /pododdziałów/ tyłowych będących w toku przesuwania się do nowego rejonu lub odwołania rozkazu nakazującego przesunięcie, zmiany zadania dla transportu wykonującego dowóz itp.

Chodzi głównie o to, ażeby zatrzymać te działania tyłów, które w związku z przechodzeniem dywizji /pułku/ do obrony nie są już celowe. Korzystnym może być w tym czasie przybliżenie do wojsk zapasów amunicji gdyż pozwoli to na przyspieszenie jej dowozu i organizacji systemu ognia. Jeśli kwatermistrz dysponuje wolnym transportem, to celowym jest, po uzgodnieniu z organem zaopatrującym wysłanie tego transportu po amunicję i inne materiały do organów zaopatrzenia.

Przed udaniem się na SD, kwatermistrz uaktualnia informacje o stanie zabezpieczenia tyłowego dywizji /pułku/ i możliwościach tyłów. Informacje te będą potrzebne dla zorientowania dowódcy w sytuacji tyłowej. Udając się na SD, kwatermistrz może zabrać ze sobą jednego z podległych mu oficerów. Oficer ten będzie wykorzystywany do przekazania pilnych zarządzeń szefom służb /zaopatrzenia/ i dowódcom oddziałów /pododdziałów/ tyłowych, wydanych przez kwatermistrza po zapoznaniu się z zadaniem dywizji /pułku/ i decyzją dowódcy.

Po przybyciu na SD metoda pracy kwatermistrza będzie zależała przede wszystkim od stylu pracy dowódcy. Z uwagi na ograniczony czas przy przechodzeniu do obrony w toku natarcia dowódca najczęściej stosuje dyrektywny styl kierowania, który rzutuje na metody pracy podległych mu oficerów.

W pierwszej kolejności dowódca może zapoznać kwatermistrza z otrzymanym zadaniem i nakazać przedstawienie meldunku o sytuacji tyłowej.

Po wysłuchaniu meldunku dowódca zapoznaje kwatermistrza z decyzją i sposobem przejścia do obrony oraz stawia mu zadania w zakresie zabezpieczenia tyłowego działań obronnych.

460

Jeśli w tym czasie na SD znajduje się zarządzenie /rozkaz/ tyłowy wyższego szczebla to kwatermistrz powinien je otrzymać. Natomiast jeśli zarządzenie takie dotychczas nie dotarło, to sprawy najbardziej pilne, z KSD wyższego szczebla, należy uzgadniać na bieżąco.

Po zapoznaniu się z zadaniem dywizji /pułku/ do obrony, decyzją i wytycznymi dowódcy, kwatermistrz przystępuje do wypracowania decyzji tyłowej. Winien on uwzględnić dwa podstawowe etapy działania: pierwszy etap - przechodzenia do obrony, organizowania systemu ognia i systemu zapór inżynieryjnych, drugi etap - umacniania obrony i prowadzenia walki obronnej. Decyzja do zabezpieczenia tyłowego obejmować będzie przede wszystkim pierwszy etap działania i najważniejsze w tym etapie zadania tyłów. Zadania dotyczące drugiego etapu mogą być ujmowane w sposób bardziej ogólny.

Wypracowanie decyzji do zabezpieczenia tyłowego przejścia do obrony, z uwagi na brak czasu ogranicza się do:

- analizy zadania;
- kalkulacji czasu;
- ustalenia przedsięwzięć tyłowych i kolejności ich realizacji.

Koncepcję zabezpieczenia tyłowego dywizji /pułku/ w obronie kwatermistrz wypracowuje w oparciu o znajomość decyzji dowódcy do obrony, sytuacji tyłowej i możliwości tyłów.

Znaczna część zagadnień rozpatrywanych w procesie wypracowania decyzji do zabezpieczenia tyłowego działań obronnych będzie wymagała kontaktu osobistego kwatermistrza z szefem sztabu oraz z szefami rodzajów wojsk i służb.

W pierwszej kolejności kwatermistrz powinien uzgodnić:

- z szefem sztabu: kolejność dowozu zapatrzenia do poszczególnych oddziałów /pododdziałów/, zasadnicze i zapasowe rejony rozmieszczenia tyłów, drogi dowozu i ewakuacji, organizację łączności dla potrzeb kierowania zabezpieczeniem tyłowym;

461

- z szefem saperów: dowóz materiałów inż.sap. do oddziałów /pododdziałów/, wykonanie prac inżynieryjnych w rejonach rozmieszczenia tyłów, utrzymanie dróg dowozu i ewakuacji;
- z szefem artylerii: dowóz amunicji artyleryjskiej;
- z szefem OPL: dowóz amunicji plot.

Po uzgodnieniu wyżej wymienionych zagadnień, kwatermistrz podejmuje decyzję do wykonania najbardziej pilnych przedsięwzięć tyłowych związanych z organizacją systemu ognia i systemu zapór inżynieryjnych. Wydaje odpowiednie zarządzenia oficerowi, który wraz z nim przybył na SD. Oficer ten udaje się na KSD i przekazuje otrzymane zarządzenia oficerowi zastępującemu kwatermistrza lub osobiście wydaje zarządzenia szefom służb i dowódcom pododdziałów tyłowych.

Zarządzenia te mogą dotyczyć: wykonania dowozu amunicji i materiałów inż.sap., zajęcia przez tyły wyznaczonych rejonów i przystąpienia do ich rozbudowy inżynieryjnej, przypieszenia ewakuacji porażonych z rejonów zagrożonych przez przeciwnika itp.

Po wydaniu tych zarządzeń, kwatermistrz uzgadnia dodatkowo:
- z szefem zabezpieczenia chemicznego: organizację rozpoznania skażeń w rejonach rozmieszczenia tyłów, a także na drogach dowozu i ewakuacji, udział tyłów w likwidacji skutków uderzeń jądrowych /wydzielenie sił i środków do grupy ratunkowo ewakuacyjnej/, rejon zabiegów specjalnych w wypadku uderzeń jądrowych na tyły;
- z szefem służb technicznych: rozmieszczenie oddziałów /pododdziałów/ remontowych, dróg ewakuacji technicznej, ewakuację porażonych z uszkodzonych wozów bojowych, dowóz amunicji.

Wypracowana przez kwatermistrza decyzja do zabezpieczenia tyłowego działań obronnych powinna obejmować:
- rejony rozmieszczenia tyłów /zasadnicze i zapasowe/, drogi dowozu i ewakuacji /zasadnicze i zapasowe/, rokady oraz drogi manewru tyłów, na wypadek zmiany rejonu rozmieszczenia tyłów;

462

- ilości, miejsca, sposoby, terminy zgromadzenia zapasów środków zaopatrzenia;
- limity zużycia amunicji, mps, żywności;
- organizację zaopatrywania, dowozu i ewakuacji;
- organizację udzielania pomocy medycznej i ewakuacji porażonych;
- wydzielanie sił i środków do grupy ratunkowo-ewakuacyjnej;
- zakres prac inżynieryjnych w rejonach rozmieszczenia tyłów i terminy
- ich wykonania;
- sposób działania w wypadku uderzenia jądrowego na tyły.

Decyzję do zabezpieczenia tyłowego obrony dywizji /pułku/ zatwierdza dowódca.

Po zatwierdzeniu decyzji, kwatermistrz opracowuje dla dowódcy projekt wytycznych do zabezpieczenia tyłowego. W projekcie ujmuje te zagadnienia tyłowe, które dowódca określa podczas wydawania wytycznych do bojowego zabezpieczenia działań.

Kwatermistrz organizuje swoją pracę tak, by mógł uczestniczyć w stawianiu przez dowódcę zadań bojowych, organizowaniu współdziałania i wydawania wytycznych do bojowego zabezpieczenia działań. Następnie udaje się na KSD gdzie zapoznaje podległych mu oficerów - w niezbędnym dla nich zakresie z sytuacją taktyczną, zadaniem dywizji /pułku/ i decyzją dowódcy. Wydaje wytyczne do planowania zabezpieczenia tyłowego działań obronnych. Stawia zadania szefom służb /zaopatrzenia/ oraz dowódcom pododdziałów tyłowych, wynikające z decyzji do zabezpieczenia tyłowego obrony.

Na podstawie wytycznych kwatermistrza, zastępca kwatermistrza ds org.plan. opracowuje plan zabezpieczenia tyłowego obrony dywizji. Plan ten składa się z części graficznej przedstawionej na mapie i załączników w formie tabelaryczno-opisowej. Część graficzna obejmuje podstawowe elementy danych o nieprzyjacielu, położenia własnych wojsk i

463

sąsiadów, zadania dywizji /pułku/ i decyzji dowódcy oraz organizację tyłów. W formie załączników opracowuje się plan zabezpieczenia materiałowego, plan zabezpieczenia medycznego oraz plany doraźnych przedsięwzięć tyłowych, jak plan dowozu, plan rozbudowy inżynieryjnej rejonu rozmieszczenia tyłów itp.

W pułku plan zabezpieczenia tyłowego obrony opracowuje kwatermistrz na swojej mapie roboczej i w zeszycie pracy.

W dalszej swojej pracy kwatermistrz kieruje działalnością tyłów, utrzymując łączność ze stanowiskiem dowodzenia, śledzi rozwój sytuacji taktycznej i składa dowódcy meldunki lub informacje szefa sztabu o realizacji ważniejszych przedsięwzięć tyłowych.

Wykonano w 4 egz.
Egz.Nr 1-4 - Bibl.Naukowa AGG
Wyko.ppłk Z.Stefański
Druk M.K. Nr ks. Pf 53/TT
Dnia 9.12.1974 r.

Nr ewid. 474/035

~~T A J N E~~ ! 464
Egz.nr ....

.13. Praca pionu uzupełnień /wydziału organizacyjno-ewidencyjnego/i st. pom.szefa sztabu pułku d/s org,-ewid./.
Podczas prowadzenia walki obronnej.

Podczas prowadzenia walki praca wydziału /st.pom. szefa sztabu pułku/ nacelowana jest na zbieranie i uzyskanie brakujących danych o sytuacji stanu ukompletowania oddziałów, /pododdziałów/ oraz zestawienia niezbędnych materiałów dotyczących aktualnego stanu zachowania zdolności bojowej przez poszczególne elementy ugrupowania bojowego.

Jeżeli charakter danych i treść przygotowywanych materiałów odbiega od informacji zbieranych i opracowywanych permanentnie przez poszczególne komórki organizacyjne, szef wydziału org.-ewid. określa szczegółowo :

- jakie dane należy uzyskać w podległych organach i w jakim czasie ;
- jakie dokumenty uaktualnić i kolejność ich wykonania ;
- dodatkowy podział zadań między poszczególnymi komórkami organizacyjnymi /pracownikami/ organu organizacyjno-ewidencyjnego.

Wydział org.-ewid. /st.pom. szefa sztabu pułku/ wykorzystuje pomieszczenia, środki łączności i wyposażenie przydzielone mu na punkcie dowodzenia.
Utrzymuje łączność z nadrzędnymi oraz podległymi organami, sztabami, dywizyjnym punktem rozdzielczym jak również oficerem oddelegowanym na punkt dowodzenia, w którym przebywa szef sztabu. Łączność radiową i radioliniową z nadrzędnym i podległymi organami uzupełnień utrzymuje się głównie w sieciach radiowych kwatermistrzostwa.

Wydział org.ewid. powinien być w stałej gotowości do ciągłej, całodobowej pracy. W tym celu organizuje się pracę stanu osobowego na zasadzie wzajemnego zastępstwa.

465

W celu umożliwienia planowego, zgodnego z aktualnymi potrzebami uzupełnienia wojsk podoficerami i szeregowcami organy uzupełnień na szczeblu ZT i oddziału muszą dysponować na bieżąco niezbędnymi danymi o stratach i ukompletpwaniu oddziałów i pododdziałów.

Na podstawie danych z meldunków bojowych sztabów batalionów i samodzielnych kompanii st.pomocnik szefa sztabu pułku d/s organizacyjno-ewidencyjnych zestawia:

a/ wykaz strat w kadrze oficerskiej i chorążych oraz podoficerów i szeregowców ;

b/ meldunek o ilości napromieniowanych powyżej 55 R ;

które przesyła raz dziennie do wydziału org.-ewid. związku taktycznego.

Ponadto opracowuje wykaz strat bezpowrotnych i warunkowych żołnierzy, który przesyła do sztabu dywizji raz na 10 dni.

Wydział organizacyjno-ewidencyjny dywizji opracowuje zbiorczo za związek taktyczny :

a/ wykaz strat w stanie osobowym w czterech egzemplarzach, z których trzy przesyła w zależności od podległości do organu uzupełnień związku operacyjnego, część pierwszą określającą dane ogólne - raz na dobę, a część drugą z wyszczególnieniem grup specjalnościowych wojskowych - raz na 5 dni ;

b/ meldunek o ilości napromieniowanych powyżej 25 R przesyła do organu uzupełnień związku operacyjnego - raz dziennie.

Wykazy strat otrzymane z punktów i samodzielnych pododdz. z adnotacjami dotyczącymi kolejności i zakresu ich uzupełniania przekazywany jest do dywizyjnego punktu rozdzielczego, który wykorzystuje się je przy rozdzielaniu otrzymanego uzupełnienia.

Niezależnie od powyższego pion uzupełnień związku opera-

466

cyjnego i oddziału bierze udział przy odtwarzaniu ugrupowania bojowego wojsk.

Z uwagi na skutki uderzeń jądrowych ugrupowanie bojowe związku operacyjnego /oddziału/ może być odtworzone przez wzmocnienie, zamianę, reorganizację porażonych pododdziałów i oddziałów, bądź kombinowane stosowanie wyżej wymienionych sposobów.

Odtwarzanie ugrupowania bojowego musi przede wszystkim realizować oddział /pododdział/ we własnym zakresie, szybko i zdecydowanie, aby nie pozwolić przeciwnikowi wykorzystać skutków uderzeń do łatwego ruchu naprzód.

Wykonano w 4-ch egz.

Egz.nr 1-4 - Kat.Sł.Szt.Kier. i Inform.

Wyk.płk K.Zdaniak
Druk.H.B. dnia 9.12.74 r.
nr ks.masz. 048/OM

Ppłk dr Wenon Kucharczyk 474/46/4 467 Egz 1

11.9.5.14. Praca organów partyjno - politycznych dywizji /pułku/ podczas prowadzenia walki obronnej.

Celem pracy partyjno - politycznej w obronie jest między innymi: rozbudzanie wysokiej aktywności bojowej, uporczywości oraz stanowczości wszystkich żołnierzy w celu wydobycia z nich najwyższej energii, inicjatywy i pomysłowości w walce, zachowanie czujności, gotowości do odważnego i skutecznego działania, niszczenie nacierającego przeciwnika, zdecydowanego wykonywania kontrataków oraz przejścia do działań zaczepnych. Osiągnąć ten cel można przez wytrwałe umacnianie motywów i postaw ideowo-politycznych i moralno - społecznych przekonań o konieczności odniesienia zwycięstwa, mobilizowanie żołnierzy do zgodnego z nakazami dowódców, terminowego przygotowania do walki i jej prowadzenia.

W toku walki dowódcy, aparat partyjno - polityczny, organizacje partyjne i młodzieżowe powinny popularyzować bohaterskie czyny, rozpowszechniać najbardziej pomysłowe i skuteczne sposoby zwalczania siły żywej i techniki bojowej przeciwnika, zdecydowanie przeciwstawiać się i likwidować przesłanki destruktywnych zachowań powstałych w wyniku uderzeń bronią masowego rażenia przez przeciwnika.

Te podstawowe cele, zlecone do wykonania dowódcom, oficerom politycznym sekcji i wydziału politycznego, aktywistom partyjnym i młodzieżowym- powinny zapewnić wysoki stan moralno-polityczny i niezbędną dyscyplinę całego stanu osobowego oddziału i związku taktycznego.

Do podstawowych treści, form i metod działania partyjno - politycznego w obronie można zaliczyć:

- informowanie stanów osobowych o aktualnej sytuacji polityczno - militarnej, celem pełniejszego ukazania zadań wynikających z obrony, aż do przejścia do dzia-

468

łań zaczepnych;

- zapoznanie żołnierzy ze stanem moralno - politycznym wojsk przeciwnika i metodami jego propagandy, sprzętem bojowym wprowadzonym do walki, a nieznanym dotychczas przez żołnierzy oraz sposobach jego niszczenia;
- pobudzanie wśród żołnierzy uczuć patriotycznych, wskazywanie na obowiązki wynikające z przysięgi i regulaminów;
- sugerowanie żołnierzom najbardziej skutecznych sposobów zwalczania czołgów i broni pancernej wojsk przeciwnika;
- kształtowanie aktywności i watrwałości u każdego żołnierza, wzajemnej pomocy, współdziałania, koleżeństwa, wysokiej dyscypliny, obowiązku bezwzględnego maskowania i przestrzegania zasad obrony przed bronią masowego rażenia;
- troska o warunki materialno - bytowe i medyczno - sanitarne;

Przedstawione treści realizowane będą za pomocą pracy indywidualnej, materiałów propagandowo - agitacyjnych wydawanych przez sekcje i wydziały polityczne, przez techniczne środki propagandy, a w określonym czasie i sprzyjających warunkach można będzie prowadzić grupowe formy i metody jak/ zebrania, narady, wiece itp/. Każdorazowo zależy to od dowódcy i jego zastępcy do spraw politycznych.

Podkuc
Egz nr. 1.

469

47/4/1/57

ca wydziału rozpoznawczego /starszego pomocnika szefa sztabu
/ rozpoznania/podczas prowadzenia walki obronnej.

Podczas prowadzenia walki obronnej trzeba będzie wykonać
zadania rozpoznawcze, które w zależności od etapów jej prowa-
dzenia będą miały decydujący wpływ na pracę wydziału rozpoznawcze-
go /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./.

Zerwanie natarcia nieprzyjaciela lub jego załamanie przed
granicznym skrajem obrony, w poważnym stopniu zależyć będzie od
wyników rozpoznania. Jego cel może być osiągnięty jedynie wówczas,
gdy wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ będzie
przekazywać na czas odpowiednie wiadomości o nieprzyjacielu i przed-
stawi dowódcy wnioski dotyczące : rejonów rozmieszczenia sił i
środków głównego zgrupowania uderzeniowego nieprzyjaciela, sposobu
czasu wykonania natarcia, rejonów /rubieży/ rozwinięcia oraz
ustalenia rezultatów własnych uderzeń ogniowych /rakietowych i
lotnictwa/. Do tego celu wydział rozpoznawczy powinien użyć
wszystkie siły i środki rozpoznania.

Zasadniczym sposobem zerwania i załamania natarcia nieprzyja-
cia jest kontrprzygotowanie. Dlatego przed rozpoczęciem kontr-
przygotowania, a szczególnie przed wykonaniem uderzeń jądrowych
dział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ powinien prze-
prowadzić bezpośrednie rozpoznanie powietrznekluczowych obiektów
nieprzyjaciela oraz wycofać grupy specjalne /rozpoznawcze/ i SPR
z rejonów, na które przewiduje się użycie broni jądrowej,
chemicznej.

W czasie kontrprzygotowania i bezpośrednio po nim, wydział roz-
poznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ powinien w krótkim czasie

./.

470

lić : rezultaty własnych uderzeń ogniowych ; ocalałe obiekty
rzyjaciela ; określić straty nieprzyjaciela oraz ustalić jego
dsięwzięcia w zakresie likwidacji skutków uderzeń ogniowych i
warzanie gotowości bojowej wojsk ; prawdopodobny czas przejścia
natarcia i jego główny kierunek.

Jeśli w ślad za kontrprzygotowaniem ma nastąpić uderzenie
d przedni skraj własnej obrony, wydział rozpoznawczy /st.pom.
fa sztabu d/s rozp./ powinien postawić nowe lub skonkretyzować
nywane zadania działającym elementom rozpoznawczym na kierunku
nowanego uderzenia. Powinien zmienić grupom specjalnym i SPR /PR/
łającym w ugrupowaniu nieprzyjaciela zadania i rejony /kierunki/
łania lub wysłać z odwodu dodatkowe elementy rozpoznawcze.

Przed rozpoczęciem natarcia wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa
abu d/s rozp./ organizuje ujęcie jeńców i zdobycie dokumentów
owych nieprzyjaciela w rejonie przedniego skraju i w jego naj-
ższej głębokości poprzez przeprowadzenie wypadów, zasadzek,
razie potrzeby również rozpoznania walką. Wydział rozpoznawczy
inien także udzielać pomocy dowódcom oddziałów, które prowadzą
poznanie własnymi siłami i środkami.

Po zebraniu danych o nieprzyjacielu od wszystkich rodzajów
poznania, wydział rozpoznawczy w czasie ogniowego przygotowania
tarcia powinien zameldować dowódcy wnioski dotyczące prawdopodobne-
czasu ataku i kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela.

Po przejściu nieprzyjaciela do natarcia w celu odparcia jego
aku i utrzymania przedniego skraju obrony, wydział rozpoznawczy
t.pom.szefa sztabu d/s rozp./ powinien zameldować dowódcy, gdzie
przyjaciel skupił kierunek głównego uderzenia, jego ugrupowanie

./.

47

ve, skład i numerację nacierających oddziałów i rejonów
ieszczenia środków BMR.

Wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ w tym
sie powinien skierować całokształt swojej działalności i
danie elementów rozpoznawczych wszystkich rodzajów rozpoznania
nie na nieustanne śledzenie ruchu odwodów nieprzyjaciela,
denia rubieży ich rozwinięcia i kierunków działania, rejonów
dzenia taktycznych desantów powietrznych, wykrycia podejścia
ych sił z głębi, przegrupowywania wojsk z innych kierunków
inków, rejonów/ na kierunek głównego uderzenia lub też prze-
denia głównego wysiłku na inny kierunek, określenie strat,
obu prowadzenia działań bojowych, nowe wzorysprzętu i uzbrojenia
rzyjaciela.

wypadku, gdy rysuje się możliwość włamania nieprzyjaciela
łąb obrony wydział rozpoznawczy powinien przegrupować kompanię
poznania radioelektronicznego kolejno poszczególnymi elementami,
achować ciągłość rozpoznania.

bierając nieustannie dane o nieprzyjacielu od wszystkich
ajów rozpoznania w celu zniszczenia nieprzyjaciela, który włamał
głąb obrony, wydział rozpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s
/ przed powzięciem decyzji do wykonania kontrataku powinien
icy przedstawić wnioski dotyczące : składu bojowego i ugrupowania
rzyjaciela /szczególnie w rejonie włamania/, opanowania przez
rubieży terenowej oraz głównego kierunku natarcia ; obecności
ości środków przenoszenia broni masowego rażenia oraz możliwości
życia ; ważniejszych obiektów nieprzyjaciela do uderzeń jądro-
; obecności odwodów taktycznych nieprzyjaciela i możliwości ich

./.

472

ycia ; najwrażliwszych miejsc w ugrupowaniu bojowym nacierają-
go /szczególnie na skrzydłach jego największego włamania /;
osobu, w jaki nieprzyjaciel może przeciwdziałać kontratakowi
szych wojsk i sił jakie może użyć na jego kierunku.

Po podjęciu decyzji do kontrataku przez dowódcę, wydział
zpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ powinien niezwłocznie
zekazać oddziałom i pododdziałom aktualne dane o nieprzyjacielu
kierunku kontrataku i na jego skrzydłach, postawić zadania
zpoznawcze pododdziałom /elementom/ rozpoznawczym, uzgodnić
iałanie elementów rozpoznawczych pułków /batalionów,kompanii
ołgów/ pierwszego rzutu na korzyść kontratakujących wojsk.

Po zniszczeniu nieprzyjaciela w rejonie włamania, wydział
zpoznawczy /st.pom.szefa sztabu d/s rozp./ powinien ukierunkować
iałanie pododdziałów /elementów/ wszystkich rodzajów rozpoznania
zebrać od nich dane rozpoznawcze w celu wykrycia ewentualnego
zygotowania do ponownego ataku /przegrupowanie wojsk i podciąga-
e odwodów/. Pomyślne wykonanie kontrataku może stworzyć dogodne
runkido działań zaczepnych. Dlatego wydział rozpoznawczy powinien
ągle gromadzić dane o nieprzyjacielu na całą głębokość ugrupowa-
a bojowego nieprzyjaciela i w formie wniosków przedstawiać je
wódcy dywizji /pułku/.

Wydruk. w 4 egz.

Egz. nr. 1-4 Kat. Tajn. Kier. i Inform
Wyk. płk. K. Cepyniak
Nr. mag. PF-52/Rozp.

.9.5.6. Podczas prowadzenia walki obronnej

W okresie organizowania przez nieprzyjaciela natarcia szef rtylerii dywizji /pułku/ dowódzi dywizjonem rakiet i artylerią wizji /artylerią pułku/ w sposób scentralizowany. Działalność sefostwa /szefa/ artylerii dywizji /pułku/ w tym okresie polega rzede wszystkim na zdobywaniu, udokładnianiu i opracowywaniu spólnie z wydziałem rozpoznawczym sztabu dywizji /starszym pomocnikiem szefa sztabu pułku ds. rozpoznania/ danych o nieprzyjacielu oraz przedstawianiu dowódcy uzgodnionych wniosków z oceny nieprzyjaciela i propozycji dotyczących sposobu jego zwalczania oraz a kierowaniu uderzeniami dywizjonu rakiet i ogniem artylerii ogniem artylerii/ zgodnie z decyzją dowódcy.

Jeżeli przed frontem obrony dywizji wykonywane jest kontrprzygotowanie, szef artylerii dywizji w odpowiednim czasie udokładnia posób wprowadzenia na stanowiska ogniowe i odejścia artylerii ydzielonej do wzięcia udziału w kontrprzygotowaniu oraz - na podstawie decyzji dowódcy dywizji - konkretyzuje zadania ogniowe dla ywizjonu rakiet i artylerii, zadania dla rozpoznania i kieruje ykonaniem kontrprzygotowania. O ile po kontrprzygotowaniu wykonywane jest uderzenie oddziałów dywizji przed przedni skraj - szef rtylerii dywizji udokładnia zadania artylerii w celu zabezpieczenia rozwinięcia i wsparcia działań tych oddziałów.

Po rozpoczęciu przez nieprzyjaciela ogniowego przygotowania natarcia, szefostwo /szef/ artylerii dywizji /pułku/, na podstawie wyników rozpoznania, kieruje uderzeniami dywizjonu rakiet i ogniem artylerii /ogniem artylerii/ w celu zniszczenia i obezwładnienia środków napadu jądrowego, baterii artylerii i moździerzy oraz podchodzących i rozwijających się do natarcia czołgów nieprzyjaciela. Bardzo ważnym zadaniem szefostwa /szefa/ artylerii w tym okresie jest ustalenie kierunku głównego uderzenia nieprzyjaciela oraz

trat artylerii poniesionych od ognia nieprzyjaciela, w celu dokoania na czas odpowiedniego manewru ogniem i odwodem przeciwpancerym na odcinki najbardziej zagrożone i osłonięcia powstałych w bronie wyłomów.

W wypadku włamania się nieprzyjaciela w głąb obrony, kierowanie ogniem artylerii częściowo się decentralizuje, jednak szef rtylerii dywizji /pułku/ powinien zawsze mieć możliwość zmasowania /ześrodkowania/ ognia większości artylerii na główne zgrupowanie nieprzyjaciela w celu wzbronienia dalszego rozprzestrzeniania ię jego sił w rejonie włamania oraz zabezpieczenia rozwinięcia rugiego rzutu /odwodu/ do kontrataku i wsparcia jego działania, lbo zabezpieczenia walki o utrzymanie kolejnej pozycji w głębi brony i stworzenia warunków do wykonania przeciwuderzenia /kontrtaku/ siłami wyższego szczebla.

Szefostwo /szef/ artylerii dywizji /pułku/ w toku walki obronnej, współdziałając w sposób ciągły z odpowiednimi wydziałami ztabu dywizji /starszymi pomocnikami szefa sztabu pułku/ i szefostwem przełożonym systematycznie zbiera i uaktualnia dane o nieprzyjacielu oraz o działaniu, położeniu, stanie i możliwościach ywizjonu rakiet i artylerii dywizji /artylerii pułku/; ocenia położenie; uaktualnia system ognia, podział zadań ogniowych i współdziałanie artylerii z oddziałami /pododdziałami/ ogólnowojskowymi; przedkłada dowódcy dywizji /pułku/ propozycje dotyczące: wyboru obiektów do wykonania uderzeń przez dywizjon rakiet oraz rodzaju i mocy ładunków, rodzaju i wysokości wybuchów, czasu wykonania uderzeń, spodziewanych skutków i warunków bezpieczeństwa wojsk własnych; wyznaczenia obiektów /celów/ dla ognia artylerii oraz sposobu i czasu wykonania zadań ogniowych; sposobu użycia odwodu przeciwpancernego i manewru artylerii z podaniem czasów gotowości.

474/P/9
BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA Oz III
Nr ewid. 1
430 IM. GEN. BR. K. SWIERCZEWSKIEGO
K
475

PRACA SZEFA SAPERÓW DYWIZJI /PUŁK/ PODCZAS PROWADZENIA WALKI OBRONNEJ.

Zabezpieczenie inżynieryjne działań bojowych w okresie walki obronnej realizuje się zazwyczaj zgodnie z planem opracowanym w okresie ~~przygotowawczym~~ organizacji obrony.

Jednak zmieniające się sytuacje w trakcie walki obronnej stwarzają konieczność ciągłego reagowania i wnoszenia poprawek i uzupełnien do planu, stawiania nowych zadań w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego. Dlatego też szef saperów powinien być przygotowany do organizowania przedsięwzięć inżynieryjnych i wykorzystania w sposób operatywny pododdziałów wojsk inżynieryjnych oraz środków zabezpieczenia materiałowego i technicznego stosownie do wymagań i potrzeb wynikłych w trakcie zmiany sytuacji.

W związku z powyższym praca szefa saperów w tym okresie ma szczególnie ważne znaczenie i w swojej treści powinna ona zawierać następujące przedsięwzięcia:

- kierowanie działalnością podległych wojsk inżynieryjnych;
- kontrolowanie stopnia realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego i okazywania w tym zakresie niezbędnej pomocy wojskom;
- prowadzenie kontroli nad prawidłowym wykorzystaniem wojsk inżynieryjnych w oddziałach ogólnowojskowych i innych rodzajów wojsk;
- opracowywanie w ustalonym trybie i terminach meldunków i sprawozdań w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego.

476

Swoją działalność szef saperów każdorazowo opiera na decyzji dowódcy dywizji, planie zabezpieczenia inżynieryjnego, analizie powstałej sytuacji, dodatkowych wytycznych dowódcy i szefa wojsk inżynieryjnych. Aby zapewnić zdecydowane i ciągłe kierowanie działalnością wojsk inżynieryjnych, szef saperów powinien:

- stale znać aktualną sytuację ogólną oraz stan i położenie podległych wojsk inżynieryjnych;

- utrzymywać ciągłą łączność z dowódcami podległych pododdziałów wojsk inżynieryjnych oraz podległymi szefami saperów;

- dokonywać we właściwym czasie manewru podległymi pododdziałami /szczególnie OZap/ oraz precyzować lub aktualniać zadania zabezpieczenia inżynieryjnego;

- uzupełniać i odtwarzać zapasy zabezpieczenia materiałowego i technicznego;

- ciągle odtwarzać i utrzymywać odwód sił i środków inżynieryjnych.

Wykonując swoje obowiązki szef saperów powinien znajdować się na stanowisku , z którego dowódca kieruje walką obronną, a za zgodą dowódcy wyjeżdzać do podległych pododdziałów inżynieryjnych w celu bezpośredniego kierowania wykonawstwem zadań zabezpieczenia inżynieryjnego.

Dla uzyskania powodzenia w realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego decydujące znaczenie ma dokonany we właściwym czasie manewr siłami i środkami inżynieryjnymi. W tym celu szef saperów stosownie do sytuacji i potrzeb wynikłych w trakcie walki obronnej w uzgodnieniu z dowódcą dokonuje przegrupowania podległych pododdziałów wojsk inżynieryjnych, wprowadza odwód

477

na decydującym odcinku obrony i jednocześnie odtwarza odwód kosztem pododdziałów wycofanych z odcinków drugorzędnych lub nie przydzielonych.

Jednym z ważnych zadań w pracy szefa saperów w trakcie walki obronnej jest organizacja zabezpieczenia wojsk pod względem materiałowym i technicznym oraz wykorzystanie materiałów miejscowych. Dlatego też szef saperów musi uczynić wszystko, aby zapewnić we właściwym czasie dostarczenie do wojsk niezbędnych materiałów oraz organizować wykorzystanie w stopniu maksymalnym miejscowych materiałów oraz zdobycznego sprzętu inżynieryjnego.

Aby uzyskać powodzenie w swojej działalności, szef saperów powinien być stale zorientowany w aktualnej sytuacji na polu walki.

O realizacji zadań zabezpieczenia inżynieryjnego, szef saperów melduje ustnie lub pisemnie szefowi wojsk inżynieryjnych armii (szefowi saperów dywizji) w ustalonym trybie i terminach. Na żądanie szefa wojsk inżynieryjnych armii (szefa saperów dywizji) opracowuje sprawozdanie z zabezpieczenia inżynieryjnego walki obronnej /przeważnie po zakończeniu walki obronnej/.

474/PL45
Poufne
Egz.nr 1
K
BIBLIOTEKA SZKOŁY ENOWIA
Nr ewid.
IM. GEN. BR. K. SWIERCZ
478

11.9.5.10. Praca kwatermistrza dywizji /pułku/ podczas prowadzenia walki obronnej.

Praca tyłowych organów dowodzenia w czasie walki obronnej dywizji /pułku/ różni się od pracy w okresie organizacji obrony przede wszystkim pod względem celu, metod i form.

Głównym celem pracy kwatermistrza w okresie organizacji obrony jest przygotowanie oddziałów /pododdziałów/ liniowych pod względem tyłowym i tyłów do działań obronnych. Natomiast w toku walki obronnej celem tej pracy będzie bieżące organizowanie działalności tyłów, odpowiednio do potrzeb sytuacji.

Różnice w metodach i formach wynikają stąd, że w toku walki obronnej istnieje już opracowany plan zabezpieczenia tyłowego i odpowiednio zorganizowane tyły. Plan zabezpieczenia tyłowego działań obronnych doprowadzony jest do wykonawców i realizowany poprzez podejmowanie doraźnych decyzji i wydawanie zarządzeń do wykonania przedsięwzięć określonych planem.

Z uwagi na to, że plan zabezpieczenia tyłowego opracowano (we się) w okresie organizowania obrony i znaczną część tego planu oparto (jest oparty) na ~~przewozach~~ przewidywaniu, w toku walki trzeby ~~ten~~ plan korygować, uaktualniać i przystosowywać do sytuacji,

Szerokie stosowanie manewru w działaniach obronnych, brak ciągłej linii przedniego skraju, możliwości dokonywania wyłomów w systemie obrony bronią masowego rażenia, zagrożenie tyłów i zmienność sytuacji wymagają szczególnej operatywności w kierowaniu zabezpieczeniem tyłowym działań obronnych.

Praca kwatermistrza w toku walki obronnej sprowadza się do:

- zbierania i opracowania informacji dotyczących sytuacji tyktycznej i tyłowej oddziałów /pododdziałów/;
- analizowania doraźnych decyzji dowódcy i ustalania zadań dla tyłów wynikających z tych decyzji;

479

- podejmowania decyzji w zakresie zabezpieczenia tyłowego i wydawania zarządzeń do ich realizacji;
- kontrolowania wykonywania zarządzeń i przedsięwzięć tyłowych;
- studiowania czynników utrudniających pracę tyłów i określania sposobów ich eliminowania;
- składania meldunków dowódcy, informowania szefa sztabu oraz szefów rodzajów wojsk i służb o położeniu tyłów, stanie zapasów, sytuacji medycznej itp.

Zbieranie informacji o sytuacji tyłowej i taktycznej powinno zapewnić kwatermistrzowi ciągłe orientowanie się w położeniu oddziałów /pododdziałów/, ich zadaniach i decyzjach odnośnie dowódców, stanie zabezpieczenia materiałowego, medycznego i technicznego oraz potrzebach w tym zakresie. Informacje powyższe kwatermistrz uzyskuje z różnych źródeł i różnymi sposobami, a przede wszystkim przez ciągłe utrzymywanie kontaktów z SD: osobistych, przez oficera łącznikowego, za pomocą technicznych środków łączności, a ponadto przez nasłuch radiowy w sieciach dowódcy.

Należy liczyć się z tym, że na przyszłym polu walki będą trudności w terminowym uzyskiwaniu obecnych informacji. W związku z tym kwatermistrz musi poszukiwać potrzebnych mu danych i dążyć do ich uzyskania W wypadku niemożliwości zdobycia w terminie niezbędnych informacji należy opierać się na przewidywaniu rozwoju sytuacji i przyjmować przybliżone dane.

W procesie kierowania i dowodzenia tyłami w toku walki obronnej, kwatermistrz podejmuje doraźne decyzje i wydaje zarządzenia wykonawcze.

Doraźne decyzje mogą dotyczyć pojedyńczych lub kilku spośród niżej podanych zagadnień.:

- przesunięcia poszczególnych oddziałów /pododdziałów/ tyłowych i KSD;
- dowozu amunicji, mps, żywności, materiałów inżynieryjnych i innych do oddziałów /pododdziałów/;

480

- ewakuacji porażonych z oddziałów /pododdziałów/;
- wydzielenia środków tyłowych do likwidacji skutków uderzeń bronią masowego rażenia lub przeprowadzenia zabiegów specjalnych w tyłach;
- przyjęcia środków materiałowych z transportu organu zaopatrującego lub wysłania własnego transportu po odbiór zaopatrzenia.

Ważnym zagadnieniem w kierowaniu zabezpieczeniem tyłowym walki obronnej jest stosowanie manewru siłami i środkami tyłów odpowiednio do sytuacji i położenia oddziałów /pododdziałów/ liniowych. Jeśli czas pozwala, to na manewr tyłami należy uzyskać zgodę dowódcy. W sytuacjach alarmowych, kwatermistrz na własną odpowiedzialność zarządza manewr i przy najbliższej możliwości melduje o nim dowódcy.

W okresach mniejszego nasilenia walki obronnej kwatermistrz powinien niezwłocznie organizować uzupełnienie zużytych zapasów amunicji i innych środków zaopatrzenia do określonych norm lub nakazanych ilości, szybką ewakuację porażonych i przygotowanie oddziałów /pododdziałów/ w zakresie tyłowym do odparcia kolejnego ataku nieprzyjaciela.

Wykonano w 4 egz.
Egz.Nr 1-4 - Bibl.Nauk.ASG
Wyk.ppłk Z.Stefański
Druk M.K. Nr ks. Pf50/T.T.
Unia 9.12.1974 r.

BIBLIOTEKA SZKOŁY WOJSKA ...
Krewiń 474/Pf 28
Egz. Nr. 1

481

PRACA DOWÓDCY I SZTABU W ZAKRESIE PLANOWANIA, ORGANIZACJI I PROWADZENIA LIKWIDACJI SKUTKÓW UDERZEŃ BRONI ...

ZASADY LIKWIDACJI SKUTKÓW UDERZEŃ BRONI JĄDROWEJ NIEPRZYJACIELA ORAZ PRACY DOWÓDCY I SZTABU ZWIĄZKU TAKTYCZNEGO /ODDZIAŁU/.

We wnioskach konferencji przeprowadzonej przez Śląski Okręg Wojskowy i Akademię Sztabu Generalnego, w dniu 17 grudnia 1971 r., nt. "Usprawnienie organizacji i techniki likwidacji skuktów uderzeń BMR oraz odtwarzania zdolności i gotowości bojowej wojsk w strefach porażeń", między innymi, stwierdzono konieczność prowadzenia dalszych badań w celu określenia jednoznacznej treści niektórych pojęć /terminów/. Dotyczyło to zwłaszcza istoty likwidacji skutków uderzeń BMR, odtwarzania zdolności i gotowości bojowej wojsk porażonych bronią jądrową. Zagadnienia które również wymagały wyjaśnienia to sprawa różnicy między odtwarzaniem zdolności bojowej wojsk, a odtwarzaniem ich gotowości oraz ich roli w likwidacji skutków. 1/

W poszukiwaniu odpowiedzi na powyższe i inne zagadnienia prowadziliśmy badania, dokonując analizy poglądów prezentowanych w publikacjach wojskowych, 2/ a przede wszystkim w czasie ćwiczeń - między innymi podczas ćwiczenia doświadczalnego prowadzonego z 11 DPanc SOG, w dniach 16-18.09.74 r. pod kryptonimem "RYŚ-74".

Próba udzielenia odpowiedzi na powyższe zagadnienia staje się o tyle ważna, że sposób rozumienia niektórych pojęć, ich treści i zakresu, ma poważny wpływ na pracę dowódcy, sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb w planowaniu, organizowaniu i prowadzeniu likwidacji skuktów uderzeń broni jądrowej.

1/ Patrz, Zbiór Prac Akademii 1/55/ 1972 r. s.292-293.
2/ Patrz - bibliografia.

Stałe wnioski i dociekania z analizy dostępnych materiałów i analizy doświadczeń z ćwiczeń z wojskami, pozwalają na sformułowanie niżej prezentowanych poglądów na

Zakres i treść likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej

Przez likwidację skutków uderzeń broni jądrowej należy rozumieć zespół przedsięwzięć planistycznych i organizacyjnych realizowanych przez dowódców i sztaby, oraz ocalałych sił i środków wojsk porażonych, jak również wojsk /oddziałów, pododdziałów nie porażonych przewidzianych do usunięcia następstw użycia broni jądrowej przez nieprzyjaciela, a tym samym odtworzenia w jak najkrótszym czasie zdolności i gotowości bojowej wojsk porażonych.

akt użycia broni. Z doświadczeń nam wiadomo, że trwa latami. Czyniąc próbę określania istoty likwidacji uderzeń broni jądrowej, świadomie zawężamy zakres przedsięwz. jakie winny w nią wchodzić. Spowodowane jest to wymogami pola walki, tj. przede wszystkim przywracać zdolność i go wojsk, inne przedsięwzięcia są podporządkowane temu ga[illegible] celowi.

Wyodrębnienie z bojowego przedsięwzięcia, [illegible] likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej na szczeblu [illegible] zasady powinny wchodzić następujące przedsięwzięcia.

1. Zebranie danych o skutkach użycia broni jądrowej przez nieprzyjaciela - istota tego przedsięwzięcia polega na dostarczeniu dowódcy danych do powzięcia decyzji o likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej - do których zaliczyć należy:
   - gdzie, w jakiej ilości i o jakiej mocy nieprzyjaciel wykonał uderzenia;
   - gdzie są punkty zerowe i jakie są rodzaje wybuchów /rejony skażeń/;
   - jakie są przemieszczenia i położenie strefy /rejonu/ z tym stopniu zniszczenia /obezwładnienia/ oddziałów, pododdziałów, stanowisk dowodzenia, środków uzbrojenia, urządzeń inżynieryjnych itp.

1) Szczegółowe omówienie - patrz pkt 8.3 niniejszego opracowania

489

- jakie są prognozowane i faktyczne straty /zniszczenia/, w tym stopień zniszczenia /obezwładnienia/ oddziałów, pododdziałów, stanowisk dowodzenia, środków materiałowych, urządzeń inżynieryjnych itp.;

2. Odtworzenie naruszonego dowodzenia.

Istota tego przedsięwzięcia polega na przywróceniu działalności porażonego organu dowodzenia lub przejęciu dowodzenia wojskami przez inny organ.

Odtworzenie naruszonego dowodzenia, w zależności od stopnia obezwładnienia ludzi i zniszczenia środków łączności, transportu oraz ustalonych zawczasu sposobów rozwiązania tego problemu, dokonuje się poprzez:

- przełączanie dowodzenia na drugie stanowisko /WSD, KSD/;
- przejęcie dowodzenia przez organ dowodzenia szczebla nadrzędnego lub szczebla podległego;
- wzmocnienie porażonego organu dowodzenia siłami i środkami wydzielonymi z innego /innych/ organów dowodzenia lub przekazanie dowodzenia wojskami nowo sformowanemu organowi dowodzenia;
- odtwarzanie systemu łączności.

3. Odtworzenie zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ porażonego bronią jądrową.

Pod pojęciem zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ rozumie się jego potencjalne możliwości do podjęcia w określonym czasie działań bojowych w różnych sytuacjach, warunkach terenowych i atmosferycznych.

Stopień zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/, oprócz innych czynników, zależy w dużej mierze od: stanu ilościowego ludzi i ich stanu moralno-politycznego,

(I) 484

jak również poziomu wyszkolenia i doświadczenia bojowego; stanu ilościowego i jakościowego uzbrojenia i innego sprzętu bojowego - jego możliwości taktyczno-technicznych; organizacyjnego ujęcia sił i środków; systemu dowodzenia; stanu materiałowo-technicznego zaopatrzenia.

Zniszczenie, obezwładnienie, czy też dezorganizacja jednego /kilku/ z nich, albo wszystkich elementów, powoduje odpowiednio częściową lub całkowitą utratę zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/. O stopniu utraty zdolności bojowej, w głównej mierze, decyduje: rodzaj i ilość strat w ludziach i sprzęcie bojowym. One to bowiem mają przemożny wpływ na zachowanie możliwości bojowej, struktury organizacyjnej i systemu dowodzenia.

Częściowa utrata zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ powstanie wówczas, gdy poniesie on takie straty w ludziach i sprzęcie bojowym, ~~w takiej ilości,~~ w wyniku której nie zostanie naruszona struktura organizacyjna i system dowodzenia, a ocalałe siły i środki zachowały zdolność do działania lub je utraciły na krótki okres.

Całkowita utrata zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ zaistnieje wówczas, gdy poniesie on straty w ludziach i sprzęcie bojowym, środkach materiałowych, w wyniku których została całkowicie zdezorganizowana struktura organizacyjna i system dowodzenia. ~~Wówczas możliwości bojowe związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ są równe możliwościom ocalałych środków walki i ludzi je obsługujących - którzy nie stanowią zwartej struktury organizacyjnej~~. Taki stopień utraty zdolności bojowej pozbawia związek taktyczny /oddział, pododdział/ możliwości wykonania uprzednio postawionego zadania bojowego.

485

~~Odtwarzanie zdolności bojowej związku taktycznego Oddzia-~~ łu, pododdziału/ w czasie działań bojowych odbywa się sukcesywnie i polega na: uzupełnianiu strat w ludziach i sprzęcie bojowym, jak i ~~odtwarzaniu~~ zdolności fizycznych i psychicznych powstałych na skutek wyczerpania walką; zgrywaniu oddziałów /pododdziałów/ po ich uzupełnieniu.

Natomiast odtwarzanie zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ obezwładnionego bronią jądrową w swej istocie różni się od normalnego trybu odtwarzania zdolności bojowej, ponieważ straty w ludziach, sprzęcie, środkach materiałowych występują w sposób gwałtowny, w dużych ilościach, i najczęściej w skomplikowanej sytuacji. Wymaga to zastosowania szczegółowych przedsięwzięć i sposobu ich realizacji.

W zakres odtwarzania zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ po uderzeniach bronią jądrową nieprzyjaciela, ~~biorąc pod uwagę elementy zdo.~~ ~~bojowej,~~

~~g. Odtwarzanie naruszonego dowodzenia.~~

5. ~~Prowadzenie~~ Akcja ratunkowo-ewakuacyjna, przez którą należy rozumieć całokształt przedsięwzięć realizowanych w rejonie porażonym bronią jądrową w celu udzielenia porażonym ludziom pomocy i ich ewakuację oraz ewakuację uszkodzonego sprzętu bojowego, jak również gaszenie pożarów, torowanie dróg, ~~w tym i dezaktywacja terenu~~ dla potrzeb akcji.

Akcja ratunkowo-ewakuacyjna, ~~której głównym celem~~ celem jest niedopuszczenie do pogłębiania skutków uderzeń broni jądrowej, a tym samym obniżania stopnia zdolności ludzi i sprzętu, ~~powinna obejmować~~:

- ~~wykrywanie i~~ rozpoznanie skutków napadu jądrowego,
- usuwanie zawałów, torowanie dróg i gaszenie pożarów dla

(1) 486

potrzeb akcji,

- pomoc medyczną i ewakuację porażonych,
- pomoc techniczną i ewakuację sprzętu bojowego,
- zabezpieczenie porządku w rejonie porażonym i ochronę prowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej.

Odtwarzanie stanu moralno-psychicznego

b. Odtworzenie stanu moralno-psychicznego, przez co należy rozumieć przywrócenie psychicznej sprawności żołnierzy do jakichkolwiek świadomych /racjonalnych/ działań, a następnie działań bojowych. Osiąga się to poprzez:

- opanowanie i przeciwdziałanie panice,
- wyprowadzenie ludzi z rejonu poprzez zastosowanie odpowiednich środków leczniczych;
- stawianie zaszokowanym żołnierzom jakichkolwiek zadań /aby tylko ich czymkolwiek zająć/;
- stopniowe wciąganie ich do racjonalnego działania,
- pobudzanie do skutecznego działania przez przykład innych żołnierzy i oddziaływanie środków propagandowych.

c. Zabiegi specjalne - zakres i treść według odrębnie przyjmowanych zasad.

Odtwarzanie struktury

d. Odtwarzanie struktury organizacyjnej, rozumianej jako zespół czynności prowadzących do uzupełnienia oddziałów /pododdziałów/ ludźmi i sprzętem bojowym w ramach dokonywanych przesunięć wewnątrz i uzupełniania z zewnątrz.

Odtwarzanie struktury organizacyjnej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ obejmuje:

- odtwarzanie organów dowodzenia,
- włączanie ocalałych sił i środków oddziałów /pododdziałów/ porażonych bronią jądrową do pododdziałów /oddziałów/, które

(7) 487

poniosły mniejsze straty;

- uzupełnienie bieżące i ~~okresowe~~ kompleksowe; najbardziej efektywne odtwarzanie struktuty organizacyjnej związków taktycznych, oddziałów to kompleksowy sposób uzupełniania, polegający na uzupełnieniu wojsk zorganizowanymi i wyszkolonymi pododdziałami i oddziałami;
- tworzenie struktur tymczasowych w postaci oddziałów zbiorczych.

Odtworzenie materiałowo-technicznego zaopatrzenia, przez które to rozumie się uzupełnianie oddziałów /pododdziałów/ środkami materiałowymi, technicznymi itp., które uległy zniszczeniu bądź skażeniu w takiej ilości, że powodują pozbawienie możliwości prowadzenia przez oddziały /pododdziały/ działań bojowych.

Odtwarzanie materiałowo-technicznego zaopatrzenia osiąga się poprzez:

- uzupełnienie środkami materiałowymi z rezerw wydzielonych i przeznaczonych na takie sytuacje;
- dokonanie przerzutu środków materiałowych z innych związków /oddziałów/ do związków /oddziałów/ w których środki materiałowe uległy zniszczeniu;
- uzupełnienie przez nadrzędne ogniwo zaopatrywania.

Czas odtwarzania zdolności bojowej nie jest jednakowy dla wszystkich jednostek i zależy od stopnia utraty zdolności bojowej, sposobu jej odtwarzania oraz sytuacji taktycznej, ~~jak i warunków terenowych i atmosferycznych.~~

Sposoby odtwarzania zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ ~~w zależności od wyżej wymienionych warunków~~ mogą być następujące:

- oddolny - polegający na wykonaniu przedsięwzięć wchodzących w zakres odtwarzania zdolności bojowej ocalałymi

489

siłami i środkami porażonego związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ na miarę ich możliwości w zaistniałej sytuacji - nie oczekując na pomoc z zewnątrz;

- odgórny - przy pomocy sił i środków szczebla nadrzędnego;
- kombinowany - wyrażający się w połączeniu wysiłku ocalałych sił i środków w rejonie porażonym bronią jądrową i sił skierowanych z zewnątrz.

Z przedstawionego zakresu przedsięwzięć należy wnioskować, że odtwarzanie zdolności bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ polega na wykonaniu przez siły i środki związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ oraz skierowanych z zewnątrz przedsięwzięć związanych z odtwarzaniem dowodzenia, stanu moralno-psychicznego, struktury organizacyjnej, środków zaopatrzenia, jak również prowadzeniem akcji ratunkowo-ewakuacyjnej i zabiegów specjalnych, w celu przywrócenia jego możliwości do podjęcia i wykonywania zadania bojowego.

Odtwarzanie gotowości bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ porażonego bronią jądrową do dalszego działania.

Gotowość bojowa związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ to stan wykonanych już przedsięwzięć mających na celu przygotowanie go do rozpoczęcia i prowadzenia działań zgodnie z otrzymanym zadaniem bojowym w określonym czasie, różnych sytuacjach taktycznych, warunkach terenowych i atmosferycznych - na miarę jego aktualnej zdolności bojowej.

Gotowość bojowa więc zawiera w sobie: wytyczony cel działania; określony stan zdolności bojowej; ustalona treść zadania i sposób jej wykonania oraz zorganizowane zabezpieczenie tego działania.

W wyniku wykonania przez nieprzyjaciela uderzeń bronią jądrową, związek taktyczny /oddział, pododdział/ poniesie określ-

lone straty, ~~w wyniku~~ na skutek których niejednokrotnie nie będzie w stanie kontynuować uprzednio postawionego zadania; a w wypadku przewagi nieprzyjaciela zajdzie nawet konieczność przejścia do innego rodzaju działań bojowych. Wymagać to będzie, z zasady w skrajnie ograniczonym czasie, nowego zaplanowania i zorganizowania działań bojowych oraz ich wszechstronnego zabezpieczenia. Im szybciej do porażonych oddziałów, pododdziałów zostanie doprowadzona treść zadań wynikających z zaistniałej sytuacji, tym szybciej osiągną one gotowość bojową do przeciwdziałania zamiarom przeciwnika.

Istota odtwarzania gotowości bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ porażonego bronią jądrową sprowadzać się więc będzie do wykonania przedsięwzięć prowadzących do zorganizowanego kontynuowania działań bojowych, w zaistniałej sytuacji.

~~Istota odtwarzania gotowości bojowej związku taktycznego /oddziału, pododdziału/ porażonego bronią jądrową, z zasady po~~ prowadzić

- ~~odtwarzanie naruszonego dowodzenia;~~
- ~~odtwarzanie zdolności bojowej, w takim zakresie na jaki pozwala konkretna sytuacja taktyczna;~~
- ~~koordynowanie lub od nowa planowanie i organizowanie działań bojowych;~~
- ~~koordynowanie lub od nowa organizowanie zabezpieczenia działań bojowych;~~
- ~~aktualnienie planu likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej~~

~~oraz organizowanie i kierowanie jej prowadzeniem.~~

491

5. Oczyszczanie dróg marszu, pokonywanie obejścia, w celu:
   - przesunięcia ocalałych sił i środków, porażonych oddziałów /pododdziałów/, z rejonów porażonych bronią jądrową;
   - ewakuacji ludzi porażonych, uszkodzonego sprzętu bojowego;
   - wykonania manewru oddziałami /pododdziałami/ na zagrożone kierunki lub rozwijanie działań bojowych.

6. Oczyszczanie wody z substancji promieniotwórczych, ~~przydatności użytkowej produktom żywnościowym i innym środkom materiałowym~~.

Zakres i treść przedsięwzięć ~~likwidacji skutków uderzeń~~ broni jądrowej uzależniony jest nie tylko od charakteru skutków powstałych w wyniku użycia broni jądrowej, ale i od charakteru obiektu porażonego oraz sytuacji taktycznej.

W praktycznym działaniu dowódców i sztabów podczas planowania przedsięwzięć i organizacji likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej obserwowano różnorodne podejścia w rozwiązywaniu tych zagadnień.

Dano temu wyraz w czasie planowania i organizacji obrony wojsk przed bronią masowego rażenia przed jej użyciem przez nieprzyjaciela, w tym i likwidacji skutków jej użycia. Przedsięwzięcia likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia, w regulaminowym ujęciu wyraźnie precyzowano w czasie określania zadań wynikających z obrony przed bronią masowego rażenia.

Szczególnie dotyczy to przedsięwzięć, jak: rozpoznanie rejonów skażonych, zakażonych oraz powiadamianie o nich wojsk; wykorzystanie przewidywanych rejonów przez porażone wojska; wykorzystanie środków ochronnych; prowadzenie zabiegów specjalnych, sanitarnych; kontrola napromienienia i skażeń ludzi, techniki bojowej, środków materiałowych i żywności.

492

W "praktycznej" realizacji likwidacji skutków użycia broni masowego rażenia przedsięwzięcia te wykonywano - w rozumieniu- jako wynik zaplanowanych i zorganizowanych czynności wchodzących w zakres OPMAR.

Natomiast przedsięwzięcia likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia, które nie występując w regulaminowym ucjęciu sprawiały ćwiczącym dowódcom i sztabom trudność polegającą na tym, że nie w pełni wiedzieli, czy np. odtwarzanie naruszonego dowodzenia i systemu łączności rozpatrywać /stawiać zadania/ w czasie wytycznych do organizacji dowodzenia, czy w czasie stawiania wytycznych do obrony przed bronią masowego rażenia? Podobne wątpliwości występowały w czasie stawiania zadań odnośnie systemu ugrupowania, ognia i zapór inżynieryjnych. Co więcej, dowódcy i oficerowie sztabu, jak również szefowie rodzajów wojsk i służb niejednokrotnie stwierdzali: "Dobrze by było, gdyby ostatecznie określono co ma wchodzić w zakres likwidacji skutków uderzeń BMR i w jaki sposób ją planować i organizować"?

W czasie prowadzenia badań spotykano się z następującymi rozwiązaniami: przedsięwzięcia dotyczące odtwarzania systemu ugrupowania, ognia i zapór inżynieryjnych rozpatrywano podczas organizacji współdziałania - nie podkreślając, że są to przedsięwzięcia związane z likwidacją skutków uderzeń broni masowego rażenia, a jedynie jako zakładany sposób działania wojsk na wypadek użycia broni masowego rażenia przez nieprzyjaciela. Podobnie, rozwiązywano te zagadnienia po wykonaniu uderzeń BMR przez nieprzyjaciela.

Natomiast przedsięwzięcia wchodzące w zakres odtwarzania zdolności i gotowości bojowej /w proponowanym przez nas ujęciu/ realizowano w czasie "praktycznej" likwidacji skutków uderzeń

broni masowego rażenia, lecz nie rozpatrywano ich wyraźnie w przedsięwzięciach obrony przed bronią masowego rażenia - podczas planowania i organizacji działań bojowych.

Wyniki badań uzyskane w czasie ćwiczeń pozwalają na stwierdzenie, że:

- proponowany zakres i treść likwidacji skutków uderzeń BMR ma praktyczne zastosowanie w ćwiczeniach z wojskami. Jednak zachodzi potrzeba sprecyzowania ich miejsca w czasie planowania i organizacji likwidacji skutków uderzeń broni BMR - podczas planowania i organizacji działań bojowych;
- zakres i treść likwidacji skutków uderzeń broni BMR nie mieści się w problematyce obrony przed bronią masowego rażenia w dotychczasowym regulaminowym ujęciu. Zachodzi konieczność uzupełnienia regulaminowego ujęcia zakresu treści likwidacji skutków uderzeń BMR o nowe zagadnienia, aby tym samym usankcjonować ich występowanie;
- nie zachodzi konieczność wyodrębnienia likwidacji skuktów uderzeń broni masowego rażenia w odrębny rodzaj zabezpieczenia działań bojowych, ponieważ jej treść przewija się prawie w każdej dziedzinie działalności dowódców, sztabów i wojsk oraz rodzajów odnośnie zabezpieczenia działań bojowych. Zachodzi natomiast konieczność wyraźnego sprecyzowania miejsca treści likwidacji skutków uderzeń broni masowego rażenia, szczególnie w procesie planowania i organizacji działań bojowych. Rozwiązanie tego problemu powinno się wyrażać w tym, że np. organizując system dowodzenia na dany okres działań bojowych - należy jednocześnie rozpatrywać i zaplanować sposób jego odtwarzania. Jeśli w wyniku przewidywania zakłada się, że dany element ugrupowania bojowego /obiekt/ może być obezwładniony bronią jądrową, to w ślad za tym należy zapla-

u94

nować przedsięwzięcia mające na celu usunięcie skutków jej użycia. Przy czym, w określaniu przedsięwzięć likwidacji skutków użycia broni jądrowej, należy się kierować głównym wysiłkiem działania wojsk.

pać małymi literami

PRACA DOWÓDCY I SZTABU W ZAKRESIE PLANOWANIA I ORGANIZACJI LIKWIDACJI SKUTKÓW UDERZEŃ BRONI JADROWEJ, W PROCESIE PLANOWANIA I ORGANIZOWANIA DZIAŁAŃ BOJOWYCH

Planowanie likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej w okresie wypracowywania decyzji do działań bojowych polega na określaniu przypuszczalnych wariantów użycia broni jądrowej przez nieprzyjaciela i na określanie przypuszczalnych obiektów /elementów ugrupowania bojowego/, na które nieprzyjaciel może wykonać uderzenie jądrowe oraz określeniu. Ponadto, w planowaniu powinno się przewidzieć sposoby działania wojsk odnośnie wykonania postawionego zadania bojowego i likwidacji skutków użycia broni jądrowej. Zagadnienia te rozpatruje się na całą głębokość wykonywanego zadania.

Organizacja likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej przed jej użyciem przez nieprzyjaciela polega na wyznaczeniu sił i środków, postawieniu im zadań i określeniu sposobu ich wykonania w poszczególnych etapach działań bojowych. Treść zadań wynikać powinna z przewidywanej sytuacji po użyciu broni jądrowej przez nieprzyjaciela.

Metoda pracy dowódcy i sztabu w zakresie planowania i organizowania likwidacji skutków użycia broni jądrowej, w procesie organizowania działań bojowych, zależeć będzie od czasu przeznaczonego na planowanie działań bojowych i sytuacji taktycznej. W każdym wypadku dowódca, z zasady, powinien: przestudiować, z udziałem

49T

oficerów sztabu /lub osobiście/, możliwości użycia broni jądrowej przez nieprzyjaciela i przypuszczalne warianty ~~jego~~ użycia. Określić obiekty /elementy ugrupowania bojowego/, na które nieprzyjaciel może wykonać uderzenia jądrowe i jakie w związku z tym należy zaplanować przedsięwzięcia zapewniające stałą gotowość sztabów i wojsk do likwidacji skuktów. ~~Rozpatrując to zagadnienie dowódca zwraca szczególną uwagę, aby oficerowie w składanych meldunkach referowali, np.~~:

- szef wydziału rozpoznawczego /starszy pomocnik szefa sztabu pułku ds. rozpoznania/ ~~ocenił~~: gdzie i kiedy oraz w jaki sposób nieprzyjaciel może użyć broni jądrowej - biorąc pod uwagę rozwój działań bojowych. W jaki sposób, po wykonaniu uderzeń jądrowych przez nieprzyjaciela, użyć pododdziały rozpoznawcze do rozpoznania rejonów porażonych oraz jakie przewidzieć dla organów rozpoznania zadania, w tej sytuacji;
- szef wydziału operacyjnego /starszy pomocnik szefa sztabu ds operacyjnych/; ~~biorąc za podstawę założone warianty użycia broni jądrowej przez nieprzyjaciela, zameldował~~: prognozowane straty ~~i ich wpływ~~ na dalsze działanie oddziałów /pododdziałów/; jakie należy przewidzieć siły i środki /szczególnie pododdziałów piechoty/ do realizacji przedsięwzięć wynikających z ~~likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej~~ akcji ratunkowo-ewakuacyjnej oraz przewidywany sposób ich działania; do jakich rejonów wyprowadzać porażone oddziały /pododdziały/ i po których drogach; sposób organizacji regulacji ruchu oraz zakres przedsięwzięć zapewniających porządek w porażonych rejonach i ich ochronę;
- szef zabezpieczenia chemicznego, system organizacji rozpoznania skażeń oraz zakres współdziałania z innymi rodzajami wojsk i służb, na całą głębokość wykonywanego zadania; ~~jak i w rejo~~ prognozowane skutki rażenia;

496 42

~~nach porażonych bronią jądrową~~; siły i środki (wojsk obrony przeciwlotniczej), jakie należy wydzielić do oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego dywizji /grupy ratunkowo-ewakuacyjnej pułku/ oraz sposób ich użycia; planowane rejony zabiegów specjalnych, sanitarnych oraz możliwości ich prowadzenia; zakres potrzeb odnośnie udzielenia pomocy przez inne służby w prowadzeniu tych zabiegów;

Szef saperów, prognozowane zmiany w pokryciu terenu (po uderzeniach bronią jądrową) i jakie w związku z tym wystąpią zadania dla wojsk inżynieryjnych i innych rodzajów wojsk, sposób ich wykonania; sposób realizacji zadań wynikających z zabezpieczenia dróg dla potrzeb akcji ratunkowo-ewakuacyjnej i ruchu wojsk; ilość i rodzaj sił (wojsk inżynieryjnych) jakie należy wydzielić do oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego /grupy ratunkowo-ewakuacyjnej/ oraz sposób ich użycia;

kwatermistrz, ~~w swym meldunku powinien podać~~: przewidywane rejony do rozmieszczenia punktów medycznych, mając na uwadze przewidywane obiekty /elementy ugrupowania bojowego/, które mogą być obezwładnione bronią jądrową; siły i środki jakie przewiduje wydzielić do oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego /grupy ratunkowo,ewakuacyjnej/ oraz ilość środków materiałowych, które należy utrzymać w rezerwie na wypadek wykonywanych przez nieprzyjaciela kolejnych uderzeń jądrowych; sposób ewakuacji porażonych; sposób zabezpieczenia PZS pod względem materiałowym; sposób odtwarzania zapasów materiałowych w oddziałach /pododdziałach/ porażonych; treść przedsięwzięć na wypadek przejmowania dowodzenia podległymi dowódcy oddziałami /pododdziałami/ - o ile taki sposób dowódca przewiduje zastosować;

zastępca ds technicznych; ~~mając na uwadze możliwe warianty użycia broni jądrowej przez nieprzyjaciela, melduje podaje~~: przewidywane rejony rozwinięcia PZSU; siły i środki jakie przewiduje

497 43

wydzielić do oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego /grupy ratunkowo-ewakuacyjnej/ oraz sposób ich działania; sposób uzupełnienia oddziałów /pododdziałów/ środkami materiałowo-technicznymi w wypadku ich zniszczenia;

szef sztabu, uwzględniając treść meldunków poszczególnych oficerów sztabu, szefów rodzajów wojsk i służb, przede wszystkim powinien dowódcy zameldować: a/ treść przedsięwzięć związanych z odtwarzaniem dowodzenia, tj. w wypadku zniszczenia SD podległych oddziałów, kto przejmuje dowodzenie, jakie siły i środki wydzielić oraz stopień ich gotowości; zakres czynności, jakie należy wykonać dla przygotowania podległych organów dowodzenia do przejęcia dowodzenia o jeden szczebel wyżej; przedsięwzięcia, jakie planuje się w sztabie w celu przejęcia dowodzenia za szczebel nadrzędny; przewidywaną ilość i rodzaj środków łączności do odtwarzania systemu łączności w założonych sposobach odtwarzania dowodzenia. b/ treść przedsięwzięć z odtwarzaniem zdolności bojowej w tym: skład grupy operacyjnej do kierowania akcją ratunkowo-ewakuacyjną, na wypadek jej prowadzenia w kilku rejonach oraz ilość i rodzaj środków łączności, transportowych, jakie przewiduje się dla niej wydzielić; planowane przedsięwzięcia związane z przejęciem uzupełnienia stanem osobowym i sprzętem bojowym.

~~Przedstawione powyżej problemy związane z planowaniem i organizacją likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej, po zaakceptowaniu ich przez dowódcę,~~ oficerowie sztabu, szefowie rodzajów wojsk i służb ~~powinni~~ winien ~~zobrazować je~~ na swych mapach roboczych, a szczególnie rejony rozmieszczenia sił i środków przewidywanych /wyznaczonych/ do oddziału ratunkowo-ewakuacyjnego /grupy ratunkowo-ewakuacyjnej/ oraz przewidywane rejony /kierunki/ ich działania, jak

również przypuszczalny czas ich osiągania /zgodnie z przewidywanym rozwojem działań bojowych/;

dane nie dające się zobrazować na mapie - zapisać w swych notatnikach;

doprowadzić treść przedsięwzięć i sposób przewidywanego ich działania do wykonawców; zameldować o wyższym dowódcy lub szefowi sztabu;

wnieść na mapę roboczą oficera wydziału operacyjnego /wskazanego przez szefa wydziału operacyjnego/ dane planowane do wykonania w czasie likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej.

W wypadku, gdy dowódca prowadzi w terenie rekonesans stawia zadania i organizuje współdziałanie oraz daje wytyczne zabezpieczenia działań bojowych, to szczególny nacisk /mając na uwadze przedsięwzięcia wchodzące w zakres likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej/ głównie kładzie na sprecyzowanie sposobu wykonania tych przedsięwzięć, z uwzględnieniem przewidywanej sytuacji po uderzeniach broni jądrowej przez przeciwnika z uwzględnieniem terenu. Dotyczyć to szczególnie powinno odtworzenia systemu ugrupowania, ognia oraz działania sił i środków prowadzących akcję ratunkowo-ewakuacyjną.

Przedstawiona metoda pracy dowódcy i sztabu w zakresie planowania i organizacji likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej, w procesie organizacji działań bojowych - stosowana była w czasie działań doświadczalnych z 11 DPanc pod kryptonimem Rys-74. Wyniki obserwacji potwierdziły nie tylko słuszność stosowania tej metody, ale wskazały na konieczność planowania przedsięwzięć likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej w okresie planowania i organizacji działań bojowych. Sprawna organizacja i kierowanie

499

likwidacją skutków uderzeń broni jądrowej w toku działań bojowych w 11 DPanc, wynikała ze znajomości przez oficerów sztabu przedsięwzięć, jakie należy wykonać i gotowości sił i środków do jej prowadzenia. Nie znaczy to, że w przytoczonym przykładzie nie stwierdzono zakłóceń i zahamowań, wynikały one bowiem z nowej sytuacji - i to jest pewna prawidłowość.

pisać małymi literami

PRACA DOWÓDCY I SZTABU W CZASIE PROWADZENIA LIKWIDACJI SKUTKÓW UDERZEŃ BRONI JĄDROWEJ NIEPRZYJACIELA

Bezpośrednio po wykonaniu uderzeń bronią jądrową przez nieprzyjaciela dowódca, sztab, szefowie rodzajów wojsk i służb powinni skoncentrować swój wysiłek, aby jak najszybciej zorientować się w stanie oddziałów /pododdziałów/.

W pierwszej kolejności należy wyjaśnić:

- gdzie są punkty uderzeniowe, ilość, moc i rodzaj wybuchów;
- sposób wykorzystania uderzeń przez nieprzyjaciela;
- stopień porażenia oddziałów /pododdziałów/ i ich możliwości do wykonywania postawionego uprzednio zadania;
- stopień gotowości sił i środków przeznaczonych do prowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej oraz możliwości wydzielenia nowych, w wypadku zniszczenia planowanych;
- możliwości sił i środków, które miały ubezpieczać działania związane z akcją ratunkowo-ewakuacyjną lub jakie można aktualnie użyć.

Dane te niezbędne dowódcy do powzięcia decyzji o likwidacji skutków uderzeń uzyskuje się według z góry zaplanowanych sposobów, w toku planowania i organizacji działań bojowych, z uwzględnieniem zaistniałych zmian.

1) Patrz - zeszyt nr 6, „Współdziałanie oddziałów operacyjnego z wyrzutni Pracom OPBMR."

Dla uzyskania pełnego obrazu o skutkach użycia broni jądrowej wykorzystuje się przewidzianą grupę oficerów. Oficerowie wchodzący w skład tej grupy powinni ustalić:

- faktyczne granice zniszczeń;
- ogniska większych strat, zniszczeń oraz pożarów;
- aktualne położenie wojsk i ich zachowanie się, w wypadku gdy brak jest łączności z ich dowódcami;
- zakres pomocy i potrzebne siły i środki do prowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej;
- drogi podejścia /kierunki działania/ sił i środków biorących udział w akcji ratunkowo-ewakuacyjnej;
- kierunki i rejony do wyprowadzenia ocalałych sił i środków;
- drogi ewakuacji medycznej i technicznej;
- rejony do rozwinięcia punktów medycznych i punktów zbiórki sprzętu uszkodzonego;
- rejony zabiegów specjalnych.

Oceny skutków uderzeń broni jądrowej dokonuje sztab wspólnie z szefami rodzajów wojsk i służb. Zagadnienia, jakie powinni przedstawić dowódcy w swych meldunkach, pod względem merytorycznym nie różnią się od meldunków składanych podczas planowania i organizacji działań bojowych - należy w nich uwzględnić konkretną sytuację i możliwości podległych rodzajów wojsk.

W wyniku przeprowadzonej oceny położenia dowódca pobiera decyzję o likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej, w której zazwyczaj określa:

- zamiar likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej i rozwijanie dalszych działań;
- na których oddziałach /pododdziałach/ skupić główny wysiłek w odtwarzaniu zdolności bojowej, a w tym: kolejność i sposób

5791

odtwarzania dowodzenia i systemu łączności; kolejność i zakres prowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej; kolejność i czas wykonania zabiegów specjalnych; sposób uzupełnienia ich stanem osobowym i sprzętem oraz środkami materiałowymi;

- zmiany jakie należy dokonać w realizacji planowanych zadań, stosownie do zaistniałej sytuacji taktycznej, a w tym: które oddziały /pododdziały/ należy wyprowadzić z rejonów porażonych bronią jądrową i do jakich rejonów ich skierować oraz jakie przewidzieć dla nich zadanie, po odtworzeniu przez nie zdolności bojowej; oddziały /pododdziały/, których nie należy wyprowadzać z rejonów porażonych bronią jądrową, ze względu na zaistniałą sytuację taktyczną; przedsięwzięcia zapewniające dokonanie manewru sił i środków w celu wykonania zadań bojowych stosownie do zaistniałej sytuacji.

Wnioski z oceny sytuacji po uderzeniach bronią jądrową i składane dowódcy propozycje, oficerowie sztabu, szefowie rodzajów wojsk i służb wnoszą na swe mapy robocze z uwzględnieniem danych z decyzji dowódcy o likwidacji skutków uderzeń.

Przedsięwzięcia planistyczne i organizacyjne dotyczące likwidacji skutków uderzeń bronią jądrową, w całości, nanosi się na mapę roboczą ~~dowódcy, szefa sztabu~~ starszego pomocnika i szefa wydziału operacyjnego. Na mapie tej ujmuje się:

- aktualne położenie wojsk i ich zadania bojowe wynikające z zaistniałej sytuacji;
- punkty zerowe /rejony/ uderzeń jądrowych;
- strefy zniszczeń, zatopień, skażeń promieniotwórczych oraz pożarów;
- rejony zbiórki oddziałów ratunkowo-ewakuacyjnych /grup ra-

tunkowo-ewakuacyjnych/, drogi marszu do tych rejonów; jak również drogi marszu i rubieże rozwinięcia do prowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej oraz kierunki /pasy, obiekty, odcinki prac/, gotowość rozpoczęcia akcji;

- rejony dla wojsk porażonych i drogi marszu do nich;
- rejony rozwinięcia punktów medycznych, zbiórki sprzętu uszkodzonego, zabiegów specjalnych i drogi marszu do nich, oraz rubieże zabezpieczenia tych rejonów;
- stanowiska dowodzenia.

Tak przygotowana mapa robocza szefa wydziału operacyjnego, po jej uszczegółowieniu może stanowić graficzny plan likwidacji skutków uderzeń broni jądrowej.

Zadania oddziałom /pododdziałom/ oraz siłom i środkom przeznaczonym do prowadzenia akcji ratunkowo-ewakuacyjnej przekazuje się w formie zarządzeń, w miarę wyjaśniania sytuacji po wykonaniu uderzeń jądrowych przez nieprzyjaciela. W tym celu oprócz korzystania z technicznych środków łączności, co jednak nie zawsze będzie możliwe - należy posyłać oficerów do wykonawców, wykorzystując wszystkie dostępne w tym czasie środki transportu.

Kontrolę przebiegu likwidacji skutków organizuje szef sztabu z pomocą szefów rodzajów wojsk i służb, a o jej wynikach melduje dowódcy.

Załączniki - tylko do egz. Nr 1.

1. Schemat działania grupy ratunkowo-ewakuacyjnej w rejonie porażonym bronią jądrową.
2. Schemat działania grup ratunkowo-ewakuacyjnych.
3. Plan likwidacji skutków uderzeń bronią jądrową w natarciu BZ.

Załącznik nr 2

503

Bibliografia:

1. Zbiór prac Akademii Sztabu Generalnego 1/55/72 r.

2. Biuletyn Informacyjny Szt.Gen. Nr: 3/59/63r.; 1/41/64 r.; 1/41/69 r.; 4/109/70 r.; 4/109/72 r.; 2/116/74 r.

3. Myśl Wojskowa /tajna/ Nr: 2/68 r.; 3/67 r.; 2/68 r.; 2,4/70 r.; 1/71; 1,2,3/72 r.; 2/74 r.

8. Wstępna analiza wyników badań pracy organów dowodzenia dywizji /pułku/ w zakresie planowania- organizacji i kierowania oddziałami /pododdziałami/ w natarciu i obronie. /Ćwiczenie doświadczalne przeprowadzone z 11 DPanc pt. "RYŚ-74"/. Wydanie ASG.

rukowano w 4 egz.
. nr 1-4 - Bibl.Szkol.
. płk Godleś
.J.M. nr ks.masz.PF42
a 11.12.74r.

9. płk dypl. Karol Dideriko
Przedsięwzięcia inżynieryjne w zakresie likwidacji skutków jądrowych na obszarze kraju. Wyd. Wojsk. 016152/71, ASG

10. płk dypl. W. Fydorowych
Organizacja i zasady działania sił i środków pododdziałów inżynieryjnych w likwidacji skutków BMR w dywizji w natarciu. Skrypt. 05919/65 r. ASG.

11. płk dypl. Marian Madek
Zasady likwidacji skutków uderzeń BMR w operacji obronnej. Skrypt wyd. 016759/71, ASG

12. płk dr St. GRZMIL, płk dypl. T. KIEŁB
Organizacja obrony przed BMR w działaniach zaczepnych oddziałów
Skrypt. 016421/70 r. ASG

7. [illegible] zasady organizacji i prowadzenia akcji ratowniczej w rejonie przejścia granicy państwowej
Inst. Przy Sam. W-wa 1973 (PF 15970)

6. Regulamin Walki Wojsk drogowych (Batalion, kompania) Szt. Gen. 254/65 str. 43

4. Regulamin Walki Sił Zbrojnych (dywizja-pułk). Szk. Gen. 357/64

5. Instrukcja Obrona przed bronią masowego rażenia. Szk. Gen. 359/66

Egz. nr 1

[redacted]

Egz.nr.....

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DOWÓDZTWA WOJSK LĄDOWYCH Nr ewid. 504

Rozkaz bojowy ..... pz nr..... SD - ..../miejsce/.....
/data,godzina/ Mapa.... /skala/, wydanie.....19.....r.

1. W pasie natarcia pułku bronią się pododdziały .....BZ /NZ/ mając w pierwszym rzucie.... . Przedni skraj obrony:..... Wykryto w rejonie:

- .... - stanowisko bs "HJ" ;
- .... - około dywizjonu artylerii;
- .... - odwód w sile bcz;
- .... - SD ... BZ.

Liczę się z możliwością kontrataków npla z kierunku:

- ... -;
- ... ;

2. Na korzyść pułku dywizja bronią jądrową:

- w G - ... niszczy .... uderzeniem jądrowym w rejonie..... o mocy .... ;
- w G - ... obezwładnia.... uderzeniem jądrowym w rejonie .... o mocy ... i uderzeniem e/l LMSz w G - ... w rejonie ... .

W przodzie prowadzą działania bojowe pododdziały ... pz z zadaniem utrzymania rubieży ... do ... Po rozpoczęciu natarcia zgrupowaniem w sile ... niszczy npla w rejonie ... .

Na prawo ... bp ... pz naciera w kierunku .... niszczy npla w rejonie ... i opanowuje rubież ... po czym naciera w kierunku ... .

Linia rozgraniczenia: ..... .

Na lewo... pcz naciera w kierunku.... niszczy npla w rejonie ... i w zadaniu bliższym opanowuje rubież.... . Następnie naciera w kierunku ... .

Linia rozgraniczenia: ... .

3. ..... pz naciera w kierunku ..... , przełamuje obronę

507

npla na odcinku.... .

W zadaniu bliższym: współdziałając z ... niszczy pododdziały npla w rejonie .... i opanowuje rubież ... .

W zadaniu następnym: niszczy npla w rejonie:.... i podchodząc odwody na kierunku ..... i opanowuje rejon ... .

Kierunek dalszego natarcia ... .

Zadecydowałem: wykorzystując wyniki uderzeń jądrowych i ... atakiem z marszu ... bp przełamać obronę npla na odcinku ... rozbić ... npla i głównymi siłami opanować rejon ... .

Główne uderzenie wykonać w kierunku:

Ugrupowanie .... .

Drogi marszu:

- nr 1 ...

- nr 2 ...

Linia wyjściowa ...

Rubież rozwinięcia w kolumny kompanijne ... .

Rubież bezpieczeństwa ... .

4. Rozkazuję:

a/ ... bp z ... maszerować drogą nr ... wejść do walki z rubieży ... w kierunku ... . Przełamać obronę npla na odcinku ... we współdziałaniu z ... niszczyć npla w rejonie .... i opanować rubież ... .

Kierunek dalszego natarcia ... .

Punkt wyjściowy ... przekroczyć o ...

Punkt wyrównania ... przekroczyć o ...

Początek ataku ... .

Zabezpieczyć lukę z .... siłami ... , odpowiedzialny dowódca ...

Linia rozgraniczenia na lewo: ... .

Wspiera ... .

b/ ... bp z ... maszerować drogą nr ... , wejść do walki z rubieży ... w kierunku ... . Przełamać obronę npla na odcinku ....

506

we współdziałaniu z ... zniszczyć npla w rejonie ... i opanować ru
rubież ... .

Kierunek dalszego natarcia ... .

Punkt wyjściowy .... przekroczyć .... o... .

Punkt wyrównania ... przekroczyć o ... .

Początek ataku ... .

Zabezpieczyć lukę z ... siłami ... , odpowiedzialny dowódca

Wspiera .... .

c/ ... bp z ... jako drugi rzut pułku.

Maszerować drogą nr ... za ...

Być w gotowości wejścia do walki w rubieży ... w kierunku
.. z zadaniem zniszczyć npla w rejonie i opanować rubież ... ,
następnie nacierać w kierunku ... lub z rubieży ... w kierunku
.. z zadaniem zniszczyć npla w rejonie ... i opanować rubież
.. , następnie nacierać w kierunku ... .

Punkt wyjściowy ... przekroczyć o ... .

Punkt wyrównania ... przekroczyć o ... .

Wspiera ... .

d/ Artyleria ... /skład/.

Ogniowe przygotowanie natarcia ... .

Zadanie:

W okresie ogniowego przygotowania natarcia:

- obezwładnić npla w punktach oporu .... .
- obezwładnić artylerię i moździerze npla w rejonach ... .

.

.

.

- zniszczyć ogniem na wprost ... .

W okresie ogniowego wsparcia natarcia:

- wesprzeć natarcie do rubieży ... metodą ... ;
- wzbronić nplowi obsadzenia rubieży... ;
- wzbronić kontrataków npla z kierunków ...;

507

- zabezpieczyć wejście do walki ... ogniem ... .

SO - w rejonie ... .

Gotowość do otwarcia ognia ... .

e/ Bateria artylerii przeciwlotniczej.

Osłonić ...

f/ OPanc ... /skład/

Przesuwać się za ... w gotowości do odparcia kontrataków

ıpla z rubieży:

- nr 1 ...

- nr 2 ...

- nr 3 ...

g/ OInż ... /skład/.

Maszerować drogą nr ... za ... a następnie przesuwać

się za ... .

h/ OZR ... /skład/

W czasie marszu pułku utrzymać drogę nr ...

W czasie natarcia utrzymać drogę nr ...

i / Gotowość do wyjścia z rejonów wyjściowych ... .

5. SD w rejonie ... czynne od ... , kierunek przesunięcia

... ,

Meldunki przedstawiać o : ....

6. Zastępcy:

- dowódca ...

- dowódca ...

SZEF SZTABU .... pz

.. /stopień, imię, nazwisko/

DOWÓDCA ... pz

... /stopień, imię, nazwisko/

ykonano w 4 egz

yk.ppłk T.Blok
ruk MK.dnia 18.12.74r
z.wyk.pf 139

Egz. nr 1

[redacted]
Egz.pojedyńczy

BIBLIOTEKA SZKOŁY [illegible]
[illegible]

506

DOWÓDCA ... bp

Rozkaz bojowy ... pz nr ... SD - ... /miejsce/. ...
/data, godzina/. Mapa ... /skala/ , wydanie ... 19.... r

1. W pasie natarcia pułku bronią się pododdziały.... BZ /NZ/
Przedni skraj obrony ... .
Wykryto w rejonie ...
- ... - około baterii artylerii;
- ... - odwód w sile dwóch kp z czołgami;
- ... - SD ... bp.
Licze się z możliwością kontrataków npla z kierunków:
- ... ;
- ... ;

2. ... pz naciera w kierunku ... , przełamuje obronę npla na odcinku ... .
W zadaniu bliższym: współdziałają z ... niszczy pododdziały npla w rejonie ... i opanowuje rubież ... .
W zadaniu następnym: niszczy podchodzące odwody na kierunku ... i opanowuje rejon ... , po czym naciera w kierunku ... .
Zdecydowałem: wykorzystując wyniki uderzeń jądrowych i ... atakiem z marszu ... bp przełamać obronę npla na odcinku ... i rozbić npla w rejonie ... . Następnie wprowadzając do walki ... rozbić podchodzące odwody npla na kierunku ... i głównymi siłami opanować rejon ... .
Główne uderzenie wykonać w kierunku ... Ugrupowanie ... .

3. ... bp z ... wejść do walki z rubieży ... w kierunku ...
Przełamać obronę npla na odcinku ... , we współdziałaniu z ... zniszczyć npla w rejonie ... i opanować rubież... .
Kierunki dalszego uderzenia ... . [redacted]

509

Droga marszu ... .

Punkt wyjściowy ... przekroczyć o ... .

Punkt wyrównania ... przekroczyć o ... .

Rubież bezpieczeństwa ... .

Wspiera ... .

4. W pasie natarcia batalionu :

- w G - ... uderzeniem jądrowym o mocy ... obezwładniona jest artyleria npla w rejonie ... .

W przodzie bronią się pododdziały ... pz z zadaniem utrzymania rubieży ... do ... .

Na prawo ... bp ... pz naciera w kierunku ... , niszczy npla w rejonie i opanowuje rubież ... po czym naciera w kierunku ... .

Linia rozgraniczenia: ... .

Na lewo ... kcz ... pcz naciera w kierunku ... , niszczy npla w rejonie .... i opanowuje rubież ... , po czym naciera w kierunku ... .

Linia rozgraniczenia: ... .

Lukę z ... zabezpiecza ....

5. SD ... pz od G - ... w rejonie, kierunek przesunięcia ... .

Początek ataku ... gotowość ognia artylerii ... .

Gotowość do wyjścia z rejonu wyjściowego ... .

Meldunki przedstawia o ... .

6. Zastępcy:

- dowódca .....
- dowódca .....

DOWÓDCA .... pz

... /stopień, imię, nazwisko/

Wykonano w 4 egz.

ppłk T.Blok
MK. dnia 18.12.74r.
wyk. pf 140

13.10 Rozkaz bojowy DZ do natarcia z rejonu wyjściowego położonego w głębi

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA
Nr inw. 74/059
474/025

TAJNE
Egz.nr 1.

ROZKAZ BOJOWY .... DZ nr ... . SD - ... /miejsce/. ... /data, godz./.

Mapa ... /skala/, wydanie ... 19 ... r.

1. W pasie natarcia ... DZ przechodzą do obrony oddziały ... DZ ... /przynależność wojsk/ w sile około ... .

Przedni skraj obrony ..., ..., ...

Stwierdzono:

- środki napadu jądrowego ... /nazwa środków/ w rejonach: ..., ..., ..., ..., ..., ...;
- zgrupowanie wojsk w sile do ... w rejonie: ... .

Należy liczyć się z silną obroną nieprzyjaciela na rubieżach: ..., ..., ..., ..., ...;

Istnieje możliwość wykonania przez nieprzyjaciela kontrataków z kierunków:

- odwodu ... DZ - ..., ...;
- odwodu ... DZ - ..., ...;
- odwodu ... KA - ..., ...

2. Na korzyść ... DZ ... A wykonuje uderzenia jądrowe na odwód ... DZ rakietą o mocy ... kt oraz na odwód ... KA dwiema rakietami o mocy ... i ... kt.

Na prawo ... pz naciera w kierunku ..., ..., w zadaniu bliższym opanowuje rubież ..., ...,. W zadaniu następnym opanowuje rejon /rubież/ ..., ..., ...

511

Kierunek dalszego natarcia ..., ...

Linia rozgraniczenia: ..., ..., /wył/ ... .

Na lewo ... pz /... DZ/ naciera w kierunku ..., ..., w zadaniu bliższym opanowuje rubież ..., ... W zadaniu następnym opanowuje rejon /rubież/ ..., ..., ...

Kierunek dalszego natarcia ..., ...

Linia rozgraniczenia: ..., ..., /wył./ ... .

W przodzie ... pz /81 DZ/R/ od świtu ... zabezpiecza wejście do walki ... pz i ... pcz /... DZ/.

3. ... DZ z ... /środki wzmocnienia/ o świcie ... /data/ naciera wykonując główne uderzenie w kierunku ..., ... Jedną rakietą jądrową niszczy baterię "HJ". Trzema uderzeniami jądrowymi i jedną rakietą chemiczną oraz uderzeniem trzech pułków w pierwszym rzucie rozbija główne siły ... DZ. Następnie dwiema rakietami jądrowymi i wprowadzonym do walki ... pcz, współdziałając z ... pz /... DZ/, rozbija odwody ... DZ i w zadaniu bliższym opanowuje rubież ..., ...

W zadaniu dnia uderzeniem jednej rakiety jądrowej i jednej rakiety chemicznej, dwóch pz i jednego pcz oraz działaniem śmigłowcowego desantu taktycznego ... w rejonie ..., ..., ... współdziałając z ... DZ, rozbija odwody ... KA i do końca dnia opanowuje rubież ..., ...

Drogi marszu:

nr 1 - ..., ..., ... ;

nr 2 - ..., ..., ... ;

Linia wyjściowa ..., ...

Rubież rozwinięcia pułków w kolumny batalionowe ..., ...

Rubież bezpieczeństwa ..., ..., ...

512

4. R O z k a z u j ę :

a/ ... pz z ... /środki wzmocnienia/ wejść do walki z rubieży ..., ... Kierunek natarcia ..., ...

Zadanie bliższe: zniszczyć nieprzyjaciela w rejonie ..., ..., ... i opanować rubież ..., ...

Zadanie następne: współdziałając z ... pcz, pokonać obronę nieprzyjaciela na rubieży ..., ... i opanować rejon ..., ..., ...

Kierunek dalszego natarcia ..., ...

Droga marszu - nr ... .

Linię wyjściową przekroczyć czołem sił głównych o ... ; rubież rozwinięcia w kolumny batalionowe o ... .

Atak o ...

Wspiera ...

Linia rozgraniczenia na lewo: ..., ..., ...

b/ ... pz z ... /środki wzmocnienia/ wejść do walki z rubieży: ..., ... ś Kierunek natarcia ..., ...

Zadanie bliższe: zniszczyć nieprzyjaciela w rejonie ..., ..., ... i opanować rubież ..., ...

Zadanie następne: współdziałając z ... pcz, pokonać opór nieprzyjaciela na rubieży ..., ... i opanować rejon ..., ..., ...

Kierunek dalszego natarcia ..., ...

Droga marszu - nr ... .

Linię wyjściową przekroczyć czołem sił głównych o ...; rubież rozwinięcia w kolumny batalionowe o ... .

Atak o ...

Wspiera ...

Linia rozgraniczenia na lewo: ..., ..., /wył./ ... .

c/ ... pz /bez 2 bp/ z ... /środki wzmocnienia/ uderzeniem w kierunku ..., ..., we współdziałaniu z ... pz rozbić ... bpz i w zadaniu bliższym opanować rubież /rejonu/ ..., ..., ...

513

W zadaniu następnym we współdziałaniu z ... pz /... DZ/ zniszczyć nieprzyjaciela w rejonie i wyjść na rubież ..., ... i nie dopuścić do uderzenia nieprzyjaciela w kierunku ..., ...

d/ ... pcz z ... /środki wzmocnienia/ - drugi rzut dywizji. Przesuwać się drogą nr ..., a następnie w kierunku ..., ... w gotowości wejścia do walki z rubieży ..., ...

Zadanie bliższe: uderzeniem w kierunku ..., ... współdziałając z ... pz i ... pz pokonać obronę nieprzyjaciela na rubieży ..., ... oraz wykorzystując działanie taktycznego desantu powietrznego w rejonie ..., ..., ... opanować rubież ..., ...

Kierunek dalszego natarcia ..., ...

Linię wyjściową przekroczyćo ...

Z chwilą wejścia do walki podporządkowuje się ... .

e/ ... bp z ... pz - taktyczny desant powietrzny.

Zadanie: lądować w rejonie ..., ..., ..., zniszczyć nieprzyjaciela w rejonie lądowania i utrzymać go do podejścia sił głównych dywizji.

Rejon wyjściowy ..., ..., ..., ...

Gotowość do załadowania ... .

f/ ... drt o /czas wykonania/ wykonać dwa uderzenia rakietami jądrowymi o mocy ... kt na ... w rejonie ..., ..., ... oraz jedno uderzenie o mocy ... kt na ... w rejonie ..., ..., ..., wszystkie wybuchy powietrzne.

W toku natarcia być w gotowości do rażenia odwodów dywizyjnych i korpuśnych nieprzyjaciela.

Rejon stanowisk startowych ..., ..., ...

Droga marszu ..., ..., ...

Gotowość do wykonania uderzeń ... .

574

g/ Artyleria

Ogniowe przygotowanie natarcia ... /czas trwania i zadania/.

W ogniowym wsparciu natarcia ... /metoda OWN oraz zadania/.

DGA - ... /skład/.

Droga marszu - nr ... .

Rejon SO ..., ..., ...

Gotowość do otwarcia ognia ... /termin/.

h/ OPpanc - ... /skład/, do ... ześrodkować się w rejonie ..., ..., ... Wziąć udział w ogniowym przygotowaniu natarcia.

W czasie natarcia przesuwać się w kierunku ..., ... w gotowości do zwalczania czołgów nieprzyjaciela na kierunkach: ..., ..., ..., ... z rubieży:

- nr 1 - ..., ... ,
- nr 2 - ..., ...
- nr 3 - ..., ...
- nr 4 - ..., ...
- nr 5 - ..., ...

i/ Wojska OPL:

Osłonić siły główne na drogach marszu nr ... oraz rozwinięcie wojsk dywizji do natarcia w rejonie ..., ..., ... W toku natarcia wysiłek skupić do osłony sił głównych na kierunku ..., ... oraz osłonie wprowadzenia do walki ... pcz, załadowanie taktycznego desantu powietrznego oraz forsowania rz. ... przed nalotami lotnictwa nieprzyjaciela z małych i średnich wysokości.

i/ Lotnictwo

W ogniowym przygotowaniu natarcia wysiłkiem ... eskadrolotów LMSz obezwładnić artylerię nieprzyjaciela na SO w rejonie

515

..., ..., ...

W przygotowaniu lądowania desantu wysiłkiem ... eskadrolotów LMSz zabezpieczyć lądowanie i działanie śmigłowcowego desantu taktycznego.

k/ Wojska inżynieryjne:

- bsap /bez .../ wykonać ... przejścia w polach minowych na kierunku działania ... pz oraz zabezpieczyć przeprawy przez rz. ... w rejonie ..., ..., ...

- OZR - ... /skład/ utrzymywać drogę ... ;

- OZap - ... /skład/ maszerować drogą ... w gotowości do minowania rubieży OPpanc.

l/ Wojska chemiczne:

- skupić główny wysiłek rozpoznania na kierunku /rubieży/ ..., ...

- zapewnić likwidację skażeń na korzyść ... pz na kierunku /na rubieży, w rejonie/ ..., ..., ...

Gotowość obrony przed skażeniami ... .

m/ Gotowość wojsk do wyjścia na rubież ataku - ... /termin/.

5. SD od ... /termin/ - w rejonie ...;

Kierunek przesunięcia ..., ..., ... WSD od ... /termin/ - w rejonie ... .

Meldunki przedstawiać o:

- gotowości do wykonania zadania;

- rozpoczęciu działań;

- wykonaniu zadań.

6. Zastępcy: ... .

SZEF SZTABU ... DZ

... /stopień,imię i nazwisko/

DOWODCA ... DZ

... /stopień,imię i nazwisko/

Wykonano w 4 egz.

Egz.nr 1-4 Bibl.Szkol.
Wyk.płk GALECKI
Druk.K.L.
Nr 059

5/6

13.11. Rozkaz bojowy DZ dla pułku do natarcia z rejonu wyjścio-
wego położonego w głębi

74/058
4744/024

~~T A J N E~~

Egz.nr 1.

DOWODCA ... pz

ROZKAZ BOJOWY ... DZ nr ... . SD - ... /miejsce/. ... /data,godz./.

Mapa ... /skala/, wydanie ... 19 ... r.

1. W pasie natarcia ... DZ prowadzą działania bojowe od-
działy ... DZ ... /przynależność/ w sile ... . Styk między
brygadami ..., ...

Stwierdzono odwody:

- ... DZ w sile ... w rejonie ..., ..., ...
- ... DZ w sile ... w rejonie ..., ..., ...

Należy liczyć się z silną obroną nieprzyjaciela na ru-
bieżach: ..., ..., ..., ...

Istnieje możliwość wykonania przez nieprzyjacielaa kontr-
ataków z kierunków:

- odwodu ... BZ - ..., ...
- odwodu ... DZ - ..., ...

2. ... DZ o świcie ... naciera wykonując główne uderzenie
w kierunku ..., ... Trzema uderzeniami jądrowymi i jedną ra-
kietą chemiczną oraz uderzeniem ... pz w pierwszym rzucie
rozbija główne siły ... DZ. Następnie dwiema rakietami jądrowymi
i wprowadzeniem do walki ... pcz, współdziałając z ... pz
/... DZ/, rozbija odwody ... DZ i w zadaniu bliższym opanowuje
rubież ..., ..., ..., ...

W zadaniu dnia uderzeniem jednej rakiety jądrowej i

517

jednej rakiety chemicznej, ... pz i ... pcz oraz działaniem śmigłowcowego desantu taktycznego ... w rejonie ..., ..., ... współdziałając z ... DZ, rozbija podchodzące odwody i do końca dnia opanowuje rubież ..., ..., ..., ...

3. ... drt o ... /czas wykonania/ wykonuje dwa powietrzne uderzenia rakietami jądrowymi o mocy ... kt na ... w rejonie ..., ..., ...

Artyleria: - ogniowe przygotowanie natarcia ... /czas trwania i zadania/. W ogniowym wsparciu natarcia ... /metoda OWN oraz zadania/.

OPpanc ... DZ bierze udział w ogniowym przygotowaniu natarcia z rubieży ..., ... w czasie natarcia przesuwa się w kierunku ..., ... w gotowości do zwalczania czołgów nieprzyjaciela na kierunku ..., ... z rubieży:

- nr 1 - ..., ...;
- nr 2 - ..., ...

Lotnictwo w ogniowym przygotowaniu natarcia wysiłkiem ... eskadrolotów LMSz obezwładnia artylerię nieprzyjaciela na SO w rejonie ..., ..., ...

Na prawo ... pz naciera w kierunku ..., ... w zadaniu bliższym opanowuje rubież ..., ...

W zadaniu następnym opanowuje rejon /rubież/ ..., ..., ...

Kierunek dalszego natarcia ..., ...

Linia rozgraniczenia: ..., ..., ...

Na lewo ... pz naciera w kierunku ..., ..., w zadaniu bliższym opanowuje rubież ..., ..., ...

W zadaniu następnym opanowuje rejon /rubież/ ..., ..., ...

Kierunek dalszego natarcia ..., ...

Linia rozgraniczenia: ..., ..., /wył./ ..., ...

518

W przodzie ... pz 91 DZ /R/ zabezpiecza wejście do walki ... pz.

4. ... pz z ... /środki wzmocnienia/ wejść do walki z rubieży ..., ... Kierunek natarcia ..., ...

Zadanie bliższe: zniszczyć nieprzyjaciela w rejonie ..., ..., ... i opanować rubież ..., ...

Zadanie następne: współdziałając z ... pcz, pokonać obronę nieprzyjaciela na rubieży ..., ... i opanować rejon ..., ..., ...

Kierunek dalszego natarcia ..., ...

Droga marszu: ..., ..., ..., ...

Linię wyjściową ... przekroczyć czołem sił głównych o ..., rubież rozwinięcia pułku w kolumny batalionowe ... o ...

Atak o ...

Wspiera ...

SD od ... /termin/ - w rejonie ... .

Gotowość do wyjścia na rubież ataku - ... /termin/.

Meldunki przedstawiać o:

- gotowości do wykonania zadania;
- rozpoczęciu działań;
- wykonaniu zadań.

5. Zastępcy: ..., ...

SZEF SZTABU ... DZ
... /stopień,imię i nazwisko/

DOWODCA ... DZ
... /stopień,imię i nazwisko/

Wykonano w 4 egz.
Egz.nr 1-4 Bibl.Szkol.
Wyk. T. GALECKI
Druk.K.L.
Nr 038

519

[redacted]

Egz.nr ...1

BIBLIOTEKA SZKOLENIOWA DZ III
474/960
Rewid.
474/026

13.1. L E G E N D A

do decyzji dowódcy ... DZ /wariant/

1. OCENA NIEPRZYJACIELA

... przechodzi do obrony na rubieży: ..., ..., ... mając w czołowych punktach oporu do ... /ilość/ bpz z ... .

Obiekty /cele/ dla broni jądrowej i chemicznej:

- wykryte wyrzutnie "HJ" w rejonie ..., ..., ...
- odwód ... DZ w rejonie ..., ..., ...
- SD ... DZ w rejonie ..., ..., ...

Nieprzyjaciel może:

a/ do rana ... /data/ na osiągniętej rubieży zorganizować obronę skupiając główny wysiłek w rejonie ..., ..., ..., ...

b/ w toku natarcia ... DZ wykonać kontrataki w kierunku:

- ... - ... - w sile batalionu czołgów;
- - ... - ... - w sile brygady pancernej /.../;
- ... - ... w sile brygady zmechanizowanej, którą - w wypadku niekorzystnej dla nieprzyjaciela sytuacji - może przejść do obrony rubieży :..., ..., ..., ..., ..., ...

c/ bronią masowego rażenia i lotnictwem wykonać uderzenie na ugrupowanie dywizji w rejonach: ..., ..., ..., ..., ..., ...

2. ZAMIAR DZIAŁAN BOJOWYCH

Jedną rakietą jądrową zniszczyć baterie "HJ". Trzema uderzeniami jądrowymi i jedną rakietą chemiczną oraz uderzeniem trzech pułków w pierwszym rzucie rozbić główne siły ... BZ.

520

Następnie dwiema rakietami jądrowymi, jedną rakietą chemiczną i wprowadzeniem do walki ... pcz, współdziałając z ... pz /... DZ/, rozbić odwody ... DZ/NZ/ i opanować rubież: ..., ..., ..., ...

W zadaniu dnia uderzeniem jednej rakiety jądrowej i jednej rakiety chemicznej, dwóch pz i jednego pcz oraz działaniem śmigłowcowego desantu taktycznego ... / ... pz w rejonie ..., ..., ..., współdziałając z ... DZ, rozbić odwody ... KA nieprzyjaciela i do końca dnia opanować rubież: ..., ..., ...

Główne uderzenie wykonać w kierunku: ..., ..., ...

Ugrupowanie w dwa rzuty: w pierwszym rzucie trzy pz, w drugim - pcz.

Elementy ugrupowania / Siły i środki	pz	pz	pz	pcz	DGA	OP-panc	Wojska OPL	OZap	OZR	OInż.	Odwód chem.	Dyspozycja
pa /bez 1 i 2 da/												
drt												
dar												
ABAA /bez 1 i 2 da/												
dappanc												
paplot												
Kchem												
bsap												

25

Wyszczególnienie	3 kt	10 kt	20 kt			chemiczna
Przydzielony limit						
Stan na ... /godz/ ... /data/						
Planowany dowóz:						
- do ... /godz/ ... /data/						
- do ... /godz/ ... /data/						
- do ... /godz/ ... /data/						
- do ... /godz/ ... /data/						
Podział w/g zadań:						
a/ zadanie bliższe ... DZ						
- ogniowe przygotowanie						
- obezwładnienie odwodów						
- obezwładnienie SD ... DZ						
b/ Zadanie dnia:						
- obezwładnienie odwodów ... KA						
- rezerwa						

32

5. WYKORZYSTANIE LOTNICTWA

Limit, zadania	Rodzaj i ilość lotnictwa				
	LMSz	LMB			Ogółem
Limit na dzień ... /data/					
Zadania:					
- zwalczanie środków przenoszenia BMR i artylerii					
- zwalczanie odwodów ... BZ i ... DZ					
- zwalczanie odwodów 1 KA npla					
- przygotowanie lądowania desantu taktycznego					

Wyszczególnienie	Bez uwzględnienia strat własnych uderzeń					BMR			
	BMR								
	Wojska własne	Nieprzyjaciel	Stosunek sił	Uwzględniono w wojskach własnych	Uwzględniono w wojskach nieprzyjaciela	Wojska własne	Nieprzyjaciel	Stosunek sił	Uwzględniono straty w wojskach nieprzyjaciela
ilość ludzi									
bp /kp/									
czołgi									
art.do ognia pośred.									
czołgi i środki ppanc									
b/ na głębokość zadania bliższego na kierunku głównego uderzenia /odcinka przełamania/									
ilość ludzi									
bp /kp/									
czołgi									
art.do ognia pośred.									
czołgi i środki ppanc									
c/ na głębokość zadania bojowego w całym pasie natarcia									
Ilość ludzi									
bp /kp/									
czołgi									
art.do ognia pośred.									
czołgi i środki ppanc									

- Gotowosc artylerii do otwarcia ognia ... /godz/ .

8. DOWODZENIE

a/ sygnały

Treść /rodzaj/	Powiadamiania			dowodzenia		
	telefon	radio	świetlny	telefon	radio	świetlny
Uprzedzenie o własnych uderzeniach jądrowych						
Zagrożenie z powietrza						
Skażenie środkami BMR						
Oznaczenie własnych wojsk						
Atak						
Ogniowe przygotowanie natarcia						
Wyłowanie ognia artylerii						
Przerwanie ognia artylerii						

b/ Stanowiska dowodzenia

WSD - ... /miejsce/, czynne od ... /godz, data/

SD - ... /miejsce/ czynne od ... /godz,data/

Kierunek zmiany SD - ..., ..., ...

S2-

Srodki materiałowe	Stan na .../data/			Dowóz do norm przed walką; terminy, podział						Robocizna			
	Ogółem	Z tego w		Ogółem	do ...	do ...	do ...	do ...	do ...	Z tego do		Okres przygotowawczy	Podczas natarcia
		Oddział gospodarczy	DPZ							Oddział gospodarczy	DPZ		
amunicja strzelecka													
amunicja artyleryjska													
amunicja moździerzowa													
amunicja czołgowa													
olej napędowy													
benzyna													
żywność													
ppiech													
pczołg													

Wykonano w 4 egz.

Egz.nr 1-4 Bibl.Szkol.
Wyk.płk T. GALECKI
Druk.K.L.
Nr 057

926

BIBLIOTEKA WOJSKOWA Nr III
ASG IM. GEN. BR. K. ŚWIERCZEWSKIEGO
I/74/964

13.2. L E G E N D A

do planu współdziałania ... DZ w natarciu

Zadania	Czas wykonania zadania		Cel działania	Możliwe przeciwdziałanie nieprzyjaciela oraz działanie wojsk własnych
	od ...	do ...		
1	2	3	4	5
1. Walka o zapewnienie swobody przesunięcia ... dywizji na rubież ataku i wywalczenie przewagi w ogniowym przygotowaniu ataku	G - ...	G - ...	Zapewnić zorganizowane i terminowe przesunięcie oddziałów /poddziałów/ dywizji na rubież ataku oraz skuteczne obezwładnienie obrony nie - przyjaciela.	- W wypadku utworzenia przez nieprzyjaciela stref skażeń i zakażeń na planowanych drogach marszu, przesunięcie dywizji dokonywać po zapasowych drogach marszu nr 1 i 2; - itd.

S27

1	2	3	4	5
2, Atak i wykonanie zadania bliższego dywizji	od "G"	do G+ ...	Zniszczyć na przednim skraju główne siły ... BZ /... DZ/, współdziałając z prawym sąsiadem ... pz /8 DZ/, rozbić odwody ... DZ oraz stworzyć dogodne warunki na wprowadzenie do walki ... pcz.	- ogniem ... dywizjonów artylerii oraz OPpanc ... DZ i ... DZ obezwładnić na przednim skraju czołowe punkty oporu ... BZ w rejonach ... ; - w "G"-0.01 artyleria przechodzi do ogniowego wsparcia natarcia metodą ... do rubieży ...; - itd.

1	2	3	4	5
3. Wykonanie zadania dnia.	od G+ ...	do G+ ...	Współdziałając z ... pz /11 DZ/ rozbić odwody korpuśne nieprzyjaciela, wysadzić śmigłowcowy desant taktyczny w rejonie ..., z marszu sforsować rz. ... a następnie opanować rubież zadania dnia w gotowości do dalszych działań w kierunku: ...	- ... drt wykonuje ... uderzenia rakietami jądrowymi niszcząc zgrupowanie nieprzyjaciela w rejonie ... ; - kontratak nieprzyjaciela odpierać siłami ... z rubieży: ...; - itd.

SZEF SZTABU 7 DZ

... /stopień, imię i nazwisko/

Wykonano w 4 egz.

Egz.nr 1-4 Bibl.Szkol.
Wyk.płk T. GALECKI
Druk.K.L.
Nr 056

S-25

Nr ewid. 1176/68
BIBLIOTEKA WOJSKOWA
IM. GEN. BR. K. ŚWIERCZEWSKIEGO

płk Piwo

~~Tryb I N P~~

Egz.nr...

539

ZARZĄDZENIE O OBRONIE PRZECIWLOTNICZEJ ... DZ/DPanc/ nr ... PK OPL ... /miejsce/ ... /data, godzina/. Mapa ... /skala/, wydanie ... 19... r.

Na wojska i obiekty dywizji może działać taktyczne lotnictwo myśliwskie grupami po ... /ilość/ samolotów typu ... z ... wysokości stosując ... /wymienić środki rażenia/. Szczególnie intensywnej działalności lotnictwa przeciwnika należy oczekiwać w czasie .... /wymienić okresy/.

Lotnictwo sił lądowych może wykonywać uderzenie na ... /wymienić obiekty/ głównie ... /wymienić rejon lub okres/ śmigłowcami typu ... uzbrojonymi w ... /wymienić środki rażenia/ z ... /wymienić przedział wysokości.

Najbliższe lotniska przeciwnika znajdują się w rejonie . . . /miejscowość, współrzędne/. Możliwy czas dolotu ... /ilość/ minut. Główny kierunek nalotów ... /podać wg stron świata/.

Wojska i obiekty dywizji osłaniają:

- ... /numer/ prplot od ... /godzina, data/ z SO w rejonie ... /miejscowości, współrzędne/;
- ... /numer/ paplot od ... /godzina, data/ osłania ... /obiekt/ w czasie ... /podać okres/ z SO w rejonie: ... /miejscowości, współrzędne/ i jest w gotowości do osłony ... /obiekt/ w czasie ... /podać okres/ z rejonu ... /miejscowości, współrzędne/;
- ... /numer/ bplot rozwinięta w rejonie ... /miejscowość, współrzędne/ - lotnictwo myśliwskie od ... /godzina, data/ do ... /godzina, data/ dyżuruje w strefie:... /miejscowości, współrzędne/ na wysokości ... m. wysiłkiem ... /ilość/ samolotów ... /typ/;
- RPW ... /numer/ rozwinięty ... /miejscowość, współrzędne/ melduje na kierunku radiowym nr ...;
- RSWP ... /numer/ rozwinięta ... /miejscowość, współrzędne/ melduje na kierunku radiowym nr ...;
- ... /numer/ kdr rozwija o ... /godzina, data/ RSWP ... /numer/ w rejonie /miejscowość, współrzędne/; RSWP ... /numer/ o ... godzina, data/ w rejonie ... /miejscowość, współrzędne/;
- RSWP - ... /numer/ paplot rozwinięta od ... /godzina, data/ w rejonie /miejscowość, współrzędne/ melduje o sytuacji powietrznej na kierunku radiowym nr ... .

Ostrzeganie wojsk o zagrożenie z powietrza prowadzone jest w sieci radiowej nr ... .

Dowódca dywizji rozkazał:

1. Środki OPL pułków wykorzystać następująco:
   - ... /numer/ pz /pcz/ rozwinąć ... /numer/ bplot w rejonie ... /miejscowość, współrzędne/ i być w gotowości do osłony ... /obiekt/ w czasie ... /okres/.

   Do walki z samolotami i śmigłowcami działającymi na ... /podać przedział/ wysokościach utrzymać w czasie ... /okres/ nie mniej niż ... /ilość/ plutony w gotowości do natychmiastowego otwarcia ognia. Do czasu rozpoczęcia ataku mieć w gotowości bojowej nie mniej niż ... /ilość/ środków obrony przeciwlotniczej w pułkach pierwszego rzutu, a w pułkach drugiego rzutu - ... /ilość/. Podczas podchodzenia do rubieży ataku i wejścia do walki mieć w gotowości bojowej nr ... /numer/... /ilość/ środków. Do gotowości bojowej nr ... po otrzymaniu danych o nieprzyjacielu powietrznym i na rozkaz z PK OPL dywizji

2. Rozpoznanie radiotechniczne nieprzyjaciela powietrznego w oddziałach prowadzić własnymi środkami. Przy SD oddziałów i pododdziałów posiadać posterunki obserwacji wzrokowej. Pasy rozpoznania pułków ... /ilość/ km w prawo i w lewo od linii rozgraniczenia.

   Sektory obserwacji:
   - ... /numer/ bplot - ... /wartość w stopniach/, azymut ... /wartość w tysięcznych/.

   Na sygnał ... /hasło/ meldować o celach powietrznych w sieci radiowej meldowania.

3. Do chwili rozpoczęcia ataku pododdziały obrony przeciwlotniczej prowadzą ogień wyłącznie do celów zagrażających bezpośrednio obiektom, a następnie od wysokości ... m bez żadnych ograniczeń do wszystkich obiektów powietrznych nierozpoznanych jako samoloty, natomiast powyżej wyłącznie do rozpoznanych celów powietrznych.

4. Informacje o przelotach własnego lotnictwa przyjmować w sieci dowodzenia dywizji i w sieci dowodzenia OPL. Korytarz przelotów własnego lotnictwa na prawo: ... /miejscowość, współrzędne/,na lewo ... /miejscowość, współrzędne/.

   Dla zapewnienia bezpieczeństwa działania lotnictwa myśliwskiego, ogień przerywać po zbliżeniu się własnych samolotów na odległość

549

mniejszą niż 2000 m oraz gdy własne samoloty znajdują się na osi strzelania: bateria - cel i na jej przedłużenie.

5. Pułkom przydziela się ... /ilość/ jo rakiet przeciwlotniczych i ... /ilość/ jo amunicji dla artylerii przeciwlotniczej. Nienaruszalny zapas: rakiet przeciwlotniczych ... /ilość/ jo; amunicji dla artylerii przeciwlotniczej ... /ilość/ jo.

6. Marsz oddziałów wykonać z maksymalnym rozśrodkowaniem. Nie dopuścić do zniszczenia kolumn w czasie ... /okres/ w rejonach ... /miejscowość, współrzędne/. Ograniczyć do niezbędnego minimum ruch w rejonie rozmieszczenia tyłów.

7. Sygnaty:
   - alarm lotniczy:
     - ogłoszenie - ... /hasło/;
     - odwołanie - ... /hasło/;
     - zezwolenie na prowadzenie ognia ... /hasło/;
     - zakaz prowadzenia ognia ... /hasło/;
     - ja swój samolot - w dzień: ...
       - w nocy: ...

8. PK OPL dywizji rozwinięty na SD ... /numer/ DZ /DPanc/, czynny od ... /godzina, data/.
   Dane o działalności lotnictwa nieprzyjaciela i środków OPL ujmować w meldunkach okresowych przysyłanych na SD dywizji.

SZEF OPL ... DZ/DPanc/

stopień,imię i nazwisko/

SZEF SZTABU ...DZ/DPanc/

.../stopień,imię i nazwisko/

549

mniejszą niż 2000 m oraz gdy własne samoloty znajdują się na osi strzelania: bateria - cel i na jej przedłużenie.

5. Pułkom przydziela się ... /ilość/ jo rakiet przeciwlotniczych i ... /ilość/ jo amunicji dla artylerii przeciwlotniczej. Nienaruszalny zapas: rakiet przeciwlotniczych ... /ilość/ jo; amunicji dla artylerii przeciwlotniczej ... /ilość/ jo.

6. Marsz oddziałów wykonać z maksymalnym rozśrodkowaniem. Nie dopuścić do zniszczenia kolumn w czasie ... /okres/ w rejonach ... /miejscowość, współrzędne/. Ograniczyć do niezbędnego minimum ruch w rejonie rozmieszczenia tyłów.

7. Sygnaty:
   - alarm lotniczy:
     - ogłoszenie - ... /hasło/;
     - odwołanie - ... /hasło/;
     - zezwolenie na prowadzenie ognia ... /hasło/;
     - zakaz prowadzenia ognia ... /hasło/;
     - ja swój samolot - w dzień: ...
       - w nocy: ...

8. PK OPL dywizji rozwinięty na SD ... /numer/ DZ /DPanc/, czynny od ... /godzina, data/.
   Dane o działalności lotnictwa nieprzyjaciela i środków OPL ujmować w meldunkach okresowych przysyłanych na SD dywizji.

SZEF OPL ... DZ/DPanc/ SZEF SZTABU ...DZ/DPanc/

/stopień,imię i nazwisko/ .../stopień,imię i nazwisko/

w natarciu /obronie/

1. Wnioski z oceny środków napadu powietrznego nieprzyjaciela

Siły powietrzne	Rodzaj lotnictwa	Skład grup, typu samolotów	Wysokość działania /m/	Główny kierunek nalotów	Sposoby wykonania uderzeń	Środki rażenia	Sposoby pokonania OPL	Okresy wzmożonej działalności
	Lotnictwo rozpoznawcze	.../ilość/ .../typ/	...	.../miejscowość/ .../miejscowość/				
	Taktyczne lotnictwo myśliwskie	.../ilość/ .../typ/	...	.../wg stron świata	.../rodzaj nalotu/			
	Lotnictwo sił lądowych	.../ilość/ .../typ/	...	.../wg stron świata	.../rodzaj ataku/			

522

531

Zamiar obrony przeciwlotniczej

Główny wysiłek obrony przeciwlotniczej skupia się:
- do czasu rozpoczęcia do osłony ... /obiekt/ w czasie ... /okres/ przed nalotami z kierunku ... /wg stron świata/ z ... /przedział/ wysokość;
- w czasie wykonywania zadania bliższego do osłony ... /obiekt/ w czasie ... /okres/;
- w czasie wykonywania zadania dnia do osłony ... /obiekt/ w czasie ... /okres/ przed nalotami z kierunku ... /wg stron świata/ z ... /przedział/ wysokość.

Organizacja obrony przeciwlotniczej

a/ Organizacja rozpoznania i ostrzegania

W prowadzeniu rozpoznania radiolokacyjnego udział biorą:
- w rejonie wyjściowym : RSWP ,,, /numer/, RSWP ... /numer/ paplot;
- na rubieży wprowadzenia do walki sił głównych ... /numer/ DZ /DPanc/ RSWP ... /numer/, RSWP ... /numer/; RSWP /numer/ paplot;
- w czasie forsowania rzeki ... /nazwa/ RSWP ... /numer/;
- na rubieży zadania dnia RSWP ... /numer/.

Pasy obserwacji pułków: ... km w prawo i w lewo od linii rozgraniczenia.

Sektory obserwacji: ... /numer/ paplot ... /wartość w stopniach/
- azymut ... /wartość w tysięcznych;
... /numer/bplot ... /wartość w stopniach/
azymut ... /wartość w tysięcznych/.

Źródła danych o sytuacji powietrznej i ostrzeganie wojsk					
Zasadnicze		Zapasowe			Ostrzeganie
RSWP ... /numer/ DZ/DPanc/	PRT ... /numer/ Armii	RSWP ... /numer/ paplot	RSWP ... /numer/ DZ/DPanc/		PK OPL ... /numer/ DZ

	/obiekt/	... /numer/ DZ /DPano/	.../numer/ pz /poz/		rzeki... /numer/
Baterie S-60					
Plutony ZSU-23-4					
Plutony STRZAŁA-1					
Plutony Pkm-2					
Drużyny STRZAŁA-2M					
Baterie prplot					
Pary LM					

53
03

c/ Organizacja dowodzenia i kierowania ogniem

Ogień centralizuje się na szczeblu paplot i baterii przeciwlotniczych. Ograniczenia w prowadzeniu ognia:
- do momentu rozpoczęcia natarcia ogień prowadzi się wyłącznie do celów atakujących osłaniane obiekty;
- na wysokościach powyżej ... m - ogień prowadzi się wyłącznie do rozpoznawanych celów powietrznych.

Sygnały:
- alarm lotniczy: ogłoszenie - ... /hasło/;
  odwołanie - ... /hasło/;
- zezwolenie na prowadzenie ognia - ... /hasło/;
- zakaz prowadzenia ognia: - ... /hasło/.

d/ Współdziałanie z lotnictwem myśliwskim

Prowadzi się we wspólnej strefie działań bojowych. Odpowiedzialność za bezpieczeństwo samolotów w strefie ognia ponoszą dowódca ... /numer/ paplot i dowódcy pododdziałów.
Bezpieczna odległość prowadzenia ognia przy ataku celu przez samoloty myśliwskie ... /ilość/ metrów.
Informacje o przelotach własnego lotnictwa:
- źródło: sieć radiowa ... /numer/;
- przekazywanie: w sieci dowodzenia.

Sygnały:
- ja swój samolot : - w dzień - ...
  - w nocy - ...

Rodzaj	... paplot	... pz	... pz	... pz	... pcz	Tyły dywizji	nie do zapasu	ny zapas
57 mm								
23 mm								
S-1								
S-2								
Pkm								

5. Gotowość bojowa systemu: ... /godzina/ ... /data/

SZEF OPL ... DZ/DPanc/

.../stopień,imię i nazwisko/

SZEF SZTABU ... DZ /DPanc/

.../stopień,imię i nazwisko/

Wydrukowano w 1 egz.
Egz. nr 1 - Bibl.Gł.Oddział Opracowań Szkoleniowych
Wyk.płk M.Zakrzewski
Druk.Cz.B.dn.10.12.1974r.
Nr 01353/WW

OPRACOWAŁ :
ADIUNKT KATEDRY TWOPL

płk dr M. ZAKRZEWSKI